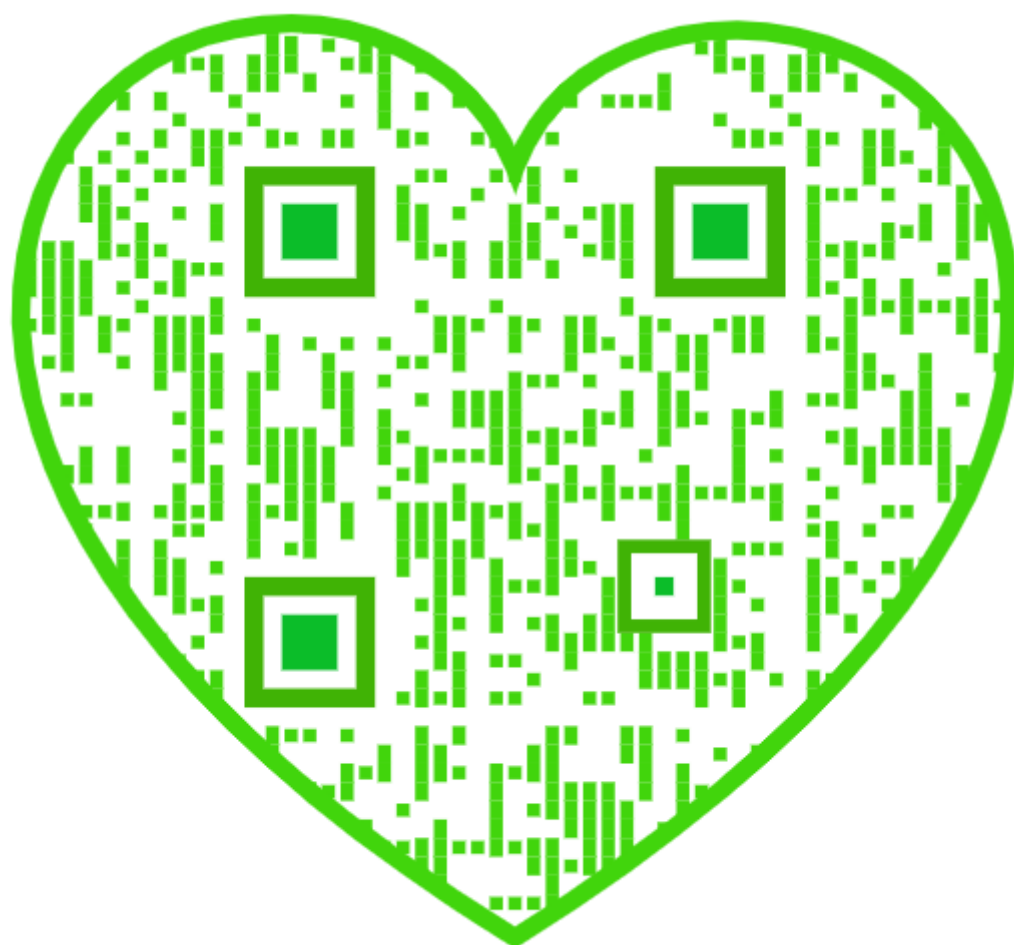

BESTUUR EN ADMINISTRATIE

— DER —

PROVINCIE NOORDBRABANT

Bestuur en Administratie DER Provincie Noordbrabant

Historische en administratieve bescheiden

VERZAMELD EN GEORDEND DOOR

H. F. J. SMEETS en V. F. L. W. CLEERDIN

Adjunct-Commiezen ter Provinciale Griffie

ONDER LEIDING EN TOEZICHT VAN

J. F. A. WAGENAAR

Griffier der Staten van Noordbrabant

Tweede Deel.
(A—J)

P. STOKVIS EN ZON 's-HERTOGENBOSCH

ADMINISTRATIEVE BESCHIEDEN

1814—1914.

INLEIDING.

Om het voorliggende werk geheel aan zijn doel te laten beantwoorden, werd de onderwerpsgewijs-chronologische indeeling gekozen. De rubrieken, waarvan aan het slot een opgaaf zal worden gedaan, zijn vastgesteld overeenkomstig de eischen der practijk. Bovendien zal aan het werk nog een klapper worden toegevoegd.

Opgenomen zijn alle nog geldende aanschrijvingen, voorschriften en reglementen van algemeen aard, uitgezonderd de leggers der provinciale wegen, waarvan de opneming niet noodig scheen en wegens den omvang niet gewenscht was. Niet opgenomen werden dus reglementen, welke in strikten zin slechts ééne gemeente of één waterschap betreffen, als verbandregelingen tusschen gemeenten en hare afdeelingen of bijzondere waterschapsreglementen; evenmin circulaires, waarbij de benoeming van bepaalde personen werd medegedeeld, of die op bepaalde personen en de uitoefening hunner functie betrekking hadden, zooals benoeming van inspecteurs der Volksgezondheid, der Drankwet, enz. en ontneming der bevoegdheid tot het geven van onderwijs. Herinneringsbrieven en aanschrijvingen, welke slechts voor een beperkten tijd golden, werden alle weggelaten.

Ten aanzien van het verzamelde moet nog dit worden opgemerkt: ofschoon de verzameling zich bepaalt tot en met het jaar 1914, werd met later aangebrachte wijzigingen in reglementen en aanschrijvingen rekening gehouden, voor zoover die in het jaar 1915 tot stand gekomen zijn. De *Electriciteitsverordening* bv. is opgenomen, zooals zij op 31 December 1915 gold.

Geleidebrieven werden ter wille der beknoptheid

VIII

achterwege gelaten, tenzij de opneming ervan wegens verduidelijking van het medegedeelde wenschelijk was. Alle onderteekeningen en afkondigings-formulieren zijn ter besparing van ruimte geschrapt.

Waar een deel eener aanschrijving hetzij door latere intrekking, hetzij door een wettelijke regeling vervalten was, doch een ander deel van kracht bleef, werd de weglating aangeduid door de inlassching van „*enzoovoorts*”. Hier en daar plaatsten de verzamelaars voetnoten; slechts indien over de herkomst daarvan twijfel ontstaan kon, werd aangegeven „*noot der verzamelaars*”. De voetnoten, voorkomende in de officieele stukken, werden behoudens een enkele uitzondering alle overgenomen.

Van elk stuk werd de oorspronkelijke spelling opzettelijk geëerbiedigd; enkel indien uit den samenhang of uit de minuut van het afgedrukte stuk bleek, dat zetfouten waren geslopen in de officieele uitgaaf, werd de noodige verbetering aangebracht.

De in het werk gebruikte teekens van afkorting behoeven geen nadere verklaring.

* * *

Begrijpelijkwijze bracht de samenstelling van dit werk meermalen bijzondere moeilijkheden mede, wanneer beoordeeld moest worden, of eene algemeene aanschrijving van vele tientallen jaren geleden nog behoorde te worden opgenomen. Dan werd op de betrokken afdeling der provinciale griffie de inhoud der aanschrijving vergeleken met de practijk van het tegenwoordig provinciaal bestuur en de geheele of gedeeltelijke opneming van zulk een oud stuk daarnaar geregeld. Voor de welwillendheid der ambtenaren onzer griffie, die in het belang der administratie vaak hunne medewerking verleenden, worde hier de dank vertolkt der samenstellers en der gebruikers van het werk.

's *Hertogenbosch*, Mei 1916.

AANBESTEDINGEN. (*)

1. *Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 April 1869 G n^r. 151, aan de gemeentebesturen; PUBLICATIE VAN BESTEKKEN EN BEGROOTINGEN VAN KOSTEN (Prov. Bijbl. 1869 nr. 44).*

Ten opzichte van de provinciale werken en leverancien welke in het openbaar worden aanbesteed, is sinds eenigen tijd het stelsel aangenomen om, ter bevordering van mededinging, vóór de besteding, tegelijk met de bestekken, tevens de gedetailleerde begrootingen der kosten waarop die werken en leverancien worden geraamd, openbaar te maken.

Wij hebben de overtuiging verkregen dat die maatregel op de uitkomsten der bestedingen eenen gunstigen invloed uitoefent.

Uit dien hoofde hebben wij het dienstig geacht hierop uwe aandacht te vestigen en u in overweging te geven om ook ten aanzien der van gemeenteswege plaats te hebben openbare aanbestedingen van werken en leverancien dien zelfden maatregel toe te passen.

(*) Zie ook deel I nr. 134 blz. 445.

2.

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 21 Januari 1909 G n^r. 28, aan de gemeentebesturen; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende SPLITSING VAN BESTEKKEN (Prov. Bijbl. 1909 nr. 10).

No. 107¹.

Afdeeling K. W.

's-Gravenhage, 12 Januari 1909.

Van verschillende zijden werd in den laatsten tijd — zooals U waarschijnlijk bekend zal zijn — de wenschelijkheid betoogd, om bij aanbesteding van werken niet te veel verschillende praestaties in één bestek samen te voegen, doch meer dan thans veelal geschiedt, die bestekken te splitsen.

Na overleg met mijn Ambtgenoot van Landbouw, Nijverheid en Handel acht ik het gewenscht, op deze aangelegenheid Uwe aandacht te vestigen.

Het spreekt wel van zelf, dat een algemeene regel ten deze niet kan worden gesteld; elk geval zal op zich zelf moeten worden beoordeeld en uitteraard zal op den voorgrond moeten staan, dat het belang van den aanbesteder niet mag worden geschaad.

Dit vooropgesteld, wil het echter ook mij voorkomen, dat somtijds bij de uitvoering van werken, meer dan tot dusver geschiedt, door splitsing het belang van de Nijverheid hier te lande in het oog kan worden gehouden.

In het algemeen toch kan gezegd worden, dat bestedingen „en bloc” ten nadeele van de binnenlandsche industrie in het algemeen, of ook bepaaldelijk ten nadeele van de kleine resp. plaatselijke nijverheid kunnen zijn.

Zoo kan, om eenige voorbeelden te noemen, met betrekking tot de Nederlandsche industrie in het algemeen, worden gewezen op de stichting van gasfabrieken en

electrische centralen en op aanleg en uitrusting van tramwegen.

Bij zoodanige werken toch kunnen voor de levering van onderdeelen als ketels, machines of rollend materieel, Nederlandsche fabrieken zeer wel mededingen, terwijl voor het werk in zijn geheel geen Nederlandsche instelling in aanmerking kan komen, omdat zij er niet op ingericht is.

Voorts kan, en dit ook wat de kleine nijverheid betreft, worden gewezen op de stichting en inrichting van gebouwen, waarbij zich het geval laat denken, dat samenvoeging van sommige werkzaamheden of leveringen met den eigenlijken bouw in ééNZelfde bestek tengevolge heeft, dat ten nadeele van de openbare kas aan den hoofdaannemer winsten ten deel vallen, waarvoor hij geenerlei noemenswaardige diensten heeft te verleenen, en ongetwijfeld kan het dan ook aanbeveling verdienen, die onderdeelen, welke zich daartoe gereedelijk leenen, zooveel mogelijk zonder tusschenkomst van den hoofdaannemer te doen uitvoeren.

Hiertoe schijnen mij vooral in aanmerking te komen werken in gewapend beton, mozaïk en parketvloeren, gas- en waterleidingen, electrische installaties, verwarmingsinrichtingen, liften, bliksemafleiders, kunstsmeedwerken, fijne binnenbetimmeringen, decoratief schilderwerk en dito beglazingen, meubelen en stoffeeringsartikelen.

Niet alleen, dat afzonderlijke contracteering betreffende onderdeelen als de bovengenoemde dus een goede gelegenheid opent, om de desbetreffende belangen der Nederlandsche, resp. plaatselijke of kleine nijverheid in het bijzonder te behartigen, zij kan ook den aanbesteder tot voordeel zijn.

Ten slotte verdient, naar het mij voorkomt, de vraag overweging, of niet in sommige gevallen zonder nadeel voor de richtige uitvoering van het geheel en zonder verhooging van kosten, ook onderdeelen van gewone *onder-*

houdswerkzaamheden afzonderlijk zouden kunnen worden aanbesteed.

Ik teeken ten opzichte van de hiervoren ontwikkelde denkbeelden aan, dat het geenszins mijne bedoeling is, U die als een bepaald richtsnoer voor te houden, doch dat ik slechts de overweging ervan in Uwe aandacht aanbeveel.

Zie ook: *Overeenkomsten, Registratie.*

ADELLIJKE TITELS.

3.

*Circulaire van den Commissaris der Konings
d.d. 25 Februari 1859 A nr. 16, aan de Burge-
meesters; vermelding van ADELLIJKE TITELS
IN AKTEN (Prov. Bijbl. 1859 nr. 22).*

's Hertogenbosch, den 25 Februarij 1859.

Ik heb de eer u mededeeling te geven van eene aanschrijving door den Minister van Justitie aan de heeren Officieren van Justitie bij de Arrondissements-Regtbanken, den 15 Februarij jl. onder no. 101, 2e Afdeeling, uitgevaardigd, betreffende de aan Zijner Excellenties Departement ingekomen klagten, waaruit is gebleken, dat door Ambtenaren van den burgerlijken stand, Notarissen en andere Ambtenaren, in de door hen opgemaakte akten nu en dan aan enkele personen adellijke titels of andere qualificatiën zijn toegekend, waarop deze geen aanspraak hebben.

Ik verzoek u, zoo veel mogelijk, de betrokken Ambtenaren in uwe gemeente met den inhoud dezer aanschrijving bekend te maken en in het bijzonder den Ambtenaren van den burgerlijken stand aan te bevelen hierop bij het verlijden der aan hen opgedragen akten te letten, en in alle twijfelachtige gevallen zich steeds tot den Officier van Justitie bij de Arrondissements-Regtbank, waaronder zij behooren, om inlichtingen te vervoegen.

's Gravenhage den 15 Februarij 1859.

Meermalen zijn, vooral in den laatsten tijd, aan mijn Departement klagten ingekomen, waaruit mij is gebleken,

dat door Ambtenaren van den Burgerlijken Stand, notarissen en andere ambtenaren in de door hen opgemaakte akten nu en dan aan enkele personen adellijke titels of andere qualificatien zijn toegekend, waarop deze geene aanspraak hebben.

Nogtans wordt volgens art. 259 van het Wetboek van Strafrecht, tegen ieder die zich titels aanmatigt, die hem niet wettig toegekend zijn, bedreigd de straf van gevangenzetting van zes maanden tot twee jaren, terwijl bij art. 1 van het Koninklijk besluit van den 26sten Januarij 1822 (*Staatsblad* no. 1) onder bedreiging der straffen, bedoeld bij de wet van 6 Maart 1818 (*Staatsblad* no. 12), aan alle autoriteiten en ambtenaren, hoe ook genaamd, uitdrukkelijk bevolen wordt om in van hen uitgaande akten aan de daarin voorkomende personen de adellijke titels of qualificatien toe te kennen, waarmede zij zijn erkend of begiftigd, terwijl daarentegen uitdrukkelijk verboden wordt, om daarin titels toe te kennen, waarmede zoodanige personen door zijne Majesteit den Koning niet *begiftigd*, of welke niet *erkend* zijn.

Ten einde aan de bovenstaande bepaling behoorlijk kunne worden voldaan, worden verder ingevolge art. 2 van hetzelfde besluit door middel van het *Staatsblad* nu en dan in alphabetische orde ingerigte lijsten openbaar gemaakt van de personen of geslachten, wier titels en adeldom in de registers van den Hoogen Raad van Adel zijn ingeschreven.

Deze alphabetische lijsten zijn van tijd tot tijd in het *Staatsblad* opgenomen, en komen daarin voor in de hierna volgende jaargangen, onder de daarbij aangeduide nummers:

1825	(<i>Staatsblad</i> no. 61);
1827	” ” 1);
1828	” ” 1);
1829	” ” 1);
1830	” ” 1);
1843	” ” 59);
1846	” ” 20);

terwijl nu onlangs de laatste lijst is openbaar gemaakt in het *Staatsblad* van dit jaar, no. 8.

Verder wordt bij Koninklijk besluit van den 24sten Mei 1827 (*Staatsblad* no. 28), in verband met de wijziging die daarin door het Koninklijk besluit van den 17^{den} September 1852, no. 44, gebragt is, bepaald, dat zoodanige personen die later in den Nederlandschen adelstand mogten worden erkend of daarmede door den Koning begiftigd, zoo lang sedert die erkenning of begiftiging alsnog geene volgende lijst mogt zijn gepubliceerd, die ook hunnen naam en titel zou hebben vermeld, inmiddels, behalve een door de Staten hunner provincie ge viseerd adels-diploma, eene verklaring afgegeven door den heer Minister van Binnenlandsche Zaken zouden kunnen verkrijgen, waaruit zou kunnen blijken, dat zij werkelijk op de adelsregisters voorkomen, zoodat bij niet voorkoming op de in gezegde Staatsbladen vermelde lijsten, alléén een diploma of wel eene zoodanige verklaring eventuele aanspraak op een adellijken titel op praedicaat, ten genoegen der betrokken ambtenaren voldoende kan wettigen.

Uit al het vorenstaande volgt, dat de heeren ambtenaren van den Burgerlijken Stand, notarissen, procureurs, deurwaarders en verdere ambtenaren, aan hen wier aangiften of verklaringen zij ontvangen of die hun ministerie inroepen, in de op te maken acten geene titels, qualificatie of praedicaten van welken aard ook vermogen toe te kennen, zonder zich bloot te stellen aan de straffen, bedreigd bij de wet van 6 Maart 1818, tenzij de betrokkenen, *voor zoo verre zij of hun geslacht niet op eene der gezegde lijsten voorkomen*, eene der bovenbedoelde bewijsstukken kunnen vertoonen, waaruit kan blijken, dat zij werkelijk aanspraak hebben op den titel dien zij aannemen.

Er is nog een tweede misbruik, waarop ik meen bij deze gelegenheid tevens de aandacht te moeten vestigen.

Veeltijds wordt door eigenaren van zoogenaamde ambachtsheerlijkheden of van landgoederen de naam van dat goed achter den geslachtsnaam gevoerd.

Zoolang men eigenaar van zulk een goed is, bestaat daartegen geen bepaald bezwaar, ofschoon zoodanige toe-

voeging, alleen aanduidende dat men heer of eigenaar is van het bedoeld goed, dan toch nooit en in geen geval kan geacht worden één geheel met den geslachtsnaam uit te maken; — doch meermalen is het voorgekomen, dat allengskens zulk een naam als het ware als geslachtsnaam is aangenomen, en ook aan de afstammelingen van zulk eenen eigenaar in de acten waarin zij voorkwamen, dergelijke toenaam is toegevoegd.

Bij de instelling van den burgerlijken stand zijn dergelijke toevoegingen, welke in vroegere tijden tot onderscheiding van verschillende takken van een geslacht misschien haar nut konden hebben, niet alleen overbodig geworden, maar zouden inderdaad, — daar de eigendom van landgoederen tegenwoordig telkens van het eene geslacht op het andere overgaat, — door het op bedoelde wijze in onderscheidene familien vermenigvuldigen van denzelfden geslachtsnaam, ligtelijk verwarring kunnen stichten.

Zoo iets kan dan ook geenszins worden goedgekeurd, en het komt mij voor dat art. 63 van het Burgerlijk Wetboek dergelijke willekeurige naamstoevoeging bepaaldelijk verbiedt, terwijl bij art. 27 van dat wetboek tegen de overtreding dier verbodsbepaling straf wordt bedreigd.

Ik heb de eer de heeren officieren van justitie uit te noodigen, de ambtenaren die het aangaat, van den inhoud dezer circulaire op de meest gepaste wijze te doen kennis dragen, en dezen daarbij te doen opmerken, dat zij zich in alle twijfelachtige gevallen steeds tot hen om inlichting kunnen vervoegen, die, daaraan twijfel ik niet, altijd bereidwillig zal worden verstrekt.

Hunnerzijds zullen de heeren officieren van justitie wel een meer naauwkeurig toezigt op de toepassing in den aangegeven zin van de aangehaalde wettelijke verordeningen gelieven te houden, en zich bij twijfel over de wenschelijkheid eener strafvervolging, door tusschenkomst der heeren procureurs-generaal, aan mijn departement om instructien kunnen wenden.

AFSTANDSTAFELN.

4.

Circulaire van den Commissaris des Konings
d.d. 25 December 1870 A. n^r. 11, aan de
gemeentebesturen; AFSTANDSTAFELN voor het
DEPARTEMENT VAN OORLOG (*Prov. Bijbl.*
1870 n^r. 134).

Ik heb de eer ter Uwer kennis te brengen, dat door den Minister van Oorlog, uit kracht der machtiging, vervat in art. 2 van het Koninklijk besluit van den 4 Maart 1862 (Staatsblad n^r. 27), houdende invoering van een nieuwen afstandswijzer voor het Koninkrijk der Nederlanden voor de dienst bij het Departement van Oorlog, eene tweede, vermeerderde en verbeterde uitgave der afstandstafelen, om met 1 Januari 1871 in werking te treden is vastgesteld; op welken datum de thans bestaande tafelen als vervallen moeten worden beschouwd; de bedoelde tafelen, waarin behalve de hoofdplaatsen der provincien, de verschillende garnizoens en legerplaatsen als punten van uitgang zijn genomen, en tevens enkele in de vroegere tafelen voorkomende onjuistheden zijn verbeterd — zijn gedrukt en verkrijgbaar bij de *gebroeders van Cleef*, boekhandelaren te 's-Gravenhage, tegen den prijs der vroegere tafelen, van tachtig cents per exemplaar.

(*) In 1878 is een vervolg op deze afstandstafelen verschenen, in het Prov. Bijblad is hiervan geen mededeeling gedaan.

5.

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 25 April 1871 A. nr. 4, aan de gemeentebesturen; mededeeling van onderstaande missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarbij de nieuwe AFSTANDSTAFELN vastgesteld door den Minister van Oorlog, ook voor het DEPARTEMENT VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN van toepassing zijn verklaard.

No. 161.

—
's-Gravenhage, den 15 April 1871.

Krachtens artikel 2 van het Koninklijk besluit van 4 Maart 1862 (*Staatsblad* No. 27) zijn in der tijd, door den Minister van Oorlog, *afstandstafelen* vastgesteld. Op grond van het aangehaalde artikel werd, bij mijne beschikking van 22 Mei 1862 No. 202, bepaald dat, te rekenen van 1 Julij 1862, wat mijn departement betreft, in de gevallen dat geen bijzondere route is voorgeschreven of noodig geweest, de vergoeding wegens reiskosten wordt in rekening gebragt, overeenkomstig gezegde afstandstafelen.

Sedert zijn door den Minister van Oorlog, onder dagteekening van 7 December 1870 No. 80/J, voor de dienst van dat departement nieuwe afstandstafelen vastgesteld, die bij mijne beschikking van 7 dezer No. 130 voor de bovengenoemde gevallen met ingang van 1 Mei 1871, ook wat mijn departement en de daaronder ressorterende administratien betreft, van toepassing zijn verklaard, bij welke beschikking de vroegere, tegelijkertijd buiten werking zijn gesteld.

Een exemplaar der nieuwe afstandstafelen gaat hiernevens. Enz.

Mogten van gezegde afstandstafelen meerdere noodig zijn, dan zijn die tegen f 0.80 per exemplaar te verkrijgen bij de uitgevers, de gebroeders VAN CLEEF te 's Gravenhage.

Gelief den inhoud dezes aan heeren Gedeputeerde Staten mede te deelen en er ook aan de gemeentebesturen in uw gewest kennis van te geven.

AMBTENAREN, BURGERLIJKE.

6.

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 2 December 1876 A nr. 13, aan de gemeentebesturen ; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken ; betreffende BENOEMING VAN MILITAIREN IN BURGERLIJKE BETREKKINGEN *(Prov. Bijbl. 1876 nr. 113).*

No. 6.

's Gravenhage, 29 November 1876.

Volgens mededeeling van mijn ambtgenoot van Oorlog worden voor burgerlijke betrekkingen wel eens in aanmerking gebracht actief dienende militairen, die of wegens gedrag of wegens karakter of in beiderlei opzigt voor de bediening ongeschikt te achten zijn. Het geval heeft zich onlangs voorgedaan, dat die Minister bij benoeming van een militair tot eene burgerlijke bediening gemeend heeft en wegens het gedrag en het karakter van den benoemde niet tot de benoeming te mogen medewerken door een vervroegd ontslag uit de krijgsdienst te verleen en op het verzoek om ontslag van den belanghebbende alzoo afwijzend beschikt heeft.

Genoemde Minister verzoekt mij met het oog hierop in het belang en der burgerlijke en der militaire dienst de onder mijn departement ressorteerende autoriteiten, die tot het bevelen van Rijks-, Provinciale- of gemeentelijke bedieningen bevoegd zijn, uit zijn naam mede te deelen, dat het Zijne Excellentie steeds zeer aangenaam zal wezen, actief dienende militairen voor burgerlijke betrekking in aanmerking te zien komen, doch dat in overweging wordt gegeven,

om wanneer men eene opengevallen bediening door een onderofficier of militair van minderen graad wenscht te doen vervullen, eene vraag om aanwijzing van een geschikt persoon tot het departement van Oorlog te rigten, of, zoo men reeds het oog op een militair gevestigd heeft, dan ten minste omtrent diens gedrag, karakter of geschiktheid, inlichtingen bij dat departement in te winnen. Aan de vragen om aanwijzing van geschikte personen en aan de verzoeken om inlichtingen zal altijd gaarne voldaan worden en zal er, zoo noodig aan de belanghebbenden vervroegd ontslag worden verleend uit de militaire dienst, wanneer zij nog slechts een klein gedeelte van hunnen dienstdtijd te vervullen hebben.

Ik heb de eer U te verzoeken aan de autoriteiten, wien zulks kan aangaan van het bovenstaande kennis te geven en ze uit te noodigen, dit bij voorkomende gelegenheid in het oog te houden.

7.

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 1 Februari 1878 A. nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken; betreffende BENOEMING VAN OFFICIEREN IN BURGERLIJKE BETREKKINGEN. (Prov. Bijbl 1878 nr. 13).

No. 11.

's-Gravenhage, 29 Januari 1878.

Mijn ambtgenoot van Oorlog, geeft mij zijn wensch te kennen, dat officieren van het leger niet tot eene burgerlijke betrekking benoemd worden noch hun eenige opdragt door eene burgerlijke autoriteit worde gedaan, dan nadat daarover te voren zijn welmeenende gevraagd. Hierdoor zullen moeilijkheden worden voorgekomen die anders alligt ontstaan.

Ik heb de eer U te verzoeken hierop de aandacht der Gemeentebesturen te vestigen en telkens wanneer bij Gedeputeerde Staten uwer provincie het voornemen bestaat om aan een officier eene opdracht van wege de Provincie te doen, hierover vooraf het gevoelen van het Departement van Oorlog in te winnen.

Zie ook: *Belastingen, Rijks-; Gemeenteambtenaren en Provinciaal bestuur en ambtenaren.*

ARBEIDERS.

8. *Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d. 22 Juli 1898 A nr. 1, aan de Burgemeesters; UITZETTING VAN NEDERLANDSCHE KINDEREN WERKZAAM IN PRUISISCHE STEENBAKKERIJEN (Prov. Bijbl. 1898 nr. 80).*

De Minister van Binnenlandsche Zaken deelt aan mij mede, dat de Pruisische Regeering bevolen heeft, de niet door hunne ouders vergezelde Nederlandsche kinderen beneden 16 jaar, werkzaam in Pruisische steenbakkerijen, zonder uitzondering door de Pruisische politie, na kennisgeving aan de betrokken Nederlandsche autoriteiten, over de grenzen te doen zetten en aan de Nederlandsche politie over te geven.

Ik verzoek U dit op de in Uwe gemeente gebruikelijke wijze ter algemeene kennis te brengen en daarop bij voorkomende gelegenheden te letten.

9. *Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d. 22 Juni 1907 A. nr. 24, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende WERVING VAN JEUGDIGE PERSONEN VOOR FABRIEKEN IN HET BUITENLAND (Prov. Bijbl. 1907 nr. 83).*

No. 4750.
Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 20 Juni 1907.

Mijn ambtgenoot voor Landbouw, Nijverheid en Handel vestigt er mijne aandacht op, dat in den laatsten tijd van

de zijde van in Duitschland gevestigde glasfabrikanten pogingen worden aangewend, om hier te lande jeugdige arbeiders voor hunne fabrieken aan te werven. Zoo kwam onlangs in de Limburger Koerier eene advertentie voor, waarbij werd bekend gemaakt, dat in eene Duitsche glasfabriek jongens van 14 tot 16 jaar konden worden geplaatst. Gegadigden hadden zich aan te melden bij een hier te lande gevestigden tusschenpersoon, omtrent wien aan den Minister voornoemd langs ambtelijken weg zeer ongunstige informatiën werden verstrekt. — Ook deed zich het geval voor, dat te Amsterdam een jongen voor eene fabriek te Bielefeld buiten weten en tegen den wil van zijne ouders werd aangeworven en eerst terugkeerde, nadat de politie in de zaak was betrokken.

Ik heb mitsdien de eer U.H.E.G. uit te noodigen aan de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie op te dragen om, wanneer hun blijkt, dat in hunne gemeente pogingen worden aangewend om jeugdige of vrouwelijke personen voor dienstbetrekkingen in het buitenland aan te werven, zich voor zooveel mogelijk te vergewissen van de betrouwbaarheid der personen, die daarbij hunne tusschenkomst verleenen, en van de positie waarin de jeugdige of vrouwelijke personen bij aanvaarding der aangeboden dienstbetrekking zullen komen. Meenen de burgemeesters op grond van verkregen informaties, dat het voor de bedoelde personen niet geraten is op de aanbieding in te gaan, dan ware bij openbare kennisgeving ter kennis van belanghebbenden te brengen, dat het gewenscht is, alvorens zich voor de dienstbetrekking aan te melden, bij den burgemeester inlichtingen in te winnen. Door dezen zouden aan belanghebbenden, die zich bij hem aanmelden, de wenken kunnen worden gegeven, welke in ieder bijzonder geval dienstig kunnen worden geacht.

10.

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 5 Februari 1909 A. nr. 15, aan de
burgemeesters; ARBEIDSKAARTEN VOOR VREEM-
DELINGEN IN PRUISSEN (*Prov. Bijbl.* 1909
nr. 18).

Op verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken, gedaan bij brief van 1 dezer No. 891 Afdeling B.B., heb ik de eer U hiernevens in afdruk mededeeling te doen van de „*Kennisgeving aan Nederlandsche arbeiders in Pruissen*”,(*) welke de voornaamste bepalingen vermeldt van de door den Pruissischen Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven voorschriften omtrent Arbeiter-Legitimations-Karte voor vreemde arbeiders.

Ik heb de eer U uit te noodigen belanghebbenden zooveel mogelijk op doelmatige wijze met het vorenstaande in kennis te stellen hetgeen b. v. zou kunnen geschieden, wanneer zij zich ter secretarie uwer gemeente vervoegen, ten einde het aangevraagde nationaliteitsbewijs in ontvangst te nemen.

Aan die kennisgeving zou voorts, behalve door de dagbladen, algemeene bekendheid kunnen worden gegeven door openbare kennisgeving, aan te plakken ter plaatse bij gemeentelijke verordening daarvoor aangewezen of gebruikelijk.

Bij elk door mij uit te reiken bewijs van Nederlandschap zal in het vervolg een afdruk van bedoelde kennisgeving worden gevoegd, althans zoo de betrokkene vermoedelijk in Pruissen wil gaan arbeiden.

Ten slotte neem ik deze gelegenheid tevens te baat U te herinneren aan den inhoud der laatste alinea van het provinciaal bijblad van 1908 No. 121, waarbij is verzocht, om, wanneer aan het einde der maand mocht blijken, dat het aantal aangevraagde nationaliteitsbewijzen in vergelijking met de daaraan voorafgaande maand, aanmerkelijk mocht zijn gedaald, vóór den 3^{en} der daaropvolgende maand, aan mij de redenen daarvan te doen kennen.

(*) Deze kennisgeving is vervangen door die opgenomen in *Prov. Bijblad* 1912 nr. 86, hierna vermeld.

11.

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 27 Februari 1911 A. nr. 1 aan de
burgemeesters; HET LOKKEN VAN NEDER-
LANDSCHE WERKLIEDEN NAAR DUITSCHLAND
(Prov. Bijbl. 1911 nr. 23).

Ik heb de eer U hierbij mededeeling te doen der missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 22 Februari jl. Nr. 605, Afdeling B.B., betreffende het lokken van Nederlandsche werklieden naar Duitschland.

In verband met dat schrijven noodig ik U uit bij de afgifte van nationaliteitsbewijzen of van verhuisbiljetten naar Duitschland aan werklieden en eveneens bij het doen der openbare kennisgevingen of waarschuwingen, bedoeld in het Provinciaal Bijblad, Nr. 12 van 1895,*) belanghebbenden aan te raden, zich, alvorens in Duitschland werk aan te nemen, te wenden om inlichtingen over de arbeidsgelegenheid aldaar, *tot de arbeidsbeurs in de plaats hunner inwoning of bij gebreke daarvan, rechtstreeks tot de Vereeniging van Nederlandsche arbeidsbeurzen te 's Gravenhage.**)*

Voorts verzoek ik U op de verhuisbiljetten naar Duitschland, die aan werklieden zullen afgegeven worden, te doen aantekenen dat voorschreven raadgeving aan de vertrekkenden is gegeven. Enz.

Nr. 605.
Afdeling B.B.

's-Gravenhage, 22 Februari 1911.

Ik heb de eer U.H.E.G. mede te deelen, dat het mij, in overeenstemming met het gevoelen van mijn ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken, gewenscht voorkomt een wijziging te brengen in de aanschrijvingen van mijne toenmalige

(*) Vervangen door Prov. Bijbl. 1912. nr. 160, hierna vermeld.

(**) Gewijzigd: zie Prov. Bijblad 1912 nr. 160, hierna vermeld.

ambtsvoorgangers van 22 Mei 1890, nr. 2179 en 23 November 1891, nr. 5143, beide afd. B.B., en wel in dezen zin, dat, bij het plaatsen van de waarschuwingen, als in die circulaires bedoeld, belanghebbenden dient te worden aangeraden, zich, alvorens werk aan te nemen, in Duitschland, te wenden *tot de arbeidsbeurs in de plaats hunner inwoning of bij gebreke van dien, rechtstreeks tot de Vereeniging van Nederlandsche arbeidsbeurzen te 's Gravenhage.*)*

Zoowel de arbeidsbeurzen als evengenoemde vereeniging zijn door hun, vanwege het Departement van Buitenlandsche Zaken gesubdiëerd agentschap onder leiding van den Heer van der Wolf te Homberg Niederrhein, in staat inlichtingen te geven over arbeidsgelegenheid in Duitschland; daar bedoeld agentschap zich speciaal op het verzamelen van gegevens nopens arbeidsgelegenheid toelegt, zal het waarschijnlijk beter dan de consulaire ambtenaren in staat zijn belanghebbenden voor te lichten.

UH.EG. gelieve de burgemeesters in Uw gewest, namens mij, uit te noodigen met het bovenstaande rekening te houden.

12.

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 15 April 1911 A. nr. 47 aan de burgemeesters; BEWIJSSTUKKEN VOOR NEDERLANDSCHE ARBEIDERS IN DUITSCHLAND (Prov. Bijbl. 1911 nr. 39).

Naar den Minister van Binnenlandsche Zaken uit consulaire ambtsberichten is gebleken, is het in het belang van Nederlandsche arbeiders dringend gewenscht, dat zij bij vertrek naar Duitschland, om daar te gaan werken, een bewijs van Nederlanderschap medenemen of althans, als voorloopig

(*) Gewijzigd: zie Prov. Bijbl. 1912, nr. 53.

bewijsstuk eene verklaring van den burgemeester, dat een bewijs van Nederlandschap is aangevraagd.

In die verklaring moeten behalve hun **naam en voornamen**, ook de **datum en plaats van geboorte** zijn vermeld. In plaats van zoodanige verklaring kan desnoods dienen hetzij eene geboorte-akte, hetzij een bewijs van afschrijving uit het bevolkingsregister, hetzij een binnenlandsch paspoort, mits op deze stukken **naam, voornamen, datum en plaats van geboorte** vermeld staan.

Op verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer U van het vorenstaande, dat in de Staatscourant wordt bekend gemaakt, mededeeling te doen en noodig ik U uit, op de meest doelmatige wijze de aandacht van de betrokken arbeiders te vestigen op de wensche-lijkheid, om zich vóór hun vertrek van een der bovenom-schreven papieren te voorzien. Hieraan zou voorts behalve door de dagbladen, algemeene bekendheid kunnen worden gegeven door openbare kennisgeving, aan te plakken, ter plaatse bij gemeentelijke verordening daarvoor aangewezen of gebruikelijk.

13.

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 28 Mei 1912 A. nr. 10 aan de burgemeesters;
ARBEIDSKAARTEN VOOR VREEMDELINGEN IN
PRUISEN (*Prov. Bijbl. 1912 nr. 86*).

Hiernevens heb ik de eer U in afdruk mededeeling te doen van een gewijzigd exemplaar van de „Kennisgeving aan Nederlandsche arbeiders in Pruisen”, die in het vervolg door mij zal worden gevoegd bij de door mij uit te reiken nationaliteitsbewijzen, voor zoover deze bestemd zijn voor personen, die zich naar Duitschland wenschen te begeven. Enz.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

KENNISGEVING

aan Nederlandsche arbeiders in Pruisen.
-----*Pruisische Arbeiderskaart.*

Sedert 1 Februari 1909 moeten de Nederlandsche evenals alle andere vreemde arbeiders of arbeidsters in Pruisen zich voorzien van eene Pruisische arbeiderskaart, genaamd,

Arbeiter-Legitimations-Karte,

waarin hun naam en verdere gegevens omtrent hun persoon benevens naam en woonplaats van hun werkgever (patroon) worden vermeld.

De kaarten voor de Nederlandsche arbeiders zijn *blauw*.

Vrijgesteld zijn de arbeiders, welke dagelijks in Pruisen gaan werken, doch buiten Pruisen wonen.

Bedoelde kaarten zijn te bekomen bij de plaatselijke politie in Pruisen. De aanvraag moet *vóór of uiterlijk binnen 8 dagen* na aanvang der dienstbetrekking geschieden.

Bij de aanvraag moet worden overgelegd een geldig Paspoort dan wel een geldig Bewijs van Nederlanderschap. Hun, die zoodanig stuk niet mochten bezitten, kan van de overlegging slechts bij wijze van uitzondering voor het eerste jaar vrijstelling worden verleend.

Voor de kaart moet de arbeider *twee Mark* betalen. Voor eene verloren kaart kan een nieuwe worden verkregen voor *een Mark*.

De kaart is slechts geldig voor het kalenderjaar, waarin ze is verstrekt.

Zij, die in Pruisen blijven wonen, kunnen een volgend jaar eene nieuwe kaart kosteloos bekomen, mits *de aanvraag in Januari* geschiede. *Bij aanvraag na 31 Januari, is twee Mark te betalen.*

Bij het verlaten van eene dienstbetrekking behoort de arbeider, om in eene andere betrekking in Pruisen te kunnen gaan, op zijne arbeiderskaart door de plaatselijke politie de beëindiging van zijne verlaten betrekking en den naam van zijn nieuwen werkgever (patroon) te doen aanteekenen. Die overschrijving geschiedt alleen, zoo de arbeider zijne dienstbetrekking op regelmatige wijze heeft verlaten, d. w. z. zonder verbreking van een der voorwaarden van de arbeids-overeenkomst. Wordt tegen de overschrijving van de kaart bezwaar gemaakt wegens beschuldiging van contractbreuk, dan zal de politie terstond de beslissing van den „Landrat” inroepen.

De arbeider, die in dienstbetrekking wil gaan of reeds is gegaan zonder de vereischte arbeiderskaart te bezitten en deze niet kan bekomen, zal uit Pruisen naar zijn vaderland worden uitgezet.

De uitzetting zal echter niet geschieden, zoo een arbeider, die zich aan contractbreuk heeft schuldig gemaakt, in de laatste door de arbeiderskaart aangeduide dienstbetrekking terugkeert.

14.

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 19 November 1912 A. nr. 7, aan de burgemeesters; kennisgeving aan Nederlandsche arbeiders in Duitschland betreffende de VEREENIGINGEN „VADERLAND”, EN „NEDERLAND” (Prov. Bijbl. 1912 nr. 160).

Op verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer U hiernevens in afdruk mededeeling te doen eener „Kennisgeving aan Nederlandsche arbeiders in Duitschland,” betreffende de vereenigingen „Vaderland.” en „Nederland.” (bijlage nr. 1.)

Ik heb de eer U uit te noodigen, belanghebbenden zooveel mogelijk op doelmatige wijze met den inhoud van voren-

bedoelde kennisgeving en van die, U medegedeeld bij Nr. 86 van provinciaal bijblad dezes jaars in kennis te stellen, hetgeen bijv. zou kunnen geschieden, wanneer zij zich ter secretarie uwer gemeente vervoegeu, ten einde een aangevraagd nationaliteitsbewijs in ontvangst te nemen.

Bij elk door mij uit te reiken nationaliteitsbewijs zal een afdruk van bedoelde kennisgevingen worden gevoegd, althans zoo de betrokken persoon vermoedelijk in Duitschland wil gaan arbeiden.

Van deze gelegenheid maak ik tevens gebruik het navolgende onder uwe aandacht te brengen.

Uit de laatstelijk mij toegezonden afschriften der publicatie's of waarschuwingen, die door U ingevolge de slotalinea van Nr. 53 van provinciaal bijblad dezes jaars*) tweemaal 's jaars moeten worden gedaan en waarvan mij jaarlijks vóór 15 *April* en 15 *September* een afschrift moet worden toegezonden, is mij gebleken, dat bedoelde publicatie's veelal niet inhielden, al hetgeen zij behooren te bevatten. Zulks is vermoedelijk wel hieraan te wijten, dat de mededeelingen, die in die waarschuwingen moeten worden opgenomen, van jaar tot jaar zijn toegenomen en verspreid zijn in verschillende provinciale bijbladnummers.

Ter bevordering zooveel mogelijk van uniformiteit, wat betreft den inhoud der publicaties in de verschillende gemeenten en ten einde de moeilijkheid, verbonden aan de verspreiding der mededeelingen in verschillende provinciale bijbladen, te ondervangen heb ik het dienstig geacht, die mededeelingen hier te verzamelen, zoodat in het vervolg de door U te doene bekendmaking behoort te geschieden naar het hierbij mede in afdruk gevoegde model. (bijlage 2.)

(*) Dit bijblad kon worden weggelaten, wijl hier de hoofdinhoud ervan herhaald wordt.

Bijlage Nr. 1.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

K E N N I S G E V I N G

aan Nederlandsche arbeiders in Duitschland.

De Vereeniging „Vaderland”, die zich ten doel stelt behartiging der godsdienstige en maatschappelijke belangen van de in het buitenland gevestigde **Protestantsche Nederlanders**, heeft hare agentschappen in de volgende plaatsen:

Altenessen, B. v. d. Meulen, Karlstrasse 18.

Bochum, W. de Hoop, Bergmannstr. 12, Bochum S.

„ H. G. Derksen, Bergstr. 8.

Eikel (bij Bochum), J. Eshuis, Bismarekstr. 67.

Crefeld, D. Assink-Bockum, Crefelderstr. 247.

Duisburg, N. Rienstra, Grabenstr. 4i.

„ C. Roorda, Düssernstr. 55.

„ W. B. Renkema.

Essen, W. J. Douma, Niederfeldstr. 14.

Herne, A. v. d. Ley, Stamstr. 21.

Homborg (bij Ratingen), B. Wevers, Storckenborg.

Keulen, G. van Beck, Moltkerstr. 37.

Flittard (bij Keulen) Mülheim a/Rh. Kirchstr. 84.

Mülheim a/Rh. (bij Keulen), A. de Jager, Gladbachstr. 146.

Rüttenscheid b/Essen-Ruhr, G. Durkstra, Moritsstr. 66.

Recklinghausen b/Essen, S. J. Claus, Weilenbergerstr. 15.

Ruhrort Ds. C. J. Wielinga, Ruhrort—Laar, Deichstr. 9ii.

Ruhrort, A. van Vliet, Duisburg—Beeck, Südstr. 19.

Viersen, F. van Maanen, Sittarderstr. 36.

„ W. H. Brouwasser, Crefelderstr. 80.

Wattenscheid, A. Adema-Günnigfeld, Kampstr. 2.

„ C. H. Cornello, Bahnhofstr. 53.

De Vereeniging „Nederland” die zich ten doel stelt behartiging der godsdienstige en maatschappelijke belangen van

in het buitenland gevestigde **Roomsch-Katholieke Nederlanders**, heeft hare vergaderlokalen, waar men alle inlichtingen kan bekomen, in de volgende plaatsen:

Aken, „Zur Maus”, Münsterplatz. 6.

Beek, Vereinshaus, Flottenstr.

Crefeld, Hoffacker, Tannenstr. 130.

Dortmund, Gesellenhaus, Silberstr.

Duisburg, Aloysiusshaus, Niederstr.

Düsseldorf, „Zum Hirschen”, Duisburgerstr. 146.

Essen, Schulte, Elisenstr.

Essen-West, Am Gemark-Platz.

M. Gladbach, Gesellenhaus, Dalenerstr. 19.

Hochheide, Adams, Rheinpreussenstr.

Holweide, „Ratskeller”, Gladbacherstr.

Keulen, „In der Gaffel”, Eigelstein 41.

Marxloh, Rosenthal, Marienstr.

Neuss, „Zum Marienbildchen” Niederstr.

Oberhausen, Karsen, Kirchweg.

„ Styrum „Zur Haidekrug” bij St. Josephkirche.

Rheydt, Küppenberder Odenkirchenerstr. 162.

Sterkrade, Lütkeherren, Hüttenstr.

Viersen, Stierken, Gereonstr. 15.

Waltrop—Mengede, Zaal: Beckmann (tegenover de kerk).

Bijlage Nr. 2.

M O D E L.

BEKENDMAKING.

Nederlandsche werklieden in Deutschland.

Het komt herhaaldelijk voor, dat Nederlandsche werklieden door berichten in de nieuwsbladen of door daartoe uitgezonden agenten, soms met verstrekking van reisgeld voor de heenreis, naar Deutschland worden gelokt ten behoeve van industriële ondernemingen, terwijl bij aankomst

ter plaatse blijkt, dat zij niet gebruikt kunnen worden. Het is daarom geraden, dat die werklieden, alvorens werk aan te nemen, zich wenden tot de **arbeidsbeurs in de plaats hunner inwoning** of, bij gebreke daarvan, tot de **Nederlandsche arbeidsbeurs te Oberhausen (Duitschland), Arndtstrasse 56.**

Inlichtingen aan de **Nederlandsche arbeidsbeurs te Oberhausen** behooien **schriftelijk** te worden gevraagd **met betaling van het antwoord** door bijvoeging òf van een antwoord-coupon, welke op het postkantoor voor 14 cent verkrijgbaar is en daar moet worden afgestempeld, òf van een Duitsche postzegel van 20 pfenning.

Voorts wordt ter kennis gebracht van de werklieden, die in Duitschland arbeid willen zoeken, dat zij zich vóór hun vertrek daarheen moeten voorzien van een **Nationaliteitsbewijs**, dat aan onvermogenen gratis wordt afgegeven, of althans, als **voorloopig bewijsstuk**, van een door den burgemeester afgegeven verklaring, dat een nationaliteitsbewijs is aangevraagd. In die verklaring moeten behalve hun naam en voornamen ook de datum en plaats van geboorte zijn vermeld. In plaats van zoodanige verklaring kan desnoods dienen, hetzij een geboorte-akte, hetzij een bewijs van afschrijving uit het bevolkingsregister, hetzij een binnenlandsch paspoort, mits op deze stukken naam, voornamen, datum en plaats van geboorte vermeld staan.

Tevens worden er die werklieden aan herinnerd, dat zij moeten zorgen het noodige **reisgeld** voor de **heen- en terugreis** mede te nemen, omdat door de Nederlandsche Consulaten niet anders dan in zeer bijzondere gevallen geld voor de terugreis gegeven wordt.

Slechts gezonde werklieden in den ouderdom van 16—40 jaren worden aangenomen.

....., den 191 .

De Burgemeester,

Zie ook: *Nationaliteit,- Werkeloosheid.*

ARBEIDSWET.

15.

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 3 October 1908 A. nr. 1, aan de burge-
meesters; TOEZICHT OP DE NALEVING DER
ARBEIDSWET (Prov. Bijbl. 1908, nr. 118).

Onder dagteekening van 18 Januari 1902 A. no. 2, bijblad no. 7, en 21 Jnni 1906 A. no. 1, bijblad no. 91, werden op verzoek van de toenmalige Ministers van Binnenlandsche Zaken aanschrijvingen*) tot U gericht, ten einde van de zijde der gemeentepolitie meer medewerking te verkrijgen bij het toezicht op de naleving der arbeidswet.

Naar de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel thans aan zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken mededeelt is uit de rapporten van de arbeidsinspecteurs tot dusverre niet gebleken van eenige beduidende verbetering van de activiteit der politie in de gemeenten, voor welke die aanschrijvingen het meest noodig waren.

In verband hiermede breng ik U op verzoek des Ministers bovenaangehaalde circulaires nogmaals in herinnering, en en wijs ik U met nadruk op de verplichtingen, die op de gemeentepolitie rusten in zake het toezicht op de naleving der arbeidswet.

Tevens noodig ik U uit, elke drie maanden aan den inspecteur van den arbeid mededeeling te doen van de door de gemeentepolitie gedurende dien tijd geconstateerde overtredingen der arbeidswet, en die mededeeling in te richten volgens het hierbijgaande model-formulier.

(*) Beide aanschrijvingen, waarvan hier toch de hoofdinhoud wordt aangeduid en herhaald, konden uit deze verzameling worden weggelaten.

Overzicht van de geconstateerde overtredingen van de Arbeidswet en de Veiligheidswet gedurende de maand 19 door den van Politie: (naam.)

[illegible]

16.

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 14 December 1911 A. nr. 2 aan de
burgemeesters; UITVOERING ARBEIDSWET 1911.

Ik heb de eer U hierbij te doen toekomen een exemplaar der circulaire van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, d.d. 1 December 1911, Nr. 2419, Afdeling Arbeid, vergezeld van eene beschikking, genomen krachtens het 6de lid van art. 12 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* Nr. 319 van 1911). Enz.

Voor zooveel noodig vestig ik de aandacht er op, dat voor het vervolg de registerkaarten niet meer aan de gemeentebesturen van Rijkswegen zullen verstrekt worden, maar dat deze zelve in de behoefte daaraan hebben te voorzien.

Wat betreft de duplicaat-arbeidskaarten, die krachtens het 2de lid van artikel 12 ingevolge een voorschrift van het districtshoofd der arbeidsinspectie door beschermde personen bij zich moeten worden gedragen, de daartoe noodige formulieren zullen telkens wanneer een districtshoofd zulk een voorschrift geeft, door hem aan den burgemeester worden toegezonden.

Voor het overige verwijzende naar de mededeelingen van den Minister, verzoek ik U wel te willen zorgen, dat alle nieuwe voorschriften nauwkeurig worden nageleefd. Enz.

No. 2419.

Afdeling Arbeid.

's Gravenhage 1 December 1911.

De wijzigingen, welke bij de wet van 7 October 1911 (*Staatsblad* no. 314) in de Arbeidswet zijn aangebracht (de gewijzigde tekst dier wet is opgenomen in *Staatsblad* no. 319 van 1911), hebben de bestaande bepalingen ten opzichte van de arbeidskaarten niet onbelangrijk veranderd.

Werd tot nog toe slechts eene arbeidskaart gevorderd voor personen beneden 16 jaar, die in fabrieken en werkplaatsen

werkzaam zijn, volgens den gewijzigden tekst zal het hoofd of de bestuurder van eene onderneming hebben te zorgen, dat hij in het bezit is van arbeidskaarten voor de volgende in fabrieken en werkplaatsen werkzame personen:

a. personen beneden 17 jaar, voor zoover zij niet bij het in werking treden der wijzigingswet reeds 16 jaar oud waren;

b. gehuwde vrouwelijke personen van elken leeftijd;

c. mannelijke personen van 17 jaar en ongehuwde vrouwelijke personen van dien leeftijd, die arbeid verrichten, welke ingevolge artikel 5 van den gewijzigden tekst der wet (*Staatsblad* no. 319) slechts onder de voorwaarden, bij algemeen maatregel van bestuur gesteld, voor zulke personen is toegestaan. (Artikel 12, 1ste lid, en artikel 31, 2de lid, van den gewijzigden tekst).

Eene arbeidskaart wordt voor gehuwde vrouwen geëischt, ten einde de contrôle op de naleving van artikel 9 (gewijzigde tekst) mogelijk te maken. Vandaar ook dat dit laatste artikel behalve een verbod van arbeid voor vrouwelijke personen binnen vier weken na hare bevalling de bepaling bevat, dat eene gehuwde vrouwelijke persoon in fabrieken en werkplaatsen geen arbeid mag verrichten, voordat de datum van hare bevalling op hare arbeidskaart is aangeteekend.

Volgens de tegenwoordige wet moet eene nieuwe arbeidskaart worden verkregen, telkens wanneer de jeugdige persoon van betrekking veranderd. De gewijzigde wet neemt een ander stelsel aan, n.l. dit, dat de arbeidskaart geldig blijft ook na verandering van dienstbetrekking en slechts eene nieuwe kaart behoeft te worden uitgereikt, indien de jeugdige of vrouwelijke arbeider zich metterwoon in eene andere gemeente vestigt. Bovendien zal tengevolge van de uitvoering, welke blijkens het volgende aan het 4de lid van artikel 12 wordt gegeven, voor jeugdige vrouwelijke personen bij huwelijk eene nieuwe kaart noodig zijn. Met deze verandering van stelsel houdt de laatste bepaling van artikel 12 verband.

In het bijzonder verdient nog de aandacht het 7de lid

van artikel 12, dat de afgifte van arbeidskaarten voor kinderen beneden 12 jaar of nog leerplichtig verbiedt. Deze bepaling houdt verband met de artikelen 4, 22, 4de lid, en 31, 1ste lid, van den gewijzigden tekst. Wel zou artikel 4 aanleiding kunnen geven tot de onderstelling, dat afgifte van arbeidskaarten voor kinderen beneden **13** jaar of nog leerplichtig zou zijn verboden, volgens het 4de lid van artikel 22 echter kan onder bepaalde omstandigheden arbeid door 12-jarige, niet-leerplichtige kinderen worden verricht, zonder dat het bedrijfshoofd of degene, die den arbeid doet verrichten, strafbaar is, terwijl art. 31, 1ste lid, bij wijze van overgangsmaatregel arbeid toelaat van kinderen, die bij het in werking treden der wijzigingswet 12 jaar oud zijn en niet leerplichtig. Onder die omstandigheden moest de afgifte van arbeidskaarten voor 12-jarige, niet-leerplichtige kinderen worden toegelaten. Uit de aangehaalde wetsbepalingen vloeit onmiddellijk voort, dat bedrijfsarbeid van alle kinderen, voor wie eene arbeidskaart wordt afgegeven, nog niet zal zijn geoorloofd. Mochten zich gevallen voordoen, waarin eene arbeidskaart niet kan worden geweigerd en blijkt, dat het kind, waarvoor zij wordt aangevraagd, volgens de wet geen arbeid mag verrichten, dan ware het gewenscht, dat belanghebbenden daarop bij de afgifte der kaart werden gewezen. Daarbij ware de waarschuwing te voegen, dat de arbeidskaart niet is aan te merken, als eene vergunning tot het verrichten van door de wet verboden arbeid.

Te allen overvloede worde de aandacht erop gevestigd, dat volgens het vijfde lid van artikel 12 de arbeidskaart wordt onderteekend en afgegeven niet meer, zooals tot nog toe, door of vanwege den burgemeester der gemeente, binnen welke de beschermde persoon arbeid verricht, maar door of vanwege den burgemeester der gemeente waar de beschermde persoon woont. Indien deze persoon binnen eene andere gemeente, dan waar zijn woonplaats is, arbeid verricht, moet de kaart worden mede-onderteekend door of vanwege den burgemeester van de gemeente, waar

arbeid wordt verricht. Voorts moet de datum van bevalling eener gehuwde vrouwelijke persoon op haar kaart worden aangeteekend en gewaarmerkt door of vanwege den burgemeester der gemeente, waar de bevalling plaats had. Dit laatste is in dien zin op te vatten, dat alleen aantekening wordt gehouden van de bevallingen, welke plaats hadden *nà* afgifte der kaart.

Ingevolge artikel 32, 1ste lid, van den gewijzigden tekst zal de gewijzigde Arbeidswet niet later dan 14 Januari 1912 in werking treden. Hoewel de juiste datum van inwerking treding nog niet kan worden vastgesteld, heb ik gemeend reeds thans krachtens artikel 12, 4de en 6de lid, het model der arbeidskaarten en de wijze, waarop de burgemeester aantekening houdt van de arbeidskaarten, welke door of vanwege hem zijn afgegeven of mede-onderteeekend, te moeten vaststellen.

Het is toch van het meeste belang, dat de noodige maatregelen worden genomen, opdat de nieuwe arbeidskaarten tijdig worden uitgereikt en de registers, welke ingevolge het 6de lid van artikel 12 zullen zijn aan te houden, tijdig worden ingericht. Ik moge daartoe de medewerking van Heeren Burgemeesters inroepen.

Bij mijne beschikking van 27 November 1911, n°. 2419, afd. Arbeid, zijn de modellen van de arbeidskaarten vastgesteld en wel verschillend voor mannelijke jeugdige personen (witte kaart), voor vrouwelijke jeugdige personen, die ongehuwd zijn (gele kaart), en voor gehuwde vrouwelijke personen (blauwe kaart).

Een hoeveelheid arbeidskaarten wordt U door tusschenkomst van den Heer Commissaris der Koningin toegezonden. Indien behoefte aan nieuwen voorraad ontstaat, gelieve U een aanvraag door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin in te zenden, gelijk zulks tot heden gebruik was.

Voorts gelieve U hierbij aan te treffen een afdruk van mijne beschikking, waarbij de noodige regelen worden gesteld, volgens welke ingevolge het 6de lid van artikel 12

de registers betreffende afgegeven en mede-onderteevende arbeidskaarten zullen zijn te houden.

Voor de eerste inrichting van de in die beschikking bedoelde registers ontvangt U, mede door tussenkomst van den Heer Commissaris der Koningin, een voldoende hoeveelheid registerkaarten. Verdere verstrekking zal van Rijkswegen niet geschieden.

De nog voorhanden „Waarschuwingen”, welke vroeger in verband met de Leerplichtwet bij de arbeidskaarten werden verstrekt, zouden bij het in werking treden der gewijzigde Arbeidswet kunnen worden vernietigd, aangezien deze dan niet meer noodig zullen zijn.

Ik mag er nog Uwe bijzondere aandacht op vestigen, dat de gewijzigde Arbeidswet spreekt van *arbeidskaarten, duplicaat-arbeidskaarten* en *tweede of verdere exemplaren van arbeidskaarten en van duplicaat-arbeidskaarten*.

Duplicaat-arbeidskaarten zullen slechts behoeven te worden uitgereikt, indien een districtshoofd der arbeidsinspectie, ingevolge het 2de lid van art. 12 voor een of meer bepaalde ondernemingen, voorgeschreven heeft, dat de beschermde personen bij den arbeid in fabrieken en werkplaatsen in of voor die onderneming of ondernemingen, zulk een duplicaat bij zich zullen dragen. Zulk een duplicaat, dat kosteloos moet worden uitgereikt, is wel te onderscheiden van het tweede of verder exemplaar van een arbeidskaart of van een duplicaat-arbeidskaart, hetwelk tegen betaling van 5 cents ten bate der gemeentekas is uit te reiken, indien het om een of andere reden, b.v. omdat het eerste exemplaar daarvan in het ongereede is geraakt, wordt aangevraagd.

Het districtshoofd der arbeidinspectie zal bij het geven van een voorschrift, als evenbedoeld, aan den burgemeester der gemeente, waarin de personen, op wie het voorschrift betrekking heeft, wonen, de noodige formulieren voor de „duplicaten” toezenden, ter invulling en uitreiking aan die personen. Indien tweede of verdere exemplaren van duplicaten worden aangevraagd, zullen ook de daarvoor noodige

formulieren op verzoek door het districtshoofd worden verstrekt.

Waar het belang eener goede naleving der Arbeidswet eischte, dat aan Heeren Burgemeesters eenige nieuwe bemoeiingen werden opgelegd, is het mij aangenaam er op te kunnen wijzen, dat anderzijds hunne taak bij de uitvoering der wet aanzienlijk is verlicht, aangezien na het in werking treden der wijzigingswet:

1°. bij verandering van arbeidsbetrekking niet meer, zooals tot heden, een nieuwe arbeidskaart zal behoeven te worden uitgereikt,

2°. de arbeidslijst door den burgemeester niet meer zal behoeven te worden gewaarmerkt,

3°. over aanvragen om vergunning tot het verrichten van overwerk niet meer door Heeren Burgemeesters, maar door de districtshoofden der arbeidsinspectie zal worden beslist.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,

Heeft goedgevonden:

krachtens het zesde lid van art. 12 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* n°. 319) ten aanzien van de wijze, waarop de burgemeester aantekening houdt van de arbeidskaarten, welke door of vanwege hem zijn afgegeven, alsmede van die, welke door of vanwege hem zijn medeonderteevend, de volgende regelen vast te stellen:

Artikel 1.

Van de afgifte of mede-ondertekening eener arbeidskaart wordt aantekening gehouden in een kaartregister door invulling van een kaart, waarvan de vorm is als volgt:

I. voor een **afgegeven** arbeidskaart:

Recht afgesneden hoek

dezelfde als onder a ,

c. aan een gehuwde vrouwelijke persoon,

Recht afgesneden hoek.

N°. van het register der afgeg. arb. kaarten.	Geboren:		
	Dag.	Maand.	Jaar.
Familiennaam:			
Voornamen:			
Gehuwd met:			
Datum afgifte arbeidskaart:			
Datum der bevallingen:			
.....			

met bepaling dat de registerkaarten voor afgegeven arbeidskaarten, als genoemd onder *a* zullen gedrukt zijn op **wit** papier, voor die als genoemd onder *b* op **geel** papier en onder *c* op **blauw** papier;

II. voor een **mede-onderteevende** arbeidskaart:

a. van een mannelijk jeugdig persoon of van een mannelijk

persoon van 17 jaren, als bedoeld in artikel 12, eerste lid onder b van voornoemde wet,

Rond afgesneden hoek.

N ^o	Dag.	Maand.	Jaar.
van het register van medeondert. arb. kaarten.	Geboren:		
Woonplaats:			
Familiennaam:			
Voornamen:			
Inwonende in het $\frac{\text{gezin van}}{\text{gesticht}}$:			
Datum afgifte arbeidskaart:			
Datum medeonderteekening:			

b. van een ongehuwde vrouwelijke jeugdige persoon of van een ongehuwde vrouwelijke persoon van 17 jaar, als bedoeld in artikel 12, eerste lid onder b van voornoemde wet, dezelfde als onder a.)*

(*) Het model is in overeenstemming gebracht met eene ministerieele beschikking van 29 December 1911, afd. A nr. 2686.

c. van een gehuwde vrouwelijke persoon,

Rond afgesneden hoek.

N°. van het register der medeondert. arb. kaarten.	Geboren:	Dag.	Maand.	Jaar.
Woonplaats:				
Familienaam:				
Voornamen;				
Gehuwd met:				
Datum afgifte arbeidskaart:				
Datum medeonderteekening arbeidskaart:				

met bepaling dat de registerkaarten voor mede-onderteekende arbeidskaarten, als genoemd onder *a* zullen gedrukt zijn op **wit** papier, voor die, als genoemd onder *b* op **geel** papier en onder *c* op **blauw** papier.

Op de registerkaarten betreffende afgegeven arbeidskaarten voor gehuwde vrouwelijke personen wordt aanteekening gehouden van de bevallingen dier vrouwen, welke hebben plaats gehad, na de afgifte der arbeidskaart.

Artikel 2.

De ingevulde registerkaarten worden in doelmatige doozen, laden of kisten verticaal geplaatst en wel zoodanig, dat alle registerkaarten betreffende afgegeven arbeidskaarten welke dezelfde kleur hebben, gerangschikt in de volgorde der

geboortedata der personen, waarop zij betrekking hebben, bij elkaar geplaatst worden en evenzoo de registerkaarten betreffende mede-onderteevende arbeidskaarten.

Artikel 3.

De registerkaarten worden uit het register van afgegeven arbeidskaarten verwijderd, wanneer de betrokken persoon overleden is of zijn woonplaats naar eene andere gemeente heeft overgebracht en bovendien:

de witte kaarten, wanneer de betrokken persoon den leeftijd van 18 jaren heeft bereikt,

de gele kaarten, wanneer de betrokken persoon den leeftijd van 18 jaren heeft bereikt of in het huwelijk is getreden,

de blauwe kaarten, wanneer het huwelijk van de betrokken persoon door den dood of door een andere oorzaak is ontbonden.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het verwijderen van de registerkaarten uit het register der mede-onderteevende arbeidskaarten, echter met dien verstande, dat de kaarten in geval van woonplaatsverandering eerst uit het register worden verwijderd, wanneer door of ten behoeve van hem of haar op wien de registerkaart betrekking had, een nieuwe arbeidskaart ter medeonderteeving wordt aangeboden of wel een arbeidskaart ten behoeve van hem of haar wordt afgegeven door of vanwege den burgemeester, die de vroegere arbeidskaart had mede-onderteevend.

Artikel 4.

De uit het register verwijderde kaarten worden niet vernietigd vóór den eersten Februari van het jaar, volgende op dat, waarin zij verwijderd werden.

's Gravenhage, 27 November 1911.

17.

Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d. 20 December 1911 A. nr. 13, aan de burgemeesters; mededeeling van de volgende circulaire van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende AFGIFTE VAN ARBEIDSKAARTEN AAN IN HET BUITENLAND WONENDEN (Prov. Bijbl. 1911 Nr. 128).

Nr. 2616.

Afdeeling Arbeid.

's Gravenhage, 15 December 1911.

Ten vervolge op mijne circulaire van 1—11 December 1911, Nr. 2512, afd. Arbeid, heb ik de eer de aandacht van U.H.E.G. op het volgende te vestigen.

Het vijfde lid van artikel 12 der Arbeidswet 1911 (Staatsblad Nr. 319) bepaalt, dat de arbeidskaart ondertekend en afgegeven wordt door of vanwege den burgemeester der gemeente, binnen welke den persoon *woont*, op wien de arbeidskaart betrekking heeft.

Nu komt het voor, dat personen ten aanzien van wie de wet eene arbeidskaart vordert, wel in eene Nederlandsche gemeente arbeid verrichten, doch buiten de grenzen van ons land wonen. De vraag rijst wie in dat geval de arbeidskaart moet onderteekenen en afgeven.

Mij wil het voorkomen, dat dan het meest overeenkomstig de bedoeling der wet zal worden gehandeld, zoo ten aanzien van de bedoelde personen het onderteekenen en afgeven der arbeidskaart geschiedt door of vanwege den burgemeester der gemeente, waar die personen *arbeid verrichten*.

Ik zoude het zeer op prijs stellen zoo U.H.E.G. zou kunnen goedvinden en bevorderen, dat in den aangegeven zin gehandeld worde.

Mitsdien heb ik de eer U.H.E.G. beleefd te verzoeken

daartoe een aanschrijving te richten tot de burgemeesters van grensgemeenten en de andere gemeenten in Uw gewest, waar zich het geval zou kunnen voordoen.

18.

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 3 Januari 1912 A. nr. 11; mededeeling der volgende aanschrijvingen van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende UITVOERING DER ARBEIDSWET 1911.

No. 2615.
Afdeeling Arbeid.

's-Gravenhage, 22 December 1911.

Voor een juiste vervulling van de taak, welke aan de arbeidsinspectie is toevertrouwd, zou het van zeer groot gewicht zijn, zoo zij jaarlijks een overzicht kon verkrijgen van de mate, waarin in de onderscheidene gemeenten bedrijfsarbeid wordt verricht door jeugdige personen en gehuwde vrouwen. De gegevens daarvoor zijn aanwezig in de kaartregisters, waarvan het bijhouden wordt voorgeschreven bij mijn beschikking van 27 November 1911, no. 2419, afd. A, waarvan een afdruk is gevoegd bij mijne circulaire van 1 December j.l., no. 2419, afd. A, welke stukken U nevens andere bescheiden door de welwillende tusschenkomst van den Heer Commissaris der Koningin reeds zullen hebben bereikt.

Ik zoude het op hoogen prijs stellen, zoo U jaarlijks te beginnen met 1913 in de maand Januari aan het districts-hoofd der arbeidsinspectie een opgave wilde verstrekken van het aantal op ultimo December van het vorige jaar geldige arbeidskaarten, welke door U zijn afgegeven of mede-onderteevend, volgens de onderscheiding aangegeven in de bij dit schrijven behorende tabel. De bedoeling is, dat de gegevens voor deze tabel eerst zullen worden opge-

maakt, *nadat* op 31 December uit de registers zullen verwijderd zijn de kaarten, welke daarin volgens artikel 3 van mijne bovengenoemde beschikking niet meer behooren aanwezig te zijn.

Het is niet te ontkennen, dat invulling van een tabel, als hierboven bedoeld, arbeid zal eischen, zij het, dat in verband met de voorschriften voor het bijhouden van het kaartregister verstrekt, deze zeer is beperkt. Daartegenover staat, dat de taak van H.H. Burgemeesters ten behoeve van de uitvoering der Arbeidswet bij het in werking treden op 1 Januari e. k. van de wet van 7 October 1911 (*Staatsblad* no. 314) in ander opzicht zeer belangrijk zal worden verlicht, op welke omstandigheid ik ook in het laatste lid van mijn bovenbedoelde circulaire wees.

Eenige formulieren voor het jaarlijks inzenden van een tabel als bovenbedoeld, gelieve U hierbij aan te treffen.

In de tabel zijn te vermelden de personen, die op 31 December den leeftijd hebben, in het hoofd daarvan genoemd.

No. 2686.
Afdeeling Arbeid.

's-Gravenhage, 29 December 1911.

Het is mij gebleken, dat de, krachtens het 6de lid van artikel 12 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* no. 319), bij mijne beschikking van 27 November j.l., no. 2419, Afdeeling Arbeid, gegeven voorschriften op een enkel punt wijziging behoeven. In verband daarmee is bij mijne beschikking van heden, waarvan een afdruk*) hierbij is gevoegd, in die voorschriften eene wijziging aangebracht.

Ik heb de eer U te verzoeken, de U uitgereikte registerkaarten, waarop aantekening wordt gehouden van de *medeondertekening* van arbeidskaarten, afgegeven aan personen, als bedoeld in artikel 1, sub II *a* en *b* van mijne bovenbedoelde beschikking van 27 November j.l., in overeenstemming met mijne beschikking van heden, te doen wijzigen, n.l. door daarop te doen schrappen: „Einde leerverplichting:.....”.

Met betrekking tot de registerkaarten voor *afgegeven* arbeidskaarten, als bedoeld in artikel 1, sub I *a* en *b* van mijne beschikking van 27 November j.l., moge ik hierbij aantekenen, dat daarop voor jeugdige personen, ten aanzien van wie in verband met hun leeftijd als vaststaande kan worden aangenomen, dat zij niet meer leerplichtig zijn, het einde der leerverplichting kan worden aangeduid door invulling van het jaar, waarin die verplichting moet geëindigd zijn. Alleen dus ten aanzien van hen, die nog niet zoo oud zijn dat uit hun leeftijd blijkt, dat zij niet meer onder de leerverplichting vallen (dus de 12- en 13-jarigen) zal zijn te onderzoeken, of aan de leerverplichting is voldaan en — zoo ja —, wanneer deze verplichting is geëindigd. Voor hen zal op de registerkaart (voor de *afgegeven* arbeids-

(*) De afdruk kon in deze verzameling worden weggelaten. Het model is daarmee in overeenstemming gebracht.

kaart) de juiste datum van het einde der leerverplichting zijn te vermelden. Hierbij moge nog worden herinnerd aan het 7de lid van artikel 12 der Arbeidswet 1911, dat het uitreiken van arbeidskaarten voor kinderen beneden 12 jaar of nog leerplichtig verbiedt.

Voorts is de vraag gerezen, op welke wijze de nummering der registerkaarten moet geschieden, in verband met het voorschrift, dat die kaarten in de volgorde der geboortedata moet worden geborgen. Ten deze zij aangeteekend, dat invulling van een nummer in den linker bovenhoek der kaart kan geschieden op de wijze, welke het best wordt geoordeeld en dat die invulling desgewenscht ook achterwege kan worden gelaten. De kaarten zijn ingericht om te worden genummerd, omdat het voorkomt dat men bij het bijhouden van een kaartregister prijs stelt op doorlopende nummering der kaarten, niettegenstaande deze in eene andere volgorde dan de nummering aangeeft, opgeborgen worden.

19.

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 5 Februari 1914 G. nr. 59, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende TOEPASSING ART. 22, 4e LID DER ARBEIDSWET (Prov. Bijbl. 1914 Nr. 18).

No. 410/1.

Afdeeling O.

—

's-Gravenhage, 27 Januari 1914.

Volgens artikel 4 van de arbeidswet 1911 mag een kind beneden 13 jaar, of nog leerplichtig, geen arbeid verrichten. In artikel 22, vierde lid dier wet is evenwel bepaald, dat niet strafbaar is hij, die arbeid doet verrichten of die zorgt dat geen arbeid wordt verricht, door een niet-leerplichtig kind van 12 jaar, indien hij aantoon, dat geen voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs vóór des namiddags 5 uur bestaat. Hij wordt geacht dit te hebben aangetoond, wanneer blijkt, dat door het hoofd eener school, die het kind na het vervullen van de leer- verplichting verliet, of door den burgemeester der gemeente, waar die school is gelegen, eene verklaring is afgegeven, inhoudende, dat voor het kind op die school geen gelegenheid meer was verder onderwijs te ontvangen.

Het is der Regeering gebleken, dat de woorden „verder onderwijs” tot misverstand aanleiding geven. Verondersteld wordt n.l. door sommigen dat met die woorden bedoeld wordt „voortgezet onderwijs”. Deze veronderstelling is niet juist. De strekking van de bedoelde bepaling is, te voorkomen, dat kinderen, die niet meer leerplichtig en nog geen 13 jaar oud zijn, tengevolge van het verbod van artikel 4 zouden leeg loopen.

In verband hiermede moet aan de woorden „verder onderwijs” eene ruime beteekenis worden gehecht.

Naar de bedoeling van den wetgever moet de verklaring worden geweigerd, zoowel wanneer aan de school eene vervolglasse is verbonden, of vervolglassen die voor de leerlingen van alle scholen openstaan, doch aan enkele scholen zijn verbonden, als wanneer voor niet meer leerplichtige kinderen gelegenheid bestaat het onderwijs in dezelfde klasse, waarin zij bij het vervullen der leerverplichting zaten, te blijven volgen.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken het bovenstaande ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie.

ARCHIEVEN. (*)

20.

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 9 April 1858 G. nr. 105, aan de gemeentebesturen;
VERZORGING EN BEWARING VAN GEMEENTE-
ARCHIEVEN (*Prov. Bijbl. 1858 Nr. 47*).

Onder de voorwerpen, welke de zorg van de gemeentebesturen in hooge mate verdienen, behoort het archiefwezen der gemeenten. Niet overal schijnt echter voor het in orde brengen en voor het behoud van de archieven de noodige zorg te worden besteed.

Intusschen is het voor de gemeenten van het hoogste belang, niet alleen in een geschiedkundig opzicht, maar ook voor de regten der gemeenten, dorpen, gehuchten en der aldaar aanwezige instellingen, dat de stukken, uit vroegere tijden afkomstig, met zorg worden bewaard en dat het archief zoodanig zij ingerigt, dat met weinig moeite kan worden vernomen welke stukken daarin aanwezig zijn, en de raadpleging daarvan gemakkelijk kunne geschieden.

Er zijn gemeenten, waar vrij aanzienlijke verzamelingen aanwezig zijn, die echter, omdat het archief niet behoorlijk ingerigt is en de stukken niet op orde gerangschikt zijn, nagenoeg geheel onbekend blijven, zoo zelfs, dat men niet eens het onderwerp der bewaard wordende stukken kent.

Tot bewaring van het archief en om het gebruik daarvan gemakkelijk te maken, is het noodig dat een inventaris worde opgemaakt, vermeldende de titels of den korten inhoud van de daarin berustende stukken.

In de meeste gemeenten zijn wel is waar inventarissen der archieven voorhanden, maar niet overal zijn deze behoorlijk bijgehouden en daarop alle stukken en bescheiden

(*) Zie ook deel I nr. 114 blz. 391.

gebragt; terwijl sommige dier stukken, in pakketten vereenigd, slechts vermeld worden onder eene algemeene benaming, welke het onderwerp onjuist of slechts gedeeltelijk of gebrekkig omschrijft.

Om voor te komen, dat er stukken van het archief verloren gaan, is het noodzakelijk, dat deze in behoorlijk gesloten kasten of vertrekken bewaard worden. Zeer nuttig is het dat, waar dit doenlijk is, afschriften van de voornaamste oorspronkelijke stukken vervaardigd worden, en dat deze in een register worden ingeschreven, hetwelk ten gebruike van belanghebbenden ter secretarie van de gemeente voorhanden is; op die wijze wordt het voor de belanghebbenden gemakkelijk gemaakt kennis te nemen van de stukken die in het archief aanwezig zijn, en wordt tevens de bewaring van de oorspronkelijke beter verzekerd, door dien deze alleen dán behoeven geraadpleegd te worden, wanneer twijfel omtrent de juistheid of de echtheid van het afschrift mogt oprijzen.

Wij nemen de vrijheid, het gewigtig onderwerp van het archiefwezen der gemeenten aan de belangstellende aandacht der gemeentebesturen aan te bevelen, en hun in overweging te geven, waar dit noodig mogt zijn, eene som voor het in orde brengen der archieven op de begrooting te brengen. Enz.

21.

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 18 Juni 1879 A. nr. 6, aan de gemeentebesturen; mededeeling van het volgend besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende de VOORWAARDEN WAAROP
OUD RECHTERLIJK ARCHIEF AAN GEMEENTEN
WORDT AFGESTAAN (*Prov. Bijbl.* 1879 Nr. 53).

La. D. Afdeeling
Kunsten en Wetenschappen.

's-Gravenhage, 23 Mei 1879.

Gezien het Koninklijk Besluit van 8 Maart 1879 (Staatsblad No. 40).

Heeft goedgevonden te bepalen :

ARTIKEL 1.

Aan gemeenten die een eigen gemeente-archivaris en doelmatige archieflokalen hebben, worden op aanvraag van het gemeentebestuur zoodanige oude rechterlijke archieven als bedoeld zijn in art. 1 van voormeld Koninklijk Besluit en welke op die gemeenten betrekking hebben, tot wederopzeggens ter bewaring toevertrouwd of onder hare berusting gelaten onder voorwaarde, dat :

a. het betrokken gemeentebestuur zich verbindt de bedoelde archieven binnen den tijd van drie jaren behoorlijk te inventariseren, en afschrift van dien inventaris aan den Minister van Binnenlandsche Zaken over te leggen ;

b. ten alle tijde aan den Minister van Binnenlandsche Zaken des verlangd enkele stukken uit de bedoelde archieven afgegeven of daarvan kosteloos afschriften verstrekt zullen worden ;

c. aan den Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling gedaan worde van elke wijziging in de instructie voor den gemeente-archivaris of in het reglement van het archief en van de veranderingen welke het personeel over het gemeente-archief gesteld, ondergaat ;

d. aan den Rijks-Archivaris en aan de Archivarissen in de provinciën steeds toegang tot bedoelde archieven verleend worde.

ART. 2.

Archieven worden aan gemeenten niet ter bewaring toevertrouwd of onder hare berusting gelaten dan nadat uit een rapport van den Rijks-Archivaris of van de Archivarissen in de provincien gebleken is, dat het van gemeentewege vastgestelde reglement op de archieven waarborgen geeft voor de goede bewaring der verzameling en hare toegankelijkheid voor het publiek.

ART. 3.

Gelijk rapport wordt van den bouwkundige voor de gebouwen van onderwijs enz. bij het Departement van Binnenlandsche Zaken vereischt, ten aanzien van de veiligheid der voor het archief bestemde bewaarplaats, en der daarin tegen brandgevaar genomen voorzorgen.

ART. 4.

De in art. 1 bedoelde archieven worden bewaard, afgescheiden van elke andere verzameling, en de inventarisatie daarvan behoort te geschieden overeenkomstig een door den Minister van Binnenlandsche Zaken goedgekeurd plan.

Deze beschikking zal in de Nederlandsche Staatscourant geplaatst en in afschrift toegezonden worden aan den Archivaris des Rijks, aan de Commissarissen des Konings in de onderscheiden provinciën (uitgezonderd van Zuid-Holland) ter uitreiking aan den Archivaris in de provincie, en aan den Bouwkundige belast met het toezigt op de gebouwen voor onderwijs.

22

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 28 September 1882 G nr. 105, aan de gemeentebesturen; mededeeling van onderstaand schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende AFGIFTE VAN OUDE ZEGELS (Prov. Bijbl. 1882 Nr. 108).

No. 2513.

's-Gravenhage, den 23sten September 1882.

Naar ik verneem heeft het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap eene circulaire aan de Gemeentebesturen gezonden, waarbij het deze „met aandrang” uitnoodigt, de

zegels uit vroegere eeuwen (hetzij afzonderlijk, hetzij aan perkamenten stukken) die zich in het archief der gemeente bevinden, aan het Genootschap af te staan.

Ik mag niet nalaten U te verzoeken, de aandacht der gemeentebesturen er op te vestigen, dat zoowel het afsnijden van zegels, waardoor de akten verminkt en haar authenticiteit twijfelachtig worden, als het afgeven der stukken zelve, tengevolge waarvan de Archiefverzameling kan worden geschonden, handelingen zijn in strijd met den geest welke vooral in de laatste jaren ten aanzien van de behoorlijke verzorging en bewaring onzer oude archieven wordt opgemerkt.

Het algemeen belang, hetwelk bij de ongeschonden bewaring der openbare archieven als bronnen voor de kennis der nationale geschiedenis betrokken is, zoowel als het bijzonder belang der gemeenten maken het derhalve raadzaam ten deze met omzigtigheid te werk te gaan, zoodat aan het verzoek door gemeld genootschap gedaan, alleen dan gevolg worde gegeven, wanneer het stukken van zeer luttele waarde geldt. Ten einde aangaande dit laatste zekerheid te bekomen *is het noodig dat een bevoegd deskundige over de eventuele afgifte van stukken worde gehoord.* Als zoodanig meen ik den *Archivaris des Rijks* en de *Archivarissen in de Provinciën* te mogen aanwijzen.

23

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 8 Augustus 1884 A. nr. 4, aan de gemeentebesturen; BENOEMING VAN GEMEENTE ARCHIVARISSEN (Prov. Bijbl. 1884 No. 72).

Naar aanleiding van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, gedagteekend 29 Juli 1884 No. 2010, afdeeling K. W., noodig ik u uit aan mij mede te deelen of in uwe gemeente een gemeente-archivaris is benoemd, en zoo ja, alsdan op te geven den naam, de dagteekening

van benoeming en de jaarwedde van dien archivaris.

Voorts zal het mij aangenaam zijn jaarlijks, vóór of op den 1 Augustus, van u mededeeling te ontvangen of sinds uwe laatste opgaaf eene zoodanige benoeming heeft plaats gehad, met vermelding tevens der opgaven als bovenomschreven, of wel van de veranderingen, die in de vroeger verstrekte opgaven zijn ontstaan. Enz.

24

Circulaire van den Commissaris des Konings d.d. 2 November 1885 A. nr. 8, aan de gemeentebesturen; VERWIJDERING VAN LICHT BRANDBARE STOFFEN UIT GEMEENTEHUIZEN waar oude archieven worden bewaard (Prov. Bijbl. 1885 Nr. 99).

In een kelder onder het raadhuis te *Breda*, waarin spiritualien door den huurder geborgen zijn, is onlangs brand ontstaan, die wel is waar spoedig was gebluscht, doch die niettemin ernstige gevolgen had kunnen hebben.

Naar aanleiding van een bij mij ontvangen brief van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, heb ik gemeend hierop Uwe aandacht te moeten vestigen en U tevens te moeten wijzen op de wenschelijkheid, dat in de gemeentehuizen geen depots van licht brandbare stoffen worden geduld, waardoor gevaar kan ontstaan voor de in die gebouwen bewaarde archieven of geschiedkundige kostbaarheden.

De zaak komt mij van genoegzaam gewicht voor om aan de besturen der gemeenten, waar een dergelijke toestand bestaat, in overweging te geven, daaraan een einde te maken, of, zoo daartegen vooralsnog onoverkomelijke bezwaren bestaan, een nauwgezet toezicht en zoo mogelijk, verscherping van de bepalingen van het huurcontract, aan te bevelen.

25

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 November 1908 G nr. 102, aan de gemeentebesturen; mededeeling van de volgende circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende
VERNIETIGING VAN STUKKEN IN GEMEENTE-
ARCHIEVEN.

Nr. 2720¹.

Afdeeling K. W.

's-Gravenhage. 27 October 1908.

Het voortdurend aangroeien der archieven is reeds sinds jaren voor de gemeenten een groote last geweest en sedert vooral in de laatste halve eeuw de massa beschreven papier overal zoo zeer toeneemt, zal dit bezwaar op den duur zich meer en meer doen gevoelen, zoodat het te vreezen is, dat vooral kleinere gemeenten er toe zullen moeten komen zich op een of andere wijze van de papiermassa te ontdoen en alsdan het gevaar bestaat, dat tegelijk met het waarde-looze ook het nuttige wordt opgeruimd.

Ter bevordering nu van een oordeelkundige vernietiging van de bescheiden der gemeentebesturen, die op den duur niet bewaard behoeven te blijven, is overeenkomstig de voorstellen van de vereeniging van Archivarissen in Nederland en den Algemeenen Rijks-Archivaris door mij bij beschikking van 14 October 1908 No. 2516, afd. K. W. een lijst vastgesteld, die zoodanige stukken vermeldt en op dezelfde wijze is ingericht als de lijst van vernietigbare stukken der provinciale griffiën, behoorende bij de beschikking van mijnen ambtsvoorganger van 31 December 1896, No. 2960, afd. K. W.

Ik heb de eer U te verzoeken deze beschikking met lijst, waarvan een voldoende aantal exemplaren hierbij is gevoegd en die, naar het voornemen is, alle 5 of 10 jaren zal worden herzien, aan de gemeentebesturen in

Uwe provincie mede te deelen en hun aan te bevelen, ingeval zij wenschen op te doen ruimen, wat niet bewaard behoeft te blijven, die lijst, ook ten opzichte van de daarin aangegeven termijnen als leiddraad te bezigen.

Voor zooveel noodig wensch ik hierbij te doen opmerken :

1e. dat voor zoover de correspondentie in zoogenaamde brievenboeken mocht zijn vervat, deze in geen geval behooren te worden geschonden, en

2e. dat het uitzoeken van stukken uit de laatste jaren b. v. van 1901 en daarna, allicht minder moeilijkheid zal opleveren dan die van vroegeren tijd.

Voornamelijk echter indien het gemeente-archief zich niet in geheel geordenden toestand bevindt, zal het uitzoeken van stukken, vooral van ouderen datum, met veel zorg moeten geschieden en is deskundige voorlichting gewenscht.

U gelieve daarom de gemeentebesturen uit te noodigen in elk geval tijdig vooraf van hun voornemen tot vernietiging van de oudere stukken (die van vóór 1901 aan Uw College mededeeling te doen. Voor zoover bij die schifting deskundige voorlichting verlangd wordt, ben ik bereid den Rijks-Archivaris in Uwe provincie op te dragen, die te verleen.

Het gemeentebestuur gelieve zich derhalve alsdan door tusschenkomst van Uw College tot mij te wenden. De kosten daarvan zullen niet ten laste van de gemeenten worden gebracht.

LIJST HOUDENDE OPGAAF VAN VERNIETIGBARE
STUKKEN IN DE GEMEENTE-ARCHIEVEN.
(VASTGESTELD BIJ BESCHIKKING VAN DEN MINIS-
TER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN VAN 14
OCTOBER 1908 NR. 2516. AFD. K. W.)

Te bewaren gedu-
rende of te vernie-
tigen na een tijd-
vak van:

APOTHEKERS.

Zie *Medische politie*.

ARBEID VAN JEUGDIGE PERSONEN EN VAN
VROUWEN.

1. Terugontvangen arbeidskaarten.	2 jaren.
2. Lijsten van afgegeven arbeidskaarten.	2 „
3. Afschriften van verleende vergunningen tot overwerk.	2 „
4. Minuut-statistische opgaven omtrent de naleving der arbeidswet.	2 „

ARMBESTUUR, ARMWEZEN.

1. Stukken betreffende het weren der bedelarij en de briefwisseling daarover met de armbesturen.	12 „
2. Stukken betreffende uitgaven gedaan ten behoeve van arme doortrekkende personen (passanten).	12 „
3. Registers houdende aantekening van aanvragen om verstrekking van onderstand of geneeskundige hulp aan armen.	12 „
4. Bijlagen der rekeningen van armbesturen, betreffende de bedeeeling van armen.	12 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

5. Minuut-opgaaf van veranderingen in de wijze van bedeeeling van armen en in de tarieven, en van nog bestaande veranderingen enz. ten laste van armbesturen.	2 jaren.
6. Minuut-verslag betreffende de werking der wet regelende het armbestuur, en minuut-nota van toelichting omtrent den aard enz. der instellingen van weldadigheid.	2 „
7. Minuut-verslag betreffende de gezinsverpleging van armlastige kinderen.	2 „
8. Minuut-statistische opgaven, betreffende het armwezen.	2 „
9. Minuut-declaratiën wegens het verleenen van onderstand aan behoeftige Nederlanders, die uit een vreemd land zijn teruggekeerd.	12 „
<i>Zie Collecten.</i>	

ATTESTATIËN DE VITA.

Zie Pensioenen.

BEDELAARS.

Zie Armwezen.

BEDRIJFS- EN ANDERE INKOMSTENBELASTING.

1. Aangiften van handelsreizigers, kramers en andere rondtrekkende belastingplichtigen.	6 „
2. Strooken van afgegeven bewijzen van voornoemde aangiften.	6 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van.

BEGRAVEN VAN LIJKEN.

1. Geneeskundige verklaringen van het overlijden van personen. (Art. 4, wet 10 April 1869, *Stbl.* no. 65, en art. 5, wet 1 Juni 1865, *Stbl.* no. 60.) 30 jaren.
2. Geneeskundige verklaringen van doodschouw. (Art. 4, wet 10 April 1869, *Stbl.* no. 65.) 30 „
3. Toestemmingen van officieren van justitie en rechters-commissarissen tot het begraven van lijken, waaraan teekenen of aanduidingen van een geweldadigen dood aanwezig zijn of andere omstandigheden dien doen vermoeden. (Art. 5, wet 10 April 1869, *Stbl.* no. 65.) 30 „
4. Kennisgevingen van begraving in de gemeente van lijken van personen, die in eene andere gemeente zijn overleden. (Art. 4, wet 10 April 1869, *Stbl.* no. 65.) 2 „
5. Minuut-declaratiën betreffende het begraven van lijken. 12 „
Zie: Belasting (Plaatselijke) no. 3 en *Militaire Zaken*, D no. 3.

BEKENDMAKINGEN (PUBLICATIËN).

1. Minuut-bekendmakingen, uitgezonderd die betreffende: 2 „
 - a. de vaststelling van plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd.
 - b. de vaststelling van plaatselijke belastingverordeningen, waarin eigen aangifte verplichtend is gesteld.

1 jaar na de in trekking der verordening.

			Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:
c.	de uitvoering der	drankwet.	12 jaren.
d.	„ „ „	hinderwet.	12 „
e.	„ „ „	onteigeningswet.	12 „
f.	„ „ „	militiewet.	12 „
g.	„ „ „	landweeerwet.	12 „

BELASTING (PLAATSELIJKE OF GEMEENTELIJKE).

1. Aangifte of beschrijvingsbiljetten voor plaatselijke belastingen, alsmede die voor de heffingen, bedoeld in art. 240, litt. *i* en *j*, der gemeentewet. 2 „
 2. Afschriften der kohieren van plaatselijke belastingen, alsmede die der heffingen, bedoeld in art. 240, litt. *i* en *j*, der gemeentewet. 2 „
 3. Registers, houdende aanteekening van de heffingen ontvangst van weg-, straat-, brug-, kaai-, haven-, kraan-, sluis-, dok-, boom-, veer-, tol-, aag-, schut-, hal-, markt-, waag-, school- en andere gelden, wik-, weeg-, meet- en keurloonen, begrafenisrechten en andere gelden voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken en -inrichtingen en gemeentelijke bezittingen, benevens van de door of van wege de gemeente verstrekte diensten. 12 „
 4. Afschriften van kohieren van belasting in natura (verplichting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken, hand- en spandiensten). 2 „
- Zie *Burgerlijke Stand* n°s. 4 en 5, *Comptabiliteit der gemeente* n°. 4, *Drankverkoop* n°. 2 en *Verordeningen* n°. 2.

Te bewaren gedurende ofte vernietigen na een tijdvak van:

BELASTING (PROVINCIALE—).

1. Stukken betreffende provinciale belastingen.	2 jaren.

BELASTING (RIJKS—).

Zie Bedrijfs- en andere inkomstenbelasting, Grondbelasting, Personeele belasting, Zetters, Vermogensbelasting en Bevolking n°. 6.

BEVOLKING.

1. Getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats.	12 „
2. Duplicaat-getuigschriften van verandering van werkelijke woonplaats.	12 „
3. Registers van ingekomen en afgegeven getuigschriften van verandering van werkelijke woonplaats.	12 „
4. Verzoeken om toezending van getuigschriften van verandering van werkelijke woonplaats; verzoeken om getuigschriften van verandering van werkelijke woonplaatsaan te vragen; berichten van inschrijving in- en verzoeken om inlichtingen voor het bijhouden van de bevolkingsregisters	2 „
5. Minuut-opgaaf der bevolking naar het geslacht en geboortjaar (Migratiestatistiek).	2 „
6. Minuut-opgaaf aan den ontvanger der directe belastingen van personen, die zich uit het buitenland of de koloniën in de gemeente hebben gevestigd, en van voltrokken huwelijken.	2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

7. Repertoires of agenda's van de ingekomen en verzonden brieven bij en door het bureau „Bevolking”.	12 jaren.
8. Index op de ingekomen en verzonden brieven bij en door het bureau „Bevolking”.	12 „

BEWAAR OF KLEINKINDERSCHOOL.

1. Minuut-statistische opgaaf betreffende de bewaar- of kleinkinderscholen.	2 „

BOSCHBOUW. Zie *Landbouw*.

BRIEVEN.

1. Geleidebrieven waarvan het tijdelijk bewaren niet noodzakelijk wordt geacht.	Terstond.
2. Geleidebrieven waarvan het tijdelijk bewaren noodzakelijk wordt geacht.	} Tegelijk met de ontvangen stukken
3. Verzoeken tot uitreiking van stukken aan de belanghebbenden.
Zie <i>Bevolking</i> n ^o s. 7 en 8.	
	Terstond.

BURGERLIJKE STAND.

1. Voorloopige aantekeningen van aangiften van geboorten, overlijden en huwelijken.	1 jaar.
2. Aanvragen om uittreksels uit de registers.	} Na ontvangst der kosten voor de verzonden uittreksels
3. Lijsten van afgegeven uittreksels uit de registers.	
4. Lijsten van ontvangen leges voor uittreksels uit de registers.	12 jaren.
5. Lijsten van ontvangen gelden, wegens huwelijken op bijzondere tijdstippen of buiten het gemeentehuis voltrokken.	12 „

Te bewaren gedurende ofte vernietigen na een tijdvak van :

6. Ontvangen uittreksels uit overlijdens-registers betreffende personen, die buiten hunne woonplaats zijn overleden. 2 jaren.

Zie Bevolking no. 6 en Militie no. 2.

BUSKRUIT EN ANDERE ONTPLOFBARE STOFFEN.

1. Ontvangen kennisgevingen betreffende het vervoer van buskruit en andere ontplofbare stoffen. 2 „

CERTIFICATEN (VERKLARINGEN OF BEWIJZEN).

1. Registers houdende aantekening van afgegeven certificaten van oorsprong, goed gedrag, onvermogen enz. 8 „

Zie Militie nos. 6—8.

COLLECTEN.

1. Kennisgevingen van het houden van collecten en inschrijvingen, welke niet zijn gestuit. 2 „
2. Minuut-opgaaf van het aantal gehouden — of van het aantal gestuite collecten. 2 „

COMMISSIËN VAN BIJSTAND. (Art. 54, al. 2, Gemeentewet.)

1. Verslagen of adviezen van Commissiën van bijstand, indien een afschrift daarvan is opgenomen in eenig voorstel door Burgemeester en Wethouders aan den Raad gedaan of een gedrukt exemplaar daarvan aanwezig is. 2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

COMPTABILITEIT DER GEMEENTE.

1. Registers houdende aanteekening van aanvragen tot afgifte van bevelschriften van betaling.	2 jaren.
2. Registers houdende aanteekening van de afgifte van bevelschriften van betaling.	2 „
3. Secretarie-registers van uitgaven op de onderscheidene posten der begrooting.	2 „
4. Registers van ontvangen leges, ter secretarie geheven voor afschriften van stukken enz.	12 „
5. Registers van afgegeven kwitantien, wegens betaling der leverantien door de gemeente gedaan, als onderneemster van bedrijven.	12 „
6. De als bijlagen der gemeenterekening overgelegde afschriften van bescheiden, uitgelote schuldbrieven, betaalde coupons, verklaringen van ontvangst.	12 „
7. Processen-verbaal van de opnemingen der boeken en kassen van rekenplichtigen.	12 „
8. Journalen van ontvangsten en van uitgaven (z.g. kasboeken) van den gemeente-ontvanger, welke ter secretarie zijn gedeponneerd.	12 „

Zie *Burgerlijke stand* nos. 4 en 5, *Schulden der gemeente* en *Belasting (Plaatselijke of gemeentelijke—)*.

DECLARATIËN.

1. Minuut-declaratiën wegens ten behoeve van het Rijk of de provincie voorgesloten gelden.	12 „

Zie *de onderscheidene onderwerpen waarop de declaratiën betrekking hebben.*

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

DELEGATIËN *Zie Gage van schepelingen.*

DOODSCHOUW *Zie Begraven no. 2.*

DRANKVERKOOP, DRANKWET.

1. Minuut-opgaaf aan Gedeputeerde Staten van verleende en ingetrokken vergunningen tot drankverkoop. 2 jaren.
2. Minuut-opgaaf aan Gedeputeerde Staten van de opbrengst van het vergunningsrecht. 2 „
3. Verklaringen en adviezen in zake de schatting van dranklokalen. 8 „
4. Kennisgevingen van onherroepelijk geworden veroordeelingen of daarmede gelijkgestelde betalingen van boeten, waaraan de drankwet gevolgen vastknoopt. 12 „
5. Ingekomen verzoeken om opgaaf van veroordeelingen of betalingen van boeten, wegens overtreding der drankwet. 2 „
6. Minuut-opgaaf van lokaliteiten of inrichtingen, waarin gedurende korter of langer tijd, krachtens vergunning of verlof dranken zijn verkocht. 2 „

DRUKWERK.

1. Blanco-materieel betreffende voorschriften, welke vervallen zijn. Terstond.

GAGE VAN SCHEPELINGEN.

1. Minuut-opgaaf van opmerkingen waartoe de uitbetaling van postwissels, wegens gage van schepelingen der marine, heeft aanleiding gegeven. 2 jaren.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

GAGEMENTEN. Zie *Pensioenen*.

GEDECOREERDEN. Zie *Ordeteekenen*.

GENEESKUNDIGE VERKLARINGEN VAN OVERLIJDEN EN VAN DOODSCHOUW Zie *Begraven*
n°s 1 en 2.

GODSDIENSTEN.

1. Minuut-opgaaf van de verdeeling der bevolking over de onderscheidene godsdienstige gezindten.	2 jaren.

GRONDBELASTING.

1. Registers houdende aanteekening van nieuwe, veranderde en gesloopte gebouwen.	2 „
2. Minuut-staat der perceelen, die ten gevolge van afbraak, bijbouw, verandering in grenzen, of bestemming, hermeting behoeven.	2 „
3. Minuut-opgaaf van indijking, stichting, herbouw enz., ingeschreven in het register der grondbelasting. (Zie n ^o . 1.)	2 „

HAND EN SPANDIENSTEN. Zie *Belasting (plaatselijke of gemeentelijke)* n°. 4.

HONDSOLHEID BIJ HONDEN EN KATTEN.

1. Kennisgevingen van de in andere gemeenten of in de provincie uitgevaardigde bevelschriften tot het voorzien der honden van een muilkorf.	2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

2. Minuut-declaratiën betreffende de verrekening der uitgaven, welke door de toepassing der wettelijke voorschriften zijn gedaan. 12 jaren.
3. Briefwisseling betreffende de opzending enz. van door dolle honden gebeten personen naar een instituut in het buitenland. 2 „

IDIOTEN.

1. Minuut-opgaaf van idioten. 2 „
2. Minuut-staat van verzending van nota's betreffende verpleging van idioten. 2 „
3. Minuut-declaratiën wegens bijdragen in de kosten van verpleging van behoeftige idioten. 12 „

INENTING. Zie *Ziekten (Besmettelijke)* n°s. 4—6
en *Veeartsenijkundig Staatstoezicht* n°s. 11 en 12.

INKWARTIERINGEN. TRANSPORTEN EN

LEVERANTIËN.

1. Lijsten van inkwartieringsplichtigen gehouden in jaren, waarin geene inkwartieringen van militairen hebben plaats gehad.) Na de vaststelling eener nieuwe lijst
2. Lijsten van paarden, die voor militaire doeleinden geschikt zijn bevonden, gehouden in jaren, waarin geene voordeelingen tot leverantiën zijn gedaan. „
3. Minuut-declaratiën betreffende uitgaven welke door de toepassing der wettelijke voorschriften zijn gedaan. 12 jaren.

Zie *Militaire zaken* D n°. 2.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

JACHT EN VISSCHERIJ.

1. Register van verzonden aanvragen tot het bekomen van akten en consenten.	6 jaren.

JUSTITIE.

1. Lijsten van verzonden processen-verbaal wegens misdrijven, enz.	12 „
2. Minuut-declaratiën betreffende uitgaven ten behoeve van het Rijk gedaan.	12 „

KAMER VAN ARBEID.

1. Aangiften voor plaatsing op de kiezerslijsten voor leden van de kamers van arbeid.	6 „
2. Lijsten en ingevulde formulieren, bevattende opgaven voor de beoordeeling van eens anders verkiesbaarheid, voor het opmaken en vaststellen der kiezerslijsten of voor de beslissing van geschillen over plaatsing op die lijsten.	6 „
3. Lijsten van kiezers voor leden van de kamers van arbeid.	{ Na de vaststelling van nieuwe lijsten.
Art. 58, 2e lid, van het Kiesreglement voor de Kamers van arbeid]
4. Stukken welke bij eene verkiezing voor leden eener kamer van arbeid gediend hebben.	

KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN.

1. Minuut-opgaaf van de samenstelling der Kamer.	2 jaren.
2. Lijst van kiezers voor leden der Kamer.	{ Na de vaststelling eener nieuwe lijst.
Na de beslissing over de toelating van den gekozone.
3. Stukken bij de verkiezing van leden der Kamer gediend hebbende.	

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

KIESRECHT EN VERKIEZINGEN *voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad.*

1. Opgaven van de ontvangers der directe belastingen en der successierechten, wegens aanslagen in — en betaling van eenige Rijks directe belasting. 6 jaren.
2. Opgaven van den Minister van Justitie van de personen, die bij rechterlijke uitspraak het beheer over hunne goederen hebben verloren of aan wie het kiesrecht is ontzegd. 6 „
3. Opgaven van den Directeur der Grootboeken van de Nationale Schuld, bedoeld in art. 21 der Kieswet. 6 „
4. Opgaven van de Directeuren der Spaarbanken, bedoeld in art. 21 der Kieswet. 6 „
5. Opgaven van de bevelhebbers van de in de gemeente aanwezige zee- of landmacht en van burgemeesters van andere gemeenten, betreffende militairen die in de uitoefening van hun kiesrecht zullen moeten worden geschorst en van hen wier schorsing moet ophouden. 6 „
6. Opgaven van bestuurders van instellingen van weldadigheid ten behoeve der kiezerslijst. 6 „
7. Aangiften ten behoeve der samenstelling en bijhouding der kiezerslijst en verzoeken om op die lijst te worden gebracht, voor zoover die stukken tot geene reclames hebben aanleiding gegeven of ten behoeve der samenstelling eener nieuwe lijst niet meer noodig zijn. 6 „

8. Afdrukken of afschriften der kiezerslijsten. Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van: Nadateen een nieuwe lijst van kracht is geworden.
9. Lijsten van afgevoerde en van nieuwe kiezers en afschriften of afdrukken dier lijsten. ”
10. Minuut-lijst (model A) van personen, die voor plaatsing op de kiezerslijst zouden in aanmerking zijn gekomen, indien zij geene onderstand hadden genoten. (Art. 23 Kieswet.) ”
11. Minuut-lijst (model B) van personen, die voor plaatsing op de kiezerslijst in aanmerking kunnen komen. (Art. 23 Kieswet.) ”
12. Opgaven van kandidaten door kiesbevoegden ingediend. (Model I.) { [Art. 54 al. 3 Kieswet.]
13. Lijst van kandidaten door den burgemeester opgemaakt en proces-verbaal, bedoeld in art. 132 der Kieswet. (Model II.) { Na de eindbeslissing over de toelating van den gekozenen.
14. Lijst als voren zonder proces-verbaal. (Model II.) ”
15. Opgaaf van kandidaten ontvangen van den Burgemeester der hoofdplaats van het kiesdistrict. ”
16. Processen-verbaal van stemmingen en herstemmingen, oproepingskaarten en stembiljetten. [Art. 98 Kieswet.]

KRANKZINNIGEN EN KRANKZINNIGEN-GESTICHTEN.

1. Minuut-opgaaf van behoeftige krankzinnigen, die in gestichten worden verpleegd. 2 jaren.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

2. Minuut-opgaaf van krankzinnigen, die buiten gestichten worden verpleegd. 2 jaren.
3. Minuut-opgaaf van de bevolking der krankzinnigengestichten. 2 „
4. Minuut-declaratiën wegens bijdragen van het Rijk en de provincie in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen. 12 „

LANDBOUW, TUINBOUW, BOSCHBOUW.

1. Minuut-statistische opgaaf betreffende landbouw, tuinbouw en boschbouw. 2 „

LANDVERHUIZERS.

1. Minuut-opgaaf van landverhuizers. 2 „

LANDWEER.

1. Minuut-opgaaf van miliciens, die naar de landweer overgaan, en kennisgevingen betreffende verlofgangers der militie, wier overgang naar de landweer, wegens onderbreking van militiediensttijd, wordt verschoven. 8 „
2. Register van de landweer. 50 „
3. Minuut-lijst van verzonden militie-zakboekjes aan den Landweer-districtscommandant. } Na de terugontvangst van alle zakboekjes.
4. Minuut-opgaaf van dienstplichtigen, die verzuimd hebben hunne militie-zakboekjes in te leveren. 2 jaren.
5. Minuut-opgaaf van dienstplichtigen, die verzuimd hebben om zich bij den burgemeester aan te melden ter afteekening hunner verlofpas. 2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

6. Minuut-opgaaf van de dienstplichtigen, die zonder vergunning in het buitenland vertoeven en hunne militie-zakboekjes aan den burgemeester hebben gezonden.	2 jaren.
7. Verzoeken tot uitreiking van landweerkzakboekjes en berichten van ontvangst dier boekjes.	2 „
8. Minuut-opgaaf van het overlijden van landweermanschappen.	8 „
9. Berichten van verhuizing, aanmelding en vestiging in de gemeente van landweermanschappen.	8 „
10. Minuut der inlichtingen en van het advies betreffende aanvragen tot verblijf in het buitenland of tot uitoefening der buitenlandsche zeevaart.	2 „
11. Afschriften van de kennisgevingen en van de inlichtingen, omtrent opkomst onder de wapenen van landweerplichtigen, met proces-verbaal van uitreiking.	12 „
12. Verzoeken om verlofgangers in werkelijken dienst op te roepen.	12 „
13. Minuut-staten van inlichtingen en adviezen op verzoeken om geldelijke vergoeding of om ontheffing van den werkelijken dienst, krachtens art. 15bis der wet. (Modellen A, B, C, en D.)	2 „
14. Minuut-opgaaf van verlofgangers, die aan de oproeping voor den werkelijken dienst niet kunnen voldoen.	12 „
15. Kennisgevingen in zake desertie van landweermanschappen en de briefwisseling daarover.	12 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

16. Briefwisseling in zake overtredingen der landweerwet.	8 jaren.
17. Ingekomen verzoeken tot uitreiking van paspoorten en berichten van ontvangst van verzondene paspoorten.	Terstond.
18. Minuut-opgaaf van landweerplichtigen, die een ambt enz. bekleeden, genoemd onder n ^{os} . 6 en volgende in de kolommen 1—3 van de „Lijst”, behoorende bij het Landweer-Besluit II.	8 jaren.
19. Minuut-inventaris der door den burgemeester aan den Landweer-districts-commandant ingeleverde wapenen en militaire goederen.	12 „
20. Minuut-declaratiën wegens gedane uitgaven en voorgeschoten gelden.
<i>Zie Militaire Zaken A n°. 1.</i>	12 „

LEERPLICHT.

1. Lijst van kinderen, vallende in den leerplichtigen leeftijd. (Model A.)	8 „
2. Minuut-lijsl van de in voornoemde lijst gemaakte aantekeningen. (Model B.)	8 „
3. Minuut-opgaaf van veranderingen in het personeel van commissiën tot wering van schoolverzuim.	8 „
4. Minuut-lijsl houdende mededeeling aan den arrondissements-schoolopziener van opgaven, ingevolge art. 4, vierde en vijfde lid, der leerplichtwet aan den burgemeester gedaan. (Model III.)	8 „
5. Minuut-lijsl houdende mededeeling aan den arrondissements-schoolopziener van	

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

kennisgevingen, ingevolge art. 9, eerste en tweede lid, der leerplichtwet aan den burgemeester gedaan. (Model V.)	8 jaren.
6. Opgaven betreffende huisonderwijs en huisonderwijzers. (Modellen I en II.)	8 „
7. Kennisgevingen van vermeende vrijstelling der leerverplichting. (Model IV.)	8 „
LEVENSVZERKERINGSMAATSCHAPPIJ, ZIEKEN- EN BEGRAFENISFONDS.	
1. Minuut-opgaaf van maatschappijen van levensverzekering, zieken en begrafenisfondsen.	2 „
LEVERANTIE TEN BEHOEVE VAN HET LEGER.	
<i>Zie Inkwartieringen, transporten en leverantiën.</i>	
MARKTEN.	
1. Minuut-staat bevattende opgaven van de marktprijzen van levensmiddelen, vee en andere voorwerpen, en van de verkochte hoeveelheden ter markt aangebracht.	2 „
2. Minuut-staat houdende opgaaf van de Lichtmispeggen of prijzen van granen op 2 Februari (Maria Lichtmis).	2 „
3. Minuut-opgaaf van te houden markten.	2 „
<i>Zie Belasting (Plaatselijke of gemeentelijke) no. 3.</i>	
MEDISCHE POLITIE.	
1. Kennisgevingen van geneeskundigen, apothekers, tandartsen en vroedvrouwen betreffende hunne vestiging in de gemeente.	2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

2. Minuut-staat houdende opgaaf van de in de gemeente gevestigde geneeskundigen, apothekers, tandartsen, drogisten en vroedvrouwen. 2 jaren.
3. Kennisgevingen van het overlijden van geneeskundigen, apothekers, tandartsen en vroedvrouwen. 2 „

Zie *Ziekten (Besmettelijke)* en *Quarantaine*.

MIGRATIE-STATISTIEK. Zie *Bevolking* no. 5.

MILITAIRE ZAKEN.

A.

Strafzaken.

1. Kennisgevingen van rechterlijke uitspraken, waarbij aan militairen, miliciens of landweermansschappen het recht is ontzegd om bij de gewapende macht enz. te dienen. 30 „

B.

Voorbereidend militair onderricht.

1. Minuut-opgaaf betreffende de aanmelding voor het onderricht. 2 „
2. Minuut-opgaaf betreffende de aanmelding voor het onderzoek, ter verkrijging van een bewijs van voorgeoefendheid. 2 „

C.

Postduivendienst en postduivenhouders.

1. Minuut-opgaaf van de in de gemeente gevestigde postduivenhouders. 2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

D.

Diversen.

1. Minuut-opgaaf betreffende zandschuiten en andere vervoermiddelen te water en te lande, welke voor militairen en militaire goederen kunnen worden gebruikt.	2 jaren.
2. Minuut-declaratiën wegens vervoer van zieke militairen.	12 „
3. Minuut-declaratiën wegens het begraven van militairen.	12 „

Zie *Veeartsenijkundig Staatstoezicht* nos. 7 en 13.

MILITIE.

1. Inschrijvingsregister. (Model no. 5.)	80 „
2. Uittreksels uit registers van den burgerlijken stand, afgegeven ten dienste der militie.	80 „
3. Alfabetische lijst op het inschrijvingsregister. (Model n°. 6.)	80 „
4. Lotingsregister. (Model n°. 7.)	80 „
5. Verzamelstaat van personen, die voor de militie moeten worden ingeschreven en zich in militairen dienst of in gestichten bevinden.	30 „
6. Minuut-getuigschriften ter bekoming van vrijstelling van den dienst wegens broederdienst. (Model n°. 9A, eerste en tweede geval.)	30 „
7. Minuut-getuigschrift ten behoeve van een tweeling. (Model n°. 10A.)	30 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

8. Minuut-lijst van ingeleverde getuigschriften ter bekoming van vrijstelling wegens lichamelijke ongeschiktheid, eigen militairen dienst of dien van broeders, of als tweeling. (Model n°. 11.) 8 „
9. Minuut-lijst van lotelingen, die zich voor de zee-militie hebben aangemeld. 8 „
10. Minuut-opgaaf van ingeschrevenen, die een beroep uitoefenen, waardoor zij geacht kunnen worden geschikt te zijn ter opleiding voor de zeemilitie. 8 „
11. Minuut-staat van af te leveren manschappen. (Model n°. 14.) 8 „
12. Staat of lijst van de korpsen, waarbij de manschappen zijn ingelijfd, of staat (model n°. 14) waarop die korpsen zijn vermeld. 8 „
13. Minuut-staten van inlichtingen en advies betreffende aanvragen om ontheffing van den dienst en om vergoeding. (Modellen A, B en C.) 8 „
14. Minuut-naamlijsten van voor den dienst aangewezen of ingelijfde lotelingen, die aanvraag hebben gedaan om ontheffing van den werkelijken dienst. (Modellen n°s. 19 en 20. 8 „
15. Registers van verlofgangers. (Model n°. 21). { Nadat alle op het register vermelde personen, die tot den dienst bij de landweer kunnen worden verplicht naar de landweer zijn overg. gaan.
16. Lijst of register van verlofgangers, die zich in andere gemeenten bevinden. „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

17. Berichten van vertrek, inschrijving, vestiging, doorhaling of overlijden van miliciens-verlofgangers.	8 jaren.
18. Kennisgevingen van den Commissaris der Koningin in de provincie betreffende plaats gehad hebbende mutatiën, ten aanzien van militieplichtigen, miliciens in werkelijken dienst en verlofgangers (<i>behalve die wegens afvoering als deserteur.</i>)	8 „
19. Opgaven van miliciens, die met tijdelijk verlof zijn gezonden (modellen J en K) en ingekomen berichten van verlenging van tijdelijk verlof of van verandering van tijdelijk in groot verlof.	8 „
20. Minuut-opgaven van miliciens, die eene overtreding der militiewet hebben begaan. (Model N.)	8 „
21. Kennisgevingen wegens afvoering als <i>deserteur.</i>)	12 „
22. Briefwisseling inzake overtreding der militiewet.	12 „
23. Verzoeken om verlofgangers in werkelijken dienst op te roepen en opgaven van verlofgangers, die moeten worden opgeroepen.	12 „
24. Minuut-opgaaf van verlofgangers, die aan de oproeping voor den werkelijken dienst niet kunnen voldoen.	12 „
25. Proces-verbaal constateerende de uitreiking van oproepingsbrieven.	12 „
26. Minuut-declaratiën wegens uitgaven of voorgeschoten gelden, ten behoeve van het Rijk gedaan.	12 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

27. Ingekomen verzoeken tot uitreiking van paspoorten en ingekomen berichten van ontvangst van verzonden paspoorten. Terstond.
Zie Inkwartieringen n°. 1, Landweer n°s. 1, 3, 4 en 6, Militaire Zaken A n°. 1 en Bekendmakingen.

MONSTERING VAN SCHEEPSVOLK.

1. Registers en andere stukken betreffende de monsterring van scheepsvolk. 30 jaren.

NEDERLANDERSCHAP.

1. Register houdende aantekening van aangevraagde buitenlandsche paspoorten voor Nederlanders. $\left\{ \begin{array}{l} 2 \text{ jaren na de} \\ \text{laatste aanvraag} \end{array} \right.$

ONDERWIJS (LAGER).

1. Minuut-Statistische opgaven en minuut-recapitulatiestaat (model D) betreffende het lager onderwijs. 2 jaren.
2. Minuut-lijst van veranderingen in het onderwijzerspersoneel en van de grondslagen der pensioensbijdragen. (Model A.) 50 „
3. Minuut lijst van geïnde pensioensbijdragen. (Model B.) 50 „
4. Minuut-lijst van verzondene kwitantien, wegens gestorte pensioensbijdragen door het onderwijzers-personeel. (Model C.) 50 „
5. Minuut-opgaaf aan den betaalmester van de som, welke in het te storten bedrag der pensioensbijdragen is begrepen aan bijdragen voor het weduwen- en weezen-pensioen. 50 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijd vak van:

6. Minuut-opgaaf aan de onderwijzers van het bedrag hunner pensioens-grondslagen.	50	„
7. Minuut-staat, aanwijzende hetgeen door het Rijk, overeenkomstig art. 48 en de overgangsbepaling der wet op het lager onderwijs, aan de gemeente is verschuldigd. (Model B.)	12	„
8. Minuut-staat aanwijzende hetgeen door het Rijk aan de gemeente bij voorschot is verschuldigd, als bijdrage in de jaarwedden van het onderwijzers-personeel. (Model A.)	12	„
9. Minuut-declaratie van hetgeen het Rijk aan de gemeente is verschuldigd, als vergoeding van 25 pCt. van het bedrag der aannemingssom van het bouwen of verbouwen eener school. (Model C.)	12	„
10. Minuut-declaratie van hetgeen het Rijk aan de gemeente is verschuldigd, als vergoeding van 25 pCt. van de kosten van aankoop van een schoollokaal of van grond voor het stichten van een schoollokaal. (Model D.)	12	„
11. Minuut-declaratie van hetgeen het Rijk aan de gemeente is verschuldigd, als vergoeding van 25 pCt. der waarde van grond, gebruikt voor het stichten eener openbare lagere school, die vóór het tijdstip waarop tot die stichting werd besloten, reeds eigendom der gemeente was. (Model E.)	12	„

Zie *Leerplichtwet* nos 1 en 2.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

ONDERWIJS (MIDDELBAAR— EN HOOGER—).

1. Minuutlijst van veranderingen in het personeel der directeuren en leeraren van hoogere-burgerscholen, burgerscholen, middelbare scholen en gymnasia, en van veranderingen in de grondslagen van pensioensbijdragen. (Model A.) 50 jaren.
2. Minuut-lijst van geïnde pensioensbijdragen van directeuren en leeraren. (Model B.) 50 „
3. Minuut-lijst van verzondene kwitantien, wegens gestorte pensioensbijdragen. (Model C.) 50 „
4. Minuut-opgaaf aan den betaalmeeester van de som, welke in het te storten bedrag der pensioensbijdragen is begrepen aan bijdragen voor het weduwen- en weezenpensioen. 50 „
5. Minuut-opgaaf aan de directeuren en leeraren van het bedrag hunner pensioensgrondslagen. 50 „

OPENBARE WERKEN.

1. Minuut-opgaaf van openbare werken in het algemeen of bijzonder belang gemaakt. 2 „

ORDETEEKEN.

1. Register van gedecoreerden. } Na het overlijden of vertrek van alle daarin vermelde personen.
2. Minuut-opgaaf van overleden gedecoreerden. 2 jaren.

Zie *Pensioenen* no. 2.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijd vak van:

OVERLIJDEN. Zie *Begraven van lijken, Burgerlijke stand Ordeteeken, Pensioenen en Successie.*

PASPOORTEN. Zie *Nederlanderschap en Vreemdelingen.*

PENSIOENEN, GAGEMENTEN, WACHTGELDEN EN ONDERSTAND.

1. Register van gepensioneerden, gegageerden en wachtgeld- of onderstand genietende personen.	} Na het vertrek of overlijden van alle daarin vermelde personen.
2. Register houdende aantekening van afgegeven attestatiën de vita.	
3. Minuut-opgaaf van overleden gepensioneerden, gegageerde, en wachtgeld- of onderstand genietende personen.	
- Zie *Onderwijs (Lager)* nos. 2—6 en *Onderwijs (Middelbaar en Hooger)* nos. 1—5.

12 jaren.

2 „

PERSONEELE BELASTING.

1. Minuut-opgaven aan den inspecteur en den ontvanger der directe belastingen van personen, die zich in de gemeente hebben gevestigd.	2 „
- Zie *Bevolking* no. 6.

POLDERBESTUREN.

Zie *Waterschappen.*

POLITIE.

1. Minuut-opgaaf van de in de gemeente aanwezige politie-ambtenaren en beambten.	2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

2. Minuut-opgaaf van politie-ambtenaren en -beambten, die voor eene onderscheiding in aanmerking komen.	2 jaren.
3. Minuut-verslag betreffende politie-ambtenaren en -beambten, die den 65-jarigen of een anderen leeftijd hebben volbracht.	2 „
4. Rapporten van politie-ambtenaren en -beambten betreffende de surveillance.	2 „
5. Lijst van verzondene processen-verbaal, wegens overtredingen van wetten en verordeningen.	8 „

Zie *Armbestuur*, *Armwezen* no. 1.

POSTDUIVENDIENST, POSTDUIVENHOUDERS.

Zie *Militaire Zaken* C.

PUBLICATIËN.

Zie *Bekendmakingen*.

QUARANTAINE.

1. Minuut-declaratiën betreffende de verrekening van kosten, wegens onteigening en vernietiging van besmette voorwerpen en wegens ontsmetting.	12 „

SCHEEPVAART.

1. Minuut-opgaaf van de scheepvaartbeweging.	2 „

Zie *Monsterring*, *Stoombootdiensten en Zeevaart*.

SCHULDEN DER GEMEENTE.

1. Minuut-opgaaf van gemeenteschulden.	2 „
- 6

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

(SCHUTTERIJ.) *)

SOLLICITATIESTUKKEN.

1. Stukken ingediend bij het solliciteeren naar verschillende betrekkingen.	2 jaren.

SPAARBANKEN.

1. Minuut-opgaaf betreffende spaarbanken en spaarkassen.	2 "
Zie <i>Kiesrecht</i> no. 4.	

SPOORWEGEN.

1. Ontwerp-dienstregelingen van spoorwegen.	1 "

STATISTIEK.

Zie de onderscheiden onderwerpen waarop de statistiek betrekking heeft.

STOOMBOOTDIENSTEN.

1. Minuut-opgaven van bestaande stoombootdiensten en van de in de gemeente gevestigde hoofdkantoren.	2 "
Zie <i>Vervoermiddelen</i> .	

STOOMWERKTUIGEN.

1. Minuut-opgaaf van de in de gemeente aanwezige stoomwerktuigen.	2 "
2. Ingekomen verzoeken tot het tijdelijk in werking brengen van aan andere personen (derden) behorende vervoerbare stoomwerktuigen.	2 "
3. Register houdende aantekening van verleende vergunningen tot het tijdelijk in werking brengen van vervoerbare stoomwerktuigen.	} 8 jaren na de laatste aantekening.

*) Voor schutterijstukken zie hier achter op bladzijde 90.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

4. Minuut-rapporten betreffende de oorzaken van ongevallen, door het gebruik van stoomwerktuigen veroorzaakt. 2 jaren.

Zie Veiligheid in fabrieken en werkplaatsen.

STRANDVONDERIJ.

1. Minuut-opgaaf der verkochte gedrukte exemplaren van voorschriften in zake de strandvonderij. 2 „
2. Minuut-opgaaf van plaats gehad hebbende strandingen en aanspoelingen. 2 „
3. Bijlagen der rekeningen, wegens het beheer der strandvonderij. 12 „

Zie Zeeramp en Vaarten en wateren n°. 3.

SUCCESSIE.

1. Minuut-lijst van sterfgevallen. 2 „

TELEGRAAF EN TELEFOON.

1. Minuut-declaraties wegens vergoeding van kosten, bedoeld in art. 5 der Telegraaf- en telefoonwet 1904 (*Stbl.* n°. 7). 12 „

TOPOGRAFISCHE KAARTEN.

1. Minuut-opgaaf van bestellingen van topografische kaarten. 2 „

TRANSPORTEN VAN MILITAIREN EN MILITAIRE

GOEDEREN OF MATERIEEL.

Zie Inkwartierungen, transporten en leverantiën.

VAARTEN EN WATEREN.

1. Minuut-opgaaf van veranderingen en verbeteringen van vaarten en waterleidingen (wateren). 2 „

To bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

2. Minuut-rapport van de voor de scheepvaart en afstrooming hinderlijke werken in vaarten en wateren.	2 jaren.
3. Stukken betreffende de opruiming en het beheer van vaartuigen en andere voorwerpen in openbare wateren gestrand of gezonken.	12 „

VACCINATIE.

Zie *Ziekten (Besmettelijke)* n°s. 4—6 en *Veeartsenijkundig Staatstoezicht* n°s. 11 en 12.

VEEARTSENIJKUNDIG STAATSTOEZICHT, VEEZIEKTEN.

1. Kennisgevingen van veeartsen van hunne vestiging in de gemeente.	2 „
2. Kennisgevingen van het overlijden van veeartsen.	2 „
3. Minuut-staat houdende opgaaf van de in de gemeente gevestigde veeartsen.	2 „
4. Minuut-verslag van den dienst van veeopzichters.	2 „
5. Kennisgevingen van houders en hoeders van vee, betreffende het zich openbaren van verschijnselen eener besmettelijke ziekte of van het vermoeden daartoe bij vee, dat onder hun toezicht is.	2 „
6. Kennisgevingen van het overlijden van vee, ten gevolge eener besmettelijke ziekte.	2 „
7. Kennisgevingen van veeartsen en van militaire paardenartsen betreffende besmettelijke ziekten.	2 „
8. Stukken betreffende het vervoer, tijdens het heerschen van eene besmettelijke	

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

veeziekte, van vee en andere voorwerpen, genoemd in art. 15 der wet van 1870 (<i>Stbl.</i> no. 131).	2 jaren.
9. Minuut-declaratien en bijlagen betreffende de verrekening van kosten uit de toepassing der wettelijke voorschriften voortvloeiende.	12 „
10. Minuut-staat aanwijzende de ontvangsten ten behoeve van het Rijk gedaan.	12 „
11. Minuut-declaratien betreffende de verrekening der kosten van vee, dat tengevolge van eene bij algemeenen maatregel van bestuur bevolen <i>inenting</i> is gestorven.	12 „
12. Minuut-declaratien betreffende de verrekening der kosten wegens bemoeiingen ten aanzien van <i>tuberculose</i> runderen.	12 „
13. Kennisgevingen van militaire corpscommandanten, betreffende te houden verkooping van paarden, en verklaringen van militaire paardenartsen of districtsveeartsen, dat die paarden zijn onderzocht en bevonden aan geene besmettelijke ziekte te lijden, enz.	2 „

VEEFOKKERIJ, VEETEELT.

1. Minuut-opgaaf van het in de gemeente aanwezige vee en van de eigenaars daarvan.	2 „
2. Minuut-opgaaf van den gezondheidstoestand van het vee.	2 „

VEILIGHEID IN FABRIEKEN EN WERKPLAATSEN.

1. Minuut-rapport betreffende de oorzaken en gevolgen van een ongeval.	2 „
- Zie *Stoomwerktuigen* no. 4.

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

VEREN.

1. Minuut-opgaaf van overzetveeren en van vaartuigen, dienende tot het afhalen enz. van passagiers en goederen van voorbijvarende openbare vervoermiddelen. 2 jaren.

VERGADERINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD EN VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS.

1. Presentielijsten. 2 „
2. Minuut-oproepingsbriefjes (*met uitzondering van die vermeldende onderwerpen, welke in eene derde vergadering, bedoeld in art. 49 der Gemeentewet, zijn behandeld.*) 2 „
3. Klad-notulen. } Na de vaststelling der notulen

VERMOGENSBELASTING.

1. Minuut-opgaaf van personen, die op de lijst voor de vermogensbelasting moeten worden gebracht. 2 jaren.

VERORDENINGEN.

1. Minuut-opgaaf van afgekondigde en ingetrokken plaatselijke verordeningen. 2 „
2. Afschriften of afdrukken van plaatselijke verordeningen, die vervallen zijn. Terstond.

VERVOERMIDDELEN.

- Aankondigingen in dagbladen van dienstregelingen van openbare middelen van vervoer. 2 jaren.

VREEMDELINGEN.

1. Minuut-opgaaf betreffende het verkeer van vreemdelingen. 2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

2. Register houdende aanteekening van de afgifte van Binnenlandsche paspoorten. 8 jaren.
3. Register houdende aanteekening van de afgifte en de verlenging van reis- en verblijfpassen. 8 „
4. Minuut-declaratiën wegens gedane uitgaven in zake de uitleiding van vreemdelingen. 12 „

WATERSCHAPPEN, POLDERS EN VEEN-SCHAPPEN.

1. Minuut-opgaaf van de leden van besturen van waterschappen, polders en veenschappen. 2 „
2. Minuut-opgaaf van opgerichte bepolderingen en bemalingen. 2 „

WATERPASSING.

1. Minuut-opgaaf van den toestand der merken voor de nauwkeurigheidswaterpassing. 2 „

WATERSTAAT.

1. Minuut-opgaaf van uitgevoerde of voortgezette waterstaatswerken. 2 „

WEGEN EN VOETPADEN.

1. Minuut-opgaaf der buurtwegen, landwegen en voetpaden. 2 „
2. Minuut-opgaaf van de veranderingen in wegen en voetpaden. 2 „
3. Minuut-verslag van de opneming (schouw en herschouw) der wegen en voetpaden. 2 „

WERKLIEDEN.

1. Minuut-opgaaf van personen, die in het buitenland werk zoeken. 2 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

WOESTE GRONDEN.

1. Minuut-lijst van woeste gronden, die verkocht, verpacht of ontgonnen zijn. 2 jaren.

WONINGWET.

1. Aangiften van verhuurders van woningen (Art. 9 Woningwet 1901, *Stbl.* no. 158). 2 „

ZANDSCHUITEN.

Zie *Militaire zaken* D no. 1.

ZANDVERSTUIVING.

1. Minuut-opgaaf van zandverstuivingen. 2 „

ZEERAMP.

1. Minuut-opgaaf van plaats gehad hebbende zeerampen. 2 „

Zie *Strandvonderij*.

ZEEVAART.

1. Minuut-opgaaf betreffende de aanmelding voor de Kweekschool voor Zeevaart te Leiden. 2 „
2. Minuut-opgaaf van zee-visschersschepen. 2 „

Zie *Monsterring* en *Scheepvaart*.

ZEEWERING.

1. Minuut-opgaaf van zeekeringen. 2 „

ZELFMOORD.

1. Minuut-opgaaf van gepleegde zelfmoorden. 2 „

ZETTERS VOOR 'S RIJKS DIRECTE BELASTINGEN.

1. Minuut-opgaaf van personen voor de benoeming tot lid van het College van Zetters. 4 „

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van :

ZIEKTEN (BESMETTELIJKE).

1. Aangiften en kennisgevingen van besmettelijke ziekten, door geneeskundigen en anderen gedaan, en registers van die aangiften. 2 jaren.
2. Verklaringen van geweken besmettelijke ziekten en van ontsmetting (*voor zoover zij niet bij declaratiën behooren*). 2 „
3. Minuut-declaratiën wegens de verrekening der kosten uit de toepassing der wet voortvloeiende. 12 „
4. Kennisgevingen van de in de gemeente aanwezige vaccinatie-bureaux, in zake de openstelling der gelegenheid tot kosteloze *inenting*. 2
5. Minuut-verslag of staat van *inenting en herinenting* en minuut-nota van beantwoording der vragen, in zake de kosteloze *inenting*. 2 „
6. Duplicaat-bewijzen van verrichte *inentingen* (Modellen n°s 1 en 3) 60 „
7. Duplicaat-bewijzen van behandeling van lijders aan *kinderpokken* [*Variolae*]. (Model n°. 2.) 60 „
8. Minuut-staat der gevallen van *kinderpokken*. [*Variolae*]. 2 „
9. Minuut-verslag van den burgemeester van hetgeen door hem krachtens de Ziektenwet is verricht, van het gegeven gevolg aan een advies van den Inspecteur van de Volksgezondheid of van de bezwaren, welke het nemen of verordenen van de door dien inspecteur

Te bewaren gedurende of te vernietigen na een tijdvak van:

noodzakelijk geachte maatregelen of voorschriften hebben belet.

2 jaren.

Zie Quarantaine en Veeartsenijkundig Staatstoezicht.

26

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 Februari 1909 G. nr. 111, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende VERNIETIGING VAN STUKKEN IN GEMEENTE-ARCHIEVEN (Prov. Bijbl. 1909 no. 21).

No. 282¹.

Afdeeling K. W.

's-Gravenhage, 5 Februari 1909.

Naar aanleiding van een schrijven van den Voorzitter van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, waarbij mij is bericht, dat door enkele gemeentebesturen de vraag is gedaan, of alle stukken, betrekking hebbende op de schutterij, als inschrijvingsstaten, algemeene rol numerieke staten enz. dienen te worden bewaard, aangezien omtrent de schutterij niets vermeld staat in de lijst, welke gevoegd was bij mijn nevenvermeld schrijven, heb ik de eer U te verzoeken door middel van het Provinciaal blad ter kennis van de gemeentebesturen te brengen, onder verwijzing naar mijne circulaire van 27 October 1908 no. 2720¹ afd. K. W., dat er bij mij geen bezwaar bestaat om over te gaan tot de vernietiging van de navolgende stukken, die gedurende de jaren 1815—1907 ter uitvoering van de wetten van 27 Februari 1815 (Staatsblad no. 20) en 11 April 1827 (Staatsblad no. 17) betrekkelijk de dienstdoende en

rustende schutterijen zijn opgemaakt en in de gemeente-archieven nog kunnen aanwezig zijn, als :

- 1°. Inschrijvingsregisters.
- 2°. Alfabetische naamlijsten op de inschrijvingsregisters.
- 3°. Registers van ambtshalve ingeschreven personen.
- 4°. Lotingsregisters.
- 5°. Algemeene en bijzondere rollen.
- 6°. Uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, afgegeven ten dienste der schutterij.
- 7°. Alfabetische lijsten van geborenen aangelegd ten dienste der schutterij.
- 8°. Verslagen met bijlagen van de schutterij-commissiën.
- 9°. Stukken, betreffende de toelating als nummervwisselaar of als vrijwilliger, en die betreffende het verkrijgen van vrijstelling van den dienst wegens broederdienst of om andere redenen.
- 10°. Registers van vrijwilligers.
- 11°. Registers van geneeskundige onderzoekingen.
- 12°. Rollen van ingelijfden, behoorende tot den 1^{en}, 2^{en} of 3^{en} ban.
- 13°. Signalementslijsten.
- 14°. Renseignementen betreffende schutterplichtigen.
- 15°. Minuten van opgaven der aan het contingent ontbrekende schutters, van staten houdende gegevens omtrent ingelijfde schutters, van naamlijsten der actieve schutters en van hen, die naar de reserve overgaan, van mutatie-staten, van sterktestaten, van staten van hen, die bij het leger gediend hebben, van voordrachten tot benoeming en ontslag van officieren, van staten en rapporten van verrichte werkzaamheden, van situatielijsten, van staten van verantwoording van wapenen en ledergoed en van declaratiën wegens voorgeschoten gelden terzake van gepresteerden garnizoensdienst.

27

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 Mei 1910 G. nr. 167, aan de gemeentebesturen;

VERZORGING VAN GEMEENTE- EN WATERSCHAPSARCHIEVEN (*Prov. Bijbl. 1910 nr. 68*).

Blijkens het verslag van den Heer Rijksarchivaris betreffende de ordening en bewaring der oude Gemeente- en Waterschapsarchieven, komt genoemde ambtenaar bij zijn bezoek aan sommige gemeente-archieven tot de ervaring, dat de door hem of een zijner voorgangers in die archieven aangebrachte ordening tengevolge van verplaatsing der archieven in verband met eene verbouwing of vernieuwing van het raadhuis geheel of gedeeltelijk is verstoord.

Met verwijzing naar onzen brief van 29 November 1906, G Nr. 90 (provinciaal bijblad*) Nr. 154) hebben wij de eer U uit te noodigen ingeval eene verbouwing, verandering van inrichting of vernieuwing van een raadhuis verplaatsing van archieven noodzakelijk maken daarvoor tijdig de hulp en voorlichting van den Heer Rijksarchivaris door onze tusschenkomst in te roepen.**)

*) In dit bijblad werd de naam van den toenmaligen functionaris medegedeeld.

**) Bij aanschrijving van 20 October 1915 G. nr. 157 hebben Gedeputeerde Staten aan de gemeentebesturen medegedeeld, dat zij voortaan meer rechtstreeks van hunnentwege toezicht zullen doen uitoefenen op de bewaring en ordening van gemeente- en waterschapsarchieven.

Zie ook : *Kadaster, Posterijen.*

ARMWEZEN.

28

Circulaire van den Commissaris des Konings,
dd. 19 April 1866 A. nr. 13, aan de gemeente-
besturen; TAXATIE VAN REKENINGEN VAN
TEN BEHOEVE VAN ARMBESTUREN GELEVERDE
GENEESMIDDELEN (Prov. Bijbl. 1866 nr. 53).

Ik heb de eer U bij afschrift mededeeling te doen van de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 dezer maand n°. 246, 7^e. Afd., waarbij wordt te kennen gegeven, dat het onderzoek van tarieven of rekeningen van ten behoeve van Armbesturen geleverde geneesmiddelen, niet ambtshalve aan de geneeskundige ambtenaren of raden kan worden opgedragen, maar dat ingeval er redenen zijn de taxatie van die rekeningen te verlangen, die stukken met bijvoeging van de recepten aan den betrokken inspecteur van het geneeskundig Staatstoezicht ter taxatie kunnen worden opgezonden.

De Minister vermeldt eenige gevallen waarin de taxatie niet behoort te worden gevraagd.

Ik verzoek U onder verdere verwijzing naar het ministeriëel schrijven, in den zin van dat schrijven te handelen.

Wat betreft de rekeningen wegens geleverde geneesmiddelen ten laste van het Rijk, noodig ik U uit het volgende in acht te nemen.

Op de rekeningen wegens geleverde geneesmiddelen uit gemeente-apotheken of uit apotheken van instellingen van weldadigheid, wordt door het gemeentebestuur eene verklaring gesteld, inhoudende of de levering heeft plaats gehad voor denzelfden prijs waarvoor de geneesmiddelen ten behoeve van eigen armen der gemeente verstrekt worden.

Wanneer het gemeentebestuur geene reden heeft om de billijkheid der rekening te betwijfelen, wordt dit op dat stuk vermeld. Heeft het gemeentebestuur wel reden de

billijkheid der rekening te betwijfelen, dan wordt die reden beknopt op de rekening omschreven.

Ik verzoek U van het vorenstaande aan het burgerlijk of algemeen armbestuur ook mededeeling te doen.

N°. 246.

's-Gravenhage, den 10 April 1866.

Van onderscheiden kanten is gevraagd, of en hoe, na de opheffing der provinciale commissiën van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt moet worden voorzien in de vroeger door haar bewerkstelligde taxatie der rekeningen wegens genees-, heel- en verloskundige behandeling en de levering van geneesmiddelen ten behoeve van armen.

Die vraag is ook behandeld in de eerste vergadering van de Inspecteurs voor het geneeskundig Staatstoezigt. Aan deze heeft mijn ambtsvoorganger dientengevolge te kennen gegeven, dat aan de geneeskundige ambtenaren of raden het onderzoek van tarieven of rekeningen van ten behoeve van armbesturen, geleverde geneesmiddelen, niet ambtshalve kan worden opgedragen, doch dat er evenwel, wanneer dat onderzoek gevraagd mogt worden, geene reden is om dit te weigeren.

Zoo er aanleiding bestaat om te verlangen dat rekeningen van dien aard ten laste van gemeente- en burgerlijke of gemengde armbesturen worden getaxeerd, behoort het verzoek daartoe aan de betrokken Inspecteurs gerigt te worden, met bijvoeging van de recepten.

Het is mij echter bekend, dat men die ambtenaren rekeningen ter taxatie heeft doen geworden van zeer luttel bedrag, of die blijkbaar geen aanleiding gaven om de billijkheid der vordering te betwijfelen.

In zulke gevallen is taxatie nuttelooze arbeid, die van het geneeskundig Staatstoezigt niet is te vergen.

Ik acht het alzoo wenschelijk, dat de taxatie *niet* worde gevraagd in de volgende gevallen :

1°. wanneer de rekening slechts een gering bedrag aanwijst ;

2°. indien geneesmiddelen uit gemeente-apotheken of uit die van instellingen van weldadigheid geleverd zijn voor denzelfden prijs die daarvoor wordt berekend wanneer de verstrekking ten behoeve van eigen armen plaats had ;

3°. zoo men geene reden heeft om de billijkheid der rekening te betwijfelen ; en

4°. wanneer er gelegenheid bestaat om zich op andere wijze van de billijkheid der rekening te overtuigen.

Ik verzoek U met de vorderingen ten laste van het Rijk in vorenstaanden zin te doen handelen. Rijst er ten aanzien van deze twijfel bij de gemeentebesturen, dan laat ik gaarne aan U over voorshands te beslissen, of taxatie al dan niet wenschelijk zij. Heeft zij niet plaats, gelief dan de reden met enkele woorden te vermelden in het gebruikelijk bordereel der in te zenden declaraties.

Ik verzoek U het vorenstaande ter kennis der gemeente- en burgerlijke en gemengde armbesturen in Uwe provincie te brengen, in dien geest te handelen, en den inhoud ook mede te deelen aan Heeren Gedeputeerde Staten Uwer provincie.

29

Circulaire van den Commissaris des Konings, dd. 12 April 1872 A. nr. 3, aan de gemeentebesturen ; mededeeling van het volgende schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende TERUGBETALING DER KOSTEN VAN VERPLEGING VAN BEHOEFTIGE RUSSEN (Prov. Bijbl. 1872 nr. 36).

No. 252.

's Gravenhage, den 8 April 1872.

De Russische gezant heeft aan de Nederlandsche Regeering medegedeeld eene door het Keizerlijk Ministerie aan de Russische Legatien en Consulaten gedane opdracht om te gemoet te komen in de behoeften van arme Russen, die

toevlugt nemen tot eenig openbaar ziekenhuis, bestemd voor de armen der gemeente waar zij zich ophouden, en dat in dit geval de belanghebbende besturen zich tot het erlangen van terugbetaling van de kosten van verpleging, regtstreeks kunnen wenden tot het naast bij de plaats der verpleging gevestigd Russisch Consulaat, of tot de Russische Legatie, indien de gemeente waar de verpleging plaats had in den omtrek der Koninklijke residentie is gelegen.

Gelief dit ter kennis te brengen van de besturen der gemeenten uwer provincie in welke zich gast- of ziekenhuizen bevinden.

30

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 31 Maart 1898 G nr. 172, aan de gemeentebesturen ;
OPGAAF VAN GEHOUDEN EN GESTUITE COLLECTEN (*Prov. Bijbl. 1898 nr. 31*).

Wij verzoeken U jaarlijks *in den loop der maand Februari* aan ons mededeeling te doen van het aantal gehouden en gestuite collecten, met opgave hoeveel van ieder dezer waren voor instellingen van elders. Enz.

Zoo noodig, wachten wij op gemeld tijdstip van U ook een negatief bericht.

31

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 April 1903 G nr. 100, aan de gemeentebesturen ; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Financiën betreffende TOEPASSING VAN ART. 77 DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1903 nr. 46).

No. 51.
Afdeeling
Registratie.

's-Gravenhage, 5 Maart 1903.

Herhaaldelijk blijkt, dat bij de ambtenaren verschil van meening voorkomt omtrent de toepassing van art. 77 der wet tot regeling van het armbestuur.

Zoo werd de vraag gedaan of quitantiën voor betalingen door gemeenten aan krankzinnigengestichten voor armlastige krankzinnigen, onder bedoeld artikel kunnen worden gerangschikt; die vraag is toestemmend beantwoord.

Nu blijkt tusschen enkele ambtenaren weer verschil van meening te bestaan omtrent de zegelplichtigheid van een mandaat, opgemaakt door Burgemeester en Wethouders, waarbij den gemeente-ontvanger wordt gelast om aan een particulier te betalen het verschuldigde wegens de verpleging van een armen idioot.

Ook werd gevraagd, of een betalingsrol wegens het door eene gemeente verstrekken van woningen aan onvermogenen, en de daarop gestelde quitantiën der eigenaren aan zegelrecht onderworpen zijn.

Blijkens de missive van mijn toenmaligen ambtsvoorganger d.d. 23 December 1872 No. 6 (P. W. No. 6443) werd de meening voorgestaan, dat art. 77 der bedoelde wet alleen toepasselijk kan zijn op stukken, die rechtstreeks en onmiddellijk uit die wet voortvloeien; die meening werd in tal van latere beslissingen gedeeld.

Het komt bij nadere overweging voor, dat die tot op zekere hoogte beperkende uitlegging niet behoeft gevolgd te worden.

Het artikel spreekt van:

„Alle stukken uit deze wet voortvloeiende”

Zeker is er hier plaats voor de bovenbedoelde interpretaatie, maar men mag vragen: waartoe die beperking? Waarom geen ruimere opvatting? Kan het niet evengoed, de bedoeling van den wetgever zijn geweest om vrij te stellen alle stukken, ook al vloeien ze niet onmiddellijk en rechtstreeks uit de wet voort, mits ze slechts worden opgemaakt doordien de armenwet bestaat?

Voor die meening is zeker veel te zeggen, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat het hier betreft de verzorging van armen, van hulpbehoevenden, die door anderen moeten worden gesteund; het ligt op den weg van den fiscus de wet hier zoo mild mogelijk toe te passen.

Ik verzoek U daarom de ambtenaren in uwe directie uit te noodigen om voor 't vervolg, voor de toepassing der vrijstelling van zegel- en registratierecht bedoeld in art. 77 der wet tot regeling van het armbestuur, zich niet meer uitsluitend af te vragen of de stukken onmiddellijk en rechtstreeks uit de wet voortvloeien, maar of ze, in ruimen zin, een uitvloeisel zijn van die wet, m. a. w. of de stukken niet zouden zijn opgemaakt, wanneer die wet niet bestond. Alle hiermede strijdige beslissingen worden ingetrokken.

In verband met het vorenstaande, kunnen de hiervoor genoemde stukken geacht worden van zegel te zijn vrijgesteld. Enz.

32

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 1 Augustus 1904 A. nr. 12, aan de Burgemeesters; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende BEHOEFTIGE REPATRIEERENDE NEDERLANDERS (*Prov. Bijbl. 1904 nr. 78*).

No. 5224³, Afd. B.B.

's-Gravenhage 27 Juli 1904.

Ten einde de nabij de grens gelegen gemeenten eenigszins te ontheffen van den last, welke op hen drukt tengevolge van het korter of langer verblijf van behoeftige Nederlanders welke uit den vreemde naar het vaderland terugkeeren, is door mij eene regeling getroffen met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij. Dientengevolge zullen behoeftige meerderjarige Nederlanders, welke hier te lande komen in de gelegenheid kunnen worden gesteld om eventueel ook voor hun medereizend gezin voor rekening van mijn Departement plaatskaarten derde klasse te bekomen voor vervoer binnenslands langs de lijnen van gemelde

maatschappijen tot of althans tot zoo nabij mogelijk de door hen zelve meestal vóór de aankomst in Nederland aan te wijzen plaats van bestemming. De verstrekking dier plaatskaarten zal geschieden tegen afgifte van een daartoe strekkend bewijs, dat op naam en voorzien van de noodige aanwijzing kan worden afgegeven, 1o in het buitenland door een Nederlandsch diplomatiek of consulair ambtenaar, van wien een behoeftige een biljet voor eene plaatskaart voor vervoer tot op Nederlandsch grondgebied ontvangt en 2o hier te lande vanwege mijn Departement door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, waar een behoeftige wordt uitgeleid ingevolge eene dezerzijds ingewilligde aanvraag van eene vreemde Regeering om hem in Nederland toe te laten. Den Burgemeester van zoodanige gemeente zal in elk bijzonder geval door mij bedoeld bewijs worden gezonden, zoo noodig met verzoek aan den behoeftige eventueel ook voor zijn gezin eenigen bepaald te noemen of te begrenzen onderstand te verleenen voor levensmiddelen gedurende de verdere reis, welke kosten alsdan van mijn Departement zullen kunnen worden teruggevorderd.

Ten aanzien van de sub 2o bedoelde behoeftigen zal mijnerzijds hunne komst mede worden bericht aan den burgemeester van de plaats hunner bestemming.

Ik heb de eer UH.E.G. te verzoeken het voormelde ter kennis te brengen van de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie.

33

Circulaire van den Commissaris der Koningin d.d. 21 Januari 1909 A nr. 15, aan de burgemeesters en gemeentebesturen; REGELING VERGOEDING ONDERSTAND MET DUITSCHLAND (Prov. Bijbl. 1909 nr. 7).

Op verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer U hierbij in afdruk mededeeling te doen van diens schrijven van den 15^{en} Januari 1909, No. 12618, Afdeeling B.B. Enz.

Namens den Minister voornoemd noodig ik de gemeentebesturen uit de besturen der instellingen van weldadigheid ten uwent voor zooveel noodig in te lichten omtrent hetgeen door den Minister in diens hierbij medegedeeld schrijven is te kennen gegeven.

Nr. 12618.
Afdeling B.B.

's Gravenhage, 15 Januari 1909.

Door de Duitsche en de Nederlandsche Regeeringen is op 11 December jl., door uitwisseling van nota's eene regeling getroffen betreffende wederkeerige vergoeding van onderstandkosten ter vermindering van uitleiding van armlastigen, welke ingevolge het vestigingsverdrag (Staatsblad no. 279 van 1906) overgenomen zouden moeten worden. In verband met het daarbij bepaalde zij het volgende opgemerkt.

Indien er termen aanwezig worden geacht om van de voorgenomen uitzetting van een armlastigen Duitscher of gewezen Duitscher, die geen andere nationaliteit heeft verkregen, af te zien tegen vergoeding van de kosten van onderstand, dan ware zulks — voor zooveel noodig met vermelding van reden — mee te deelen aan den betrokken Grenscommissaris van Rijkspolitie, liefst tegelijk met het aan dezen te richten verzoek, om overneming bij de Duitsche grensautoriteit aan te vragen. (Zie de circulaire van mijn Departement d.d. 1 Mei 1907 No. 3938 afd. B.B.) Die mededeeling behoort te vermelden het bedrag der te betalen kosten en c. q., dat van de inkomsten van den behoeftige, alsmede de autoriteit of de instelling, aan welke de vergoeding is te betalen, en de termijnen van betaling. Wordt vergoeding toegezegd, dan gaat deze in op den dag, waarop

de Duitsche grensautoriteit de aanvraag om overneming van den armlastige (voor het geval omtrent het bedrag van den onderstand geene overeenstemming mocht worden verkregen of de betaling daarvan in het vervolg mocht worden geweigerd) heeft ingewilligd.

De betaling zal rechtstreeks en vrij van porto per postwissel geschieden aan de Nederlandsche gemeente of instelling van weldadigheid, aan welke de vergoeding verschuldigd is.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de burgemeesters en de besturen der gemeenten in Uwe provincie met het vorenstaande in kennis te stellen en hen uit te noodigen de besturen der instellingen van weldadigheid in hunne gemeente voor zooveel nodig daaromtrent in te lichten.

34

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 Januari 1910 G nr. 141, aan de gemeentebesturen ; OPGAAF DER VERANDERINGEN IN DE LIJST DER INSTELLINGEN VAN WELDADIGHEID (Prov. Bijbl. 1910 nr. 9).

De Minister van Binnenlandsche Zaken verlangt telkens, wanneer in het afgelopen jaar in eene gemeente veranderingen zijn ontstaan in de lijst der instellingen van weldadigheid, eene volledige lijst dier instellingen in tweevoud te ontvangen, naar den toestand op 1 Januari van het volgend jaar. Die lijsten zullen dezerzijds ter invulling aan U worden toegezonden, zoodra van die veranderingen aan ons wordt kennis gegeven.

(Met intrekking enz.) verzoeken wij U in den loop der maand Januari van elk jaar aan ons de veranderingen op te geven, die in het afgelopen jaar in bedoelde lijst zijn ontstaan. Wanneer daarin geen veranderingen zijn gekomen, wordt een negatief bericht ingewacht.

35

Circulaire van den Commissaris der Koningin
 dd. 27 Januari 1911 A. nr. 4, aan de bur-
 gemeesters en de gemeentebesturen; mededeeling
 van den volgenden brief van den Minister van
 Binnenlandsche Zaken betreffende BEGELING
 VERGOEDING ONDERSTAND MET DUITSCHLAND
 (Prov. Bijbl. 1911 nr. 12).

Nr. 91. Afdeeling V. A.

's Gravenhage 21 Januari 1911.

Wanneer overeenkomstig mijne nevensvermeldecirculaire*) de overneming van een armlastigen Duitscher of gewezen Duitscher werd gevraagd met mededeeling van de voorwaarden, waaronder men dezerzijds van uitleiding wilde afzien, deelden de Deutsche autoriteiten tot nu toe hunne beslissing omtrent een en ander eerst mede, nadat was beëindigd het onderzoek omtrent de nationaliteit van hem wiens uitleiding was voorgenomen en tevens was ingesteld het onderzoek naar de gemeente, welke volgens de Deutsche wetgeving de kosten van den onderstand van den hulpbehoevende zoude moeten dragen. Vooral het laatstbedoelde onderzoek bleek somtijds veel tijd te vorderen, waardoor tusschen den dag, waarop de overneming werd gevraagd en dien, waarop de beslissing vernomen werd, geruime tijd moest verlopen.

Aandrang bij de Deutsche Regeering om spoediger met de genomen beslissing op de aanvraag in kennis te worden gesteld, heeft slechts in zoover gevolg gehad, dat in het vervolg, tenzij bekend is op welke gemeente in Deutschland de onderhoudslast rust, eerst slechts zal worden medegedeeld of men tot overneming bereid is. Luidt deze beslissing gunstig, dan zal men dezerzijds al naar dit wenschelijk voorkomt, of tot uitleiding kunnen overgaan, of de nadere mededeeling afwachten aangaande de vergoeding van de kosten van onderstand.

(*) Hiervoor opgenomen onder nummer 33.

Volledigheidshalve zij hierbij opgemerkt dat, ingeval men van Duitsche zijde de onderstandskosten wil vergoeden, op die vergoeding aanspraak kan worden gemaakt vanaf den dag, waarop in de eventueele overneming was bewilligd; dat echter geen aanspraak op deze vergoeding bestaat, indien men op het verzoek om vergoeding van onderstandskosten niet ingaat, doch tot overneming van den armlastige besluit.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken ten opzichte van het bovenstaande te handelen als in het laatste lid van mijne nevensvermelde circulaire aangegeven.

36

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 Juni 1911 G nr. 136, aan de gemeentebesturen; mededeeling van onderstaanden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de rangschikking van afdelingen van het LEGER DES HEILS op de lijst bedoeld in art. 3 der Armenwet (Prov. Bijbl. 1911 nr. 61).

Nr. 2388.

Afdeeling V. A.

's-Gravenhage, den 24ⁿ Mei 1911.

De Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt mij mede, dat bij de bewerking van de Statistiek van het Armwezen over 1908 gebleken is, dat de gemeentebesturen bij het opmaken van de lijsten, bedoeld bij art. 3 der Armenwet, de vraag, tot welke der in art. 2 dier wet omschreven groepen van instellingen van weldadigheid de afdelingen van de vereeniging „het Leger des Heils” moeten worden gerekend, niet eensluidend beantwoorden, daar sommige gemeentebesturen ze rangschikken onder de categorie *b*, andere onder *c*.

Met den Directeur voornoemd ben ik van gevoelen, dat het in het belang van eene goede statistiek zeer gewenscht is, dat in dit opzicht eenstemmigheid besta.

Daar verder de rangschikking van de afdeelingen van genoemde vereeniging onder de instellingen *b*, bedoeld bij art. 2 der Armenwet mij minder juist voorkomt, heb ik de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie, onder mededeeling van het bovenstaande, namens mij. uit te noodigen om, indien daartegen overigens geene bezwaren rijzen en voor zoover dit al niet reeds geschiedde, de afdeelingen van de vereeniging „het Leger des Heils,” die in hunne gemeenten mochten bestaan, te rangschikken onder de instellingen, door bijzondere personen of door bijzondere, niet kerkelijke vereenigingen, geregeld en bestuurd (letter *c* van art. 2 der Armenwet).

37

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 6 Augustus 1912 G. nr. 64, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende UITVOERING DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1912 nr. 116).

No. 6018.

Afdeeling V. A.

's Gravenhage, 23 Juli 1912.

De nieuwe Armenwet (wet van 27 April 1912, Staatsblad no. 165) zal den 1sten September a. s. in werking treden.

In het belang van een juist inzicht in hare strekking en van eene juiste uitvoering, veroorloof ik mij de aandacht van Uw College te vragen voor de navolgende uiteenzetting van de hoofdzaken, met verzoek die ter kennis van de gemeentebesturen en de burgerlijke armbesturen in Uw gewest te brengen.

In overeenstemming in zooverre met de thans nog geldende wet, heeft de burgerlijke armenzorg ook volgens de nieuwe wet een aanvullend karakter, d. w. z. de armenverzorging wordt geacht in de eerste plaats toe te komen aan de kerkelijke en de particuliere liefdadigheid; de burgerlijke

armenzorg heeft slechts te helpen, voor zoover de kerkelijke en de particuliere dat niet doen. Evenmin als tot dusver, zal aan de burgerlijke overheid en hare instellingen voor armenzorg eenig oordeel over het verleenen of weigeren van hulp door kerkelijke of particuliere instellingen van liefdadigheid of eenige bemoeiing met de inwendige aangelegenheden dier instellingen toekomen. In afwijking van de oude wet evenwel houdt de nieuwe wet rekening met het feit, dat voor eene goede armenverzorging de onderscheidene instellingen van weldadigheid veelvuldig met elkander in aanraking komen en de behoefte aan hulp van den wetgever op dit stuk is gebleken.

Een van de belangrijkste oogmerken van de nieuwe wet is dan ook, de onderlinge aanraking en samenwerking tusschen de onderscheidene instellingen van weldadigheid, met eerbiediging van ieders eigen karakter, te bevorderen, waartoe zal moeten dienen het nieuwe instituut van den armenraad.

Ik vertrouw, dat eene uiteenzetting van de regeling van den armenraad, zooals die in het IVe hoofdstuk der wet is neergelegd, overbodig mag worden geacht. Met betrekking tot de burgerlijke overheid en hare armenzorg wijs ik slechts hierop, dat het instituut berust op onderling vertrouwen en onderlinge waardeering tusschen de verschillende instellingen van weldadigheid, (die — met uitzondering van de burgerlijke instellingen — vrij zijn aan den armenraad al of niet deel te nemen) en alleen dan heilzaam kan werken, indien dat vertrouwen en die waardeering zorgvuldig worden bevorderd en versterkt. Het is vooral hierom, dat ik een ernstig beroep doe op de organen der burgerlijke overheid en op de burgerlijke armbesturen, om, zooveel in hun vermogen ligt, den onmisbaren geest van vertrouwen en waardeering te bevorderen en, met handhaving van het aanvullend karakter van de burgerlijke armenzorg, alles te vermijden, wat daarvoor een beletsel zou kunnen zijn. Ik verwacht met name, dat van bedoelde zijde in de plaatsen, die daarvoor

in aanmerking komen, het tot stand komen van een armenraad zooveel mogelijk in de hand zal worden gewerkt en tot de goede werking van dat lichaam zal worden bijgedragen o. m. door de aanwijzing van goedgezinde en geschikte vertegenwoordigers in dien raad.

In het algemeen zal de ontwikkeling van de werkzaamheden van den armenraad, zooals die in artikel 56 der wet zijn omschreven, afhangen van plaatselijke toestanden en inzichten.

Op twee punten wensch ik evenwel in het bijzonder de aandacht te vestigen.

Bij de omschrijving van de taak van den armenraad onder de nrs. 1—3 van artikel 56 is gedacht aan een centralen inlichtingendienst. Komt dit deel van de werkzaamheden tot zijn recht, dan zal het voor-onderzoek, het inwinnen van de eerste inlichtingen omtrent armen, vanwege den armenraad plaats vinden door daartoe geschoold personeel. Iedere instelling van weldadigheid zal van dien dienst gebruik kunnen maken. Vermits dit inwinnen van informaties veelal wordt opgedragen aan bezoldigde armbezoekers, zal de centrale inlichtingendienst van den armenraad tot niet onbeteekenende besparing van kosten voor de instellingen en tot betere wering van bedrog van de zijde der beroeps-armen kunnen bijdragen. De burgerlijke armenzorg kan in deze veel toedoen tot het bereiken van het doel van den wetgever door van dien dienst gebruik te maken en de gegevens, waarover zij beschikt, mede te deelen aan het bureau van den armenraad.

De taak, omschreven onder 6o. van artikel 56, het bespreken van gemeenschappelijke belangen en het bevorderen van samenwerking, zal er waarschijnlijk wel toe leiden, dat ook aandacht wordt geschonken aan de moeilijkheden, die ontstaan, wanneer een persoon gelijktijdig door verschillende instellingen ondersteund wordt. In welke richting hier de samenwerking zal worden gezocht en gevonden, valt vooraf bezwaarlijk te zeggen.

Er zal overleg moeten worden gepleegd en het zal daarbij noodig zijn, dat niet gepoogd worde aan eenige instelling van weldadigheid eene gedragslijn op te dringen, die zij krachtens haar aard en beginsel niet zou mogen volgen. Ik vlei mij met de verwachting, dat van de zijde der burgerlijke armenzorg naar vermogen zal worden medegewerkt met andere instellingen om aan dit vraagstuk een bevredigende oplossing te geven. Voor de dagelijksche practijk geeft artikel 31 van de wet eene vingerwijzing, die men, zoolang niet een andere regeling is getroffen, wel in acht zal willen nemen.

Voor eene goede uitvoering van de wet is voorts van groot belang de taak en de practijk van de burgerlijke armenzorg. Het zal ook in het vervolg aan het inzicht van de gemeentebesturen overgelaten blijven, of een burgerlijk armbestuur zal worden opgericht of dat de burgerlijke armenzorg aan Burgemeester en Wethouders blijft toevertrouwd. Zal de taak van de burgerlijke armenzorg -- zooals reeds werd opgemerkt -- eene aanvullende blijven, ten aanzien van haar practijk zal er evenwel -- bij goede toepassing van de wet -- niet onbeduidend verschil moeten zijn. Ik veroorloof mij ter kenschetsing van de oude en de nieuwe toestanden onderstaande deelen uit de Memorie van Toelichting onder Uwe aandacht te brengen.

„§ 4. Instemming, in zooverre, met de strekking van „de geldende wet belet intusschen niet, dat de burgerlijke armenzorg aan ernstige critiek bloot staat. Die „critiek betreft het beginsel en de volstreckte onvermijdelijkheid, zoowel op zich zelf als wat de toepassing aangaat.

„Het beginsel zelf bedoelt er tegen te waken, dat iemand „in uiterste ellende hetzij den hongerdood zou sterven, „hetzij zich aan de samenleving zou vergripen. De hulp „moest, dit bracht het beginsel mede, niet verder reiken „dan noodig was om dat gevaar te bezweren. Was dat doel „bereikt, dan moest de hulp zich terugtrekken om straks „weer opnieuw te helpen, wanneer de arme weer bij het

„eindpunt van den weg der ellende dreigde te komen, een „recidive, die psychologisch noodzakelijk was, vermits de „oorzaak van het gevaar krachtens het beginsel niet aan- „getast behoefde te worden.

„Het behoeft geen betoog, dat dit beginsel is kortzichtig „en duur.

„Gedurende de halve eeuw, dat het in Nederland heeft „gegolden, is er dan ook ruimschoots gelegenheid geweest „om het in deze gebreken te leeren kennen. Meermalen werd ellende niet gelenigd, omdat zij nog erger kon worden, „vóór en aler hulp volstrekt onvermijdelijk scheen. Jaar „in jaar uit werd een ziellooze en ontzielende bedeeeling „voortgezet, omdat de volstreckte onvermijdelijkheid niet „vorderde, dat ook maar getracht werd de armen verder „terug te brengen van den weg van pauperisme.

„Intusschen, zóó star beginsel toe te passen bleek meer- „malen te gaan buiten het bereik van den mensch, die als „orgaan van de wet zijn hart niet het zwijgen kan opleggen „In de practijk is — vooral in de latere jaren — de bur- „gerlijke armenzorg herhaaldelijk getreden buiten de enge „grenzen van het wettelijk beginsel en werd stoffelijke hulp „op ruimer voet geboden. Dit had evenwel groote bezwaren. „De burgerlijke armenzorg kan met het beginsel van vol- „streckte onvermijdelijkheid vrij eenvoudig van organisatie „en techniek zijn. De practijk werd vrijwel algemeen, dat „enkele beampten, zoo niet de politie, min of meer sum- „mierlijk nagingen, of hulp noodig was; op hun advies „werd ondersteuning voor korter of langer tijd toegestaan. „Hoe meer nu de stoffelijke hulp stijgt boven de aller- „laagste grens, het volstrekt onvermijdelijke, hoe meer „dergelijke wijze van werken schadelijk wordt. Iedere be- „deeling toch heeft de neiging verslappend te werken en „die neiging neemt toe met de ruimte van bedeeeling. Zij „moet worden opgewogen door persoonlijke invloeden, die „ontbreken bij de organisatie van de volstrekt onvermijde- „lijke hulp.

„Er ontwikkelde zich een aanvankelijk vrij stelsellooze „praktijk, die ontgroeide aan de nauwe banden van de „wet. In den laatsten tijd wordt getracht het persoonlijk „element in de overheidszorg in te brengen door samen- „werking met particuliere krachten. Dit alles kan evenwel „niet anders dan beginwerk blijven, dat, hoe bescheiden „ook, buiten de wet gaat. De samenleving ontgroeit aan „het wettelijk beginsel, dat, wordt het niet herzien, meer „en meer uit het oog zal worden verloren.”

Voor eene betere praktijk werden de volgende eischen gesteld in de Memorie van Toelichting:

„1o. principieel moet de overheidszorg er niet op gericht „zijn, dat de arme in nood gelaten wordt. Getracht moet „althans worden, den arme uit zijn hulpbehoevendheid op „te helpen, want alleen indien dat gelukt is, kan gezegd „worden, dat het belang der maatschappij zoo goed moge- „lijk behartigd is;

„2o. het minimum, dat voor die hulp noodig is, moet „gegeven worden. Meer dan het minimum mag door de „burgerlijke armenzorg nimmer gegeven worden, want het „meerdere kan alleen voor zuiver individueele wenschen „bevorderlijk zijn, maar gaat buiten het algemeen om;

„3o. dat minimum moet zijn materieel en ideëel en „omvat, wat het materieele betreft, het noodzakelijk levens- „onderhoud, niets meer en niets minder, wat, het ideëele „betreft, toezicht, raad en bijstand”.

Dienovereenkomstig is de arbeid van de burgerlijke armen- zorg in artikel 29 der wet aldus geregeld, dat er zijn twee hoofdvormen van ondersteuning: òf opheffing uit den toe- stand van armoede, zoodat de arme wederom in staat wordt gesteld in het onderhoud van zich en zijn gezin te voorzien, òf blijvende ondersteuning, maar dan ook niet meer dan strikt noodig is, d. w. z. het noodzakelijk levensonderhoud. Volgens artikel 28 zal de burgerlijke armenzorg alleen mogen helpen in die gevallen, waarin het noodzakelijk levensonderhoud geheel of ten deele ontbreekt; buiten die

grens reikt haar bemoeienis niet. Voor zoover ingevolge dat artikel de burgerlijke armenzorg kan achten, dat het verleenen van hulp op haar weg ligt, zal zij hebben te overwegen, of zij, met toepassing van artikel 29, eerste lid, zóó kan helpen, dat de arme zelf zich het ontbrekende kan verschaffen of wel dat zij, met toepassing van het derde lid van dat artikel, zelve het ontbrekende moet verstrekken.

Voor de voortgezette bedeeeling zal dus geen ruimer maatstaf moeten worden genomen dan thans, nu immers ook het noodzakelijke levensonderhoud het minimum is, maar de wet vordert niet meer dat een arme zich van alles wat nog verkoopbaar is ontdaan hebbe, alvorens ondersteuning te kunnen verkrijgen. Vroeger helpen zal mogelijk zijn en daarmede zal in menig geval de kans op herwinnen van zelfstandigheid vergroot zijn.

Ter verwezenlijking van deze gedachte vordert artikel 21 van de wet regeling in het reglement van het onderzoek vóór de ondersteuning en van het toezicht op de ondersteunden.

De mogelijkheid van ruimere stoffelijke hulp kan leiden tot verslapping van de energie bij de minst-bevoorrechten, indien niet daartegenover staat bij de burgerlijke armenzorg een degelijk onderzoek en toezicht en een besef van het gevaar, dat dreigt, indien alleen naar de inspraak van het goede hart giften uit de overheidskas verkrijgbaar worden gesteld. Ik vertrouw, dat Uw college het bij de wet opgedragen toezicht zal weten dienstbaar te maken aan waken tegen dat gevaar eenerzijds en aan bevorderen van de opvoedende strekking der armenzorg anderzijds. Geschiedt dit, dan mag verwacht worden, dat met de thans voor de burgerlijke armenzorg bestede gelden meer profijt zal worden verkregen.

Ingevolge artikel 89 moeten de reglementen van de burgerlijke instellingen van weldadigheid binnen een jaar na het in werking treden van de wet, d.i. vóór 1 September 1913, zijn herzien. Uw College zal ongetwijfeld willen bevorderen, dat die herziening zoodra mogelijk ter

hand worde genomen, opdat een wel overwogen, goede regeling tot stand kome.

Ten slotte wijs ik op eene aangelegenheid, die thans voor het eerst in de wet is geregeld, n.l. de geneeskundige armenverzorging (zie de artikelen 33—37). Met behulp van die bepalingen zal het Uw College mogelijk zijn, verbetering te brengen in ongewenschte toestanden, hetzij wat betreft de gelegenheid tot het verkrijgen van de noodige hulp, hetzij wat betreft de voorschriften, die thans ten aanzien van het verleenen van die hulp bestaan. Ik stel mij voor, te dezer zake een schrijven te richten tot de medische inspecteurs van de volksgezondheid, van welk schrijven Uw College een afschrift zal geworden. Uw College zal er ongetwijfeld toe willen medewerken dat, waar noodig, geleidelijk, de noodzakelijke verbeteringen op voor de gemeenten bereikbare wijze worden bevorderd. Voor zooveel noodig breng ik onder Uwe aandacht, dat op de begrooting voor mijn departement gelden beschikbaar zijn voor het toekennen van subsidies aan gemeenten in de kosten van genees-, heel- en verloskundigen, welke subsidies dusver steeds werden verleend onder beding, dat de provincie tot ten minste gelijk bedrag subsidie verleende.

Het ligt in mijn voornemen te zijner tijd een schrijven tot U te richten met betrekking tot jaarlijks in te zenden mededeelingen. Daaronder zal ook begrepen zijn een lijst voor de opgaven der aanwezige instellingen van weldadigheid. Ingevolge artikel 88 der wet moeten de lijsten voor 1 September 1913 in overeenstemming zijn gebracht met artikel 3 der wet.

38

Besluit van Gedeputeerde Staten van den 10 October 1912; BEPALING DER SOM BEDOELD AAN HET SLOT VAN HET EERSTE LID VAN ARTIKEL 25 DER ARMENWET (Prov. Blad 1912 nr. 37).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
Gelet op de eerste zinsnede van artikel 25 der armenwet;

Hebben besloten als volgt:

I. De besturen van burgerlijke en gemengde instellingen van weldadigheid in deze provincie behoeven de machtiging van hun College tot het oprichten van nieuwe of het vernieuwen van bestaande gebouwen en tot het doen van buitengewone herstellingen, waarvan de kosten worden berekend te boven te gaan de som van:

f 500.—	voor gemeenten tot 5000	zielen,
„ 1000.—	„ „ van 5001—10000	„ ,
„ 1500.—	„ „ „ 10001—20000	„ ,
„ 2000.—	„ „ „ boven 20000	„ ;

II. te bepalen, dat bij verzoeken om machtiging voor werken, die berekend worden de vastgestelde som te boven te gaan, door het bestuur der betrokken instelling van weldadigheid moet worden overgelegd eene begrooting van kosten, door eenen deskundige opgemaakt;

III. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt op den dag van deszelfs afkondiging in het Provinciaalblad, op welk tijdstip vervalt hun besluit van 29 Augustus 1854 (Provinciaalblad Nr. 20);

IV. de gemeentebesturen bij deze uit te noodigen de besturen der betrokken instellingen van weldadigheid in hunne gemeente met den inhoud van dit besluit in kennis te stellen.

39

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 November 1912 G. nr. 20, aan de burgemeesters, en de gemeentebesturen; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende INSTELLING VAN ARMENRADEN (Prov. Bijbl. 1912 nr. 161).

No. 8835.

Afdeling V. A.

's-Gravenhage, den 9 November 1912.

Het is mij gebleken, dat men hier en daar in de meening verkeert, dat de Regeering eigener beweging tot het instellen van armenraden zal overgaan. Dit is eene misvatting. Voorshands wensch ik af te wachten, uit welke gemeenten een verzoek om instelling van een armenraad tot de Regeering gericht wordt. Ik zal het daarom op hoogen prijs stellen, indien een college van Burgemeester en Wethouders of een burgemeester die meent, dat voor hunne gemeente de instelling van een armenraad gewenscht is, mij van hun gevoelen doen blijken.

Uw College gelieve het bovenstaande alsnog te brengen ter kennis van de gemeentebesturen en de burgemeesters in Uw gewest.

40

Circulaire van Gedeputeerde Staten van 7 Februari 1913 G nr. 200, aan de gemeentebesturen; VERSLAG NOPENS DE WERKING VAN ART. 12 DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 16).

Ten dienste van het Regeeringsverslag over de verrichtingen aangaande het armbestuur, verzoeken wij U jaarlijks *in den loop der maand April* — voor het eerst in 1914 — aan ons Uwe ervaring mede te deelen, in het voorafgaand kalenderjaar opgedaan nopens de werking van artikel 12

der Armenwet. Die mededeeling wordt all én ingewacht van de besturen der gemeenten waarin of waarvoor geen armenraad bestaat.

Voor zooveel daaromtrent geen bijzondere mededeelingen zijn te doen, wordt een negatief bericht ingewacht.

41

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 Februari 1913 G. nr. 201, aan de gemeentebesturen; VERSLAG NOPENS DE TOEPASSING VAN ART. 16 DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 17).

De Minister van Binnenlandsche Zaken wenscht jaarlijks van ons eene opgaaf te ontvangen van het bedrag der gelden, dat, in afgelopen jaar, overeenkomstig artikel 16 der Armenwet, door *Burgemeester en Wethouders* is verdeeld onder de kerkelijke, bijzondere en gemengde instellingen van weldadigheid, bedoeld in artikel 2 dier wet.

Naar aanleiding daarvan, verzoeken wij U *in den loop der maand Januari* van elk jaar die opgaaf aan ons te doen toekomen, met vermelding der bijzonderheden omtrent de toepassing van dit wetsartikel, zoo daartoe aanleiding bestaat.

Wij verzoeken U die opgaaf in te richten volgens bijgaand model.

Voor het geval te dien aanzien geen opgaven zouden te doen zijn, wordt een negatief bericht van U ingewacht.

42

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 Februari 1913 G. nr. 202, aan de gemeentebesturen; OPGAAF DER REGELINGEN GETROFFEN INGEVOLGE ART. 21 DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 18).

Met betrekking tot de *burgerlijke* instellingen van wel-dadigheid welke armenverzorging buiten gestichten ten doel hebben, wenscht de Minister van Binnenlandsche Zaken een overzicht te ontvangen van de regelingen die getroffen zijn ingevolge artikel 21 der Armenwet.

Wij verzoeken U de gegevens daarvoor aan ons te willen verstrekken volgens bijgaand model. In verband met artikel 89 dier wet, zullen die van U worden ingewacht *in den loop der maand Januari van het jaar 1914.*

Daarna zullen wij gaarne *jaarlijks voor 1 April* van U de mededeelingen ontvangen van de *veranderingen*, die daarin eventueel zouden ontstaan zijn sinds de opgaaf in het vorige jaar.

Zijn geen opgaven als hierbedoeld, te verstrekken, of geen veranderingen mede te deelen, dan wordt te zijner tijd een negatief bericht van U ingewacht.

GEMEENTE

(Regeling ingevolge artikel 21 der Armenwet.)

1. Is in het reglement voor het *burgerlijk* armbestuur aan de *armbezoekers* opgedragen :

- a. de beslissing omtrent de ondersteuning ?
- b. de uitreiking van de ondersteuning ?
- c. het toezicht op de ondersteunden ?

2. Zoo ja, wordt aan dat armbestuur de bevoegdheid voorbehouden de beslissing van de armbezoekers te wijzigen of te niet te doen ?

3. Welke maatregelen zijn genomen ter voorziening in voorloopige ondersteuning in de gevallen waarin het verstrekken van ondersteuning niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kan worden uitgesteld ?

4. Op welke wijze wordt toezicht gehouden op door het burgerlijk armbestuur uitbestede personen ?

Antwoord.

... en Maart 191 .

*Het Bestuur der gemeente voornoemd,**Burgemeester.*

Wethouder.
Secretaris.

43

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 7 Februari 1913 G nr. 203, aan de gemeentebesturen; AANVRAGEN DER BURGERLIJKE ARMBESTUREN TOT HET AANGAAN VAN BURGERLIJKE HANDELINGEN (Prov. Bijbl. 1913 nr. 19).

Voorzooveel daaromtrent geen andere regeling is gemaakt, noodigen wij U uit te willen bevorderen, dat de aanvragen der burgerlijke armbesturen om machtiging tot het aangaan van burgerlijke handelingen steeds door Uwe tusschenkomst aan ons ingezonden worden, vergezeld van Uw daartoe betrekkelijk advies.

Indien eene aanvraag eene machtiging betreft tot onderhandsche verkooping, verhuring of verpachting van onroerende goederen, zou het ons aangenaam zijn daarbij tevens aan te treffen eene verklaring van de geschatte waarde dier goederen, afgegeven door twee in de gemeente te goeder naam en faam bekend staande personen, alsmede die, welke bedoeld is in onze aanschrijving van 5 Maart 1896 G nr. 142 (Provinciaal bijblad nr. 32). *)

44

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 13 Februari 1913 G nr. 166, aan de gemeentebesturen; TOEPASSING ART. 8, 1^e LID DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 21).

Ten dienste van het Regeeringsverslag, verzoeken wij U *in den loop der maand Januari* van elk jaar aan ons mede te deelen de gevallen waarin in het afgelopen jaar artikel 8, eerste lid, der Armenwet in Uwe gemeente toepassing heeft

*) n.l. eene verklaring, dat het voornemen van het armbestuur om tot onderhandsche verkooping enz. over te gaan, *door het gemeentebestuur* op de in de gemeente gebruikelijke wijze ter kennis is gebracht van de ingezetenen, met vermelding of daartegen bij het gemeentebestuur bezwaren zijn ingebracht en, zoo ja, welke.

gevonden, met vermelding tevens van bijzonderheden die der vermelding waard zijn.

Indien geen opgaven zouden te doen zijn, wordt te dien aanzien een negatief bericht van U ingewacht.

45

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 6 Mei 1913 G. nr. 174, aan de gemeentebesturen;
VERSLAG NOPENS DE WERKING VAN DE ARTT.
28—32 DER ARMENWET (*Prov. Bijbl. 1913*
nr. 65).

Ten dienste van het jaarverslag der Regeering over de verrichtingen aangaande het armbestuur, wenscht de Minister van Binnenlandsche Zaken jaarlijks van ons een overzicht te ontvangen over de werking der bepalingen van de artikelen 28—32 der Armenwet.

Naar aanleiding daarvan, verzoeken wij U de gegevens daarvoor, zoo beknopt mogelijk, te willen verstrekken volgens bijgaand model. Wij zullen die *in den loop der maand April* van elk jaar van U inwachten. Enz.

Gemeente

**VERSLAG over de werking van de artikelen
28—32 der Armenwet.**

1. Welke zijn Uwe mededeelingen *van algemeenen aard* over de werking van de bepalingen van de artikelen 28—32 der Armenwet?

(Deze vraag alléén te beantwoorden voorzoover daartoe aanleiding bestaat.)

2. In hoever en op welke wijze vindt art. 29, sub 2, dezer wet in Uwe gemeente toepassing?

3. Welke is Uwe ervaring, opgedaan met de toepassing van art. 31 dezer wet, met name ook van de regeling, getroffen ten aanzien van de dubbele bedeeeling en van de gevallen waarin toezicht op de ondersteunden en uitreiking van de ondersteuning werd overgelaten aan een instelling?

Antwoorden.

....., den ⁿ 19 .

Het Bestuur der gemeente voornoemd,

Burgemeester.

Secretaris.

46

Circulaire van Gedeputeerde Staten d.d. 6 Mei 1913 G. nr. 175, aan de gemeentebesturen ;
 JAARLIJKSCHE OPGAAF VAN HETGEEN INGEVOLGE ART. 58 DER ARMENWET IS TOT STAND GEBRACHT (*Prov. Bijbl. 1913 nr. 66*).

Wij verzoeken U jaarlijks in den loop der maand April aan ons mede te deelen, wat in het voorafgaande jaar door U ingevolge artikel 58 der Armenwet is tot stand gebracht.

Zouden daaromtrent geen mededeelingen te doen zijn, dan wordt een negatief bericht ingewacht.

47

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 16 September 1913 G. nr. 325, aan de gemeentebesturen en armenraden. OPGAAF BEDOELD IN ART. 13 DER ARMENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 113).

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft bij besluit van 14 Februari jl. nr 1336, afdeling V. A., nieuwe modellen vastgesteld, waarnaar in 1914, en vervolgens, telkens over het laatst afgelopen dienstjaar, door de besturen der instellingen van weldadigheid en door de gemeentebesturen, die uitgaven wegens armenverzorging hebben gedaan, moeten worden verstrekt de opgaven, bedoeld in artikel 13 van de Armenwet (Staatsblad nr. 165 van 1912).

Bij dat besluit heeft de Minister goedgevonden te bepalen:

a. dat de inzending van de opgaven, hierboven bedoeld, aan den armenraad, en bij gebreke daarvan aan Burgemeester en Wethouders, door de besturen der instellingen van weldadigheid zal geschieden:

voor zoover de kerkelijke en particuliere instellingen betreft, vóór 1 Juni, volgend op het jaar waarop de opgaven betrekking hebben;

voor zoover de burgerlijke en gemengde instellingen betreft, vóór 1 Augustus, volgende op het jaar waarop de opgaven betrekking hebben;

b. dat de gemeentebesturen, die uitgaven wegens armenverzorging hebben gedaan, indien voor de gemeente een armenraad is ingesteld, hunne opgaven zullen zenden aan den armenraad vóór 1 Augustus, volgende op het jaar waarop de opgaven betrekking hebben. Enz.

48

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 October 1913 G. nr. 162, aan de gemeentebesturen; SUBSIDIËN AAN INSTELLINGEN VAN WELDADIGHEID (Prov. Bijbl. 1913 nr. 120).

Ten einde te kunnen voldoen aan het door den Minister van Binnenlandsche Zaken aan ons te kennen gegeven verlangen, verzoeken wij U voortaan *in den loop der maand Augustus* van elk jaar aan ons te doen toekomen eene opgaaf van het bedrag der subsidiën dat uit de gemeentefondsen aan burgerlijke, aan kerkelijke, aan particuliere en aan gemengde instellingen van weldadigheid werkelijk is uitbetaald in het laatst verloopend dienstjaar, en van dat, hetwelk is uitgetrokken op de begrooting voor het loopend dienstjaar.

Wij verzoeken U die opgaaf in te richten volgens bijgaand model.

Voor het geval te dien aanzien geen opgaven zouden te doen zijn, wordt een negatief bericht van U ingewacht. Enz.

Zie ook: *Krankzinnigen, Pensioenen, Posterijen (Portvrijdom), Werkeloosheid.*

GEMENTE.

GEMEENTE.					
Werkelijk betaald volgens de gemeenterkening over het dienstjaar 19 aan instellingen, bedoeld in art. 2 der Armenwet sub letter		a.	b.	c.	d.
Uitgetrokken op de gemeentebegroting voor het dienstjaar 19 ten behoeve van instellingen, bedoeld in art. 2 der Armenwet, sub letter		a.	b.	c.	d.
Toelichting van het eventueel verschil tusschen het bedrag der rekening en van de begrooting.					

ATTESTATIËN DE VITA*)

49

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 24 December 1869 A. nr. 10, aan de
gemeentebesturen; mededeeling van den vol-
genden brief van den Minister van Binnen-
landsche Zaken betreffende ATTESTATIËN DE
VITA TOT ONTVANGST VAN PENSIOENEN EN
WACHTGELDEN (Prov. Bijbl. 1869 nr. 124).

Lett. A.

's-Gravenhage den 11 December 1869.

Omtrent de regeling van de wijze van betaling van wachtgelden en om daarin vereenvoudiging en eenheid te brengen, is het noodig voorgekomen die betaling aan vaste regelen te onderwerpen en met de verordeningen omtrent de grootendeels gelijksoortige betalingen wegens pensioenen in overeenstemming te brengen.

Op gemeenschappelijke voordragt van mij en van mijnen Ambtgenoot van Finantien, heeft Z. M. bij besluit van den 1 December 1869 n°. 30, daaromtrent de noodige bepalingen vastgesteld.

Onder toezending van afschrift van dat besluit heb ik de eer op te merken, dat uit een aan mij gerigt schrijven van den Minister van Finantien blijkt dat het zijn voornemen is bij de vaststelling van een formulier voor de Attestatiën de Vita, te bepalen dat de formulieren der gelijksoortige Attestatiën de Vita tot ontvangst van pensioenen, behoudens verandering voor zooveel noodig met de pen, ook voor de wachtgelden gebezigd kunnen worden.

Het door den Minister van Finantien vast te stellen formulier zal spoedig volgen.

(*) Van de verschillende modellen zijn geene afdrukken opgenomen, omdat de formulieren toch ter provinciale griffie moeten worden aangevraagd.

Ik verzoek UHEG. hieromtrent de noodige mededeeling aan de gemeentebesturen te doen en hen uit te noodigen, zich bij het opmaken en afgeven der Attestatien de Vita, daarnaar te willen gedragen.

50

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 25 Juni 1889 A. nr. 1, aan de gemeentebesturen; AFGIFTE VAN ATTESTATIËN DE VITA (Prov. Bijbl. 1889 nr. 68).

Naar aanleiding van een ontvangen schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 22 Juni jl. No. 2620, heb ik de eer Uwe aandacht te vestigen op het Koninklijk besluit van 22 Mei 1889 (Staatsblad No. 66) en U uit te noodigen om te beginnen met het derde kwartaal van dit jaar, dien overeenkomstig aan de gepensioneerde koloniale landsdienaren en gepensioneerde Indische weduwen de door hen tot de ontvangst van hun pensioen benoodigde attestatie de vita af te geven in de eerste dagen der laatste maand van het kwartaal, waarover de betaling loopt.

Ik merk, voor zooveel nodig op, dat hier alleen bedoeld worden pensioenen en onderstanden en dat dus de afgifte van attestatien de vita wegens gagementen, toegekend aan gewezen koloniale militairen, beneden den rang van officier, bestendigd blijft op of na den eersten dag van het kwartaal, waarover de betaling loopt.

51

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 7 Maart 1891 A. nr. 29, aan de burgemeesters; REGELING DER AFGIFTE VAN ATTESTATIËN DE VITA VOOR INLANDSCHE EN KOLONIALE PENSIOENEN OF GAGEMENTEN (Prov. Bijbl. 1891 nr. 20).

Bij schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 dezer No. 929 afdeling B.B. werd ik uitgenoodigd

Uwe aandacht te vestigen op de in het Staatsblad van dit jaar No. 30 afgekondigde nieuwe regeling van de afgifte der attestatiën de vita.

Naar aanleiding daarvan zijn door den Minister van Financien met ingang van 1 April e. k. nieuwe modellen dier attestatiën vastgesteld waarvan een exemplaar hiernevens is gevoegd.

Zooals U zal blijken komen die modellen, ter vervanging van de tot dusverre gebezigde en zijn benoodigd voor de ontvangst van pensioenen, wachtgeld, gagementen, onderstanden, lijfrenten, toelagen van broeders der orde van den Nederlandschen Leeuw en soldijen van Ridders der Militaire Willemsorde, waarvan de formulieren op de gemeente-secretariën moeten beschikbaar zijn.

Door den Minister van Kolonien zijn eveneens in verband met bovenaangehaald Koninklijk besluit met ingang van 1 April e. k. nieuwe modellen vastgesteld 1o. tot de ontvangst van Oost- en West-Indische gagementen, 2o. voor pensioenen, onderstanden en riddersoldijen (enz.), welke formulieren op aanvraag door mijne tusschenkomst aan U zullen worden verstrekt.

Onder mededeeling van het bovenstaande, heb ik de eer U te verzoeken bij overlijden van een binnen de gemeente wonenden gepensioneerde, ambtenaar op wachtgeld enz. onder overlegging van een uittreksel uit het register van overlijden, op de tot dus verre gevolgde wijze onverwijld aan mij kennis te geven, met vermelding van de hoegrootheid van het pensioen of wachtgeld en of het geldt een burgerlijk of militair pensioen of wachtgeld van hier te lande of van 's Rijks overzeesche bezittingen.

52

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 22 April 1891 A. nr. 1, aan de gemeente-
besturen; ATTESTATIËN DE VITA VOOR WEDUWEN
EN WEEZEN VAN BURGERLIJKE AMBTENAREN
(Prov. Bijbl. 1891 nr. 34).

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft mij doen toekomen de door zijn ambtgenoot van Financiën vastgestelde modellen C., D. en E. voor attestatiën de vita voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren, onder opmerking, dat voor het geval belanghebbenden de bij art. 3 van het koninklijk besluit van 16 Februari 1891 (Staatsblad No. 30) gevorderde geboorte- of doopakte niet kunnen vertoonen, (hun eenige tijd behoort te worden gelaten), zich van zulk een akte te voorzien en, bij gebleken onmacht om (die) te bekomen, op het vertoonen daarvan niet verder (behoort te worden aangedrongen).

In het bijzonder kan zonder bezwaar worden voortgegaan met het uitreiken van attestatiën de vita van hen aan wie zij, onder vigueur der vorige regeling, welke in dit opzicht niet verschilt, werden verstrekt.

Ik verzoek u steeds gedrukte exemplaren der attestatiën geheel gelijk aan de modellen C., D. en E. waarvan een exemplaar hierbij is gevoegd, te gebruiken enz.*).

*) Bij aanvullende circulaire van 6 Mei 1891 A. nr. 8 (Prov. Bijbl. 1891 nr. 41) werd den gemeentebesturen verzocht, *aanvragen* van deze exemplaren *te richten tot den Commissaris der Koningin*, onder opgave hoeveel exemplaren van elk der formulieren voor de gemeente benodigd zijn.

53

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 28 Juni 1893 A. nr. 1, aan de gemeente-
besturen; mededeeling van den volgende brief
van den Minister van Binnenlandsche Zaken
over TIJDSTIP VAN AFGIFTE DER ATTESTATIËN
(Prov. Bijbl. 1893 nr. 61).

No. 2752.

Afdeeling BB.

's Gravenhage 26 Juni 1893.

Door den Minister van Justitie is mijne aandacht gevestigd op bedriegerijen, door O.-I. gegageerden veelvuldig verpleegd met behulp van hunne attestatiën de vita. Zij weten dikwijls voorschotten te verkrijgen tegen afgifte der door hen gequiteerde attestatie. Deze verliest echter hare waarde voor den geldschietter, indien de gegageerde een verhuisbiljet neemt, nog vóór den betaaldag in zijne nieuwe woonplaats weder een attestatie aanvraagt en daarmede gewapend, betaling van het gagement erlangt.

Ten einde bedoelde misbruiken te voorkomen acht ik het, in overleg met de Ministers van Financien en van Koloniën wenschelijk, dat voortaan, te beginnen met September e. k. de attestatiën eerst den 14e of 15e van de eerste maand van elk kwartaal, derhalve zoo kort mogelijk voor den betaaldag worden afgegeven.

U.H.E.G. gelieve de Burgemeesters in uwe provincie hiermede in kennis te stellen.

54

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 25 Juni 1894 A. nr. 1, aan de gemeente-
besturen; GEBRUIK DER VOORGESCHREVEN
MODELLEN (Prov. Bijbl. 1894 nr 61.)

Volgens mededeeling van den Directeur van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren is gebleken, dat vele gemeentebesturen de door het bestuur van dat fonds vastgestelde formulieren voor de

attestatiën de vita en quitantiën, welke gratis verkrijgbaar zijn, niet gebruiken en dat de formulieren, welke niet door tusschenkomst van de Commissarissen der Koningin worden verkregen op eene enkele uitzondering na niet in *violette* kleur zijn gedrukt.

Onder verwijzing naar mijne circulaire van 22 April 1891 A. No. 1 (provinciaal bijblad No. 34), heb ik de eer U te verzoeken voor zoover uwe gemeente niet bereid mocht zijn voor de betaling der pensioenen ten laste van het vermelde pensioenfonds gebruik te maken van de attestatiën de vita gelijk aan de modellen C, D en E, welke gratis op aanvraag bij de provinciale Griffie verkrijgbaar zijn, althans ten gerieve zoowel van de betaalmeeesters als van de algemeene Rekenkamer formulieren in *violette* kleur gedrukt, te willen bezigen.

55

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Januari 1895 G. nr. 73, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over AFGIFTE VAN ATTESTATIËN (Prov. Bijbl. 1895 nr. 1).

No. 5546.

Afdeeling. B.B.

's Gravenhage, 27 December 1894.

Ik heb de eer U te verzoeken de aandacht van de gemeentebesturen in Uw gewest te vestigen op de voorschriften vastgesteld bij Koninklijk besluit van 16 November 1894 (Staatsblad No. 173) tot aanvulling van het besluit van den 16 Februari 1891 (Staatsblad No. 30). houdende bepalingen nopens het afgeven van attestatiën de vita. Bij de uitvoering van art. 10 van eerstgemeld besluit is het gemeentebestuur en bij die van art. 11 de burgemeester rechtstreeks betrokken.

Het besluit geldt blijkens art. 1 uitsluitend pensioenen

ten laste van de Staatsbegrooting en derhalve niet pensioenen ten laste van de middelen van Nederlandsch-Indië.

Voor zooveel noodig merk ik op, dat de nieuwe bepalingen eerst toepassing kunnen vinden bij de pensioenbetaling over het eerste kwartaal van 1895.

Ten einde te voorkomen, dat, wanneer een betaalmeester aan eene weduwe vrijstelling van de verplichting tot overlegging van eene attestatie de vita geeft, van het niet hertrouwd zijn niet meer, gelijk thans uit vermelding op de attestatie, blijke, gelieve Uwe College de gemeentebesturen namens mij aan te schrijven, om bijaldien eene ten laste der Staatsbegrooting gepensioneerde weduwe, die de bedoelde vrijstelling heeft erlangd — wat volgens art.10 van het besluit ter kennis van het gemeentebestuur wordt gebracht — hertrouwt, daarvan met opgaaf van den huwelijksdatum onmiddellijk rechtstreeks bericht te zenden aan het Departement van Financien (Afd. Generale Thesaurie). Voor het geval huwelijken als deze gesloten mochten worden in de tweede helft van de derde maand van een kwartaal zou een opgaaf als de genoemde reeds aan hetzelfde adres gezonden moeten worden, zoodra de eerste huwelijksafkondiging heeft plaats gehad. In plaats van den datum des huwelijks ware dan te vermelden die der eerste afkondiging.

56

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 6 April 1897 A. nr. 1 aan de burgemeesters; KOSTELOOZE UITREIKING DER ATTESTATIËN (Prov. Bijbl. 1897 nr. 43).

Met ingang van 1 Juli a.s. zullen *alle* formulieren van attestatiën de vita, benoodigd voor de ontvangst van pensioenen ten laste der Staatsbegrooting, *kosteloos* van Rijkswegen worden verstrekt.

Het vereischte getal kan door U tegen dien dag aan mij worden aangevraagd.

Ik verzoek U wel te willen toezien, dat ze ook *kosteloos*

ter secretarie uwer gemeente aan de belanghebbenden worden uitgereikt.

Mochten in uwe gemeente alsnog heffingen bij de uitreiking van attestatiën de vita geschieden krachtens goedkeuring bij Koninklijk besluit, dan verzoek ik U de vereischte stappen te doen tot intrekking dier bepalingen. Enz.

57

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 9 Augustus 1899 A. nr. 2 aa de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Financiën over
INSCHRIJVING VAN GEPENSIONNEERDEN (*Prov. Bijbl.* 1899 nr. 95).

No. 54.

's Gravenhage, 20 Juli 1899.

Het heeft de aandacht getrokken, dat personen zijn overleden, die pensioen genoten, zonder dat dit ter gemeentesecretarie hunner woonplaats bekend was, weshalve geen gevolg kon worden gegeven aan het bepaalde bij het Koninklijk Besluit van 16 Februari 1891 (Staatsblad No. 30) en de namen van de bedoelde personen niet voorkwamen op den staat van overleden gepensionneerden der betrokken provincie.

Dit is een zijdelingsch gevolg van de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 16 November 1894 (Staatsblad No. 173), volgens welke de gepensionneerden, wier pensioen ten laste van de Staatsbegrooting wordt gekweten, onder zekere voorwaarden vrijgesteld kunnen worden van de verplichting om eene attestatie de vita over te leggen bij de incasseering van hun pensioen. Immers indien een gepensionneerde, die nog geen pensioen ontvangen heeft, van den betaalmeester, te wiens kantore zijn pensioen betaalbaar is, al dadelijk vrijgesteld wordt van de verplichting, eene attestatie de vita over te leggen, kan hij allicht in de meening komen te verkeerren, dat hij niet meer gehouden is, zich ingevolge art. 3 van het Koninklijk Besluit van 16 Februari

1891 (Staatsblad No. 30) als gepensionneerde te laten inschrijven ter secretarie van de gemeente zijner woonplaats. Hetzelfde kan zich voordoen, indien een gepensionneerde van de eene gemeente naar eene andere verhuist.

Ten einde de moeielijkheden te ontgaan, voortspruitende uit het niet bekomen van volledige opgaven omtrent overleden gepensionneerden, deel ik Heeren Betaalmeesters mede, dat zij in het vervolg het verzoek eens gepensionneerden om vrijstelling te bekomen van de verplichting eene attestatie de vita over te leggen, alleen dan mogen inwilligen, indien die gepensionneerde reeds vroeger zijn pensioen ontvangen heeft tegen overlegging eener attestatie de vita, afgegeven door de bevoegde autoriteit in de gemeente, waar hij tijdens de indiening van het verzoek woont, of wel — door eene verklaring van het Bestuur der gemeente zijner woonplaats of van den ambtenaar, tot het afgeven van attestatiën bevoegd — aantoon, dat hij als gepensionneerde ter secretarie zijner woonplaats is ingeschreven in het register, bedoeld bij art. 3 van het Koninklijk Besluit van 16 Februari 1891 (Staatsblad No. 30).

Van zelf spreekt, dat het vorenstaande mede van toepassing is op hen, die de evenbedoelde vrijstelling verzoeken door tusschenkomst van een Ontvanger der belastingen.

58

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 28 November 1902 A. nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over AFGIFTE VAN ATTESTATIËN (Prov. Bijbl. 1902 nr. 144).

No. 8382.

Afdeeling B. B.

's Gravenhage 26 November 1902.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de aandacht van de burgemeesters in Uw gewest te willen vestigen op de

bepalingen van het Koninklijk besluit van 3 November 1902 (Staatsblad no. 192) tot wijziging van art. 4 van het Koninklijk besluit van 16 Februari 1891 (Staatsblad no. 30), houdende bepalingen nopens het afgeven van attestatiën de vita.

U.H.E.G. gelieve de burgemeesters in Uw gewest tevens te wijzen op de wenschelijkheid, dat streng de hand worde gehouden aan de naleving van de op het stuk van attestatiën de vita gegeven voorschriften. Blijkens mededeeling van den Minister van Financiën worden in sommige gemeenten in strijd met het bepaalde bij art. 1 van laatstgemeld besluit attestatiën de vita afgegeven aan personen, die geen inwoners der gemeente zijn. In meer dan eene gemeente worden de attestatiën vroeger afgegeven dan volgens de gestelde voorschriften geoorloofd is. Hierbij zij herinnerd aan dezerzijdsch schrijven van 26 Juni 1893, no. 2752, afdeling B.B. Voorts schijnt in sommige groote gemeenten, waar de werkzaamheden ter secretarie verdeeld zijn, geene samenwerking te bestaan tusschen het bureau, belast met de afgifte van de attestatiën en dat van bevolking. De ambtenaar, met de afgifte van de attestatiën belast, ontvangt geene opgave van het bureau van bevolking, indien de gepensioneerde of gegageerde de gemeente metterwoon verlaat en zich elders vestigt. De bedoelde ambtenaar blijft in zoodanig geval bij aanmelding eene attestatie afgeven. Op die wijze kan zoowel in de oude als in de nieuwe woonplaats eene attestatie worden verkregen.

U.H.E.G. gelieve de aandacht der burgemeesters in Uw gewest voor zooveel noodig op een en ander te vestigen en hen uit te noodigen richtige uitvoering van de bepalingen omtrent attestatiën de vita te bevorderen.

59

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 21 April 1903 A. nr. 2 aan de burge-
meesters; INVULLING ATTESTATIËN DE VITA,
VOOR KOLONIALE PENSIOENEN OF GAGEMEN-
TEN (*Prov. Bijbl.* 1903 nr. 55).

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken heb ik de eer U mede te deelen, dat de Minister van Financiën in overleg met zijn Ambtgenoot van Koloniën, heeft goedgevonden te bepalen, dat in de attestatiën de vita van de koloniale gepensionneerden en gegageerden voortaan slechts de *namen en de voorletters* der voornamen door de gemeentebesturen behoeven vermeld te worden, en zulks ter besparing van veel werk, dat het voluit schrijven der voornamen vooral voor de besturen der gemeenten alwaar veel gepensionneerden en gegageerden gevestigd zijn, medebrengt.

60

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 28 Mei 1906 A nr. 33, aan de gemeente-
besturen; ATTESTATIËN DE VITA MODELLEN
A EN B (*Prov. Bijbl.* 1906 nr. 80).

De Minister van Binnenlandsche Zaken deelt mij mede, dat het den Minister van Financiën wenschelijk is voorgekomen de bestaande formulieren A en B van de attestatiën de vita, benoodigd voor de ontvangst van pensioenen en andere periodieke uitkeeringen ten laste van de Nederlandsche Staatsbegrooting, als bedoeld in artikel 1 van het Koninklijk besluit van 16 Februari 1891 (*Staatsblad* No 30), door nieuwe te vervangen. Enz.

61

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 28 Mei 1906 A nr. 34, aan de gemeente-
besturen; ATTESTATIËN DE VITA VOOR WEDU-
WEN EN WEEZEN VAN ONDERWIJZERS. (*Prov.*
Bijbl. 1906 nr. 81).

Ik heb de eer U mede te deelen, dat voor de weduwen en weezen van onderwijzers, gepensioneerd ten laste van

het pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren, attestatiën de vita van een andere kleur zijn vastgesteld dan die, welke voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren worden gebruikt.

Die nieuwe formulieren zijn op *geel papier* gedrukt en kunnen, evenals alle andere attestatiën de vita, aan mij worden aangevraagd.

62

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 5 Juli 1906 A. nr. 30, aan de gemeente-
besturen; formulieren voor attestatiën in zake
KOLONIAAL PENSIOEN EN ONDERSTAND (*Prov.*
Bijbl. 1906 nr. 97).

Als vervolg op mijn schrijven* van 16 Juni jl. A. No. 18 (Provinciaal bijblad No. 89) heb ik de eer U mede te deelen dat ik van den Minister van Koloniën heb ontvangen de nieuwe quitantiën met attestatiën de vita (modellen A. en B.) benoodigd tot de ontvangst hier te lande van door Zijne Excellentie betaalbaar gestelde:

a. pensioenen, toegekend aan gewezen Oost-Indische Ambtenaren, Officieren en hunne weduwen, onderluitenanten en hunne weduwen, Oud-Gouverneurs van *Suriname* en *Curacao* en hunne weduwen, gewezen Officieren van de Landmacht in die koloniën en gewezen landsdienaren in de voormalige Nederlandsche Bezittingen ter Kuste van *Guinea*;

b. pensioenen en gagementen toegekend aan gewezen militairen beneden den rang van onderluitenant in *Oost en West-Indië* en hunne weduwen; en

c. onderstanden toegekend aan gewezen Officieren enz. in *Oost Indië*. Enz.

(*) Hierin werd de te verwachten wijziging in de modellen aangekondigd. Dit bijblad behoefde dus niet in deze verzameling te worden opgenomen.

63

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 10 Juni 1907 A nr 52, aan de burge-
meesters; AFGIFTE VAN ATTESTATIËN (Prov.
Bijbl. 1907 nr. 78).

Het is gebleken dat in sommige gemeenten, met afwijking van de bepaling van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 16 Februari 1891 (Staatsblad No. 30), gelijk dit is gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 3 November 1902 (Staatsblad No. 192), aan gegageerden, die eenmaal in de registers te boek staan, op aanvraag eene attestatie de vita wordt verstrekt, zonder vertoon van de gagementsakte of de door het Departement van Koloniën in de plaats van eene dusdanige akte afgegeven verklaring.

Aangezien de afwijking van de bedoelde bepaling allerlei misbruiken als verpanding der akten, oplichting, poging om meer dan ééne attestatie over hetzelfde kwartaal te verkrijgen enz. in de hand kan werken, heb ik de eer U uit te noodigen bij voortduring richtige uitvoering van de bepalingen omtrent de attestatiën de vita te bevorderen.

64

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 2 Maart 1909 A nr. 1, aan de burge-
meesters; KOSTELOOZE AFGIFTE VAN ATTES-
TATIËN VOOR DUITSCHE ONGEVALLENRENTE
(Prov. *Bijbl.* 1909 nr. 28).

Door den Nederlandschen Consul te Dortmund wordt aan het Gezantschap der Nederlanden te Berlijn medegedeeld, dat sommige burgemeesters de attestatiën de vita, benodigd door Nederlanders tot het ontvangen der Deutsche ongevallenrente, kosteloos verstrekken, andere echter daarvoor òf f 1.— òf f 0.75 òf f 0.22¹ in rekening brengen, terwijl door de Deutsche Consulaten hier te lande deze stukken steeds kosteloos worden gelegaliseerd, zonder dat een bewijs van onvermogen wordt vertoond.

Voornoemde Nederlandsche Consul wenscht dat maat-

regelen worden getroffen, opdat deze attestatiën de vita voortaan gratis worden verstrekt, daar het innen der voormelde rente toch reeds in verhouding tot de meestal kleine bedragen vrij aanzienlijke kosten veroorzaakt.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken deel ik U mede, dat op de bedoelde attestatiën de vita toepasselijk kan geacht worden art. 6 van het tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering, goedgekeurd bij de wet van 29 November 1907 (Staatsblad No. 310) en wanneer de ongevallenwetgeving in Duitschland overlegging van die stukken vordert, deze derhalve kosteloos behooren te worden afgegeven.

65

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 18 Februari 1910 A nr. 4, aan de burgemeesters; ATTESTATIËN DE VITA WEDUWEN EN WEEZEN BURGERLIJKE AMBTENAREN (Prov. Bijbl. 1910 nr. 20).

Door den Minister van Financiën is een nader model vastgesteld voor de attestatie de vita (Model C) benodigd voor de ontvangst van weduwen- en verhoogd weduwnpensioen ten laste van het pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren. Enz.

Exemplaren van het nieuwe model kunnen aan mij worden aangevraagd.

66

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 13 Februari 1911 A nr. 6, aan de gemeentebesturen; ATTESTATIËN VOOR WEST-INDISCHE PENSIOENEN (Prov. Bijbl. 1911 nr. 20).

Als gevolg van het in werking treden van de wetten van 7 November 1910, houdende regeling van de wijze van beheer en verantwoording van de geldmiddelen der koloniën Suriname en Curaçao (Nederlandsch Staatsblad 1910 Nrs. 315 en 316) zal in den vervolge de betaalbaarstelling van de

in Nederland te betalen pensioenen en van de daarmede gelijkstaande onderstanden, toegekend ten laste van de geldmiddelen van genoemde koloniën, welke tot nu toe bij bevelschriften geschiedde, voortaan plaats vinden door middel van betaalsrollen, zoodat de West-Indische gepensionneerden — evenals de Oost-Indische — voortaan bij de betaalmeesters, in stede van bij het Departement van Koloniën eene attestatie de vita zullen moeten overleggen ten einde hun pensioen of onderstand te kunnen ontvangen.

Tengevolge van deze nieuwe regeling kan voor de West-Indische gepensionneerden het thans in gebruik zijnde model attestatie niet meer dienen en wordt daarvan voortaan een ander model vereischt, waarop tevens eene quitantie voor het te ontvangen bedrag voortkomt. Deze nieuwe West-Indische attestatie de vita zal ter onderscheiding van de anderen worden gedrukt met bruinen inkt. Enz.

67

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 19 September 1913 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; TOEPASSING BURGERLIJKE
PENSIOENWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 115).

De Minister van Binnenlandsche Zaken bericht mij bij brief van 15 September jl. Nr. 6293, afdeeling A. Z. C. het volgende:

„Krachtens de wet van 21 Juni 1913 (Staatsblad Nr. 303) tot wijziging en aanvulling van de burgerlijke Pensioenwet, (artikel 15 quater, punt 34), zijn de artikelen **24, 25, 26** dier Pensioenwet **vervallen**. Te rekenen van 1 October a.s. (datum van ingang van bovenvermelde wijzigingswet) worden dus alle kortingen op de pensioenen van gewezen Oost- en West-Indische landsdienaren, ter zake van de door hen genoten andere Rijksinkomsten, opgeheven.

„Als gevolg hiervan behoeven die titularissen, van 1 October 1913 af, op de voor de inning van hunne pensioens- termijnen vereischte attestatiën de vita, geen melding meer

„te maken van inkomsten, welke zij naast hun Indisch „pensioen (gagement) genieten. (*

„Mijn ambtgenoot van Koloniën heeft mij bericht, dat „van de desbetreffende betaalsrollen die van wege zijn „Departement worden uitgegeven, van en met 1 October 1913 „alle aantekeningen te dier zake worden weggelaten, be- „halve mogelijk een enkele met betrekking tot inkomsten, „welke vóór dien datum zijn ingegaan en wegens over- „schrijding van de **dan nog geldende** grenzen, een korting „noodzakelijk maken”.

Ter voorkoming van stremming in de uitbetaling van de bovengenoemde pensioenen (gagementen, heb ik de eer het vorenstaande te uwer kennis te brengen

68

Circulaire van den Commissaris der Koningin, dd. 19 November 1914 A. nr. 2, aan de burgemeesters; VOOGDIJRADEN EN KOLONIALE GAGEMENTEN EN PENSIOENEN (Prov. Bijbl. 1914 nr. 120).

Het is gebleken, dat verschillende voogdijraden ernstig bemoeilijkt worden in de ontvangst van hun bij rechterlijk vonnis toegekende gagementen en pensioenen van gewezen koloniale militairen, door onwilligheid van de veroordeelde gegageerden of gepensioneerden om zich ter gemeentesecretarie eene attestatie de vita te verschaffen en die in te leveren bij den betrokken betaalmeester.

Om die bemoeilijking te doen eindigen zijn door den

(* Bij circulaire van 13 December 1913 A. no. 1 (Prov. Bijbl. 1901 No. 142) werd medegedeeld: „Als gevolg hiervan zal dus op de formulieren „der attestatiën de vita benoodigd tot ontvangst van pensioen ten laste der „Staatsbegroting, zoowel als op die, benoodigd tot de inning van Oost- of „West-Indisch pensioen of gagement, betrekking hebbende op vorderingen over „het 4e kwartaal 1913 en volgende kwartalen, geen melding meer behoeven te „worden gemaakt van inkomsten, welke met het pensioen worden genoten.”

Minister van Binnenlandsche Zaken op verzoek van den Minister van Koloniën, de volgende voorschriften gegeven:

1°. Wanneer, blijkens mededeeling van een voogdijraad, de kennisgeving aan het Departement is gedaan, dat een gepensionneerde of gegageerde de uitkeering, waartoe hij is veroordeeld, niet geregeld voldoet, wordt aan hem zelf geen attestatie de vita meer uitgereikt, maar worde elk kwartaal ambtshalve vastgesteld of de man nog leeft, en indien dit het geval blijkt, een attestatie de vita alleen aan den betrokken voogdijraad afgegeven.

2°. Wanneer voogdijraden er om verzoeken, worden ook attestatiën de vita over reeds verstreken kwartalen afgegeven, als het blijkt, dat de man op den 1sten dag van het betrokken kwartaal nog leefde.

3°. Bij verhuizing van den gegageerde of gepensionneerde naar een andere gemeente wordt aan het bestuur dier gemeente kennis gegeven, dat te zijnen opzichte gehandeld moet worden als sub. 1° en 2° is vastgesteld.

4°. Den gegageerde of gepensionneerde ware bij verzoek om inlichting mede te deelen, dat de betrokken betaalmeester hem tegen quitantie het hem toekomend gagement of pensioen zal uitkeeren, wanneer het aan den voogdijraad toekomend gedeelte zal zijn opgevorderd.

Ik heb de eer U uit te noodigen te willen zorgen, dat voormelde regelen in acht worden genomen.

Zie ook: *Pensioenen, Registratie, Zegel.*

BEGRAVEN.

69

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 December 1873 G nr. 122, aan de gemeentebesturen ; INRICHTING LIJKENHUIZEN OP DE BEGRAAFPLAATSSEN (Prov. Bijbl. 1873 nr. 105).

Gelijk wij herinnerden enz.

Wij zijn van oordeel, dat hoezeer de ruimte afhankelijk is van plaatselijke omstandigheden, in de eerste plaats van de bevolking en de gemiddelde sterfte bij epidemiën, en ofschoon de inrichting zeer eenvoudig kan wezen, in het algemeen toch als minimum der vereischten, een lijkenhuis moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

1°. Het gebouw van steenen op te trekken moet op of nabij de begraafplaats, van den openbaren weg en van andere gebouwen zoover mogelijk verwijderd, worden geplaatst, behoorlijk zijn gesloten, en door middel van een goed pannen of leien dak tegen het binnen dringen van regenwater zijn beveiligd.

2° Het behoort ruime ventilatie-openingen te hebben door middel van luchtgaten op eene hoogte van omtrent 1½ meter boven den beganen grond te plaatsen.

3° De binnenwanden moeten glad zijn, zonder uitstekende of inspringende hoeken of randen, zoodat ze gemakkelijk afgewasschen en gewit kunnen worden.

4° De bodem bestaande uit eene steenen met cement bezetten vloer moet waterdicht zijn en eenigszins afhellend naar een punt, ten einde alle vloeistof gemakkelijk kunne worden opgenomen.

5° De twee deuren, naar buiten opendraaiende, om plaats te winnen in het gebouw, dienen tegenover elkander te staan om de voortschuiving der kisten en de begraving der lijken naar volgorde regelmatig te doen plaats hebben.

Tot vermindering van kosten zal in de gemeenten alwaar de algemeene begraafplaats in de onmiddellijke nabijheid is van eene bijzondere, de oprichting van een lijkenhuis voor gemeenschappelijk gebruik aanbeveling kunnen verdienen.

Dit kan echter niet plaats hebben waar de beide begraafplaatsen van elkander zijn verwijderd. Eene letterlijke opvolging van art. 12 der wet is daar niet te vermijden.

Vermits het hygiënisch belang der bevolking bij eene doelmatige afzondering van aan besmettelijke ziekten overledenen nauw is betrokken, zouden wij er geen overwegend bezwaar in vinden indien de zorg voor de inrichting van het lijkenhuis voor gemeenschappelijk gebruik en het beheer daarover geheel door het Gemeentebestuur op zich werd genomen.

Het zal overbodig zijn Burgemeester en Wethouders te herinneren aan de gevolgen, die met het oog op art. 127 der Gemeentewet, ook voor hen, uit het niet naleven der wet kunnen voortspuiten.

70

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 17 Februari 1880 G nr. 69, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van Minister van Binnenlandsche zaken betreffende
BEGRAVEN VAN ONVOLDRAGEN VRUCHTEN
(Prov. Bijbl. 1880 nr. 15).

Litt. D.

—

's Gravenhage, 13 Februari 1880.

In sommige gemeenten wordt door den ambtenaar van den burgerlijken stand verlof tot begraven van onvoldragen vruchten geweigerd, zoolang niet uit een geneeskundige verklaring blijkt, dat de vrucht levensvatbaar is geweest.

Ofschoon de wet niemand tot het begraven van onvoldragen vrucht verplicht, volgt hieruit geenszins, dat *indien* iemand aangifte doet van de geboorte van een onvoldragen

vrucht en wettelijke begraving *wenscht*, de ambtenaar van den burgerlijken stand bevoegd zou zijn de aangifte niet aan te nemen en verlof tot begraving te weigeren.

Naar het oordeel van mijn ambtgenoot van Justitie is die ambtenaar daartoe niet bevoegd. De levensvatbaarheid van het kind staat niet ter zijner beoordeeling. Art. 52 van het Burgerlijk Wetboek waakt zorgvuldig dat daaromtrent niets door hem worde beslist. *Elke* aangifte van overlijden moet hij in de registers inschrijven, bij gemis van geboortacte, eenvoudig om wettelijk te doen blijken, dat het kind als levenloos is aangegeven, bij twijfel omtrent de deugdelijkheid der aangifte kan hij vorderen, dat het kind hem worde ver-toond. Hij mag dus nimmer verlof tot begraven weigeren op grond dat de onvoldragen vrucht niet levensvatbaar zou zijn.

Ik heb de eer U te verzoeken van een en ander mededeeling te doen aan de gemeentebesturen in uw gewest, met verzoek de ambtenaren van den burgerlijken stand dienovereenkomstig in te lichten.

71

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 6 April 1907 A. nr. 7, aan de burgemeesters; mededeeling der volgende beschikking van den Minister van Oorlog betreffende BEGRAVEN VAN MILITAIRES BENEDEN DEN RANG VAN OFFICIER (Prov. Bijbl. 1907 nr. 47).

VIe Afd. no. 220.

's Gravenhage 11 Februari 1907.

DE MINISTER VAN OORLOG.

Gezien de Wet van 9 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 180) en het Koninklijk Besluit van 29 Januari 1907, no. 18, aldus luidende:

WET *van den 9den Juli 1906, tot wijziging der bepalingen, betreffende het begraven van lijken van militairen beneden den rang van officier voor rekening van den Staat.*

*Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin
der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau,
enz. enz. enz.*

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo, Wij in overweging genomen hebben, dat de wensche-lijkheid is gebleken eener wijziging van de wettelijke be-palingen nopens het op Staatskosten begraven van lijken van militairen der zee- en landmacht beneden den rang van officier;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedge-vonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De kosten van het begraven van lijken, van militairen der zee- en landmacht, beneden den rang van officier, in werkelijken dienst of met verlof — miliciens met groot verlof en het reserve-personeel met onbepaald verlof daar-onder niet begrepen — worden, naar regelen door Ons te stellen, door den Staat gedragen.

Artikel 2.

Ingeval de echtgenoot, bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten of voogden verlangen zelf voor de begrafenis te zorgen en tijdig van dit verlangen doen blijken, wordt hun door de militaire autoriteiten daartoe de gelegenheid gegeven.

Ingeval andere bloed- of aanverwanten of eenig kerk-bestuur of het bestuur van eenige vereeniging voor de begrafenis wil zorgen, kan ook hun daartoe de gelegenheid worden gegeven.

In de gevallen, waarin derden volgens dit artikel voor de begrafenis zorg dragen, is artikel 1 niet van toepassing,

maar kan een gedeelte der begrafenis-kosten, doch niet meer dan zou zijn betaald wanneer de Staat voor het begraven had gezorgd, worden terugbetaald en ten laste van den Staat verrekend.

Door Ons worden regelen gesteld ter uitvoering der voorgaande bepalingen.

Artikel 3.

Artikel 36 der Wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* no. 65) wordt gelezen als volgt:

„De lijken van onvermogenen worden, voor zoover diaconieën, armbesturen of anderen instellingen, of het Rijk daarvoor niet zorgen, op kosten der gemeente begraven.”

Artikel 4.

De Wet van 22 Juli 1885 (*Staatsblad* no. 138) vervalt.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op *Het Loo*, den 9den Juli 1906.

WILHELMINA.

Enz.

No. 18.

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine, van Kolonien en van Binnenlandsche Zaken van 8 Januari 1907, Vide Afd., no 120; van 14 Januari 1907 Bureau S/B, no. 41; van 23 Januari 1907, Afd. C. 1ste Bureau, no. 62, en van 25 Januari 1907, no. 780, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de Wet van 9 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 180), houdende bepalingen nopens het op staatskosten begraven van lijken van militairen der Zee- en Landmacht beneden den rang van officier;

Gezien de Koninklijke Besluiten van 9 Augustus 1885, no. 20 en van 6 September 1885, no. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan, met ingang van den dag, waarop de gemelde Wet in werking is getreden:

1°. In te trekken genoemde Koninklijke besluiten;

2°. Te bepalen:

Art. 1.

Het begraven van lijken van militairen der Zee- en Landmacht, bij artikel 1 der vermelde Wet bedoeld, geschiedt:

a. voor militairen, in de militaire ziekeninrichtingen overleden of wier lijken daarheen zijn overgebracht, door de zorg van den Chef der Inrichting;

b. voor militairen der Zeemacht, overleden in de plaats waar zij dienst verrichtten, zoomede ingeval, bij elders overlijden, hun lijk naar die plaats is overgebracht, door de zorg van den Commandant van den bodem, van het gedeelte mariniers of van het hoofd der inrichting, waar zij het laatst dienst deden;

c. bij overlijden van militairen der Zeemacht in of het overbrengen van hun lijk naar eene andere plaats, dan die

onder *b* bedoeld, wanneer aldaar militaire maritieme autoriteiten gevestigd zijn, door de zorg van de hoogste dier autoriteiten;

d. voor lijken van militairen der Landmacht, voor zoover zij zich niet in eene militaire ziekeninrichting bevinden, door de zorg van den Chef van den militairen geneeskundigen dienst bij het garnizoen en bij ontstentenis van dezen door de plaatselijke militaire autoriteit;

e. bijaldien slechts een van de autoriteiten, hiervoren bedoeld ter plaatse aanwezig is — voor lijken zoowel van militairen der Zeemacht als van die der Landmacht — door de zorg van die autoriteit;

f. voor militairen der Zee- en Landmacht, overleden in eene Gemeente, waar geen der onder *a—e* bedoelde autoriteiten aanwezig is, door de zorg van het hoofd dier gemeente.

Art. 2.

Lijken van militairen worden niet begraven in de klasse van armlastigen of onvermogenen.

Lijken van militairen beneden den rang van sergeant worden begraven in de naasthoogere klasse van armlastigen of onvermogenen.

Lijken van militairen met den rang van sergeant en hooger worden, waar daartoe gelegenheid bestaat, begraven in de naasthoogere klasse van die, in het tweede lid van dit artikel bedoeld.

Lijken van machinisten van alle rangen van de Koninklijke Marine, hoofdopzichters van fortificatiën, opzichters van fortificatiën van de 1ste klasse, machinisten van de 1ste klasse, vaandrags en kornetten worden, bij het bestaan van gelegenheid daartoe, begraven in de naasthoogere klasse van die in het voorgaande lid bedoeld, met dien verstande, dat zulks voor het geval er meer dan drie klassen bestaan, niet de hoogste klasse zij. Alsdan wordt in de daaropvolgende lagere klasse begraven.

Art. 3.

Boven en behalve het recht, volgens art. 30 der Wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65) verschuldigd, kunnen voor het begraven van een lijk aan het Rijk in rekening worden gebracht, de kosten voor het gebruik van :

een lijkwagen of draagbaar ;

een lijkkleed ;

één volgkoets, bij het begraven van het lijk van een militair beneden den rang van sergeant, en

twee volgkoetsen, bij het begraven van het lijk van een militair met den rang van sergeant en hooger, alles niet hooger berekend dan volgens het plaatselijk tarief en de klasse waarin begraven wordt ;

voorts de kosten van een lijkkist, welke, zonder bijzondere goedkeuring van Onzen Minister van Marine of van Oorlog, niet mogen overtreffen het bedrag van *tien gulden* (f 10.—) voor een kist voor het lijk van een militair beneden den rang van sergeant en van *vijftien gulden* (f 15.—) voor het lijk van een militair met den rang van sergeant en hooger.

Andere kosten mogen, zonder machtiging van Onzen Minister van Marine of van Oorlog, niet aan het Rijk in rekening worden gebracht.

Militairen der Zeemacht, in het buitenland of in de koloniën overleden, worden volgens plaatselijke gebruiken, zoo nabij mogelijk komende tot de bovengestelde regelen begraven.

Art. 4.

In de gevallen, bij het eerste en het tweede lid van artikel 2 der Wet van 9 Juli 1906 (*Staatsblad* n°. 180) bedoeld, wordt aan hen, die daartoe tijdig het verzoek hebben gedaan, het lijk afgestaan en desverlangd, vergund, de begrafenis van het militair gebouw, waar het lijk zich bevindt, te doen uitgaan.

Art. 5.

De betaling van de kosten geschiedt, eventueel tegen

nadere verrekening, door de zorg van de autoriteiten, in art. 1 bedoeld.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine, van Koloniën en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's *Gravenhage*, den 29 Januari 1907,

WILHELMINA.

Enz.

Brengt voorschreven Wet en Koninklijk Besluit, door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, te rekenen van 20 Augustus 1906:

A. In te trekken:

de Beschikking van 13 Augustus 1885, VIde Afd., Intendance, n°. 46 (*D. B. U.* bladz. 539);

B. Te bepalen:

§ 1. Wordt het verzoek gedaan om het lijk van een militair, dat zich in een garnizoen in een ander dan een militair gebouw bevindt, van daaruit te begraven, dan kan dat verzoek door de autoriteiten onder *d* en *e* van art. 1 van het Koninklijk Besluit, bedoeld, worden ingewilligd.

§ 2. De betaling der begrafenis-kosten wordt in de gevallen, bedoeld onder *a*, *d* en *e* van art. 1 van het Koninklijk Besluit, opgedragen aan den administrateur van het militair hospitaal en bij ontstentenis van dezen aan een door de plaatselijke militaire autoriteit aan te wijzen korps-administratie.

In het geval, bedoeld onder *f* van art. 1 van het Koninklijk Besluit, worden de begrafenis-kosten betaald door de zorg van den burgemeester.

§ 3. Van de gedane betalingen wordt eene declaratie, in tweevoud, opgemaakt, voor wat de militaire autoriteiten betreft, naar het hierbij gevoegde model, en deze, belegd met de noodige bewijsstukken, aan het Departement van Oorlog gezonden.

§ 4. Wanneer de begrafenis heeft plaats gehad door de zorg van hen, bedoeld in het 1ste of 2de lid van art. 2 der Wet, wordt aan hen tegen quitantie terugbetaald een bedrag, overeenkomende met dat, hetwelk zou zijn uitgegeven wanneer door de zorg van de autoriteiten, bedoeld bij art. 1 van het Koninklijk Besluit, de begrafenis had plaats gehad.

De betaling en verrekening geschiedt op dezelfde wijze als hiervoren bij § 2 is bepaald.

§ 5. Voor het geval het begraven van een lijk nog andere kosten noodig maakt dan bij art. 3 van het Koninklijk Besluit bedoeld, wordt hiervan onder opgave van redenen mededeeling gedaan aan den Minister van Oorlog.

De beslissing, door dezen daarop te nemen, wordt in originali bij de declaratie gevoegd.

§ 6. Wanneer een lijkkist is verstrekt door een Rijks-werf, zendt de Directeur dier Inrichting eene opgave van kosten — in enkel- of in meervoud — aan den administrateur of aan de korpsadministratie, bedoeld in § 2. Deze zenden het stuk of de stukken, voorzien van eene verklaring van oplevering, aan den Directeur terug. Voorts wordt het goedkeurend visum aan den voet van de hierna vermelde model declaratie aangevuld met de woorden:

„en dat de lijkkist is geleverd door de Rijks-werf te”

De verrekening van de op de verstrekking gevallen kosten geschiedt rechtstreeks tusschen de Departementen van Marine en van Oorlog.

Behoort bij de Beschikking van den Minister
van Oorlog van 11 Februari 1907.
Vide Afd., n°. 220.

DIENST 19 .

MODEL.

DECLARATIE van
wegens gedane betalingen voor begrafeniskosten van
het lijk van (naam en voornamen voluit geschreven.
en rang, stand of dienstbetrekking) bij (korps, batal-
jon, compagnie, enz. of dienstvak),
overleden den 19 . te

19 .	Begrafenisrechten,	quitanctie No. 1	f
(datum)	Lijkkist,	"	" 2 "
	Huur van een lijkwagen,	"	" 3 "
	Huur van volgkoets ,	"	" 4 "
	enz.		

Totaal . . f

Gezien en goedgekeurd ter
som van
verklarende de ondergeteeken-
de wijders, dat de in rekening
gebrachte bedragen niet hoo-
ger zijn dan het plaatselijke
tarief en de klasse waarin be-
graven is.

Naar waarheid opge-
maakt, ter som van
verklarende de ondergetee-
kende, dat vorenstaande
vordering deugdelijk en on-
vergolden is.

Te 19 .

*De (autoriteit, die voor de
begrafenis heeft zorg gedragen).*

BELASTINGEN, PLAATSELIJKE.

ALGEMEENE ZAKEN.

72

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 October 1852, houdende VOORSCHRIFTEN BETREKKELIJK EENIGE PLAATSELIJKE BELASTINGEN (Prov. Bl. 1852 nr. 24).

Doelmatig is het ons voorgekomen in het Provinciaal Blad te doen opnemen eenige concept-besluiten tot heffing van sommige plaatselijke belastingen, alsmede van daarbij behorende verordeningen op de invordering dier belastingen, ten einde de Gemeentebesturen beter bekend te maken met den vorm, waarin die besluiten en verordeningen behooren vervat te zijn, en met de voorschriften en bepalingen, welke deze behooren in te houden.

De Gemeentebesturen zijn evenwel niet gehouden die concepten letterlijk te volgen. Zij kunnen ten aanzien van de verordeningen op de invordering der plaatselijke belastingen zoodanige bepalingen en voorschriften daarbij voegen, als zij geraden oordeelen, mits slechts gezorgd worde, dat die in overstemming zijn met de wet.

De besluiten tot heffing van plaatselijke opcenten op de hoofdsom der grond- en personele belasting, moeten in *quadruplo*, die tot heffing van eenen hoofdelijken omslag en van eene belasting op de honden in *triplo* worden ingezonden. Zij moeten niet als uittreksel uit de notulen of bij afschrift, maar als formele raadsbesluiten opgemaakt worden en geteekend zijn door den Burgemeester en den Secretaris.

De verordening op de invordering van de plaatselijke opcenten op de hoofdsom der grond- en personele belastingen

gen, op de invordering van den hoofdelijken omslag en van de plaatselijke belasting op de honden moet in enkelvoud worden opgemaakt. *)

De besluiten tot heffing van plaatselijke belastingen, behooren vergezeld te zijn van een memorie van toelichting. Enz.

Ter berekening van de opbrengst der opcenten op de hoofdsom der personele belasting, zullen de Gemeentebesturen eene opgave behoeven van het bedrag der belasting, waarvoor de verschillende belastingschuldigen voor al de grondslagen der personele belasting in hoofdsom zijn aangeslagen. Enz.

Ingevolge de daartoe door het Departement van Financiën gegeven bevelen, zal zoodanige opgave, op aanvraag der Gemeentebesturen, aan deze door de Rijks-ontvangers der directe belastingen verstrekt worden.

Het ware wenschelijk, dat bij de eerste regeling der plaatselijke opcenten op de personele belasting, die opgaaf ook nevens het besluit van den Raad werd gevoegd.

In het besluit tot heffing van eenen hoofdelijken omslag, zal het bedrag van dien omslag niet hooger behooren gesteld te worden, dan voldoende is om tegelijk met de opbrengst der overige plaatselijke belastingen en inkomsten, de uitgaven der gemeente tot zoodanig een bedrag te bestrijden, als het eene jaar door het ander voor de behoeften der gemeente noodig geacht wordt. Zijn er soms ten gevolge van omstandigheden, gedurende een of meer jaren, buitengewone uitgaven noodzakelijk, zij kunnen gedekt worden door een tijdelijk geheven wordenden hoofdelijken omslag. Enz.

*) Deze alinea is aldus door de samenstellers der verzameling gewijzigd in verband met latere aanschrijvingen.

73

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 October 1853 aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche zaken over TENUITVOERLEGGING VAN VONNISSEN (Prov. Bl. 1853 nr. 27).

's Gravenhage, den 5^{den} October 1853.

De vraag, of de tenuitvoerlegging van vonnissen, wegens overtreding der verordeningen omtrent de invordering van plaatselijke belastingen, na de invoering der gemeentewet, door de gemeenteontvangers dan wel door de ontvangers der registratie moet geschieden, heeft het onderwerp eener briefwisseling tusschen de Departementen van Justitie, Financiën en Binnenlandsche Zaken uitgemaakt.

Tengevolge daarvan is door mijnen ambtgenoot voor het Departement van Financiën, onder dagteekening van den 26 September jl., eene resolutie genomen, waarbij aan de Directeurs der Registratie en Domeinen onder andere wordt te kennen gegeven, dat de ontvangers der registratie zich van de tenuitvoerlegging der gemelde vonnissen moeten onthouden, en de extract-vonnissen, die reeds aan hen mogten zijn uitgereikt, aan de autoriteiten, van welke zij die ontvingen, moeten terugzenden, met kennisgeving dat de executie der veroordeelingen voortdurend en even als vroeger tot de attributen der plaatselijke ontvangers behoort.

Ik verzoek u, Mijne Heeren, den door het Departement van Financiën genomen maatregel aan de gemeentebesturen uwer provincie te willen mededeelen.

74

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 April 1854 aan de gemeentebesturen; AFKONDIGING DER VERORDENINGEN OP DE INVORDERING VAN PLAATSELIJKE BELASTINGEN (*Prov. Bl. 1854 nr. 8*).

De verordeningen op de invordering der plaatselijke belastingen, schijnen niet overal in de gemeenten, bij de invoering van plaatselijke belastingen, te worden afgekondigd.

Intusschen is de afkondiging daarvan eveneens noodzakelijk, als die van de policieverordeningen.

Het belang toch der ingezetenen vordert de afkondiging der verordeningen op de invordering der plaatselijke belastingen, omdat de ingezetenen met de voorschriften daarvan behooren bekend te zijn en, bij overtreding, strafbaar zijn, ingevolge de artt. 271—273 der gemeentewet.

Doelmatig komt het ons voor, dat bij die afkondiging het formulier van art. 173 der gemeentewet gevolgd worde, alleen met deze wijziging, dat de voorlaatste zinsnede van dat formulier van afkondiging (*zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, volgens hun berigt van den . . . in afschrift medegedeeld*), worde vervangen door de vermelding van de dagteekening en het nummer van het Koninklijk besluit, waarbij de goedkeuring aan de heffing der plaatselijke belastingen verleend is. Enz.

75

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 December 1854 aan de gemeentebesturen; TEN-UITVOERLEGGING VAN VONNISSEN WEGENS OVERTREDING DER VERORDENINGEN OMTRENT DE INVORDERING VAN PLAATSELIJKE BELASTINGEN (*Prov. Bl. 1854, nr. 29*).

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan ons bij brief van 9 December 1854 nr. 143 medegedeeld, dat de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de Arrondissements-Regtbanken, door den Minister van Justitie zijn

aangeschreven geworden, teneinde bij veroordeeling wegens overtreding van plaatselijke belasting-verordeningen, uit eigen beweging aan de Ontvangers der betrokken gemeenten *extract-vonnissen* toe te zenden, zonder de aanvragen van den Burgemeester of Ontvanger der gemeente af te wachten.

Onder kennisgeving hiervan, hebben wij tevens de eer U in overweging te geven, *den Gemeente-ontvanger* aan te schrijven, om bij wanbetaling van boete in zake van Gemeente-belasting, aan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, met het ten uitvoerleggen der subsidiaire gevangenisstraf belast, de aan hen vroeger uitgereikte *extract-vonnissen* met de exploiten van aanmaning tot betaling toe te zenden, teneinde die stukken tevens te doen dienen bij de executie der gevangenisstraf.

In het *Provinciaal blad* van 11 October 1853 nr. 27, is reeds medegedeeld geworden, dat niet de ontvangers der registratie, maar de Gemeente-ontvangers belast zijn met de ten uitvoerlegging van vonnissen wegens overtreding der verordeningen omtrent de invordering van plaatselijke belastingen.

76

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23 Mei 1856 aan de gemeentebesturen; AFKONDIGING VAN VERORDENINGEN OP DE INVORDERING DER PLAATSELIJKE BELASTINGEN (Prov. Bl. 1856 nr. 17).

In het *Provinciaal Blad* van 18 April 1854 nr. 8, is door ons gewezen op de noodzakelijkheid, dat de verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen naar behooren worden afgekondigd.

Bij sommige Gemeentebesturen schijnt er echter onzekerheid te bestaan omtrent de wijze, waarop die verordeningen moeten afgekondigd worden; er zijn besturen, die ons gevraagd hebben, dat wij de ontvangst dier verordeningen zouden berigten, teneinde hen in de gelegenheid te stellen

het formulier, voorkomende in art. 173 der gemeentewet, te kunnen volgen.

Twijfelachtig is het, of het wel de bedoeling van den wetgever kan geweest zijn, dat bedoeld formulier bij de afkondiging van verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, letterlijk zou worden gevolgd.

Die verordeningen toch kunnen niet worden gelijk gesteld met politie-verordeningen; immers indien zij bepalingen inhouden, die met de wet of het algemeen belang strijden, dan worden deze niet door den Koning geschorst of vernietigd, maar dan wordt de goedkeuring geweigerd van het besluit tot heffing der belasting waartoe de verordening betrekking heeft.

Voor en aler 's Konings goedkeuring verleend is aan een besluit tot heffing eener plaatselijke belasting, kan de verordening op de invordering daarvan geene uitvoering erlangen.

Naar den zin der gemeentewet zijn het niet Gedeputeerde Staten, maar is het de Koning, die beslist of eene verordening op de invordering eener plaatselijke belasting bepalingen inhoudt, die op grond der wet of van het algemeen belang, het in werking treden der verordening onraadzaam doen achten.

Het berigt der ontvangst en eene daarop (ingevolge art. 169 der gemeentewet) binnen 14 dagen gevolgde afkondiging, schijnt derhalve onvoldoende, om de bepalingen eener verordening op de invordering van plaatselijke belastingen verbindend te maken.

Wij zijn van meening, dat het besluit tot heffing eener plaatselijke belasting en de verordening op de invordering daarvan, *beiden* moeten afgekondigd worden, en dat in het formulier van afkondiging zal behooren aangehaald te worden de dagteekening van 's Konings besluit, waarbij het besluit van den gemeenteraad tot heffing der belasting is goedgekeurd, met vermelding tevens dat in 's Konings besluit (overeenkomstig art. 235 der gemeentewet) de verordening op de invordering, aangehaald is geworden.

Het formulier van afkondiging voor de verordening op de invordering, zou kunnen luiden als volgt:

„De Burgemeester en Wethouders van
 „doen te weten, dat door den Raad dier gemeente in zijne
 „openbare vergadering van is vastgesteld
 „de volgende verordening op de invordering der gemeentelijke belasting van

(*Titel der verordening*).

(*Inhoud der verordening*).

„Zijnde aan het besluit van den Gemeenteraad van
 „ tot heffing eener gemeentelijke
 „belasting op Zijner Majesteits goedkeuring
 „verleend bij besluit van nr. ,
 „waarin de bovenstaande verordening op de invordering
 „aangehaald is geworden.

„En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort,
 „den enz.”

Op de vorenstaande wijze blijkt uit het formulier van afkondiging, dat de Regering bij het onderzoek van het besluit tot heffing der belasting, tegelijk kennis heeft genomen van de verordening op de invordering, en dat van hare zijde tegen de in die verordening voorkomende bepalingen geene bezwaren bestaan.

77

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 Februari 1857, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betrekkelijk de AFKONDIGING VAN VERORDENINGEN OP DE INVORDERING VAN PLAATSELIJKE BELASTINGEN (Prov. Bl. 1857, nr. 6).

's-Gravenhage, den 26 Januari 1857.

Meermalen is de vraag ontstaan, of de wet de afkondiging der verordeningen op de heffing en invordering van plaatselijke belastingen stellig beveelt, dan wel of de bepalingen, die omtrent de afkondiging van gemeentever-

ordeningen in Afd. II, Hoofdstuk II, Titel II der gemeentewet voorkomen, alleen op strafverordeningen en niet op die betreffende plaatselijke belastingen van toepassing zijn. Mijn ambtgenoot van Justitie berigt mij thans, dat die vraag, welke tot nu toe niet door den Hoogen Raad beslist was, bij arrest van dit hoogste regtscollegie van 14 Januari ll. in laatstbedoelden zin beantwoord is, zijnde daarbij uitgemaakt, dat artikel 173 der gemeentewet, waarbij het formulier van afkondiging bepaald wordt, niet op verordeningen, plaatselijke belastingen betreffende toepasselijk is.

Ook de Regering is steeds van dit gevoelen geweest, doch zij meende tevens, dat de afkondiging der belastingverordeningen, hoezeer door de wet niet bevolen, niet te min wenschelijk was. Het behoeft toch geen betoog, dat het voor de ingezetenen van veel belang is, van deze verordeningen kennis te dragen, en dat hier dezelfde grond voor afkondiging bestaat als ten aanzien van de politie-verordeningen. Ik verzoek u mitsdien, om zoover dit nog niet geschied mogt zijn, de gemeentebesturen uwer provincie uittenoodigen tot de geregelde afkondiging der verordeningen op de heffing en invordering der belastingen, doch tevens op te merken, dat bij die afkondiging het in art. 173 der gemeentewet opgenomen formulier niet geheel gevolgd zal kunnen worden, maar de voorlaatste zinsnede van dat formulier vervangen zal moeten worden door de vermelding van de dagteekening en het nummer van het Koninklijk Besluit, waarbij de goedkeuring aan de heffing is verleend.

78

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Februari 1876 no. 15, aan de gemeentebesturen;
TENUITVOERLEGGING VAN DWANGBEVELEN
DOOR DE GEMEENTEONTVANGERS UITGEVAARDIGD (*Prov. Bijbl. 1876, nr. 10*).

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft onze aandacht gevestigd op een voorgekomen geval waarin de ten

uitvoerlegging van een dwangbevel ter invordering van plaatselijke belasting door den Gemeente-Ontvanger uitgevaardigd, is opgedragen aan een Ambtenaar ingevolge art. 261 der Gemeentewet belast met het beteekenen der stukken, waarvan dat artikel spreekt.

Met verwijzing naar den inhoud der aanschrijving van 4 Mei 1867 G. N°. 1 (*Bijblad* N°. 60) zij bij vernieuwing als de zienswijze der Regeering medegedeeld, dat behalve de *beteekening* der vervolgingstukken geene *ten uitvoerlegging* aan den Gemeente-Ambtenaar, aangewezen volgens art. 261 der Gemeentewet, mag worden opgedragen.

De inbeslagneming en uitwinning van goederen aan den nalatigen belastingplichtige behoorende mag alleen geschieden door de Deurwaarders genoemd in art. 1 van het Koninklijk besluit van 14 September 1838 (*Staatsblad* N°. 36) uitgevaardigd ter voldoening van art. 19 der wet op de Rechterlijke Organisatie.

Gemelde zienswijze, ook van den tegenwoordigen Minister van Justitie, steunt op deze beschouwingen :

Vooreerst dat art. 261 der Gemeentewet eene uitzondering bevat op den algemeenen regel, welke dus in engen zin moet opgevat worden, zoodat waar bij de Gemeentewet de bevoegdheid is gegeven aan den ambtenaar door Burgemeester en Wethouders aangewezen tot de *beteekening* ook van een dwangbevel, die bevoegdheid zich strikt daartoe bepaalt, doch geenszins mag worden uitgebreid tot *ten uitvoerlegging*, dewijl daarvoor de Gemeentewet geene exceptive bepaling bevat; maatregelen ter tenuitvoerlegging blijven dus volgens den in het algemeen gestelden regel bij uitsluiting opgedragen aan de Deurwaarders door de Rechterlijke Macht aangesteld.

Wij noodigen Burgemeester en Wethouders, wien het aangaat, uit, om tegen herhaling van onwettige executie te waken.

79

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 6 Juni 1889 G nr. 2/2, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over TENUITVOERLEGGING VAN DWANGBEVELEN (Prov. Bijbl. 1889 nr. 57).

No. 1919.

's-Gravenhage, 27 Mei 1889.

Bij arrest van 19 October 1888 heeft de Hooge Raad beslist, dat de bij art. 261 der gemeentewet bedoelde ambtenaar niet alleen bevoegd is tot het beteekenen, maar ook tot het tenuitvoerleggen van het dwangbevel, door in beslagneming van des schuldenaars goederen.

Naar aanleiding van dit arrest is het mij wenschelijk voorgekomen de nevensvermelde circulaire van mijn ambtsvoorganger, waarin een ander gevoelen wordt voorgestaan, in te trekken.

Ik heb de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in uw gewest met die intrekking in kennis te stellen.

80

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 Januari 1895 G nr. 10, aan de gemeentebesturen; TOELICHTING VAN VOORDRACHTEN BETREFFENDE PLAATSELIJKE BELASTINGEN (Prov. Bijbl. 1895 nr. 6).

Naar aanleiding van een brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 10en dezer No. 152, afdeling B.B., waarin gewezen wordt op moeilijkheden aan het Departement van Binnenlandsche Zaken ondervonden, tengevolge van somtijds onvoldoende toelichting van voordrachten betreffende plaatselijke belastingen, verzoeken wij voortaan het volgende in acht te willen nemen.

Bij wijziging der heffing van eene plaatselijke belasting moet de dagteekening der invorderingsverordening, hetzij in het besluit, hetzij in de memorie van toelichting worden aangehaald.

Indien eene wijziging, hetzij van eene heffingsverordening, hetzij van eene invorderingsverordening wordt voorgedragen, moet een afdruk of afschrift der te wijzigen verordening worden overgelegd, waarin de aangebrachte veranderingen met rooden inkt zijn aangegeven.

Bij eene heffingsverordening is dit alleen noodig in het geval, dat zij in den vorm van vaststelling eener nieuwe verordening, met intrekking van de bestaande wordt voorgedragen.

Eindelijk moet bij voordrachten betreffende het heffen van opcenten op de hoofdsom der personeele belasting steeds blijken, dat het voorschrift van art. 247 der gemeentewet in acht is genomen.

81

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 December 1897 G. No. 12, aan de Gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende BESLUITEN TOT NADERE REGELING DER OPCENTEN OP HET PERSONEEL. ALSMEDE DIE TOT NADERE REGELING DER HOOFDELIJKE OMSLAGEN OF ANDERE DIRECTE BELASTINGEN NAAR HET INKOMEN OF DE VERTERING (*Prov. Bijbl. 1897 nr. 125*).

No. 6089.

Afdeeling B.B.

'sGravenhage, 23 November 1897.

Bij het onderzoek der tot dusver ter goedkeuring voorgedragen gemeentelijke verordeningen tot heffing van meer dan 50 opcenten op de personeele belasting is mij gebleken,

dat de toepassing van art. 247 (nieuw) der gemeentewet in sommige gevallen moeilijkheid oplevert. Het komt mij daarom wenschelijk voor U te verzoeken de aandacht der gemeentebesturen, voor zoover noodig te vestigen op de volgende regelen waaraan die verordeningen hebben te voldoen.

In de eerste plaats behoort de redactie zoo gesteld te zijn dat geen huurwaarden buiten de toepassing der heffing vallen. Indien bv. eene verordening bepaalt dat geheven zullen worden x opcenten voor de aanslagen van hen, voor wie de belastbare huurwaarde niet te boven gaat f 100 en y opcenten of het volle aantal, voor de aanslagen van hen, voor wie de belastbare huurwaarde bedraagt f 101 of meer, dan vallen zij, wier belastbare huurwaarde ligt tusschen f 100 en f 101 buiten de heffing.

Dergelijke redactie die werd aangetroffen in verschillende ter goedkeuring ingezonden verordeningen eischt verbetering.

Verder wordt meermalen niet in het oog gehouden de bepaling dat het maximum opcenten moet bereikt zijn uiterlijk bij de aanslagen van hen, voor wie de belastbare huurwaarde bedraagt het vijfvoud der som in art. 12 der wet van 16 April 1896 (Stbl. no. 72) bepaald: Wanneer bv. eene verordening eener gemeente waar die som f 25 bedraagt, voorschrijft dat het maximum opcenten zal geheven worden van de aanslagen van hen voor wie de belastbare huurwaarde meer bedraagt dan f 125 dan is die regeling in strijd met de wet. Vervolgens is het van groot gewicht dat de in de verordeningen gebezigde bevoordelingen zooveel mogelijk overeenstemmen met die van het wetsartikel. Indien bv. de verordening, in afwijking van de termen der wet spreekt van „hen die zijn aangeslagen naar *een* huurwaarde van enz.” dan is het, voor het geval dat de belastingschuldige voor meer dan een perceel in de gemeente is aangeslagen, twijfelachtig of de huurwaarde van elk der perceelen afzonderlijk, dan wel de totale huurwaarde tot maatstaf van het aantal opcenten

moet dienen. Tevens rijst dan de vraag welke huurwaarde beslist over de opcenten voor den aanslag wegens paarden en dienstboden.

Deze bezwaren worden vermeden indien nauwkeurig de woorden der wet worden gebezigd. Hetzelfde geldt voor andere afwijkingen bv. indien de verordening bepaalt, zooals eveneens is voorgekomen, dat opcenten zullen worden geheven naar zekere belastbare huurwaarde van de aanslagen der perceelen, enz. In het eerste geval toch worden belet nadere aanslagen wegens dienstboden of paarden, terwijl laatstgenoemde redactie de opcentenheffing naar de grondslagen dienstboden en paarden geheel uitsluit en in strijd met de wet die heffing alleen afhankelijk maakt van de huurwaarde van het perceel. De bedoeling van art. 247 (nieuw) toch, is dat alleen het *aantal* der opcenten beheerscht wordt door het bedrag *der* belastbare huurwaarde, doch dat zij van het *totale bedrag* van den *aanslag* worden *geheven*.

Bovendien is mij gebleken dat twijfel mogelijk is omtrent de toepassing der slotbepaling van meergenoemd art. 247, indien die bepaling niet in de verordening is overgenomen. Het is dus wenschelijk in de heffingsbesluiten ook die slotbepaling op te nemen.

Tot nadere toelichting van de vorenstaande opmerkingen heb ik de eer hierbij over te leggen een schema van eene verordening op de heffing der bedoelde opcenten, hetwelk zonder een bindend model te zijn bij de samenstelling of beoordeeling der betrekkelijke heffingsbesluiten tot voorbeeld zoude kunnen dienen.

Voor zoover er in gemeenten in Uwe provincie reeds verordeningen tot heffing van meer dan 50 opc. zijn goedgekeurd, welke in verband met het bovenstaande nog zouden kunnen worden gewijzigd, ware door Uw College de aandacht van de besturen dier gemeenten daarop te vestigen.

Wijders heb ik de eer Uw College uit te noodigen de met in achtneming van de gewijzigde bepalingen der

gemeentewet vastgestelde plaatselijke verordeningen tot heffing van hoofdelijken omslag of andere directe belasting naar het inkomen of de vertering aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen en in Uw uit te brengen verslag bijzonderlijk Uw aandacht te wijden aan de volgende punten.

In dat verslag zal ik gaarne een met redenen omkleed advies ontvangen omtrent het bedrag dat volgens de verordening wegens noodzakelijk levensonderhoud van het totaal van het inkomen of van de vertering is af te trekken. Hierbij is te letten op plaatselijke toestanden, meerdere of mindere eischen der levenswijze, de prijzen van woning en levensmiddelen enz.

Bij het onderzoek van deze verordeningen is mij verder reeds meermalen gebleken dat behalve de aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud, inkomens tot een zeker maximum worden vrijgesteld. Zulke vrijstelling is alleen toelaatbaar, wanneer dat maximum overeenstemt met de toegestane aftrek, doch dan is zij tevens overbodig. Ook op dit punt meen ik uw aandacht te moeten vestigen.

Eindelijk gelieve Uw college mij ook steeds zijn advies te doen kennen omtrent de wijze waarop het inkomen wordt berekend en de aftrek die toegestaan wordt voor schulden, huren of andere lasten.

Tevens maak ik van deze gelegenheid gebruik om Uw College met herinnering aan de dezerzijdsche aanschrijving van 10 Januari 1895 No. 152 afd. B.B. *) voor zooveel noodig te verzoeken bij de aanbieding van raadsbesluiten tot wijziging van bestaande verordeningen op de heffing of invordering van plaatselijke belastingen, steeds over te leggen een afdruk of afschrift der te wijzigen verordening, waarin de verandering met rooden inkt is aangeduid. Is door geheele omwerking der bestaande verordening het

*) Zie aanschrijving van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 18 Januari 1895 bijblad no. 6.

aangeven der wijziging niet wel doenlijk, dan zal het mij aangenaam zijn, indien Uw College in dat geval toch de overlegging van de geldende verordening, maar dan zonder aanduiding in rooden inkt, bevordert.

Bijlage.

M O D E L.

(Wordt ondersteld, dat het gemeentebestuur het maximum van r opcenten met 3 trappen wil bereiken.)

Met ingang van worden op de Hoofdsom der personeele belasting ten behoeve van de gemeente de volgende opcenten geheven:

Op de aanslagen van hen, voor wie de belastbare huurwaarde bedraagt:

	niet meer dan $f a$ (*)	50 opcenten.
meer dan $f a$ en niet meer dan $f b$		p opcenten.
meer dan $f b$ en minder dan $f c$		q opcenten.
$f c$ (**) of meer		r opcenten.

Op de aanslagen van hen, die niet naar den grondslag huurwaarde worden aangeslagen, r opcenten.

(*) a moet zijn het dubbel van de som genoemd in art. 12 der wet op de personeele belasting.

(**) c mag niet meer bedragen dan het 5voud van de som, genoemd in art. 12 der wet op de personeele belasting.

Behoort bij schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 November 1897 no. 6089 afd. B. B.

82

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 Mei 1898 G no. 136, aan de gemeentebesturen;
INZENDING VAN BELASTINGVERORDENINGEN
(*Prov. Bijbl. 1898 nr. 61*).

Door nagenoeg alle gemeentebesturen worden *de verordeningen op de invordering* van plaatselijke belastingen in *duplo* aan ons ingezonden.

Met verwijzing naar onze aanschrijving van 10 Februari 1852 Lett. T. T³. (Provinciaalblad van 1852 No. 6) doen wij U opmerken, dat van *alle* plaatselijke belastingen, ook dus van opcenten door de gemeenten te heffen, de overlegging van één exemplaar der verordening op de invordering voldoende is.

De besluiten tot heffing van opcenten behooren in *viervoud* en die tot heffing van andere belastingen in *drievoud* te worden overgelegd.

83

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Augustus 1903 G nr. 8, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende INLEGERING VAN KRIJGSLIEDEN
(*Prov. Bijbl. 1903 nr. 106*).

No. 5569.

Afdeeling B.B.

's Gravenhage, 23 Juli 1903.

In afwachting van afschaffing van het gebrekkige en verouderde stelsel van inlegering acht de Minister van Staat, Minister van Oorlog het wenschelijk, dat de gemeenteontvangers geen gebruik maken van de *bevoegdheid*, hun toegekend bij artikel 17, eerste lid, der wet van 22 Mei 1845 (Staatsblad No. 22).

Mij met dit gevoelen vereenigend, heb ik de eer Uw

College te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest namens mij uit te noodigen, te willen bevorderen, dat genoemde ontvangers van de bevoegdheid bovenbedoeld in het vervolg geen gebruik maken.

84

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 1 October 1908 G nr. 160 aan de gemeentebesturen; INZENDING VAN KOHIEREN (Prov. Bijbl. 1908 nr. 117).

Van meerdere zijden is bij ons College het verzoek ingekomen om het voorschrift, volgens hetwelk de kohieren der hoofdelijke omslagen in duplo behooren ingezonden te worden, te laten vervallen, ten einde zodoende bevorderlijk te zijn aan het zich openbarend streven tot vereenvoudiging en verlichting der steeds aangroeiende werkzaamheden in de gemeentelijke administratie.

Na ernstige overweging hebben wij gemeend volgender wijze aan het verlangen te kunnen tegemoet komen.

Met intrekking onzer aanschrijving van 2 Maart 1860 (prov. bijblad no. 28), nemen wij er genoeg mede, dat te beginnen met het jaar 1909 elk kohier (primitief zoo wel als aanvullend) van plaatselijke belastingen, als bedoeld in art. 264 der gemeentewet, in enkelvoud ter goedkeuring gezonden wordt, doch verlangen dat daarbij zal overgelegd worden een buitenblad van hetzelfde kohier, vermeldende op de 1e pagina den titel met de verdere mededeelingen en op de 4e pagina het relaas der vaststelling, een en ander als is aangegeven in het prov. blad no. 37 van 1873, terwijl de binnenzijde over haar geheel behoort te zijn eene getrouwe copie van het 1e blad van het bijbehoorende kohier.

Dit buitenblad of uittreksel van het kohier wordt door ons gebezigd tot minute van ons goedkeuringsbesluit en is meteen bestemd om in ons archief bewaard te blijven als eene aanduiding van de wijze, waarop naar de be-

palingen van de belastingverordeningen de aanslagen zijn berekend.

Naar aanleiding van eene andere aan ons gedane vraag wenschen wij hier uitdrukkelijk te vermelden, dat de inrichting van het kohier onveranderd blijft en de aanslagen als voorheen behooren te volgen naar de orde van hunne grootte, te beginnen met den hoogst aangeslagene.

HOOFDELIJKE OMSLAG.

85

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 April 1853, aan de gemeentebesturen; SOMMIGE BIJ DE REGELING VAN DEN HOOFDELIJKEN OMSLAG IN ACHT TE NEMEN BEPALINGEN (Prou. Bl. 1853 nr. 7).

Reeds meermalen is op het besluit tot heffing van den hoofdelijken omslag, 's Konings goedkeuring niet kunnen verleend worden, omdat bij dat besluit niet was in acht genomen, dat het geheel bedrag van den omslag niet meer beloopen of hooger mogt gesteld worden, dan werkelijk noodig is om (voor zoo verre de overige plaatselijke inkomsten en belastingen ontoereikende bevonden worden) de Gemeente-uitgaven, het een jaar door het ander genomen, te bestrijden.

Worden er soms ten gevolge van buitengewone of bijzondere omstandigheden jaren gevonden, waarin *meer* uitgaven zijn te doen, in die uitgaven kan voorzien worden, door de heffing van tijdelijken hoofdelijken omslag.

Ook wordt soms verzuimd, in het besluit tot heffing van den hoofdelijken omslag, het minimum van inkomen op te nemen, dat aan den hoofdelijken omslag zal onderhevig zijn.

Van enkele Gemeentebesturen zijn ook voordragten ingekomen, waarin het minimum van inkomen tot een zoodanig laag bedrag was uitgetrokken, dat zelfs de armste ingezetenen en de dienstboden, volgens den inhoud van dit

besluit, in den hoofdelijken omslag zouden moeten aangeslagen worden. Die Gemeentebesturen schijnen het woord *inkomsten* in een verkeerden zin te hebben opgenomen. Hetgeen door handenarbeid verdiend wordt, is evenzeer onder *inkomsten* begrepen, als het geen vaste goederen of rentgevende schuldbrieven opleveren.

Het Gouvernement schijnt voor vasten regel te hebben aangenomen, geene goedkeuring te verleen en aan een besluit tot heffing van den hoofdelijken omslag, waarbij van de hierboven aangegeven beginselen is afgeweken.

86

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 14 October 1856 G. nr. 22, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over
AANSLAG VAN MINDERJARIGEN IN DEN HOOFDELIJKEN OMSLAG (*Prov. Bijbl. 1856 nr. 81*).

Nr. 101.

's Gravenhage, den 23 September 1856.

Ik heb kennis genomen van uwe missive van 16 September No. 222 en van de daarbij overgelegde stukken, betreffende den aanslag van de drie minderjarige kinderen van wijlen A. in den hoofdelijken omslag uwer gemeente.

Hoewel die kinderen, ingevolge art. 78 van het Burgerlijk Wetboek, zeker beschouwd moeten worden hun wettig domicilie in uwe gemeente te hebben, dewijl hun voogd aldaar woont, meen ik toch, dat zij, voor zooverre zij niet ook hun werkelijk verblijf aldaar hebben, niet in den hoofdelijken omslag kunnen worden aangeslagen, daar in art. 245 der gemeentewet het aanslaan in den hoofdelijken omslag niet van het wettelijk domicilie, maar van het werkelijk verblijf in de gemeente afhankelijk gemaakt is.

Ik beschouw alzoo het besluit der Gedeputeerde Staten van B. als teregt genomen en als niet voor vernietiging vatbaar.

87

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 20 December 1876 G. nr. 125, aan de gemeentebesturen; TIJDIGE INZENDING DER KOHIEREN VAN HOOFDELIJKE OMSLAGEN TER GOEDKEURING (Prov. Bijbl. 1867 nr. 137).

Overeenkomstig het voorschrift bij het 2^e lid van art. 266 der Gemeentewet moeten de kohieren van hoofdelijken omslag, alvorens uitvoering te kunnen erlangen door Gedeputeerde Staten worden goedgekeurd.

De inzending dier stukken tot dat einde wordt door sommige Gemeentebesturen tot het einde van het jaar waarvoor de kohieren moeten dienen, verschoven.

Behalve het onregelmatige dat hierin is gelegen, heeft dit ook tengevolge dat de invordering niet op tijd kan plaats hebben, vermits eerst na terugontvangst van het goedgekeurd kohier, hiermede kan worden aangevangen, en alsdan het bedrag der vervallen termijnen in eens, veelal in strijd met de verordening op de invordering moet worden aangezuiverd tot groot ongerief voor menig belastingschuldige.

Dit laatste wordt vermeden, indien bij termijnen de betaling kan gedaan worden; waardoor bij het eindigen van het dienstjaar minder posten vermoedelijk zullen te verhalen zijn dan tot hiertoe het geval is geweest.

Om de voormelde redenen hebben wij het noodzakelijk geacht u uit te noodigen te zorgen dat (.) de kohieren van hoofdelijken omslag, uiterlijk vóór het einde der tweede maand van het dienstjaar waarvoor die moet dienen, ter goedkeuring aan ons worden ingezonden.

88

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 30 December 1873 G. nr. 159, aan de gemeentebesturen; INVORDERING VAN HOOFDELIJKEN OMSLAG (Prov. Bijbl. 1873 nr. 109).

In sommige verordeningen op de invordering van den hoofdelijken omslag komt eene bepaling voor, ingevolge waarvan de aanslag van hem, die geene drie maanden in de gemeente zijn hoofdverblijf heeft gehouden, op den staat van oninvorderbare posten wordt gebracht. Die bepaling is niet in overeenstemming met art. 245 der Gemeentewet, gewijzigd bij de wet van 7 Juli 1865 (*Staatsblad* No. 79), alwaar wordt voorgeschreven, dat voor het hoofdverblijf in de gemeente *steeds* in de lasten moet bijgedragen worden, en is alzoo de bepaling van de 4de zinsnede van dat artikel alleen van toepassing op hem, die geen drie maanden van het jaar verbleef in de gemeente waarin zijn hoofdverblijf niet gevestigd is. Enz.

89

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 8 Januari 1875 aan de gemeentebesturen; VOORSCHRIFTEN BIJ HET OPMAKEN VAN KOHIEREN EN BIJ REGELING VAN HOOFDELIJKE OMSLAGEN IN ACHT TE NEMEN (Prov. Bl. 1875 nr. 1).

In onze algemeene aanschrijving van 23 October 1873, (*Provinciaalblad* No. 37) houdende voorschriften, die in acht moeten genomen worden bij het opmaken van kohieren van hoofdelijke omslagen, is onder anderen bepaald, dat op het titelblad van het kohier moet vermeld worden *hoeveel ten honderd van het vermoedelijk inkomen* der belastingplichtigen wordt geheven en dat, wanneer de inkomsten niet voor allen in dezelfde evenredigheid belast worden, alsdan ook de afwijkingen (de verschillende percentage) op het titelblad van het kohier moeten worden uitgedrukt.

Die voorschriften schijnen niet overal goed te zijn begrepen, althans het is ons gebleken, dat er gemeentebesturen zijn, die ter gelegenheid van het opmaken van het kohier bij de berekening der aanslagen van de belastingplichtigen, niet dezelfde verhouding bij allen hebben in acht genomen maar eene verschillende percentage hebben toegepast, ook dan wanneer het besluit tot heffing van den hoofdelijken omslag daartoe geene aanleiding gaf.

Wanneer in het onder 's Konings goedkeuring vastgesteld besluit van den gemeenteraad tot heffing van een hoofdelijken omslag niet de bepaling is opgenomen, dat bij gelijke inkomsten zij wier inkomsten voortspruiten *uit het bezit van onroerende goederen en zakelijke rechten, uit schuldbrieven en uitstaande kapitalen*, evenredig hooger in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen, dan zij, wier inkomsten verkregen worden door de uitoefening van een *beroep, bedrijf of ambacht* of wel wanneer in zoodanig besluit niet voorkomt, dat de hoofden van gezinnen, naar mate deze uit meer onverzorgde leden bestaan, evenredig lager dan anderen belast worden, dan moet bij het opmaken van het kohier en bij de berekening der aanslagen voor allen dezelfde verhouding worden in acht genomen en mogen bij de regeling der aanslagen in den hoofdelijken omslag, de laatsten niet lager worden aangeslagen dan andere.

De gemeenteraden, die alzoo bij het opmaken van het kohier voor een volgend dienstjaar den *aard der inkomsten van de belastingplichtigen en het getal der onverzorgde leden van een gezin* willen in aanmerking genomen hebben, zullen voor zoo ver dit niet reeds mocht zijn geschied, verplicht zijn het besluit tot heffing van den hoofdelijken omslag aan te vullen of wel die belasting in haar geheel op nieuw te regelen.

In het daartoe strekkend besluit zal uitdrukkelijk moeten vermeld worden *in welke verhouding* de aanslagen naar *gelang van den aard der inkomsten* zullen berekend worden

en tevens *naar welken maatstaf* de aanslagen in den hoofdelijken omslag moeten verminderd worden *naar gelang van het getal der onverzorgde leden*, waaruit het gezin bestaat.

In het besluit moet het bedrag worden aangegeven, waarop de hoofdelijke omslag hoogstens zal geheven worden; in het besluit mag echter niet worden opgenomen, hoeveel ten honderd van het vermoedelijk inkomen zal geheven worden, hetgeen trouwens ook niet vooraf te bepalen is, omdat telken jare de gemeenteraad (naar gelang van de behoeften) het bedrag moet vaststellen, waarop het kohier van den hoofdelijken omslag zal gebracht worden; dat bedrag moet over het totaal van het vermoedelijk belastbaar inkomen der inwoners worden omgeslagen; eerst daarna kan bepaald worden hoeveel ten honderd van het vermoedelijk inkomen der inwoners zal worden geheven.

Wij meenen tevens in herinnering te moeten brengen eene aanschrijving van het Departement van Binnenlandsche Zaken van 29 Januari 1853, waarin de Minister gemeend heeft de aandacht te moeten vestigen op het groot belang, dat de heffing der omslagen gevestigd zij op grondslagen, die in de daad, gelijk artikel 243 der gemeentewet wil, voor een redelijken maatstaf van het inkomen der belasting-schuldigen te houden zijn en dat die grondslagen zoo gekozen en omschreven worden, dat zij zoo min mogelijk tot verkeerde opvatting en toepassing of misbruik en willekeur aanleiding geven.

Nog moeten wij doen opmerken, dat bij de vaststelling der verordening op de invordering van den hoofdelijken omslag niet genoeg gelet wordt op de wijziging, welke bij de wet van 7 Juli 1865 (*Staatsblad* No 79) in artikel 245 der gemeentewet is gebracht, waarop reeds gewezen is in onze algemeene aanschrijving van 30 December 1873 (*Bijbl.* No. 109); immers volgens de laatste zinsnede van het gewijzigd artikel 245 der gemeentewet moet een ieder in de gemeente, waar zijn hoofdverblijf gevestigd is, steeds in de lasten bijdragen; zij, die in de gemeente gedurende

minder dan drie maanden hun hoofdverblijf hebben gehouden, kunnen met het oog op die wetsbepaling geene aanspraak maken op geheele afschrijving van hunnen aanslag, maar alleen op afschrijving voor zoo veel twaalfden van hunnen aanslag, als hun hoofdverblijf minder dan 12 maanden in de gemeente heeft geduurd.

Voorts meenen wij te mogen verwijzen naar onze algemeene aanschrijvingen van 9 October 1852 (*Provinciaalblad* No. 24), van 18 April 1854 (*Provinciaalblad* No. 8) en van 3 Februari 1854 (*Bijblad* No. 11) en tevens te herinneren, dat het besluit tot heffing en de verordening op de invordering, even zoowel als plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, behooren afgekondigd te worden.

Wenschelijk is het, dat de besluiten tot heffing en de verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen gedrukt worden; zij moeten ingevolge de voorschriften der wet voor een ieder verkrijgbaar zijn.

Bij het opmaken der kohieren behoort nog het volgende in acht te worden genomen.

a. Al de belastingplichtigen moeten ieder afzonderlijk, bij naam, op het kohier worden gebracht en aangeslagen.

Er zijn gemeentebesturen, die de belastingplichtigen niet altijd afzonderlijk aanslaan, maar te zamen met anderen, zoo als *de erven, de gebroeders* enz.

b. Evenmin als in het kohier, mag ook niet door een aanvullingskohier, het totaal bedrag van de aanslagen in den hoofdelijken omslag op een hoogere som worden gebracht, dan het bedrag, uitgedrukt in het door den Koning goedgekeurd raadsbesluit.

90

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 December 1877 G nr. 61, aan de gemeentebesturen; GEEN VOORRANG DER GEMEENTE VOOR INVORDERING VAN AANSLAGEN (Prov. Bijbl. 1877 nr. 103).

In eene door den Raad eener gemeente vastgestelde verordening op de invordering van den hoofdelijken omslag kwam eene bepaling voor, waarbij aan de gemeentekas voor den aanslag in den hoofdelijken omslag voorrang werd toegekend op de roerende en onroerende goederen van den belastingschuldige, onverminderd de rechten aan het Rijk of anderen bij wetten of wettelijke verordeningen voorbehouden.

Die bepaling heeft bij den Minister van Binnenlandsche Zaken aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen.

De vraag, of de gemeentebesturen bevoegd zijn voorrang aan de gemeente voor de plaatselijke belastingen toe te kennen, is door den Hoogen Raad bij arrest van 10 Februari 1871 ontkennend beantwoord. Zoodanige bepaling kan dus niet in eene verordening worden toegelaten; zij zou tot processen aanleiding kunnen geven, die volgens de uitspraak van den Hoogen Raad ongunstig voor de gemeente zouden afloopen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verzocht ons den gemeenteraad uit te noodigen die bepaling in te trekken.

Daar in de verordeningen op de invordering van hoofdelijke omslagen van vele gemeenten gelijke bepaling voorkomt, hebben wij het dienstig geacht de gemeentebesturen met de opmerkingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken in kennis te stellen.

91

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 October 1884, aan de gemeenteraden; INRICHTING DER KOHIEREN VAN HOOFDELIJKE OMSLAGEN (Prov. Bl. 1884 nr. 28).

Wij achten het wenschelijk dat eene wijziging gebracht worde in het model der kohieren van den hoofdelijken omslag, aangegeven bij onze algemeene aanschrijving *) van 24 October 1873 (Provinciaal blad No. 37).

Het komt ons nuttig voor, zoowel om het onderzoek van wege dit college als het nemen van inzage door de belastingschuldigen te vergemakkelijken, dat in de kohieren het werkelijk inkomen der belastingschuldigen vermeld wordt waarnaar de aanslagen geregeld worden.

In onderscheidene gemeenten worden de aanslagen berekend van het belastbaar inkomen dat door toepassing van verschillende evenredigheden op het wettelijk inkomen gevonden wordt. De vermelding van dat belastbaar inkomen komt mede gewenscht voor, zoowel als de percentage waarmee het werkelijk of belastbaar inkomen belast wordt.

De wijziging aan het slot van het kohier is een gevolg der wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 102).

Wij brengen bij deze gelegenheid tevens in herinnering de wenken geven bij onze aanschrijving van 24 October 1874 Prov. blad No. 37) en die van 8 Januari 1875 (Prov. blad No. 1).

Vooraf wenschen wij te zien opgevolgd het daarbij gegeven voorschrift, dat de aanslagen behooren te worden uitgetrokken te beginnen met de hoogstaangeslagenen en zoo vervolgens, waardoor eene vergelijking tusschen de verschillende aanslagen mogelijk is.

Wij voegen hiernevens een model voor de kohieren, zooals wij die in 't vervolg gaarne zagen ingericht, met verzoek dat model van nu af aan te gebruiken.

Alleen tot nog meerdere duidelijkheid en specificatie mag van dit model worden afgeweken.

*) Behoeft niet te worden opgenomen.

KOHIER

VAN DEN

HOOFDELIJKEN OMSLAG

der gemeente

DIENSTJAAR 18 .

Bedrag van het kohier f

Bij koninklijk besluit van 18 No.
is goedkeuring verleend aan het besluit van den Raad
van 18 tot heffing van een omslag
hoogstens tot een bedrag van f

Op de gemeentebegrooting voor het jaar 18 is
uitgetrokken f

Het vermoedelijk inkomen wordt belast met percent.

Verdere omschrijving tot opheldering der aangenomen
evenredigheden.

Volgsnummer.	N A M E N DER BELASTINGSSCHULDIGEN.	Werkelijk inkomen geschat door: a. B. en W. b. den Raad.	Belastbaar inkomen volgens a. B. en W. b. den Raad.	Per- cen- tage.	Bedrag van den aanslag vastgesteld door		Verminderd tot een bedrag van		BETALINGEN.			Aanmerkingen.
					Burgem. en Weth.	den Raad.	door den Raad.	door Ged. Staten	No. van het jour.	Dagteekening.	Bedrag.	
1.		a. 1500 — b. 1800 —	a. 2000 — b. 2400 —	1 1/2 % —	30 — —	36 —	—	30 —	—	—	—	
2.		a. 3000 — b. 2500 —	a. 3000 — b. 2500 —	1 % —	30 — —	25 —	—	—	—	—	—	

180 BELASTINGEN, PLAATSELIJKE. (*Hoofd. Omslag*).

Dit kohier ten bedrage van opgemaakt
door Burgemeester en Wethouders van
heden den 18

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Burgemeester,
De Secretaris,

Vastgesteld door den Raad der gemeente
ten bedrage van in zijne openbare verga-
dering van den 18 .

De Raad voornoemd,
De Burgemeester,
De Secretaris,

*) { Behoort bij het besluit van Gedeputeerde Staten van }
 { *Noord-Brabant* van den 18 }
 { Mij bekend, }
 { De Griffier, }
 { }

Burgemeester en Wethouders van
doen bij deze openbare kennisgeving dat het
kohier van den hoofdelijken omslag voor het jaar 18
van af heden gedurende 5 maanden op de Secretarie ter
inzage van een ieder is neergelegd.
den 18 .

De Burgemeester,
De Secretaris,

92

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22
Februari 1895 G nr. 105, aan de gemeente-
besturen; COLLECTIEVE AANSLAGEN (Prov.
Bijbl. 1895 nr. 25).

Het blijkt ons, dat op het kohier van den hoofdelijken
omslag in sommige gemeenten collectieve aanslagen voor-

*) Tegenwoordig wordt ter provinciale griffie een stempel gebruikt, waarvoor
hier eene ruimte van ± 6 c.M. is open te laten.

komen, bijv ten name van „gebroeders”, „gezusters”, „de erven” enz.

Wij achten dergelijke aanslagen onwettig. De aanslag moet uit den aard der zaak *hoofdelijk* zijn. — Collectieve aanslagen, ten name van meer dan één persoon of van een gemeenschappelijk hoofd, zijn met het karakter van *hoofdelijken* omslag in strijd. —

Wij verzoeken U bij het opmaken der kohieren hierop te willen letten.

93

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Januari 1914 G no. 19, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende TOELICHTING BIJ RAADSBESLUITEN TOT VERHOOGING VAN HET MAXIMUM VAN DEN HOOFDELIJKEN OMSLAG, ENZ. (Prov. Bijbl. 1914 nr. 5).

No. 89.

Afdeeling B.B.

's Garvenhage, 5 Januari 1914.

De raadsbesluiten tot verhooging van het maximum tot hetwelk de hoofdelijke omslag of andere directe belasting naar het inkomen kan geheven worden, zijn in vele gevallen niet op voldoende wijze toegelicht.

Voor zoover noodig heb ik de eer U te verzoeken te bevorderen, dat bij de toelichting worde medegedeeld, op welken grond het voorgestelde maximum op het gestelde bedrag is bepaald en welke som voor de opbrengst van de desbetreffende belasting in de gemeentebegroting laatstelijk geraamd is.

Ik merk tevens op, dat bij de vaststelling van het be-

doeld maximum slechts rekening is te houden met de in de naaste toekomst aanwijsbare behoeften en niet met uitgaven, die eerst na eenige jaren te wachten zijn.

OPCENTEN.

94

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 1 October 1908 G nr. 36a, aan de gemeentebesturen;
 VASTSTELLING HEFFINGOPCENTEN (*Prov. Bijbl.*
 1908 nr. 119).

Voor eene behoorlijke en tijdige bewerking van de kohieren der grond- en personeele belasting is het gewenscht, dat de rijks-ambtenaren, daarmede belast, zoodra mogelijk weten, of, en zoo ja welke veranderingen voor den volgenden dienst worden gebracht in de ten behoeve der gemeenten op die belastingen te heffen opcenten.

Met het oog hierop verzoeken wij U eventueele bovenbedoelde veranderingen dit jaar en ook in de volgende jaren zoo tijdig mogelijk, althans vóór 1 November, vast te stellen en daarop door onze tusschenkomst de noodige Koninklijke goedkeuring aan te vragen, opdat geene vertraging bij het opmaken der kohieren worde veroorzaakt.

Zie ook: *Comptabiliteit (Alg. Zaken)*.

MARKTGELD.

95

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 14 Februari 1854 G nr. 50, aan de gemeenteraden ;
MARKTGELD (*Prov. Bijbl. 1854 nr. 17*).

In een groot aantal gemeenten enz.

Ingevolge Art. 238 der Gemeentewet wordt de heffing van staangelden op markten of andere openbare plaatsen, voor plaatselijke belasting gehouden, of daarmede wat de toepassing van Art. 232—237 betreft, gelijk gesteld.

Het besluit tot heffing dier gelden behoort te bepalen het bedrag van het staangeld, dat voor elk ter marktaan-gevoerd voorwerp zal moeten betaald worden; naar gelang van den aard dier voorwerpen, zal voor sommige daarvan het bedrag van dat staangeld behooren berekend te worden naar de oppervlakte welke zij beslaan, zoo als b. v. kramen, tenten, enz., terwijl voor andere voorwerpen, (zoo als paarden, hoornvee, enz.) stuksgewijze of naar het getal zal moeten betaald worden.

Bij het bepalen van het bedrag dier gelden behoort te worden gelet op Art. 254 der Gemeentewet, ingevolge waarvan die gelden tot geen hooger bedrag mogen geheven worden dan noodig is te achten, om den betaler, naar evenredigheid van het gebruik of genot dat hij heeft, in de kosten van aanleg, onderhoud of verstrekking van het door hem gebruikte of genotene te doen dragen.

Ten einde te kunnen beoordeelen of aan het aangehaald Art. 254 der Gemeentewet voldaan is, is het dienstig, dat in de memorie van toelichting medegedeeld of daarbij worde overgelegd eene opgave van de vermoedelijke opbrengst van die regten en van de daaruit te bestrijden kosten, met vermelding tevens, of en tot welk bedrag vroeger die regten geheven zijn, en wat die over de laatste vijf jaren hebben opgebracht.

De verordening op de invordering behoort te verwijzen naar de artikels 258—262 der Gemeentewet, of den inhoud er van te herhalen.

Ingevolge art. 238 der gemeentewet enz.

De door sommige gemeenteraden, die tijdig aan art. 291 der gemeentewet gevolg hebben gegeven, ingezonden besluiten tot heffing van gelden voor staanplaatsen op markten en dergelijke plaatsen, hebben aanleiding gegeven tot bedenkingen, omdat daarbij niet voldoende was gelet op de bepaling van art. 254 al. 1 der gemeentewet.

Het voorschrift van dit artikel brengt mede, dat betaald worde naar de ruimte, welke op de markt op dergelijke plaats wordt ingenomen. De aard der voorwerpen, die ter markt gebragt worden, behoort op het bedrag der staan-gelden in den regel geen invloed te hebben.

Het meest schijnt het in overeenstemming met art. 254 der gemeentewet te zijn, dat eenvoudig eene som bepaald worde, die wegens ingenomen ruimte van elke vierkante el zal verschuldigd zijn. Immers de staan- of marktgelden worden gevorderd voor het bezetten of innemen eener plaats op de markt of de daarmede gelijkgestelde straat. Wat op die plaats wordt uitgestald, kan op het bedrag van het regt slechts invloed hebben, zoover de aard der voorwerpen meer of mindere schade aan de markt plaats veroorzaakt, of zoover er eene grootere dienstverstrekking plaats heeft. Zoo zou b.v. voor vee iets meer kunnen worden gevorderd dan voor koopwaren.

Ook kan in besluiten tot heffing van staan- of marktgelden niet worden bepaald, dat voor karren beladen met kalveren, groenten, ooft, koek enz., meer zou worden geheven dan voor karren met andere voorwerpen, beladen; evenmin kan voor het uitstallen van linnen een ander regt geheven worden, dan voor het uitstallen van andere goederen; terwijl van iemand, die de goederen, door hem zelf gedragen, uitvent, geen betaling kan gevorderd worden voor het bezetten eener plaats, dewijl die goederen geene ruimte op de markten innemen. Enz.

BELASTING IN NATURA. *)

97

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 Januari 1854 G nr. 63, aan de Gemeenteraden; HEFFING VAN BELASTINGEN IN NATURA (VERPLICHTING TOT ARBEID OF LEVERING TEN BEHOEVE VAN GEMEENTEWERKEN) (Prov. Bijbl. 1854 nr. 1).

Tengevolge van het in de Gemeentewet (Art. 231) aangenomen stelsel, waarbij behoudens bestaande wettige verplichtingen van anderen, als regel gesteld is, dat het onderhoud der aan de gemeente behoorende wegen, straten enz. een gemeentelast is, schijnt het niet ongeraden, dat in gemeenten, waar de financieele toestand niet gedooft groote kosten aan dit onderhoud te besteden, daarin te voorzien, door overeenkomstig Art. 239 derzelfde Wet aan de ingezetenen *verplichting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken* (belasting in natura) op te leggen.

De moeilijkheden, aan de regeling van dit onderwerp verbonden, schijnen vele Gemeenteraden tot heden te hebben terug gehouden daarvan een onderwerp hunner overwegingen te maken.

Evenwel hebben enkele Gemeenteraden bereids daartoe strekkende voordragten ingezonden, waarvan er eene's Konings goedkeuring heeft verworven.

Wij hebben vermeend, dat het welligt eenig nut zou hebben die voordragt aan de Gemeentebesturen mededeelen, niet omdat zij door hen letterlijk zou worden opgevolgd, (want ook die voordragt is voor verbetering en aanvulling vatbaar en zal in alle gevallen naar de plaatse-

*) Ofschoon reeds in 1866 aan de gemeentebesturen werd medegedeeld, dat deze belasting als verouderd moet worden aangemerkt, bestaat zij nog in enkele gemeenten der provincie. Ook omdat zij nu en dan, ter uitvoering van een bepaald werk, tijdelijk kan worden geheven, zijn de volgende circulaires in deze verzameling opgenomen.

lijke gesteldheid der gemeente, waar men soortgelijke belasting in natura wil invoeren, behooren gewijzigd te worden) maar, voor zooveel noodig ter voorlichting van de Gemeentebesturen, en om hen gelegenheid te geven die voordragt te vergelijken met de ontwerpen, welke door hen gereed mogten gemaakt worden, om aan 's Konings goedkeuring te worden onderworpen.

BESLUIT, houdende invoering eener
belasting in natura, tot onderhoud
van gemeentestraten, wegen en
voetpaden.

De Raad der gemeente

Gezien Artikel 231 der Wet van 29 Junij 1851 (Staatsblad No. 85), met betrekking tot het onderhoud der aan de gemeente behorende straten, wegen en voetpaden ;

Gelet op Art. 232 in verband met Art. 239 der zelve Wet ;
Heeft in zijne openbare Vergadering van
besloten als volgt :

ARTIKEL 1.

Er zal te beginnen met den

eene belasting in natura geheven worden,
bestaande in de verplichting tot het verrigten van arbeid
en het verstrekken van spandiensten, ten behoeve van het
onderhoud der gemeentestraten, wegen en voetpaden.

ART. 2.

Deze belasting rust op de hoofden van huisgezinnen,
inwoners der gemeente.

Daarin zijn verplicht te dragen : voor het geheel zij die
een vol jaar, voor de helft zij die meer dan drie maanden,
en onverplicht zij die slechts drie maanden van dat jaar in de
gemeente verbleven.

ART. 3.

Tot maatstaf dezer belasting wordt aangenomen, en het
maximum der bijdrage wordt bepaald als volgt :

Twee dagen voerens, te presteren door elk paard of trekdier boven de drie jaren oud, in het bezit of gebruik van elken belastingplichtige, en ten zijnen laste voorzien van geleiders, middelen van vervoer en benoodigde werktuigen ;

Twee dagen werkens voor elken in den hoofdelijken omslag aangeslagen belastingplichtige niet in het bezit of gebruik van trekdieren ;

Een dag werkens, voor elk der overige belastingplichtigen, niet door ziekte of andere omstandigheden, ter beoordeeling van Burgemeester en Wethouders, buiten staat zijnde om te werken.

ART. 4.

Bij ongenoegzaamheid van werkers, prestatien en overtolligheid van vervoermiddelen, zal het aan Burgemeester en Wethouders vrijstaan, de verplichting van een dag voerens in twee dagen werkens te veranderen.

De Raad voornoemd,

De Secretaris,

VERORDENING, op de invordering
der belasting in natura, ten behoeve
van het onderhoud der straten,
wegen en voetpaden in de gemeente.

ARTIKEL 1.

Ieder dienstjaar, waarover deze belasting loopt, vangt aan met den 1 Januarij en eindigt den 31 December.

ART. 2.

Door Burgemeester en Wethouders zal vóór den 1 Maart 185 worden opgemaakt eene lijst der belastingplichtigen, waarop zullen worden aangeteekend de dagen voerens en werkens door elk te presteren en die welke door hen zijn volbragt geworden.

Deze lijst zal jaarlijks vóór den 1 Maart, door Burgemeester en Wethouders herzien worden, en verder zoo dikwijls als noodig zal worden bevonden.

ART. 3.

Na de opmaking dezer lijst en voorts na iedere herziening, zal dezelve, na voorafgaande kennisgeving, gedurende veertien dagen voor ieder belastingplichtige ter visie liggen opdat diegenen die zich door hunnen aanslag bezwaard mogten achten, in staat zouden zijn hunne bezwaren daarover aan Burgemeester en Wethouders, binnen dien tijd, schriftelijk in te dienen.

ART. 4.

Ieder belastingplichtige zal zich, des verkiezende, voor het verstrekken der gevorderde werkens of werkens prestatien, door geschikte personen boven de 18 jaren oud en door behoorlijke vervoermiddelen kunnen doen vervangen.

De geschiktheid der werkers en der vervoermiddelen, is ter beoordeeling van den in het Art. 6 vermelden Directie-hebbende.

ART. 5.

Ook zal het ieder belastingplichtige vrijstaan, de van hem gevorderde diensten voor geld, in de gemeentekas te storten, aftekoopen, mits dit voor een geheel dienstjaar in eens en voor het maximum der gevorderd wordende werk- of voerens-dagen geschiede.

De afkoopprijs voor een dag werkens wordt bepaald op zeventig centen *f* 0.70 en dien voor een dag voerens op twee gulden *f* 2.—

ART. 6.

De belastingplichtigen zullen voor iederen werkdag door of van wege Burgemeester en Wethouders worden aange-
wezen en opgeroepen, met bepaling tevens van het uur, waarop zij zich op de aangewezen plaats moeten bevinden, ten einde zich aldaar ter verrigting van de gevorderd wordende diensten, onder de bevelen te stellen van den wijk- of straatmeester, of van andere met het toezigt op het werk belaste personen; welke naauwkeurige aantekening zullen houden van alle personen welke, met of zonder middelen van vervoer, gecompareerd zijn.

ART. 7.

Voor iedere overtreding op de bepalingen dezer verordening, zal door de Directiehebbende bij het werk, aangiften worden gedaan bij den Burgemeester, die daarvan proces-verbaal zal opmaken en ter beoordeeling opzenden aan den bevoegden Regter.

Aldus vastgesteld door den Raad der gemeente
in zijne
openbare vergadering van

De Raad der gemeente,
De Secretaris, *)

*) Onder dagteekening van 4 April 1854 G. nr. 28 (Prov. Bijbl. nr. 35) deelden Gedeputeerde Staten het volgende mede aan de Gemeentebesturen:

Bij onze Circulaire van 7 Januari j.l. nr. 1, hebben wij mededeeling gegeven van een door eenen gemeenteraad genomen besluit tot heffing van plaatselijke belasting *in natura*, waarop 's Konings goedkeuring verkregen was geworden.

Dezer dagen heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, bij gelegenheid der behandeling van een nagenoeg gelijkkluidend besluit, te kennen gegeven, dat het wenschelijk werd geacht bij artikel 2 of 3 van het besluit de volgende bepaling te voegen:

„Van de belasting *in natura* zijn vrijgesteld de vrouwen, die geheel „onvermogen zijn (niet in den hoofdelijken omslag aangeslagen) en „de onvermogenen mannen, hetzij uit hoofde van ouderdom, hetzij „om andere redenen ongeschikt tot den arbeid.”

Ook in de verordening op de invordering dier belasting is eene leemte gevonden, als geene genoegzame bepalingen bevattende ten aanzien van onwil en nalatigheid der belastingschuldigen.

Daaromtrent zou men eenvoudig de gelden kunnen bepalen, bij nalatigheid in het volbrengen der hand- en spandiensten van de daartoe verplichten, overeenkomstig de bepalingen van de artikels 258—262 der gemeentewet in te vorderen.

Deze gelden nu zouden iets hooger kunnen worden gesteld, dan de sommen voor vrijwilligen afkoop bepaald, omdat het gemeentebestuur ligtelijk iets meer dan het gewone loon zal moeten geven, ten einde iemand te vinden, die den nalatige kan vervangen.

Deze maatregel is aanwendbaar, zoowel wanneer de opgeroepen in het geheel niet verschijnen, als, wanneer zij de hun opgelegde taak niet of niet behoorlijk volbrèngen.

98

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 Maart 1854 G nr. 45, aan de gemeenteraden ;
AANVULLING DER VORIGE CIRCULAIRE (*Prov. Bijbl. 1854 nr. 28*).

Na onze Circulaire van 7 Januarij jl., No. 1, betrekkelijk de door de Gemeenteraden vaststellen bepalingen, waarbij ingevolge Art. 239 der Gemeentewet aan de ingezetenen verpligting tot arbeid of levering ten behoeve van Gemeente-werken (belasting in natura) wordt opgelegd, is 's Konings goedkeuring verkregen op een besluit van den Raad eener gemeente, welk besluit aanmerkelijk verschilt van het door ons medegedeelde bij die Circulaire van 7 Januarij jl., No. 1.

Het is ons doelmatig voorgekomen, ook dat besluit met de daarbij behoorende verordening op de invordering dier belasting in natura, ter kennis van de Gemeenteraden te brengen.

MODEL.

De Raad der gemeente
gelet op de artikels 231 en 239 van de Gemeentewet,
heeft in zijne openbare Vergadering van
besloten als volgt :

ART. 1.

Er zal te beginnen met den 1 Januarij 1854 worden geheven, ten behoeve dezer gemeente, eene belasting in natura of verpligting tot het verleenen van hand- en spandiensten, tot het aanleggen, herstellen of verbeteren der gemeente-wegen en voetpaden en andere gemeente-werken.

ART. 2.

Handdiensten worden van niemand meer dan vier, span diensten van niemand meer dan tweemaal in het jaar gevorderd ; met dien verstande dat slechts eene dier diensten van denzelfden persoon kan worden gevraagd.

Afkoop wordt daarbij toegelaten.

ART. 3.

Bij de heffing dezer belasting of ter bepaling van den duur der te verleenen diensten, worden tot grondslag genomen :

- a. De uiterlijke staat, dien de belastingschuldigen voeren ;
- b. Hunne verteering ;
- c. De bezoldiging of voordeelen genoten voor het bekleeden van ambten en bedieningen, de pensioenen en de zuivere inkomsten van bedrijven en ambachten ;
- d. Het vermoedelijk inkomen.

ART. 4.

Aan deze belasting zijn niet onderhevig zij, wier inkomen minder dan twee-honderd-vijftig gulden bedraagt.

ART. 5.

De inwoners der gemeente zullen, naar de grondslagen in Art. 3 vermeld, ter bepaling van den duur der te verleenen diensten, telken male wanneer die worden gevorderd, worden verdeeld in zes klassen, als :

1 ^e	klasse	3	uren ;
2 ^e	"	6	"
3 ^e	"	9	"
4 ^e	"	12	"
5 ^e	"	18	"
6 ^e	"	24	"

ART. 6.

De jaarlijksche afkoop wordt bepaald :

Voor de	1 ^e	klasse	op	f 0.40
	2 ^e	"	"	0.80
	3 ^e	"	"	1.20
	4 ^e	"	"	1.60
	5 ^e	"	"	2.40
	6 ^e	"	"	3.20

De Gemeenteraad voornoemd,

De Burgemeester,

De Secretaris,

De Raad der gemeente heeft in zijne openbare Vergadering van _____, besloten, vasttestellen eene verordening op de invordering der in de gemeente geheven wordende belasting in natura of verplichting tot het verleenen van hand- en spandiensten, welke luidt als volgt:

ART. 1.

Tot het verleenen van hand- en spandiensten zijn verplicht

- a. De hoofden van huisgezinnen;
- b. Bij anderen inwonende personen, die eigen middelen van bestaan hebben.

ART. 2.

Jaarlijks wordt in de maand April door Burgemeester en Wethouders een kohier opgemaakt, van de inwoners, die verplicht zijn tot het verleenen van de bedoelde diensten.

Zij die van het primitief kohier zijn weggelaten of na de vaststelling daarvan in de gemeente komen wonen, worden op een nader kohier gebragt.

Op die kohieren zijn van toepassing de bepalingen van Art 264—266 der Gemeentewet.

ART. 3.

Hij die verlangt diensten waartoe hij verplicht is, af te koopen, zal daarvan ter Secretarie, binnen 14 dagen na de afkondiging van het in Art. 2 bedoelde kohier, aangifte doen. De storting geschiedt in de gemeente-kas, op het bewijs dat daarvan wordt afgegeven door Burgemeester en Wethouders.

Dat bewijs stelt van het verleenen van hand- en spandiensten vrij, zoo daarop voor het verstrijken der eerste acht dagen na zijne dagteekening, door kwitantie van den Ontvanger, van de storting blijkt.

ART. 4.

Burgemeester en Wethouders zorgen, dat het werk van hen, die de diensten hebben afgekocht, niet ten laste komt

van de andere inwoners, maar dat het verrigt wordt, uit de ten gevolge van afkoop, in de gemeente-kas gestorte gelden, welke daarvoor alleen zullen worden aangewend.

ART. 5.

Spandienst wordt alleen gevorderd van hen, die paarden of trek-ossen houden.

ART. 6.

De aanzegging tot het verleenen van hand- en spandiensten geschiedt aan de huizen der daartoe verplichten — spoedeischende gevallen uitgezonderd — 24 uren voor den tijd der zamenkomst.

Hij die de aanzegging verrigt, moet voorzien zijn van een schriftelijken last van Burgemeester en Wethouders.

ART. 7.

Op tijd en plaats bij de aanzegging bepaald, zullen zich bevinden:

Voor de handdienst, een persoon voorzien van eene spade, schop of ander werktuig;

Voor de spandienst, eene kar, ploeg of egge, bespannen met een goed bruikbaar paard of trek-os, en geleid door eenen geschikten voerman.

Van het voorwerp dat voor de handdienst en van het voer- of ander tuig, dat voor de spandienst moet worden medegebragt, zal bij de aanzegging worden kennis gegeven.

ART. 8.

Geene personen dan van een gezond en sterk gestel en alleen tusschen de 18 en 60 jaren oud, worden tot het verleenen van handdiensten aangenomen.

ART. 9.

Zij die hand- en spandiensten verrigten, zijn aan de door den Raad te benoemen opzigters, aan welke het Bestuur van den arbeid wordt opgedragen, ondergeschiktheid verschuldigd.

De namen der opzigters worden tijdig door afkondiging bekend gemaakt.

ART. 10.

Voor hen die voor het bepaalde tijdstip het werk, verlaten, die gedurende den arbeid in het ooglopend blijken geven van onwil, traagheid, onverschilligheid of ongehoorzaamheid, en voor hen die in strijd handelen met Art 7. of niet beantwoorden aan de vereischten bepaald bij Art. 8 dezer verordening, zullen door de opzigters, personen, werk-, voer- en andere tuigen worden in de plaats gesteld.

De daarvoor te betalen huur berekend naar de gewone daghuur, zal op deze belastingschuldigen worden verhaald, overeenkomstig de voorschriften van de artikels 258 tot 262 der Gemeentewet.

De Gemeenteraad voornoemd,

De Burgemeester,

De Secretaris,

99

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 30 September 1859 G nr. 67, aan de gemeentebesturen; AFKOOP VAN DIENSTEN (Prov. Bijbl. 1859 nr. 95)

In sommige gemeenten, waar overeenkomstig art. 239 der gemeentewet, aan de inwoners *de verplichting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken*, (belasting in natura) is opgelegd geworden, zijn de bepalingen, volgens welke de afkoopsom geregeld wordt, in de verordening op de invordering opgenomen.

Dit schijnt niet juist; de bepalingen omtrent de afkoopsom behooren niet in de verordening op de invordering te huis, maar in et aan 's Konings goedkeuring te onderwerpen besluit van den Gemeenteraad, hetwelk het bedrag en de grondslagen regelt, waarnaar de verplichting tot arbeid of de levering ten behoeve van gemeentewerken wordt opgelegd.

Wij nemen de vrijheid de aandacht der Gemeentebesturen daarop te vestigen; ten einde bij eene herziening van de regeling der belasting *in natura*, of waar deze nog niet bestaat, bij de invoering daarvan dit in acht te nemen.

Tevens achten wij het dienstig te herinneren, dat vrijstelling van de verplichting tot arbeid of van levering ten behoeve van gemeentewerken, niet kan worden verleend aan iemand, die in billijkheid geene aanspraak op vrijstelling zou kunnen maken, wanneer de belasting in geld wierd opgebracht. Enz.

100

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 28 September 1865 G nr. 97 aan de gemeentebesturen; VORM DER HEFFING (Prov. Bijbl. 1865 nr. 85).

Onder de plaatselijke belastingen wier herziening vóór den 1 Januarij aanstaande ingevolge de wet van 7 Julij jl. (*Staatsblad nr. 79*) moet plaats hebben, behoort de belasting *in natura* of verplichting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken.

Naar ons oordeel behoort de heffing van deze belasting zooveel mogelijk te geschieden naar den grondslag van het vermogen of de gegoedheid van de belastingschuldigen. In onderscheidene gemeenten is deze regel zooveel de handdiensten betreft, geheel en al voorbij gezien, daar in het herziene raadsbesluit de genoemde diensten in gelijke hoeveelheid van alle aangeslagenen in den hoofdelijken omslag gevorderd worden. Betreffende de spandiensten is in de bedoelde gemeenten de heffing geregeld naar het aantal trekdieren, hetwelk in den regel geen en voldoende maatstaf van het verschillend vermogen der belastingschuldigen oplevert. In andere gemeenten heeft men in het raadsbesluit bepaaldelijk de vertering, het vermoedelijk inkomen enz. der belastingschuldigen als grondslagen van heffing vermeld, doch heeft men door de aanneming van

slechts drie klassen van heffing of van enkele meer, het verschil in het vermogen niet voldoende in acht genomen en derhalve die grondslagen niet behoorlijk in toepassing gebracht.

De heffing van de belasting *in natura* behoort o. i. regelmatigheidshalve in klassen te geschieden. Hoevele van die klassen er in elke gemeente behooren te zijn, hieromtrent kan bezwaarlijk een algemeene regel worden aan de hand gedaan, daar dit afhankelijk is van het aantal trappen van goeioheid die men in de gemeente aantreft. Buiten twijfel komt het ons echter voor dat die in den regel het getal van 3, 4 of 5 zullen overtreffen. De hoofdelijke omslag is in dit opzigt met vrucht te raadplegen.

Wij vermeen en de besturen der gemeenten die hun besluit tot herziening van deze belasting reeds hebben ingezonden te moeten in overweging geven dit in den door ons bedoelden zin te wijzigen, terwijl wij de gemeentebesturen welke met de inzending nog achterlijk zijn tot de inrigting van het besluit in den gedachten zin uitnoodigen. Enz.

101

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Augustus 1866 G nr. 171, aan de gemeentebesturen; VORM DER HEFFING (Prov. Bijbl. 1866 nr. 90).

Bij circulaire van 28 September 1865 (*Prov. Bijbl.* no. 85) herinnerden wij de Gemeentebesturen, dat onder de plaatselijke belastingen, wier herziening vóór 1 Januarij 1866 ingevolge de wet van 7 Julij 1865 (*Staatsbl.* no. 79) moest plaats hebben, behoorde de plaatselijke belasting *in natura* of verpligting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken. De daarop bij ons ingekomene raadsbesluiten tot heffing dezer belasting door ons met onze verslagen aan Z. M. opgezonden zijnde, zijn ons bij missive

van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Mei jl. no. 217, 2^e afd. terug gezonden, onder mededeeling, dat de verschillende daartegen door ons ingebragte bedenkingen aan Z. Exc. waren voorgekomen juist te zijn en verder, dat bij den Minister de vraag was gerezen of de gemeenten, wier financiële toestand, tengevolge der wet van 7 Julij 1865 (*Staatsbl.* no. 79) is verbeterd, wel geacht konden worden aan de voorgestelde belasting in natura behoefte te hebben.

Naar het oordeel van den Minister was het wenschelijk dat die belasting wierd afgeschaft, te meer daar die niet wel is overeen te brengen met de thans heerschende begrippen en omdat in het onderhoud van gemeentewerken beter voorzien wordt wanneer dit uit ééne hand plaats heeft dan wanneer dit door eene belasting in natura wordt ten uitvoer gebracht.

Wij kunnen ons met deze zienswijze zeer goed vereenigen en geven mitsdien aan de besturen der betrokkene gemeenten, welke o. i. geen van alle aan eene belasting in natura dringende behoefte hebben, in overweging in het onderhoud der gemeentewegen en andere gemeentewerken voortaan uitsluitend ten koste der gemeente te voorzien.

Voor zooveel noodig vermelden wij hierna de bedenkingen bij onze verslagen aan den Koning tegen de raadsbesluiten tot heffing eener belasting in natura ingebracht, met verzoek aan elk der betrokkene gemeentebesturen daarmede zijn ingezonden besluit te vergelijken en nategaan welke dier bedenkingen voor zijne gemeente toepasselijk zijn.

Als algemeen beginsel werd door ons voorop gesteld dat de heffing der belasting in natura behoorde te geschieden naar het vermogen of de gegoedheid der belastingschuldigen, in onderlinge verhouding.

Naar dit beginsel maakten wij bezwaar tegen al de raadsbesluiten, waarbij het aangenomen getal klassen voor de heffing dezer belasting kleiner was dan het aantal trappen van gegoedheid die o. i. geacht moesten worden in de ge-

meente minstens te worden aangetroffen. In enkele der betrokkene gemeenten moest het aantal trappen van gegoedheid naar onze meening gesteld worden op minstens 8, in al de overige op minstens 6. Wij stelden Z. M. voor de goedkeuring te weigeren aan de raadsbesluiten waar het aantal klassen voor de heffing minder dan dit cijfer bedroeg.

Met het denkbeeld der heffing naar het vermogen of inkomen was voorts niet overeenbrengen de uitsluitende vordering van belasting in natura door enkele gemeentebesturen van hen die in het bezit van paarden of andere trekdieren zijn. De gemeentewegen en andere plaatselijke werken ter verbetering der gemeenschap strekken niet enkel ten bate van de houders van trekdieren, maar ook van de overige inwoners. Uit dien hoofde behoorde, naar ons inzien, wanneer van de houders van trekdieren spandienst gevorderd werd, van de overige ingezetenen handdienst gevorderd te worden.

In sommige raadsbesluiten was de spandienst uitsluitend geregeld naar het aantal paarden of andere trekdieren of wel naar het aantal bunders bouw- en weiland in het bezit of gebruik der belastingschuldigen. Naar ons oordeel waren deze besluiten niet voor goedkeuring vatbaar, omdat genoemde grondslagen op zich zelve tot beoordeeling van het vermogen of de gegoedheid der belastingschuldigen niet voldoende waren.

In een raadsbesluit kwam de bepaling voor, dat de tweede dag dienst niet zou gevorderd worden vóór dat alle belastingschuldigen één dag zouden gewerkt hebben, de derde niet voor dat allen twee dagen zouden gewerkt hebben en zoo vervolgens. Wij maakten hiertegen bezwaar, daar toch wanneer in een jaar weinig diensten benoodigd waren, naar die regeling zich het geval zou kunnen voordoen, dat van alle belastingschuldigen, niettegenstaande het groot verschil van vermogen, evenveel belasting gevorderd wierd.

In eenige raadsbesluiten was bepaald, dat vrouwen die niet in den hoofdelijken omslag zijn betrokken en onver-

mogende mannen die wegens ouderdom of om andere redenen ongeschikt tot den arbeid zijn, niet in de belasting in natura worden aangeslagen. Wij waren van meening, dat, vermits die belasting naar het vermoedelijk vermogen of inkomen was geregeld, alle onvermogene mannen zoowel die ongeschikt als die geschikt tot arbeid zijn, van de belasting dienden vrijgesteld te worden en dat mitsdien de vrijstelling in de bedoelde raadsbesluiten tot alle niet in den hoofdelijken omslag aangeslagene ingezetenen behoorde uitgestrekt te worden.

In een raadsbesluit was bepaald, dat van de belasting zouden vrijgesteld zijn al degenen, welke door ziekte, lichaamsgebreken en ouderdom zelve het gevraagde werk niet kunnen verrigten. Wij deden daartegen de bodenking gelden, dat deze bepaling met het beginsel der heffing naar het vermoedelijk vermogen of inkomen der belastingschuldigen niet vereenigbaar was en dat bij de verordening op de invordering de persoonlijke dienst van de aangeslagenen ook niet gevorderd werd, vermits daarbij afkoop van de dienst of de indeplaatsstelling van een geschikt persoon was toegelaten. Vooral voor spandienst, die ons voorkwam meer met levering dan met arbeid overeen te stemmen, viel o. i. het onbillijke dier vrijstelling in het oog.

In sommige raadsbesluiten ontbrak de bepaling van een minimum van inkomsten aan de belasting onderworpen, terwijl in sommige andere het bepaalde minimum o. i. te hoog, in één besluit te laag was. De bepaling van een minimum van inkomen voor de belasting was o. i. een dringend vereischte, daar het niet van de uitvoering der belasting mogt afhankelijk zijn of ingezetenen daarin al dan niet zouden aangeslagen worden. Wat het bedrag van het bepaalde minimum betreft, maakten wij bezwaar tegen het raadsbesluit waarin dit op minder dan f 75 was gesteld, alsmede tegen de raadsbesluiten waarin het hooger bepaald was dan f 200. Inwoners met een inkomen van minder dan eerstgenoemde som waren naar onze meening arme lieden,

van wie dus geene belasting in natura behoorde gevorderd te worden, terwijl daarentegen overal ten platte lande in dit gewest inwoners met een inkomen van f 200 o. i. in staat waren in de plaatselijke belastingen bij te dragen.

Tegen onderscheidene raadsbesluiten werd door ons de bedenking gemaakt, dat de belasting daarbij enkel van hoofden van huisgezinnen gevorderd werd. Naar ons oordeel behoorden ook alleenlopende personen, die bij anderen inwonen en een eigen middel van bestaan hebben, daarin aangeslagen te worden.

In een groot aantal gemeenten was aan de belasting in natura o. i. te veel uitbreiding gegeven of was die belasting door de vele malen dat die 'sjaars kan gevorderd worden, voor de ingezetenen te bezwarend gemaakt. De belasting in natura mogt naar onze meening niet tot een hoofdmiddel van onderhoud en verbetering der gemeentewegen gemaakt of als zoodanig bestendigd worden en waren wij mitsdien van oordeel, dat in geene gemeente die belasting meer dan tweemaal 24 uren 'sjaars in de hoogste klasse van belastingsschuldigen mogt bedragen. Tot verligting van den last achten wij voorts wenschelijk de bepaling, dat het getal werkuren daags niet meer dan zes en het aantal diensten 'sjaars niet meer dan acht mogt belooopen.

In twee raadsbesluiten was niet de bevoegdheid tot afkoop van de diensten gegeven, terwijl in één raadsbesluit het bedrag der afkoopsom was overgelaten aan het plaatselijk gebruik en in een ander het bedrag van den afkoop wel voor de handdienst doch niet voor spandienst geregeld was. Wij waren van meening, dat elkeen in de gelegenheid moest worden gesteld om de dienst aftekoopen en dat de kennis van het bedrag van den afkoop, bij de beoordeeling of aan het besluit goedkeuring kan worden verleend een noodzakelijk vereischte was.

Voorts werd van onderscheidene raadsbesluiten door ons de goedkeuring ontraden op grond dat de afkoopsom lager was dan het bedrag, hetwelk voor hand- of spandienst in

de gemeente vermoedelijk betaald wordt, of dat de afkoopsom voor hand- en spandienst onderling niet in behoorlijke verhouding stond. De afkoopsom mogt naar onze meening niet minder beloopen dan de werkelijke prijs der dienst omdat anders de gemeente voor die som niet de hoeveelheid dienst zou kunnen koopen, die zij van belastingschuldigen *in natura* zou genoten hebben en de dienst der overige belastingschuldigen daardoor verzwaaard zou kunnen worden. De verhouding der afkoopsom tusschen hand- en spandienst was meermalen gesteld als 1 tot 2 of als 1 tot $2\frac{1}{2}$, terwijl die naar onze meening in het algemeen gesteld moest worden als 1 tot 3.

In vele raadsbesluiten was niet opgenomen eene bepaling dat de belastingschuldigen slechts worden aangeslagen voor zooveel maanden als zij in het dienstjaar hun hoofdverblijf of hun verblijf in de gemeente hielden en dat door hen die geene drie maanden in de gemeente verbleven, niet wordt bijgedragen. Naar ons oordeel behoorde dienaangaande een gelijksoortig voorschrift te worden gesteld als bij art. 245 der gemeentewet (Art. 6 wet van 7 Julij 1865 (*Staatsbl.* no. 79) ten opzichte van hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen gegeven is.

In een raadsbesluit was tegen nalatige of onwillige belastingschuldigen eene geldboete bedreigd, terwijl in onderscheidene raadsbesluiten van nalatigen en onwilligen eene hoogere som gevorderd werd dan voor afkoop van de dienst bepaald was of met den werkelijken prijs van de dienst overeenstemde. Naar ons oordeel had er in die gevallen plaats ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting en had het voorschrift van den gemeenteraad ten doel daartegen straf te bedreigen. Wij waren van meening, dat de gemeenteraad hiertoe niet bevoegd was, vermits ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting gestraft wordt ingevolge art. 171 en 172 der gemeentewet en de bedoelde besluiten derhalve niet voor 's Konings goedkeuring vatbaar waren. Enz.

LEGES.**102**

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 27 Julij 1852 Lett. L. L. L. L., aan de gemeentebesturen; mededeeling der volgende nota van het Departement van Binnenlandsche Zaken over
 HEFFING VAN LEGES *ter plaatselijke secretarie*
(Prov. Bl. 1852 nr. 12).

Het schijnt wenschelijk, dat de heffing van alle leges ten behoeve der gemeentekas, bij hetzelfde Raadsbesluit worde vastgesteld en aan 's Konings goedkeuring onderworpen; dat dus in dat besluit bepaald worden zoowel de regten voor de afschriften of afdrukken van stukken, waarvan de gemeentewet de verkrijgbaarstelling uitdrukkelijk voorschrijft, als voor de uittreksels van acten van den burgerlijken stand en andere stukken.

Leges zijn gelden, die voor administrative diensten, van wege het Gemeentebestuur verstrekt, worden geheven en waaromtrent dus de regel van art. 254 der gemeentewet te betrachten is. Volgens de gemeentewet moet men afdrukken of afschriften kunnen verkrijgen van de besluiten van den Raad (art. 72), van de afgekondigde verordeningen (art. 175), van het jaarlijksch verslag (art. 182), van de begrooting (art. 203), van de rekening (art. 219), van den staat van hetgeen, naar burgerlijk regt, eigendom der gemeente is (art. 229). Het schijnt in den aard der zaak te liggen, dat voor de afschriften of afdrukken dezer stukken, het loon worde geregeld, naar gelang, zooveel mogelijk van het getal bladzijden en het aantal regels, dat deze bevatten. Er bestaat, mijns inziens, geen reden, om een vast regt te bepalen voor de begrooting, de rekening en het verslag van den toestand der gemeente. De inhoud van het afschrift van de begrooting is, wel is waar, niet gemakkelijk naar bladzijden en regels te berekenen, maar beter schijnt een niet geheel afdoende maatstaf, dan geheel gemis daarvan.

Het getal regels, op elke bladzijde te stellen, schijnt in overeenstemming met art. 15 der wet op het zegel, gevoeglijk op 27 van 12 lettergrepen te kunnen bepaald worden. Voor schrijffloon en kosten van papier althans niet meer dan f 0.20, voor elke geheel of gedeeltelijk beschreven bladzijde (gewoon schrift of tabelwerk) gevorderd te moeten worden. Acht men het noodig ook de regelen te bepalen, voor bladzijden van 33 regels van 15 lettergrepen en 39 regels van 17 lettergrepen, die regten zullen in dezelfde evenredigheid, uiterlijk op 30 en 40 cents voor elke geheel of gedeeltelijk beschreven bladzijde te stellen zijn.

Ten aanzien van stukken, waarvan de gemeentewet de verkrijgbaarstelling in afschrift niet uitdrukkelijk beveelt, of die in originali worden afgegeven, b.v. afschriften van acten van verhuring, verpachting, aanbesteding, certificaten van goed gedrag, van gegoedheid, acten van aanstelling, gunstige beschikkingen op verzoekschriften, komt het mij voor, dat er geene reden bestaat, om bij de afgifte dier stukken bijzondere regten te vorderen. De bepaling van art. 254 schijnt niet te veroorloven, dat er een hooger regt op worde geheven, dan ter vergoeding van schrijffloon en kosten van het papier noodig is. Het is althans met de 2^e zinsnede van dat artikel niet overeen te brengen, dat op acten van aanstelling een proportioneel regt worde geheven. Op ordonnantiën van betaling regten te heffen is minder geraten. Die heffing toch zou der gemeente weinig voordeel aanbrengen en verhooging der prijzen, van hetgeen te betalen is, ten gevolge kunnen hebben. Voor legalisatiën van handteekeningen zou, naar het mij voorkomt, een matig regt b.v. van ten hoogste 10 ct. voor elke handteekening kunnen in rekening gebracht worden.

Het Koninklijk besluit van 13 Junij 1846 (*Staatsblad* nr. 45) bepaalt, dat de attestatiën de vita, tot ontvang van lijfrenten, pensioenen enz., kosteloos worden afgegeven door de plaatselijke Besturen. Het komt mij billijk voor, dat die vrijstelling behouden worde. Ook dient, mijn inziens, zonder vordering

van leges te worden afgegeven, *alle stukken, door onvermogenen, in hun persoonlijk belang benoodigd.*

Wat de gedrukte stukken betreft, acht ik het wenschelijk, dat in het raadsbesluit het bedrag der regten worde uitgedrukt, die voor een geheel, een half en een kwart vel te heffen zijn. Stelt men die uiterlijk op 20, 10 en 5 ct., dan schijnen de kosten ruim vergoed.

Met betrekking tot de afschriften of uittreksels van acten van den burgerlijken stand, is er, mijns inziens, geen reden om af te wijken van de bepalingen van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1827 (*Staatsblad* nr. 27). Men bepale tevens, dat de onvermogenen vrij van betaling zijn. Er behooren, naar ik meen, mede geen leges te worden geheven van stukken, die van het zegelrecht zijn vrijgesteld, noch van de extracten van huwelijks-afkondiging, ter aanplakking bestemd, gelijk reeds het Koninklijk besluit van 5 December 1827 (*Staatsblad* nr. 58) bepaalde. Behalve de vrijstellingen van zegel; verleend bij art. 27 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* nr. 47), is zoodanig vrijstelling toegekend, bij Koninklijk besluit van 1 Mei 1844 nr. 18, voor de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, opgemaakt op aanvraag van vreemde Regeringen; bij Koninklijk besluit van 8 Junij 1844 nr. 80, voor het Departement van Financiën, wegens overleden gepensioneerden; bij Koninklijk besluit van 30 December 1844 nr. 66, voor de uittreksels, ingevolge art. 50, 56 en 58 burgerlijk wetboek af te geven; bij Koninklijk besluit van 13 Februari 1845 nr. 65, voor de uittreksels ter opneming van behoeftige kinderen in de koloniën van weldadigheid; bij Koninklijk besluit van 20 November 1846 nr. 72, voor die, tot aanwijzing van het domicilie van onderstand; bij Koninklijk besluit van 28 November 1848 nr. 46, voor die tot het opnemen van behoeftigen in gestichten en het verleenen van onderstand; bij Koninklijk besluit van 5 November 1851 nr. 68, voor de uittreksels, bedoeld bij art. 17 der gemeentewet. De redenen, die er toe geleid hebben, deze stukken

van het zegelrecht vrij te stellen, schijnen ook te vorderen, dat er geene leges van geheven worden.

Het raadsbesluit tot heffing van leges dient vergezeld te zijn van eene verordening op de invordering. Ter voorkoming, dat afschriften of stukken worden gevraagd, maar niet afgehaald, zal het doelmatig zijn, in die verordening te bepalen, dat de regten worden betaald bij het verzoeken van afschriften en stukken.

103

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Junij 1853, aan de gemeenteraden; mededeeling:

1°. *van een ontwerp van BESLUIT TOT HEFFING VAN LEGES ter plaatselijke secretarie;*

2°. *van een ontwerp eener VERORDENING OP DE INVORDERING dier leges (Prov. Bl. 1853 nr. 14).*

In het *Provinciaal Blad van Noordbrabant* van 27 Julij 1852, nr. 12, is opgenomen geworden eene nota van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende algemeene beginselen door de Gemeenteraden te volgen bij het vaststellen van besluiten tot heffing van leges ter plaatselijke secretarie.

Niet altijd is door de Gemeenteraden bij het nemen der bedoelde besluiten behoorlijk op die beginselen acht geslagen; soms ontbrak de verordening op de invordering dier leges, terwijl zij zelden volledig of voldoende was.

Wij hebben het derhalve raadzaam geoordeeld, een ontwerp van een besluit tot heffing van leges, ter plaatselijke secretarie, alsmede van een daarbij behoorende verordening op de invordering dier leges in het *Provinciaal Blad* aan te geven. Zooals van zelve spreekt, zijn de Gemeenteraden niet gehouden die ontwerpen letterlijk te volgen; zij worden slechts medegedeeld om tot leiddraad te kunnen dienen.

Even als bij iedere andere plaatselijke belasting, behoren de besluiten in triplo, de verordeningen op de invordering in (enkelvoud) te worden ingezonden.

ONTWERP.

De Raad der gemeente

Overwegende, dat ingevolge de tweede zinsnede van art. 104 der gemeentewet, de ter secretarie der gemeente geheven wordende leges, aan de kas der gemeente moeten verantwoord worden, en dat die leges, ingevolge art. 238 derzelfde wet, voor plaatselijke belastingen worden verklaard.

Heeft besloten als volgt:

Artikel 1.

Er zal ten behoeve der gemeente geheven worden voor afschriften van:

a. Besluiten van den Raad, zoover daaromtrent, volgens art. 43 der gemeentewet, geene geheimhouding is opgelegd;

b. van de afgekondigde verordeningen;

c. van het jaarlijks door Burgemeesters en Wethouders aan den Raad te doene verslag van den toestand der gemeente;

d. van de begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven;

e. van de rekening der inkomsten en uitgaven van de gemeente;

f. van den staat van hetgeen, naar burgerlijk regt, eigendom der gemeente is;

g. van stukken, waarvan de gemeentewet de verkrijgbaarstelling in afschrift niet uitdrukkelijk beveelt, of die in originali worden afgegeven, b.v.: afschriften van acten van verhuring, verpachting, aanbesteding, certificaten van goed gedrag, van goeioedheid, akten van aanstelling, gunstige beschikkingen op verzoekschriften:

Voor elke geheel of gedeeltelijk beschreven bladzijde van
 27 regels, ieder van 12 lettergrepen, 20 cents;
 of 33 regels, ieder van 15 lettergrepen, 30 cents;
 of 39 regels, ieder van 17 lettergrepen, 40 cents;
 of wanneer de stukken in druk worden uitgegeven, 20
 cents voor een geheel, 10 cents voor een half en 5 cents
 voor een kwart vel.

Art. 2.

Er zal ten behoeve der gemeente geheven worden:
 Voor eene legalisatie van handteekeningen, 10 cents;
 voor een afschrift van of uittreksels uit de registers van
 geboorten, overlijden, huwelijks-afkondiging of huwelijks-
 voltrekking, 25 cents;
 voor een uittreksel uit het register van echtscheidingen,
 40 cents.

Art. 3.

Geene leges zijn verschuldigd:
 Voor legalisatiën van handteekeningen op attestatiën de
 vita, strekkende tot betaling van pensioenen, lijfrenten en
 andere periodieke uitkeeringen;
 van uittreksels van acten van huwelijks-afkondigingen,
 ter aanplakking bestemd;
 van uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand,
 die bij eene wet of een koninklijk besluit van zegel zijn
 vrijgesteld;
 van stukken door onvermogenen in hun persoonlijk be-
 lang benoodigd, mits van dat onvermogen voldoende blijke.

VERORDENING op de invordering der
 ten behoeve der gemeente geheven
 wordende leges.

De Gemeenteraad van heeft besloten als volgt :

Artikel 1.

De leges worden met het zegelregt, voor zoo ver di
 mogt worden vereischt, bij de aanvragen tot het bekomen

der verlangde stukken of legalisatie, betaald aan den Secretaris of den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, die daarvan in een daartoe afzonderlijk aangelegd register aantekening houdt, en het ontvangen bedrag, na den afloop van ieder kwartaal, met eene door hem geteekende lijst, bij den Gemeente-Ontvanger overbrengt.

Art. 2.

De eerste en laatste bladzijde van het register wordt door den Burgemeester, of is deze tevens Ambtenaar van den Burgerlijken Stand of Secretaris, door den hem vervangenden Wethouder gekantteekend en voorts alle bladen door hem gewaarmerkt.

Art. 3.

In het register worden de aangevraagde stukken, legalisatie, het getal beschreven bladzijden of vellen druks, de namen der aanvragers, de dagteekening der aanvragen en der afgifte en het betaald bedrag der *leges* vermeld.

Elke aanvraag wordt onder een afzonderlijk nummer ingeschreven, zonder dat eenig wit vak tusschen de nummers zal mogen opengelaten worden.

104

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 17 Juli 1880 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, wenken omtrent de toepassing der wet van den 23 April 1879 (Stbl. nr. 72) tot regeling der HEFFING VAN RECHTEN WEGENS DE VERRICHTINGEN VAN DEN AMBTENAAR VAN DEN BURGERLIJKEN STAND (Prov. Bijbl. 1880 nr. 61).

No. L^a. H.

's Gravenhage, den 14 Julij 1880.

Het is mij gebleken, dat de wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* No. 72) niet overal op dezelfde wijze wordt

toegepast. Sommige ambtenaren van den burgerlijken stand achten zich bevoegd voor het afgeven van bewijzen, bedoeld in art. 126 No. 6 Burgerlijk Wetboek leges te heffen, terwijl andere die heffing niet voor geoorloofd houden. Naar het mij voorkomt steunt laatstgenoemde meening op de wet. Deze toch laat geene heffing van leges toe dan voor afschriften van en uittreksels uit acten van den burgerlijken stand en daar als zoodanig niet te beschouwen zijn de in Art. 126 No. 6 Burgerlijk Wetboek bedoelde bewijzen dat de huwelijksafkondigingen zonder stuiting zijn afgelopen, volgt daaruit dat die bewijzen vrij van leges behooren afgegeven te worden.

Ook over de vraag, of voor afschriften en uittreksels, die door de Burgemeesters of door Burgemeester en Wethouders worden gevraagd ten behoeve der registers van de nationale militie en schutterij, leges mogen worden geheven, wordt verschillend geoordeeld. Reeds vroeger gaf ik daarover mijne meening te kennen, doch bij nader inzien komt het mij voor, dat die vraag ontkennend beantwoord moet worden. Immers volgens het slot van Art. 2 der bovengenoemde wet zijn van de betaling dier regten vrijgesteld de openbare ambtenaren, besturen en instellingen wegens de afschriften of uittreksels door hen aangevraagd in het openbaar belang. Wanneer de Burgemeester of Burgemeester en Wethouders voor de rigtige invulling der militie- en schutterijregisters afschriften of uittreksels uit den burgerlijken stand aanvragen, dan geschiedt dit niet in het belang der daarbij betrokken personen maar in het openbaar belang en moeten dus die stukken vrij van leges worden afgegeven.

Ik heb de eer U te verzoeken het bovenstaande door tusschenkomst van de gemeentebesturen aan de ambtenaren van den burgerlijken stand te willen mededeelen.

BELASTINGEN, PROVINCIALE.

WEGGELD.

105

*Verordening tot HEFFING VAN WEGGELD in de provincie Noordbrabant van den 28n Januari 1907 (Provinciaalblad 1907 nr. 41), gewijzigd bij besluit der Staten van den 22n December 1909 (Provinciaalblad 1910 nr. 25). *)*

Artikel 1.

Ten behoeve der provincie Noordbrabant wordt wegens het gebruik harer wegen op de in artikel 3 aangegeven wijze, onder den naam van *weggeld* eene belasting geheven op den voet, in de volgende artikelen omschreven.

Art. 2.

In deze verordening worden verstaan :

1e. onder wegen, alle wegen en voetpaden in beheer en onderhoud bij de provincie, de bermen en zijkanten daaronder begrepen;

2e. onder motorrijtuigen, alle rij- of voertuigen, bestemd om uitsluitend of mede door eene mechanische kracht, op of aan het rij- of voertuig zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen.

Onder motorrijtuigen worden mede verstaan volgrijtuigen op ten minste vier wielen, die door een motorrijtuig worden voortbewogen.

Art. 3.

De belasting bedraagt jaarlijks:

a. voor elken ezel, rund of hond, waarmede als trekdier

*) De volgende tekst is aldus in zijn geheel opgenomen in laatstgenoemd blad.

in den loop van het dienstjaar van den weg gebruik wordt gemaakt, f 3.—;

b. voor elk paard, muildier of muilezel, waarmede als rij- of trekdier in den loop van het dienstjaar van den weg gebruik wordt gemaakt, f 12.—;

c. voor elk motorrijtuig, waarmede als vervoermiddel in den loop van het dienstjaar van den weg gebruik wordt gemaakt:

1o. op twee of drie wielen f 12.—,

2o. op vier wielen f 40.—,

en voor ieder tweetal wielen meer bovendien f 10.—;

3o. voor elk motorrijtuig, bedoeld in artikel 2, laatste lid, de helft van de sub 2o. genoemde bedragen;

d. voor elk rijwiel, niet onder *c* begrepen, waarmede als vervoermiddel in den loop van het dienstjaar van den weg gebruik wordt gemaakt, ingericht:

voor twee of meer personen f 4.—,

voor één persoon f 2.—.

Art. 4.

De belasting is verschuldigd:

a. door coöperatieve en andere vereenigingen, stichtingen, vennootschappen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen,

b. door natuurlijke personen,

die als houders van de in artikel 3 genoemde rij- of trekdieren, rijwielen of motorrijtuigen, daarmede op de in dat artikel omschreven wijze van den weg gebruik maken of laten maken.

Voor de belasting, door een minderjarige verschuldigd, is ook zijn wettelijke vertegenwoordiger aansprakelijk alsof deze zelf was aangeslagen.

Op gelijke wijze is de gemachtigde of andere persoon, die hier te lande voor den minderjarige optreedt, ook aansprakelijk, indien de vertegenwoordiger buiten 's lands woont.

Art. 5.

De belasting is

I. *niet verschuldigd*:

A. a. door de leden van het Koninklijk Huis en hun gevolg;

b. wegens het in artikel 3 omschreven gebruik van rij- of trekdieren, rijwielen of motorrijtuigen voor den publieken dienst door personen, die daartoe verplicht zijn;

B. indien de belastingplichtige den zetel van zijn bestuur of zijn hoofdverblijf niet binnen deze provincie heeft, met hetzelfde rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig op niet meer dan vijftien dagen van het belastingjaar op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg gebruik maakt of laat maken en in het bezit is van een rij-kaart, ingericht en ingevuld op de wijze, door Gedeputeerde Staten te bepalen;

C. door den houder van een in artikel 3 genoemd rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig, die daarmede op de in dat artikel omschreven wijze van den weg gebruik maakt of laat maken en bewijst, dat voor het alsdan loopend dienstjaar voor een even zwaar belast gebruik met hetzelfde rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig reeds door een ander de volgens deze verordening vereischte aangifte is gedaan of verschuldigde belasting is betaald;

II. behoudens het bepaalde onder III en VI, voor VIJF ZESDEN verschuldigd:

indien het gebruik maken of laten maken van den weg op de in artikel 3 omschreven wijze met een in dat artikel sub b genoemd rij- of trekdier uitsluitend geschiedt tot uitoefening van een beroep of bedrijf;

III. behoudens het bepaalde onder VI, laatste zinsnede, voor VIER ZESDEN verschuldigd:

indien het gebruik maken of laten maken van den weg op de in artikel 3 omschreven wijze met een in dat artikel sub b genoemd rij- of trekdier, geschiedt door een landbouwer, niet in eenig bedrijf;

IV. voor DRIE VIERDEN verschuldigd:

indien het gebruik maken of laten maken van den weg op de in artikel 3 omschreven wijze met een in dat artikel sub c genoemd motorrijtuig uitsluitend geschiedt tot uitoefening van een beroep of bedrijf;

V. voor EEN VIERDE verschuldigd:

indien het gebruik maken of laten maken van den weg op de in artikel 3 omschreven wijze met een in dat artikel sub d genoemd rijwiel uitsluitend geschiedt tot uitoefening van een beroep of bedrijf;

VI. voor EEN ZESDE verschuldigd:

indien het gebruik maken of laten maken van den weg op de in artikel 3 omschreven wijze met een in dat artikel sub a genoemd trek-dier uitsluitend geschiedt tot uitoefening van een beroep of bedrijf of met een in dat artikel sub b genoemd rij- of trek-dier uitsluitend tot uitoefening van het landbouwbedrijf of tot het vervoer van personen op of in rij- of voertuigen, die of welker zitplaatsen niet op ijzeren of stalen veeren of op riemen of andere veerkrachtige lichamen rusten of hangen.

Art. 6.

Dezelfde landbouwer kan nimmer met meer dan twee der paarden, waarvan hij houder is, tegelijkertijd overeenkomstig artikel 5 III van den weg gebruik maken of laten maken.

De landbouwer, houder van een of twee paarden, overeenkomstig art. 3 jo. artikel 5 III aangegeven, kan met elk paard, waarvan hij houder is en waarvoor overeenkomstig deze verordening aangifte is gedaan of belasting is betaald, op de in artikel 5 III omschreven wijze van den weg gebruik maken of laten maken, mits het gelijktijdig op de in artikel 5 III omschreven wijze gebruik maken van paarden beperkt blijft tot het getal paarden, waarvan hij houder is en waarvoor de overeenkomstig artikel 3 jo. artikel 5 III vereischte aangifte is gedaan of verschuldigde belasting is betaald.

Art. 7.

Ten behoeve van belastingplichtigen, die den zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf niet binnen deze provincie hebben en op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg willen gebruik maken of laten maken, worden de volgende kaarten verkrijgbaar gesteld:

a. op aanvraag, hetzij ter Provinciale Griffie, hetzij bij de ambtenaren, bedoeld in artikel 16, rij-kaarten, welke, nadat zij overeenkomstig de door Gedeputeerde Staten te geven voorschriften zijn ingevuld, hun het recht geven gedurende vijftien dagen van het belastingjaar. waarvoor zij zijn uitgereikt, op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg gebruik te maken of te laten maken;

b. tegen aangifte overeenkomstig artikel 12, tweede lid, ter Provinciale Griffie of bij de in artikel 16 bedoelde ambtenaren, tweemaands- en viermaandsrij-kaarten, volgens door Gedeputeerde Staten vast te stellen model.

De rij-kaart sub *a* bedoeld, ingericht volgens door Gedeputeerde Staten vast te stellen model, wordt kosteloos, doch slechts éénmaal in het belastingjaar ten behoeve van denzelfden persoon verstrekt.

Tweemaandsrij-kaarten gelden voor den tijd van 60 achtereenvolgende, viermaandsrij-kaarten voor dien van 120 achtereenvolgende dagen van hetzelfde belastingjaar, om op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg gebruik te maken of te laten maken met het rij- of trek-dier, rijwiel- of motorrijtuig, waarop de kaart betrekking heeft.

De belasting bedraagt:

voor een tweemaandsrij-kaart een vierde, voor een viermaandsrij-kaart de helft van de in artikel 3 aangegeven tarieven.

De artikelen 5, II, III, IV, V en VI, 6, 8, tweede en derde lid, 10, 11, 12, eerste lid, en 14 zijn ten deze niet van toepassing.

Met afwijking van het daaromtrent bepaalde in artikel 18, eerste lid, moet de wegens de in dit artikel bedoelde rij-kaarten verschuldigde belasting worden voldaan, door niet-Rijksingezetenen bij de aangifte, door de andere personen, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, binnen acht dagen na de dagteekening, op de rijkaart vermeld.

Art. 8.

Het dienstjaar, waarover de belasting loopt, gaat in met den eersten Mei van elk jaar en eindigt met den laatsten April van het volgende jaar.

De belasting is slechts verschuldigd over een half jaar, indien de belastingplichtigheid eerst gedurende de tweede helft van het dienstjaar intreedt.

In elk ander geval is de belasting over een vol jaar verschuldigd.

Art. 9.

Op schriftelijke aanvraag en onder overlegging van de rij-kaart, bedoeld in artikel 12, 13, of 18, kunnen Gedeputeerde Staten door overschrijving toestaan, dat met een ander, door den aanvrager gehouden rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig, hetwelk gelijksoortig is aan dat, in evenbedoelde rij-kaart vermeld, van den weg wordt gebruik gemaakt, mits het gebruik van den weg niet zwaarder zou moeten worden belast.

Art. 10.

Jaarlijks wordt in de eerste helft der maand April op last van Gedeputeerde Staten aan de woningen der ingezetenen, die in het alsdan loopende dienstjaar in de belasting zijn aangeslagen, kosteloos bezorgd een beschrijvingsbiljet, waarvan het model wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

De eerste maal heeft de uitreiking plaats zooveel mogelijk aan de woningen van alle ingezetenen, die geacht worden belastingplichtig te zijn.

Voor zooveel het betreft coöperatieve en andere vereenigingen, stichtingen, vennootschappen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen geschiedt de in de eerste twee zinsneden bedoelde uitreiking aan de woning of het kantoor van een harer bestuurders of beheerende vennoten.

Art. 11.

Hij, aan wiens woning of kantoor overeenkomstig artikel 10 het beschrijvingsbiljet bezorgd is, is verplicht het zonder eenig voorbehoud naar waarheid in te vullen en met zijne handteekening te bekrachtigen.

Kan hij niet schrijven, dan bekrachtigt hij zijne aangifte met een teeken, door hem geplaatst in tegenwoordigheid van twee getuigen, die hiervan door hunne mede-onderteekening doen blijken.

Art. 12.

Het beschrijvingsbiljet moet, behoorlijk ingevuld en onderteekend, binnen acht dagen na ontvangst door of vanwege den in artikel 11 bedoelden persoon worden ingeleverd bij den ambtenaar, door Gedeputeerde Staten daartoe aangewezen. Hij, die aangifte doet van een belastbaar gebruik, ontvangt tegen inlevering van het beschrijvingsbiljet een gedagteekend bewijs van ontvangst, rij-kaart geheeten, waarvan het model door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld.

De houder van een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig, als bedoeld in artikel 3, of voor zooveel betreft, coöperatieve en andere vereenigingen, stichtingen, vennootschappen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen, de bestuurder of beheerende vennoot, die geen beschrijvingsbiljet heeft ontvangen en met dat rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig van den weg op de in dat artikel omschreven wijze wil gebruik maken of laten maken, is, behoudens de gevallen, bedoeld in artikel 5 sub I, verplicht tevoren een beschrijvingsbiljet behoorlijk ingevuld en onderteekend in te leveren

ter plaatse en tegen bewijs van ontvangst, als in het eerste lid bedoeld.

Dit beschrijvingsbiljet is steeds kosteloos verkrijgbaar ter Provinciale Griffie, ter secretarie der gemeenten in de Provincie Noordbrabant en ten kantore van de in artikel 16 bedoelde ambtenaren.

De inlevering van een beschrijvingsbiljet ten behoeve van niet-Rijksingezetenen zal vergezeld moeten gaan van de storting van het naar die beschrijving verschuldigd bedrag. Bij gebreke daarvan zal de inlevering van het beschrijvingsbiljet worden beschouwd als niet te zijn geschied en geen bewijs van ontvangst worden afgegeven.

Wie als belastingplichtige op het ingevolge dit of het volgend artikel ingeleverde beschrijvingsbiljet staat vermeld, wordt geacht als houder van het in dat biljet genoemd rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig daarmede, tenzij van een zwaarder belast gebruik blijke, overeenkomstig de aangifte, van den weg gebruik te maken of te laten maken.

Art. 13.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om éénmaal in hetzelfde dienstjaar, op schriftelijke aanvraag van den belastingplichtige, van de in artikel 7 eerste lid sub *b*, 12 of 18 bedoelde rij-kaart onder door hen te stellen voorwaarden, een duplicaat te doen uitreiken.

Art. 14.

Zoodra gedurende den loop van het belastingjaar voor het aanvankelijk gebruik een zwaarder belast gebruik in de plaats zal treden, is, indien de belastingplichtige een natuurlijk persoon is, hij zelf, of wel, indien hij is eene cooperatieve of andere vereeniging, stichting, vennootschap of onderlinge verzekeringsmaatschappij, de bestuurder of beheerende vennoot gehouden tot gelijke voorafgaande inlevering van een beschrijvingsbiljet en, zoo het niet-Rijksingezetenen betreft, tot gelijke voorafgaande storting, als in artikel 12 wordt bedoeld.

De belasting wordt in dit geval berekend overeenkomstig artikel 8, met dien verstande, dat het gezamenlijk bedrag der aanslagen niet te boven gaat het tarief, in de artikelen 3 en 5 aangegeven.

Art. 15.

De aanslagen worden ten kohiere gebracht.

Zij worden gesteld ten name van hen, door wie de belasting verschuldigd is. De kohieren en aanvullingskohieren worden door of vanwege Gedeputeerde Staten opgemaakt overeenkomstig de ingeleverde beschrijvingsbiljetten en krachtens de vonnissen, in artikel 21 § 3 bedoeld.

De kohieren en aanvullingskohieren, welke laatste per kwartaal worden opgemaakt, worden door Gedeputeerde Staten invorderbaar verklaard.

Art. 16.

De belasting wordt ingevorderd door ambtenaren. door Gedeputeerde Staten aan te wijzen.

Art. 17.

De ambtenaar, door Gedeputeerde Staten aangewezen, zendt, behoudens de gevallen, bedoeld in artikel 7, laatste lid, en artikel 12, voorlaatste lid, na de overneming van het kohier, zoodra mogelijk en kosteloos aan ieder belastingplichtige een gedagteekend aanslagbiljet, waarvan het model door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld, bevattende o.a. : naam, voornaam en woonplaats van den belastingplichtige, de aanwijzing van het bedrag van den aanslag, de plaats van betaling, van de dagen en uren, waarop hij zitting houdt, en van den dag der uitreiking.

Art. 18.

Elke aanslag is in zijn geheel verschuldigd door hem, te wiens naam de aanslag op het kohier voorkomt, en zal in één termijn moeten voldaan worden binnen 3 maanden na den dag, waarop het aanslagbiljet is uitgereikt.

Van de betaling der verschuldigde belasting wordt door

den door Gedeputeerde Staten aan te wijzen ambtenaar een bewijs van betaling afgegeven, waarvan het model door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld.

Geldt het een ambtshalven aanslag, dan wordt tegelijk met dit bewijs van betaling afgegeven eene rij-kaart, zooveel mogelijk gelijk aan die, in artikel 12 bedoeld.

Art. 19.

Een ieder kan binnen eene maand na de uitreiking van zijn aanslagbiljet tegen zijnen aanslag bij Gedeputeerde Staten bezwaren inbrengen.

Teruggaaf van te veel betaalde belasting of verbetering van het kohier kan alsdan door Gedeputeerde Staten worden bevolen.

Art. 20.

De belastingplichtige, bedoeld in artikel 5 sub I B, die een rij- of trekdier bestuurt, of hij, die zulks voor hem doet, zoomede de bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel, die daarmede op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg gebruik maken, zijn verplicht bij zich te hebben de tot dat rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig betrekkelijke en in artikel 7, 12, of 18 bedoelde rij-kaart.

Zij zijn ook verplicht voorbedoelde rij-kaart aan een der in artikel 23 genoemde ambtenaren en beambten op diens eerste vordering te vertoonen.

De in het eerste lid van dit artikel vermelde personen zijn verplicht de rij-kaart, bedoeld in artikel 7, eerste lid sub a. ingevuld te hebben overeenkomstig de door Gedeputeerde Staten te geven voorschriften.

De verplichting, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, is niet van toepassing, indien de houder van dat rijwiel- of motorrijtuig ingevolge artikel 5 sub I A van deze belasting is vrijgesteld.

Art. 21.

§ 1. Hij, die, ingevolge de artikelen 11 en 12, tweede id, tot aangifte gehouden, zijne verplichting niet of niet

volledig nakomt of eene onjuiste opgave doet, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 75.—.

§ 2. Overtreding van artikel 20 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 75.—.

Met gelijke geldboete wordt gestraft de in artikel 5 I B bedoelde belastingplichtige, die een rij- of trekdier bestuurt, of hij, die zulks voor hem doet, zoomede de bestuurder van een rijwiel of motorrijtuig, die op de vordering van een der in artikel 23 genoemde ambtenaren of beampten tot vertoon van de in artikel 20 bedoelde rij-kaart, eene rij-kaart vertoont niet tot het door hem bestuurde rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig betrekkelijk.

§ 3. De houder van een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig, — of indien daarvan de houdster is eene coöperatieve of andere vereeniging, stichting, vennootschap of onderlinge verzekeringsmaatschappij, ieder der bestuurders of der beheerende vennoten daarvan, — welke met dat rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig op de in artikel 3 omschreven wijze van den weg gebruikt maakt of laat maken, zonder dat daarvoor vooraf, behoudens in het geval, bedoeld in artikel 7, eerste lid sub *a*, een naar waarheid ingevuld beschrijvingsbiljet overeenkomstig de bepalingen van dit reglement ie ingeleverd, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 75.—.

§ 4. In de gevallen, bedoeld in §§ 2 en 3 van dit artikel, kan het rij- of trekdier, het motorrijtuig of het rijwiel, waarmede de overtreding is gepleegd, door den rechter — voor zooverre deze voorwerpen aan den veroordeelde toebehooren — verbeurd verklaard worden.

Bovendien kan in het geval, bedoeld in § 2 van dit artikel, de rij-kaart, indien zij niet betrekking heeft op het rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig, waarvoor zij wordt vertoond, door den rechter — voor zooverre zij aan den veroordeelde toebehoort, — verbeurd verklaard worden.

Art. 22.

Hij, die, ingevolge § 3 van het voorgaand artikel onherroepelijk veroordeeld is ter zake van overtreding dezer verordening of ontduiking dezer belasting, of de te dier zake opgelegde boete heeft betaald, wordt ambtshalve door Gedeputeerde Staten aangeslagen.

Geldt die veroordeeling of betaling den in artikel 10 bedoelden bestuurder of beheerenden vennoot, dan wordt de door deze vertegenwoordigd wordende coöperatieve of andere vereeniging, stichting, vennootschap of onderlinge verzekeringsmaatschappij ambtshalve door Gedeputeerde Staten aangeslagen.

Art. 23.

De ontvangers en beambten der Rijks directe belastingen en de deurwaarders bij 's Rijksbelastingen, de maréchaussée en beambten der Rijks- of gemeentepolitie zijn tot de opsporing van de overtredingen dezer verordening en tot het opmaken van proces-verbaal bevoegd.

Art. 24.

Eene door Gedeputeerde Staten vast te stellen instructie zal o.a. de noodige voorschriften inhouden ten aanzien der termijnen, waarbinnen de ontvangen belasting bij den ambtenaar, bedoeld in artikel 118 der Provinciale Wet, moet worden overgestort, alsmede, zoo noodig, ten aanzien van de beëediging en van de eventueel te stellen borgtochten der ambtenaren, die met de invordering belast worden.

Art. 25.

Dit besluit treedt in werking op 1 Mei 1908.

106

Besluit van Gedeputeerde Staten van 27 Februari 1908 tot AANWIJZING VAN AMBTENAREN DER DIRECTE BELASTINGEN, Invoerrechten en Accijnzen, aan wie WERKZAAMHEDEN worden opgedragen betreffende de HEFFING VAN WEGGELD (Prov. Bl. 1908 nr. 16).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant ;

Gelet op het besluit der Staten van 28 Januari 1907, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 25 Juni 1907, No. 5 ;
Hebben besloten :

de na te noemen Ambtenaren der Directe Belastingen, Invoerrechten en Accijnzen in deze provincie met werkzaamheden te belasten, betreffende de heffing van weggeld, en wel :

I. met de invordering dezer belasting de Ontvangers der Directe Belastingen en de Ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van Invoerrechten en Accijnzen langs de grenzen ;

II. met het toezicht op den geregelden loop der invordering dezer belasting en met de kasverificatiën de Inspecteurs der Directe Belastingen enz. ;

een en ander overeenkomstig het in den aanhef dezes vermeld besluit der Staten en de door ons onder dagteekening van heden vastgestelde instructie.

107

Besluit der Gedeputeerde Staten van 27 Februari 1908 tot aanwijzing der KANTOREN voor de INLEVERING van BESCHRIJVINGSBILJETTEN in zake WEGGELD (Prov. Bl. 1908 nr. 18).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant ;

Gelet op de artikelen 7, 12 en 16 van het besluit der Staten van 28 Januari 1907, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 25 Juni 1907 no. 5 ;

Hebben besloten :

te bepalen, dat de inlevering van beschrijvingsbiljetten

en de voldoening van ter zake van weggeld verschuldigde belasting zal moeten geschieden :

I. door belastingplichtigen, die den zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf binnen de provincie Noordbrabant hebben, ten kantore van den ontvanger der directe belastingen, waaronder de gemeente, waar de zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf is gevestigd, ressorteert ;

II. door belastingplichtigen, die den zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf *niet binnen* de provincie Noordbrabant, doch wel binnen het Rijk hebben, ter provinciale griffie van Noordbrabant of ten kantore van een der in de provincie Noordbrabant gestationeerde ontvangers der directe belastingen, en

III. door belastingplichtigen, die den zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf hebben buiten het Rijk, ter provinciale griffie van Noordbrabant, ten kantore van een der in de provincie Noordbrabant gestationeerde ontvangers der directe belastingen, of ten kantore van een der ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen.

108

Omschrijving der PROVINCIALE WEGEN in Noordbrabant, voor de toepassing der verordening op de heffing van weggeld (Prov. Bl. 1909 no. 39).

1. Weg van 't Wildt, gemeente Alem c. a., over Maren, Kessel, Lith en Lithoijen naar Oss. *)

De weg neemt een aanvang op den Maasdijk aan 't Wildt bij den poldergrintweg naar *Rosmalen*, loopt over den Maasdijk, verder door de *Paaldersteeg*, de *Molenstraat*, de *Achterstraat*, den *Breeden Weg* en den *Graftweg* naar het *Litsche Veerhuis* en vervolgens over den Maasdijk naar en onder *Lithoijen* door „de Batterij” en eindigt aan den gemeentekiweg te Oss, nabij het zoogenaamde Tolhuis.

*) Deze omschrijving is aldus nader afgekondigd in Prov. Bl. 1913 no. 14.

2. Weg van Oijen naar Oss en van daar over Berghem naar Herpen, met de zijtakken Berghem—Haren—Maasdijk en Broekstraat—Schaijk—Rijksweg.

Het gedeelte van *Oijen* naar *Oss* neemt een aanvang aan het groote Maasveer tusschen *Oijen* en *Alphen*, loopt door de *Veerstraat*, over den *Maasdijk*, door de *Groote Straat*, over den *Heuvel*, over de *Ossche Meerkade* en door de *Oijensche straat* tot aan de gemeentekeistraat in den weg van *Oss* naar het *Luttereind*.

Het gedeelte van *Oss* naar *Herpen* neemt een aanvang aan het einde der keibestrating beoosten *Oss* en sluit te *Herpen* aan den grintweg *Herpen—Huisseling—Ravenstein* aan.

De zijtak *Berghem—Maasdijk* neemt een aanvang te *Berghem* aan den hoofdweg en eindigt aan den *Maasdijk* benoorden *Haren*.

De zijtak over *Schaijk* naar den *Rijksweg* neemt een aanvang aan den hoofdweg tusschen de gehuchten *Groot Koolwijk* en *Broekstraat* onder *Herpen* en sluit aan den *Rijksweg* van 's *Hertogenbosch* naar *Grave* aan.

De spoorwegovergang te *Berghem* behoort niet tot den provincialen weg.

3. Weg van Heesch over Nistelrode, Uden, Zeeland en Reek naar en over den Maasdijk tot de Sluis bij Overlangel.

De weg neemt een aanvang te *Heesch* aan de kantlaag van de keibestrating van den *Rijksweg* 's *Bosch—Grave*, loopt door het dorp *Heesch* door *Nistelrode*, *Uden* en *Zeeland*, dwars over den *rijksweg* 's *Bosch—Grave*, vervolgens door *Reek* en eindigt op den *Maasdijk* nabij de *Overlangelsche sluis*.

De overgang van den *rijksweg* 's *Bosch—Grave* behoort niet tot den provincialen weg.

4. Weg van Rosmalen over Berlicum, Heeswijk, Dinther en Veghel en van Veghel over Uden en Volkel naar Mill met den zijtak door Uden.

Het gedeelte van af den *Rijksweg* onder *Rosmalen* naar *Veghel* neemt een aanvang aan de bestrating van den *Rijks-*

weg onder *Rosmalen* en eindigt tegen het begin der gemeente-keibestrating te *Veghel*.

Het gedeelte *Veghel—Uden—Mill* neemt een aanvang bij het noordoostelijk einde der keibestrating in de kom van *Veghel*, loopt door de kom van *Uden* langs het raadhuis, door *Volkel* en *Oosterens*, door *de Peel* en eindigt ten zuiden van *Mill* aan den gemeente-grintweg van *Mill* naar *Wanroij*.

De zijtak door *Uden* neemt een aanvang aan de westzijde van het raadhuis te *Uden* en eindigt aan het noordelijk einde van de kom van het dorp, tegen den weg van *Heesch* over *Uden* naar *Zeeland*.

De spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

5. Weg van Veghel door Erp en Gemert naar Stotershut (gemeente Oploo c. a.) met den zijtak van Gemert naar de Beeksche brug.

De weg neemt een aanvang bij het zuidoostelijk einde der keibestrating te *Veghel*, loopt door *Erp* en het noordelijk gedeelte van de kom van *Gemert* en eindigt op de gemeentescheiding *Gemert—Oploo c. a.* bij de voormalige *Stotershut*.

De zijtak neemt een aanvang aan den hoofdweg in de kom van *Gemert*, loopt zuidwaarts door deze kom en eindigt aan de met keien bestrate stoep van de Beeksche brug over de Zuid-Willemsvaart.

6. Weg van Stotershut, gemeente Oploo c. a., door St. Anthonis, Boxmeer en Vierlingsbeek naar de Limburgsche grens te Maashees, met de drie zijtakken St. Anthonis—Wanroij, Boxmeer—Groot Veer en Vierlingsbeek—Veer de Bekerstaai.

De weg neemt een aanvang op de scheiding van de gemeenten *Gemert* en *Oploo c. a.* bij de voormalige *Stotershut*, loopt door *St. Anthonis*, *Boxmeer*, *Sambeek*, *Vortum*, *Groenningen*, *Vierlingsbeek* en *Maashees* en eindigt aan de *Limburgsche grens*, in de richting van *Venraij*.

De zijtak *St. Anthonis—Wanroij* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *St. Anthonis* en eindigt op de scheiding van de gemeenten *Beugen* en *Wanroij*.

De zijtak *Boxmeer—Groot Veer* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Boxmeer* en eindigt aan de rivier *de Maas*, op de losplaats van het *Groot Pontveer*.

De zijtak *Vierlingsbeek—Veer de Bekerstaai* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Vierlingsbeek* en eindigt aan de *Maas*. In dezen zijtak ligt een brug, die niet tot den provincialen weg behoort.

De spoorwegovergang behoort niet tot den provincialen weg.

7. Weg van Grave over Gassel, Beers, Cuijk, en Oeffelt naar Boxmeer met de zijtakken Maasdijk—Velp—Grave, Oeffelt—Maasveer en Oeffelt—Haps—Mill.

Het gedeelte van *Grave* naar *Boxmeer* neemt een aanvang bij het einde van den dijk der gemeente *Grave* nabij de R. K. begraafplaats, loopt door *Gassel*, *Beers*, *Cuijk*, *St. Agatha* en *Oeffelt* en eindigt te *Boxmeer* nabij de *St. Rochuskapel*.

De zijtak van den *Maasdijk* naar *Grave* neemt een aanvang aan den *Maasdijk* bewesten *Velp* en sluit aan bij *Grave* aan den Rijksweg 's *Bosch—Grave*, ter plaatse genaamd de *Elftweg*.

De zijtak *Oeffelt—Maasveer* neemt een aanvang aan den hoofdweg bij de brug over de *Oeffeltsche beek* en eindigt op ongeveer 60 M. ten Noorden van het *Veerhuis* aan de *Maas* te *Oeffelt*.

De zijtak *Oeffelt—Haps—Mill* bestaat uit twee gedeelten:

Het eerste neemt een aanvang nabij de herberg „het Anker” te *Oeffelt* en eindigt nabij *Haps*, aan den grintweg van *Haps* langs den *Kalkhof* naar *Cuijk*;

het tweede gedeelte neemt een aanvang bij de school te *Haps* en eindigt aan den grintweg van *Mill* naar *Wanroij*.

De grint- en klinkerweg te *Haps*, lang 450 M., gelegen tusschen de twee gedeelten van dezen zijtak, behoort niet tot den provincialen weg.

De spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

8. Weg van Geldrop over Mierlo naar Helmond en van Helmond naar Deurn met den zijtak van Helmond over Stiphout naar Gerwen.

Het gedeelte van *Geldrop* naar *Helmond* neemt een aanvang aan den rijksweg van *Eindhoven* naar *Weert* te *Geldrop* en eindigt te *Helmond* tegen de gemeentebestrating, bij de brug over den Mierloschen waterloop.

Het gedeelte van *Helmond* naar *Deurne* neemt een aanvang bij het einde van de gemeentebestrating, nabij de begraafplaats der Ned. Herv. gemeente te *Helmond* en eindigt aan de brug bij den voormaligen watermolen te *Deurne*.

De zijtak *Helmond—Gerwen* neemt een aanvang aan den provincialen weg van *Geldrop* naar *Helmond*, ter plaatse „Het Helmondsche Hout”, loopt over *Stiphout* naar *Gerwen* en eindigt aan den provincialen weg aldaar.

De drie spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

9. Weg van Heeze over Someren en Asten naar de Limburgsche grens, in de richting van Meijel.

De weg neemt een aanvang aan den rijksweg van *Eindhoven* naar *Weert* te *Heeze*, loopt door *Someren* tot sluis No. 11, over de Zuid-Willemsvaart, en van daar door *Asten* tot aan de Limburgsche grens nabij *Meijel*.

De brug over de Zuid-Willemsvaart met de daarbij behoorende stoepen behoort niet tot den provincialen weg.

10. Weg van Maarheeze over Soerendonk en Budel naar de Belgische grens bij Hamont.

De weg neemt een aanvang aan den rijksweg van *Eindhoven* naar *Weert* te *Maarheeze*, loopt over *Soerendonk* en *Budel* en eindigt aan de *Belgische grens* in de richting van *Hamont*.

11. Weg van Leende over Valkenswaard, Dommelen, Westerhoven en Bergeyk tot de Belgische grens te Luijksgestel.

De weg neemt een aanvang aan den rijksweg van *Eindhoven* naar *Weert* nabij de kerk te *Leende*, loopt door *Valkenswaard*, *Dommelen*, *Westerhoven*, *Bergeijk* en *Luijksgestel* en eindigt aan de *Belgische grens* te *Luijksgestel*, in de richting van *Lommel*.

Het gedeelte keiweg in de traverse van *Valkenswaard* en de spoorwegovergang aldaar behooren niet tot den provincialen weg.

12. Weg van Vught over St. Michielsgestel en Schijndel naar St. Oedenrode, met de zijtakken St. Oedenrode—Veghel en St. Michielsgestel—Den Dungen—Berlicum.

De weg neemt een aanvang aan de kantlaag van den weg van *Vught* naar *Boxtel* onder *Vught*, loopt door *St. Michielsgestel* en *Schijndel* tot de *Hambrug* over de *Dommel* te *St. Oedenrode*.

De zijtak *St. Oedenrode—Veghel* neemt een aanvang aan de bestrating van den hoofdweg nabij de *Hambrug* te *St. Oedenrode* en eindigt aan de keistoep voor de ophaalbrug over sluis No. 4 der *Zuid-Willemsvaart* nabij *Veghel*.

De zijtak *St. Michielsgestel—Berlicum* neemt een aanvang aan de kantlaag der bestrating van den hoofdweg te *St. Michielsgestel* en eindigt aan de kantlaag van den provincialen weg onder *Berlicum*.

De brug over de *Zuid-Willemsvaart* tusschen *den Dungen* en *Berlicum*, met wederzijdsche stoepen, behoort niet tot den provincialen weg.

13. Weg van St. Oedenrode over Lieshout en Aarle-Rixtel naar Helmond met de zijtakken van Nijnsel over Son naar Woensel en van Aarle-Rixtel naar de Beeksche brug over de Zuid-Willemsvaart.

De weg neemt een aanvang aan het noordoostelijk einde der *Hambrug* te *St. Oedenrode*, loopt door *Lieshout* en *Aarle-Rixtel* en eindigt bij het begin der gemeente-bestrating te *Helmond*.

De zijtak *Nijnsel—Woensel* neemt een aanvang aan den hoofdweg onder *Nijnsel*, loopt door *Son* en eindigt tegen de kantlaag der keibestrating van den Rijksweg van *Best* naar *Eindhoven* te *Woensel*.

De zijtak *Aarle-Rixtel—Beeksche brug* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Aarle-Rixtel* en eindigt tegen de met keien bestrate stoep voor de *Beeksche brug* over de *Zuid-Willemsvaart*.

14. Weg van Lieshout over Nunen en Tongelre naar Stratum.

De weg neemt een aanvang bij de bestrating van den provincialen weg van *St. Oedenrode* naar *Helmond* in de gemeente *Lieshout*, loopt door *Gerwen*, *Nunen* en *Tongelre* en eindigt aan den Rijksweg van *Eindhoven* naar *Weert* onder *Stratum*.

De spoorwegovergang behoort niet tot den provincialen weg.

15. Weg van Eindhoven over Gestel, Veldhoven, Eersel, Bladel en Reusel naar de Belgische grens met zijtak van Steensel over Riethoven naar Westerhoven.

De hoofdweg neemt een aanvang bij de scheiding der gemeenten *Eindhoven* en *Gestel*, loopt door *Gestel*, *Meerveldhoven*, *Veldhoven*, *Steensel*, *Eersel*, *Hapert*, *Bladel* en *Reusel* en eindigt bij de *Belgische grens*, in de richting van *Arendonck*.

De zijtak neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Steensel*, loopt door *Brockhoven*, *Riethoven* en de *Voort* naar *Westerhoven*, waar hij aansluit aan den provincialen weg *Leende—Luijksgestel*.

De spoorwegovergang behoort niet tot den provincialen weg.

16. Weg van St. Oedenrode over Best, Oirschot en Moergestel naar Tilburg.

De weg neemt een aanvang bij de bestrating van den provincialen weg van *St. Oedenrode* naar *Helmond* nabij de herberg genaamd *de Paradijsboom*, loopt door *Best*, *Oirschot* en *Moergestel* tot over de ijzeren duikers in de Oude Leij, op de gemeentescheiding *Tilburg—Hilvarenbeek*.

De spoorwegovergang behoort niet tot den provincialen weg.

17. Weg van Oirschot over Oostelbeers, Diessen en Hilvarenbeek naar Tilburg.

De weg neemt een aanvang te *Oirschot* aan de kantlaag van de bestrating van den provincialen weg *St. Oedenrode—Oirschot—Moergestel*, tegenover het huis van L. de Roij te *Oirschot*, loopt door *Oostelbeers c. a.*, *Diessen* en *Hilvarenbeek* en eindigt tegen de gemeente-keibestrating te *Tilburg*.

18. Weg van 's-Bosch over Vlijmen en Nieuwkuyk naar Drunen, met den zijtak van Nieuwkuyk naar Helvoirt.

De weg neemt een aanvang aan de westzijde van den overweg, ten Zuiden van het stationsemplacement te *'s-Hertogenbosch*, nabij den Vugtheruitgang, loopt door *Vlijmen* en *Nieuwkuyk* en eindigt aan den Drunenschen Hoek, aan de kantlaag van de klinkerbestrating van den provincialen weg *Heusden—Drunen—Waspik*.

De zijtak neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Nieuwkuyk*, loopt door *Helvoirt* tot den Rijksweg bij *Het Zwart Leeuwke* te *Helvoirt*.

Tot den provincialen weg behoort mede de oude weg van *Groot Deutenen* langs *Klein Deutenen* tot de grens van 's Rijks eigendom, nabij het stationsemplacement te *'s-Hertogenbosch*.

De spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

19. Weg van Heusden over Drunen, Baardwijk, Waalwijk, Besoijen en Capelle naar en door Waspik.

De weg neemt een aanvang bij de coupure, genaamd de *Oudheusdensche poort* te *Heusden*, loopt door *Elshout*, *Drunen*, *Baardwijk*, *Waalwijk*, *Besoijen*, *Capelle* en *Waspik* en eindigt op de grensscheiding der gemeenten *Waspik* en *Raamsdonk*.

Tot den provincialen weg behooren niet:

de klinkerbestrating bij het fort te *Oudheusden* (in onderhoud bij het Departement van Oorlog);

de spoorwegovergang te *Drunen*;

de weg door den *Baardwijkschen Overlaat*;

de gemeente-keistraat te *Waalwijk*;
de gedeelten boven de Rijkssluizen en -bruggen;
de keibestrating door *Capelle*.

20. Weg van Besoijen over Sprang en Loon op Zand naar Tilburg, met den zijtak van Loon op Zand over Udenhout en Oisterwijk naar Moergestel.

De weg neemt een aanvang te *Besoijen* aan de Zuidzijde van den spoorwegovergang 's *Bosch*—*Zwaluwe*, loopt door *Sprang* en *Loon op Zand* en eindigt bij de gemeente-keibestrating te *Tilburg* aan den *Rugdijk*.

De zijtak neemt een aanvang aan den hoofdweg onder *Loon op Zand*, loopt door *Udenhout* en *Oisterwijk* en eindigt bij den provincialen weg *Tilburg*—*Oirschot* onder *Moergestel*.

De spoorwegovergangen en de overgang van den Rijksweg 's *Bosch*—*Tilburg* behooren niet tot den provincialen weg.

21. Weg van Genderen over Eethen, Meeuwen, Dussen en Almkerk naar Werkendam; weg van Heusden naar Doeveren met zijtak van Heesbeen naar de brug over de Bergsche Maas en weg van den Noorderbandijk der Bergsche Maas over den Groenendijk naar den Elsdijk onder Drongelen.

De eerste weg neemt een aanvang te *Genderen*, loopt door *Eethen*, *Meeuwen*, *Dussen*, *Almkerk* en *de Werken* en eindigt aan de gemeentebestrating te *Werkendam*.

De tweede weg neemt een aanvang aan de Wijsche poort te *Heusden*, loopt door *Heesbeen* en *Doeveren* tot aan de stoep van den zuiderbandijk van de Bergsche Maas.

De zijtak onder *Heesbeen* loopt door de *Achterstraat* naar den *Zuiderbandijk* van de Bergsche Maas, nabij de brug over die rivier.

De weg nabij *Drongelen* loopt van den noorderbandijk der Bergsche Maas over den *Groenendijk* naar den *Elsdijk*.

De overgang van den Rijksweg *Breda*—*Gorinchem*, nabij het fort aan den *Uppelschen Dijk*, behoort niet tot den provincialen weg.

22. Weg van Waspik over 's Gravenmoer, Oosterhout, Made, en Wagenberg tot het zoogenaamde Withuis, met de zijtakken van Made naar Geertruidenberg, van Wagenberg naar Hooge-Zwaluwe en van Oosterhout langs de Vijf Eiken naar den Rijksweg Breda—Tilburg.

De weg neemt een aanvang aan de kantlaag van den provincialen weg van *Waalwijk* naar *Raamsdonk* te *Waspik* en loopt door 's-Gravenmoer tot de bestrating nabij het klooster van St. Catharina-dal te *Oosterhout*; voorts van de westzijde van *Oosterhout* aan de *Riel*, bij de steenen heul No. 19, over *Made* en *Wagenberg* tot de kantlaag van den rijksweg *Breda—Moerdijk*, bij het zoogenaamd *Withuis*.

De zijtak *Made—Geertruidenberg* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Made* en eindigt aan den grenspaal bij den militairen rijksground te *Geertruidenberg*.

De zijtak *Wagenberg—Hooge-Zwaluwe* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Wagenberg* en eindigt aan den grenspaal te *Hooge-Zwaluwe*.

De zijtak *Oosterhout—Rijksweg* neemt een aanvang aan het einde van den keiweg te *Oosterhout*, bij de looierij van den heer Schets, loopt langs de *Heihoef* en de herberg *de Vijf Eiken* en eindigt tegen de kantlaag van den rijksweg *Tilburg—Breda*.

De spoorwegovergangen te *Waspik*, te *Hooge-Zwaluwe* en de *Vijf Eiken*, benevens het door het Rijk onteigende weggedeelte van K.M. 0.236⁵ tot K.M. 0.294⁵ bij de brug over het zuiderafwateringskanaal nabij *Waspik*, behooren niet tot den provincialen weg.

23. Weg van Moerdijk naar Lage-Zwaluwe.

De weg neemt een aanvang aan de kantlaag van den Rijksweg onder *Moerdijk* en eindigt aan den grenspaal bij de dijkstoep te *Lage-Zwaluwe*.

De beide spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

24. Weg van Roodevaart over Zevenbergen en Leur naar Vaartkant, met den zijtak van Zevenbergen naar Standdaarbuiten.

De weg neemt een aanvang te *Roodevaart* aan de kunstbaan van den grintweg *Moerdijk—Klundert* en loopt tot de kantlaag van den provincialen weg beoosten *Zevenbergen*; voorts ten Zuiden van *Zevenbergen*, van de kantlaag van den met keien bestraten toegangsweg naar het spoorwegstation aldaar over *Zwartenberg en Leur* naar *Vaartkant* tot de kantlaag der keibestrating van den rijksweg *Breda—Roosendaal*.

De zijtak neemt een aanvang aan de kantlaag der traverse door *Zevenbergen* deel uitmakende van den provincialen weg *Zevenbergen—Klundert*, aan het westeinde der eerstgenoemde plaats en eindigt aan de gemeente keibestrating te *Standdaarbuiten*.

De traversen door *Zevenbergen* en *Leur* alsmede de beide spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

25. Weg van de herberg de Drie Hoefijzers over Zevenbergen, Klundert en Oude Molen naar Willemstad.

De weg neemt een aanvang aan de kantlaag der bestrating van den Rijksweg *Breda—Moerdijk*, bij de herberg de Drie Hoefijzers, loopt door *Zevenbergen* en *Klundert* en eindigt aan het oostelijk landhoofd der brug over de buitenste vestinggracht te *Willemstad*.

De twee spoorwegovergangen en de basculebrug te *Zevenbergen* behooren niet tot den provincialen weg.

26. Weg van Oude-Molen over Fijnaart en Standdaarbuiten naar Oudenbosch en van daar over Hoeven naar Etten, met de zijtakken Fijnaart—Stampersgat en Fijnaartsche kade—Stoofdijk.

De weg *Oude-Molen—Oudenbosch* neemt een aanvang aan de kantlaag der bestrating te *Oude-Molen*, loopt door *Fijnaart* en *Standdaarbuiten* en eindigt aan de gemeentekeibestrating nabij de gasfabriek te *Oudenbosch*.

De weg *Oudenbosch—Etten* neemt een aanvang aan den spoorwegovergang te *Oudenbosch* en eindigt aan het noordelijk einde van de gemeentebestrating in het dorp *Etten*.

De zijtak *Fijnaart—Stampersgat* neemt een aanvang aan den hoofdweg op den Nieuwmolenschen dijk beoosten *Fijnaart* en eindigt in het gehucht *Stampersgat*, tegen den weg *Oud-Gastel—Dinteloord*.

De zijtak *Fijnaartsche kade—Stoofdijk* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Fijnaartschekade* en eindigt aan het noordeinde van den *Boerendijk*.

De traversen door de gemeenten *Standdaarbuiten*, *Oudenbosch* en *Hoeven*, de bruggen met wederzijdsche stoepen over de rivier de Mark te *Standdaarbuiten*, benevens de spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

27. Weg van Dinteloord over Stampersgat en Oud-Gastel naar Roosendaal met de zijtakken Oud-Gastel—Kruisland en Oud-Gastel—Oudenbosch.

De weg *Dinteloord—Roosendaal* neemt een aanvang aan het einde der gemeente-keibestrating beoosten *Dinteloord*, loopt door *Stampersgat* en *Oud-Gastel* en eindigt aan de gemeente-keibestrating te *Roosendaal*.

De zijtak *Oud-Gastel—Kruisland* neemt een aanvang aan den hoofdweg bij het Raadhuis te *Gastel* en eindigt aan den provincialen weg van *Steenbergen* naar *Roosendaal* te *Kruisland*.

De zijtak *Oud-Gastel—Oudenbosch* neemt een aanvang aan den hoofdweg, ten zuiden van het dorp *Gastel*, en eindigt aan de gemeente-keistraat van *Oudenbosch*, de Wagenhoek genaamd.

De beide spoorwegovergangen, alsmede de keibestrating in de traverse te *Oud-Gastel*, behooren niet tot den provincialen weg.

28. Weg van den Ruigenhilschen dijk over Dinteloord en Steenbergen naar Halsteren, met den zijtak Steenbergen Kruisland-Roosendaal.

De weg neemt een aanvang aan de kantlaag van de klinkerbestrating op den Ruigenhilschen dijk onder *Willemstad* en loopt door *Dinteloord* tot de keibestrating beoosten

Steenbergen, voorts van de Zuidzijde van *Steenbergen*, ter plaatse van de voormalige Kaaipoort, tot den keiweg te *Halsteren*.

De zijtak van *Steenbergen* naar *Roosendaal* neemt een aanvang te *Steenbergen* aan den hoofdweg en eindigt aan de kantlaag van den 1^{en} zijtak van den Rijksweg tusschen *Roosendaal* en *Wouw*, nabij het Zwart Anker.

De traverse van *Steenbergen*, de traverse van *Dinteloord*, alsmede de brug met wederzijdsche stoepen over de Mark bij *Dinteloord* behooren niet tot den provincialen weg.

29. Weg van Bergen op Zoom over Hoogerheide naar de Belgische grens onder Putte.

De weg neemt een aanvang aan den grenssteen aan het einde der gemeentebestrating te *Bergen op Zoom*, loopt door *Hoogerheide* en eindigt aan de Belgische grens onder *Putte*, aangeduid door een grenspaal. Tot den provincialen weg behoort mede een gedeelte aardebaan, lang 374 M., leidende naar de voormalige Antwerpsche poort te *Bergen op Zoom*.

De stalen brug over de doorgraving van den Staatsspoorweg nabij *Bergen op Zoom* behoort niet tot den provincialen weg.

30. Weg van Seppe over Rucphen en Zundert naar de Belgische grens in de richting van Meir.

De weg neemt een aanvang tegen de kantlaag van de klinkerbestrating van den Rijksweg *Breda—Roosendaal* nabij *Seppe* onder de gemeente *Hoeven*, loopt door *Rucphen* en *Zundert* in de richting van *Meir* en eindigt aan de Belgische grens, door een grenspaal aangeduid.

De traverse door de kom van *Zundert* behoort niet tot den provincialen weg.

31. Weg van Ulvenhout, gemeente Ginneken, over Chaam en Baarle-Nassau naar de Belgische grens, in de richting van Turnhout, met den zijtak Baarle-Nassau—Alphen—Gilze.

De weg neemt een aanvang op het Hoekske te *Ulvenhout* aan den weg *Ulvenhout—Strijbeek*, loopt door *Chaam* en

Baarle-Nassau en eindigt aan de Belgische grens in de richting van *Turnhout*, op het midden van den steenen duiker over den scheidingsloop.

De zijtak *Baarle-Nassau—Gilze* neemt een aanvang aan den hoofdweg te *Baarle-Nassau* loopt door *Alphen* en eindigt te *Gilze* tegen de gemeente-bestrating.

De spoorwegovergangen behooren niet tot den provincialen weg.

109

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 April 1910 G nr. 268, aan de ambtenaren en beambten, bevoegd tot de OPSPORING VAN OVERTREDINGEN in zake WEGGELD (Prov. Bijbl. 1910 nr. 44).

Ten einde te voorkomen, dat vanwege de parketten van de Officieren van Justitie met betrekking tot de toepassing der verordening op de heffing van Weggeld daartoe telkens aanvraag moet geschieden, verzoeken wij U bij de inzending van processen-verbaal in zake Weggeld daarbij over te leggen:

- 1o. een uittreksel uit de geboorte-acte van den verdachte;
- 2o. I. bij processen-verbaal opgemaakt tegen *houders* (art. 4),

A. bij bekeuring wegens *zwaarder* belast gebruik dan waarvoor de oorspronkelijke aangifte werd gedaan:

- 1o. de *oorspronkelijke aangifte* en
- 2o. eene ambtelijke verklaring van den Ontvanger, dat vóór de bekeuring voor dat *zwaarder* belast gebruik *geen* aangifte geschiedde;

B. bij bekeuring wegens *eenig* belastbaar gebruik, terwijl te voren geenerlei aangifte geschiedde:

eene ambtelijke verklaring van den Ontvanger dat vóór de bekeuring *geen* aangifte is gedaan;

- II. bij processen-verbaal opgemaakt tegen *bestuurders* art. 20, 21 § 2):

eene eenvoudige mededeeling van den betrokken Ontvanger of het rijwiel- of motorrijtuig was aangegeven, en zoo ja, door wien;

III. bij overtreding wegens het *niet* behoorlijk of tijdig *inleveren* van het beschrijvingsbiljet (art. 10, 11, 12 al. 1.):

A. eene ambtelijke verklaring van dengene, die het beschrijvingsbiljet *bezorgd* heeft;

B. eene ambtelijke verklaring van den Ontvanger, dat het beschrijvingsbiljet *niet* behoorlijk ingevuld en onderteekend tijdig weer bij hem *is ingeleverd*.

De betrokken ambtenaren (binnen de provincie) zijn dezerzijds uitgenoodigd om U daarbij, zooveel van hen afhangt, ter wille te zijn.

110

Besluit der Staten van den 21ⁿ December 1910, tot toekenning van PREMIËN AAN DE VERBALISANTEN WEGENS OVERTREDING DER WEGGELDBELASTING en tot nadere vaststelling der verordening, regelende de BELOONING VAN DE AMBTENAREN der directe belastingen en de ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen, voor de hun opgedragen werkzaamheden betreffende de INVORDERING VAN WEGGELD (Prov. Bl. 1910 nr. 56).

De STATEN van Noordbrabant,

Gelet op het koninklijk besluit van den 14ⁿ October 1907 nr. 45, waarbij Gedeputeerde Staten dezer provincie zijn gemachtigd, werkzaamheden betreffende de invordering van weggeld, op te dragen aan ambtenaren der directe belastingen en de ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen in deze provincie;

HEBBEN BESLOTEN:

hun besluit van den 13ⁿ April 1908 (Provinciaalblad nr. 20) te wijzigen en te doen luiden als volgt:

Verordening, regelende de belooning van de ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen, voor de hun opgedragen werkzaamheden betreffende de invordering van weggeld.

Artikel 1.

Als belooning voor de hun opgedragen werkzaamheden wordt genoten:

I. door de ontvangers der directe belastingen en de ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen:

a. voor het doen der beschrijving 4 cent voor elk uitgereikt beschrijvingsbiljet, dat tot een aanslag leidt;

b. voor het opmaken der kohieren en het schrijven der aanslagbiljetten 2 cent per artikel;

c. voor het uitreiken der aanslagbiljetten 1 cent per stuk;

Indien de ontvanger het doen der primitieve beschrijving, zoomede de werkzaamheden, sub *b* en *c* genoemd, aan andere personen opdraagt, worden door hem aan die personen uitgekeerd de voor die werkzaamheden sub *a*, *b* en *c* vastgestelde belooningen.

d. voor het invorderen, storten en verantwoorden der belasting en voor de verdere bemoeiingen, waartoe deze belasting hun aanleiding geeft, zes ten honderd van het door Gedeputeerde Staten invorderbaar verklaard bedrag, onder gehoudenheid van den ontvanger om één ten honderd af te staan ten behoeve van het personeel der klerken te zijnen kantore, dat door hem met werkzaamheden betreffende het weggeld, andere dan de sub *a*, *b* en *c* genoemde, wordt belast.

II. door de inspecteurs der directe belastingen:

één ten honderd van het in hunne inspectie door Gedeputeerde Staten invorderbaar verklaard bedrag;

een en ander met een minimum van f 25.—, met uitzondering van de ambtenaren, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen, voor wie het minimum wordt bepaald op f 10.—

III. door de ambtenaren van den actieven dienst eene som van ten hoogste f 1500.— per belastingjaar, met bepaling, dat het bedrag der belooning voor elk stationnement door Gedeputeerde Staten zal worden vastgesteld en betaalbaar gesteld ten name van den dienstgeleider op iederen post ter verdeeling onder toezicht der inspecteurs met inachtneming van den regel, aangegeven in artikel 2 van deze verordening.

Artikel 2.

Wanneer meer dan één ontvanger der directe belastingen of ambtenaar, belast met de waarneming van een kantoor van invoerrechten en accijnzen langs de grenzen, in den loop van een dienstjaar het beheer van eenzelfde ontvangkantoor, of meer dan één inspecteur der directe belastingen eenzelfde inspectie mocht hebben waargenomen, wordt de vergoeding, die voor het ontvangen en verantwoorden en voor het houden van toezicht op de invordering der belasting wordt genoten, verdeeld naar gelang van den tijd, gedurende welken ieder titularis het kantoor of de inspectie heeft waargenomen.

In de gevallen, waarin bovenbedoelde belooning voor een gedeelte van een jaar moet worden berekend, geschiedt dit in dier voege, dat het dienstjaar op 360 en de maand op 30 dagen wordt gesteld. Dientengevolge zal voor kalendermaanden van 31 dagen de laatste dag verwaarloosd worden, terwijl aan de maand Februari 2 dagen of wanneer het jaar een schrikkeljaar betreft, 1 dag wordt toegevoegd.

Artikel 3.

Indien in den loop van het dienstjaar eene verandering in de indeeling der kantoren of inspecties plaats heeft, wordt door den betrokken ontvanger of inspecteur voor

iedere gemeente, ten aanzien waarvan zoodanige verandering heeft plaats gehad, afzonderlijk gedeclareerd. Artikel 2 blijft overigens van kracht.

Artikel 4.

De som, welke alsnog voor het belastingjaar 1910/11 volgens III van artikel 1 zal kunnen worden genoten, wordt bepaald op een derde van het aldaar bedoelde bedrag.

Artikel 5.

Dit besluit treedt in werking op den 1ⁿ Januari 1911.

111

Instructie, bevattende voorschriften omtrent de
UITVOERING DER VERORDENING OP DE HEFFING
VAN WEGGELD *in de provincie Noordbrabant*
(*Prov. Bl. 1911 nr. 3*). *)

Beschrijving.

Artikel 1.

§ 1. De algemeene beschrijving voor het weggeld, welke overeenkomstig artikel 10 van de verordening jaarlijks in de eerste helft van April plaats heeft, geschiedt door of van wege de ontvangers der directe belastingen.

Zooveel mogelijk moeten al de belaste voorwerpen van de leden van een gezin op één beschrijvingsbiljet (model II) worden vermeld, tenzij meerdere personen uit het gezin houders van die voorwerpen zijn, in welk geval aan ieder van die houders een biljet ter invulling wordt uitgereikt,

De beschrijver draagt zorg, dat de aangifte wordt onder-teekend door den belastingschuldige zelf. Kan deze niet schrijven, dan wordt de aangifte overeenkomstig artikel 11 der verordening bekrachtigd met een teeken, door den

*) Deze instructie is het laatst gewijzigd bij besluit van Gedeputeerde Staten dd. 12 April 1915 (Prov. Bl. nr. 23). De wijzigingen zijn in den volgende tekst aangebracht.

belastingsschuldige geplaatst in tegenwoordigheid van twee getuigen, die hiervan door hunne medeonderteekening doen blijken.

Desgevraagd geeft de beschrijver de noodige inlichtingen en is hij bij de invulling der biljetten behulpzaam. Bij de invulling kan in plaats van inkt gebruik worden gemaakt van onuitwischaar potlood.

§ 2. Wanneer de uitgereikte beschrijvingsbiljetten niet binnen den bepaalden tijd zijn ingeleverd, worden de nalatigen aan de verplichting, hun bij artikel 12 der verordening opgelegd, herinnerd. Voor deze herinnering wordt gebruik gemaakt van daartoe ter provinciale griffie te verkrijgen kaarten (model XXI).

§ 3. Alle af te geven rij-kaarten (modellen I^A-J) moeten door den ontvanger worden onderteekend of van zijn handteekeningstempel worden voorzien.

§ 4. Voor verhuurders van rijwielen kan worden volstaan met op de rij-kaart in plaats van merk *en* nummer te vermelden het merk alleen (zonder nummer) met het bijschrift „als verhuurder”.

§ 5. Bij het doen van nadere aangifte wegens zwaarder belast gebruik overeenkomstig artikel 14 der verordening, moet de oorspronkelijke rij-kaart ingetrokken en aan het suppletoire beschrijvingsbiljet gehecht worden. Van deze nadere aangifte wordt aanteekening gesteld aan den voet van het primitieve beschrijvingsbiljet.

Kohieren.

Artikel 2.

§ 1. Na afloop der algemeene beschrijving worden primitieve kohieren opgemaakt, die uiterlijk den 1^u Juni van het dienstjaar tegelijk met de beschrijvingsbiljetten aan Gedeputeerde Staten worden ingezonden.

De beschrijvingsbiljetten, die na opmaking der primitieve kohieren binnenkomen, worden kwartaalsgewijze op kohieren gebracht en telkens met deze binnen 10 dagen na afloop van het kwartaal aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

Voor iedere gemeente wordt een afzonderlijk kohier (model IV) opgemaakt, alsook voor de „niet-ingezetenen” der provincie. De belastingschuldigen worden vermeld in de orde der wijkindeeling en nummering der huizen; de „niet-ingezetenen” in de alphabetische volgorde der namen.

De belastingschuldigen moeten worden aangeslagen overeenkomstig de aangifte, ook al is de ontvanger van oordeel, dat deze niet in overeenstemming is met het feitelijk gebruik, dat van den weg zal worden gemaakt.

De kohieren worden, na door Gedeputeerde Staten invorderbaar te zijn verklaard, door tusschenkomst van de inspecteurs aan de ontvangers teruggezonden. De inspecteurs houden aantekening van de totaalbedragen der kohieren en het aantal artikelen. De beschrijvingsbiljetten worden rechtstreeks aan de ontvangers teruggezonden,

§ 2. Worden in den loop van het dienstjaar de kohieren door Gedeputeerde Staten verbeterd, dan zenden zij de desbetreffende beschikking aan de ontvangers, eveneens door tusschenkomst van de inspecteurs, die van een en ander aantekening houden ter vergelijking met de maandstaten.

Aanslagbiljetten.

Artikel 3.

De ontvanger draagt zorg, dat de aanslagbiljetten (model III) uiterlijk binnen veertien dagen na de invorderbaarverklaring der kohieren worden uitgereikt. De datum van nitreiking van de aanslagbiljetten wordt op de rugzijde van het kohier aangeteekend.

Aanslagbiljetten bestemd voor personen, binnen dez

provincie, doch ten gevolge van verhuizing buiten het kantoor van aanslag woonachtig, worden door tusschenkomst van den ontvanger hunner woonplaats aan de aangeslagenen uitgereikt. Wonen de aangeslagenen buiten de provincie, dan worden hun de aanslagbiljetten aangeteekend en behoorlijk gefrankeerd per post toegezonden.

De aanslagbiljetten behoeven, ook dan wanneer de aanslag meer dan f 10.— bedraagt, niet te worden gezegeld.

Bij voldoening evenwel van dezen aanslag wordt eene kwitantie op een *afzonderlijk zegel* van 15 cent in hoofdsom afgegeven. Formulieren voor deze kwitanties worden van wege de provincie verstrekt (model III^A). De ontvanger zorgt, dat een voldoende aantal wordt gezegeld. Het zegelgeld moet door de belastingschuldigen bij de betaling boven hun aanslag worden voldaan.

Invordering.

Artikel 4.

§ 1. De ontvangen belasting wordt geboekt in daarvoor door de provincie verstrekte journalen (model XIV).

De ontvanger zorgt, dat zoo mogelijk bij de aangifte gelegenheid tot betaling wordt gegeven.

Deze voorloopig ontvangen gelden worden in een afzonderlijk register aangeteekend. De ontvanger stelt deswege kwitantie op de rugzijde van de rij-kaart, tenzij de kwijting aan zegel onderhevig is, in welk geval eene afzonderlijke kwitantie op een gewoon formulier wordt afgegeven. Hij houdt die gelden onder zich totdat de kohieren invorderbaar zijn verklaard en boekt ze daarna onmiddellijk in het journaal.

§ 2. Indien de belasting niet op tijd is aangezuiverd, zendt de ontvanger franco per post eene *waarschuwing* (model XIX) aan de nalatigen om binnen acht dagen na datum aan hunne verplichting tot betalen te voldoen.

Aan de belastingschuldigen, die aan deze waarschuwing

geen gevolg geven, zendt de ontvanger eene *aanmaning* (model XX) om alsnog binnen een termijn van acht dagen de betaling te doen.

De waarschuwingen en aanmaningen worden op zoodanige tijdstippen verzonden, dat in de termijnen van 8 dagen telkens één of meer geschikte zittedagen vallen om het weggeld te voldoen.

Behoudens het bepaalde bij artikel 6 eerste lid dezer instructie, wordt na het verstrijken van den tweeden termijn van acht dagen onmiddellijk tot gerechtelijke invordering van het achterstallig weggeld overgegaan. Daartoe stelt de ontvanger het betreffelijke oorspronkelijke aangiftebiljet (of bij gemis hiervan een behoorlijk gewaarmerkt afschrift), benevens een duplicaat van het aanslagbiljet *rechtstreeks* in handen van den deurwaarder, hem daarvoor door den rechtsgeleerde telken jare in het begin van het dienstjaar aan te wijzen. Formulieren van dagvaardingen worden den deurwaarder van wege den rechtsgeleerde verstrekt. In twijfelachtige gevallen zullen de ontvanger en de deurwaarder de voorlichting inroepen van den rechtsgeleerde.

De deurwaarder geeft van den uitslag zijner bemoeiingen zoo spoedig mogelijk kennis aan den ontvanger en draagt aan dezen de ter zake van versehuldigd weggeld ontvangen gelden af.

Wordt de vanwege de provincie ingestelde eisch door den kantonrechter niet toegewezen, dan geeft de ontvanger daarvan onmiddellijk kennis aan den rechtsgeleerde.

Vervolgingskosten, die niet op den nalatigen belasting-schuldige kunnen worden verhaald, worden aan de provincie in rekening gebracht en den deurwaarder door den ontvanger tegen kwitantie betaald. Hiervan geschiedt mededeeling aan Gedeputeerde Staten op den eerstvolgenden maandstaat (model V), waarop onder overlegging van de kwitantie het betaalde bedrag in mindering der gedane ontvangsten wordt gebracht.

De gelden ter voldoening van aanslagen, voor welker

gerechtelijke invordering de stukken aan den deurwaarder zijn toegezonden, worden niet meer door den ontvanger aangenomen; deze verwijst den belastingschuldige naar den deurwaarder.

§ 3. De ontvanger behoort op het stuk der invordering met omzichtigheid te werk te gaan en de belastingschuldigen, van wie hij weet, dat zij met enig uitstel aan hunne verplichting zullen voldoen, niet noodeloos te bemoeielijken; hij zal hun op vrijgevige wijze uitstel verleen en zonder daarbij het belang der provincie uit het oog te verliezen (model X).

§ 4. Wordt een belastingschuldige in staat van faillissement verklaard, dan moet de ontvanger zorgen, dat de pretentie van de provincie onverwijld aan den curator wordt opgegeven met verzoek de provincie daarvoor op de lijst der crediteuren te plaatsen.

Verantwoording.

Artikel 5.

§ 1. De ontvanger stort het betaalde weggeld, gesplitst naar de dienstjaren, bij den betaalmeester te 's Hertogenbosch en wel vóór den 4ⁿ der maand volgende op die, waarin het is ontvangen. De kwitantieën van storting zendt hij met den maandstraat (model V) vóór den 7ⁿ d. a. v. aan den betrokken inspecteur.

Deze verzamelt de kwitantieën en de maandstaten en doet ze vóór den 10ⁿ d. a. v. toekomen aan Gedeputeerde Staten (model VII), die zoo spoedig mogelijk de bewijzen van overname afgeven.

§ 2. Jaarlijks vóór den laatsten September doet de ontvanger door tusschenkomst van den inspecteur verantwoording van ontvangsten en overstortingen (model VI en model XIII) over het afgelopen dienstjaar. De inspecteur zendt de desbetreffende opgaven met zijn advies vóór den 10ⁿ October aan Gedeputeerde Staten.

De verantwoording wordt na accoordbevinding door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Hun daartoe strekkend besluit geldt voor den ontvanger als décharge. Hebben gedurende het belastingjaar meerdere personen hetzelfde kantoor waargenomen, dan wordt aan ieder hunner een afschrift van evengenoemd besluit toegezonden.

§ 4. De ingevolge artikel 12 voorlaatste alinea der verordening ter provinciale griffie ontvangen gelden worden door den daarmede belasten ambtenaar geboekt in een daartoe bestemd register en overgestort bij den betaalmeester.

Oninbare posten.

Artikel 6.

§ 1. Het weggeld, verschuldigd door kennelijk onvermogens of door personen, die naar het buitenland zijn vertrokken of op wie de belasting, vermeerderd met de kosten van vervolging, niet is te verhalen, wordt op staten van oninbare posten gebracht (model IX).

De staten worden in enkelvoud opgemaakt en ingezonden vóór den 1ⁿ October, volgende op het dienstjaar waarop ze betrekking hebben. Geene posten worden daarop gebracht dan nadat de ontvanger zich heeft vergewist van de financiëele omstandigheden, waarin de belastingschuldige verkeert. Hij maakt hiervan in het kort melding en teekent tevens aan wanneer waarschuwing en aanmaning aan den betrokkene zijn verzonden en of zijn aanslag ook het vorig jaar als oninbaar is geleden.

De staten worden ingezonden aan de inspecteurs, die ze met hun advies vóór den 20ⁿ October doorzenden aan Gedeputeerde Staten.

Voor aanslagen van „niet-ingezetenen” worden afzonderlijke staten opgemaakt, die vóór den 1ⁿ October rechtstreeks bij Gedeputeerde Staten worden ingediend.

Nadat Gedeputeerde Staten hunne beslissing hebben genomen, zenden zij eene lijst der als oninbaar geleden

posten aan de ontvangers, ter aanteekening in de kohieren en ter opmaking van de maandstaten.

Mochten posten worden aangehouden, dan wordt hiervan mededeeling gedaan aan den ontvanger, die voor de invordering alsnog zorg draagt, zoo noodig met toepassing van artikel 4 § 2 dezer instructie.

Reeds oninbaarverklaarde bedragen moeten door den ontvanger ten allen tijde worden aangenomen.

*Overschrijvingen en duplicaten van rij-kaarten;
ambtshalve aanslagen.*

Artikel 7.

§ 1. De overschrijving, bedoeld in artikel 9 der verordening, geschiedt namens Gedeputeerde Staten door den ontvanger van het kantoor van den aanslag op eene aanvraag, waarvan het formulier (model XV) ten kantore verkrijgbaar is. De oorspronkelijke rijkaart wordt door den ontvanger ingetrokken en met de aanvraag om overschrijving aan het primitieve beschrijvingsbiljet gehecht.

§ 2 Duplicaten van rij-kaarten, als bedoeld in artikel 13 der verordening, worden namens Gedeputeerde Staten door de ontvangers verstrekt, eveneens op daarvoor bestemde aanvragen (model XVI), waarvan het formulier ten kantore verkrijgbaar is.

Ingevolge evengenoemd artikel mogen slechts éénmaal gedurende het dienstjaar duplicaten worden uitgereikt. Geene duplicaten mogen worden afgegeven voor rijwielen en motorrijtuigen, welke volgens het beschrijvingsbiljet niet van *merk* en *nummer* zijn voorzien.

Bij het minste vermoeden van fraude, moet de ontvanger de duplicaten weigeren en den aanvrager naar Gedeputeerde Staten verwijzen.

Van de afgifte van een duplicaat wordt in de kohieren en op de beschrijvingsbiljetten aanteekening gesteld.

De ingekomen aanvragen worden door den ontvanger eens per maand aan Gedeputeerde Staten opgezonden.

§ 3. Gedeputeerde Staten doen aan de ontvangers opgave van de wegens overtreding of ontduiking der verordening gewezen vonnissen, die een ambtshalven aanslag tengevolge kunnen hebben.

Mochten de veroordeelden reeds aangifte hebben gedaan, dan teekent de ontvanger zulks op die opgave aan. Te dien einde moet in het kohier achter elken aanslag, voortvloeiende uit eene aangifte van een voorwerp, waarvoor bekeuring is ingesteld, met rooden inkt worden vermeld het woord „bekeuring”.

Wordt het den ontvanger bij eene bekeuring bekend, dat voorwerpen, aan de belasting onderhevig, niet zijn aangegeven, dan wordt het doen van aangifte daarvan zooveel mogelijk door hem bevorderd.

Kosteloze rij-kaarten voor „niet-ingezetenen”.

Artikel 8.

De rij-kaarten, door den ontvanger op mondelinge aanvragen afgegeven krachtens artikel 7a der verordening, worden ingeschreven in een daarvoor bestemd register (model XXII), dat in de laatste kolom door of van wege den aanvrager wordt geteekend voor ontvangst. Schriftelijke aanvragen worden bij het register bewaard.

Bij de aanvraag overtuigt zich de ontvanger zooveel mogelijk, dat de persoon, voor wien de kaart is bestemd, buiten de provincie woonachtig is, en dat aan deze gedurende het dienstjaar reeds geene kosteloze rij-kaart is verstrekt.

Materiëel.

Artikel 9.

§ 1. Jaarlijks vóór den 1^u Februari zendt de ontvanger aan zijn inspecteur eene lijst (model XXIV) van het in het komend dienstjaar benodigd materiëel; modellen dezer lijst worden van wege de provincie verstrekt.

De inspecteur voegt daarbij zijne aanvraag en zendt de stukken te zamen vóór den 5ⁿ Februari aan Gedeputeerde Staten.

Tusschentijdsche aanvragen worden rechtstreeks aan de provinciale griffie ingezonden.

§ 2. Vóór den laatsten September van elk jaar zendt de ontvanger de ongebruikte, de verschreven of op andere wijze onbruikbaar geworden rij-kaarten met eene lijst (model XXIII) aan Gedeputeerde Staten.

De kohieren en beschrijvingsbiljetten worden gedurende drie jaren, te rekenen van af het begin van het dienstjaar, ten kantore bewaard en daarna aan de provinciale griffie ingezonden.

Verdere werkzaamheden.

Artikel 10.

De inspecteurs en ontvangers dienen Gedeputeerde Staten van bericht en raad in alles wat op het weggeld betrekking heeft.

Declaratiën wegens belooning.

Artikel 11.

De declaratiën (model VIII) wegens belooningen voor het doen der beschrijving, het opmaken der kohieren en het uitreiken der aanslagbiljetten, alles voor zoover het betreft de primitieve kohieren, worden onmiddellijk na de uitreiking van de aanslagbiljetten voor alle onder het kantoor ressorteerende gemeenten aan den betrokken inspecteur toegezonden.

Na verificatie en vaststelling zendt hij ze zoo spoedig mogelijk door aan Gedeputeerde Staten.

De declaratiën wegens de overige belooningen en wegens de voorgesloten porto's, ook die van verzending van stukken aan den rechtsgeleerde, worden eveneens bij den inspecteur ingediend en wel onmiddellijk na de uitreiking

van de aanslagbiljetten van het 4e kwartaalskohier. Ze worden door den inspecteur nagezien en vastgesteld en met zijn eigen declaratie aan Gedeputeerde Staten overgelegd.

De bevelschriften van betaling omtrent een en ander worden den inspecteurs en ontvangers rechtstreeks toegezonden. Deze laatsten keeren het aan klerken en andere personen toekomende bedrag onmiddellijk na ontvangst uit.

Slotbepalingen.

Artikel 12.

Voor het geval de beschrijving, invordering of verantwoording dezer belasting aan andere ambtenaren dan de ontvangers der directe belastingen wordt opgedragen, zijn de bepalingen dezer instructie voor zooveel mogelijk ook op die ambtenaren van toepassing.

Artikel 13.

Deze instructie geldt eerstmaal voor het dienstjaar 1911/12

Voor het dienstjaar 1910/11 blijft de bestaande instructie van toepassing en worden de oude modellen gebezigd. De bepalingen, vervat in art. 5 § 2, art. 6 en art. 9 § 2 worden echter ook reeds op dat dienstjaar toegepast.

Alle bestaande voorschriften omtrent punten waaromtrent in deze instructie is voorzien, vervallen bij de inwerking-treding van dit besluit. De overige blijven van kracht. *)

112

*Besluit van Gedeputeerde Staten van den 9ⁿ
Februari 1911 tot vaststelling van MODELLEN
TER UITVOERING DER VERORDENING OP DE
HEFFING VAN WEGGELD (Prov. Bl. 1911 nr. 4).*

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

Gelet op de verordening tot heffing van weggeld in Noordbrabant, vastgesteld bij besluit der Staten van den

*) De hiervoor opgenomen gewijzigde tekst is voor het eerst van toepassing ten aanzien van het dienstjaar 1915—1916.

28ⁿ Januari 1907 (Provinciaal Blad Nr. 41), gewijzigd bij besluit van den 22ⁿ December 1909 (Provinciaal blad 1910 nr. 15);

hebben besloten:

A. ter vervanging van de bestaande modellen, opgenomen in het provinciaal blad nr. 16 van 1910, vast te stellen de hierbij gevoegde modellen en wel:

1e. voor de rijkaarten bedoeld in de artikelen 7 en 12, de modellen I^A, I^{AA}, I^B, I^C, I^{CC}, I^D, I^{DD}, I^E, I^F, I^G, I^H en i ;

2e. voor het beschrijvingsbiljet, bedoeld in de artikelen 10 en 12, het model II;

3e. voor het aanslagbiljet, bedoeld in artikel 17, het model III;

4e. voor het bewijs van betaling, bedoeld in artikel 18, het model III^A, voor zoover de aanslag meer dan f 10.— bedraagt;

B. te bepalen, dat het model III tevens zal worden gebruikt als bewijs van betaling, bedoeld in artikel 18, voor zoover de aanslag f 10.— of minder bedraagt.

MODEL IA.

RIJKAART VOOR INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 —191 .
1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.
(Ezel, Rund, Hond).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar

om van de provinciale wegen in Noordbrabant

(1) overeenkomstig art. 5 VI *

gebruik te maken met een (2) $\frac{\text{ezel}}{\text{rund}} \frac{\text{hond}}$

Omschrijving: (3)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, indien dit niet van toepassing is.

(2) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(3) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men zij er op bedacht deze rijkaart gedurende het belastingjaar te bewaren.

MODEL IAA.

RIJKAART VOOR NIET-INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 —191 .
1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.
(Ezel, Rund, Hond).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar

om van de provinciale wegen in Noordbrabant

(1) overeenkomstig art. 5 VI

gebruik te maken met een (2) $\frac{\text{ezel}}{\text{rund}} \frac{\text{hond}}$

Omschrijving: (3)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, indien dit niet van toepassing is.

(2) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(3) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men is verplicht deze rijkaart steeds bij zich te hebben en haar langs den weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen der weggeldverordening belast, op hunne eerste vordering te vertoonen.

MODEL I_B.

RIJKAART VOOR NIET-INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 —191.

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Ezel, Rund, Hond).

(Twee (1) maands).
(Vier

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het tijdvak van tot en met

191 om van de provinciale wegen

in Noordbrabant gebruik te maken met een (1) $\frac{\text{ezel}}{\text{rund}} \frac{\text{hond}}$

Omschrijving: (2)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men is verplicht deze rijkaart gedurende het bovenaangegeven tijdvak bij zich te hebben en haar langs den weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen der weggeld-verordening belast, op hunne eerste vordering te vertoonen,

MODEL I_C.

RIJKAART VOOR INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 —191 .

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Paard, Muildier, Muilezel).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar

om van de provinciale wegen in Noordbrabant gebruik te

maken met een (1) $\frac{\text{paard}}{\text{muildier}} \frac{\text{muilezel}}$

Omschrijving: (2)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men zij er op bedacht deze rijkaart gedurende het belastingjaar te bewaren.

MODEL 100.

RIJKAART VOOR NIET-INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191—191 .

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Paard, Muldier, Muilezel).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar

om van de provinciale wegen in Noordbrabant gebruik te

maken met een (1) $\frac{\text{paard}}{\text{muldier}}$
 muilezel

Omschrijving: (2)

Afgegeven, den

191

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men is verplicht deze rijkaart steeds bij zich te hebben en haar langs den
weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen
der weggeldverordening belast, op hunne eerste vordering te vertoonen.

MODEL 10.

RIJKAART VOOR INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 —191 .

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Paard, Muldier, Muilezel).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar.

om van de provinciale wegen in Noordbrabant

overeenkomstig $\frac{\text{Art. 5 II}}{\text{Art. 5 III}}$ (1)
 Art. 5 VI

gebruik te maken met een (1) $\frac{\text{paard}}{\text{muldier}}$
 muilezel

Omschrijving (2)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men zij er op bedacht deze rijkaart gedurende het belastingjaar te bewaren.

MODEL I^{DD}.

RIJKAART VOOR NIET-INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 — 191.

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Paard, Muildier, Muilezel).

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het geheele jaar

om van de provinciale wegen in Noordbrabant

overeenkemstig $\frac{\text{Art. 5 II}}{\text{Art. 5 III}} (1)$
 $\frac{\text{Art. 5 IV}}$

gebruik te maken met een (1) $\frac{\text{paard}}{\text{muildier}} \frac{\text{muilezel}}$

Omschrijving: (2)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N B. Men is verplicht deze rijkaart gedurende het belastingjaar steeds bij zich te hebben en haar langs den weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen der weggeldverordening belast, op hunne eerste vordering te vertoonen.

MODEL I^E.

RIJKAART VOOR NIET-INGEZETENEN DER PROVINCIE.

Dienstjaar 191 — 191 .

1 Mei—30 April.

Weggeld Noordbrabant.

(Paard, Muildier, Muilezel).

$\frac{\text{(Twee)}}{\text{(Vier)}} (1) \text{ maands}.$

Afgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van

te

voor het tijdvak van 191 tot met
om van de provinciale wegen

in Noordbrabant gebruik te maken met een (1) $\frac{\text{paard}}{\text{muildier}} \frac{\text{muilezel}}$

Omschrijving: (2)

Afgegeven, den

191 .

De Ontvanger,

(1) Doorslaan, wat niet van toepassing is.

(2) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

N.B. Men is verplicht deze rijkaart steeds bij zich te hebben en haar langs den weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtreding der weggeldverordening belast, op hunne eerste vordering te vertoonen

Beroepskaart.	DIENSTJAAR 191 — 191 .		Beroepskaart.
	Model IG.	Weggeld Noordbrabant.	
	RIJKAART		
	afgegeven door het ontvangkantoor te		
	ten name van		
	van beroep		
	wonende te		
	om gedurende het geheele jaar van de provinciale wegen in Noordbrabant uitsluitend in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf gebruik te maken of te laten maken met een		
	motorrijtuig op (1) <u>wielen</u> (2) (2) <u>heeren</u> rijwiel, ingericht voor <u>persoon</u> <u>dames</u> omschrijving (3)		
	Afgegeven, den 191 . De Ontvanger,		

(1) In te vullen het getal.
 (2) Doorslaan, wat niet van toepassing is.
 (3) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

Deze kaart moet langs den weg aan de ambtenaren en beambten met de opsporing van overtredingen der weggeld-verordening belast, op hunne eerste vordering worden vertoond. (Art. 20).

N.B. Deze rijkaart wordt op **geel** papyroline gedrukt.

DIENSTJAAR 191 — 191 .	
Model IF.	Weggeld Noordbrabant.
RIJKAART	
afgegeven door het ontvangkantoor te	
ten name van te	
voor het geheele jaar	
om van de provinciale wegen in Noordbrabant gebruik te maken of te laten maken met een motorrijtuig op (1) <u>wielen</u> (2)	
(2) <u>heeren</u> rijwiel, ingericht voor <u>persoon</u> <u>dames</u>	
omschrijving (3)	
Afgegeven, den 191 . De Ontvanger,	

(1) In te vullen het getal.
 (2) Doorslaan, wat niet van toepassing is.
 (3) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

Deze kaart moet langs den weg aan de ambtenaren en beambten met de opsporing van overtredingen der weggeld-verordening belast, op hunne eerste vordering worden vertoond. (Art. 20).

N.B. Deze rijkaart wordt op **rood** papyroline gedrukt.

DIENSTJAAR 191 — 191 .

Model IH

Weggeld Noordbrabant.

RIJKAART

(Twee (1) maands).
(Vierafgegeven door het ontvangkantoor te
ten name van te
voor het tijdvak van tot en met 191
om van de provinciale wegen in Noordbrabant gebruik te maken
of te laten maken met een motorrijtuig op (2) wielen (1)
(1) heeren rijwiel, ingericht voor persoon(1) dames
omschrijving (3)

Afgegeven, den 191 .

De Ontvanger,

- (1) In te vullen het getal.
(2) Doorslaan, wat niet van toepassing is.
(3) Zooals op het beschrijvingsbiljet.

Deze kaart moet langs den weg op hunne eerste vordering aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen der weggeld-verordening belast, worden vertoond. (Art. 20).

N.B. Deze rijkaart wordt op **blauw** papyroline gedrukt.

VOORZIJDE.

MODEL II.

DIENSTJAAR 191 — 191 .

Weggeld Noordbrabant.

Kostelooze rijkaart voor niet-ingezetenen.

ten behoeve van

wonende te

om op **vijftien** dagen van het bovenvermeld dienstjaar van de provinciale wegen in Noordbrabant gebruik te maken of te laten maken, op de wijze, in art. 3 der verordening tot heffing van Weggeld in Noordbrabant omschreven.Afgegeven door het Ontvangkantoor te
ter Provinciale Griffie

te den 191 .

(Handteekening van den ambtenaar)

Deze kaart moet langs den weg aan de ambtenaren en beambten, met de opsporing van overtredingen der weggeld-verordening belast, op hunne eerste vordering worden vertoond. (Art. 20).

(KEERZIJDE)
(van Model I').

DIENSTJAAR 191 — 191 .		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
Handteekening van den houder.		
Met inkt of onuitwisschaar potlood moet de houder <i>vooraf</i> in de daarvoor aangewezen ruimte zijne handteekening hebben geplaatst en in een der vijftien hokjes in <i>schrifletters</i> hebben ingevuld den dag, waarop van de kaart wordt gebruik gemaakt. In geen der hokjes mag meer dan één datum ingevuld worden.		

N.B. Deze rijkaart wordt op **wit** papyroline gedrukt.

Kantoor
GEMEENTE
Wijk

Dienstjaar 191 / 191

Model II.

BESCHRIJVINGSBILJET voor de heffing van Weggeld in de Provincie Noordbrabant.

Doorlopend volgnummer van het kohier

Naam en voornaam van den belastingplichtige: (1)

Naar aanleiding van het besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 28 Januari 1907 tot heffing van Weggeld in de provincie Noordbrabant, gewijzigd bij besluit der Staten van den 22n December 1909, van welk reglement de gewijzigde tekst is afgekonddigd in het Provinciaalblad nr. 15 van 1910 en hierachter is afgedrukt, worden U de volgende vragen gedaan, welke Gij verplicht zijt zonder voorbehoud en met de vereischte ophelderingen te beantwoorden.

Peroep:

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
A. VAN VOORST TOT VOORST, Voorzitter,
WAGENAAR, Griffier.

V R A G E N .

G E T A L in schrijff- letters.		O M S C H R I J V I N G . (2)		Aanmer- kingen.	
1. Hoeveel ezels, runderen of honden houdt Gij, waarmede als trekdiër in den loop van het dienstjaar [3] van wegen of voetpaden, in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant [4] gebruik wordt gemaakt?					
2. Hoeveel paarden, muldieren of mullezens houdt Gij, waarmede als rij- of trekdiër in den loop van het dienstjaar [3] van wegen of voetpaden, in beheer of onderhoud bij de provincie Noordbrabant [4], gebruik wordt gemaakt?					
3. Hoeveel motorrijtuigen, als bedoeld in artikel 2 sub 29 [geen volrij- tuigen] houdt Gij, waarmede als vervoermiddel in den loop van het dienstjaar [3] van wegen of voetpaden, in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant [4], gebruik wordt gemaakt? [6]		op 2 of 3 wielen op wielen [5]			
4. Hoeveel motorrijtuigen, als bedoeld in artikel 2, laatste lid [volg- rijtuigen], houdt Gij, waarmede als vervoermiddel in den loop van het dienstjaar [3] van wegen of voetpaden, in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant [4], gebruik wordt gemaakt?		op wielen [5]			

5. Hoeveel rijwielen, bedoeld in artikel 3, sub d, houdt Gij, waarmede als vervoermiddel, in den loop van het dienstjaar (3) van wegen of voetpaden in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant (4), gebruik wordt gemaakt? (7)	ingehoor voor twee of meer personen	
6. Met hoeveel van de bovengenoemde rij- of trekkieren, rijwielen of motorrijtuigen wordt gebruik gemaakt van wegen of voetpaden in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant (4), uitsluitend tot uitoefening van een beroep of bedrijf?		
7. Met hoeveel van de bovengenoemde paarden, muilieren of muilezels wordt gebruik gemaakt van wegen of voetpaden in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant (4), door een landbouwer, niet in eenig bedrijf?		
8. Met hoeveel van de bovengenoemde paarden, muilieren of muilezels wordt gebruik gemaakt van de wegen of voetpaden in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant, uitsluitend tot uitoefening van het landbouw- of tot vervoer van personen op of in rij- of voertuigen, die of welker zitplaatsen niet op ijzeren of op stalen veeren of riemen, of op andere veerkrachtige lichamen rusten of hangen?		
9. Hier te vermelden, indien Gij eene twee- of eene viermaands rijkaart verlangt.		
(1) Indien de belastingsschuldige is een minderjarige, tevens te vermelden de wettige vertegenwoordiger, of, woont deze buitenslands, de gemachtigde, die hier te lande voor den minderjarige optreedt. (2) In te vullen: voor rij- of trekkieren: 1. het geslacht (hengst, merrie of ruïn), 2. de kleur, 3. bijzondere kenteekenen; voor motorrijtuigen en rijwielen: het merk, de letter en het nummer, of, bij gebreke daarvan, andere kenteekenen; voorts heeren- of damesrijwiel. (3) Het dienstjaar loopt van 1 Mei tot en met 30 April. (4) De wegen en voetpaden, hier bedoeld, zijn op het achterstaande kaartje aangegeven met eene breede zwarte lijn. (5) In te vullen het aantal wielen. (6) Onder deze categorie vallen ook de motorrijwielen (7) Onder deze categorie vallen de gewone rijwielen.	Aldus beantwoord, ..., den 191 (Te onderteekeken)	Handmerk van door hem geplaatst in tegenwoordigheid van ons, ondergeteekenden, getuigen,
N.B. I Het beschrijvingsbiljet moet b. hoorlijk ingevuld en onderteekend binnen 8 dagen na ontvangst worden ingeleverd ten kantore van den Ontvanger der Directe Belastingen binnen wiens kring de gemeente Uwer inwoning gelegen is, of indien Gij niet in de provincie woont, bij een der Ontvangers der Directe Belastingen in Noordbrabant.		II. Voor rijwielen en motorrijtuigen, welke volgens het beschrijvingsbiljet niet van merk en nummer zijn voorzien, worden bij verlies geen duplicaat-rijkaarten verstrekt.

Kantoor

Model III.

PROVINCIE NOORDBRABANT.

Gemeente

Wijk Nr.

Aanslagbiljet.

Dienstjaar 191 — 191 .

WEGGELD.

Art. van het kohier.

Naam van den belastingsschuldige:

De ondergeteekende verwittigt U, dat Gij in de onder den naam van Weggeld geheven wordende belasting zijt aangeslagen als volgt:

Wende men zich tot den betrokken ontvanger.

AANWIJZING van het VOORWERP DER BELASTING.	TOEGEPASTE ARTIKELEN.	BEDRAG der BELASTING.
Ezels, runderen en honden.	art. 3a art. 3a j ^o . 5 VI.	f
Paarden, muilezels en muilieren.	art. 3b art. 3b j ^o . 5 II art. 3b j ^o . 5 III art. 3b j ^o . 5 VI	

Voor overschrijvingen en voor duplicaten van rijkaarten

MOTORRIJTUIGEN.			
Motorrijtuigen, bedoeld in art. 2 sub 2°.	op 2 of 3 wielen.	art. 3c 1°. art. 3c 1° j° 5 IV. art. 3c 2°. art. 3c 2° j° 5 IV.	
	op wielen.		
Volgrijtuigen, bedoeld in art. 2, laatste lid.	op wielen.	art. 3c 3°. art. 3c 3° j° 5 IV.	
RIJWIELEN.	voor één persoon.	art. 3d. art. 3d j° 5 V.	
	voor twee of meer personen.	art. 3d. art. 3d j° 5 V.	
		Totaal	

Gij wordt uitgenoodigd tot betaling dezer belasting vóór of op den vervaldag, aan ommezijde vermeld.

Voldaan den 191
 en verantwoord onder Nr. van het journaal.
 (dagteekening der uitreiking)

De Ontvanger, ... De ontvanger, met de invordering belast,

Model III A.

PROVINCIE NOORDBRABANT.

W E G G E L D.

KANTOOR.....

DIENSTJAAR —191 .

ONTVANGEN van

wonende te wijk Nr.

de aanslag, voorkomende onder artikel van het kohier der

gemeente, en geboekt onder nr. van het Journaal.

....., den 191 .

De Ontvanger, met de invordering belast,

.....

113

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Mei 1912 G nr. 336, houdende INLICHTINGEN NOPENS DE UITVOERING DER VERORDENING op de heffing van weggeld in de provincie Noordbrabant.

Ad artikel 2.

In verband met het feit, dat de **bermen** volgens artikel 2, 1^e onder wegen worden begrepen, en de verordening ter zake geene vrijstelling verleent, is ook weggeld verschuldigd voor **paarden, aangespannen voor tramwagens**, welke, zij het ook langs spoorstaven, over de bermen van provinciale wegen worden voortbewogen.

Ad artikel 3.

Een vereischte voor de belastbaarheid is, dat, met paarden enz. **als rij- of trekdiër**, of met rijwielen enz. **als vervoermiddel** van den provincialen weg wordt gebruik gemaakt. Derhalve is geen belasting verschuldigd, wanneer men b.v. een niet aangespannen of bereden paard of een rijwiel aan de hand over den provincialen weg leidt.

„**Oversteken**”. Het oversteken van den weg zonder meer behoort o.i. **niet** als gebruik van den weg in den zin der verordening op de heffing van weggeld te worden aangemerkt.

Het artikel, sprekend van rijwielen, onderscheidt niet, zoodat daaronder ook vallen zgn. **kinderrijwielen**.

Ad artikel 4.

„**Laten maken**” Deze uitdrukking worde ruim opgevat. Betreft het personen, die er hun beroep van maken paarden of rijwielen te verhuren, dan behooren zij die aan te geven onderscheidenlijk volgens artikel 5 sub II en artikel 5 sub V.

Zij worden geacht in hun beroep van paarden- of rij-

wielverhuurders de huurders daarmede van den weg gebruik te laten maken. Aan deze laatsten zal het dus vrijstaan, de door hen gehuurde paarden of rijwielen, die door de verhuurders zijn aangegeven, op de provinciale wegen te gebruiken, zonder deze zelf aan te geven, en onverschillig of zij (de huurders) ze al dan niet gebruiken voor hun eigen beroep of bedrijf.

Betreft het een rijwiel, dan moeten zij bij het gebruik van den provincialen weg de rijkaart van den verhuurder bij zich hebben.

Ad artikel 5.

Behoudens de in dit artikel sub I gegeven gevallen bestaan er geen **vrijstellingen**, terwijl Gedeputeerde Staten niet bevoegd zijn vrijstelling of ontheffing van een of meer bepalingen dezer verordening te verleenen. Het richten van verzoekschriften om vrijstelling of ontheffing aan hun college moet belanghebbenden belastingplichtigen dan ook worden ontraden, daar zij toch nimmer kunnen worden ingewilligd.

Ad artikel 5. I. A. b.

Publieke dienst.

Geen belasting is verschuldigd door hen, die tot den publieken dienst *verplicht* zijn en *uitsluitend* bij de vervulling van dien plicht met een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig van den provincialen weg gebruik maken. Het is geen vereischte, dat de betrokken ambtenaar of beambte verplicht zij tot het *houden* van een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig.

Deze bepaling stelt mitsdien noch hen vrij, die *niet* tot den publieken dienst *verplicht* zijn, noch hen, die hoewel tot den publieken dienst verplicht, niet *uitsluitend* tot uitoefening van dien plicht met een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig van den provincialen weg gebruik maken.

Op deze vrijstelling kunnen zich dus ontvangers der directe belastingen en andere, in artikel 23 der verordening

genoemde ambtenaren, op grond van de hun daar gegeven *bevoegdheid* (die nog geen *verplichting* is) niet beroepen.

Kommiezen bij 's Rijks directe belastingen, rijksveldwachters, gemeente-veldwachters, maréchaussée's enz., genieten op grond van deze bepaling, behoudens op verlofdagen, *binnen hun dienstkring vrijstelling, niet echter omdat ze vallen onder de in artikel 23 genoemde ambtenaren en beambten, maar omdat ze, uit hoofde van hun betrekking tot publieken dienst verplicht, bij de uitoefening van dien plicht van den provincialen weg moeten gebruik maken.*

Aan deze bepaling kunnen ook deurwaarders bij de kantongerechten enz. en agenten der rijksverzekeringsbank recht op vrijstelling ontleenen.

Onbezoldigde rijks- of gemeente-veldwachters nochtans kunnen zich, als *niet* tot publieken dienst *verplicht*, niet op deze bepaling beroepen.

Ook wordt door het bepaalde sub I. A. b. van belasting vrijgesteld het gebruik van den provincialen weg krachtens eenig wettelijk voorschrift z. a. de inkwartieringswet, eene plaatselijke verordening op hand- en spandiensten enz.

Ad artikel 5. I. C.

Deze bepaling verleent bij verwisseling van den houder met overgave der rijkaart vrijdom van belasting voor den nieuwen houder, mits deze van den provincialen weg geen gebruik maakt of laat maken, dat zwaarder is belast dan dat, waarvoor het rij- of trekdier of vervoermiddel reeds voor den loopenden dienst is aangegeven. Zoo b. v. kan iemand, die een paard koopt, dat voor het weggeld reeds door den vroegeren houder is aangegeven „uitsluitend voor het landbouwbedrijf”, daarmede zonder nieuwe aangifte van den provincialen weg gebruik maken, maar uitsluitend tot uitoefening van het landbouwbedrijf. Wenscht de nieuwe houder daarmede ook tot andere doeleinden van den provincialen weg gebruik te maken, dan moet artikel 14 der verordening worden toegepast.

Een landbouwer, die zijn paard heeft aangegeven voor het landbouwbedrijf, kan dat paard vrij tijdelijk afstaan aan anderen om daarmee tot uitoefening van het (hun) landbouwbedrijf van den provincialen weg gebruik te maken.

Iemand, die een rijwiel heeft aangegeven in het weggeld voor onbeperkt gebruik, kan daarmee eenieder op den provincialen weg laten rijden, mits de bestuurder de rijkaart bij zich hebbe. Is de aangifte geschied „uitsluitend tot uitoefening van een beroep of bedrijf”, ook dan kan daarmee door een ander van den provincialen weg gebruik worden gemaakt, maar „uitsluitend tot uitoefening van een beroep of bedrijf.”

Ad artikel 5, II, IV en V.

Beroep of bedrijf

Onder „**uitoefening van beroep of bedrijf**” valt o.a. ook het gebruik van den provincialen weg door een arbeider of ambachtsman, die van een rijwiel gebruik maakt om zich naar de fabriek of werkplaats of vandaar naar huis te begeven; door een landbouwer, die er mede naar zijn land of weide rijdt, door notarissen, geneesheeren, klerken enz. die om zich naar de plaats te begeven, waar zij hun beroep gaan uitoefenen, van een rijwiel enz. gebruik maken. Het bezoeken van een school is geen uitoefening van bedrijf, zoodat een rijwiel, dat op den provincialen weg voor schoolbezoek gebruikt wordt, niet als z.g.n. „bedrijfsrijwiel” kan worden aangegeven.

Om onder de gunstige bepaling, volgens welke slechts eene gereduceerde belasting is verschuldigd, te vallen, mag van de provinciale wegen alleen „**uitsluitend tot uitoefening van het beroep of bedrijf**” gebruik worden gemaakt, zoodat reeds bij een **accidenteel** gebruik van den provincialen weg **buiten** het beroep of bedrijf de volle belasting is verschuldigd.

Ad artikel 5, VI.

Landbouwbedrijf.

Hieronder valt **niet** het aanvoeren van steenen voor den

bouw eener kapel, van patronaat enz.; evenmin het vervoer van planten uit eene boomkweekerij.

Daaronder valt **wel**: het beurtelings en gratis vanaf schip of spoor vervoeren, ten behoeve van landbouwverenigingen, van landbouwmaterialen naar de (gemeenschappelijke) opslagplaats; het binnenhalen van schaarhout uit eigen landbouwbedrijf; het vervoeren en leveren van wit zand uit eigen zandkuilen, mits er geen bedrijf van wordt gemaakt, benevens het vervoeren van melk voor anderen naar de coöperatieve zuivelfabriek en het tijdelijk afstaan van een (landbouw) paard tot uitoefening van het landbouwbedrijf, *mits ook van dat vervoeren of afstaan geen bedrijf wordt gemaakt*, hetgeen altijd kan geacht worden het geval te zijn, indien het *kosteloos* geschiedt.

Ook moet hieronder begrepen worden het z. g. afrijden onder den man van landbouwpaaarden; het vervoeren van melk — ook al geschiedt dit vervoer op of in voertuigen op stalen veeren — naar de afnemers; van landbouwproducten naar de plaats van levering (ook ten behoeve van andere landbouwers mits kosteloos); van levensmiddelen en brandstoffen voor eigen huishoudelijk gebruik; van huisraad voor eigen huishouden; de aanvoer door belanghebbende landbouwers van materialen voor den bouw eener coöperatieve boterfabriek; van steenkolen voor de exploitatie ervan; de aanvoer van bouwmaterialen voor landbouwerswoningen, schuren, stallen e. d. ook door anderen dan degenen, voor wie deze gebouwen bestemd zijn, een en ander voor zoover zulks kosteloos geschiedt. Daaronder zijn eveneens te begrijpen de z.g.n. „burendiensten”, die bestaan in het kosteloos vervoer door landbouwers van huisraad bij de verhuizing van buren (landbouwers).

Overeenkomstig welk onderdeel van artikel 5 dekhengsten moeten worden aangeslagen, hangt af van het gebruik, dat van deze dieren wordt gemaakt op den provincialen weg.

Ad artikel 7.

Belastingplichtigen, die den zetel van hun bestuur of hun hoofdverblijf niet binnen deze provincie hebben (zgn. vreemdelingen), kunnen op **15 al dan niet achtereenvolgende dagen** van het belastingjaar van den provincialen weg met een rij- of trekdier, rijwiel of motorrijtuig *kosteloos* gebruik maken, mits zij zich vooraf hebben voorzien van eene (witte) rijkaart, welke op het oogenblik, waarop zij gebruikt wordt, behoorlijk (dat is zooals op de keerzijde der kaart zelve is aangegeven) moet zijn ingevuld.

Deze rijkaart wordt *kosteloos* verstrekt op aanvraag, hetzij ter provinciale griffie, hetzij bij de in Noordbrabant gevestigde ontvangers der directe belastingen en die, belast met de waarneming der kantoren van invoerrechten langs de grenzen, terwijl op de secretarieën van grens-gemeenten eveneens zoodanige kaarten worden gedeponeed.

Deze kosteloze rijkaart wordt ten behoeve van denzelfden persoon slechts éénmaal in het belastingjaar verstrekt.

Daarenboven zijn voor de zgn. vreemdelingen verkrijgbaar:

- 1°. voljaarsrijkaarten (evenals voor ingezetenen);
- 2°. *tweemaandsrijkaarten*; en
- 3°. *viermaandsrijkaarten*.

De reducties van artikel 5 II, III, IV, V, en VI zijn **wel** op de *voljaarsrijkaarten*, doch **niet** op de *twee-* en *viermaandsrijkaarten* van toepassing.

Ad artikel 8.

Ontheffing of vermindering van verschuldigd weggeld wegens afschaffing van het belastingobject in den loop van het dienstjaar of om andere dergelijke redenen kent de verordening niet en kan dus niet worden toegestaan.

Ad artikel 9.

Overschrijving kan ook om andere redenen dan wegens vervanging van het aangegeven belastingobject door een ander van dezelfde soort geschieden, b.v. bij ziekte of tijdelijke buitengebruikstelling van een belastingobject.

De verordening kent slechts twee *soorten* van objecten, n.l. *dieren* en *vervoermiddelen*. Eene rijkaart voor een os kan mitsdien worden overgeschreven op een paard; die van een rijwiel op een motorrijtuig enz., (behoudens de toepassing van artikel 14 der verordening), doch niet die van een rijwiel op een hond.

Ad artikel 11 en 12.

Behoudens bijzondere omstandigheden behoort van het niet behoorlijk of niet tijdig inleveren van uitgereikte beschrijvingsbiljetten geen proces-verbaal te worden opgemaakt.

Het verdient echter aanbeveling zulks ter kennis te brengen van de op ontduiking der belasting toezicht hebbende ambtenaren, ten einde bij eventueel wederrechtelijk gebruik maken van den provincialen weg bekeuring in te stellen.

Ad artikel 20.

Tegen den „bestuurder” is hier straf bedreigd, onverschillig of hij de houder is of niet.

Zgn. vreemdelingen moeten, ook wanneer met een *rij- of trekdier* van den provincialen weg gebruik maken, *altijd de rijkaart bij zich hebben*, onverschillig of dat gebruik wordt gedekt door eene kosteloze, eene twéémaands-, eene viermaands- of eene voljaarsrijkaart.

Ad artikel 21.

Inbeslagneming van rij- of trekdieren, rijwielen of motorrijtuigen, waarmede wederrechtelijk van den provincialen weg gebruik wordt gemaakt, of van rijkaarten mag *niet* plaats hebben.

Ad artikel 23.

Gedeputeerde Staten zijn niet bevoegd *processenverbaal* wegens overtreding der verordening *buiten vervolging* te houden. Op daartoe aan hun College gerichte verzoeken kan nimmer gunstig worden beschikt.

Ook moeten de processen- verbaal niet door hunne tuschenkomst, doch *rechtstreeks* aan de betrokken officieren van Justitie worden ingezonden.

114

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 1 Juli 1913 A nr. 1, aan de burgemeesters betreffende CONTROLE VOOR HET WEGGELD op de provinciale wegen (Prov. Bijbl. 1913 nr. 89).

Met goedvinden der Staten dezer provincie is een begin gemaakt met het uitvoeren van het voornemen tot het instellen eener bijzondere controle voor het Weggeld, voornamelijk met het oog op het gebruik van de provinciale wegen door personen, die ingevolge art. 20 der weggeld-verordening verplicht zijn hunne rijkaart bij zich te hebben.

Hiermede wordt geenszins beoogd het toezicht door de in de verordening tot bekeuring bevoegd verklaarde personen overbodig te maken of ook maar in eenigerlei opzicht te verzwakken.

Het doel is enkel eene zich snel en gemakkelijk verplaatsende controle te hebben, uitgeoefend door personeel, dat op geschikte tijden er zich uitsluitend mede bezighoudt en met kracht optreedt vooral *daar, waar volgens aanwijzingen veel straffeloos gepleegde overtredingen, inzonderheid met rijwielen, voorkomen.*

Daar na het doen van eene bekeuring gegevens omtrent de(n) bekeurde kunnen noodig zijn, wordt U beleefd uitgenoodigd, die desgevraagd wel te willen verschaffen.

Ook zal het mij aangenaam wezen, wanneer U aan dergelijk beambte bij gelegenheid, dat hij zich ten uwent aanmeldt, mondelinge aanwijzingen zoudt willen doen, welke de controle ten goede kunnen komen, of dat U rechtstreeks aan Gedeputeerde Staten schriftelijke, zoo noodig confidentieele, mededeelingen doet, welke aanleiding kunnen geven tot bijzondere met de weggeld-controle verband houdende opdrachten aan den betrokken beambte.

115

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Januari 1914 G. nr. 208 aan de ontvangers der directe belastingen enz. in Noordbrabant, betreffende CONTROLE OP HET GEBRUIK VAN BEROEPSKAARTEN.

Het komt meermalen voor, dat door belastingplichtigen voor het weggeld z. g. *beroepskaarten* (meestal voor rijwiel- en) worden aangevraagd, terwijl het te voorzien is, ja zelfs voor de hand ligt, dat door hen ook *buiten* beroep of bedrijf van den provincialen wegzal worden gebruik gemaakt.

Zooals reeds is medegedeeld bij artikel 2, § 1, 4e alinea, der instructie (prov. blad nr. 3 van 1911) moeten de belastingplichtigen echter steeds worden aangeslagen overeenkomstig hunne aangiften. Artikel 15 der provinciale verordening op de heffing van weggeld toch bepaalt, dat de kohieren worden opgemaakt *overeenkomstig* de ingeleverde beschrijvingsbiljetten, zoodat nimmer vrijheid bestaat den aangever aan te slaan in afwijking van zijne aangifte.

Wanneer derhalve belanghebbenden door den ontvanger niet zijn te overreden tot het doen eener volledige aangifte, rest niets anders dan te trachten proces-verbaal op te maken in geval van gebruik van den provincialen weg in strijd met de weggeldverordening.

Te dien einde noodigen wij U uit in gevallen, als in den aanhef dezes bedoeld, op den persoon in kwestie de aandacht te vestigen van de beampten, genoemd in artikel 23 der weggeldverordening, *en tevens* diens naam en woonplaats op te geven aan ons college, opdat den controleur, bedoeld, in ons schrijven d.d. 19 Juni j.l. G nr. 207, de opdracht kan worden verstrekt op dien persoon *in het bijzonder* te letten.

116

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 20 Juli G nr. 154 aan de ontvangers der directe belastingen enz. in Noordbrabant betreffende
OVERLEGGING PROCES-VERBAAL VOOR AMB-
TELIJKE VERKLARING.

Bij aanvragen om ambtelijke verklaringen (modellen XVII en XVIII) wordt door verbalisanten meermalen nagelaten het betrekkelijke proces-verbaal over te leggen.

Daar in het model dier verklaring sprake is van „*bijgaand*” proces-verbaal en de Ontvanger dus de verlangde verklaring feitelijk niet naar waarheid kan afgeven zonder het verbaal te hebben gezien, hebben wij ter zake overleg gepleegd met den Commandant der Koninklijke Marechaussee en den Inspecteur der Rijksveldwacht, die ons hebben doen weten, dat zij hun onderhebbend personeel zullen aanschrijven bij de aanvraag om een ambtelijke verklaring steeds het betrekkelijke proces-verbaal ter inzage aan te bieden. Uitdrukkelijk is echter de voorwaarde gesteld, *dat het verbaal met de geheel ingevulde verklaring ten spoedigste aan den verbalisant wordt teruggezonden.*

Wij noodigen U beleefd uit deze voorwaarde steeds stipt na te komen en deelen tevens mede, dat ook den burgemeesters is verzocht hun politiepersoneel in gelijken zin als boven vermeld te willen instrueeren.

LEGES.

117

Besluit der Staten van Noordbrabant dd. 19 Juli 1906, tot HEFFING VAN LEGES TER PROVINCIALE GRIFFIE (Prov. Bl. 1906 nr. 102), gewijzigd bij besluit van 21 November 1907 (Prov. Bl. 1908 nr. 1).

Artikel-1.

Ten behoeve van de provinciale kas worden ter provinciale griffie leges geheven naar de in het volgende artikel aangewezen tarieven.

Art. 2.

1^e. *a*. Voor de afgifte van een besluit der Staten, Ge-deputeerde Staten of van den Commissaris der Koningin, waarbij iemand tot eenig ambt of eenige bediening wordt benoemd: indien de benoeming geschiedt voor onbepaalden tijd 1 %, anders dan voor onbepaalden tijd $\frac{1}{2}$ %, van den aan de betrekking verbonden pensioensgrondslag, of bij gebreke daarvan, van de aan de betrekking verbonden jaarwedde ;

b. voor de afgifte van afschriften of uittreksels van besluiten, van de sub *a* genoemde autoriteiten uitgaande, tot verhooging van de aan eenig ambt of bediening verbonden jaarwedde 1% van de verhooging over een jaar.

Voor de toepassing van deze bepalingen worden maand- en weekloonen tot jaarwedden herleid door vermenigvuldiging dier loonen respectievelijk met 12 en 50 en worden onder jaarwedden begrepen en op hunne geldswaarde geschat de aan de betrekking verbonden emolumenten ;

2^e. voor het stellen eener verklaring van gedane eedsaflegging f 1.50 ;

3^e. voor de afgifte van eene beschikking niet bedoeld onder 4^e geheel of gedeeltelijk overeenkomstig het verzoekschrift f 2.— ;

4^e. voor de afgifte op verzoek van den belanghebbende van eene machtiging tot het schieten van schadelijk gedierte f 2.50 ;

5^e. voor afschriften of uittreksels, die geen bijlagen zijn van stukken, waarvoor reeds leges verschuldigd zijn, voor de 1e bladzijde 50 ct. voor elke volgende 25 ct. ;

6^e. voor de legalisatie van handteekeningen of de afgifte van een nationaliteitsbewijs 60 ct. ;

7^e. voor het viseeren van een adeldomdiploma f 5.—.

Onder afschriften worden o.a. ook verstaan stukken, met behulp van een hectograaf of type-writer of met gebruikmaking van gedeeltelijk gedrukte formulieren vervaardigd.

De bladzijden der niet gedeeltelijk gedrukte stukken, bedoeld onder 5° worden zooveel mogelijk en zooveel noodig geheel beschreven. Eene geheel beschreven bladzijde bevat ten minste 25 regels en elke regel ten minste 12 lettergrepen.

Regels minder dan 12 lettergrepen bevattende blijven buiten aanmerking en voor bladzijden, minder dan 25 regels bevattend zijn slechts in evenredigheid leges verschuldigd, een en ander met een minimum van 50 ct.

Art. 3.

De leges zijn verschuldigd door dengene, ten name van wien een besluit, beschikking, afschrift of uittreksel wordt afgegeven of een verklaring gesteld wordt.

Art. 4.

Leges worden niet geheven :

a. volgens 1° van artikel 2, indien de pensioensgrondslag of bij gebreke daarvan de jaarwedde minder bedraagt dan f 600.—;

b. volgens 2° van artikel 2, indien de eedsaflegging geschiedt naar aanleiding van eene benoeming, tengevolge waarvan reeds overeenkomstig 1° van art. 2 leges verschuldigd zijn ;

c. voor de afgifte van stukken aan ambtenaren en openbare besturen in het belang van den hun opgedragen dienst ;

d. voor de eerste afgifte van afschriften van stukken, waarvan vrijdom van zegelrecht is toegekend, of ten aanzien waarvan bij wettig voorschrift is bepaald, dat afgifte of uitreiking kosteloos zal geschieden ;

e. van hen, die door eene verklaring, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats, van hun onvermogen doen blijken ;

f. voor de afgifte van beschikkingen overeenkomstig art. 10.

Art. 5.

De invordering der leges geschiedt, voor zooveel noodig met de verschuldigde kosten van zegel en registratie, onder toezicht van den Griffier der Staten, door een ambtenaar ter Provinciale Griffie, door den Commissaris der Koningin aan te wijzen.

Art. 6.

De ambtenaar, met de invordering belast, vermeldt op het stuk, waarvoor leges verschuldigd zijn, het verschuldigde bedrag zoo in zijn geheel, als c. q. wegens zegel, registratie en leges, afzonderlijk.

Art. 7.

De ambtenaar zorgt, dat de uitreiking niet dan na voorafgaande betaling plaats heeft. Bij weigering van betaling geeft hij daarvan kennis aan den Griffier.

Art. 8.

Op ieder bureau wordt door de zorg van den chef een lijst aangelegd en bijgehouden, waarop aantekening geschiedt van ieder stuk, hetwelk van het bureau uitgaat en waarvoor leges zijn verschuldigd. Het model dezer lijst wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Art. 9.

De ambtenaar, bedoeld in artikel 5, verantwoordt de leges in een register volgens het model, door Gedeputeerde Staten voor de in het voorgaande artikel bedoelde lijsten te bepalen. De bladzijden van dit register worden door den Griffier van een volgnummer voorzien en geparapheerd, de eerste en laatste bladzijden worden echter geteekend.

Vóór den 5ⁿ April, Juli, October en Januari wordt door dezen ambtenaar aan Gedeputeerde Staten een extract uit het register overgelegd, vermeldende de over de laatste drie maanden ontvangen leges. Mede worden daarbij over-

gelegd de lijsten, welke overeenkomstig artikel 8 worden aangehouden.

Na verificatie wordt het over de laatste drie maanden ontvangen bedrag door den comptabelen ambtenaar gestort bij den Betaalmeester en de deswege ontvangen quitantie aan Gedeputeerde Staten overgelegd.

Art. 10.

Belanghebbenden kunnen binnen 14 dagen, nadat hun het stuk is uitgereikt, tegen de van hen gevorderde heffing bezwaren inbrengen bij Gedeputeerde Staten, die daarop zoo spoedig mogelijk beschikken.

Art. 11.

Leges, verschuldigd volgens het Koninklijk Besluit van 8 Juni 1825 No. 28, welke op 1 Januari 1907 nog niet mochten zijn geëind, zullen worden berekend naar het tarief in dit Koninklijk besluit vervat.

Art. 12.

Deze verordening treedt in werking op 1 Januari 1907.

BELASTINGEN, RIJKS-

ALGEMEENE ZAKEN.

118

Besluit van den Gouverneur dd. 12 Juli 1823 nr.

5 ; VERSCHAFFING VAN WONINGEN AAN AMBTENAREN DER IN- EN UITGAANDE RECHTEN EN ACCIJNSEN (*Prov. Bl. 1823 nr. 75*).

De Gouverneur der provincie Noordbrabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellencie den Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, de dato 7^{en} dezer, litt. A. BZ., waarbij, ten einde de uitvoering van hetzelfde te verzekeren, aan den Gouverneur wordt ingezonden, een afschrift van Zijner Majesteits Besluit, van den 21^{en} Junij ll., bij hetwelk aan de Gouverneurs der Provinciën wordt opgedragen, om toetezien en te zorgen, dat de Ambtenaren der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen, overeenkomstig de bedoeling van art. 321 der wet, van den 26^{en} Augustus ll., (*Staatsblad nr. 38*) behoorlijk worden gehuisvest, en dat inzonderheid de ingezetenen, die gewoon zijn hunne huizen of gedeelten daarvan aan anderen af te staan, zooals Logementhouders, particuliere Verhuurders van Huizen en Kamers enz., zonder gegronde redenen, niet weigeren, om, op redelijke voorwaarden, de ten deze bedoelde Ambtenaren intenenen.

Inviteert bij deze Burgemeesters en Schouten der Steden en Gemeenten in deze Provincie, om, overeenkomstig het aangehaalde art. der Wet van 26 Augustus ll. en de bij voorschreve Besluit gemanifesteerde intentie Zijner Majesteit, de voorschreven Ambtenaren, wanneer dit noodig mogt wezen, in deze behulpzaam te zijn, aan dezelve hunne tusschenkomst te verleenen en met hun mede te werken tot het bekomen van geschikte Woningen, tegen redelijke prijzen; met verderen last op voorschreve Burgemeesters en Schouten, om,

indien ter zake voorschreve difficulteiten mogten ontstaan, welke door hen niet spoedig mogten kunnen worden weggenomen, daarvan aan den Gouverneur omstandig bericht te geven.

119

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 16 Mei 1865 A nr. 48, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over BORGTOCHTEN TER VERZEKERING VAN 'S RIJKS RECHTEN. (Prov. Bijbl. 1865 nr. 58).

Nr. 217.

's Gravenhage, den 6 Mei 1865.

Mijn ambtgenoot van Financien is gebleken, dat de wijze waarop sommige gemeentebesturen te werk gaan bij afgifte der akten van Solvabiliteit, bedoeld bij art. 275 *lr. d* der wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* nr. 38) veel te wenschen overlaat. Overeenkomstig het verlangen van dien Minister verzoek ik UHEG. de verschillende plaatselijke besturen Uwer provincie te wijzen op het groot belang, dat bij het onderzoek omtrent de solvabiliteit der bedoelde borgen door hen met de meeste nauwkeurigheid en zorg worde te werk gegaan en daarbij optemerken:

Dat de verklaringen van drie of meer ter goeder naam of faam bekend staande personen, die door sommige besturen worden gevorderd, alleen dan eenige waarde hebben, wanneer de beroeps-omstandigheden der ondertekenaars en hunne betrekking tot elkander en tot den borg geene aanleiding geven om hunne onpartijdigheid of hunne wetenschap omtrent diens solvabiliteit te betwijfelen, naar welke omstandigheden en betrekking dus steeds door de besturen vooraf onderzoek moet worden gedaan;

Dat voorts, wanneer niettegenstaande bovenbedoelde ver-

klaring ook slechts eenige aanleiding bestaat om de goedheid van den borg voor de opgegeven som te betwijfelen, nimmer met die verklaring alleen genoeg moet worden genomen, maar steeds omtrent diens solvabiliteit een nader onderzoek bij andere bevoegde en vertrouwde personen moet worden ingesteld ;

Dat eindelijk, ingeval de uitkomst van dit nader onderzoek in bepaalden strijd mogt zijn met de eerst ontvangen verklaring, des noods aan het plaatselijk bestuur de weg overblijft om met inroeping van art. 1865 van het Burgerlijk Wetboek het bewijs te vorderen, dat de borg voor het vereischte bedrag inschrijvingen op het Grootboek der nationale werkelijke schuld of wel vaste goederen bezit, omtrent welk laatste punt ook de openbare registers kunnen worden geraadpleegd ;

Dat evenwel het kenmerk van art. 1865 van het Burgerlijk Wetboek uit den aard der zaak niet in zijne volle gestrengheid op de hierbedoelde borgen kan worden toegepast zonder den handel en de nijverheid te zeer te beperken, zoodat bij de beoordeeling der soliditeit dier borgen door de gemeentebesturen in geen geval op dat kenmerk alleen met uitsluiting van alle andere mag worden afgegaan.

120

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 5 Augustus 1870 nr. 5, aan de gemeenteraden ; voordracht voor de BENOEMING VAN ZETTERS (Prov. Bijbl. 1870 nr. 79).

Ter voldoening enz.

Tevens verzoek ik U uiterlijk voor den laatsten dezer maand aan mij intezenden eene opgave van personen ingericht overeenkomstig nevensgevoegde tabel, terwijl ik hierbij herinner dat voor gemeenten van 10,000 inwoners en daarboven 12 voor de overige gemeenten 8 personen behooren te worden voorgedragen.

OPGAVEN van personen tot benoeming van leden voor het College van Zetters der Directe belastingen in de gemeente ter vol-
doening aan de artt. 3 en 4 der wet van 5 April 1870 (*Staatsblad* n°. 63).

Namen.	Voornamen.	Geboorte- jaar.	Beroep of bediening.	Bestaan de voorge- dragen elkander in bloed- of aanverwant- schap, en zoo ja in welken graad?	Met hoeveel stemmen is de voorgedragene gekozen.	Aanmerkingen.

121

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 27 Januari 1882 G nr. 126, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over BESCHIKBAARSTELLING VAN LOCALITEITEN VOOR ONTVANGERS (Prov. Bijbl. 1882 nr. 9).

No. 5853.

—

's Gravenhage, 24 Januarij 1882.

Mijn ambtgenoot van Justitie is van oordeel, dat door ontvangers van belastingen geen kantoor of zitting behoort gehouden te worden in localiteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht.

Naar zijne meening valt zoodanig kantoor- of zitting houden door ontvangers der belastingen, en ook door Ontvangers van polderbesturen, onder het verbod van art. 3 No. 2 der Wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* No. 97).

Intusschen zal het in vele kleine gemeenten zeer moeilijk zoo niet ondoenlijk zijn, vooral voor de zittingen die de ontvangers der directe belastingen buiten hunne standplaats moeten houden, een bijzonder lokaal te vinden, dat niet in de termen der bedoelde verbodsbepaling valt. Hetzelfde geldt bij tijdelijke waarneming van ontvangkantoren.

Na overleg met den Minister van Financiën heb ik daarom de eer Uw Collegie uit te noodigen de gemeentebesturen in Uwe provincie te verzoeken om, waar de behoefte zich doet gevoelen, aan de ontvangers, gedurende de uren voor het houden van kantoor of zittingen bestemd, een lokaal in het Gemeentehuis, zooveel mogelijk kosteloos, af te staan, en waar geen Gemeentehuis bestaat, hen behulpzaam te zijn in het vinden eener geschikte gelegenheid buiten de localiteiten waar sterke drank wordt verkocht.

122

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 23 Juni 1882 A nr. 4, aan de gemeente-
besturen; BESCHIKBAARSTELLING VAN LOCALI-
 TEITEN VOOR RIJKSONTVANGER, SUBONT-
 VANGER OF IJKER (*Prov. Bijbl. 1882 nr. 75*).

De minister van Binnenlandsche Zaken deelt mij mede, dat zijn ambtgenoot van Justitie zijne aandacht gevestigd heeft op het meermalen gebleken feit, dat in enkele gemeenten aan den Rijksontvanger, aan den Subontvanger of aan den IJker het gebruik maken van een vertrek in het gemeentehuis tot het houden van zittingen wordt geweigerd, waardoor die ambtenaren somtijds genoopt zijn in een tapperij zitting te houden.

Namens voornoemden Minister noodig ik U uit de aanvragen tot het houden van zittingen als hier bedoeld in gemeentehuizen of andere gemeentelijke localiteiten zooveel mogelijk in te willigen.

123

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Maart
1906, G nr. 99, aan de gemeente- en waterschaps-
besturen; inlichtingen omtrent TOEPASSING VAN
 FISCALE WETTEN (*Prov. Bijbl. 1906 nr. 42*).

Volgens mededeeling van den Minister van Financiën komt het herhaaldelijk voor, dat hem door gemeente- en waterschapsbesturen rechtstreeks inlichtingen worden gevraagd omtrent de toepassing der fiscale wetten, speciaal der zegel- en registratie-wetten en zijn dit zeer vaak vragen, die door de ambtenaren der registratie ter plaatse (inspecteur of ontvanger) dadelijk kunnen beantwoord worden in verband met bestaande beslissingen, of doordien de wetten zelve het antwoord op die vragen geven.

Wij noodigen U daarom uit om U met vragen als de bovenbedoelde voortaan eerst te wenden tot de ambtenaren in den dienst, de inspecteurs en ontvangers, en dus het vragen van inlichtingen rechtstreeks aan het Departement van Financiën te beperken tot die gevallen, waarin daartoe eene bijzondere aanleiding bestaat.

124

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 December 1909, G nr. 43, aan de gemeentebesturen; BORGSTELLING VOOR BELASTING-SCHULD (Prov. Bijbl. 1909 nr. 134).

Artikel 275, letter *d* der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (Staatsblad no. 38) bepaalt, dat een borg ter zake van belastingschuld alleen mag worden aangenomen, indien eene akte van het plaatselijk bestuur hem solvabel verklaart, welke verklaring op bepaalde tijden hernieuwd moet worden.

Toen nu onlangs bleek, dat in eene gemeente door het bestuur placht verklaard te worden, dat de borg *bekend stond* als solvabel, werd naar aanleiding daarvan door den Minister van Financiën aan de daarbij betrokken ambtenaren in eene algemeene aanschrijving medegedeeld, dat eene verklaring, dat de borg als solvabel *bekend staat*, onvoldoende is te achten.

Naar aanleiding van deze aanschrijving werd aan genoemden Minister bericht, dat Burgemeester en Wethouders eener andere gemeente zich niet in staat rekenden tot het afgeven van de verklaring, dat iemand gegoed is en daarom daaraan zouden toevoegen: „voor zoover ons bekend”, en dat de mogelijkheid niet was uitgesloten, dat ook de besturen van andere gemeenten bezwaar zouden maken tegen het afgeven van de verklaring, „dat de borg gegoed is”.

In verband hiermede hebben wij de eer U, namens den Minister van Binnenlandsche Zaken, hiervan mededeeling te doen, en daaraan toe te voegen, dat naar het oordeel van den Minister van Financiën het afgeven van eene dergelijke verklaring geenszins als eene onmogelijkheid kan worden beschouwd, omdat de wet met haar voorschrift ongetwijfeld niets anders dan eene verklaring naar het beste weten bedoeld heeft, wjl absolute zekerheid omtrent iemands gegoedheid wel nimmer te verkrijgen zoude zijn; en dat dan ook tegen het toevoegen van de woorden: „voor zoover ons bekend” geen bezwaar zal worden gemaakt.

Zie ook: *Comptabiliteit, Kiesrecht*.

GRONDBELASTING.

125

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 October 1890, aan de burgemeesters; mededeeling eener resolutie van den Minister van Finantiën: vaststelling van het FORMULIER VOOR DE BEËDIGING VAN DESKUNDIGEN, genoemd in de artt. 17 en 18 der wet op de grondbelasting van den 26 Mei 1870 (Stbl. n°. 82) (Prov. Bl. 1870 nr. 44).

No. 2.

's Gravenhage, den 10 October 1870.

De Minister. Gelet op de artt. 17 en 18 der wet op de grondbelasting van den 26 Mei 1870 (*Staatsblad* n°. 82),

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Het formulier voor de beëdiging van deskundigen tot het verrigten van hermetingen of herschattingen overeenkomstig de bovengenoemde wetsartikels vast te stellen als volgt:

a. naam en voornamen voluit geschreeven, beroep en woonplaats.

„Ik ondergeteekende *a)*

„bij besluit van Gedeputeerde Staten der
„provincie van den
„187 n°. benoemd tot het *(b)*

b in te vullen: meten of schatten.

c. alleen bij herschatting van gebouwde eigendommen in te vullen. „het gebouwde eigendom of de gebouwde eigendommen staande op”

„van *(c)* *het perceel
de perceelen*

d in te vullen: meting of schatting.

„sectie n°. der gemeente
„zweer (beloof) dat ik die *(d)* met

e. alleen bij schatting in te vullen: „overeenkomstig de bepalingen van art 12 der wet op de „grondbelasting van den 26 Mei „1870 (Staatsblad No 82”).

„naauwgezetheid en onpartijdigheid *(e)*

„en volgens mijn geweten zal verrigten ten einde van
„hare uitkomsten aan Gedeputeerde Staten voornoemd een
„met redenen omkleed verslag te doen. Zoo waarlijk helpe
„mij God Almagtig! Dat belooft ik!”

Te

den

187

126

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 10 November 1870 A. nr. 2, aan de ge-
meentebesturen; mededeeling van den volgen-
den brief van den Minister van Financiën
over UITVOERING DER WET OP DE GROND-
BELASTING (*Prov. Bijbl.* 1870 nr. 119).

No. 7.

's Gravenhage, den 10 October 1870.

Hiernevens heb ik de eer U. H. E. G. te doen toekomen een genoegzaam aantal exemplaren der wet van den 26 Mei 1870 (*Staatsblad* n°. 82), betreffende de grondbelasting met verzoek daarvan aan elk gemeentebestuur en elk Collegie van Zetters in uwe provincie een exemplaar te doen toekomen.

Bij Koninklijk besluit van den 30 Augustus ll. (*Staatsblad* n°. 153) zijn twee modellen van aangiften naar art. 38 dier wet, het eene voor de gebouwde en het andere voor de ongebouwde eigendommen vastgesteld. Een exemplaar van dat Besluit en van die modellen voeg ik hiernevens.

U. H. E. G. gelieve ter kennis van de onderscheidene gemeentebesturen in uw gewest te brengen, dat het aantal exemplaren dier modellen, dat zij jaarlijks vermoedelijk zullen noodig hebben, hun voor den 1^e October van elk jaar, (enz.) door den Controleur van de directe belastingen in- en uitgaande regten en accijnsen, *) zal worden toegezonden nadat zij aan dien ambtenaar, de benoodigde hoeveelheid schriftelijk zullen hebben medegedeeld.

Luidens de bij voornoemd besluit vastgestelde modellen, behoorren de aangiften door de gemeentebesturen onder een doorlopend nummer in een daartoe bestemd register te worden ingeschreven. Ter bevordering eener eenparige wijze van handelen ten deze, heb ik de eer u te verzoeken, de

*) Thans Controleur van de Grondbelasting.

afzonderlijk, overeenkomstig het model, waarvan voor elk gemeentebestuur uwer provincie een exemplaar hiernevens gaat en voorts om telkens na verloop van vijf jaren met een nieuw volgnummer aan te vangen.

Bij Koninklijk besluit van den 29^{en} September ll. n°. 2 (verz. n°. 155) waarvan een gedrukt exemplaar hiernevens gaat, is de uitvoering van gemelde wet, wat betreft de gebouwde eigendommen opgedragen aan de Controleurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen en voor de ongebouwde eigendommen aan de Controleurs der directe belastingen en van het kadaster, een en ander onder het toezigt en beheer van de Provinciale Inspecteurs der directe belastingen enz.

In verband met die regeling gelieve U. H. E. G. als Voorzitter van het Collegie van Gedeputeerde Staten alle stukken betreffende de grondbelastingen waaromtrent Rijks-gemeentebesturen aan te schrijven dat register te houden voor de gebouwde en voor de ongebouwde eigendommen ambtenaren moeten worden gehoord of welke door hen behooren te worden behandeld of ten uitvoer gelegd, toe te zenden aan den Provincialen Inspecteur wien het aangaat.

Vermits de controleur der directe belastingen en van het kadaster belast is met de behandeling der bezwaarschriften, die voor den 1^{en} Januarij e. k. ingediend, doch nog door geene uitspraak gevolgd zijn (artikel 65 der wet), verzoek ik U. H. E. G., die uitspraken nog regtstreeks aan laatstgenoemden ambtenaar ter uitvoering te doen toekomen.

De tweede aangiften waaromtrent op den 1^{en} Januarij e. k. door het Collegie van Gedeputeerde Staten geen uitspraak is gedaan, vervallen, ten gevolge van het bepaalde bij art. 63, litt. C. der wet, doch kunnen aan den Controleur der directe belastingen en van het kadaster toegezonden worden, ten einde daarvan gebruik te maken bij de bepaling van het jaar van aanvang der termijnen, door Gedeputeerde Staten, bij hunne uitspraken, op de daartoe betrekkelijke eerste aangiften toegekend.

127

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 23 Januari 1885, A nr. 1, aan de burge-
meesters; mededeeling van den volgenden brief
van den Minister van Financiën over UIT-
VOERING DER WET OP DE GRONDBELASTING
(*Prov. Bijbl.* 1885 nr. 4).

No. 17.

's-Gravenhage, den 19 Januari 1885.

Krachtens de wet van 20 Juli 1884 (Staatsblad No. 149) zijn de bepalingen omtrent tijdelijke vrijstelling van grondbelasting, behoudens de in die wet vermelde uitzondering, vervallen voor de gebouwde eigendommen, waarvan de stichting, herbouw, bij- of opbouw of gedeeltelijke vernieuwing na den 1sten Januari 1885 begint.

De aangifte, naar art. 38 der wet van 26 Mei 1870 (Staatsblad No. 82) ter bekoming van vrijstelling verplichtend, zal dus in het vervolg bij herbouw, bijbouw en vernieuwing, en in de meeste gevallen bij stichting, niet meer worden gedaan.

Daardoor vervalt een middel om de aandacht der betrokken rijksambtenaren op die nieuwe of veranderde gebouwen te vestigen.

Toch is het, ook om de opcenten die de gemeenten op de hoofdsom der grondbelasting heffen, van groot belang, dat de belastbare opbrengst der gebouwde eigendommen overeenkomstig de wettelijke bepalingen tijdig wordt geregeld, of opnieuw geregeld zonder dat gebouwen worden overgeslagen, waarvoor naar de wet belasting of verhoogde belasting verschuldigd is. Om dat te voorkomen, is de medewerking der gemeentebesturen zeer gewenscht. In gemeenten waar eene verordening op het bouwen bestaat, worden de besturen in de meeste gevallen reeds door de werking dier verordening met stichting of verbouwing bekend, terwijl het in de overige gemeenten niet moeilijk zal vallen om van veranderingen in gebouwde eigendommen aantekening te houden.

Uit aanmerking van een en ander heb ik de eer UHoogEdGestr. te verzoeken om de burgemeesters van de gemeenten in Uwe provincie uit te noodigen, elke voorgenomen, aangevangen of voltooide stichting, slooping, herbouw, bijbouw, vernieuwing of verandering van bestemming van gebouwen, die bij het gemeentebestuur bekeerd wordt, met aanwijzing van sectie en nommer der betrokken perceelen terstond te doen aanteekenen in een register, ingericht volgens nevensgaand model. Enz.

Indien eene burgerlijke gemeente uit twee of meer kadastrale gemeenten bestaat, dan dient voor elke afzonderlijk een register bijgehouden te worden.

Om periodieke opgaven te vermijden kunnen de burgemeesters voorts van dat register inzage geven aan de rijks-ambtenaren, telkens wanneer zij zich daartoe op de secretarie aanmelden.

Het register zal aan de burgemeesters van wege de administratie der belastingen worden uitgereikt door tusschenkomst van den ontvanger der directe belastingen, terwijl door diezelfde tusschenkomst zoo noodig een nieuw register behoort aangevraagd te worden.

REGISTER VAN NIEUWE, VERANDERDE OF GESLOOPTE GEBOUWEN.

KADASTRALE GEMEENTE

Volgnummer.	KADASTRALE AAN- DUIDING		Straat, gracht, wijk, buurt of andere plaatse- lijke be- naming.	Plaatselijke nummer of aanwijzing dat het ge- bouw nog niet genom- merd is.	Aard der verandering (stichting, slooping, her- bouw, bijbouw, vernieuwing, verandering van bestemming).	Soort van het gebouw.	8 Art. van den legger.	NAMEN EN EERSTE LETTERS DER VOORNAMEN VAN DEN		Aanmerkingen.
	2 Sectie.	3 Nummer.						Eigenaar of belasting- plichtige.	Bewoner of ge- bruiker van het nieuwe gebouw of aanwijzing dat het nog niet in gebruik is.	
1			4	5	6	7	8	9	10	11

128

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 17 Juli 1907 A nr. 14, aan de gemeentebesturen en de colleges van zetters; AMBTS-TITELS AMBTENAREN voor den dienst der grondbelasting (Prov. Bijbl. 1907 nr. 92).

Ik heb de eer U mede te deelen, dat krachtens Koninklijk besluit van 17 Mei 1907, no. 34, vanaf 1 Juni 1907 de controleurs en de surnumerairs van het kadaster den ambtstitel voeren van Controleur en Surnumerair der Grondbelasting.

129

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 15 October 1908; KOSTEN van HERMETING en van HERSCHATTING (Prov. Bl. 1908 nr. 49).

De GEDEPUTEERDE STATEN der provincie Noordbrabant;

Gelet op de bepaling van de eerste zinsnede van art. 21 en van de artt. 17 en 18 der wet van 26 Mei 1870, Stbl. No. 82, zooals die later is gewijzigd;

HEBBEN BESLOTEN:

met intrekking van hun besluit van den 2ⁿ October 1884 (Provinciaalblad No. 27), vast te stellen hetgeen volgt:

1°. aan de deskundigen, die door hen krachtens de aangehaalde wet tot het doen eener *hermeting* worden benoemd, wordt voor de hun opgedragen werkzaamheden toegekend eene belooning van vijf gulden per dag;

2°. aan de deskundigen, die in voege als sub 1°. tot het doen eener *herschattting* worden aangewezen, wordt voor de hun opgedragen werkzaamheden toegekend eene belooning van minstens vijf en hoogstens tien gulden per dag, met dien verstande, dat het juiste bedrag der belooning voor elke schatting door Gedeputeerde Staten, desgewenscht den betrokken Rijksambtenaar gehoord, wordt vastgesteld in verband met den omvang en den duur der

voor die schatting naar hun oordeel gevorderde werkzaamheden;

3°. wanneer de sub 1°. en 2°. genoemde deskundigen zich tot het doen der hermeting of herschatting of in verband met het bepaalde bij art. 12, al. 2 der voormelde wet op meer dan 5½ kilometer afstand buiten hunne woonplaats moeten begeven, worden de reis- en verblijfkosten berekend naar de 3e klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 4 Januari 1884, Stbl. No. 4, zooals dat later is gewijzigd;

4°. voor het doen der eedsaflegging, voor het uit te brengen schriftelijk verslag en voor verdere bemoeiingen aan de hermeting of herschatting of voorbereiding daarvan verbonden, wordt geen afzonderlijke belooning genoten.

130

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 30 September 1909 A, nr. 2, aan de burgemeesters; ONTHEFFING VAN GRONDBELASTING (Prov. Bijbl. 1909 nr. 118).

De Minister van Binnenlandsche Zaken bericht mij, dat blijkens mededeeling van Zijnen Ambtgenoot van Financiën zich het geval heeft voorgedaan, dat door hagelslag de te velde staande oogst in eenige gemeenten geheel of ten deele werd vernield en dat verzoekschriften om ontheffing deswege van grondbelasting, naar artikel 53 der wet van 26 Mei 1870 Staatsblad no. 82, tengevolge van de administratieve behandeling door Gedeputeerde Staten eerst bij den Controleur der grondbelasting inkwamen, toen de geleden schade niet meer te velde kon worden opgenomen.

De Minister van Financiën is van oordeel, dat hieraan kan worden tegemoet gekomen, wanneer het bestuur der gemeente van zoodanige onvoorziene ramp terstond schriftelijk mededeeling doet aan den Controleur, opdat deze in de gelegenheid zij zich van den toestand op de hoogte te stellen en voorloopige opneming te doen in afwachting van de verzoekschriften om ontheffing.

Ik heb de eer U namens eerstgenoemden Minister uit te noodigen dienovereenkomstig eventueel *aan den controleur der grondbelasting ten spoedigste schriftelijke mededeeling te doen* van belangrijke schade aan boom- of veldvruchten door onvoorziene rampen, tengevolge waarvan het indienen van verzoekschriften om ontheffing naar artikel 53 der wet van 26 Mei 1870 Staatsblad no. 82 te voorzien is.

131

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 11 April 1910 A nr. 11, aan de burgemeesters;
GRONDBELASTING IN VERBAND MET ONBEWOON-
BAARVERKLARING (*Prov. Bijbl. 1910 nr. 46*).

Ik heb de eer U mede te deelen, dat naar het oordeel van den Minister van Financiën, onbewoonbaarverklaring in den regel zal zijn aan te merken als verandering van bestemming van het betrokken perceel, zoodat eene nieuwe schatting voor de grondbelasting daarvan het gevolg behoort te zijn.

In verband hiermede wordt U verzocht van onbewoonbaarverklaring en c. q. van de opheffing daarvan aantekening te houden in het register van nieuwe, veranderde of gesloopte gebouwen, bedoeld in het provinciaal bijblad nr. 4 van 1885.

132

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 4 October 1912 A. nr. 3, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Financiën over
TOEZICHT VOOR DE GRONDBELASTING OP DE
WOESTE GRONDEN, GEENE BUITEN-, MOERAS-
OF BROEKGRONDEN ZIJNDE (*Prov. Bijbl. 1912 nr. 142*).

Afdeeling
Directe Belastingen.

No. 79. 's Gravenhage, den 25ⁿ Sept. 1912.

Ten einde het toezicht voor de grondbelasting op de woeste gronden, geene buiten-, moeras- of broekgronden

zijnde, nog beter tot zijn recht te doen komen, is door mij een voorschrift uitgevaardigd, waarbij o. m. is bepaald, dat de ambtenaren van den actieven dienst der directe belastingen, enz. schetsen op calqueerpapier moeten maken van die gedeelten der gemeenteplans, waarop met rood onderstreepte perceelen (woeste gronden) voorkomen.

Ik heb de eer UHoogEdelGestrenge te verzoeken de Burgemeesters in Uw gewest te willen uitnoodigen maatregelen te nemen, dat aan de hiervorengenoemde ambtenaren daartoe gelegenheid worde gegeven.

PERSONEELE BELASTING.

133

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 23 April 1898 A. nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over OPGAVEN DER BEVOLKING, TER UITVOERING VAN DE WET OP DE PERSONEELE BELASTING (*Prov. Bijbl. 1898 nr. 48*).

No. 1846.
Afdeeling B. B.

's Gravenhage, 21 April 1898.

Blijkens mij door den Minister van Financiën gedane mededeeling, heeft de practijk der nieuwe wet op de personeele belasting doen zien, dat de opgaven, welke thans overeenkomstig de circulaires van mijn departement van 14 Mei 1869, no. 164, 2e afd., en van 17 Mei 1897, no. 2255, afd. B. B. door de burgemeesters aan de ontvangers der directe belastingen worden verstrekt, ten deele kunnen worden achterwege gelaten.

Naar de meening van genoemden Minister, kan, voor de uitvoering van voormelde wet worden volstaan met een opgaaf betreffende de voltrokken huwelijken en van de personen, die uit het buitenland of de koloniën gekomen, zich in de gemeente hebben gevestigd.

In overeenstemming daarmede heb ik de eer UHEG.

te verzoeken, de burgemeesters der gemeenten in uwe provincie mede te deelen, dat bovengenoemde circulaire met ingang van heden, zijn ingetrokken en hen daarbij namens mij uit te noodigen, om voortaan, telkens uiterlijk op 10 Januari, 10 April, 10 Juli en 10 October, aan den ontvanger der directe belastingen tot wiens dienstkring de gemeente behoort, met betrekking tot het laatstverloopen kwartaal, een opgaaf in te zenden overeenkomstig het hiernevensgaand model.

Opdat de geregelde inzending dezer gegevens, welke dus voor het eerst plaats zal hebben uiterlijk op 10 Juli a.s., zooveel mogelijk verzekerd zij, gelieve UHEG. den burgemeesters in uwe provincie tevens op te dragen, om ook van een c. q. negatieve opgaaf aan den betrokken ontvanger melding te maken.

MODEL.

GEMEENTE

Opgaaf volgens circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 April 1898 no. 1846, afd. B. B., loopende over het . . e kwartaal van 189 .

A. In de gemeente voltrokken huwelijken.

Naam van den man.	Beroep van den man.	Woonplaats van het echtpaar (zooveel mogelijk ook straat of wijk enz. en nommer).	Datum van het huwelijk.	Aan- merkingen.

B. Vestiging in de gemeente van uit het buitenland of de koloniën gekomen personen.

Naam	Beroep.	Woonplaats in de gemeente.	Datum van vestiging.	Voige woon- plaats.	<i>Aan- merkingen</i>

, den 189 .

De Burgemeester der gemeente

134

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 15 Januari 1906, A nr. 5, aan de burgemeesters ; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over OPGAVE VAN BEVOLKING TEN BEHOEVE DER PERSONEELE BELASTING (Prov. Bijbl. 1906 nr. 7).

No. 11694.
Afdeeling BB.

's-Gravenhage, 4 Januari 1906.

Naar de Minister van Financiën verneemt, geeft een groot gedeelte der opgaven van de voltrokken huwelijken volgens model A, gevoegd bij nevenaangehaalde circulaire, voor zooveel betreft gehuwden, die zich elders gaan vestigen in kolom 3 slechts aan de gemeente, woonplaats van het echtpaar, zonder meer, zoodat de ontvanger van de nieuwe woonplaats steeds genoodzaakt is zich tot het gemeente-

bestuur te wenden, om opgaaf van de plaatselijke indeeling der betrokken woning.

Behalve in zeer enkele gevallen zullen personen, die zich in het huwelijk begeven, ook die elders gaan wonen, de ligging van hun aanstaande woning kennen.

Evenals zulks geschiedt ten aanzien van hen, die een woning betrekken in dezelfde gemeente, zou dus het aanduiden van de woonplaats van zich elders vestigenden met straat of wijk enz. en nommer, vermoedelijk zonder groot bezwaar kunnen geschieden.

Hierdoor zou eene vereenvoudiging ontstaan voor de ontvangers, maar tevens voor de gemeenten, die in het vervolg verschoond zouden blijven van menigvuldige aanvragen om inlichting van die ontvangers, gevolg van het ontbreken der aanduiding.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de burgemeesters in Uw gewest namens mij uit te noodigen bedoelde aanduiding zooveel mogelijk te doen aanbrengen.

INVOERRECHTEN EN ACCIJNSEN.

135

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 9 Augustus 1853 A nr. 6, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over VERLENGING der TERMIJNEN bij DOCUMENTEN tot vervoer van goederen vastgesteld door de hoofden van plaatselijke besturen (Prov. Bijbl. 1853 nr. 65).

's Gravenhage, den 6 Augustus 1853.

Het eerste lid van Artikel 132 der algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (Staatsblad N°. 38), behelst de bepaling, dat, wanneer bij vervoer van goederen, aan belasting onderworpen, de vervoerder zich buiten zijne schuld in de onmogelijkheid bevindt, om den vervoer binnen den daar-

toe op de documenten bepaalden termijn te bewerkstelligen, hij zich tot verlenging van den termijn kan aanmelden bij den oppersten Ambtenaar ter plaatse waar de vervoerder zich ten tijde van het oponthoud bevindt, of, wanneer aldaar geen Ambtenaar aanwezig is, bij het Hoofd van het plaatselijk Bestuur.

In verband met eene aanschrijving over dit onderwerp, dezer dagen door den Minister van Financiën aan de Ambtenaren van 's Rijks belastingen gerigt, verzoek ik UHEG. de Hoofden der plaatselijke Besturen der verschillende gemeenten van uwe Provincie aan te schrijven:

1°. Dat bijaldien zij, bij ontstentenis van een 's Rijks Ambtenaar der belastingen in hunne gemeente, geroepen worden om documenten dienende tot dekking van vervoerd wordende goederen, te verlengen, zij daartoe niet zullen overgaan, dan na zich overtuigd te hebben:

- a. Dat de persoon, door of namens wien de verlenging wordt gevraagd, dezelfde is als die, welke op de documenten als vervoerder is vermeld;
- b. dat de door den belanghebbende opgegeven en op het document te vermelden redenen van oponthoud werkelijk aanwezig zijn en buiten de schuld van den belanghebbende liggen;
- c. dat de goederen, in de hun aangeboden wordende documenten vermeld, werkelijk aanwezig zijn.

2°. Dat zij, tot verlenging meenende te kunnen overgaan, waaruit zij zich in twijfelachtige gevallen met den Rijks-ontvanger over hunne gemeente zullen kunnen verstaan, geen langeren tijd zullen verleenen, dan tot den alsnog afteleggen afstand, in verband met de omstandigheden, die daarbij invloed kunnen uitoefenen, volstrekt noodig is.

136

*Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 19 April 1876 A nr. 6 aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Provinciaal Inspecteur van 's Rijks belastingen te Eindhoven, betreffende VERLEN-
GING van den VERVOERTIJD wegens HANDELS-
ARTIKELEN op documenten der in- en uitgaande rechten en accijnsen (Prov. Bijbl. 1876 nr 37).*

Nr. 1604.

Eindhoven, den 5 April 1876.

Bij ontstentenis van een Controleur of Ontvanger, zijn de hoofden der Gemeentebesturen bevoegd tot het doen der noodige verlengingen van den invoertijd op documenten der in- en uitgaande rechten en accijnsen.

Van die bevoegdheid wordt door sommigen een zeer onregelmatig gebruik gemaakt. Eenigen staan verlenging toe voor documenten waarvan de oorspronkelijke invoertijd reeds verstreken is, door anderen wordt een veel te ruime vervoertijd toegekend en zelfs zijn er die den primitief door den Ontvanger vastgestelden termijn eenvoudig veranderen.

Dit laatste is nog onlangs geschied door den Gemeente-Secretaris te..... op twee vervoerbiljetten van het kantoor *Veghel*.

Het is duidelijk dat door soortgelijke handelingen de rijksbelangen kunnen geschaad worden en dit geeft mij aanleiding UHedG. in overweging te geven de verschillende hoofden der Gemeentebesturen in deze provincie aan te schrijven bij het verlengen van documenten de navolgende regels — die ook aan de Controleurs en Ontvangers zijn voorgeschreven — in acht te nemen.

1°. Alvorens documenten te verlengen hetgeen door de Hoofden der Gemeentebesturen slechts bij afwezigheid van een Controleur of Ontvanger mag worden verricht, behooren zij zich te overtuigen dat niet alleen de documenten maar ook de goederen aanwezig zijn.

2°. Documenten waarvoor de tijd tot vervoer reeds verstreken is mogen nimmer worden verlengd.

3°. De oorspronkelijke termijn wordt zoo ruim gesteld dat zonder buitengewone omstandigheden geene verlenging noodig is. De onvoorziene omstandigheid die tot de verlenging aanleiding geeft behoort op het document vermeld te worden.

4°. De verlenging dient te geschieden bij de volgende op het document te stellen aantekening: „wegens de vervoertijd verlengd met integaan den 187 des middags ten ure

De Burgemeester te

(uitgenomen het jaartal alles voluitgeschreven (*niet in cijfers*) te vermelden).

Ik vertrouw dat het algemeen toepassen dezer regelen, neven de Rijksbelangen, ook de voor alles wat documenten betreft zoozeer gewenschte duidelijkheid en regelmatigheid zal bevorderen.

137

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 3 Juni 1879, A nr. 2, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief VAN den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende het in rekening brengen van ACCIJS van IN BESLAG GENOMEN VLEESCH (Prov. Bijbl. 1879 nr. 48).

N°. L^a. B.

's-Gravenhage, den 29 Mei 1879.

Door mijn ambtgenoot van Justitie is mij medegedeeld, dat onlangs aan zijn departement werd in rekening gebracht betaalde accijs van in beslag genomen vleesch, dat krachtens alinea 3 van art. 37 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* No. 131) in het openbaar is verkocht, en dat die uitgaven niet behooren tot de geregtskosten in strafzaken, en dus niet als zoodanig zijn te verevenen.

Zijne Excellentie verzoekt, dat naar aanleiding daarvan, de Burgemeesters worden uitgenoodigd, voortaan in bedoelde gevallen, in de koopvoorwaarden de bepaling op te nemen, dat de te dier zake verschuldigde accijns door den kooper moet worden betaald. *)

Ik heb de eer U te verzoeken aan dat verlangen, voor zooveel Uwe provincie betreft, te voldoen.

138

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 8 Mei 1907, G nr. 100, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende
HEERBANEN voor den in- en uitvoer van goederen
(*Prov. Bijbl. 1907 nr. 63*).

Afdeeling B. B.
No. 3932.

's-Gravenhage, 2 Mei 1907.

Het is den Minister van Financiën gebleken, dat hier en daar nieuwe kunstwegen zijn aangelegd of bestaande wegen verhard, die de grens overschrijden en die de grensbevolking meent te mogen benutten voor het in- en uitvoeren van goederen, ofschoon deze wegen niet zijn aangewezen als routes of heerbanen, bedoeld bij artikel 38 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (Staatsblad No. 38).

Genoemde Minister acht het daarom wenschelijk, dat ter voorkoming van teleurstelling, de Provinciale en Gemeentebesturen in de grensprovinciën zich, alvorens tot het aanleggen of verbeteren van dergelijke wegen voor het internationaal verkeer wordt besloten, tijdig vergewissen, dat er bij den Minister van Financiën geen bezwaar bestaat tegen het aanwijzen van den weg als route of heerbaan en c. q. tegen het oprichten van een grenskantoor. Vooral uit hoofde van de niet onaanzienlijke kosten, die het oprichten

*) Zie ook Kon. besluit van 10 Aug. 1909 (Stbl. nr. 294), gewijzigd bij Kon. besluit van 16 Juli 1912 (Stbl. nr. 262).

van kantoren voor het Rijk medebrengr, wordt daartoe slechts overgegaan, wanneer het beslist noodzakelijk is te achten.

Ik heb de eer Uw College uit te noodigen de aandacht van de besturen der in Uw gewest gelegen grensgemeenten op het bovenstaande te vestigen.

139

*Circulaire van den Commissaris der Konin-
gin dd. 19 October 1907 A. nr. 17 aan de
burgemeesters ; mededeeling van den volgenden
brief van den Minister van Landbouw, Nij-
verheid en Handel over VERBODEN INVOER
VAN VLEESCH (Prov. Bijbl. 1907 nr. 122).*

No. 1680.

's Gravenhage, 14 October 1907.

Naar aanleiding van een schrijven van den Minister van Financiën, betreffende de vraag, op welke wijze behoort te worden gehandeld, om van vleesch enz., dat in strijd met de Koninklijke besluiten van 8 December 1870 (Staatsblad no. 194) en van 14 Augustus 1888 (Staatsblad no. 142) ingevoerd en vervolgens in beslag genomen en verkocht wordt, het verschuldigde invoerrecht te verkrijgen, heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken de Burgemeesters van Gemeenten in Uwe provincie, die, naar Uwe meening, daartoe in aanmerking komen, aan te schrijven, in het vervolg bij den verkoop van dergelijk vleesch enz., de bepaling te stellen, dat, bijaldien niet de onmiddellijke wederuitvoer mocht zijn voorgeschreven, de kooper boven den prijs van het gekochte het invoerrecht zal hebben te voldoen.

Het geinde invoerrecht kan tegelijk met de opbrengst van het verkochte vleesch enz. worden verantwoord.

140

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Maart 1909 G nr. 102, aan de gemeentebesturen; TERUGBETALING VAN GESLACHTACCIJNS VOOR AFGEKEURD VLEESCH (Prov. Bijbl. 1909 nr. 30).

Bij artikel 1 der wet van 11 Februari 1909 (Stbl. No. 35) wordt bepaald, dat, wanneer vee, waarvan de accijns is betaald, na de slachting geheel of gedeeltelijk afgekeurd of slechts voorwaardelijk goedgekeurd wordt, op verzoek van hem, die de aangifte tot slachting heeft gedaan, door of van wege den Minister van Financiën, geheele of gedeeltelijke teruggaaf kan worden verleend van den betaalden accijns.

Volgens artikel 2 dezer wet worden de verzoekschriften om bericht in handen gesteld van de personen, die met de keuring belast zijn geweest.

In verband met deze bepalingen hebben wij de eer U te verzoeken hierop de aandacht te vestigen van de personen, die in Uwe gemeente *ingevolge plaatselijke verordening met de keuring van geslachte runderen zijn of eventueel zullen worden belast.*

Voor de richtige uitvoering van bovengenoemde wet acht de Minister van Financiën, blijkens door ons ontvangen schrijven van zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken, het gewenscht, dat de keurmeesters van ieder rund, hetwelk wordt afgekeurd (geheel of gedeeltelijk) of slechts voorwaardelijk wordt goedgekeurd, nauwkeurig *aanteekening houden* in dier voege, dat later, zoo noodig, door hen kan worden opgegeven ten aanzien van verzoeken om *geheele* teruggave, welke deelen van het rund buiten vernietiging of begraving zijn gebleven, en ten aanzien van verzoeken om *gedeeltelijke* teruggaaf, welke waarde aan het vleesch per kilogram ware toe te kennen geweest bij onvoorwaardelijke goedkeuring en welke waarde het geacht wordt per

kilogram te hebben na de maatregelen, genomen als voorwaarde der goedkeuring.

Ten slotte verzoekt de Minister te willen bevorderen, dat de rapporten der keurmeesters worden gesteld op gewoon formaat papier.

Wij vertrouwen, dat Uwerzijds zal worden bevorderd en voortdurend toegezien, dat de hierboven gegeven wenken door de betrokken personen worden opgevolgd.

BEPLANTING.

141

Besluit der Staten van 5 Juli 1870, waarbij de ALGEMEENE VOORWAARDEN worden vastgesteld, waaronder het RECHT VAN BEPLANTING (recht van opstal) op de bermen of kanten der PROVINCIALE WEGEN kan verleend worden (Prov. Blad 1870 nr. 20).

De Staten van Noord-Brabant;

Hebben besloten :

Afstand van het recht van beplanting (recht van opstal) op de bermen of kanten der provinciale wegen in dit gewest, heeft — behoudens de voor ieder afzonderlijk geval te stellen bijzondere bepalingen — niet plaats dan onder de volgende algemeene voorwaarden :

1°. De afstand geschiedt voor eenen termijn van tachtig achtereenvolgende jaren, te rekenen van de dagteekening der te sluiten overeenkomst, tegen eene vergoeding ten behoeve der provincie van f 0.80 voor elken te planten boom, in eens af.

2°. De betaling dier vergoeding geschiedt ten kantore van den arrondissements-betalaalmeester te 's-Hertogenbosch, waarvan de kwitantie ter provinciale Griffie moet worden overgebracht, om te worden vervangen door een bewijs van overname; met het planten wordt niet aangevangen alvorens dat bewijs aan de Directie over den provincialen weg zal zijn vertoond.

3°. De heesters moeten zijn gezond, jeugdig, rechtstammig gewassen, zonder gebreken, van geen kanada- of andere populiersoort.

De onderlinge afstand en de afstand uit de as van den weg, welke bij het planten der heesters in acht moet genomen worden, wordt bij het verleenen der vergunning in de bijzondere voorwaarden bepaald.

Het planten geschiedt onder toezicht van de Directie over den weg; van het tijdstip waarop daarmede zal worden aangevangen, wordt vooraf tijdig aan die Directie kennis gegeven.

De afstand dezer beplanting van de aangrenzende percelen wordt door de Directie geregeld.

4°. Bij het graven der kuilen tot plaatsing der heesters, alsmede bij het doen van ontgravingen voor het rooien der boomen, moet de zijweg tot op nader te bepalen afstand uit de as des wegs onaangeroerd blijven en de uitkomende grond voor de veiligheid van het verkeer naar de zijde der kunstbaan worden opgeworpen.

5°. Onverwijld na het planten en na het rooien der boomen, wordt de zijweg weder onder het algemeen profiel bijgewerkt en in goeden staat gebracht, bij gebreke van dien geschiedt het herstel ten koste van den concessionaris.

6°. Door den concessionaris moet in het onderhoud der beplanting worden voorzien. Bij het sterven, breken of rooien der boomen, behooren daarvoor goed levende in de plaats gesteld te worden, de omvergewaaiden boomen moeten weder opgericht of des noodig door nieuwe vervangen worden, terwijl in het algemeen de boomen volgens order van de Directie over den weg moeten worden opgesnoeid, alles zonder daarbij eenig nadeel aan den weg met toebehooren of hinder aan het verkeer toe te brengen.

7°. De concessionaris is verplicht de voorschriften op te volgen, welke door Gedeputeerde Staten in het belang van de veiligheid en de bruikbaarheid van den weg ten aanzien der beplantingen zullen gegeven worden.

8°. Wanneer de hierboven gestelde bepalingen niet naar behooren worden nagekomen, geschiedt op last van Gedeputeerde Staten voornoemd de geheele of gedeeltelijke ruiming der beplanting, door of ten koste van den concessionaris.

9°. De bovenstaande bepalingen zijn en blijven ook van toepassing op alle latere rechtverkrijgenden.

10°. De kosten der akte van overeenkomst en die der

overschrijving in de openbare registers, overeenkomstig art. 760 van het Burgerlijk wetboek, zijn ten laste van den concessionaris.

142

Besluit der Staten van den 8n Juli 1903, tot vaststelling van een „Reglement op de uitoefening van het RECHT VAN BEPLANTING OP DE „BERMEN OF ZIJKANTEN DER OPENBARE WEGEN „en voetpaden in de Provincie Noordbrabant.” (Prov. Blad nr. 35), aangevuld bij besluit van 18 Juli 1912 (Prov. Blad nr. 20).

Artikel. 1.

In dit reglement worden verstaan onder :

wegen : die, bedoeld in artikel 1 van het Wegenreglement van Noordbrabant ;

beplantingen : boomen, heesters, knotboomen, rijs- of hakhout en struikgewassen ;

toezichthebbend bestuur : dat, bedoeld in artikel 38 van het Wegenreglement van Noordbrabant.

Art. 2.

Het is aan hem, die een recht van beplanting op een weg heeft, verboden op de bermen of zijkanten van den weg, waarop hij dat recht heeft :

a. nieuwe beplantingen aan te leggen en bestaande beplantingen aan te vullen of door nieuwe te vervangen, anders dan op den afstand en in de lijn of richting, aan te wijzen door het toezichthebbend bestuur en onder de voorwaarden in de twee volgende artikelen opgenomen ;

b. bestaande beplantingen te rooien, anders dan met inachtneming van de voorschriften. in artikel 5 opgenomen.

Art. 3.

De beplantingen mogen niet worden aangelegd, aangevuld; of door nieuwe vervangen, anders dan op een afstand van minstens 3½ meter uit de as van den weg, tenzij, bij onvoldoende breedte van den weg, krachtens verkregen

rechten of krachtens eene vergunning van het toezichtheb-
bend bestuur.

Art. 4.

Vóórdat op de bermen of zijkanten van den weg met het aanleggen eener beplanting wordt aangevangen, moet van den tijd en de wijze, waarop dit geschieden zal, schriftelijk kennis worden gegeven aan het toezichtheb-
bend bestuur, dat daarop binnen dertig dagen de noodige aanwij-
zingen zal doen met inachtneming van de bepalingen van dit reglement.

Geschiedt binnen dien tijd geene aanwijzing door het toezichtheb-
bend bestuur, dan zal, wanneer dit niet is het College van Gedeputeerde Staten, op schriftelijke aanvraag van den belanghebbende de aanwijzing worden gedaan door of namens Gedeputeerde Staten, na daarover eerst het toezichtheb-
bend bestuur te hebben gehoord.

Art. 5.

De eigenaar eener bestaande beplanting is te allen tijde bevoegd die te rooien, doch verplicht van het voornemen daartoe ten minste dertig dagen te voren schriftelijk kennis te geven aan het toezichtheb-
bend bestuur.

Hij moet zich bij het rooien gedragen naar de voorschriften, die hem door het toezichtheb-
bend bestuur worden gegeven.

Hij is verplicht te rooien de boomen, die voor het ver-
keer over den weg of voor de in de nabijheid staande gebouwen gevaarlijk zijn, alzook de boomen, die gestorven, omgewaaid of afgebroken zijn.

Hij is verplicht te rooien de boomen, die voor palen, steun- en draagpunten, lijnen, geleidingen en netten voor telegraaf en telefoon, (voor zooverre die niet voor het open-
baar verkeer zijn bestemd of van rijkswege zijn aangelegd) en andere electriciteitswerken, naar het oordeel van (Gede-
puteerde Staten gevaarlijk zijn, mits de exploitant van voormelde werken zich tegenover den eigenaar der beplan-
ting verbindt alle uit de rooiing voor dezen voortvloeiende schade aan hem te vergoeden.

De door de rooiing ontstane kuilen moeten vóór zons-
ondergang van den dag der rooiing gedicht zijn.

Het hout afkomstig van beplantingen, moet binnen acht
dagen na de kapping zijn weggevoerd, ten ware daarvoor
door het toezichtheggend bestuur een langere termijn wordt
toegestaan.

Art. 6.

De opgaande boomen moeten, zoodra zij eene hoogte van
7.50 meter hebben bereikt, tot ten minste 4 meter boven
den beganen grond door den eigenaar of rechthebbende
worden opgesnoeid.

Opgaande boomen van minder dan 7.50 meter hoogte,
rijs- of hakhout, heesters, struikgewassen en knotboomen
moeten door den eigenaar of rechthebbende steeds zoodanig
worden opgesnoeid, dat zij voor het gebruik van den weg
niet hinderlijk zijn.

Boomen en heesters moeten door den eigenaar of recht-
hebbende zoodanig worden opgesnoeid en de takken daar-
van moeten zoodanig worden ingekort, dat zij met de lijnen,
geleidingen en netten van telegraaf, telefoon, (voor zoo-
verre die niet voor het openbaar verkeer zijn bestemd of
van rijkswege aangelegd) en andere electriciteitswerken niet
in aanraking kunnen komen of tot het ontstaan van kort-
sluitingen geen aanleiding kunnen geven, mits de exploitant
zich tegenover den eigenaar van of rechthebbende op de
beplanting verbindt alle uit de opsnoeiing of inkorting
voor dezen voortvloeiende schade aan hem te vergoeden.

Art. 7.

Van de beslissingen en bevelen, krachtens dit reglement
genomen of gegeven is hooger beroep toegelaten binnen
14 dagen na schriftelijke kennisgeving der na te melden
beslissingen:

a. op Gedeputeerde Staten van de beslissingen en be-
velen van het toezichtheggend bestuur, niet het College
van Gedeputeerde Staten zijnde;

b. op den Koning van de beslissingen en bevelen van Gedeputeerde Staten.

Art. 8.

Behalve de ambtenaren bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering in het bijzonder opgenoemd, zijn met de opsporing der overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van proces-verbaal bevoegd en verplicht de ambtenaren van den Provinciaalen Waterstaat, de beëdigde wegwerkers en de Voorzitters der Waterschapsbesturen.

Art. 9.

Overtreding van eene der bepalingen van dit reglement wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Art. 10.

Dit reglement treedt in werking op den 1^{en} Januari 1904. Op dit tijdstip vervalt het „Reglement op de beplantingen op bermen of kanten van openbare wegen, niet in onderhoud bij het Rijk zijnde, in de provincie Noordbrabant”, vastgesteld door de Staten van Noordbrabant den 18^{en} November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 13), gewijzigd bij besluit der Staten van Noordbrabant van den 18^{en} Juli 1901 (Provinciaalblad No. 16).

143

*Besluit der Staten van den 8ⁿ Juli 1903 tot vaststelling van een „Reglement houdende bepalingen „tot WERING VAN BEPLANTINGEN IN DE NABIJ-
„HEID VAN WINDMOLENS, dienende „tot uitma-
„ling van water uit de waterschappen in de pro-
„vincie Noordbrabant.” (Prov. Bl. 1903 nr. 37).*

Artikel 1.

Het is verboden beplantingen te hebben of aan te leggen :

a. van opgaande of afgeknotte boomen en van heesters binnen een afstand van 400 meter en

b. van rijs- en hakhout, en struikgewassen binnen een afstand van 200 meter,

van windmolens, dienende tot uitmaling van water uit de waterschappen.

Art. 2.

Overtreding van de bepalingen van artikel 1 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 5.— onverminderd de verplichting van den overtreder tot opruiming der beplanting binnen 14 dagen, nadat hem door het Waterschapsbestuur bij aangeteekenden brief zijne overtreding zal zijn ter kennis gebracht.

Art. 3.

Dit reglement treedt in werking op den 1^{en} Januari 1904. Op dat tijdstip vervalt het Provinciaal Reglement van den 18^{en} November 1889 (Provinciaalblad 1890 No. 16).

144

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 25 Mei 1910 A nr. 3, aan de gemeente-
besturen; PLANTEN VAN BOOMEN ONDER RIJKS-
TELEGRAAF- EN TELEFOONLIJNEN (*Prov. Bijbl.*
1910 nr. 12).

De Minister van Waterstaat deelt mij bij brief van 19 Mei jl. nr. 1749 Afd. Posterijen en Telegrafie mede, dat het herhaaldelijk voorkomt, dat op wegen boomen worden geplant op zoodanige plaats, dat de aanwezige Rijkstelegraaf- en telefoongeleidingen bij den groei der boomen hinder ondervinden. Hierin moet alsdan worden voorzien door of de beplanting te snoeien en in te korten, waardoor deze in vele gevallen niet tot de gewenschte ontwikkeling kan komen, of de betrokken Rijkslijn te wijzigen. c. q. te verleggen, hetgeen dikwijls met niet onbelangrijke kosten gepaard gaat.

Ten einde zooveel mogelijk deze bezwaren te voorkomen, heb ik de eer U uit te noodigen om bij het aanleggen van beplantingen rekening te houden met de op de betrokken gronden aanwezige Rijkstelegraaf- en telefoonlijnen en ter zake vooraf overleg te plegen met den betrokken Ingenieur er Telegrafie.

BEVOLKINGSREGISTERS.

145

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 12 November 1870 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; AANVULLING DER BEVOLKINGS-REGISTERS in de maand November (Prov. Bijbl. 1870 nr. 118).

Bij missive van 4 November jl. N° 219, Afdeeling 8, verzoekt de Minister van Binnenlandsche Zaken mij Uwe aandacht te vestigen op den gunstigen tijd van 1 November, een der groote verhuistijden, en 31 December voor de aanvulling der leemten in de bevolkingsregisters.

Hiertoe dient in den loop der maand November of na den verhuistijd door buurt- of wijk- commissarissen of andere gedelegeerden aan de huizen der ingezetenen te worden rondgegaan, teneinde zich te overtuigen of de personen of gezinnen al dan niet in de bevolkingsregisters staan ingeschreven. Daar het getal afwezige personen in de maand November veel geringer pleegt te zijn dan in de maand Mei (den tweeden grooten verhuistijd) komt het raadzaam voor dat als algemeene regel worde aangeprezen dit rondgaan aan de huizen in November te doen plaats hebben. Zulks geeft tevens het voordeel dat men de nauwkeurigheid bevordert der opgave van het bevolkingseijfer van elke gemeente op 31 December.

Ik dring er dan ook bij U zeer op aan dat deze door Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken aangeprezen handelwijze stiptelijk nagevolgd worde.

146

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 18 Augustus 1887 A nr. 1, aan de ge-
meentebesturen; mededeeling van den vol-
genden brief van den Minister van Binnen-
landsche Zaken over BEVOLKINGSBOEKHOUDING
(Prov. Bijbl. 1887 nr. 67).

Nr. 3278.

's Gravenhage, 16 Augustus 1887.

Ik heb de eer Uwe aandacht te vestigen op de Koninklijke besluiten van 27 Juli 1887 (Staatsbladen nos 140, 141 en 142) strekkende ter uitvoering van Art. 1 der wet van 17 April 1887 (Staatsblad no. 67) tot vaststelling van bepalingen betreffende het houden van bevolkingsregisters.

De beide eerste besluiten vervangen de Koninklijke besluiten van 3 November 1861 (Staatsbladen nos 94 en 95) aangevuld en gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 5 Mei 1870 (Staatsblad no. 73); het derde treedt in de plaats van het Koninklijk besluit van 23 September 1877 (Staatsblad no. 185), aangevuld en gewijzigd bij dat van 30 December 1886 (Staatsblad no. 252). *)

Bij de nieuwe vaststelling der besluiten, opgenomen in de Staatsbladen nos 94 en 95 van 1861, zijn in beide overgenomen de aanvullingen en wijzigingen dier besluiten, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 5 Mei 1870 (Staatsblad no. 73); is het eerste in overeenstemming gebracht met het Koninklijk besluit van 20 Juli 1879 (Staatsblad no. 144) betreffende de zesde algemeene tienjarige volkstelling, en is in beide besluiten geschrapt elke verwijzing naar de telling van 1859. Ook wordt in beide besluiten nu niet meer gesproken van de personen, samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur

*) Bij circulaire van 26 October 1899 A. nr. 7 (Prov. Bijbl. 121) vestigde de Commissaris der Koningin de aandacht der gemeentebesturen op de Koninklijke besluiten van 3 October 1899, Stbl. nrs 210 en 211.

of toezicht van rijkswege, omdat op de bevolking dier gebouwen beide besluiten niet van toepassing zijn.

Dit is ook het geval met de personen dienstdoende en wonende in militaire en maritime ziekeninrichtingen.

Met de ziekenhuizen, genoemd aan het slot van art. 3 van het eerste besluit (Staatsblad no. 140), heeft men dan ook uitsluitend het oog op de burgerlijke ziekeninrichtingen.

In art. 14 van dat besluit is thans voorgeschreven, dat vreemdelingen, die niet zijn voorzien van bewijsstukken, in de bevolkingsregisters niet mogen worden ingeschreven dan na overleg van het gemeentebestuur met den ambtenaar, wien de uitvoering der vreemdelingenwet is opgedragen; terwijl aan het slot van dat artikel is bevolen, dat tijdelijk hier te lande toegelaten vreemdelingen moeten worden ingeschreven in het verblijfregister, bedoeld in art 30 van dat besluit.

In art. 15 van het zoeevengenoemd besluit is opgenomen de bepaling dat in het getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats, alsmede in het duplicaat daarvan, niet alleen moet worden vermeld de naam der gemeente, maar *zoo mogelijk* ook de woning waar de vertrekkende voornemens is zich te vestigen.

De tweede alinea van art. 18 van het Staatsblad no. 94 van 1861 is niet overgenomen omdat wanneer bij het gemeentebestuur het duplicaat-getuigschrift niet is ontvangen en de belanghebbende, in het bezit van het getuigschrift, zich niet ter inschrijving aanmeldt of naar eene andere gemeente is vertrokken, het voor de gemeentebesturen onmogelijk is uitvoering aan het voorschrift te geven. Bovendien is in het geval van niet ontvangst van het duplicaat-getuigschrift door het gemeentebestuur, reeds voorzien bij art. 16.

Voorts is in art. 9 van het tweede besluit (Staatsblad no. 141), regelende de verplichting der ingezetenen tot het doen van aangifte voor de bevolkingsregisters, overgenomen de eerste alinea van art. 2 der wet van 17 April 1887 (Staats-

blad no. 67), bevattende de straffen op overtreding der bepalingen van dit besluit gesteld.

Andere wijzigingen, die van invloed zijn op de in- en afschrijving in de bevolkingsregisters, bevatten die besluiten niet.

Uit de briefwisseling die in 1876 met UHEG en Uwe ambtgenooten is gevoerd, is toch gebleken, dat de meeste gemeentebesturen van oordeel zijn, dat als aan de nakoming der besluiten krachtig de hand wordt gehouden, aanvulling of verbetering dier besluiten niet noodzakelijk is; dat echter de geregelde bijhouding der registers niet zelden wordt bemoeilijkt doordien sommige gemeentebesturen eerst nadat de belanghebbende reeds vertrokken is het *getuigschrift* en het *duplicaat* zonder eenige aanwijzing naar het bestuur der gemeente, als nieuwe woonplaats opgegeven, verzenden.

Vervoegt de betrokken persoon zich nu niet ter gemeentesecretarie, dan is het hoogst moeilijk zoo niet onmogelijk hem op sporen, vooral wanneer het iemand geldt uit de arbeidende klasse.

Andere gemeentebesturen verzenden de *duplicaat bewijzen* van woonplaats verandering niet *gelijktijdig met de afgifte* van het *getuigschrift*, maar dikwerf geruimen tijd daarna.

Het een zoowel als het ander nu is in strijd met de voorschriften van de vroegere en tegenwoordige besluiten.

De AFGIFTE toch door de BELANGHEBBENDEN van het *getuigschrift* van verandering van woonplaats aan het bestuur der gemeente, waarheen men verhuist, moet dienen als bewijs of als schriftelijke verklaring dat men zich komt vestigen; de TOEZENDING van het DUPLICAAT door het bestuur der vroegere aan dat der nieuwe woonplaats, dat belanghebbende in het register der vroegere woonplaats geschrapt is of geschrapt wordt.

De eerste alinea van art. 14 van Staatsblad no. 94 van 1861, overgenomen in Staatsblad no. 140 van dit jaar, bepaalt dan ook uitdrukkelijk dat de personen worden ingeschreven op vertoon van het *getuigschrift*, waaruit voldoende blijkt, dat zij en niet het gemeentebestuur der

toekomstige woonplaats in het bezit van het getuigschrift moeten gesteld worden.

Dit blijkt ook uit art. 5 al. 2 en uit art. 6 van het Staatsblad no. 95 van 1861, overgenomen in het tegenwoordige Staatsblad no. 141 waarin is voorgeschreven, dat zij die de gemeente verlaten om zich in eene andere gemeente des Rijks te vestigen, hiervan verklaring doen aan het bestuur der gemeente, die zij verlaten, en een kosteloos *getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats* ONTVANGEN, hetwelk *ZIJ moeten overleggen* aan het bestuur der nieuwe woonplaats.

Bovendien moet niet uit het oog worden verloren dat bij gelijktijdige en rechtstreeksche toezending van getuigschrift en duplicaat aan het bestuur der nieuwe woonplaats, het *duplicaat* eene nuttelooze formaliteit wordt en er steeds twijfel blijft bestaan of de persoon werkelijk verhuisd is en niet later van voornemen is veranderd.

Verzending van dat *duplicaat* aan het gemeentebestuur der nieuwe woonplaats TEGELIJK MET de AFGIFTE *aan belanghebbende* van het getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats, is voorgeschreven in de tweede alinea van art. 15 van het Staatsblad no. 94 van 1861, overgenomen in het tegenwoordige Staatsblad no. 140.

In het derde besluit, Staatsblad no. 142. regelende de inschrijving van personen, samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van rijkswege, is overgenomen de inhoud van het Koninklijk besluit van 23 September 1877 (Staatsblad no. 185) alsmede de wijzigingen en aanvullingen die dat besluit heeft ondergaan bij het Koninklijk besluit van 30 December 1886 (Staatsblad no. 252); terwijl in art. 12 en in de modellen B en C is overgenomen de eerste alinea van art. 2. der wet van 17 April 1887 (Staatsblad no. 67) betreffende de straffen op de overtreding der bepalingen van het besluit gesteld.

Onder toezending enz.

147

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 10 Maart 1889, A nr. 15, aan de gemeente-
besturen; AFZONDERLIJKE BEVOLKINGSREGIS-
TERS (Prov. Bijbl. 1889 nr. 24.

Ik heb de eer Uwe aandacht te vestigen op het in afdruk hierbij gevoegd Koninklijk besluit van 12 Februari 1889 (Staatsblad No. 32) tot aanvulling van de Koninklijke besluiten van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 140) betreffende het houden van bevolkingsregisters en van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142) tot regeling der inschrijvingen in registers van personen, samenwonende in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van Rijkswegen.

Bij de samenstelling der kiezerslijsten en bij het afgeven van getuigschriften van goed gedrag, verzoek ik U op de door de ambtenaren van het openbaar Ministerie verstrekte kennisgevingen der in bovengenoemd Koninklijk besluit bedoelde rechterlijke uitspraken *in het bijzonder* te letten, terwijl ook bij de afgifte der duplicaat getuigschriften van verandering van werkelijke woonplaats of der bevolkingskaarten nauwkeurig aan den inhoud van meergenoemd Koninklijk besluit behoort te worden voldaan.

De besturen der gemeenten, waar gebouwen of gestichten aanwezig zijn als vermeld in het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142) worden tevens uitgenoodigd aan de besturen dier gebouwen of gestichten een exemplaar van het hierbij gevoegd Koninklijk besluit uit te reiken en verder alle inlichtingen te geven, die voor eene goede uitvoering van dat besluit blijken mochten noodig te zijn.

B E S L U I T van den 12den Februari 1889, tot aanvulling van de Koninklijke besluiten van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 140), betreffende het houden van bevolkingsregisters, en van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 142), tot regeling der inschrijving in registers van personen, samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van Rijkswegen.

Wij Willem III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandse Zaken, van 23 October 1888, no. 4714, afdeeling Binnenlandsch bestuur ;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Januari 1889, no. 13) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister, van 9 Februari 1889, no. 454, afdeeling Binnenlandsch bestuur ;

Gelet op de wet van 17 April 1887 (Staatsblad no. 67) ;
Hebben goedgevonden en verstaan :

Artikel 1.

Tusschen de artt. 23 en 24 van Ons besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 140) worden de drie volgende artikelen gevoegd :

Artikel 23a.

Van elke, in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak, waarbij een persoon ontzet is van de rechten, genoemd in no. 1, 2, 3 en 6 van art. 28 van het Strafwetboek of de beschikking of het beheer over eigen goederen heeft verloren, geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie kennisgeving aan het bestuur der ge-

meente waar de betrokken persoon geacht wordt te wonen, met vermelding van den rechter, den datum der rechterlijke uitspraak en den duur der ontzetting.

Gelijke kennisgeving geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie van het verkrijgen van de beschikking of het beheer over eigen goederen en van de opheffing van de ontzetting der andere hiervoren genoemde rechten.

Artikel 23b.

De inhoud der in het vorig artikel bedoelde kennisgevingen wordt door het gemeentebestuur vermeld in de kolom „aanmerkingen” van het blød waarop de betrokken persoon in het bevolkingsregister is of wordt ingeschreven.

Gelijke vermelding geschiedt van de op het duplicaat-getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats en op de bevolkingskaart, model B, bedoeld in art. 8 van Ons besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 142) voorkomende opgaven omtrent de in het vorige artikel bedoelde rechten.

Artikel 23c.

In het duplicaat-getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats wordt de in kolom „aanmerkingen” van het bevolkingsregister voorkomende vermelding omtrent ontzetting of verlies van rechten, zoolang deze gevolgen der rechterlijke uitspraak standhouden, overgenomen.

Artikel II.

Tusschen de artt. 4 en 5 van Ons besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 142) worden de twee volgende artikelen gevoegd :

Artikel 4a.

Van elke in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak, waarbij een persoon ontzet is van de rechten, genoemd in no. 1, 2, 3 en 6 van art. 28 van het Strafwetboek of de beschikking of het beheer over eigen goederen heeft

verloren, geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie kennisgeving aan het betrokken bestuur, van de in art. 1 van dit besluit aangewezen gebouwen, gestichten en schepen, met vermelding van den rechter, den datum der rechterlijke uitspraak en den duur der ontzetting

Gelijke kennisgeving geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie van het herkrijgen van de beschikking of het beheer over eigen goederen en van de opheffing van de ontzetting der andere hiervoren genoemde rechten.

Artikel 4b.

De inhoud der in het vorig artikel bedoelde kennisgevingen wordt door het bestuur vermeld op het blad waar de betrokken persoon in de bij art. 1 bedoelde registers is of wordt ingeschreven.

Gelijke vermelding geschiedt van de op de bevolkingskaart, model A, bedoeld in de artt. 6 en 7 van dit besluit, voorkomende opgaven, omtrent de in het vorig artikel bedoelde rechten.

Artikel III.

Tusschen de artt. 8 en 9 van Ons besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad no. 142) wordt het volgende artikel gevoegd:

Artikel 8a.

Op de in de vorige artikelen bedoelde bevolkingskaarten A en B wordt overgenomen de in het bevolkingsregister der gemeente of in de bij art. 1 bedoelde registers voorkomende vermelding omtrent ontzetting of verlies van rechten, zolang deze gevolgen der rechterlijke uitspraak stand houden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan kennis zal worden gegeven aan den Raad van State.

148

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 17 Mei 1897 A nr. 1, aan de gemeente-
besturen; mededeeling van den volgende brief
van den Minister van Binnenlandsche Zaken
betreffende de BEVOLKINGSSTATISTIEK (Prov.
Bijbl. 1897 nr. 60).

No. 1495.

Afdeeling B.B.

Het is mij gebleken, dat de circulaires van mijn Departement van 22 October en 7 December 1881. nos. 4749 en 5493 afd B.B. in sommige gemeenten aanleiding hebben gegeven tot eene zóó ruime uitlegging van de woorden in art. 1 sub 1a van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887 (Stbl. no. 142), dat zelfs alle militairen, buiten eene kazerne wonende, in afzonderlijke registers worden ingeschreven, bepaaldelijk ook gehuwde militairen in particuliere woningen gehuisvest.

Dit komt mij, ook in verband met de bewoordingen van het tweede lid van art. 1 van het Koninklijk Besluit van 27 Juli 1887 (Stbl. no. 140), niet juist voor. Het voorschrift, dat in afzonderlijke registers worden ingeschreven de personen, die bij de zee- en landmacht als vrijwilligers in dienst zijn, of voor den dienst worden opgeleid, voor zoover zij in een gebouw of schip tot militair einde in gebruik, nachtverblijf hebben, kan niet verder uitgestrekt worden, dan tot die personen, die wonen in gebouwen en schepen die bij het Rijk tot militair einde in gebruik zijn, waarvoor alleen het Rijk ter huisvesting van militairen te beschikken heeft en waarin de inwoning door het openbaar gezag geregeld wordt.

Militairen, die *geheel, of gedeeltelijk, voor eigen rekening* in particuliere woningen zijn gehuisvest, vallen niet daaronder, en moeten in het gemeentelijk bevolkingsregister worden ingeschreven.

149

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 19 April 1899 A nr. 2, aan de gemeente-
besturen; AFZONDERLIJKE BEVOLKINGSREGIS-
TERS (Prov. Bijbl. 1899 nr. 50).

Als een vervolg op de aanschrijvingen, opgenomen in de Provinciale bijbladen No. 67 van 1887 en No. 24 van 1889, heb ik de eer Uwe aandacht te vestigen op het in afdruk hierbij gevoegd Koninklijk besluit van 29 Maart 1899 (Staatsblad No. 89) tot wijziging van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142), betreffende het houden van bijzondere bevolkingsregisters voor gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van Rijkswegen.

Ik verzoek U de besturen dier gebouwen of gestichten alle inlichtingen te geven, die voor eene goede uitvoering van dat besluit blijken mochten noodig te zijn.

BESLUIT van den 29sten Maart 1899 (Staatsblad No. 89), tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142), tot regeling der inschrijving in registers van personen, samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van Rijkswegen.

Wij WILHELMINA, bij de Gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandse Zaken, van 28 Februari 1899, No. 917, afdeeling Binnenlandsch bestuur;

Gezien de wetten van 17 April 1887 (Staatsblad No. 67), 29 October 1892 (Staatsblad No. 241) en 13 Juli 1896 (Staatsblad No. 107);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Maart 1899 No. 8);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister, van 27 Maart 1899, No. 1573, afdeeling Binnenlandsch bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met intrekking van het Koninklijk besluit van 14 Februari 1890 (Staatsblad No. 24), te bepalen :

Eenig artikel.

De bepalingen sub 1° *d* en *e* van artikel 1 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142), gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1889 (Staatsblad No. 32), worden gelezen als volgt :

d. de personen, opgenomen in de bijzondere strafgevangnissen voor mannen te *Leeuwarden* en te 's *Hertogenbosch*, voor vrouwen te *Gorinchem* en te *Eindhoven*, voor jongens te 's *Hertogenbosch*, voor meisjes te *Montfoort*, alsmede de personen die gevangenisstraf, hechtenis of detentie van één jaar of langer in de gewone strafgevangnissen of huizen van bewaring ondergaan ;

e. de personen, opgenomen in de Rijkswerkinrichtingen voor mannen te *Veenhuizen* en te *Hoorn*, voor vrouwen te *Leiden*, die in de Rijksopvoedingsgestichten voor jongens te *Alkmaar*, aan den Kruisberg bij *Doetinchem* en te *Veldzicht*, gemeente *Avereest*, en voor meisjes te *Montfoort*.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan kennis zal worden gegeven aan den Raad van State.

150

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 7 December 1899 A nr. 9, aan de gemeen-
tebesturen; mededeeling van het volgend Ko-
ninklijk besluit over AFZONDERLIJKE BEVOL-
KINGSREGISTERS (*Prov. Bijbl.* 1899 nr. 138).

BESLUIT van den 3den October 1899 (Staatsblad No. 211), houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142) tot regeling der inschrijving in registers van personen, samenwonend in gebouwen, gestichten of schepen, staande onder bestuur of toezicht van Rijkswegen.

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 September 1899 No. 3152², afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 September 1899, No. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 September 1899, No. 5450, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de wet van 17 April 1887 (Staatsblad No. 67) en op artikel 140 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 4, 4°, van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 Maart 1899 (Staatsblad No. 89) wordt gelezen als volgt: „De groep van personen volgens de onderscheiding in artikel 1, waartoe de ingeschrevene behoort, met opgave voor de personen behoorende tot de groepen Nos. 2 en 3, in dat artikel aangewezen van de betrekking waarin zij werkzaam zijn of waarin zij staan tot dengene, tot wiens huishouding zij behooren, met vermelding, voor

zooveel het bedrijf betreft of de persoon daarin werkzaam is als hoofd (hetzij voor eigen, hetzij voor anderer rekening), of als ondergeschikte."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan kennis zal worden gegeven aan den Raad van State.

151

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 27 November 1902, A. nr. 16, aan de
gemeentebesturen; mededeeling van den volgen-
den brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over bijhouding der BEVOLKINGS-
REGISTERS.

No. 5078.
Afdeeling B B.

's-Gravenhage, 18 November 1902.

Mijne aandacht is er van meer dan eene zijde op gevestigd, dat aan de richtige naleving van art. 5 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 141), in verband met de artikelen 14 en 15 van het Koninklijk besluit van dienzelfden datum (Staatsblad No. 140), door verschillende gemeentebesturen niet de hand wordt gehouden, hetgeen leiden moet tot onnauwkeurigheid en onvolledigheid der bevolkingsregisters.

Verscheidene gemeentebesturen zouden — naar mij is medegedeeld — de gewoonte hebben aangenomen om aan hen, die overeenkomstig art. 5 van eerstgenoemd besluit de kennisgeving van vertrek naar eene andere gemeente doen, geen getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats uit te reiken, maar de zaak te behandelen door briefwisseling met de gemeente van vestiging, den belanghebbende daarbij in den waan brengende dat hij van alle zorg dienaangaande ontslagen is.

Dit is in strijd met genoemde Koninklijke besluiten, die in dezen eigen aangifte van de belanghebbenden vorderen, zoowel in de gemeente van vertrek als in die van vestiging,

terwijl tot aanvulling en controleering van deze aangifte rechtstreeksche mededeeling van gegevens van gemeente bestuur tot gemeentebestuur is voorgeschreven.

Alleen nauwgezet volgen van de voorschriften der Koninklijke besluiten kan leiden tot nauwkeurigheid en volledigheid in de bevolkingsregisters, zooals trouwens ook reeds in de hierop betrekking hebbende circulaire van 16 Augustus 1887 werd betoogd.

Afgifte van het in de genoemde Koninklijke besluiten vermelde getuigscrift aan vertrekkende personen moet zooveel mogelijk bevorderd worden. Indien de uitreiking vóór het vertrek niet kan geschieden omdat de belanghebbende niet zelf de verklaring van vertrek komt doen, dan verdient het aanbeveling het getuigscrift aan hem op te zenden zoodra hij, al of niet op uitnoodiging van het bestuur der gemeente van vestiging, er om vraagt of zoodra is bekend geworden waar hij zich in zijne nieuwe woonplaats heeft gevestigd, met de mededeeling, dat dit getuigscrift binnen een bepaalden tijd in de gemeente van vestiging bij het bevolkingsbureau moet worden ingeleverd.

Ik heb de eer U.H.E.G. mitsdien te verzoeken de aandacht der gemeentebesturen in Uw gewest op het bovenstaande te vestigen en bij hen op eene stipte naleving van de bepalingen der besluiten betreffende het houden van bevolkingsregisters aan te dringen. Enz.

152

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 26 November 1903 A nr. 4, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over SCHEEPSBEVOLKING, KON. NED. MARINE (Prov. Bijbl. 1903 nr. 148).

No. 7851.
Afdeling B. B.

's Gravenhage, 18 November 1903.

Wanneer een schip, welks bevolking overeenkomstig het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (Staatsblad No. 142)

in een afzonderlijk register is ingeschreven, uit eene gemeente vertrekt, wordt, volgens het tweede lid van artikel 10 van genoemd besluit, de opgaaf van den loop der bevolking volgens het model D (die anders een geheel jaar betreft) aan het gemeentebestuur gedaan over het verstreken gedeelte van het loopende jaar.

Aldus wordt tot nog toe ook gehandeld ten opzichte van schepen der Kon. Ned. Marine die eene gemeente, waar zij zijn gelegen, tijdelijk verlaten met de bedoeling na korten tijd aldaar terug te keeren.

Dit leidt tot noodeloozen omslag, terwijl dit voor korten tijd verlaten eener gemeente niet als een vertrek uit de gemeente in den zin van bovengenoemd Koninklijk besluit behoeft beschouwd te worden.

Na deswege met den Minister van Marine gepleegd overleg, meen ik, dat eerst wanneer de afwezigheid van een zoodanig schip zes maanden of langer duurt, het verlaten van de gemeente, als een vertrek uit de gemeente moet worden beschouwd.

Bij verlaten van de gemeente voor korten tijd, zal de bevolking van het schip geacht worden te blijven behooren tot de bevolking der gemeente en zal dus voortaan door den Commandant van het schip niet meer de opgave gedaan worden, bedoeld in het tweede lid van artikel 10 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887. (Staatsblad No. 142).

De maandelijksche opgaven, bedoeld in mijn schrijven van 3 April 1902, No. 2076, I afd. B.B. zullen dan dadelijk na terugkomst in de gemeente, bij het gemeentebestuur worden ingediend.

Mocht het gemeentebestuur in den tijd der afwezigheid en op een oogenblik dat het adres van den Commandant niet bekend is, te dezer zake briefwisseling hebben te voeren, dan zouden de voor den Commandant bestemde brieven met verzoek om doorzending, kunnen worden gezonden aan den Minister van Marine.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest met het bovenstaande in kennis te stellen.

BRANDEN.

153

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 April 1858 G nr. 67, aan de gemeentebesturen; aanschrijving ter VERBETERING OF UITBREIDING DER BRANDWEER (Prov. Bijbl. 1858 nr. 53).

Met het oog op de in de laatste dagen alsmede op de menigvuldige, ten vorige jare, plaats gehad hebbende branden, hebben wij het niet ondienstig geacht, de aandacht der gemeentebesturen te vestigen op de brandblusmiddelen in hunne gemeenten, om zorg te dragen, dat deze zich niet alleen steeds in eenen goed bruikbaren en alleszins voldoende staat bevinden, maar ook dat daaraan die uitbreiding en verbetering worden gegeven, welke noodig zullen geacht worden.

De besturen van die gemeenten, waar ten gevolge van ontoereikendheid der geldmiddelen geene brandspuiten bestaan of kunnen aangeschaft worden, kunnen onderling of met andere gemeenten, waar spuiten aanwezig zijn, in overleg treden, ten einde op de wijze in art. 121 der gemeentewet bepaald, deze voor de inwoners zoo belangrijke zaak gemeenschappelijk te regelen.

Te meer is zoodanige gemeenschappelijke regeling noodig, omdat bij plaatselijke verordening de inwoners, die bij den dienst der brandspuit geplaatst zijn of daartoe worden opgevorderd, niet kunnen genoodzaakt worden buiten het grondgebied der gemeente waar zij wonen, diensten bij de brandweer te verrigten.

Indien op de wijze in art. 121 der gemeentewet bepaald, het brandwezen gemeenschappelijk door de besturen van twee of meer gemeenten geregeld is, kan aan de inwoners dier gemeenten de verplichting worden opgelegd, in geval

van brand in eene van die gemeenten, bij de brandspuit dienst te doen en behulpzaam te zijn.

Hoewel het niet te verwachten is (zoo als de ondervinding genoegzaam heeft doen blijken), dat, ook bij gemis van verordeningen, de inwoners weigerachtig zouden zijn bij brand in eene naburige gemeente, hulp te verleenen, zoo is echter eene behoorlijke en gemeenschappelijke regeling van het brandwezen, tusschen twee of meer gemeenten, wenschelijk, vooral omdat daardoor aan den dienst der brandweer meerdere uitbreiding kan gegeven, en door gemeenschappelijk de kosten te dragen, in sommige gemeenten of dorpen brandspuiten zullen aangeschaft kunnen worden, waar er tot dusverre in het geheel geene of slechts onvoldoende brandblusmiddelen aanwezig zijn.

Het is ook zeer wenschelijk, dat de noodige maatregelen, tot voorkoming van brand worden genomen, en dat met naauwgezetheid gelet worde op de naleving der voorschriften welke te dien aanzien in de plaatselijke verordeningen zijn opgenomen, en dat die verordeningen waarvan de bepalingen onvoldoende zijn, worden aangevuld.

Ook zou het nuttig zijn, indien de gemeentebesturen, door de in hun bereik zijnde middelen, vooral bij langdurige droogte en bij hevigen wind, een meer dan gewoon streng toezigt hielden op- en waakten tegen onvoorzigtigheid met vuur en licht, als waardoor vaak de grootste rampen zijn veroorzaakt.

154

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 April 1868 G nr. 31, aan de gemeentebesturen: zorg voor een goede INRICHTING DER BRANDWEER (Prov. Bijbl. 1868 nr. 47).

Wij hebben de eer aan u mededeeling te geven van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 April jl. no. 356, waarbij gewezen wordt op de verplichting, welke op de gemeentebesturen rust om voor eene

goede inrigting der brandweer te zorgen, onder opmerking dat het niet genoeg is, dat de vereischte brandblusmiddelen voorhanden zijn en behoorlijk onderhouden worden, maar dat vooral behoort te worden gezorgd, dat het personeel, hetwelk met de bediening der brandspuit belast is, herhaaldelijk geoefend worde, opdat in de ure des gevaars ieder wete, waar hij zich bevinden moet en wat hij te verrigten heeft.

Naar aanleiding van dat schrijven en uithoofde van het groot belang, hetwelk aan eene behoorlijke inrigting der brandweer verbonden is, en met verwijzing naar onze aanschrijving van 13 April 1858 (*Bijblad* no. 53) achten wij ons verplicht u uit te noodigen om den staat, waarin zich de brandblusmiddelen in uwe gemeente bevinden, met naauwgezetheid na te gaan en te doen onderzoeken, onverwijd de noodige maatregelen te nemen om in het ontbrekende te voorzien, en voor zoo ver dit niet reeds in uwe gemeente geschiedt, het personeel, hetwelk tot de brandweer behoort, geregeld te doen oefenen in de bediening der brandblusmiddelen.

Tevens vestigen wij uwe aandacht op het groot gevaar, waaraan die gemeenten zijn blootgesteld, waar in de bebouwde kom woningen met rieten daken en groote hoeveelheden hooi in de onmiddellijke nabijheid der woningen gevonden worden; ingevolge 's Ministers verzoek noodigen wij u voor zoo veel noodig uit, het dekken der huizen met riet en het opslaan van hooi in de bebouwde kom bij plaatselijke verordening onder bedreiging van straf te verbieden.

Aangenaam zal het ons zijn voortaan jaarlijks voor het einde der maand Mei eene opgave te ontvangen van de brandblusmiddelen in uwe gemeente, van den staat van onderhoud en bruikbaarheid waarin zij zich bevinden en van de tijdstippen, waarop de oefeningen in de behandeling der brandblusmiddelen in uwe gemeente hebben plaats gehad.

No. 356.

—

's-Gravenhage, den 3 April 1868.

De ramp, die onlangs de gemeente *Genemuiden* getroffen heeft, herinnert de gemeentebesturen op nieuw aan de op hen rustende verplichting om voor eene goede inrigting der brandweer te zorgen. Ter voldoening aan dien pligt is het niet genoeg, dat de vereischte brandblusmiddelen voorhanden zijn en behoorlijk worden onderhouden, maar vooral dat het personeel met de bediening der brandspuiten belast, hetzij dit uit een vast corps bestaat, hetzij dat daartoe de ingezetenen met inachtneming van art. 192 en 193 der gemeentewet geroepen worden, herhaaldelijk worde geoefend opdat in de ure des gevaars ieder wete waar hij zich bevinden moet en wat hij te verrigten heeft.

Ik acht het van gewigt dat de gemeentebesturen hierop met nadruk opmerkzaam gemaakt worden en heb de eer daartoe uwe tuschenkomst in te roepen. Uwe vergadering gelieve de maatregelen te nemen, die hare bekendheid met de plaatselijke omstandigheden der gemeenten vooral ten platten lande het meest doeltreffend mogten voorkomen. Om de zaak bij de gemeentebesturen levendig te houden, ware het welligt geraden hen bij de aanbeveling om van tijd tot tijd oefeningen met de brandspuit te houden, aan te schrijven om jaarlijks van het door hen verrigte verslag uit te brengen.

Er is nog een punt waarop ik de aandacht der gemeentebesturen wenschte gevestigd te hebben. De groote uitgebreidheid, die de brand te *Genemuiden* heeft gehad, is, vooral daaraan toe te schrijven dat vele woningen in de bebouwde kom van rieten daken waren voorzien en groote hoeveelheden hooi zich in de onmiddellijke nabijheid der woningen bevonden. Het groot gevaar, waaraan de gemeenten hierdoor zijn blootgesteld, stelt het den gemeenteraden tot pligt hiertegen bij verordening te waken, en het dekken

der huizen met riet en het opslaan van hooi in de bebouwde kom met bedreiging van straf te verbieden. Ik heb de eer u te verzoeken hiertoe de gemeentebesturen in uwe provincie uit te noodigen.

155

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 6 December 1906 G nr. 91, aan de burgemeesters der gemeenten, liggende aan de Belgische grens; MAATREGELEN TEGEN BRANDGEVAAR (Prov. Bijbl. 1906 nr. 58).

Naar aanleiding van klachten, welke gerezen waren over het overslaan van heide-, veen- of boschbranden zoowel van Nederlandsch naar Pruissisch grondgebied als omgekeerd, is met de Pruissische Regeering eene regeling getroffen om bedoeld gevaar zooveel mogelijk af te wenden.

Het is den Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel voorgekomen, dat een dergelijke regeling ook ware te treffen ten aanzien van het overslaan van branden van Nederlandsch naar Belgisch grondgebied en omgekeerd. Door de tusschenkomst van zijn ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken heeft de Minister de mededeeling verkregen, dat de Belgische Regeering zich heeft bereid verklaard, mede te werken tot het tot standkomen eener wederzijdse regeling.

Op 's Ministers verlangen, hebben wij de eer, in navolging van hetgeen in het Oosten des lands geschiedt, te bepalen.

a. dat door U in geval vergunning wordt gegeven tot het branden van veen- of heidegronden, welke gelegen zijn binnen één uur afstand van de grens, daarvan ten minste twee dagen vóórdat met het branden zal worden begonnen, kennis zal worden gegeven aan den Burgemeester der meest nabij gelegen Belgische grensgemeente;

b. dat ingeval op Nederlandsch grondgebied brand is ontstaan en er gevaar dreigt, dat deze naar Belgisch grond-

gebied zal overslaan, daarvan zoo spoedig mogelijk zal kennis gegeven worden aan den Burgemeester der Belgische gemeente, waarvoor dit gevaar dreigt.

Wij noodigen U uit, in voorkomende gevallen deze voorschriften nauwgezet te willen uitvoeren.

156

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 19 April 1910 A nr. 1, aan de burge-
meesters; MAATREGELEN TEGEN BOSCHBRAND.

Door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is eene commissie benoemd teneinde de Regeering voor te lichten omtrent de vraag, in hoever eene boschwet nuttig zou zijn en hoe die er zou moeten uitzien.

In afwachting van het rapport dezer commissie heb ik de eer U uit te noodigen, voor zooveel in Uwe gemeente bosschen van eenige beteekenis voorkomen :

1°. terstond, en verder elk jaar in het vroege voorjaar n.l. in Februari of Maart, door publicaties de bevolking tot waakzaamheid met betrekking tot het voorkomen en blussen van boschbranden aan te sporen ;

2°. bij het plaats hebben van boschbrand, daarvan zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan den Inspecteur der Staatsbosschen en ontginningen te Utrecht, met opgave van de oorzaak of de vermoedelijke oorzaak van den brand, den aard en ouderdom van het bosch, de verbrande oppervlakte, en zoo mogelijk eene schatting der schade.

Ik vertrouw, dat U aan vorenstaande uitnoodiging het gewenschte gevolg zult willen geven.

BRIEFWISSELING.

157

Besluit van den 11^{en} April 1814, nr. 3, houdende kennisgeving der door Z. K. H. gemaakte bepalingen omtrent den vorm van RAPPORTEN, VOORDRAGTEN, MISSIVES, REKWESTEN, ENZ. (Verzameling van aanschrijvingen 1814 nr. 47).

De Commissarissen-Generaal van het Departement der Monden van den Rhijn, brengen bij deze ter kennis van de daarbij geconcerneerde Authoriteiten binnen dit Departement, ten einde zich daarnaar te gedragen, dat Zijne Koninklijke Hoogheid, bepalingen willende maken, omtrent den vorm der Rapporten en Voordragten, zoo wel van de onderscheidene Ministeriële Departementen aan Hoogstdezelve intezenden, als ten aanzien van de Correspondentie onderling tusschen de Hoofden der Ministeriële Departementen en andere daarbij geconcerneerde Personen en Authoriteiten, bevoegd, om zich anders dan bij Rekweste te mogen adresseren, bij Besluit van den 5^{en} dezer No. 3, heeft bepaald :

1°. Dat de voorschreve Rapporten, Voordragten of Missives, aan derzelver hoofd alleenlijk zullen dragen de dagteekening, Plaats der afzending en het Nummer van derzelver volgorde, zonder eenige vermelding der Titulature van de Authoriteit aan wien deze Stukken zijn gerigt, welke alleen aan den voet der eerste bladzijde zal worden aangewezen.

2°. Dat ook de bij het vorig artikel vermelde Stukken, niet zullen worden voorzien van eenig onderschrift, anders dan de onderteekening van den Ambtenaar, door wien het Rapport, de Voordragt of de Missive wordt afgezonden, met bijgevoegde uitdrukking van deszelfs Kwaliteit.

158

Besluit van den Gouverneur dd. 25 September 1821, nr. 16, betrekkelijk de FORMALITEITEN, welke bij de CORRESPONDENTIE van ambtenaren en andere autoriteiten, met den Gouverneur en Gedeputeerde Staten, moeten worden in acht genomen. (Prov. Bl. 1821 nr. 85).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, in aanmerking nemende, dat er van tijd tot tijd, zoo aan hem als aan Heeren Gedeputeerde Staten dezêr Provincie, door sommige Ambtenaren, nog Stukken worden geadresseerd, welke onderscheidene zaken ten onderwerp hebben; terwijl in anderen de dagteekening en de Nummers of Letters der Aanschrijvingen, ten gevolge van welken dezelven worden ingezonden, niet of niet naauwkeurig worden aangehaald.

Heeft, tot voorkoming van alle door het geen voorschreve onstaande onnutte moeiten, goedgevonden en verstaan, met inhæsie van vroegere deswegens gedane Aanschrijvingen, de respective Ambtenaren in deze Provincie, en inzonderheid de Heeren District-Schouten en Hoofden van Plaatselijke Besturen, nogmaals ten dringendste uittenoodigen, om te zorgen, dat elke door hun, zoo aan den Gouverneur als aan Heeren Gedeputeerde Staten, te doene voordragt of verzoek, bij eene afzonderlijke missive of adres worde geeffectueerd, gelijk mede dat alle Brieven, geschreven ten gevolge van eene missive of een Besluit van een der gemelde Autoriteiten, eene naauwkeurige aanduiding bevatten, niet alleen van derzelve dagteekeningen, maar ook van het Nummer of de Letter welke dezelve dragen; zullende, bij niet observantie van deze formaliteiten, zoodanige Stukken aan derzelve Verzenders worden geretourneerd, en gehouden voor niet ingekomen.

159

Besluit van den Gouverneur dd. 22 Maart 1830 A nr. 24, houdende herinnering aan en UITBREIDING VAN BEPALINGEN BETREFFENDE DE BRIEFWISSELING met het Provinciaal Bestuur (Prov. Bl. 1830 nr. 49).

De Gouverneur der Provincie Noordbrabant, in aanmerking nemende, dat door alle de Kollegien en Ambtenaren, met welke de Provinciale Autoriteit in Briefwisseling is, niet steeds achtervolgd worden, de bepalingen, voorkomende in het Besluit *) van deszelfs Ambtsvoorganger, van den 24en december 1825, no. 45, nopens de wijze van die Korrespondentie, enz.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1o. De voormelde Kollegien en Ambtenaren te herinneren aan voormelde bepalingen, volgens welke, in margine der antwoorden op Besluiten en Brieven, zoo door den Gouverneur als door Gedeputeerde Staten uitgevaardigd, behoo- ren vermeld te worden, niet alleen de dagteekening en het nummer of letter dier Brieven en Besluiten, maar ook de afdeeling of het bureau en het *onderwerp* daarin aangewezen; wordende zijl. uitgenoodigd, om zich voortaan naauwkeurig naar die voorschriften te gedragen, en tevens, bij uitbreiding van gemeld Besluit, des Gouverneurs verlangen te kennen gegeven, dat ook in margine der Brieven aan de Provinciale Autoriteit gerigt, edoch geene antwoorden zijnde, het *onderwerp* of den *korten inhoud* dier Brieven, mede aangeduid worde. Enz.

*) Dit kon uit deze verzameling worden weggelaten.

160

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 9 September 1856 A nr. 12, aan de gemeenteraden; verzoek om binnen 14 dagen na de ontvangst der aan hen OM BERICHT EN RAAD VERZONDEN wordende STUKKEN, hunne beschouwingen, tevens met terugzending der stukken, mede te deelen, of binnen denzelfden termijn de redenen der vertraging te melden (Prov. Bijbl. 1856 nr. 68).

De stukken, welke ingevolge art. 124 in verband met art. 179 letter *d* der gemeentewet aan de gemeentebesturen om berigt en raad worden verzonden, worden door sommige gemeentebesturen niet zoo *spoedig* behandeld, als de geregelde loop van den dienst wel zou vorderen.

Ik zie mij derhalve verplicht, de aandacht der collegiën van Burgemeester en Wethouders daarop te vestigen, en hun te verzoeken de door het Provinciaal bestuur aan hen om berigt en raad verzonden wordende stukken, binnen 14 dagen na de ontvangst daarvan, vergezeld van hunne beschouwingen, terug te zenden.

Zijn Burgemeester en Wethouders niet in de mogelijkheid hun berigt binnen de 14 dagen te kunnen mededeelen, omdat een voorafgaand onderzoek noodig of nuttig is, dan behooren de redenen der vertraging te worden medegedeeld, tevens met opgave van den tijd, wanneer het verlangd berigt zal kunnen ingezonden worden.

161

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 7 April 1859 A nr. 18, aan de gemeentebesturen; verzoek om SPOEDIG BERICHT OP TOEGEZONDEN STUKKEN (Prov. Bijbl. 1859 nr. 40).

Bij eene aanschrijving van 9 September 1856 (*Bijblad* No. 68), zijn de gemeentebesturen uitgenoodigd geworden om, wanneer aan hen stukken om berigt en raad verzonden

of van hen inlichtingen gevraagd worden, hunne beschouwingen en antwoorden binnen veertien dagen na de ontvangst van het stuk te doen kennen.

Sommige gemeentebesturen schijnen ten gevolge dier aanschrijving van meening te zijn, dat in den regel met de terugzending of beantwoording der bovenbedoelde stukken veertien dagen kan gewacht worden.

Dit was echter niet de bedoeling bij het doen der aanschrijving.

Stukken, die voor dadelijke beantwoording vatbaar zijn, moeten zoodra doenlijk worden behandeld, en de laatste dag van den termijn van veertien dagen behoort niet te worden afgewacht, tenzij daarvoor tot het doen van een onderzoek of het inwinnen van inlichtingen, noodzakelijkheid besta.

Is het in te stellen onderzoek van zoo veel omvang, dat het niet binnen veertien dagen kan afgelopen zijn, dan behooren de reden van de vertraging te worden medegedeeld.

Ik neem mitsdien de vrijheid Burgemeester en Wethouders der gemeenten te verzoeken, voortaan zonder eenige vertraging, tenzij daarvoor redenen bestaan, de van hen gevraagd wordende inlichtingen te verstrekken.

162

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 3 November 1874 A nr. 4, aan de gemeente- en waterschapsbesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over NAUWKEURIGHEID IN DE BRIEFWISSELING (Prov. Bijbl. 1874 nr. 89).

No. 1.

's Gravenhage, 31 October 1874.

Het geschiedt meermalen dat ten gevolge van schrijffouten, misstellingen of verkeerde opgaven in aan mij toegezonden stukken, die later den grondslag uitmaken

van mijne des betreffende voordragten aan Zijne Majesteit, en niet bij mijn Departement kunnen gecontroleerd worden, dezelfde fouten worden aangetroffen in de Koninklijke besluiten zelve.

Niet zelden kunnen daardoor de belangen van personen schade lijden, vooral wanneer de ontdekking niet aanstonds volgt; of wel worden moeilijkheden geboren bij de financiële afwikkeling van zaken die, ware het verzuim niet gepleegd, bij de verevening geene bedenking zouden ontmoet hebben.

Het is naar aanleiding van een en ander, dat ik mij genoodzaakt zie bij vernieuwing aan te dringen op de meest mogelijke naauwkeurigheid bij vermelding der namen, qualiteiten, enz. betreffende personen in Uwe correspondentie te vermelden, niet minder dan op de volkomen juiste en duidelijke opgave van alle daarbij aan te halen cijfers en data, omtrent den zakelijken inhoud der mij toe te zenden stukken gelde hetzelfde voorschrift.

Is dit algemeen, inzonderheid verdient het Uwe aandacht zoo dikwijls Uwe brieven mij aanleiding kunnen geven tot eene voordragt aan Zijne Majesteit den Koning. Hoogst Dezelve behoort gevrijwaard te wezen tegen herhaalde voorlegging van bereids bekrachtigde besluiten, alleen ter verbetering van foutieve of min achtzame opgaven van hen die daartoe in hooger en of lageren rang hebben medegewerkt.

Gelief alle autoriteiten in Uwe provincie, omtrent een en ander voor te lichten en zoo noodig Uwe bepaalde voorschriften te dien aanzien te doen toekomen.

163

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 28 Juni 1888 A nr. 3, aan de burgemeesters; AFGIFTE OF BESTELLING VAN DIENSTBRIEVEN OP ZONDAG (*Prov. Bijbl.* 1888 nr. 63).

Namens den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, heb ik de eer aan U mede te deelen, dat te rekenen

van Zondag 15 Juli e. k., des Zondags geen afgifte of bestelling zal geschieden van brieven of andere stukken, welke portvrij verzonden worden (dienstbrieven of dienstpakketten) tenzij de behandeling daarvan bijzonderen spoed vereischt en ter aanduiding daarvan het woord „spoed” op het adres is vermeld.

164

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 20 Mei 1890 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over INRICHTING EN FORMAAT VAN DIENSTBRIEVEN gericht aan diens DEPARTEMENT (Prov. Bijbl. 1890 nr. 52).

No. 287.

Afdeeling S.E.

's-Gravenhage, 17 Mei 1890.

Het heeft mijne aandacht getrokken, dat niet altijd en niet algemeen de voorschriften worden opgevolgd, betreffende inrichting, de afmeting en het vouwen van dienstbrieven aan mijn Departement gericht.

Na vermelding van het nummer enz. behoorende tot de administratie des afzenders, aan het hoofd der tot mij te richten brieven en rapporten moet daaronder in den bovenhoek ter linkerzijde in margine meer uitvoerig en nauwkeurig worden aangeteekend de dagteekening, het nummer en de afdeeling van den brief of der kantbeschikking van mijn departement, die bij den brief, of het rapport beantwoord worden, waardoor latere aanhaling in den brief kan vervallen; verder eene beknopte omschrijving van het onderwerp in den brief of het rapport behandeld, met vermelding, casu quo, van den naam van den persoon, die wordt besproken.

In dezer voege:

Bericht op $\frac{\text{kantbeschikking}}{\text{schrijven}}$ van het Departement van Binnenlandsche Zaken van no. afd. betreffende

of wel:

Bericht op $\frac{\text{kantbeschikking}}{\text{schrijven}}$ van het Departement van Binnenlandsche Zaken van no. afd. betreffende (naam des persoons).

Wordt bij eenig schrijven of rapport eene zaak voor het eerst behandeld, dan geschiede gelijke vermelding met weglating van de twee eerste alinea's.

Alle stukken voor mijn Departement bestemd behooren, volgens vroeger gegeven voorschriften, in den regel te worden geschreven op papier van 32 c.M. lengte en 20 c.M. breedte en bij verzending in drieën gevouwen te worden.

Ik heb de eer U bij deze, voor zooveel noodig deze voorschriften in herinnering te brengen of U daarmede in kennis te stellen.

U.H.E.G. gelieve ook Burgemeester en Wethouders der gemeenten in Uwe provincie aan deze voorschriften te herinneren.

165

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 October 1891 G nr. 120/1d, aan de gemeentebesturen; INZENDING VAN ELK RAADSBSLUIT BIJ AFZONDERLIJKE BRIEFENZ. (Prov. Bijbl. 1891 nr. 94).

In den laatsten tijd komt het meermalen voor, dat onder geleide van één brief verschillende raadsbesluiten aan onze goedkeuring onderworpen, ons worden toegezonden.

Ook wordt door velen uwer dikwerf verzuimd ter linker zijde van den brief den datum en het nummer te vermelden van de apostille of den brief, ter beantwoording waarvan hij strekken moet.

Verwarring of minstgenomen moeilijkheden in onze administratie zijn hiervan het gevolg.

Ter voorkoming van een en ander, noodigen wij U uit, in 't vervolg elk raadsbesluit bij afzonderlijken brief in te zenden en toe te zien dat de datum en het nummer van ons vorig desbetreffend schrijven ter linkerzijde van uwen brief vermeld worde.

166

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 22 October 1896 A nr 3, aan de burge-
meesters; FRANKEERING VAN DIENSTBRIEVEN
AAN CONSULAIRE AMBTENAREN BUITENSLANDS
(Prov. Bijbl. 1896 nr. 101).

In den regel worden stukken, — door Nederlandsche consulaire ambtenaren ten behoeve van in het buitenland vertoevende onvermogens aangevraagd, — door de autoriteiten hier te lande ongefrankeerd verzonden.

De dieningevolge in het buitenland geheven strafporto's worden door de consulaire ambtenaren voldaan, doch kunnen door hen niet worden verhaald. In dat geval worden die porto's door hen aan den Staat in rekening gebracht.

Ten einde dergelijke noodelooze kosten in het vervolg te voorkomen, acht de Minister van Buitenlandsche Zaken het wenschelijk, dat meerbedeelde stukken gefrankeerd worden verzonden.

De te dien einde gemaakte kosten kunnen aan het Departement van Buitenlandsche Zaken in rekening worden gebracht.

Ik heb de eer het vorenstaande bij deze te uwer kennis te brengen, opdat door U in het vervolg, bij voorkomende gelegenheden, dienovereenkomstig worde gehandeld.

167

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 22 November 1899 A nr. 4, aan de bur-
gemeesters; OVERMAKING ZEGEL- EN LEGESGEL-
DEN (Prov. Bijbl. 1899 nr. 133).

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid doet mij bij brief van 18 November j.l. No. 4012 opmerken, dat bij artikel 13 der wet van 15 April 1891 (Staatsblad No. 87) de *aanteekening* verplicht is gesteld bij verzending van geld, bank- en muntpapier, enz.

Adviseering van dienstbrieven mag derhalve voortaan

alleen geschieden, als die brieven *geene geldswaarde* inhouden.

Ik heb de eer U te verzoeken, U dienovereenkomstig stipt te gedragen.

Wenschelijk is het, dat de toezending van geldswaarden aan mij zooveel mogelijk plaats hebbe bij *aangeteekenden brief*.

De kosten op het aanteekenen vallende, zullen door U van den belanghebbende kunnen worden teruggevorderd.

Ten slotte zal het mij aangenaam zijn, dat de zegel- en legesgelden, uiterlijk *binnen acht dagen*, na ontvangst der uit te reiken stukken, aan mij worden overgemaakt.

168

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 30 Maart 1905 G nr. 204, aan de burgemeesters ;
OVERMAKING VAN GELDEN PER POST (*Prov. Bijbl. 1905 nr. 51*).

Het komt dikwijls voor, dat gelden, verschuldigd voor betalingsstukken en beschikkingen, ter Provinciale Griffie worden ingezonden, geheel los in gewone enveloppe of wel op carton bevestigd. Deze wijze van handelen veroorzaakt aan de betrokken ambtenaren niet zelden veel moeite, omdat de geldstukken bij het gelijktijdig openen van het groot getal brieven, welke dagelijks inkomen, zeer licht daaruit vallen.

Ten einde bedoelde moeite en vergissingen te voorkomen is het noodig, dat die bedragen worden geremitteerd op de wijze, als in de lijst, die elk betalingsstuk vergezelt, is aangegeven (*per postbewijs, per postwissel, of bij aangeteekenden brief*).

Wij verzoeken U derhalve dringend wel te willen zorg dragen, dat voor wat de Secretarie uwer gemeente betreft de overmaking van gelden steeds op de aangegeven wijze geschiedt.

169

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 April 1905 G nr. 31, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over
 ADRESSEERING VAN STUKKEN VOOR GELIJKNAMIGE GEMEENTEN (*Prov. Bijbl. 1905 nr. 55*).

No. 1449, afd. B B.

's-Gravenhage, 3 April 1905.

Door het bestuur van eene gemeente, wier naam letterlijk overeenstemt met dien van eene andere gemeente wordt mijne aandacht gevestigd op het bezwaar, dat veelvuldig wordt ondervonden, indien bij het adresseeren van brieven aan het bestuur of den Ambtenaar van den burgerlijken stand van zoodanige gemeente alleen de naam der gemeente zonder nadere aanduiding wordt vermeld. De vertraging in de bezorging aan het juiste adres kan aan bijzondere personen belangrijk nadeel veroorzaken.

Naar aanleiding hiervan heb ik de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest uit te noodigen voor zooveel noodig te bevorderen, dat bij gelijknamige gemeenten eene korte aanduiding, hetzij van de provincie, waartoe de gemeente behoort, hetzij van de plaatselijke ligging, elken twijfel omtrent den geadresseerde wegneemt.

170

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 15 November 1910 A nr. 29, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat over
 VERZENDING VAN STUKKEN NA 'S ZATERDAGS
 12 UREN (*Prov. Bijbl. 1910 nr. 135*).

Nr. 3855.

Afdeeling Post. en Tel.

's Gravenhage, 19 October 1910.

Mijn aandacht werd gevestigd op de gevolgen van de ter post bezorging **des Zaterdags** in den namiddag of avond

van dienststukken, welke niet meer denzelfden dag ter plaatse van bestemming aankomen of worden besteld. Het is daarbij tevens gebleken, dat, vermoedelijk met het doel de afdoening van verschillende zaken nog geheel in de loopende week te doen vallen, de verzending van die stukken op **Zaterdag** belangrijker is dan op de andere dagen der week.

De werkzaamheden, welke voor de postambtenaren op den **Zondag** daaruit voortspruiten, zijn niet onbelangrijk.

Ten einde te handelen in den geest van het algemeene streven om de Zondagsrust van het personeel in Staatsdienst zooveel mogelijk te bevorderen en in deze door een daarmede overeenkomstige handelwijze aan particulieren een voorbeeld in goeden zin te kunnen geven, heb ik de eer de medewerking van Uwe Excellentie in te roepen, om te geraken tot een algemeene regeling, die voorkomt, dat des **Zaterdags** na **12** uur 's middags ook dienststukken, welke geen spoed vereischen, ter post bezorgd worden.

Het komt mij voor, dat de belangen van den dienst noch die van het publiek door een zoodanigen maatregel in eenig opzicht behoeven te worden geschaad.

171

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 Mei 1911 G nr. 257, aan de gemeentebesturen;
VEREENVOUDIGING DER ADMINISTRATIE—
FORMAAT VAN HET PAPIER (*Prov. Bijbl.*
1911 nr. 52).

Om te gemoet te komen aan den wensch naar vereenvoudiging der administratie, waarop onze aandacht nog is gevestigd door de afdeeling Noordbrabant van den Nederlandschen Bond van gemeente-ambtenaren, hebben wij overwogen, in hoeverre daartoe kan worden bijgedragen door vereenvoudiging van de briefwisseling tusschen de gemeentebesturen en ons college en zijn wij in overleg

getreden met den Commissaris der Koningin, om ook vereenvoudiging, welke deze in zijne briefwisseling met de gemeenten kan toelaten, te uwer kennis te brengen.

Als gevolg daarvan hebben wij de eer U het onderstaande mede te deelen.

I. Zonder geleidebrief kunnen worden ingezonden:

a. alle periodieke opgaven, welke door alle gemeente besturen moeten worden gedaan, als processen-verbaal van kasopneming, de bevolkingsstaten J¹ en J², mutatiën in het onderwijzend personeel e. d..

b. de niet-periodieke opgaven, waarvan bekend is, dat zij ter Provinciale Griffie worden verzameld, als mutatiën in het personeel der gemeentebesturen, mutatiën in de commissiën tot wering van schoolverzuim e. d..

II. Ten aanzien der kohieren van plaatselijke belastingen verwijzen wij naar onze aanschrijving van den 1^u Oct. 1908, G nr. 160, opgenomen in het Prov. Bijblad nr 117 van dat jaar.

Wijl ons gebleken is, dat sommige gemeentebesturen ten deze eene onjuiste meening zijn toegedaan, vestigen wij de aandacht er op, dat daarin niet uitsluitend sprake is van kohieren van den hoofdelijken omslag, maar van *alle* kohieren, als bedoeld in art. 264 der Gemeentewet.

III. De declaratiën ten laste van het Rijk kunnen voortaan in plaats van in drievoud in tweevoud worden ingezonden.

Bij de inzending van declaratiën wegens bijdragen in de kosten der verpleging van behoeftige krankzinnigen ten laste van het Rijk en de Provincie kan achterwege blijven de afzonderlijke verklaring van het gemeentebestuur, welke bij het tegenwoordig model der declaratie overbodig is. De verklaringen der geneesheeren kunnen voortaan in plaats van in tweevoud worden overgelegd in enkelvoud.

IV. Ook in het gebruik van briefomslagen kan de administratie voor vele gemeenten vereenvoudigd worden.

Den regel, dat geen meerdere zaken in één brief worden

behandeld, en ons verzoek, gedaan in de aanschrijving van den 22ⁿ Oct. 1891 G. Nr. 120/1d (Bijblad Nr. 94), om elk raadsbesluit bij een afzonderlijken brief in te zenden, schijnen sommige gemeentebesturen ook van toepassing te achten op de briefomslagen.

Dit geeft slechts schade en moeite, die vermeden kunnen worden door meerdere stukken, behoorlijk gescheiden en geordend, samen te voegen in één omslag.

Voor gewenschte contrôle ter Provinciale Griffie verlangen wij echter, dat op de adreszijde van den briefomslag, waarin verschillende stukken of dossiers zijn geborgen, het getal hiervan wordt vermeld, wat geschieden kan eenvoudig door het cijfer op die zijde te stellen.

V. Het zal noodig blijven op de zonder geleidebrief ingezonden stukken te vermelden doel en bestemming, welke vroeger op den geleidebrief werden aangegeven.

Men zal wel doen, steeds in het oog te houden, dat de vereenvoudiging wordt toegelaten en niet voorgeschreven; dat zij alzoo niet behoort te worden toegepast in bijzondere gevallen, wanneer eenig belang om haar niet toe te passen zich laat erkennen.

VI. Behalve in de gevallen dat voor aanvraag van stukken gebruik wordt gemaakt van gedrukte formulieren, als voor aanvraag om bewijzen van voldoening aan de nationale militie, om nationaliteitsbewijzen en dergelijke, alsmede voor negatieve berichten, onthoude men zich van het gebruik van halve vellen.

In het bijzonder behoort men na te laten het gebruik van halve vellen, die, overlangs verbonden door platgeslagen metalen pennetjes, één geheel vormen. Waar men gebruik maakt van de schrijfmachine, zendt men menigmaal op op deze wijze verbonden bladen in, die bij geene der behandelingen, die het stuk ondergaat, bestand zijn tegen afscheuren aan de verbinding.

Waar bij ter goedkeuring te zenden besluiten een memorie van toelichting gevoegd moet zijn, kan deze worden ge-

schreven op het blanco halve vel van een der exemplaren.

VII. Voor enkele bijzondere gevallen moeten wij, in het belang der administratie ter Provinciale Griffie, verzoeken, heele vellen te gebruiken en stukken in tweevoud in te zenden, waar sommige gemeentebesturen tot dusverre anders handelden.

Uit de beschikkingen van den Minister van Oorlog van den 21ⁿ Januari 1909 M nr. 110 en den 1ⁿ Juli 1910 M nr. 275, door den Commissaris der Koningin ter kennis van de Burgemeesters gebracht respectievelijk bij de aanschrijving van den 16ⁿ Februari 1909 A nr. 22 (Bijblad nr. 22) en den brief van den 25ⁿ Juli 1910 A nr. 33, zijn U bekend de modellen, K, M en N, die door tusshenkomst van den Commissaris der Koningin te zenden zijn aan den Minister van Oorlog.

Des Ministers genoemde beschikkingen bepalen, dat de stukken zonder begeleidend schrijven aan hem kunnen worden doorgezonden door den Commissaris der Koningin, die op de staten K en N nog zijn advies heeft te stellen.

Van de staten wordt één exemplaar ter Provinciale Griffie bewaard, zoodat, wanneer slechts één exemplaar wordt ingezonden, dit hier moet worden overgeschreven.

Voor de wijze van bijeenhouding en bewaring der stukken, die ter Provinciale Griffie wordt gevolgd, is ook een half vel onvoldoende en ondienstig.

VIII. Bij deze gelegenheid willen wij nog in herinnering brengen de wenschelijkheid, dat de gemeente-administraties zich blijven bedienen van papier naar het formaat, opgegeven in de aanschrijving *) van den Commissaris des Konings van den 22ⁿ Oct. 1855, A nr. 10 (Bijblad nr. 79). Het komt nog voor, dat men zich aan dat formaat niet houdt. Portefeuilles en loketten zijn er naar ingericht, zoodat afwijking beschadiging der stukken ten gevolge heeft.

*) Hierbij werd schrijfpapier aanbevolen ter lengte van 30 en ter breedte van 20 Nederl. duimen.

BURGEMEESTERS.

172

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23 November 1852 lett. C, aan de gemeentebesturen; ONDSCHIEDINGSTEEKENEN VOOR DE BURGEMEESTERS (Prov. Bijbl. 1852 nr. 88).

Het heeft Zijner Majesteit behaagd, bij besluit van den 16^{en} dezer, hetwelk u door n°. 201 van het *Staatsblad* zal worden bekend gemaakt, de onderscheidings-teekenen voor de Burgemeesters vast te stellen.

Het is hoogst wenschelijk te achten, dat elke gemeente zich die teekenen, welke dan vervolgens haar eigendom zouden blijven, aanschaffe. Moeielijkheden die, behoorden de teekenen aan den persoon des Burgemeesters, konden voorvallen, zouden worden ontgaan. De kosten zouden, daar zij slechts eenmaal door de gemeentekas te dragen zijn, niet te hoog wezen. Intusschen is deze uitgaaf bij geene wet aan de gemeenten opgelegd, en moet zij, zoo eenig Gemeentebestuur weigert haar te doen, voor rekening van den Burgemeester blijven.

Wij vertrouwen, mijne heeren, dat gij de voordeelen eener aanschaffing der teekenen door de gemeente, met ons zult beseffen, en wij vermeen en ook u die aanschaffing te moeten aanbevelen.

Het verdient welligt opmerking, dat men, volgens art. 1 van het besluit, zich niet eene keten *en* een lint voor het dragen van den penning behoeft aan te schaffen, maar slechts een van die beide voorwerpen noodig heeft, en dat het besluit volkomen vrijheid laat, de keten in zoodanigen vorm te doen vervaardigen, en het lint op zoodanige breedte te dragen, als hij, die de teekenen bekostigt, goed acht. Enz.

173

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 8 Maart 1853 A nr. 1, aan de gemeen-
tebesturen; mededeeling van een Koninklijk
Besluit dd. 24 Februari 1853 nr. 65 betrek-
kelijk het COSTUUM DER BURGEMEESTERS.
(Prov. Bijbl. 1853 nr. 26).

Wij Willem III bij de gratie Gods, Koning der Neder-
landen, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxem-
burg, enz., enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche
Zaken van den 21 Februari 1853, No. 304, 2^e Afdeling.

Overwegende, dat het noodig is, het Costuum te bepalen,
hetwelk de Burgemeesters, indien zij dit verlangen, bij
plegtige gelegenheden kunnen dragen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Costuum der Burgemeesters zal bestaan in eenen
zwart-lakenschen gesloten rok met witte knopen, waarop
het gemeente-wapen of de burgerkroon; de kraag en de
opslagen in het zilver geborduurd, met eikentakken ter
breedte van drie duim; zwarte broek; staande degen; drie-
kante hoed met zwarte liggende pluimen, zilveren lis en
knoop, als aan den rok, en oranje cocarde.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met
de uitvoering van dit Besluit.

174

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 21 October 1867 A nr. 1, aan de burge-
meesters; OPENING VAN AMBTELIJKE BRIEVEN
(Prov. Bijbl. 1867 nr. 126).

Het is mij gebleken, dat in sommige gemeenten de stuk-
ken, die hetzij door mij, hetzij door Gedeputeerde Staten
aan de gemeentebesturen gericht worden, niet door de Burge-
meesters, zoo als art. 67 der gemeentewet voorschrijft, maar

door de Secretarissen ontvangen en geopend worden. Het gevolg daarvan is, dat de Burgemeesters soms onkundig blijven van stukken, waarvan de kennisneming voor hen noodzakelijk is.

Op de Burgemeesters rust in de eerste plaats de verplichting voor eene behoorlijke en geregelde afdoening van zaken en voor de uitvoering van door de Regering voorgeschreven maatregelen te zorgen; zij zijn daartoe niet in staat, indien zij de brieven en aanschrijvingen niet ontvangen, die aan hen gerigt worden.

Ik meen derhalve bij de Burgemeesters der gemeenten te moeten aandringen, om de noodige maatregelen te nemen, teneinde alle stukken die aan het gemeentebestuur worden gerigt, bij hen worden bezorgd.

175

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 3 Maart 1886 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over INZENDING VAN BERICHT BIJ OVERLIJDEN VAN BURGEMEESTERS (*Prov. Bijbl.* 1886 nr. 21).

No 973.

's-Gravenhage, 1 Maart 1886.

Uit eenige provinciën ontvang ik van het overlijden van burgemeesters geenerlei bericht; uit andere bereikt het mij somtijds eerst vele dagen na hun dood.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken, de gemeentebesturen in Uwe provincie, namens mij uit te noodigen, U in voorkomende gevallen, onverwijld met zoodanig sterfgeval in kennis te stellen.

Zie ook: *Gemeentebestuur, Overeenkomsten.*

BURGERLIJKE STAND. *)

176

Besluit van den Gouverneur dd. 20 Mei 1844 A nr. 1; kennisgeving van den verleenden VRIJDOM VAN ZEGELRECHT, voor sommige EXTRACTEN UIT DE REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND (Prov. Bl. 1844 nr. 73).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 15 dezer maand no. 130, 1e afdeeling.

Brengt, dientengevolge, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennis van de stedelijke en plaatselijke Besturen, met uitnoodiging om daarvan aan de Ambtenaren van den burgerlijken stand in hunne Gemeenten, mededeeling te doen, dat Zijne Majesteit bij besluit van den 1 dezer maand, no. 18, heeft goedgevonden en verstaan, vrijstelling van zegelregt te verleen, voor de extracten uit de registers van den burgerlijken stand, welke, tengevolge van aanvragen van vreemde Regeringen of Gezantschappen, door de plaatselijke Besturen hier te Lande worden opgemaakt, en door tusschenkomst van de heeren Gouverneurs, aan het Departement van Buitenlandsche Zaken worden ingezonden.

177

Besluit van den Gouverneur dd. 21 Juni 1844, A nr. 18; mededeeling van een Koninklijk besluit, houdende VRIJSTELLING van het ZEGELRECHT, voor EXTRACTEN UIT DE REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND, betrekkelijk het OVERLIJDEN VAN GEPENSIONEERDEN van den staat (Prov. Bl. 1844 nr. 81).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie

*) Zie ook deel I nr. 19 blz. 69 en nr. 47 blz. 169.

den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 17 dezer, no. 154, 1e afdeeling, ten geleide van een afschrift van het Koninklijk besluit de dato 8 daartevoren, no. 80; van den navolgenden inhoud:

„Wij Willem II, bij de Gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

„Op de voordragt van Onzen Minister van Financiën, van den 7 Junij 1844, no. $\frac{1}{174}$, Registratie.

„Gelet op artikel 44 der wet van den 3 October 1843, (*Staatsblad* no. 47).

„Hebben goedgevonden en verstaan:

„Vrijstelling van zegelrecht te verleenen, voor de aan het Departement van Financiën in te zenden extracten uit de registers van den Burgerlijken Stand, betreffende het overlijden van gepensioneerden van den Staat, mits van die bestemming op de stukken worde melding gemaakt.

„En zijn onze Ministers van Financiën en van Binnenlandsche Zaken, belast met de uitvoering dezes.

„'s-Gravenhage, den 8 Junij 1844.

„(*geteekend*) WILLEM.

Enz.

Heeft goedgevonden en verstaan:

De voorschrevene Koninklijke beschikking, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennis te brengen van heeren Burgemeesters en Wethouders der Steden, en Burgemeesters der gemeenten ten platten Lande in deze Provincie, tot derzelve informatie en narigt.

178

Besluit van den Gouverneur dd. 21 Januari 1845, A nr. 2, mededeeling van een Koninklijk besluit, houdende VRIJSTELLING VAN ZEGELRECHT, voor de UITTREKSELS EN AFSCHRIFTEN VAN DE AKTEN VAN OVERLIJDEN, bedoeld bij de artt. 50, 56 en 58 van het Burgerlijk Wetboek (Prov. Bl. 1845 nr. 7).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 16 dezer maand, no. 86, 1e afdeeling, daarbij, ter uitvoering voor zoo veel deszelfs Departement betreft, toezendende een afschrift van Zijner Majesteits besluit, van den 30 december jl., no. 66, waarbij vrijstelling van zegelregt wordt verleend, voor de uittreksels en afschriften van de akten van overlijden, bedoeld bij de artikelen 50, 56 en 58 van het Burgerlijk Wetboek ; luidende dat besluit als volgt :

„Wij Willem II, bij de Gratie Gods Koning der Nederlanden, „Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, „enz., enz., enz.

„Op de voordragt van Onze Ministers van Binnenlandsche „Zaken en van Financiën, van den 27 december 1844, no. „160, 1e afdeeling, en 18 december 1844, no. 58, (1080 „Registratie).

„Gelet op art. 44 der wet van den 3 oktober 1843, (*Staatsblad* no. 47).

„Hebben goedgevonden en verstaan :

„Vrijstelling van zegelregt te verleenen, voor de uittreksels „en afschriften van de akten van overlijden, bedoeld bij de „art. 50, 56 en 58, van het Burgerlijk Wetboek.

„En zijn onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van „Financiën, belast met de uitvoering dezes.

„'s-Gravenhage, den 30 December 1844.

„(geteekend) WILLEM.

Enz.

Heeft goedgevonden en verstaan :

Den inhoud van voorschreven Koninklijk besluit, door middel van het *Provinciaal Blad*, te brengen ter kennis van de stedelijke en plaatselijke Besturen in dit Gewest, zoo tot informatie en narigt, als om daarvan aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand in hunne Stad of Gemeente, de vereischte mededeeling te doen.

179

*Besluit van den 13 Maart 1845 A nr. 5 ;
inlichtingen nopens het gebruik van gezegeld
papier voor de VERKLARINGEN VAN VOLTROK-
KEN HUWELIJKEN (Prov. Bl. 1845 nr. 31).*

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den heer Minister van Financiën, van den 6 dezer maand, afdeling Registratie, n°. 34, houdende inlichting tot wegneming van den bestaanden twijfel, omtrent de toepassing van de wet op het regt van zegel, op de bij artikel 136 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde verklaringen van de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand, ten blijke dat het huwelijk ten hunnen overstaan is voltrokken.

Brengt dienovereenkomstig bij deze ter kennis van de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de Steden en Gemeenten, dat de gezegde verklaringen behooren tot de *administrative* akten, bij artikel 12 der wet van den 3 oktober 1843 vermeld, doch dat zij niet zijn opgenoemd onder de stukken waarvoor, bij artikel 13 dier wet, het gebruik van het gezegeld papier van 25 of 15 cents is toegestaan, zoodat zij, ingevolge de voorlaatste alinea van laatstgemeld artikel, op zegels van ten minste 50 cents, behooren gesteld te worden.

Gelast wijders, dat deze in het *Provinciaal Blad* zal worden opgenomen.

180

Besluit van den Gouverneur dd. 7 April 1845
A nr. 8; VERKLARINGEN VAN VOLTREKKING
DER HUWELIJKEN INGEVAL VAN ONVERMOGEN,
OP ONGEZEGLD PAPIER afgegeven (Prov. Bl.
1845 nr. 37).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellentie den heere Minister van Financien, van den 29 Maart jl., nr. 84, afdeeling Registratie, daarbij te kennen gevende, dat de verklaringen van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, houdende dat het huwelijk te zijnen overstaan is voltrokken, bedoeld bij art. 136 van het Burgerlijk Wetboek, zijn begrepen onder de stukken tot het aangaan van huwelijken vereischt, welke, ingeval van onvermogen, op grond van art. 27, A. n°. 10. der wet van den 3 October 1843, behoudens de verplichting aan het slot van dat nummer vermeld, op ongezegeld papier kunnen worden afgegeven.

Heeft goedgevonden en verstaan, het bovenstaande, door middel van het *Provinciaal Blad*, te brengen ter kennis van de Besturen der Steden en Gemeenten in dit Gewest, met uitnoodiging, om daarvan aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand hunner Stad of Gemeente, mededeeling te doen.

181

Besluit van den Gouverneur dd. 3 Juli 1846
A nr. 21; beslissingen van het Departement
van Financien, betreffende ZEGEL EN REGISTRA-
TIE van sommige BUITEN 'S LANDS AFGEGEVEN
STUKKEN (Prov. Bl. 1846 nr. 72).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, gezien de missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 29 Junij ll., nr. 166, 1^e afdeeling, houdende mededeeling van eene door het Departement van Financien genomene resolutie en decisie

bij welke de Officiëren van den Burgerlijken Stand kunnen zijn geconcerneerd.

Brengt bij deze, tot dezelve narigt, ter kennis van de stedelijke en plaatselijke Besturen in deze Provincie, dat door Zijne Excellentie den Minister van Financiën, aan de Ambtenaren der Registratie is te kennen gegeven :

Bij resolutie van den 13 augustus 1846.

1°. Dat de vrijstelling van de Registratie, vervat in art. 70, § 3 n°. 8 der wet van den 22 frimaire, jaar VII, ook van toepassing is op de extracten uit de Registers van den Burgerlijken Stand, of andere huwelijks-, doopen- en dood-attesten, *buiten 's Lands*, in den daár gebruikelijken vorm, afgegeven; zoo dat die stukken, even als binnenlandsche extracten, ongeregistreerd kunnen worden gebruikt. En

2°. Dat het zegelregt dier buitenlandsche stukken, alleen naar de grootte of oppervlakte van het gebezigde papier kan worden berekend.

Bij decisie van den 30 september 1845, n°. 134: dat niet aan de *Registratie* onderhevig zijn, verklaringen van plaats gehad hebbende huwelijks-aankondigingen, *buiten 's Lands* afgegeven, waarvan de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand hier te Lande gebruik maken, bij het opmaken van huwelijksakten. En

Bij decisie van denzelfden dag, n°. 133: dat de vrijstelling van Registratie, bij art. 200 der wet op de nationale milicie, van 8 januarij 1817, (*Staatsblad* n°. 1), en van het regt van zegel, bij artikel 27, A. n°. 13, der wet van 3 october 1843 verleend, ook moet worden toegepast op de in *België* afgegeven verklaringen van voldoening aan de nationale milicie, welke getuigschriften slechts worden vereischt, ten bewijze dat de belanghebbenden *als Nederlanders*, aan hunne verplichtingen omtrent de nationale milicie hebben voldaan.

Zullende deze in het *Provinciaal Blad* worden geïnserieerd.

182

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 7 Juli 1851 A nr. 8, aan de gemeentebe-
sturen; AFGIFTE VAN REGISTERS VAN DEN
BURGERLIJKEN STAND AAN PARTICULIEREN
(Prov. Bl. 1851 nr. 77).

Volgens bij Zijne Excellentie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken ontvangene mededeeling, zijn de registers van den Burgerlijken Stand eener Gemeente, welke aan een ingezeten ter inzage waren afgegeven voor een groot gedeelte door brand vernietigd.

Naar aanleiding van des Ministers verlangen, schrijf ik Ul. bij deze aan, om te zorgen, dat de registers van den Burgerlijken Stand uwer Gemeente en de daartoe betrekkelijke bescheiden, nimmer uit het Gemeenteshuis worden vervoerd.

183

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 13 Maart 1857 A nr. 9, aan de burge-
meesters; mededeeling van het volgend Konink-
lijk besluit over INZENDING DER LIJSTEN VAN
DE STERFGEVALLEN AAN DE ONTVANGERS DER
SUCCESSIONSRECHTEN (Prov. Bijbl. 1857 nr. 30).

Wij Willem III, bij de gratie Gods Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groothertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,

Op de voordragt van onzen Minister van Financiën en voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz., ad interim belast met het Departement van Binnenlandsche Zaken, van den 19 December 1856 No. 7, Reg. en van 27 December 1856 No. 243, 2 Afd.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met wijziging van Ons besluit van den 1 December 1818 No. 95, het volgende te bepalen:

te rekenen van den 1 Januarij 1857, wordt door den Burgemeester van iedere gemeente aan den Ontvanger de

successieregten, tot den kring van wiens kantoor de gemeente behoort, vóór den vijften van iedere maand ingezonden eene lijst van de sterfgevallen, in de afgelopen maand in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven, of een negatief certificaat, wanneer geene sterfgevallen hebben plaats gehad.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit.

's-Gravenhage, den 30 December 1856.

Enz.

(geteekend) WILLEM.

184

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 13 October 1860 A nr. 14, aan de gemeentebesturen; INZENDING DER REGISTERS
TER WAARMERKING (*Prov. Bijbl.* 1860 nr. 103).

Veel al worden de registers van den Burgerlijken Stand, die bij het einde van het jaar ter kanteekening en waarmmerking, ingevolge art. 15 van het Burgerlijk Wetboek, aan de Voorzitters der Arrondissements-Regtbanken worden aangeboden, in de maand December en zelfs op het einde dier maand bezorgd.

Eene tijdige inzending dier registers is mij echter noodzakelijk voorgekomen.

Ik heb alzoo de eer u uit te noodigen de bedoelde registers uiterlijk in den loop der maand *November*, ter kanteekening en waarmmerking aan de Voorzitters der Arrondissements-Regtbanken toe te zenden.

185

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 11 Juli 1866, A nr. 12, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken: als LEVENLOOS AANGEGEVEN KINDEREN ook op te nemen in de lijsten van sterfgevallen, welke maandelijks aan de ontvangers der registratie moeten toegezonden worden (Prov. Bijbl. 1866 nr. 85).

No. 237.

's-Gravenhage, den 7 Julij 1866.

De vraag heeft zich voorgedaan, of de burgemeesters verplicht zijn, in de lijsten van de sterfgevallen volgens het koninklijk besluit van 30 December 1856 no. 64, door hen aan de ontvangers der successieregten in te zenden, ook op te nemen eene opgave van de als levenloos aangegeven kinderen ingevolge de circulaire van mijn Departement van 14 November 1839 no. 117 (1^e afd.). Deze circulaire spreekt van de *ambtenaren van den burgerlijken stand*, die vóór genoemd koninklijk besluit met de toezending der bedoelde lijsten belast waren. Daar onder de tegenwoordige wetgeving op het regt van successie de opgave der als levenloos aangegeven kinderen evenzeer noodig is als het geval was onder de vroegere wetten op dit onderwerp en het wenschelijk is, dat alle twijfel omtrent de verplichting der burgemeesters ten deze worde weggenomen, verzoek ik U.H.E.G. aan de burgemeesters in uwe provincie eene aanschrijving te rigten, ten einde hen, voor zooveel noodig, bepaald te gelasten in de bij het koninklijk besluit van 1856 voorgeschreven lijsten ook de als levenloos aangegeven kinderen op te geven.

186

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 27 November 1866 A nr. 25, aan de ge-
meentebesturen; LEGALISATIE VAN STUKKEN VAN
EN VOOR BELGIË (*Prov. Bijbl.* 1866 nr. 126).

Zijne Excellentie de Minister van Justitie heeft bij Circulaire van den 13 November no. 118, 2^e afdeling, te kennen gegeven, dat de nabuurschap van *Nederland* en *België*, de gelijkheid van wetgeving en de veelvuldige betrekkingen tusschen de ingezetenen der beide landen het wenschelijk maken, de tusschen hen te sluiten huwelijken zoo min mogelijk te onderwerpen aan kostbare en tijdroovende formaliteiten.

Uit dien hoofde bestaan in *België* reeds sedert 1840 van de Regering daar te lande uitgegane voorschriften, uit kracht van welke voor de stukken door *Nederlanders* overgelegd, bij de voltrekking van een huwelijk in *België* geene andere legalisatie wordt gevorderd dan die van den Voorzitter der Nederlandsche Regtbank of van den Nederlandschen Commissaris des Konings binnen wiens ressort die stukken zijn afgegeven, voor zoover er omtrent hunne echtheid geen twijfel bestaat.

De *Belgische Regering* stelt in dit opzigt prijs op reciprociteit. — Ten einde nu aan dit billijk verlangen te voldoen, heb ik de eer op uitnoodiging van genoemden Minister u te verzoeken, den ambtenaar van den burgerlijken stand in uwe gemeente uit te noodigen, om onverminderd de bevoegdheid hem toegekend bij Art. 129 van het Burgerlijk Wetboek met opzigt tot de legalisatie van akten voor huwelijken van *Belgen* in *Nederland* benodigd, op gelijken voet te handelen als in *België* reeds nu het geval is.

Het gevolg daarvan behoort te zijn, dat geen diplomatiek visa wordt gevorderd, terwijl in den regel, waar geen twijfel bestaat omtrent de echtheid, de legalisatie van den Voorzitter der Belgische Regtbank of van den Gouverneur der Belgische Provincie, binnen wiens ressort de stukken zijn afgegeven, voldoende is.

187

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 27 December 1866 A nr. 17, aan de
gemeentebesturen; mededeeling van den volgen-
den brief van den Minister van Justitie over
aanneming van stukken, voorzien van de LEGA-
LISATIE VAN EEN BELGISCHEN VREDERECHTER
(Prov. Bijbl. 1866 nr. 137).

No. 100.

— 's-Gravenhage, den 14 December 1866.

Nadat mijne circulaire van den 13 November j.l. no. 118, 2^e afl., ter kennis was gebracht van de Belgische Regering is er van die zijde op aangedrongen, dat ook hier te lande genoeg zoude worden genomen, voor zooveel betreft stukken tot het aangaan van een huwelijk benoodigd, met de legalisatie van den Belgischen vrederechter of diens plaatsvervanger in overeenstemming met de Belgische wet van 11 Mei 1866, welke de vrederechters en hunne plaatsvervangers magtigt om de handteekeningen van de notarissen en de ambtenaren van den burgerlijken stand binnen hun ressort te legaliseren.

Ik ben van meening, dat er met het oog op art. 10 der wet, houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk, volgens hetwelk de vorm van alle handelingen wordt beoordeeld naar de wetten van het land alwaar die handelingen zijn verrigt, geen bezwaar kan bestaan om aan het verlangen der Belgische Regering te voldoen, en heb mitsdien de eer U.H.E.G. uit te noodigen, de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uwe provincie in dien zin in te lichten, ter aanvulling van mijne bovengemelde circulaire.

188

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 17 Februari 1880 G nr. 69, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken omtrent
 HET BEGRAVEN VAN ONVOLDRAGEN VRUCHTEN
(Prov. Bijbl. 1880 nr. 15).

Litt. D.

—
 's Gravenhage 13 Februari 1880.

In sommige gemeenten wordt door den ambtenaar van den burgerlijken stand verlof tot begraven van onvoldragen vruchten geweigerd, zoolang niet uit een geneeskundige verklaring blijkt, dat de vrucht levensvatbaar is geweest.

Ofschoon de wet niemand tot het begraven van onvoldragen vrucht verplicht; volgt hieruit geenszins, dat *indien* iemand aangifte doet van de geboorte van een onvoldragen vrucht en wettelijke begraving *wenscht*, de ambtenaar van den burgerlijken stand bevoegd zou zijn de aangifte niet aan te nemen en verlof tot begraving te weigeren.

Naar het oordeel van mijn ambtgenoot van Justitie is die ambtenaar daartoe niet bevoegd. De levensvatbaarheid van het kind staat niet ter zijner beoordeeling. Art. 52 van het Burgerlijk Wetboek waakt zorgvuldig dat daaromtrent niets door hem worde beslist. *Elke* aangifte van overlijden moet hij in de registers inschrijven, bij gemis van geboortecte, eenvoudig om wettelijk te doen blijken, dat het kind als levenloos aangegeven is: bij twijfel omtrent de deugdelijkheid der aangifte kan hij vorderen, dat het kind hem worde vertoond. Hij mag dus nimmer verlof tot begraven weigeren op grond dat de onvoldragen vrucht niet levensvatbaar zou zijn.

Ik heb de eer U te verzoeken van een en ander mededeeling te doen aan de gemeentebesturen in uw gewest, met verzoek de ambtenaren van den burgerlijken stand dienovereenkomstig in te lichten.

189

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 17 Juli 1880 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken omtrent de toepassing der wet van den 23 April 1879 (Stbl. nr. 72) tot regeling der HEFFING VAN RECHTEN WEGENS DE VERRICHTINGEN VAN DEN AMBTENAAR VAN DEN BURGERLIJKEN STAND (Prov. Bijbl. 1880 nr. 61).

No. La. H.

—
's Gravenhage, den 14 Julij 1880.

Het is mij gebleken, dat de wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* No. 72) niet overal op dezelfde wijze wordt toegepast. Sommige ambtenaren van den burgerlijken stand achten zich bevoegd voor het afgeven van bewijzen, bedoeld in art. 126 No. 6 Burgerlijk Wetboek leges te heffen, terwijl andere die heffing niet voor geoorloofd houden. Naar het mij voorkomt steunt laatstgenoemde meening op de wet. Deze toch laat geene heffing van leges toe dan voor afschriften van en uittreksels uit acten van den burgerlijken stand en daar als zoodanig niet te beschouwen zijn de in art. 126 No. 6 Burgerlijk Wetboek bedoelde bewijzen dat de huwelijksafkondigingen zonder stuiting zijn afgeloopen, volgt daaruit dat die bewijzen vrij van leges behooren afgegeven te worden.

Ook over de vraag, of voor afschriften en uittreksels, die door de burgemeesters of door Burgemeester en Wethouders worden gevraagd ten behoeve der registers van de nationale militie en schutterij, leges mogen worden geheven, wordt verschillend geoordeeld. Reeds vroeger gaf ik daarover mijne meening te kennen, doch bij nader inzien komt het mij voor, dat die vraag ontkennend beantwoord moet worden. Immers volgens het slot van Art. 2 der bovengenoemde wet zijn van de betaling dier regten vrij-

gesteld de openbare ambtenaren, besturen en instellingen wegens de afschriften of uittreksels door hen aangevraagd in het openbaar belang. Wanneer de Burgemeester of Burgemeester en Wethouders voor de rigtige invulling der militie- en schutterij registers afschriften of uittreksels uit den burgerlijken stand aanvragen, dan geschiedt dit niet in het belang der daarbij betrokken personen maar in het openbaar belang en moeten dus die stukken vrij van leges worden afgegeven.

Ik heb de eer U te verzoeken het bovenstaande door tusschenkomst van de gemeentebesturen aan de ambtenaren van den burgerlijken stand te willen mededeelen.

190

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 20 Mei 1891 A nr. 10, aan de burgemeesters en de ambtenaren van den Burgerlijken Stand: mededeeling der volgende bekendmaking omtrent AANVRAGEN VAN AKTEN VAN DEN BURGERLIJKEN STAND ENZ. UIT DUITSCHLAND (Prov. Bijbl. 1891 nr. 48).

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

Door den gezant des Duitschen Rijks is, namens zijne Regeering, andermaal de aandacht van het Departement van Buitenlandsche Zaken gevestigd op de omstandigheid, dat door Nederlandsche burgemeesters en ambtenaren van den burgerlijken stand rechtstreeks tot Duitsche overheden aanvragen worden gericht om toezending van akten van den burgerlijken stand of ter verkrijging van de legalisatie van handteekeningen op die stukken voorkomende.

Naar aanleiding daarvan wordt nogmaals verwezen naar het in de *Staatscourant* van 28 December 1888 No. 307 voorkomend herhaald bericht nopens deze aangelegenheid en in herinnering gebracht, dat Duitsche onderdanen, die stukken uit hun land behoeven of de legalisatie daarvan verlangen, zich, onder opgaven van het doel, waartoe die

stukken moeten worden gebezigd, *rechtstreeks* en *zonder van een tusschenpersoon gebruik te maken* moeten wenden tot de overheid van hun eigen land.

Nederlandsche overheden behooren zich dus van het verleenen van hunne tusschenkomst voor verrichtingen ten behoeve van Duitsche onderdanen stipt te onthouden en zich te bepalen tot de mededeeling van den door hen te volgen hierboven aangewezen weg.

Ten behoeve van Nederlandsche onderdanen, die uit Duitschland stukken of de legalisatie daarvan behoeven, moet steeds de tusschenkomst van den Minister van Buitenlandsche Zaken worden ingeroepen, ten einde de aanvraag daartoe langs diplomatieken weg kunne geschieden, zoodat in geen geval rechtstreeksche briefwisseling met Duitsche overheidspersonen over dergelijke aangelegenheden geoorloofd is.

In het belang van de betrokken personen wordt eene stipte naleving van het bovenstaande ten zeerste aanbevolen.

191

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 27 Juli 1894 G nr. 17, aan de gemeentebesturen; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Financiën, aan de Directeurs der Registratie en Domeinen, over ZEGELING VAN STUKKEN (Prov. Bijbl. 1894 nr. 66).

Registratie

No. 42.

—
's Gravenhage, 6 Juli 1894.

Mij is gebleken, dat er verschil van gevoelen bestaat omtrent de vraag of de *oorspronkelijke* alphabetische tafels, die ingevolge het Koninklijk besluit van 15 Mei 1863 No. 60 jaarlijks bij de registers van den burgerlijken stand moeten worden vervaardigd, al of niet aan zegelrecht zijn onderworpen.

Die tafels (art. 6 van bovengemeld besluit) dienen alleen, om het raadplegen der registers te vergemakkelijken; zij zijn dus niet bestemd om tot eenig bewijs te dienen en de oorspronkelijke tafels, gesteld al, zij vielen onder de bepaling van art. 1 der zegelwet, zouden tevens gerangschikt moeten worden onder de stukken betreffende zaken van orde en beheer, die bij art. 27 A. No. 3 der zegelwet zijn vrijgesteld.

De *afschriften*, welke volgens art. 15 van voormeld besluit door de griffiers bij de arrondissementsrechtbanken worden opgemaakt, zijn van zegelrecht vrijgesteld bij Koninklijk besluit van 11 December 1863 No. 72 (circ. No. 901).

192

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 20 Maart 1895 A nr. 19. aan de bur-
gemeesters; INRICHTING EN BEWERKING DER
REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND
(Prov. Bijbl. 1895 nr. 35).

Waarschijnlijk ten gevolge van de ongelijkvormigheid van de formulieren voor de akten van den burgerlijken stand, waardoor in deze nu eens te veel, dan weder te weinig vermeld wordt, worden die in vele gemeenten dezer provincie niet op dezelfde wijze bewerkt.

De Officier van Justitie bij de arrondissementsrechtbank te 's Hertogenbosch, die daaromtrent in overleg is getreden met zijn ambtgenoot te Breda en den Procureur-Generaal bij het gerechtshof te 's Hertogenbosch, heeft mijne tusschenkomst verzocht om te trachten het daarheen te leiden, dat in het ressort van genoemden Procureur-Generaal meer gelijkvormigheid in het houden dier registers worde gebracht.

Even als mijn ambtgenoot van Limburg, ben ik gaarne bereid aan het verzoek van genoemden Officier van Justitie te voldoen, doch neem de vrijheid in deze ook Uwe welwillende medewerking in te roepen.

Overeenkomstig de in de provincie Limburg, in overleg met den Procureur-Generaal opgemaakte en aan de gemeentebesturen medegedeelde modellen, heb ik de eer die modellen *) hierbij aan U te doen toekomen, met verzoek Uwerzijds te willen bevorderen, dat die door de ambtenaren van den burgerlijken stand nauwkeurig worden opgevolgd; deze zullen daartegen m. i. wel geen bezwaar hebben.

Worden die registers met ingang van 1 Januari 1896 op die wijze ingericht en bewerkt, dan zal aan het verlangen van genoemden Officier van Justitie zijn voldaan.

Het zal mij aangenaam zijn te mogen ondervinden, dat Uwe medewerking heeft geleid tot opheffing der gemaakte bedenkingen.

(MODELLEN)

N ^o .	In het jaar achttien honderd	en negentig
	den	zijn voor ons Ambtenaar
	van den Burgerlijken Stand der gemeente	
	provincie Noordbrabant, in het openbaar,	
	in het gemeentehuis, in tegenwoordigheid van	
1 ^o .		oud
	jaren, van beroep	wonende te
		van de bruid
2 ^o .		oud
	jaren, van beroep	wonende te
		van de bruid
3 ^o .		oud
	jaren, van beroep	wonende te
		van de bruid

*, Ofschoon latere wetswijziging ook wijziging in een enkel model heeft noodig gemaakt, hebben de verzamelaars gemeend, die niet eigenmachtig te mogen aanbrengen.

4o.

		oud	
jaren, van beroep		wonende te	
		van de	bruid
verschenen: ter eenre			
oud	jaren, geboren te		van be-
roep		wonende te	
	jarige zoon van (1)		

en ter andere zijde

oud	jaren, geboren te	van be-
roep	wonende te	
	jarige dochter van (1)	

welke comparanten ons verzocht hebben tot het voltrekken van hun voorgenomen huwelijk over te gaan, hebbende de afkondigingen plaats gehad alhier, de eerste Zondag den

de tweede op Zondag

daaraanvolgende, den
 en tot welk einde zij verder aan ons hebben overgelegd de stukken hierna genoemd, zijnde
 1o.

De aanstaande echtgenooten hebben ten overstaan van ons en in tegenwoordigheid der genoemde getuigen verklaard, dat zij elkander aannemen tot echtgenooten en dat zij getrouwelijk alle de plichten zullen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat verbonden zijn.

Na welke verklaring wij **in naam der wet** hebben verklaard: **dat zij door den echt aan elkander verbonden zijn.**

() Voornamen, namen, beroep en woonplaats der ouders.

Van al hetwelk wij dadelijk deze akte hebben opgemaakt en na gedane voorlezing geleekend met

(1)

(2)

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

N^o. In het jaar achttien honderd en negentig den
is voor ons Ambtenaar van den
Burgerlijken Stand der gemeente
provincie Noordbrabant, verschenen
oud jaren, van beroep wonende
te , die ons heeft aangegeven, dat op
den achttien honderd en negentig ten
ure, des dags te

is **geboren** een kind van het lijk geslacht uit
van beroep
aan welk kind heeft verklaard de voorna te
geven van

Deze verklaring is geschied in tegenwoordigheid van
oud
jaren, van beroep wonende te
en van

oud
jaren, van beroep wonende te

Waarvan door ons deze akte is opgemaakt,

welke, na gedane voorlezing aan den aangever en aan
de getuigen

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

N^o. In het jaar achttien honderd en negentig, den
zijn voor ons ambtenaar van den
Burgerlijken Stand der gemeente

(1) Namen der verschijnende partijen.

(2) Namen der getuigen.

provincie Noord-Brabant, verschenen

oud

jaren van beroep wonende te

en oud

jaren, van beroep wonende te

ons hun voornemen te kennen gevende om met elk-
ander in den echt te treden.

Waarvan door ons deze akte is opgemaakt, welke
na gedane voorlezing door ons

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

N^o. In het jaar achttien honderd en negentig Zondag,
den des middags ten ure, is
door ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der
gemeente provincie Noord-Brabant,
voor de deur van het huis der gemeente, voor de
maal afkondiging gedaan van het voorgenomen
huwelijk tusschen

oud

jaren, van beroep wonende te

zoon van

van beroep wonende te

en van

van beroep wonende te

en

oud

jaren, van beroep wonende te

dochter van

van beroep wonende te

en van

van beroep wonende te

Een uittreksel van de akte van afkondiging is ver-
volgens aangeplakt geworden aan de deur van het
huis der gemeente Waarvan door ons deze akte is
opgemaakt.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

Nº. In het jaar achttien honderd en negentig den
 zijn voor ons ambtenaar van den
 Burgerlijken Stand der gemeente
 provincie Noord-Brabant, verschenen
 oud jaren,
 van beroep wonende te
 van de overledene
 en
 oud jaren,
 van beroep wonende te
 van de overledene, die ons verklaarden,
 dat
 geboren te oud jaren, van beroep
 wonende te is **overleden**
 den achttien honderd en negentig
 te des dags ten ure.

Waarvan door ons deze akte is opgemaakt, welke
 na gedane voorlezing aan de aangevers door

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand.

193

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 16 October 1895 A nr. 7, aan de bur-
gemeesters; INRICHTING EN BEWERKING DER
 REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND
(Prov. Bijbl. 1895 nr. 88).

Van verschillende zijden zijn aan mij op- en aanmerkin-
 gen medegedeeld omtrent de door den Heer Officier van
 Justitie bij de arrondissements-rechtbank te 's-Hertogenbosch
 aanbevolen modellen der akten van den burgerlijken stand,
 welke in het provinciaal bijblad Nr. 35 van dit jaar ter
 uwer kennis zijn gebracht.

Daaromtrent heb ik genoemden Officier van Justitie ge-
 hoord, die aan mij heeft te kennen gegeven, daarin geene
 redenen te kunnen vinden om op zijne aangegeven modellen
 terug te komen.

Reeds sedert 1887 zijn die in alle gemeenten van Limburg

in gebruik, alwaar zij, voorzoover hem bekend is, geen aanleiding hebben gegeven tot het maken van bedenkingen.

Gelijkvormigheid van de formulieren van den burgerlijken stand voor deze provincie en het ressort van den Procureur-Generaal wordt met die formulieren hoofdzakelijk beoogd.

Bij voornoemden Officier van Justitie bestaat echter geen bezwaar tegen het doen wegvallen van het woord „*vervolgens*”, voorkomende op bladzijde (372, *onderaan*) omdat daardoor het slot der akte van huwelijks-afkondiging zoowel bruikbaar wordt voor de eerste als voor de 2e huwelijksafkondiging.

Met het oog op de bedenking, dat de woorden „*Waarvan door ons deze akte is opgemaakt*”, voorkomende op bladzijde 9, 3^{en} regel van boven, slechts op de laatste zinsnede, doch niet op de geheele akte van huwelijksafkondiging slaan heeft genoemde Officier van Justitie tevens voorgesteld die woorden met een nieuwen regel te doen aanvangen.

Ik verzoek U het bovenstaande alsnog spoedig ter kennis te brengen van de ambtenaren van den burgerlijken stand uwer gemeente en te bevorderen, dat de voorgestelde formulieren in bovenstaanden zin gewijzigd, met ingang van 1 Januari 1896 zullen worden gevolgd.

194

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 Mei 1904 G nr. 92, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de uitvoering van art. 149 veertiende lid der gemeentewet, voor zooveel betreft BEPERKING DER WERKZAAMHEDEN VAN DEN AMBTENAAR VAN DEN BURGERLIJKEN STAND OP DEN ZONDAG en de algemeen erkende Christelijke feestdagen (Prov. Bijbl. 1904 nr. 56).

No. L^a. A. Afd. B.B.

's Gravenhage, 20 Mei 1904.

Uit een aan mijn oordeel onderworpen vraag betreffende de uitvoering van art. 149, veertiende lid der Gemeentewet

is mij gebleken, dat er bij sommige gemeentebesturen eene onjuiste opvatting bestaat omtrent hetgeen bij bedoelde bepaling ten aanzien van den Zondag en de algemeen erkende Christelijke feestdagen is voorgeschreven.

Niet elke verrichting van den burgerlijken stand kan op gemelde dagen geheel stilstaan. Zoo moet gelegenheid blijven tot het soms doen van geboorteaangiften nu art. 29 van het Burgerlijk Wetboek daarvoor een termijn van slechts drie dagen stelt en die dagen bij de berekening van dien termijn medetellen.

Ook kan het met het oog op de voorschriften der begrafeniswet een enkel maal, in buitengewone omstandigheid noodig zijn op die dagen een aangifte van overlijden te doen.

Artikel 107 van het Burgerlijk Wetboek wijst bovendien den Zondag aan voor het doen der huwelijksaankondigingen.

Tot dusver werd gelegenheid voor de bovenbedoelde verrichtingen, voorzoover de ambtenaar van den burgerlijken stand daarbij rechtstreeks met het publiek in aanraking kwam, naar gelang van plaatselijke omstandigheden gegeven, hetzij door het bureau op een bepaald uur voor het publiek open te stellen, hetzij doordat de Ambtenaar van den burgerlijken stand zich, al dan niet op een bepaald uur, beschikbaar stelde om in spoedeischede gevallen het publiek te woord te staan.

De jongste wijziging van art. 149 der Gemeentewet brengt te dezen opzichte in den burgerlijken stand, wat het wezen der zaak betreft, geene verandering.

Waar in het veertiende lid aan den gemeenteraad wordt opgedragen de vaste bureau-uren te bepalen, wordt hem daarbij uitdrukkelijk de verplichting opgelegd om voor den Zondag en de algemeen erkende Christelijke feestdagen eene *afzonderlijke regeling* te treffen ten einde de werkzaamheden van de Ambtenaren van den burgerlijken stand op die dagen zooveel eenigszins mogelijk te beperken.

De hierboven onderstreepte uitdrukking is met opzet zoo ruim mogelijk genomen, zij omvat niet alleen de bepaling

van den tijd maar ook die van de werkzaamheden en laat ook vrij om de openstelling van het bureau geheel afhankelijk te stellen van een bepaald daartoe gedaan verzoek van een belanghebbende.

De bedoeling der wet is dan ook blijkbaar geene andere dan dat, nu geldende wetten niet toelaten het bureau van den burgerlijken stand op die dagen onvoorwaardelijk te sluiten, de openstelling op zoodanige wijze zal geschieden dat de Ambtenaren van den burgerlijken stand zoomin eenigszins mogelijk in de vrije beschikking over gemelde dagen worden belemmerd.

Wegens de uiteenloopende plaatselijke behoeften kon geene algemeene wettelijke regeling worden gemaakt en werd dus aan de plaatselijke besturen overgelaten aan de bedoeling der wet om de Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen, zooveel mogelijk te ontzien, op de meest doeltreffende wijze uitwerking te geven.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken namens mij bovenstaande onder de aandacht van de gemeentebesturen in Uw gewest te brengen.

195

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 15 December 1904 Gnr. 211; regeling der BEZOLDIGING
VAN AMBTENAREN VAN DEN BURGERLIJKEN
STAND (*Prov. Bl. 1904 nr. 91*).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
Gelet op artikel 149 der gemeentewet,
De raden der gemeenten in de provincie gehoord,
BESLUITEN :

De bezoldiging van Ambtenaren van den Burgerlijken Stand te regelen als volgt :

a. Het geheele bedrag van de jaarlijksche bezoldiging van Ambtenaren van den Burgerlijken Stand bedraagt :

in gemeenten met minder dan 5001 inwoners f 5.— per vol getal van 100 inwoners, met een minimum van f 50,— en een maximum van f 20 — ;

in gemeenten met een getal inwoners van 5001 tot en met 10000 f 4.— per vol getal van 100 inwoners tot een maximum van f 350.—.

Het getal inwoners, dat hier als grondslag geldt voor de bepaling van het bedrag voor bezoldiging van Ambtenaren van den Burgerlijken Stand, wordt aangewezen door het laatstelijk vóór 1 September van het jaar, dat aan den dienst voorafgaat, door de bevolkingsstatistiek vastgestelde bevolkingscijfer.

b Voor iedere gemeente met meer dan 10000 inwoners geldt eene bijzondere regeling.

Zoodra door de bevolkingsstatistiek een bevolkingscijfer, hooger dan 10000 is vastgesteld voor eene gemeente, wier bevolking volgens de vorige vaststelling van het bevolkingscijfer minder bedroeg dan 10001, geschiedt in den volgenden dienst de bezoldiging volgens eene tot stand te brengen bijzondere regeling.

Zoodra het bevolkingscijfer eener gemeente, dat hooger was dan 10000, volgens de bevolkingsstatistiek gedaald is tot beneden 10001, vervalt voor den volgenden dienst de bijzondere regeling en geldt de regeling voor gemeenten met minder dan 10001 zielen boven onder *a*.

c. Van het geheele bedrag voor de jaarlijksche bezoldiging van Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in gemeenten met minder dan 10001 inwoners wordt genoten :

1°. Een tiende door den eenen Ambtenaar of gezamenlijk en ieder voor gelijk deel door meerdere Ambtenaren, aan wien of aan wie hetzij bij onderlinge verdeeling hetzij bij wijze van vervanging het voltrekken van huwelijken alleen is opgedragen ;

2°. Een tiende door den eenen Ambtenaar belast met alle andere werkzaamheden dan het opmaken van alle akten ;

3°. Een tiende door den eenen Ambtenaar, die aangewezen is ter vervanging in andere functiën dan het voltrekken van huwelijken alleen ;

4°. Een vijfde gezamenlijk en ieder voor gelijk deel door twee of meer Ambtenaren als bedoeld onder 3°.

Degene, die volgens meer den ééne der bepalingen onder 1°—4° gerechtigd is tot bezoldiging, geniet deze volgens iedere bepaling, die op hem van toepassing is.

De Ambtenaar of de Ambtenaren, met den algemeenen dagelijkschen dienst belast, wordt of worden niet geacht iemand in eenige functie te vervangen.

De Ambtenaar of Ambtenaren, met den algemeenen dagelijkschen dienst belast, geniet of genieten de door de gemeente voor de bezoldiging van de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand beschikbaar te stellen som hetzij geheel, hetzij, indien volgens de bepalingen hierboven sub 1°—4° aftrek daarvan gevorderd wordt, tot het bedrag, dat na den aftrek overblijft.

Meerdere zoodanige Ambtenaren genieten, indien voor ieder een bepaald getal zitdagen in de week bestemd is, van het hun gezamenlijk toekomende een deel gelijk aan hun deel in de wekelijksche zitdagen; indien zij gezamenlijk of ieder voor een gedeelte met den algemeenen dagelijkschen dienst zijn belast, ieder een gelijk deel van hun gezamenlijk toekomende;

d. De bijzondere regeling voor gemeenten, wier bevolkingscijfer hooger is dan 10000, is als volgt:

In Oosterhout geniet een Ambtenaar, belast met de werkzaamheden buiten die der huwelijksvoltrekkingen, eene jaarlijksche bezoldiging van f 250.— en de Ambtenaar, die dezen in zijne werkzaamheden bijstaat en zoo noodig vervangt, van f 150.—.

In Helmond en Roosendaal geniet de Ambtenaar, belast met de werkzaamheden buiten die der huwelijksvoltrekkingen, een jaarlijksche bezoldiging van f 400.—.

In Bergen op Zoom geniet de Ambtenaar, belast met alle werkzaamheden, een jaarlijksche bezoldiging van f 400.—.

In Breda geniet een Ambtenaar, belast met de huwelijksvoltrekkingen een jaarlijksche bezoldiging van f 300.—,

een Ambtenaar, belast met de overige werkzaamheden, van f 1500.— en een Ambtenaar, die dezen vervangt van f 50.—,

In Tilburg geniet een Ambtenaar, belast met den algemeenen dagelijkschen dienst, eene jaarlijksche bezoldiging van f 1000.— en de Ambtenaar, die dezen in zijne werkzaamheden bijstaat en zoo noodig vervangt van f 500.—.

In 's Hertogenbosch geniet de Ambtenaar, belast met den algemeenen dagelijkschen dienst, eene jaarlijksche bezoldiging van f 1200.—.

OVERGANGSBEPALING.

Zou in gemeenten met minder dan 10001 inwoners door den Ambtenaar, met den algemeenen dagelijkschen dienst belast, volgens deze regeling minder bezoldiging genoten worden dan hij bij het in werking treden dezer regeling had voor werkzaamheden voor den Burgerlijken Stand van niet meerderen omvang, dan blijft zijne bezoldiging gelijk aan hetgeen hij tot dusverre genoot. Deze bepaling geldt echter slechts in zoover en zoolang de betrekking van Ambtenaar, met den algemeenen dagelijkschen dienst belast, door denzelfden persoon vervuld wordt, die bij het in werking treden dezer regeling voor werkzaamheden voor den Burgerlijken Stand van niet meerderen omvang meer bezoldiging genoot dan waarop de nieuwe regeling hem aanspraak zou geven.

De bij dit besluit vastgestelde regeling gaat in met den dag, waarop de volgens het thans geldende artikel 149 der gemeentewet benoemde Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in functie getreden zijn of treden.

196

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 21 April 1905 A nr. 1, aan de gemeen-
tebesturen; AKTEN VAN DEN BURGERLIJKEN
STAND BETREFFENDE ZWEEDSCHE EN NOORSCHIE
ONDERDANEN (*Prov. Bijbl.* 1905 nr. 57).

De Regeering van Zweden en Noorwegen heeft te kennen gegeven er prijs op te stellen kennis te nemen van alle akten van den burgerlijken stand, hier te lande opgemaakt wordende ten aanzien van een onderdaan van een van beide genoemde Rijken.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken, telkens wanneer door den Ambtenaar van den burgerlijken stand in Uwe gemeente eene akte van geboorte, van erkenning van een natuurlijk kind of van huwelijk wordt opgemaakt ten aanzien van een onderdaan van Zweden of Noorwegen, een afschrift daarvan, evenals ten aanzien van de akten van overlijden krachtens de bestaande voorschriften pleegt te geschieden, door mijne tusschenkomst in te zenden aan het Departement van Buitenlandsche Zaken.

197

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 2 December 1905 A nr. 12, aan de ambte-
naren van den Burgerlijken Stand; TOESTEM-
MING TOT HET AANGAAN VAN EEN HUWELIJK
DOOR MILITAIREN.

Ter voorkoming van twijfel nopens de vraag of militairen tot het aangaan van een huwelijk toestemming behoeven en, zoo ja, van welke autoriteit, heb ik de eer U op verzoek van de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken in kennis te stellen met de navolgende voorschriften.

A. *Militairen, dienende bij de landmacht.*

Een officier of militair persoon, enz.

Vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier hebben tot het aangaan van een huwelijk toestemming noodig; die toestemming wordt verleend;

1°. door de kommandeerende officieren van korpsen of van inrichtingen aan de onder hen dienende onderofficieren en andere militairen;

2°. door de artillerie- en geniekommandanten in de verdedigingsstellingen aan de onder hen dienende conducteurs der artillerie en hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën.

(Koninklijk besluit van 30 September 1904 no. 119; Ministerieele beschikking van 31 October 1904, afdeeling III, no. 152, jo. Ministerieele beschikking van 15 Maart 1881, afdeeling III Personeel no. 63).

Reserve-officieren, alsmede het reserve-personeel beneden den rang van officier, niet in werkelijken dienst zijnde, behoeven voor het aangaan van een huwelijk niet de toestemming van eenige autoriteit.

De overige voorschriften betreffende huwelijken van militairen beneden den rang van officier bij de landmacht zijn ingetrokken.

B. *Militairen, dienende bij de zeemacht:*

(Vervallen verklaard bij circulaire van 11 Juni 1910 A nr. 47, Prov. Bijbl. nr. 83).

198

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 3 November 1906 A nr. 1. aan de burgemeesters; mededeeling der volgende circulaire van de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken over REGELING DER WETS-CONFLICTEN met betrekking tot het HUWELIJK en der VOOGDIJ VAN MINDERJARIGEN (Prov. Bijbl. 1906 nr. 147).

DEPARTEMENT VAN JUSTITIE.

AFDEELING I.C.

—
No. 414.
—

's Gravenhage, den 26 September 1906.

§ 1. Intrekking van vroegere circulaires.

Naar aanleiding van de wet van 7 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 162), tot uitvoering van enkele bepalingen der op 12 Juni 1902 te 's Gravenhage gesloten verdragen:

1e. tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk,

2e. tot regeling der voogdij van minderjarigen, onderscheidenlijk goedgekeurd bij de wetten van 24 Juli 1903 (*Staatsbladen* nos. 231 en 233), en tot wijziging en aanvulling, in verband daarmede, van eenige voorschriften van het Burgerlijk Wetboek, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 6 Februari 1901 (*Staatsblad* no. 62), hebben wij de eer Uwe tusschenkomst in te roepen, ten einde het volgende ter kennis worde gebracht zoowel van de burgemeesters, hoofden der plaatselijke politie, als van de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uw gewest.

Ingetrokken worden, in verband met artikel 1 der voornoemde wet, de door onze toenmalige ambtsvoorgangers uitgevaardigde circulaire dd. 30 Maart/6 April 1901, Afd. I C, no 265/1778 B.B. en die dd. 30 Maart/4 April 1905,

Afd. I C, no. 407/B.B., no. 3127, waarbij de burgemeesters, hoofden der plaatselijke politie, werden aangewezen tot het afgeven van verklaringen ten behoeve van Nederlanders, die een huwelijk wenschen aan te gaan in Pruisen, respectievelijk in eenen der Staten, alwaar het huwelijkstractaat van 12 Juni 1902 van kracht is.

Ten einde de raadpleging der uitvoeringsvoorschriften, dit tractaat betreffende, te vergemakkelijken, is wijders in dit rondschrijven opgenomen de inhoud der circulaire van onze toenmalige ambtsvoorgangers dd. 26 Mei 5 Juni 1905 Afd. I C, no. 320 B.B., no. 5239, en die van onze circulaire dd. 23 October 1905, Afd. I C, no. 301, welke op enkele punten aanvulling behoeften, zoodat laatstbedoelde twee circulaires thans als vervallen en vervangen door de onderwerpelijke zijn te beschouwen.

Vooralsnog zijn derhalve de uitvoeringsmaatregelen, het huwelijkstractaat betreffende, in geene andere circulaires dan de onderhavige vervat.

§ 2. Verklaringen betreffende het niet bestaan van huwelijksbeletselen.

Krachtens artikel 4, juncto artikel 1 van het huwelijkstractaat, moeten Nederlanders om in eenen der verdragstaten (voorloopig Duitschland, België, Italië, Luxemburg, Rumenië, Zweden en Zwitserland) en onderdanen dier Staten, om in Nederland een huwelijk aan te gaan, bewijzen, dat zij voldoen aan de vereischen, voor het aangaan van een huwelijk gesteld door hunne nationale wet, of door de wet, waarnaar de nationale wet uitdrukkelijk verwijst. Voormeld bewijs wordt, ingevolge genoemd artikel 4, geleverd hetzij door eene verklaring van de diplomatieke of consulaire ambtenaren, daartoe bevoegd verklaard door den Staat waartoe de vreemde partij of partijen behooren, hetzij op elke andere wijze, mits de internationale verdragen of de autoriteiten van het land der huwelijksvoltrekking het bewijs als voldoende beschouwen.

a. *Verklaringen ter zake van huwelijken, door Nederlanders in eenen der verdragsstaten te sluiten.*

Wat betreft huwelijken, door Nederlanders onderling of met vreemdelingen in eenen der verdragsstaten aan te gaan, wordt het bovenbedoeld bewijs, krachtens artikel 1 der wet van 7 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 162), geleverd door eene verklaring, af te geven :

1e. aan Nederlanders, die binnen het Rijk in Europa eene bekende woonplaats hebben, door den ambtenaar van den burgerlijken stand hunner woonplaats ;

2e. aan Nederlanders, die niet binnen het Rijk in Europa eene bekende woonplaats hebben, doch wel gehad hebben, door den ambtenaar van den burgerlijken stand hunner laatste bekende woonplaats aldaar ;

3e. aan Nederlanders, niet vallende onder de bepalingen sub 1 en 2, door het hoofd van het Nederlandsche gezantschap in het land, waar het huwelijk wordt voltrokken, en bij gebreke van een gezantschap, door den hoogst geplaatsten consulaire ambtenaar aldaar.

Verder schrijft artikel 1 voor, dat de verklaring niet wordt afgegeven, dan nadat de bevoegde autoriteit zich heeft vergewist, dat de bescheiden, vermeld in artikel 126, en zoo noodig die vermeld in artikelen 127 en 128 van het Burgerlijk Wetboek, in orde zijn. Het onderzoek behoeft zich dus slechts te beperken tot de stukken, overeenkomstig het burgerlijk recht voor het aangaan van een huwelijk benoodigd ; hetgeen echter voor de betrokken autoriteiten geen beletsel behoeft op te leveren, bovendien te onderzoeken, of ook overigens voldaan is aan de voor het aangaan van een huwelijk gestelde vereischen (men denke b.v. aan artikel 8 der Militiewet 1901, aan de koninklijke besluiten van 14 Februari 1872, no. 18, 19, enz.) en, bij niet voldoen daaraan, de afgifte der verklaring te weigeren.

Als vorm voor de verklaringen, hier bedoeld, zou het volgende model kunnen worden gebruikt :

„De ambtenaar van den burgerlijken stand te . . . ,

Gelet op de artikelen 1 en 4 van het op 12 Juni 1902 te 's Gravenhage gesloten verdrag tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk, goedgekeurd bij de wet van 24 Juli 1903, (*Staatsblad* no. 231) en op artikel 1 der wet van 7 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 162 ;

Verklaart, dat, voor zooveel uit een onderzoek, door hem in verband met bedoelde artikelen ingesteld, gebleken is, volgens de Nederlandsche wetgeving geene beletselen bestaan tegen de voltrekking van het voorgenomen huwelijk tusschen ,
 wonende te . . . , en . . . , wonende te
De ambtenaar van den burgerlijken stand te"

b. *Verklaringen ter zake van huwelijken, door
 onderdanen der verdragsstaten in
 Nederland te sluiten.*

Met betrekking tot het sluiten van huwelijken door onderdanen der verdragsstaten hier te lande, hebben wij de eer, aan het slot dezer circulaire ter kennis van de ambtenaren van den burgerlijken stand te brengen de autoriteiten, die in Duitschland, Frankrijk, België, Zweden, Luxemburg, en Zwitserland bevoegd zijn verklaard, de verklaringen, bedoeld in artikel 4, lid 2, van het huwelijstractaat af te geven. Omtrent de tot afgifte bevoegd verklaarde autoriteiten der overige Staten, waar het tractaat van kracht is, is nog geene mededeeling aan de Regeering gedaan; bekendmaking daarvan zal derhalve later geschieden.

Intusschen zij er de bijzondere aandacht op gevestigd, dat de aangehaalde bepaling van het tractaat de overlegging eener verklaring, als bovenbedoeld, niet als noodzakelijk vereischte stelt ten bewijze, dat ingevolge de nationale wet van den vreemdeling, of de wet waarnaar de nationale wet uitdrukkelijk verwijst, geene beletselen tegen zijn huwelijk bestaan. De ambtenaar van den burgerlijken stand *kan* de overlegging van eene verklaring als bovenbedoeld vorderen, maar *behoeft* zulks niet te doen, indien hij overigens vol-

doende bewijs aanwezig acht voor het niet bestaan van beletselen ingevolge de nationale wet des vreemdelings, of de wet waarnaar die nationale wet uitdrukkelijk verwijst. Den ambtenaar van den burgerlijken stand komt ter zake een geheel *zelfstandig* oordeel toe.

Als een voorbeeld, waarin eene verklaring van de daartoe aangewezen autoriteit van den verdragsstaat, waartoe de huwelijkspartij of - partijen behooren, in den regel niet noodzakelijk is, kunnen huwelijken van Zwitsers worden genoemd, omdat deze naar Zwitsersche wet rechtsgeldig gesloten worden, indien slechts de wet van het land, waar de voltrekking plaats vindt — dus de Nederlandsche — daartegen geen beletsel oplevert. Is dit laatste wel het geval, dan kan, volgens de Zwitsersche wetgeving de voltrekking slechts dan plaats vinden, indien naar Zwitsersch recht tegen het aangaan van het huwelijk geen bezwaar bestaat. De bovenbedoelde verklaringen zullen dus alleen dan gevorderd behoeven te worden, indien het Nederlandsche recht zich tegen de huwelijksvoltrekking verzet.

§ 3. Legalisatie van stukken ter zake van huwelijken, door Belgen in Nederland te sluiten.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik in herinnering te brengen de circulaire van den Minister van Justitie van den 13 November 1866, 2de Afd., no. 118, waarbij de ambtenaren van den burgerlijken stand zijn uitgenoodigd, ter zake van stukken, door Belgen benoodigd voor de voltrekking van hun huwelijk hier te lande, genoeg te nemen met de legalisatie dier stukken door den Voorzitter der Belgische rechtbank of door den prefect van een Belgisch Departement, binnen wiens ressort de stukken zijn afgegeven.

**§ 4. Opzending van afschriften der authentieke akten
betreffende huwelijken, door onderdanen der
verdragsstaten in Nederland gesloten.**

Artikel 5, lid 4, van het huwelijksverdrag schrijft, in verband met de voltrekking van huwelijken van onderdanen van eenen der verdragsstaten in eenen anderen verdragsstaat, voor, dat een authentiek afschrift der huwelijksakte wordt toegezonden aan de autoriteiten van het land, waartoe ieder der echtgenooten behoort.

Ter uitvoering van dit voorschrift komt het ons wenschelijk voor, dat door de ambtenaren van den burgerlijken stand telkenmale na de voltrekking van een huwelijk tusschen personen, die beiden of een van beiden onderdanen der verdragsstaten zijn, opzending van zoodanig afschrift der huwelijksakte aan U geschiede, terwijl wij U verzoeken de aldus bij U ingekomen bescheiden slechts tweemaal per jaar — in Januari en in Juli — aan den Minister van Buitenlandsche Zaken te doen toekomen. Eene rechtstreekse toezending door de Nederlandsche ambtenaren van den burgerlijken stand aan de buitenlandsche autoriteiten is dus uitgesloten. Geene afschriften van andere huwelijksakten behooren te worden opgezonden dan die, ten opzichte van welke eene of beide partijen onderdanen zijn van eenen der verdragsstaten.

Voor zooveel het huwelijken van Duitschers betreft, die niet in dezelfde plaats woonachtig zijn, behoort opzending van een tweetal afschriften der huwelijksakte plaats te vinden.

**§ 5. Vrijdom van zegel en kosteloze opmaking
van bedoelde afschriften.**

Ten aanzien der authentieke afschriften, als bovenbedoeld, vestigen wij er de aandacht op, dat zij ingevolge artikel 2, lid 3, der meergenoemde wet van 7 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 162) vrij van zegel zijn en kosteloos worden opgemaakt;

voorts, dat de daarop voorkomende handteekeningen der ambtenaren van den burgerlijken stand behooren te worden gelegaliseerd, alvorens de opzending geschiedt; legalisatie, die ingevolge het voorgaande kosteloos behoort plaats te vinden.

§ 6. Afkondiging van huwelijken, door Nederlanders buitenslands te sluiten.

Wij achten het nuttig hier ter plaatse de aandacht te vestigen op eene niet onbelangrijke wijziging, die het Burgerlijk Wetboek bij de meergenoemde wet van 7 Juli 1906 (*Staatsblad* no. 162) heeft ondergaan ter zake van de afkondiging van huwelijken, door Nederlanders in het buitenland te voltrekken.

Artikel 138 van het Burgerlijk Wetboek wordt, krachtens voornoemde wet, aldus gelezen:

„De huwelijken, in een vreemd land aangegaan, hetzij tusschen Nederlanders, hetzij tusschen Nederlanders en vreemdelingen, zijn van waarde, indien dezelve voltrokken zijn naar den vorm, in dat land gebruikelijk, mits de Nederlandsche echtgenooten niet hebben gehandeld tegen de bepalingen, in de eerste afdeeling van dezen titel vervat.

Indien de Nederlandsche partijen binnen dit Koninkrijk woonplaats hebben of binnen de laatste zes maanden gehad hebben, moeten de huwelijksafkondigingen, volgens de tweede afdeeling van dezen titel, geschieden in de Nederlandsche gemeenten, waar de partijen woonplaats hebben of binnen de laatste zes maanden gehad hebben.”

Mitsdien worden de huwelijksafkondigingen van huwelijken, door Nederlanders buitenslands niet slechts in de Staten, waar het huwelijksverdrag van 12 Juni 1902 van kracht is, maar ook in andere vreemde Staten te sluiten, alleen dan verplichtend gesteld, indien de Nederlandsche huwelijkspartij of -partijen woonplaats hier te lande hebben of binnen de laatste zes maanden gehad hebben.

Voorts wordt bij artikel 7 der voornoemde wet artikel 154 van het Burgerlijk Wetboek aangevuld in dien zin, dat buitenslands gesloten huwelijken van Nederlanders, door het verzuim der afkondigingen hier te lande, niet nietig worden.

§ 7. Autoriteiten, bevoegd tot afgifte van verklaringen van huwelijken, door onderdanen der verdragsstaten in Nederland te sluiten.

Hieronder volgt eene opgave der autoriteiten, in Duitschland, Frankrijk, België, Zweden, Luxemburg en Zwitserland, bevoegd verklaard tot afgifte der verklaringen, bedoeld in artikel 4, lid 2, van het huwelijkstractaat, ten behoeve van de onderdanen dier Staten.

DUITSCHLAND:

In het Koninkrijk *Pruisen*: De „Ortspolizeibehörde” der woonplaats of laatste woonplaats van den aanstaanden echtgenoot en, bij gebreke van zoodanige woonplaats, de „Ortspolizeibehörde” van de laatste woonplaats zijner ouders, of, wanneer deze niet bekend is, van de geboorteplaats zijns vaders.

In het Koninkrijk *Beieren*: Voor hen die behooren tot het gedeelte van het Koninkrijk, rechts van den Rijn gelegen, de „Distriktsverwaltungsbehörden” in de gemeente waar de aanstaande echtgenoot thuis behoort (Heimatgemeinde”), n.l. de „Bezirksämter” of de „Magistrate” der steden; voor hen die tot de *Paltz* behooren, de ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats of laatste woonplaats van den aanstaanden echtgenoot.

In het Koninkrijk *Saksen*: In het algemeen de „Amtshauptmannschaften” der woonplaats of laatste woonplaats van den aanstaanden echtgenoot.

In de steden waar de herziene Gemeentewet van 24 April 1873 geldt, de „Stadträte”.

In het Koninkrijk *Württemberg*: Het „Amtsgericht” der

woonplaats of laatste woonplaats en, bij gebreke daarvan, der geboorteplaats van den aanstaanden echtgenoot.

In het Groot-Hertogdom *Baden*: De ambtenaren van den burgerlijken stand.

In het Groot-Hertogdom *Hessen*: Voor mannen de ambtenaar van den burgerlijken stand die tot het doen der huwelijksafkondigingen bevoegd is, voor vrouwen de burgemeesters van de gemeenten waar zij thuis behooren („Heimatgemeinde”).

In het Groot-Hertogdom *Mecklenburg-Schwerin*: Het Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

In het Groot-Hertogdom *Saksen*: De „Amtsgerichte”.

In het Groot-Hertogdom *Mecklenburg-Strelitz*: De „Landesregierung”.

In het Groot-Hertogdom *Oldenburg*: Voor hen die tot het Hertogdom *Oldenburg* behooren, de „Amter” en „Magistrate” der eerste klasse. Voor hen die tot de Vorstendommen *Lubeck* en *Birkenfeld* behooren, de Regeeringen.

In het Hertogdom *Brunswijk*: De „Kreisdirektionen” en, wanneer de aanstaande echtgenoot uit de stad *Brunswijk* afkomstig is, de „Polizeidirektion” aldaar.

In het Hertogdom *Saksen-Meiningen*: De „Ministerialabteilung der Justiz”.

In het Hertogdom *Saksen-Altenburg*: De „Landratämter” en de „Stadträte”.

In het Hertogdom *Saksen-Koburg en Gotha*: Voor ieder bijzonder geval wordt de bevoegde overheid speciaal aangewezen.

In het Hertogdom *Anhalt*: De „Kreisdirektionen”.

In het Vorstendom *Schwarzburg-Sondershausen*: De „Justizabteilung” van het Ministerie.

In het Vorstendom *Schwarzburg-Rudolstadt*: De „Amtsgerichte”.

In het Vorstendom *Waldeck en Pyrmont*: De ambtenaren van den burgerlijken stand.

In het Vorstendom *Reuss*, Oudere Linie: De Landsregeering.

In het Vorstendom *Reuss*, Jongere Linie: Het Ministerie.

In het Vorstendom *Schaumburg-Lippe*: Het Ministerie.

In het Vorstendom *Lippe*: Voor bewoners van het platteland de „Verwaltungsämter”.

Voor de bewoners der steden, de „Magistrate”.

In de vrije en Hansestad *Lübeck*: Het „Stadt en Landamt” in Lübeck.

In de vrije en Hansestad *Bremen*: De Senaatscommissaris van den burgerlijken stand.

In de vrije en Hansestad *Hamburg*: De „Aufsichtsbehörde” voor den burgerlijken stand.

In *Elzas-Lotharingen*: De eerste „Staatsanwalt” van het „Landgericht” in welks ressort de plaats, waar de aanstaande echtgenoot thuis behoort („Heimatort”), ligt.

FRANKRIJK:

De Fransche legatie te 's Gravenhage of de Fransche consul in wiens ressort het huwelijk moet plaats hebben.

BELGIË:

De Belgische legatie te 's Gravenhage.

ZWEDEN:

Voor onderdanen buiten Zweden gedomicilieerd, de daartoe bevoegd verklaarde diplomatieke vertegenwoordigers of consulaire ambtenaren (voor Nederland de Zweedsche diplomatieke vertegenwoordiger, te Brussel wonende).

Voor onderdanen in Zweden gedomicilieerd, de predikant der gemeente waar zij zijn ingeschreven.

LUXEMBURG:

De burgemeester-ambtenaar van den burgerlijken stand, die het huwelijk heeft afgekondigd.

ZWITSERLAND:

(Met inachtneming van het in deze circulaire boven in § 2 sub *b* aan het slot vermelde).

De ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats, indien de Zwitser in Zwitserland woonplaats heeft, en zoo dit laatste niet het geval is, de ambtenaar van den burgerlijken Stand der plaats van herkomst (lieu d'origine).

199

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 27 Maart 1907 A nr. 31, aan de Burgemeesters; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Justitie over VERKLARINGEN VAN ONVERMOGEN (Prov. Bijbl. 1907 nr. 41).

Afdeeling 1 C.

No. 411.

's Gravenhage, 22 Maart 1907.

Ten aanzien van de bijzondere gevallen, waarin de ambtenaren van den Burgerlijken stand op overlegging eener verklaring van onvermogen, ongezegelde extracten uit de registers van den Burgerlijken stand mogen afgeven (zie b.v. art. 27 A No. 9 en 10 der zegelwet), is reeds vroeger beslist, dat zoo noodig genoeg kan worden genomen met eene verklaring van onvermogen, afgegeven door eene daartoe bevoegde buitenlandsche autoriteit.

In aansluiting met deze beslissing, deelt de Minister van Financiën mij mede, dat door de ambtenaren van den Burgerlijken stand, in de gevallen als bovenbedoeld, ook genoeg kan worden genomen met verklaringen van onvermogen, afgegeven door consulaire ambtenaren, aangewezen ingevolge art. 1a der wet van 25 Juli 1871 (Stbl. No. 91), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 7 Juni 1905 (Stbl. No. 203).

Ik heb de eer Uwe tusschenkomst in te roepen, ten einde het bovenstaande ter kennis worde gebracht van de ambtenaren van den Burgerlijken stand in Uw gewest.

200

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 3 Juni 1907 A nr. 39, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Justitie over VERKLARINGEN VAN ONVERMOGEN (Prov. Bijbl. 1907 nr. 74).

1e Afdeeling C.

No. 395.

's Gravenhage, 29 Mei 1907.

In aanvulling van mijne circulaire van 22 Maart 1907, Afdeeling 1 C, No. 411, heb ik de eer UHEG. mede te deelen, dat door den Minister van Financiën, bij nadere overweging, is beslist, dat door de ambtenaren van den burgerlijken stand genoeg kan worden genomen met verklaringen van onvermogen, afgegeven ingevolge artikel 1 *a* der wet van 25 Juli 1871 (Staatsblad No. 91), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 7 Juni 1905 (Staatsblad No. 203), maar bovendien van alle andere consulaire ambtenaren zonder eenig onderscheid.

Ik heb de eer Uwe tusschenkomst in te roepen ten einde het bovenstaande ter kennis worde gebracht van de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uw gewest.

201

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 Juli 1908 G nr. 103, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Justitie aan de voogdijraden over ERKENNING VAN NATUURLIJKE KINDEREN (Prov. Bijbl. 1908 nr. 96).

3e Afdeeling B.

No. 520.

Circulaire Sectie B, No. 62.

's-Gravenhage, den 10 Juli 1908.

Ter verbetering van den misstand, dat vele ouders van natuurlijke kinderen in gebreke blijven, tot de erkenning

daarvan over te gaan, heeft het bestuur der gemeente Amsterdam in vereeniging met de beide voogdijraden daar ter plaatse in de laatste jaren een stelsel toegepast, dat inderdaad verrassende uitkomsten heeft opgeleverd.

Daar deze zaak mij alleszins aanbevelenswaard en van groote maatschappelijke beteekenis toeschijnt, meen ik wel te doen, U met de verrichtingen ter zake van genoemde voogdijraden en gemeentebestuur in kennis te stellen.

Sedert de tweede helft van 1906 n.l. wordt (in verband met een verzoek van den secretaris van den voogdijraad Amsterdam II, om zoo mogelijk mede te werken tot bevordering der erkenning van natuurlijke kinderen) van wege den burgerlijken stand, bij elke aangifte van geboorte van een niet erkend, natuurlijk kind, afgegeven een kaart, als de hierbijgaande met A. gemerkte, met uitnoodiging die kaart persoonlijk aan de moeder te overhandigen. Zeer vele moeders voldoen aan het bij gemelde kaart tot haar gericht verzoek en verschijnen, niet zelden met de respectieve vaders, op het bureau van den burgerlijken stand, ten einde tot de erkenning over te gaan.

Aan de afwezig gebleven moeders wordt na verloop van 3 maanden sedert de afgifte van kaart A. andernmaal, thans per post, eene oproeping verzonden bij een kaart als die gemerkt B.

Ook aan die oproeping wordt door velen voldaan.

De namen en adressen der ook dan nog niet verschenen moeders worden periodiek (gewoonlijk elke maand) opgegeven aan den voogdijraad.

Op aansporing door of van wege den secretaris van dien raad gaan dan nog velen tot de erkenning over.

In de meeste gevallen bleek tot dusverre, dat onbekendheid met de beteekenis der erkenning de reden was van het verzuim dier rechtshandeling.

Voor nadere bijzonderheden omtrent de verkregen resultaten verwijs ik naar bijgaand, door het Amsterdamsch gemeentebestuur aan mijn Departement ingezonden statistisch overzicht.

De gunstige uitkomsten, te Amsterdam verkregen, geven mij aanleiding, U uit te noodigen, het voorbeeld van den voogdijraad aldaar te volgen en met de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uw ressort ter zake in overleg te treden. Door mijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken wordt aan de gemeentebesturen van deze zaak kennisgegeven, met verzoek U de gewenschte medewerking te willen verleen.

Het komt mij intusschen gewenscht voor, dat maatregelen worden getroffen, dat de namen der betreffende ouders niet tegen hun uitdrukkelijken wil door den ambtenaar van den burgerlijken stand aan den voogdijraad worden medegedeeld.

Ten einde zulks te bevorderen ware door dien ambtenaar alvorens tot den evenbedoelden stap over te gaan, een schrijven aan de moeder te richten, waarin wordt medegedeeld, dat haar naam zal worden opgegeven, zoo zij niet uitdrukkelijk te kennen geeft, dat zij zulks niet wenscht. Voorts schijnt het mij aanbeveling te verdienen de kaart B. in gesloten enveloppe te verzenden.

Aangenaam zal het mij zijn, van U te mogen vernemen, dat van deze circulaire door Uwen Raad nota is genomen, terwijl ik er prijs op zal stellen, indien U in Uwe jaarverslagen aan mijn Departement uitvoerig van Uwe bemoeiingen ter zake en van de verkregen uitkomsten, zoo op zichzelf als statistisch vergelijkend, verslag zou willen doen.

(Wapen of stempel der gemeente.)

A.

Ter verkrijging van het geboortebewijs en tot het erkennen van

wordt de moeder in haar belang verzocht, zich persoonlijk te vervoegen aan het bureau „Geboorten”, O. Z. Achterburgwal 229, tusschen 9 en 2½ uur.

N.B. Verzoeken deze uitnoodiging mede te brengen.

(Wapen of stempel der gemeente.)

Datum Postmerk.

B.

Bij deze wordt U verzocht op een der eerstvolgende werkdagen, tusschen 9 en 2½ uur, in het gebouw voor den burgerlijken stand, bureau „Geboorten”, O. Z. Achterburgwal 229, te komen.

N.B. Verzoeken deze uitnoodiging mede te brengen.

Gemeente AMSTERDAM.

OVERZICHT van het aantal natuurlijke kinderen geboren te Amsterdam in de jaren 1905, 1906 en 1907, welke in het jaar hunner geboorte zijn erkend geworden.

Jaar van geboorte en erkenning.	Aantal te Amsterdam geboren natuurlijke kinderen.	Van de in kolom 2 bedoelde kinderen zijn niet-erkend <i>overleden</i> in het jaar der geboorte.	E R K E N D			Aantal nog niet erkende kinderen bij het einde van elk jaar.	AANMERKINGEN.
			bij huwelijk der ouders.	door de moeder alleen.	door de vader en de moeder.		
1.	2.	3.	4	5.	6.	7.	8.
1905	675	± 40	62	16	11	546	De genomen maatregelen ter bevordering der erkenning zijn genomen in het 2e halfjaar 1906 en hebben daarom op de erkenningen in dat jaar nog weinig invloed gehad.
1906	604	± 40	44	64	30	426	
1907	646	41	47	275	174	109	46 moeders van in kolom 7 bedoelde kinderen hebben de kaart B nog niet ontvangen. Hare kinderen zijn geboren in het 4de kwartaal van 1907.

Behoort bij den brief van Burgemeester en Wethouders van *Amsterdam*, van 28 Februari 1908, No. 33 B. S.

202

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 11 December 1908 A nr. 17, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende KOSTELOOZE VERSTREKKING VAN UITTREKSELS UIT DE REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND (Prov. Bijbl. 1908 nr. 146).

No. 11465.

Afdeeling B.B.

's Gravenhage, 7 December 1908.

Naar aanleiding van een desbetreffend verzoek van den Minister van Justitie, in overleg met den Minister van Financiën gedaan, heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest namens mij uit te noodigen aan de ambtenaren van den burgerlijken stand in hunne gemeente mede te deelen, dat de door de voorgedijraden aangevraagde uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, benoodigd bij procedures in zake ontheffing of ontzetting uit de ouderlijke macht of de voogdij, op grond van artikel 2, sub 2o. der wet van 23 April 1879 (Staatsblad No. 72) kosteloos moeten worden verstrekt.

203

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 Januari 1909 G nr. 54, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de AFGIFTE DOOR AMBTENAREN VAN DEN BURGERLIJKEN STAND VAN SCHRIFTSTUKKEN, ZONDER HET VISUM DER GEMEENTE (Prov. Bijbl. 1909 nr. 12).

No. 70.

Afdeeling B.B.

's Gravenhage, 13 Januari 1909.

Blijkens mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken is bij Harer Majesteits gezantschap te Berlijn van

een Nederlandschen Consul in Duitschland bericht ingekomen, dat aan dien Consul menigmaal schriftstukken in handen komen, afgegeven door ambtenaren van den Burgerlijken Stand in Nederland, zonder voorzien te zijn van het visum der gemeente, waarmede wordt bedoeld een zoogenaamde dienststempel, hetzij de stempel der gemeente, hetzij die van een ambtenaar van den burgerlijken stand, naast de handteekening van den ambtenaar, die het stuk heeft afgegeven.

Stukken, waarop zoodanig stempel ontbreekt, worden door de Duitsche autoriteiten niet aangenomen, zoodat terugzending volgt, waardoor vertraging en noodeloze arbeid ontstaat.

Ik heb de eer U uit te noodigen de aandacht der gemeentebesturen in Uw gewest op deze zaak te vestigen en de ambtenaren van den burgerlijken stand te verzoeken zoo mogelijk, al wordt zoodanig visum volgens onze wetgeving niet vereischt, ter wille van belanghebbenden aan het verlangen der Duitsche autoriteiten te voldoen.

204

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 6 Maart 1909 A nr. 8, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over BURGERLIJKEN STAND IN ZUID-AFRIKA (Prov. Bijbl. 1909 nr. 32).

No. 856 afd. BB.

's-Gravenhage, 3 Maart 1909.

Het komt herhaaldelijk voor, dat belanghebbenden in Nederland zich tot een der Consulaten in Zuid-Afrika richten met het verzoek om voor hen bij de ambtenaren van den burgerlijken stand documenten aan te vragen en aan hen op te zenden.

In den regel wordt dan verzuimd het noodige bedrag voor de verkrijging van deze stukken en van de consulaire legalisatie bij te voegen of verlangt men, niet wetende, dat zulks van daar uit niet doenlijk is, toezending onder rembours.

Aangezien de kosten voor uittreksels en afschriften van acten van den Burgerlijken Stand aldaar vrij aanzienlijk zijn, moeten de consuls de remise dezer kosten veelal verlangen vóór aan het verzoek om toezending der stukken kan worden voldaan.

Veel tijdverlies en vertraging in de verkrijging der noodige documenten is hiervan het gevolg.

Belanghebbenden zouden zeer worden gebaat, indien de ambtenaren van den Burgerlijken Stand hier te lande hen op bovengemelde omstandigheid opmerkzaam maakten en mededeelden, dat bij hunne aanvragen het bedrag der kosten behoort te worden gevoegd.

Het bedrag der kosten loopt voor uittreksels van geboorte-, huwelijks- en overlijdens-acten, voor onderzoekingen in de registers, legalisatie en porto's uiteen, ook naar gelang het een consulaat geldt in de Kaap-kolonie, Transvaal, Trans-oranje of Natal. Het is raadzaam, dat belanghebbenden een bedrag van 10 shillings (zes gulden) bij hun aanvraag overmaken, met verzoek het te veel betaalde terug te willen zenden.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest uit te noodigen de belanghebbenden bij voorkomende gelegenheid, overeenkomstig het bovenstaande te doen inlichten.

205

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 24 November 1909 A nr. 26, aan de burgemeesters; mededeeling der volgende circulaire der Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken over HUWELIJSBEVOEGDHEID VAN BELGEN (*Prov. Bijbl.* 1909 nr. 132).

1ste Afdeling C.

No. 511/11616.

Binnenlandsch Bestuur.

's-Gravenhage, den 1/5 November 1909.

Wij hebben de eer Uwe tusschenkomst in te roepen, teneinde het volgende ter kennis worde gebracht zoowel

van de burgemeesters hoofden der plaatselijke politie, als van de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uw gewest.

In de circulaire van onze ambtsvoorgangers van 26 September 1906, Afdeling I C, no. 414 § 2, werd er de bijzondere aandacht op gevestigd, dat artikel 4, lid 2, van het op 12 Juni 1902 te 's-Gravenhage gesloten verdrag tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk, goedgekeurd bij de wet van 24 Juli 1903 (*Staatsblad* no. 231), de overlegging van de verklaring eener buitenlandsche autoriteit, als in die bepaling bedoeld, niet als noodzakelijk vereischte stelt ten bewijze, dat er ingevolge de nationale wet van den vreemdeling, of de wet waarnaar de nationale wet uitdrukkelijk verwijst, geene beletselen tegen zijn huwelijk bestaan. „De ambtenaar van den burgerlijken stand — aldus voornoemde circulaire bladz. 4 — *kan* de overlegging van eene verklaring als bovenbedoeld vorderen, maar *behoeft* zulks niet te doen, indien hij overigens voldoende bewijs aanwezig acht voor het niet bestaan van beletselen ingevolge de nationale wet des vreemdelings, of de wet waarnaar die nationale wet uitdrukkelijk verwijst. Den ambtenaar van den burgerlijken stand komt te dier zake een geheel *zelfstandig* oordeel toe.”

Het zelfstandig onderzoek, voor zooveel betreft Belgische onderdanen, zal worden vergemakkelijkt door aandacht te schenken aan het hierbijgaande overzicht van de stukken, welke in de onderscheiden gevallen aan de ambtenaren van den burgerlijken stand behooren te worden overgelegd, ten bewijze dat de aanstaande echtgenooten naar de Belgische wet bevoegd zijn om een huwelijk aan te gaan.

In het belang eener vermindering van de voor de huwelijks-voltrekking te vervullen formaliteiten zoude het aanbeveling verdienen, dat alléén, wanneer in verband met de overgelegde stukken twijfel mocht rijzen omtrent de huwelijks-bevoegdheid der Belgische partij, ter zake de overlegging gevorderd werd van eene verklaring, af te geven door de Belgische Legatie te 's-Gravenhage.

STUKKEN aan de Nederlandsche Ambtenaren van den Burgerlijken stand over te leggen door Belgen, ten bewijze dat zij naar de Belgische wet bevoegd zijn om een huwelijk aan te gaan.

I. Een bewijs dat de huwelijksafkondigingen in België zonder stuiting zijn afgehoopen.

Hierbij valt op te merken, dat het niet meer noodig is de huwelijksafkondigingen in België te doen plaats hebben, wanneer de Belgische aanstaande echtgenoot sedert zes maanden in Nederland woonplaats heeft.

In geval van stuiting, de akten of vonnissen van opheffing (Code civil, art. 68).

II. Een uittreksel uit de geboorteakten van den Belgischen aanstaanden echtgenoot.

Indien de geboorteakte niet bestaat, kan zulks op drie manieren verholpen worden:

1°. door een akte van bekendheid;

2°. door eene verklaring onder eede van den aanstaanden echtgenoot;

3°. door de doopakte van den belanghebbende indien deze *onvermogen* is.

1. *Akte van bekendheid.* Deze akte wordt afgegeven door den kantonrechter (juge de paix) van de geboorteplaats van den aanstaanden echtgenoot of door dien van zijne woonplaats. Zij zal bevatten de door twee meerderjarige, mannelijke of vrouwelijke getuigen, bloedverwanten of geen bloedverwanten zijnde, afgelegde verklaring, houdende voornamen, naam, beroep en woonplaats van den aanstaanden echtgenoot en die van diens vader en moeder indien dezelve bekend zijn; de plaats en zoo na mogelijk het tijdstip van diens geboorte en de redenen die hem beletten de geboorteakte over te leggen. (Code civil, art. 70 en 71).

In den vreemde kan deze akte van bekendheid worden opgemaakt door de bevoegde plaatselijke overheid.

2. *Verklaring onder eede.* Indien een der aanstaande echtgenooten zich in de onmogelijkheid bevindt om zich die akte van bekendheid te verschaffen, kan daarin met machtiging der rechtbank van de plaats van voltrekking des huwelijks, gegeven op verzoekschrift, en na verhoor van het Openbaar Ministerie, worden verholpen door eene verklaring onder eede van den aanstaanden echtgenoot zelf.

Van deze verklaring wordt in de huwelijksakte melding gemaakt. (Code civil, art. 72*bis*).

3. *Doopakte.* In geval van bewezen onvermogen is het evenéens geoorloofd om het gebrek der bij art. 70 van den Code civil vereischte akte van bekendheid te verhelpen door de overlegging van *wittreksels uit de parochieregisters*, bevattende alles wat door de akte van bekendheid moest worden gestaafd. (Besluit van 30 October 1814 en van 7 Mei 1815).

Welke is de te volgen regel, indien in de geboorteakte fouten of onregelmatigheden voorkomen?

Deze vraag is opgelost door het advies van den Raad van State van 30 Maart 1908, luidende als volgt:

„De Raad van State.....

„Is van oordeel dat, in het geval dat de naam van een der aanstaande echtgenooten in zijne geboorteakte niet is gespeld als die zijns vaders, of dat men zoude hebben nagelaten een der voornamen zijner ouders te vermelden, de getuigenis van de bij het huwelijk aanwezige vader en moeder of grootouders (aïeuls) wat betreft de identiteit voldoende moet zijn om tot de huwelijksvoltrekking over te gaan; dat hetzelfde moet gelden bij afwezigheid van den vader en de moeder of de grootouders (aïeuls), wanneer zij de identiteit bevestigen bij de door hen in wettigen vorm gegeven huwelijkstoestemming; dat in geval de vader en de moeder of de grootouders (aïeuls) overleden zijn, de identiteit op geldige wijze wordt bevestigd, voor minder-jarigen door den familieraad of door den voogd *ad hoc* en

voor meerderjarigen door de *twee getuigen* van de huwelijksakte'.

Deze formaliteiten zijn slechts noodig voor de huwelijks-voltrekking en niet voor de afkondigingen, welke kunnen geschieden overeenkomstig de door partijen overgelegde onderteevende opgaven.

Overigens heeft men in de practijk de door den Raad van State geformuleerde oplossing uitgebreid tot alle gevallen waarin de onregelmatigheden van weinig belang zijn en niet van dien aard, dat zij de identiteit der partijen twijfelachtig maken.

In het tegengestelde geval behoort de verbetering van de ondeugdelijke akte langs gerechtelijken weg te worden verkregen.

III. Een bewijs afgegeven door de provinciale overheid, dat de belanghebbende voldaan heeft aan de nationale militie. Echter wordt dat bewijs niet meer gevorderd van personen, *die den leeftijd van 28 jaren hebben bereikt* (art. 2 der wet van 16 Augustus 1887).

IV. Indien een der aanstaande echtgenooten reeds gehuwd is geweest, de akte ten bewijze dat het vorig huwelijk is ontbonden. (Code civil, art. 147). Het huwelijk wordt ontbonden door den dood van een der echtgenooten of door wettig uitgesproken echtscheiding (Code civil, art. 227). De weduwnaars en de weduwen zullen de authentieke overlijdensakte van hunnen eersten echtgenoot overleggen. De gescheiden echtgenooten zullen, behalve eene expeditie van de akte van echtscheiding, een afschrift in behoorlijken vorm van het vonnis, waarbij hunne echtscheiding is uitgesproken, hebben over te leggen.

De overlegging van dit laatste stuk is voorgeschreven bij eene circulaire van het Belgische Departement van Justitie, opdat men niet de verbodsbepalingen, voortvloeiende uit de artt. 297 en 298 van den Code civil, ontduike.

Echter heeft deze circulaire geen betrekking op de ge-

scheiden vrouw, die een nieuw huwelijk wil aangaan met haren eersten echtgenoot.

V. Eene authentieke expeditie van de eventueel verleende dispensatie wat betreft leeftijd, bloed- of aanverwantschap.

A. *Dispensatie wat betreft leeftijd.*

Volgens art. 144 van den Code civil kan de man geen huwelijk aangaan voordat hij den vollen ouderdom van 18 jaren heeft bereikt; de vrouw voordat zij den vollen ouderdom van 15 jaren heeft bereikt.

Dispensatiën wat betreft leeftijd kunnen om gewichtige redenen bij Koninklijk besluit worden verleend (art. 145 van den Code civil); de door den belanghebbende over te leggen expeditie van dat besluit, wordt afgegeven door het Departement van Justitie.

B. *Dispensatie wat betreft bloedverwantschap.*

De dispensatie kan worden verleend voor huwelijken tusschen oom en nicht, tante en neef, oud-oom en achternicht, oud-tante en achter-neef, zoowel wettige als onwettige (artt. 163 en 164 van den Code civil). Deze dispensatie wordt verleend bij Koninklijk besluit. De door den belanghebbende over te leggen expeditie van dat besluit wordt afgegeven door het Departement van Justitie.

C. *Dispensatie wat betreft aanverwantschap.*

De dispensatie kan worden verleend voor huwelijken tusschen aanverwanten, zoo wettige als onwettige, in denzelfden graad als broeder en zuster (art. 162 van den Code civil). Deze dispensatie wordt verleend bij Koninklijk besluit. De door den belanghebbende over te leggen expeditie van dat besluit wordt afgegeven door het Departement van Justitie.

VI. De akte van toestemming der personen die hunne toestemming tot het huwelijk moeten geven, tenzij dez

personen zelf verschijnen om van hunnen wil te doen blijken (Code civil, artt. 73 en 156).

Hieronder volgt de lijst der personen die hunne toestemming moeten geven tot het huwelijk van minderjarigen en van meerderjarigen, alsmede de aanwijzing der middelen om het gebrek der toestemming te verhelpen.

A. *Van de personen wier toestemming wordt vereischt.*

I. Huwelijk van minderjarigen.

1. Wettige kinderen.

Eerste onderstelling: de vader en moeder zijn in leven en in staat hunne toestemming te geven.

Artikel 148 (nieuw) van den Code civil bepaalt, dat de zoon en de dochter, die den vollen leeftijd van 21 jaren niet bereikt hebben, geen huwelijk kunnen aangaan zonder de toestemming van hunnen vader en moeder. In geval van verschil is de toestemming des vaders voldoende. Van dit verschil moet blijken door eene verklaring van de moeder zelve waarvan akte is genomen, hetzij in de huwelijksakte, hetzij in eene bijzondere en afzonderlijke akte.

Deze bijzondere akte kan zijn eene notarieele akte, een deurwaardersexploit, een proces-verbaal, opgemaakt door eenen ambtenaar van den burgerlijken stand, door een Belgisch diplomatiek agent of door een Belgischen Consul, of een weigeringsbrief door de moeder aan den ambtenaar van den burgerlijken stand gericht.

De constateering van het verschil laat toe dat verder zonder eenigen termijn in acht te nemen tot de voltrekking van het huwelijk wordt overgegaan.

Tweede onderstelling: de vader of de moeder is overleden, afwezig of in de onmogelijkheid om zijn wil te verklaren.

In dit geval is de toestemming van den overlevende noodig (Code civil, art. 149, nieuw).

Wat betreft de wijze van bewijs van het overlijden, de

afwezigheid of van de onmogelijkheid om zijn wil te verklaren: zie onder littera B.

Derde onderstelling: de vader en de moeder zijn beiden overleden, afwezig of in de onmogelijkheid om hunnen wil te verklaren.

In dit geval worden zij vervangen door de grootvaders (aïeuls) en grootmoeders (aïeules), dat is te zeggen, door alle adscendenten tot welken graad zij ook behooren (Code civil, art. 150, nieuw).

1. Indien slechts adscendenten in eene enkele lijn aanwezig zijn, sluit de naaste den daaropvolgenden in graad uit. In denzelfden graad moet de toestemming van den grootvader (aïeul) en van de grootmoeder (aïeule) worden gevraagd, maar in geval van verschil is de toestemming van den grootvader (aïeul) voldoende.

2. Indien er adscendenten zijn in beide lijnen moet iedere lijn geraadpleegd worden in den persoon van den naasten adscendent; in geval van verschil brengt de verdeeling van opinie toestemming mede, welk ook het aantal der bloedverwanten in ieder der beide lijnen zij en zonder dat tusschen de eene en de andere lijn, het geslacht overwicht geeft.

Voorbeeld: de grootvader (aïeul) en de grootmoeder (aïeule) van vaderszijde weigeren hunne toestemming, de grootvader (aïeul) van moederszijde is overleden, de grootmoeder (aïeule) geeft hare toestemming; het huwelijk kan plaats hebben. Het verschil zal worden geconstateerd als in de eerste onderstelling.

Vierde onderstelling: de vader, de moeder en alle adscendenten zijn overleden, afwezig of in de onmogelijkheid hunnen wil te verklaren.

Tot op 21-jarigen leeftijd is de toestemming van den familieraad noodig.

2. N a t u u r l i j k e k i n d e r e n .

a. erkende.

Het erkende natuurlijke kind of dat waarvan de afstamming gerechtelijk is vastgesteld, staat ten opzichte van het huwelijk op dezelfde lijn als het wettig kind met dit enkele onderscheid dat het noch grootvaders (aïeuls), noch grootmoeders (aïeules) heeft. De door de erkenning geschapen band houdt inderdaad op bij degenen der ouders van wien zij is uitgegaan, behalve wat betreft zekere huwelijksbelet-selen (Code civil, art. 161 en 162). (zie boven no. V).

Het behoeft dus tot den leeftijd van 21 jaren de toestemming van diengene der ouders, die het erkend heeft. Ingeval van verschil is de toestemming des vaders voldoende.

Indien van den vader en de moeder, die het kind hebben erkend, een van beiden is overleden, afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te verklaren, is de toestemming van den ander voldoende.

Indien de vader en de moeder beiden overleden, afwezig, of in de onmogelijkheid hunnen wil te verklaren zijn, wordt belanghebbende gelijk gesteld met een kind dat niet zoude zijn erkend.

b. niet-erkende.

Het niet-erkende natuurlijke kind behoeft de toestemming van eenen voogd „ad hoc”.

3. Aangenomen kinderen (enfants adoptifs).

Het aangenomen kind blijft in zijn natuurlijke familie. Het zal zich alleen moeten verzekeren van de toestemming van zijn *natuurlijke* bloedverwanten en op de gewone wijze.

II. Huwelijk van meerderjarigen.

1. Wettige kinderen.

De zoon en de dochter, die den vollen leeftijd van 21 jaar hebben bereikt, behoeven om een huwelijk te kunnen aangaan, de toestemming van hunnen vader en moeder niet meer *op volstreekte wijze*, dat wil zeggen, dat het gebrek van de toestemming voor hen niet meer een onoverkomelijk beletsel is voor devoltrekking van het huwelijk.

Echter eischt de wet, dat bij gebreke van de toestemming van den vader en moeder de zoons zoowel als de dochters ten opzichte van het voorgenomen huwelijk hun raad vragen en een authentiek bewijs overleggen van de voldoening aan die formaliteit; dit is wat men noemt de akte van eerbied.

De akte van eerbied is hetzij eene notarieele akte ¹⁾ (Code civil, art 154), hetzij, in geval van onvermogen, een proces-verbaal opgemaakt door den ambtenaar van den burgerlijken stand ¹⁾ en door hem of zijnen gemachtigde beteekend (art. 153 nieuw van den Code civil). Wanneer de vader en de moeder zijn overleden, afwezig of in de onmogelijkheid om hunnen wil te verklaren, tengevolge van krankzinnigheid of om welke andere reden ook, behoeven de aanstaande echtgenooten, die hunne meerderjarigheid (vollen leeftijd van 21 jaren) bereikt hebben, geen akte van eerbied te richten tot de grootvaders (aïeuls) of grootmoeders (aïeules).

Indien de vader en de moeder niet in het huwelijk toestemmen moet het kind aan ieder hunner een akte van eerbied richten en bij gebreke van toestemming na eene akte van eerbied, kan het huwelijk worden voltrokken na verloop van den termijn van ééne maand te rekenen van af de beteekening dier akte.

Het bewijs van het overlijden van den vader en van de moeder, van hunne afwezigheid of van de onmogelijkheid, waarin zij zich bevinden, om hunnen wil te verklaren, wordt geleverd overeenkomstig de artt. 149 en 155 nieuw van den Code civil (zie hieronder littera B).

Echter, wanneer het *onvermogen* betreft, behoeven de voorgaande bepalingen niet meer in acht te worden genomen (Code civil, art. 153 nieuw) wanneer de vader of de moeder, wiens raad moet worden gevraagd *geen bekende verblijfplaats in België heeft*. Het zal voldoende zijn, dat eene maand

¹⁾ De Belgische consuls hebben de bevoegdheid om de akten van eerbied te ontvangen en te beteekenen.

voor de voltrekking van het huwelijk de aanstaande echtgenoot wiens adscendent geen bekende verblijfplaats in België heeft voor een ambtenaar van den burgerlijken stand of voor eenen Belgischen consul verschijne en het feit onder eede bevestigte. *Twee* getuigen zullen onder eede dezelfde verklaring afleggen.

Wat betreft de zoons en dochters tusschen de 21 en 25 jaren oud behoort hier eene opmerking te worden gemaakt.

De wet geeft aan den vader en de moeder het recht om wanneer zij hunne toestemming weigeren tot het huwelijk van hunnen zoon of hunne dochter, ouder dan 21 en jonger dan 25 jaar, die weigering door de rechterlijke overheid te doen bekrachtigen. Te dien einde machtigt artikel 152 nieuw van den Code civil den vader, en bij gebreke van den vader de moeder, om aan de rechtbank de beweegredenen van hunne weigering te onderwerpen en eene uitspraak te verzoeken, bevelende dat de huwelijksvoltrekking worde uitgesteld.

2. Natuurlijke kinderen.

a. erkende.

Wanneer het erkend natuurlijk kind boven de 21 jaar oud is, is het evenals het wettig kind onderworpen aan de verplichting om den raad zijner ouders te vragen — in geval van weigering der toestemming — door middel eener akte van eerbied.

Indien zijn vader en moeder overleden, afwezig of in de onmogelijkheid om hun wil te verklaren zijn, wordt het gelijk gesteld met het niet erkende kind.

b. niet erkende.

Indien het natuurlijk kind, ouder dan 21 jaren, niet is erkend behoeft het niemand's toestemming meer.

B. Van het bewijs van het overlijden, van de afwezigheid of van de onmogelijkheid om zijnen wil te verklaren.

I. Bewijs van het overlijden.

1. Dit bewijs wordt in den regel geleverd door de overlegging van de overlijdensakte;

2. Echter is de overlegging van de overlijdensakte niet verplicht. De artikelen 2 en 5 der wet van 30 April 1896 laten toe het overlijden aan te toonen door andere soorten van bewijzen zonder onderscheid te maken of de belang hebbende *meerderjarig of minderjarig* is en of hij al dan niet in staat is zich eene overlijdensakte te verschaffen.

Deze soorten van bewijs zijn:

a. *Alleen de vader of alleen de moeder is overleden.*

In dit geval kan de overlijdensakte des vaders niet geëischt worden indien de moeder van het overlijden eene verklaring aflegt.

Wederkeerig, ingeval van overlijden der moeder, wanneer de vader van het overlijden eene verklaring aflegt.

Die verklaring kan worden gedaan:

1. mondeling op het oogenblik van het huwelijk; zij wordt dan in de huwelijksakte vermeld.

2. in de akte van toestemming.

Zij behoeft niet onder eede afgelegd te worden, noch door getuigen te worden bevestigd.

b. *De vader en de moeder zijn overleden.*

In dit geval is het voldoende dat de grootvaders (aïeuls) en grootmoeders (aïeules) eene verklaring van het overlijden afleggen en dat van hunne verklaringen melding wordt gemaakt hetzij in de huwelijksakte, hetzij in de akte van toestemming (voor de meerderjarigen in eene authentieke akte).

Bovendien kan de grootvader (aïeul) eene verklaring afleggen over het overlijden der grootmoeder (aïeule) en zulks wederkeerig.

c. *Indien alle adscendenten overleden zijn.*

De ambtenaar van den burgerlijken stand kan de overlegging der overlijdensakten der grootvaders (aïeuls) en grootmoeders (aïeules) niet eischen, wanneer de overlijdensakte van den vader of van de moeder het overlijden hunner

ouders vermeldt of wanneer de huwelijkstoestemming gegeven wordt door een besluit van den familieraad.

II. Bewijs van de afwezigheid.

De afwezigheid van den adscendent wiens toestemming wordt vereischt, wordt vastgesteld:

1. door de overlegging van het vonnis de afwezigheid verklarende (*jugement de déclaration d'absence*) of van het vonnis dat het onderzoek (naar de afwezigheid) gelast;

2. indien een dergelijk vonnis niet is gewezen, wordt daarin verholpen door eene onder eede afgelegde verklaring van den aanstaanden echtgenoot, wiens adscendent afwezig is, en van twee getuigen zoo mannelijk als vrouwelijk.

Deze verklaring zal inhouden dat „de verblijfplaats van den adscendent onbekend is en dat sedert meer dan zes maanden hij niets meer van zich heeft laten hooren.” Zij kan worden afgelegd hetzij op het oogenblik van het huwelijk (de huwelijksakte zal er melding van maken), hetzij in een of meerdere afzonderlijke akten opgemaakt voor een ambtenaar van den burgerlijken stand of voor eenen Belgischen consul.

III. Bewijs van de onmogelijkheid om zijnen wil te verklaren.

Hetzelfde kan geleverd worden:

a. door eene verklaring onder eede afgelegd door den aanstaanden echtgenoot, wiens adscendent niet in staat is, en door twee meerderjarige getuigen van het mannelijk of vrouwelijk geslacht. Zij zal worden afgelegd op het oogenblik van het huwelijk of bij eene afzonderlijke akte.

b. door de overlegging van het vonnis van onder curateele stelling, van een bewijs van opneming in een krankzinnigengesticht of van eene geneeskundige verklaring door den kantonrechter (*Juge de Paix*) voor gezien geteekend.

IV. Strafrechtelijke veroordeelingen, het recht om toestemming tot het huwelijk te geven ontnemende.

De vader of de moeder verliest het recht om toestemming tot het huwelijk zijner kinderen te geven indien hij is veroordeeld wegens schennis van de eerbaarheid of verkrachting gepleegd jegens een zijner kinderen.

Uit het voorgaande volgt, dat naarmate der omstandigheden de akte van toestemming kan worden vervangen:

1°. door het wettelijk bewijs van het verschil tusschen adscendenten (Code civil, gewijzigde artt. 148 en 150).

2°. door het wettelijk bewijs van de onmogelijkheid voor een of meerdere der adscendenten om hunnen wil te verklaren (Code civil, gewijzigde artt. 149 en 150).

3°. door een proces-verbaal constateerende de beteekening eener akte van eerbied (Code civil, artt. 152 gewijzigd en 157).

4°. door een expeditie van de rechtelijke beslissing verwerpende het beroep van den vader en moeder tegen de akte van eerbied (Code civil, gewijzigd art. 152).

5°. de akten van overlijden, van den vader en moeder, grootvaders (aïeuls) en grootmoeders (aïeules) wanneer voor overlegging daarvan reden bestaat.

Wanneer in de overlijdensakten van den vader, van de moeder of van de grootouders (aïeuls) eene letter of een voornaam zijn weggelaten, is om de identiteit van den overleden persoon met den in de overlijdensakte genoemde te staven, voldoende bij minderjarigen de verklaring onder eede van de personen wier toestemming tot het huwelijk vereischt wordt, en voor meerderjarigen, die der partijen en der getuigen (advies van den Raad van State van 19—30 Maart 1908).

De overlijdensakten der grootvaders (aïeuls) en grootmoeders (aïeules) behoeven niet te worden overgelegd door den aanstaanden echtgenoot die den vollen leeftijd van 21 jaren bereikt heeft. Wat betreft de overlijdensakten van

den vader en moeder, daarin kan worden voorzien, hetzij de aanstaande echtgenoot meerderjarig of minderjarig is, door eene verklaring afgelegd in den vorm voorgeschreven bij het gewijzigd artikel 155 van den Code civil.

6°. door een proces-verbaal constateerende dat de vader of de moeder van een onvermogene geene bekende woonplaats in België heeft (Code civil, gewijzigd artikel 153).

7°. door het wettelijk bewijs van de afwezigheid van een of meer adscendenten (Code civil, gewijzigd artikel 155).

206

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 Februari 1913, G nr. 192, aan de gemeentebesturen; BETAALBAARSTELLING BEZOLDIGING AMBTENAREN VAN DEN BURGERLIJKEN STAND (Prov. Bijbl. 1913 nr. 24).

In de laatste jaren kwam het herhaaldelijk en steeds meer voor, dat in gemeenten met 10,000 of minder inwoners, waar één Ambtenaar van den Burgerlijken Stand belast is met den algemeenen dagelijkschen dienst, het geheele bedrag der bezoldiging van alle Ambtenaren bij bevelschrift betaalbaar gesteld werd aan eerstgenoemden Ambtenaar alleen.

Wij hebben daartegen bezwaar gemaakt, te kennen geveende, dat bezoldiging volgens het bepaalde onder letter c nrs. 1°—4° van onze regeling, opgenomen in nr. 191 van het Provinciaalblad van 1904, alleen aan de daartoe gerechtigden moet uitbetaald worden. Wenschten zij de belooning niet, omdat zij weinig of geen werkzaamheden verricht hadden, dan konden zij haar na de betaling afstaan.

Het bestuur van ééne gemeente is tegen onze opvatting opgekomen, eerst bij ons en daarna bij den Minister van Binnenlandsche Zaken, die heeft geantwoord met het hiernevens medegedeelde schrijven van 16 December 1912 nr. 8268 afd. B.B.

Wij achten het onnoodig in nadere beschouwingen over de gerezen kwestie te treden, maar wenschen te doen blijken,

waarom wij de regelen gesteld hebben, die in vele gemeenten op boven vermelde wijze zijn ontdoken.

Die regelen strekken om behoorlijke bezetting en bediening van den Burgerlijken Stand te bevorderen.

Er behoort geen gebruik te ontstaan, dat de bereiking van dit doel tegenwerkt. De Ambtenaar, die er genoeg mee neemt, dat de aan hem volgens het onder letter c nrs. 1°—4° van onze regeling toekomende bezoldiging wordt betaalbaar gesteld aan zijn ambtgenoot, die het werk alleen of grootendeels heeft verricht, kan opgevolgd worden door iemand, die er anders over denkt. Dan zijn onaangenaamheden te wachten. Ook kan het er toe komen, dat bij de benoeming wordt uitgezien naar dengene, die met het gebruik genoeg neemt, of dat de meer geschikte, die zich naar het gebruik niet wil voegen, daarom wordt voorbijgegaan of zich niet beschikbaar stelt. Op het platteland, waar van personen, die geschikt zijn voor vervangend Ambtenaar, niet altijd de keuze ruim zal zijn, kan het gebruik daarom nadeelig werken.

Wij verzoeken de gemeentebesturen, in het vervolg bij de betaalbaarstelling van bezoldiging van Ambtenaren van den Burgerlijken Stand zich de boven behandelde afwijking van onze regeling niet te veroorloven. Wij zouden ons anders verplicht rekenen, datgene, wat aan een Ambtenaar boven hetgeen hem volgens onze regeling toekomt betaald is, uit de rekening te verwerpen.

Bijlage.

No. 8268.

's-Gravenhage, 16 December 1912.

Afdeeling B.B.

Ik heb de eer Uw College te berichten, dat de gemeentebesturen de bezoldiging van de ambtenaren van den burgerlijken stand behooren uit te betalen overeenkomstig de regeling, welke door Gedeputeerde Staten in overeenstemming met de wet is vastgesteld en opgenomen is in het Provinciaalblad van Noordbrabant van 1904 nr. 191.

207

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 18 Augustus 1913, A nr. 1, aan de ge-
meentebesturen; mededeeling van den volgende
brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over VERSTREKKING VAN UITTREKSELS
UIT DE REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN
STAND AAN ADSPIRANTEN VAN HET RESERVE-
KADER (*Prov. Bijbl.* 1913 nr. 102).

No. 3916.

Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 11 Augustus 1913.

Blijkens door den Minister van Oorlog van den Inspecteur der Infanterie ontvangen mededeeling verstrekken de gemeentebesturen, met slechts weinige uitzonderingen, uittreksels uit de registers van den Burgerlijken Stand aan adspiranten voor het reservekader *kosteloos*.

Met dien Minister ben ik van oordeel, dat die kosteloze afgifte in strijd is met art. 2 der wet van 23 April 1879 (Stbl. Nr. 72).

De gemeentebesturen geven bedoelde uittreksels kosteloos af waarschijnlijk naar aanleiding van het bepaalde in art. 9, in verband met de artikelen 7, alinea 1, en 11, alinea 3, der Militiewet; mocht dit het geval zijn, dan wordt daarbij evenwel over het hoofd gezien, dat art. 9 alleen dan vrijstelt van de rechten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (Stbl. Nr. 72), wanneer het geldt stukken, over te leggen „in verband met de bepalingen van deze (dat is de Militie-) wet”.

Ten overvloede zij hierbij nog aangeteekend, dat op bedoelde uittreksels wel kan worden toegepast de vrijstelling van zegelrecht, verleend bij art. 27, litt. A, Nr. 12, der wet van 3 October 1843 Stbl. Nr. 47).

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie met het bovenstaande in kennis te stellen.

Zie ook: *Adellijke titels, Gemeentebestuur, Posterijen (Briefport), Registratie, Successie, Zegel.*

CERTIFICATEN VAN ONVERMOGEN.

208

Besluit van den Gouverneur dd. 23 September 1844 A nr. 7; AFGIFTE VAN CERTIFICATEN VAN ONVERMOGEN, ter becoming der vrijstelling van het zegelrecht voor stukken van onvermogens in strafzaken over te leggen (Prov. Bl. 1844 nr. 117).

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noordbrabant, ontvangen hebbende eene missive van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, de dato 18 dezer, n°. 86, 1^e afdeeling, ten gevolge van een aan Zijne Excellentie gerigt schrijven van haren ambtgenoot voor de Financien, betreffende de afgifte van certificaten door de plaatselijke Besturen, ten blijke van het onvermogen van in hunne Gemeenten tijdelijk verblijf houdende beschuldigde personen, welke geene eigenlijke woonplaats kunnen aanwijzen, ten einde dezen het genot erlangen der vrijstelling bij n°. 16 van artikel 27 A. der wet van den 3 October 1843, (*Staatsblad* n°. 47), onder anderen verleend voor alle stukken welke door onvermogens in strafzaken worden overgelegd.

Hebben goedgevonden en verstaan :

Naar aanleiding van het verlangen door den heer Minister van Binnenlandsche Zaken te kennen gegeven, ter vermindering van alle moeilijkheden ten deze, de plaatselijke Besturen in deze Provincie aanteschrijven, om, *casu quo*, aan de onvermogens personen die zich, hetzij vrij of in de gevangenis, *tijdelijk* in hunne Gemeente bevinden en geene eigenlijke woonplaats kunnen aanwijzen, de voorbeoelde verklaringen van onvermogen, op het getuigenis van practisjns, cipiers, bekenden, enz., aftegeven.

En zal deze in het *Provinciaal Blad* worden geinsereerd.

209

Circulaire van den Gouverneur dd. 22 November 1844 A nr. 5, aan de gemeentebesturen;
AFGIFTE VAN CERTIFICATEN VAN ONVERMOGEN
(*Prov. Bl. 1844 nr. 138*).

Tot heden toe, is, met betrekking tot de afgifte van certifikaten van onvermogen, door het Departement van Binnenlandsche Zaken, naar aanleiding van een vroeger door het Departement van Justitie kenbaar gemaakt gevoelen, als beginsel aangenomen, dat, hoezeer bij art. 858 van het wetboek van burgerlijk regtsvordering, het getuigenis van wijk- of buurtmeesteren, of van ten minste twee bekende en geloofwaardige manspersonen, wordt vereischt bij de afgifte van certifikaten van onvermogen, echter het hoofd van het plaatselijk Bestuur *de persoon* blijft, die het onvermogen certificeert, en dat daarvan het gevolg wezen moet, dat hij niet onbepaald gehouden is tot de afgifte van zoodanig certificaat, wanneer het onvermogen door wijkmeesteren of door twee manspersonen wordt verzekerd, maar dat hij bevoegdheid moet hebben, om hetzelfde te weigeren, wanneer hij de overtuiging heeft, dat de verzoeker *niet* onvermogen is, of er bij denzelven twijfel bestaat ten aanzien van de *geloofwaardigheid* der personen, die, aangaande het onvermogen, getuigenis komen afleggen en waarvan de beoordeeling aan hem schijnt te behooren.

Omtrent dit beginsel bedenking zijnde ontstaan, hebben Hunne Excellentien de heeren Ministers van Justitie en Binnenlandsche Zaken, daaromtrent alsnu nader hun gevoelen doen kennen, hetwelk hierop nederkomt: dat, in het algemeen en in den regel, de Burgemeester gehouden is, op getuigenis van wijkmeesteren of twee bekende geloofwaardige personen, een bewijs van onvermogen aftegeven, en zulks niet vermag te weigeren.

Dat het in den aard der zaak ligt, dat het hoofd van het plaatselijk Bestuur onmogelijk bekend kan zijn, met

de geldelijke omstandigheden van al de inwonenden in zijne Stad of Gemeente.

Dat het aannemen van het beginsel, dat de Burgemeester bevoegd is de afgifte van een bewijs van onvermogen te weigeren, de mogelijkheid zoude doen ontstaan, dat ingezetenen door zoodanige weigering, van de gelegenheid zouden worden beroofd, om eene regtsvordering instellen of zich daartegen te verdedigen.

Dat het overleggen toch van zoodanig certificaat, een onmisbaar vereischte is, voor een verzoek tot toelating om kosteloos te procederen, en het gemis daarvan een voldoende grond tot afwijzing van hetzelfde; terwijl niettegenstaande de overlegging van hetzelfde, de wederpartij, op grond van art. 863 van gemeld wetboek, bevoegd is, het verzoek te wederspreken, op grond van het bewijs van het tegendeel, bij voorbeeld door eene aanwijzing van genoegzaam bezit van vermogen des verzoekers; terwijl het in de praktijk niet aan voorbeelden ontbreekt, van het afwijzen van dergelijke verzoeken, ten gevolge van zoodanige tegenspraak.

Dat mitsdien de wetgever door de bepalingen van gemeld artikel, zoo mede van art. 861 van hetzelfde wetboek, genoegzaam gewaakt heeft, dat niet dan onvermogenen zullen worden toegelaten, en zulks geheel aan de beoordeeling van den Regter heeft toevertrouwd.

Dat het eenige waarop de hoofden der plaatselijke Besturen, naar het oordeel van gezegden heer Minister van Justitie, verplicht zijn bij het afgeven van zoodanige certificaten te letten, is, de aannemelijke bekendheid met de omstandigheden en de moraliteit der personen, wier getuigenis wordt aangeboden, en dat, indien de personen niet als zoodanig aan den Burgemeester bekend zijn, of hij gegronde redenen mogt hebben, om hunne geloofwaardigheid te betwijfelen, hij, naar aanleiding der bepaling van art. 858 voornoemd, welke spreekt van *ten minste twee getuigen*, bevoegd zoude zijn, ook nog het getuigenis van

meer dan twee manspersonen te vorderen, doch dat hij, naar de meening van meergemelden heer Minister, onbevoegd is, om de waarheid of onwaarheid van de door daartoe geschikte en ter goede naam en faam staande personen, afgelegde getuigenis, te beoordeelen.

Overeenkomstig het verlangen van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, heb ik de eer U. E. A. daarmede bij deze bekend te maken, met uitnoodiging om zich, voortaan, in dergelijke gevallen, daar naar te gedragen.

210

Circulaire van den Gouverneur dd. 18 Juli 1845 A nr. 3, aan de gemeentebesturen; AFGIFTE VAN CERTIFICATEN VAN ONVERMOGEN (Prov. Bl. 1845 nr. 63).

Bij circulaire van den 22 november 1844, A. n°. 5, (*Provinciaal blad* n°. 138), heb ik de eer gehad U. E. A. bekend te maken, met de door Zijne Excellentie den heere Minister van Binnenlandsche Zaken, bij missive van den 19 dier maand, n°. 79, aan mij medegedeelde beginselen, waarnaar voortaan zoude behooren te worden gehandeld, met betrekking tot de afgifte van certificaten van onvermogen, ten einde kosteloos te kunnen procederen, bedoeld bij art. 858 van het wetboek van burgerlijke regtsvordering.

Sedert is aan genoemden Minister gebleken, dat zijne bovengenoemde missive op sommige plaatsen ook toepasselijk wordt geacht op het bewijs van onvermogen, bedoeld bij art. 53 van het wetboek van strafregt.

Deze geheel onjuiste opvatting heeft meergenoemden Minister, na gehouden overleg met het Departement van Justitie, aanleiding gegeven, om aan mij nader kenbaar te maken, dat zijn voornoemd schrijven geenszins van toepassing is op de bewijzen van onvermogen, bedoeld bij art. 53 van het wetboek van strafregt, daar in strafzaken, waar juist de waarborgen en de proces-vormen van art. 861 en 862 van het wetboek van burgerlijke regtsvordering

geheel ontbreken, twee personen, door een veroordeelde als getuigen bijgebracht, de hoofden der plaatselijke Besturen geenszins kunnen dwingen, tegen beter weten aan, een onvermogen te bevestigen, van welks onwaarheid die hoofden de volkomene overtuiging kunnen verkregen hebben, en het niet kan toegelaten worden, dat twee of zelfs vier getuigen, door een veroordeelde bijgebracht, op die wijze daadwerkelijk beslissen, of de regterlijke veroordeeling tot gijzeling gehandhaafd, of geheel vrijdeld moet worden; hebbende de Minister, ter voorkoming echter van alle verkeerde opvatting, vermeend, hierbij de opmerking te moeten voegen, dat, met opzicht tot de certificaten van onvermogen, aan veroordeelden, op hun verzoek aftegeven, om daarop eene toelating te verkrijgen, om tot hunne in vrijheid stelling kosteloos te procederen of andere regtsmiddelen aantewenden, naar den bij art. 858 van het wetboek van burgerlijke regtsvordering voorgeschreven regel behoort te worden gehandeld, en dat daarop dus de voorschriften, vervat in zijne in het hoofd dezes vermelde missive van den 19 november 1844, n°. 79, van toepassing blijven.

Het vorenstaande bij deze aan U. E. A. meedeedeende, noodige ik U. E. A. uit, om zich voortaan in dergelijke gevallen, daarnaar te gedragen; terwijl ik U. E. A. tevens aanbevele, de bedoelde certificaten, door welke veroordeelden zich aan den lijfdwang zouden pogen te onttrekken, niet aftegeven, dan wanneer U. E. A. de volledige overtuiging hebben verkregen, dat de veroordeelden werkelijk volstrekt buiten staat zijn, het zij in eens, het zij in termijnen, aan eene veroordeeling tot boete te voldoen.

211

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 6 December 1911 A nr. 12, aan de burgemeesters; AFGIFTE BEWIJZEN VAN ONVERMOGEN (Prov. Bijbl. 1911 nr. 124).

Naar aanleiding van eene opmerking in het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede

Kamer der Staten-Generaal betreffende Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting over 1912, omtrent afgifte van bewijzen van onvermogen door de burgemeesters, heeft de Minister van Justitie de tusschenkomst van Zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken ingeroepen, teneinde de plaatselijke besturen de missive van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 19 November 1844 nr. 79, 1e afd. (Bijvoegsel Staatsblad 1844 nr. 340) in herinnering te brengen.

Op uitnoodiging van laatstgemelden Minister heb ik de eer Uwe aandacht te vestigen op den inhoud dier missive, welke als bijlage dezès hierachter is afgedrukt *) en U mede te deelen, dat ook naar het gevoelèn van dien bewindsman de burgemeester verplicht is te letten op de aannemelijke bekendheid met de omstandigheden en op de moraliteit der personen, wier getuigenis wordt aangeboden, terwijl, indien de personen niet aan den burgemeester bekend zijn, of hij gegronde redenen mocht hebben om hunne geloofwaardigheid te betwijfelen, hij naar aanleiding der bepaling van art. 858 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, welke spreekt van *ten minste* twee getuigen, bevoegd is, het getuigenis van meer dan twee manspersonen te vorderen.

Zie ook: *Successie*.

*) Deze missive behoefde in deze verzameling niet te worden opgenomen, daar zij letterlijk verwerkt is in Prov. Bl. van 1844 nr. 138, hiervoor geplaatst onder nummer 209.

CERTIFICATEN VAN OORSPRONG.

212

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 15 Maart 1890 A nr. 4, aan de burge-
meesters; mededeeling van den volgende brief
van den Minister van Binnenlandsche Zaken
over UITVOER VAN VEE EN VLEESCHWAREN
(Prov. Bijbl. 1890 nr. 29).

No. 769.

Afdeeling M.P.

's-Gravenhage, 12 Maart 1890.

Aan den uitvoer van vee en vleeschwaren uit Nederland naar het buitenland is veelmalen de voorwaarde verbonden van het overleggen van ambtelijke gezondheidsattesten of verklaringen van herkomst. Zoo is bij besluit van den Bondraad van 11 April 1883 (Central Blatt, 11^e jaargang No. 15) de invoer in Duitschland van varkens en varkensvleesch uit Nederland o. a. onderworpen aan de voorwaarde, dat door de politie der gemeente vanwaar de uitvoer plaats heeft, eene verklaring worde afgegeven waaruit blijkt dat die dieren en dat vleesch niet zijn van Amerikaanschen oorsprong en, voor zooveel varkensvleesch, spek en worst betreft, dat de Nederlandsche fabrikant die die waren uitvoert, zich niet ophoudt met de bewerking van varkens, varkensvleesch en spek van Amerikaanschen oorsprong en dat hij in die artikelen geen handel drijft. Zoo is bij ministeriëel besluit van 24 Januari 1889 (Moniteur Belge van 28/29 Januari d. a. v.) de invoer van schapen uit Nederland in België o. m. onderworpen aan de voorwaarde van overlegging van een gezondheidscertificaat van een veearts en van eene verklaring van de plaatselijke autoriteit, dat in de plaats vanwaar de dieren komen, ten minste sedert een maand geen besmettelijke ziekte onder de schapen is voorgekomen.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de burgemeesters in uwe provincie, wegens het groote belang dat de Nederlandsche handel heeft bij het behoud van den uitvoer naar het buitenland, er op te wijzen dat het van groot gewicht is, dat, voor zoover dit in hunne macht staat, zij zoo nauwkeurig mogelijk toezien dat worde voldaan aan de voorwaarden door de buitenlandsche autoriteiten voor den invoer uit Nederland gesteld. Bepaaldelijk ten opzichte van den bovenbedoelden uitvoer naar Duitschland is het wenschelijk dat de burgemeesters, voor zooveel doenlijk, zich overtuigen van de herkomst der uit te voeren varkens en van het varkensvleesch en van den omvang en den aard der handelszaak van dengene die een bewijs van oorsprong vraagt, en dat zij zoo mogelijk maatregelen nemen dat het certificaat van oorsprong ook werkelijk gebruikt worde voor die waren waarvoor het is afgegeven, en dat daarvan geen misbruik worde gemaakt.

213

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 12 November 1890, A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over VERVALSCHING VAN UITVOERCERTIFICATEN VOOR SPEK (Prov. Bijbl. 1890 nr. 102).

No. 3231.

Afdeeling M.P.

's-Gravenhage, 10 November 1890.

Naar aanleiding van vervalschingen in certificaten van oorsprong, noodig voor den uitvoer van spek naar Duitschland, meer bepaald van het cijfer, dat het gewicht van het uit te voeren spek aanduidt, heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken, de Burgemeesters in uwe provincie aan te schrijven, dat zij zich voortaan in de hierbedoelde door hen af te geven verklaringen, van het gebruik van cijfers behooren te onthouden.

214

Circulaire van den Commissaris der Koningin
 dd. 18 Januari 1907 A nr. 3, aan de burge-
 meesters; CERTIFICATEN VAN OORSPRONG VOOR
 IN BELGIË IN TE VOEREN LOMPEN (*Prov.*
Bijbl. 1907 nr. 12).

De Minister van Binnenlandsche Zaken deelt mij bij brief van den 14 dezer No. 11381 Afdeeling B.B. het volgende mede:

Ten einde den invoer van lompen uit door pest besmette landen of landstrekten te voorkomen, heeft de Belgische Regeering sedert 1900 aan hare douane voorgeschreven, lompen komende uit aan België grenzende landen niet toe te laten dan op vertoon van eene ambtelijke verklaring van herkomst, waaruit blijkt, dat de lompen afkomstig zijn uit zulk een aan België grenzend land en niet, aldaar overgeladen zijnde, afkomstig zijn uit een besmet land.

Bij gemis van zulk eene herkomstverklaring moet de invoer geweigerd worden.

Volgens mededeeling van de Belgische Regeering zouden moeielijkheden ter zake van den invoer dezer lompen plaats gehad hebbende, kunnen voorkomen worden, indien de burgemeesters van Nederlandsche gemeenten, die de bovenbedoelde herkomstverklaringen plegen af te geven, deze inrichten naar een formulier, luidende als volgt:

„Le Bourgmestre de la commune de certifie, que les chiffons, pesant kilogrammes, expédiés par le sieur à à l'adresse du sieur à proviennent directement des Pays-Bas et ne sont pas originaires de pays contaminés, avec transbordement dans les Pays-Bas”.

Délivré à le 190 .

Deze verklaring zou dan ook in de Nederlandsche taal kunnen gesteld worden.

Ik heb de eer U van het bovenstaande mededeeling te geven en U uit te noodigen in het vervolg, wanneer zich gevallen voordoen, dat naar Uw oordeel termen aanwezig zijn om eene verklaring als hier bedoeld af te geven, dit alsdan zoo mogelijk te doen in den door den Minister aangegeven vorm.

Zie ook: *Druifluis, Veeartsenijkundig Staatstoezicht*
(*In-, uit- en doorvoer van vee*).

COMPTABILITEIT.

ALGEMEENE ZAKEN.

215

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 November 1873 G nr. 39, aan de gemeenten en waterschapsbesturen ; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, over VOLDAAANTEEKENING DOOR BETAALMEESTERS OP DE BEVELSCHRIFTEN VAN BETALING (Prov. Bijbl. 1873 nr. 98).

N°. 142.

—
's Gravenhage, den 12 November 1873.

Mijn ambtgenoot van Financiën doet mij de volgende mededeeling toekomen.

De bewijzen van storting, die betaalmeesters aan anderen dan Rijks-comptabelen uitreiken, zijn slechts te beschouwen als voorloopige quitantiën, bestemd om door de autoriteit of administratie, aan wie de betaling verschuldigd was, tegen eene definitive zoo noodig *gezegelde* quitantie te worden verwisseld.

Daarom worden de eerstbedoelde quitantiën dan ook in den regel ongezegeld afgegeven en bij het departement van Finantiën ingetrokken om vervolgens aan de Algemeene Rekenkamer overgelegd te worden.

Bij sommige gemeente-, polder- en waterschapsbesturen bestaan echter bezwaren tegen de van hen gevraagde overlegging dier quitantiën, omdat zij meenen die in originali nevens hunne rekeningen te moeten voegen.

Daarom zijn de betaalmeesters door het departement van Finantiën uitgenoodigd om, voor zoover de bedoelde besturen zulks mogten verlangen, voor de door of namens hen

gedane stortingen, niet slechts de gebruikelijke quitantie in simplo uit te reiken, maar tevens voor voldaan te teekenen op een door het betrokken bestuur, ten name des betaalmeesters en ten laste van den ontvanger des bestuurs afgegeven bevelschrift, waarin het bedrag en het onderwerp der storting is vermeld, mits zoodanig stuk gelijktijdig met de gelden worde aangeboden.

Overeenkomstig het verlangen van mijn ambtgenoot heb ik de eer dezen maatregel ter Uwer kennis te brengen, met verzoek daarvan mededeeling te doen aan de gemeentebesturen en voorts aan zoodanige besturen, als U raadzaam mogt voorkomen.

216

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 November 1885 G nr. 135, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken met beschikking van den Minister van Financiën betreffende VOLDAANTEEKENING VAN BETALINGSTUKKEN TEN NAME VAN GEMEENTEN *(Prov. Bijbl. 1885, nr. 104).*

No. 5092.

's-Gravenhage, 24 November 1885.

Op grond van vroeger door het Departement van Financiën gegeven voorschriften weigerden sommige betaalmeesters betaling te doen tegen eene quitantie, ingericht naar het bij mijn schrijven van 15 September jl. No. 3995, afd. BB. gevoegd model.

Ter tegemoetkoming aan de daaruit voortvloeiende moeilijkheden en omdat op grond van art. 113 der Gemeentewet bedoelde quitantiën uitsluitend door den ontvanger behooren geteekend te worden, heeft mijn ambtgenoot van Financiën de beschikking genomen, waarvan ik de eer heb U hiernevens een afschrift te doen toekomen ter mededeeling aan de gemeentebesturen in Uw gewest.

No. 90.

's-Gravenhage 13 November 1885.

(De Minister van Financiën);

Gelet op art. 113 der wet van 29 Juni 1851 (Staatsblad No. 85); op artikel 4 der voorschriften, vastgesteld bij resolutie van den Minister van Financiën dd. 5 Mei 1847, alsmede op de bijzondere voorschriften ten aanzien van de voldaaanteekening door gemeenten, vastgesteld bij resolutie dd. 26 December 1851, No. 45 G. T. en 25 Augustus 1853, No. 114 G. T.

Heeft goedgevonden:

Met intrekking van voormelde bijzondere voorschriften en met wijziging voor zooveel noodig van voormeld artikel 4, te bepalen, dat betalingstukken ten name van gemeenten of gemeentebesturen, voortaan voor voldaan moeten geteekend worden door de gemeente-ontvangers.

Afschrift dezer beschikking tot informatie te doen toekomen aan de Betaalmeesters.

217

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 21 Juli 1898 A nr. 7, aan de burgemeesters; DECLARATIËN WEGENS GEDANE VOORSCHOTTEN UIT DE GEMEENTEKAS (Prov. Bijbl. 1898 nr. 79).

Niet altijd worden de declaratiën wegens gedane voorschotten uit de gemeentekas betreffende de uitvoering der wetten van 20 Juli 1870 (Staatsblad No. 131) en van 4 December 1872 (Staatsblad No. 134) zoo tijdig ingediend, dat de afdoening dier declaratiën geregeld in den loop van het jaar kan geschieden. Meermalen wordt de uiterste termijn voor de indiening dier declaratiën bepaald, afgewacht. Daardoor ontstaat ter provinciale griffie tegen het einde van dien termijn, voor de indiening dier stukken bepaald, eene ophooping van declaratiën, die oorzaak is, dat die stukken niet zoo tijdig kunnen worden behandeld, als voor een goed en richtig beheer wenschelijk is.

Dientengevolge heb ik de eer U uit te noodigen voortaan

die declaratiën, zoodra zulks kan geschieden, aan mij in te zenden en niet meer het uiterste tijdstip, voor de indiening bepaald, af te wachten.

218

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 September 1901 G nr. 98, aan de gemeentebesturen; mededeeling der volgende resolutie van den Minister van Financiën; nieuwe voorschriften nopens de UITKEERING EN BESCHIKBAARSTELLING DER OPCENTEN OP DE DIRECTE BELASTINGEN (Prov. Bijbl. 1901 nr. 101).

COMPTABILITEIT.

Resolutie van 31 Juli 1901 No. 30.

Uitkeering en beschikbaarstelling der opcenten op de directe belastingen.

I. Gemeenteopcenten.

§ 1. De gemeenteopcenten op de directe belastingen worden na afloop van iedere maand, voor elk middel en elken dienst afzonderlijk, aan de gemeenten uitgekeerd. De uitkeering wordt geregeld naar de gezamenlijke ontvangsten (hoofdsom en alle opcenten), zooals die bij het einde der maand door het journaal no. 1 worden aangewezen. De geboekte verminderingen, ontheffingen en oninbare posten worden derhalve als werkelijke ontvangsten beschouwd.

§ 2. Het uit te keeren aandeel der gemeente in de ontvangsten wordt voor de personeele belasting, indien de gemeente niet meer dan 50 opcenten heft, bepaald naar de verhouding tusschen het aantal gemeenteopcenten en de hoofdsom (100), vermeerderd met het geheele aantal opcenten.

Voor de grondbelasting en voor de personeele belasting, indien de gemeente meer dan 50 opcenten heft, wordt aangenomen, dat de gemeenteopcenten in elk bedrag aan ontvangsten volgens dezelfde verhouding vertegenwoordigd zijn als in het bedrag der kohieren.

§ 3. De verhouding, waarnaar de uitkeering moet worden berekend, wordt als percentage uitgedrukt in geheelen en tienden; gedeelten van $1/10$ worden verwaarloosd.

Voorbeelden.

A. Personeele belasting; de gemeente heft niet meer dan 50 opcenten:

Hoofdsom	100
Aantal opcenten voor de provincie	7
" " " " gemeente	45
	totaal 152

Aan de gemeente is uit te keeren $45/152$ e of 29.6 pct. van de ontvangsten.

B. Personeele belasting; de gemeente heft meer dan 50 opcenten:

De tot het einde der maand afgekondigde kohieren bedragen in totaal f 12000, waaronder begrepen aan gemeenteopcenten f 4200.

Aan de gemeente is uit te keeren $4200/12000$ e of 35 pct. van de ontvangsten.

C. Grondbelasting:

De kohieren voor de verschillende kadastrale gemeenten, waaruit de burgerlijke gemeente bestaat, bedragen in totaal f 17000, waaronder begrepen aan gemeenteopcenten f 3000.

Aan de gemeente is uit te keeren $3000/17000$ e of 17.6 pct. van de ontvangsten.

§ 4. De uitkeering wordt iederen keer berekend over de ontvangsten sedert het begin van den dienst. In verband hiermede wordt telkens de quitantie der vorige uitkeering in betaling gegeven. Is die quitantie of eene vroegere quitantie door den ontvanger in uitgaaf gebracht dan wordt de berekende uitkeering dienovereenkomstig verminderd.

§ 5. De laatste uitkeering geschiedt voor de grondbelasting na afloop van het belastingjaar, voor de personeele belasting na afloop van April op het belastingjaar volgende.

Zij omvat, behoudens den aftrek, waarvan in het slot der vorige paragraaf sprake is, het volle bedrag, dat aan gemeentepcenten op de kohieren is uitgetrokken.

§ 6. De uitkeeringen behooren binnen 3 dagen na afloop der maand plaats te vinden ten kantore van den ontvanger der directe belastingen. Deze zendt op den laatsten werkdag der maand aan den gemeenteontvanger een staat (serie *Comptabiliteit*), waarop de uitkeering berekend is en die tevens voor het geven van quitantie dient.

Voor de personeele belasting worden staten no. 13 gebezigd; voor de laatste uitkeering een staat no. 13a.

Voor de grondbelasting worden staten no. 13b gebezigd; voor de laatste uitkeering een staat no. 13c (nieuw).

§ 7. De quitantie van den gemeenteontvanger is aan het zegelrecht van 5 cent onderworpen, wanneer de som, waarvoor zij wordt afgegeven, tien gulden te boven gaat.

§ 8. De ontvanger houdt bij het einde der maand de voor de uitkeeringen benoodigde gelden beschikbaar. De voor voldaan geteekende staten worden, voor zoover zij niet in uitgaaf zijn te brengen, op den maandstaat ingeschreven onder de stukken, die als waarde in kas aanwezig zijn.

§ 9. De staten van December (*Comptabiliteit*, nos 13 en 13c) worden bij den maandstaat over die maand in uitgaaf gebracht. De staten *Comptabiliteit* no. 13a bij den maandstaat over April.

Zij worden door den inspecteur ten blijke hunner juistheid voor gezien geteekend. Afschriften, mede door den inspecteur gevisceerd, worden door den ontvanger aan de betrokken gemeentebesturen gezonden.

§ 10. Heeft eene uitkeering nog niet plaats gehad als de inzending van het maandwerk aan den inspecteur niet langer kan worden uitgesteld, dan wordt de quitantie der vorige uitkeering als waarde in kas overgelegd en de maandstaat daarmede in overeenstemming gebracht. De niet afgehaalde gereede penningen worden aan den voet 4de bladzijde als zoodanig vermeld.

§ 11. Op verzoek van het gemeentebestuur wordt voor de grondbelasting of voor een dienst der personeele belasting geen staat van uitkeering opgemaakt, en mitsdien de uitkeering tot de volgende maand opgeschort, telkens wanneer de ontvangsten sedert de jongste uitkeering zoo gering zijn, dat niet méér dan zeker bedrag (b. v. niet méér dan f 10) aan contanten zou kunnen worden uitbetaald.

Deze bepaling is uit den aard der zaak niet van toepassing op de laatste uitkeering van den dienst, doch geldt ook niet voor de uitkeering van December, ter zake van opcenten op de personeele belasting.

Voor zooveel noodig wordt opgemerkt, dat de bedragen, die krachtens het 1ste lid voorloopig niet worden uitgekeerd, niettemin in de opgaaf *Comptabiliteit* no. 25 moeten worden begrepen.

§ 12. De ontvangers zijn bevoegd tusschentijds tot uitkeering over te gaan, wanneer de stand hunner kas hen anders tot overstorting bij den betaalmeester zou noodzaken en zij alsdan bij het einde der maand de voor de uitkeeringen vereischte gelden niet ten volle beschikbaar zouden hebben.

Die uitkeeringen worden op de gewone wijze berekend; derhalve alleen over ontvangsten, die blijkens het journaal reeds gedaan zijn.

§ 13. Wanneer eene gemeente in den loop van het jaar bij een ander kantoor wordt ingedeeld, worden de quitantiën wegens aan die gemeente uitgekeerde opcenten in uitgaaf gebracht. Bij de verdere uitkeeringen wordt gehandeld volgens § 4, in fine.

II. *Provinciale opcenten* enz.

III. *Overgangs- en slotbepalingen.*

§ 17. Wat bij de toepassing van § 1 onder „dienst” is te verstaan, blijkt uit de resolutie van 15 Januari ll., no.

64 (*Verzameling* no. 11.) De opcenten, uitgetrokken op een kohier, dat na de derde maand, op het belastingjaar volgende, executoir is verklaard, worden dus met de opcenten van een later belastingjaar uitgekeerd. Verschil in het aantal opcenten is hierbij zonder belang, ook voor gemeenten, die onder het 1ste lid van § 2 vallen. Voor deze gemeenten moge de berekening der uitkeeringen eenigszins onnauwkeurig worden, ten slotte ontvangen zij toch het juiste bedrag, dat op de kohieren is uitgetrokken.

§ 18. De inspecteurs zenden jaarlijks aan het Departement van Financiën (Afdeeling Comptabiliteit en Verificatie):

a. uiterlijk op 15 Februari eene opgaaf van het totale bedrag der kohieren van den loopenden dienst der grondbelasting, gesplitst in hoofdsom, provinciale opcenten en gemeenteopcenten;

b. uiterlijk op 15 April gelijke opgaaf met betrekking tot den alsdan afgesloten dienst der personeele belasting.

§ 19. Deze resolutie treedt in werking op 1 Januari 1902.

De uitkeering van December 1901 ter zake van opcenten op de personeele belasting geschiedt echter voor gemeenten, die differentieele opcenten heffen, reeds op den voet dezer resolutie; derhalve niet tot 9/10 van het bedrag, dat op de kohieren is ingetrokken, doch naar de ontvangsten tot het einde van December. Heeft de gemeente reeds méér genoten dan het voor die uitkeering berekende bedrag, dan wordt daarop niet teruggekomen.

§ 20. Bij den aanvang van 1902 vervallen alle vroegere voorschriften, al dan niet in de *Verzameling* opgenomen, betreffende het onderwerp dezer resolutie.

Zie ook: *Zegel*.

COMPTABILITEIT, GEMEENTELIJKE.

ALGEMEENE ZAKEN.

219

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 4 Juli 1867, A nr. 5, aan de gemeente-
besturen; AFGIFTE EN VISEERING VAN BLANCO
UITKEERINGSTATEN (*Prov. Bijbl.* 1867 nr. 80).

De Minister van Binnenlandsche Zaken berigt mij bij circulaire van 17 Junij jl. n°. 230, 2^e Afdeeling, dat zijn Ambtgenoot van Financiën hem heeft medegedeeld dat onlangs bij de ontdekking van een aanzienlijk te kort ten kantore van een der Rijks Ontvangers gebleken is, dat de Ontvanger op den duur gebruik maakte van staten van uitkeering zoowel wegens de gemeente opcenten als wegens het $\frac{1}{2}$, der personele belasting, die *in blanco* door den gemeente Ontvanger voor quitantie geteekend en evenzeer *in blanco* door den Burgemeester gevisceerd waren. Daardoor was de Rijks-ontvanger in de gelegenheid, om die staten voor een aanzienlijk hooger bedrag in te vullen dan werkelijk door hem was uitgekeerd, en om ze alzoo eene waarde in kas te doen vertegenwoordigen, die voor eene zeer beduidende som het bestaande te kort hielp verbergen. Ter voorkoming van de herhaling van dergelijk misbruik beveel ik U overeenkomstig het verlangen van genoemde Ministers, ernstig te zorgen dat in het vervolg geene Staten van uitkeering, evenmin als andere schrifturen, *in blanco* ongeteekend of gevisceerd worden.

Een exemplaar van deze aanschrijving is bestemd ter uitreiking aan den gemeente-Ontvanger.

Bij het onderzoek van hetgeen betreft het beheer van de geldmiddelen der gemeenten is het ons menigmaal voorgekomen dat de leden van den Gemeenteraad niet genoeg worden ingelicht aangaande de zaken, die aan hun oordeel moeten worden onderworpen.

Ook is twijfel gerezen of in alle gemeenten bij het nemen van besluiten wel altijd die hoofdbeginselen der Gemeentewet worden in acht genomen welke strekken om onpartijdigheid bij 's raads handelingen te doen voorzitten, en bekrompen eigenbelang uit te sluiten.

Het valt niet te ontkennen dat de geest der Gemeentewet medebrengt dat over alle openbare gemeenteaangelegenheden, doch meer bepaald over het beheer der geldmiddelen, een helder licht worde verspreid; daardoor kan het bestuur den steun winnen van alle rechtschapen lieden, die belang stellen in den bloei der gemeente, en worden aan ongegronde vitzucht en ontevredenheid veeltijds de wapens uit de handen genomen.

Is openbaarheid dus wenschelijk voor de ingezetenen in 't algemeen, voor de leden van den Raad is het noodzakelijk van nabij vertrouwd te zijn met alle onderdeelen der gemeentehuishouding, geroepen als in de eerste plaats zij zijn, om te waken dat daarin orde en een gepaste spaarzaamheid worde betracht, om de financiëele krachten der gemeente te meten in verband met de gestadig dringender wordende eischen tot daarstelling en verbetering van openbare werken.

In onderscheidene gemeenten is reeds het gebruik ingevoerd om een exemplaar der begrooting, jaarlijks aan ieder raadslid ter hand te stellen.

Wij zouden wenschen dat niet alleen alle Gemeenteraden een daartoe strekkend voorschrift gaven, maar dat zij nog iets verder gingen. De Raad toch behoort nimmer besluiten

te nemen dan na voldoende te zijn ingelicht. In aanzienlijke gemeenten zou het dus van hoog belang zijn, indien door het tijdig ronddeelen van een gedrukte lijst van stukken, die in behandeling zullen genomen worden, alsmede van de notulen, — ook ten spoedigste algemeen verkrijgbaar te stellen, — de raadsleden op de hoogte der zaken werden gebracht; elders, waar de drukkosten te bezwarend worden geacht, zou dit kunnen geschieden, door het ter lezing leggen der stukken, ten einde het mogelijke te doen om volledige kennis der te behandelen onderwerpen te bevorderen. Voorschriften daaromtrent is de Raad bevoegd bij zijn reglement van orde te geven.

Het ligt eveneens in het stelsel der Gemeentewet dat belangstellende ingezetenen in staat worden gesteld van belangrijke voorstellen kennis te nemen.

De Gemeentewet toch bevat alleen beperkingen van 's Raads bevoegdheid om zaken in 't geheim te behandelen; zij laat voor openbaarheid onbepaalde vrijheid.

Bij ons is echter twijfel gerezen of evenbedoelde beperkingen niet in sommige gemeenten worden overschreden.

Dat zou naar ons inzien het geval wezen, indien de Gemeenteraad door den voorzitter tot het houden eener besloten vergadering werd bijeengeroepen, vermits art. 43 der Gemeentewet, in overeenstemming met haar gansche stelsel, als regel stelt, dat de vergadering in het openbaar zal worden gehouden.

De gevallen waarin *krachtens een speciaal besluit van den Raad* in besloten vergadering kan worden beraadslaagd en een besluit kan worden genomen, zijn door art. 44 dermate beperkt dat die vergaderingen niet dan hoogst zeldzaam kunnen voorkomen, want men lette wel: ook *beraadslaging* in 't geheim is den Raad verboden over alle zaken in art. 44 opgecoemd. Trouwens geen beraadslaging is denkbaar dan die de belangen betreft der ingezetenen, en het zou dus ongepast zijn hen, anders dan bij hooge noodzakelijkheid, buiten de raadzaal te sluiten.

Voorts zij de aandacht gevestigd op de voorschriften van art. 23 litt. f en g en art. 24, in verband met art. 25, alsmede op art. 46 der Gemeentewet.

Die bepalingen hebben allen één doel : te waken dat geen eigenbelang den raadsleden het algemeen belang doet uit het oog verliezen, — dat zij niet zouden zijn rechters in hun eigen zaak, — niet met contrôle over hunne eigene handelingen belast

Kunnen zij bij uitzondering leden zijn van eenig armbestuur, nimmer mogen zij met het ontvangen of uitgeven van gelden der gemeente worden belast, noch aan eenige aan het Gemeentebestuur ondergeschikte administratie rekenplichtig zijn, terwijl het opnemen en goedkeuren der rekening van zoodanige armen-administratie, zelfs het daarbij tegenwoordig zijn in de vergadering de vervallenverklaring van het lidmaatschap van den Raad zou kunnen ten gevolge hebben.

Dit laatste geldt mede waar middellijk of onmiddellijk door een lid van den Raad wordt deelgenomen aan leveringen of aannemingen ten behoeve der gemeente en het onderhands pachten van gemeentegoederen en inkomsten.

En wat de gemeenterekening betreft, Burgemeester en Wethouders zijn bij het opnemen daarvan tegenwoordig, om zich, des gevraagd, te verantwoorden, doch zij behoren van de stemming over de voorloopige vaststelling, naar het gebod van art. 220, 2^e lid der Gemeentewet, zich uitdrukkelijk te onthouden, en dit in de notulen te doen aanteekenen. Meermalen merkten wij op, bij het onderzoek der rekeningen, dat geen hoofdelijke stemming had plaats gehad, of dat van de onthouding van Burgemeester en Wethouders geen aanteekening in de notulen was genomen, hetgeen reeds tot moeilijkheden heeft aanleiding gegeven.

Het is ons voornemen op de naleving der wettelijke bepalingen ernstig te blijven toezien, terwijl wij de Gemeenteraden dringend uitnoodigen de strekking der Gemeentewet steeds voor oogen te houden.

221

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Juni 1877 G nr. 11, aan de gemeentebesturen en ontvangers ; VOLDOENING VAN GROND- EN PERSONEELE BELASTING DER GEMEENTE (Prov. Bijbl. 1877 nr. 59).

In sommige gemeenten wordt bij het betalen van grond- en personeele belasting aan de Rijksontvangers alleen het afgegeven bevelschrift aangeboden om daarop quitantie te stellen.

Bij artikel 3 der wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* No. 22) is bepaald dat de Rijksontvangers alleen op de aanslagbiljetten en niet op de bevelschriften quitantie moeten verleen.

Volgens artikel 114 in verband met artikel 224 der Gemeentewet behoort wel een bevelschrift tot betaling te worden afgegeven doch is het geen vereischte dat op het bevelschrift zelve quitantie gegeven wordt.

Naar aanleiding van het bovenstaande noodigen wij U uit bij voorkomende gelegenheid de aanslagbiljetten aan de Rijksontvangers aan te bieden ten einde daarop quitantie kan gesteld worden.

222

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 6 Maart 1884 G nr. 135, aan de gemeentebesturen ; BELEGGING VAN GEMEENTE- EN ARMENGELDEN (Prov. Bijblad 1884 nr. 24).

Herhaaldelijk worden ons ter voldoening aan art. 15 der wet tot regeling van het armbestuur besluiten van algemeene armbesturen ter goedkeuring aangeboden, tot het beleggen van geringe sommen onder hypothecair verband.

De belegging van geringe bedragen onder hypothecair verband is met het oog op het lastig en omslachtig beheer dat aan een aantal kleine hypothecaire schuldvorderingen noodwendig is verbonden, nog al bezwaarlijk, terwijl de kosten van daarstelling en inschrijving der hypotheek bij dergelijke geringe beleggingen bovendien merklijk de geldopnemers drukken.

Tot belegging in het algemeen, is het wenschelijk niet af te wijken van den in art. 15 der aangehaalde wet voorgeschreven regel, namelijk belegging door aankoop van inschrijvingen in een der Grootboeken der Nederlandsche schuld.

Het beheer wordt daardoor niet alleen aanmerkelijk vereenvoudigd, maar voor het geval er later behoefte mocht ontstaan tot het aanwenden der belegde gelden tot andere doeleinden, als tot verbetering van landerijen of voor herstelling van gebouwen enz. dan kunnen de inschrijvingen op het Grootboek onmiddellijk zonder oponthoud door verkoop worden te gelde gemaakt, hetgeen met de aflossing of verkoop van hypothecaire schuldvorderingen niet altijd het geval is en tot moeilijkheden of schade kan aanleiding geven.

Naar aanleiding van voormelde beschouwingen, die ook geheel van toepassing zijn op beleggingen van gemeentegelden, hebben wij besloten, niet dan in zeer bijzondere gevallen waarin het belang der armenfondsen of der gemeente ons overtuigend zal zijn bewezen, onze goedkeuring te verleen en tot het rentgevend beleggen van kleine geldsommen onder hypothecair verband, en hebben wij de eer U uit te noodigen, hiervan aan de algemeene of gemengde armbesturen uwer gemeente kennis te geven.

223

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 October 1888 G nr. 104 37, aan de gemeenteraden; KOSTEN VAN FEESTVIERINGEN EN VERKIEZINGEN (Prov. Bijbl. 1888 nr. 88).

Meer en meer wordt het gewoonte om bijdragen uit de gemeentekas te verleen en in de kosten van verschillende feestvieringen of zelfs die kosten zoo niet geheel dan toch voor een groot deel ten laste der gemeente te brengen. Die uitgaven mogen in een bijzonder geval uit het oogpunt van gemeentebelang zijn te billijken, zeker is het dat voor kosten van feestviering de geldmiddelen der gemeente niet bestemd zijn.

Wij hebben gemeend uwe aandacht hierop te moeten vestigen, en U vooral ook met het oog op de min gunstige tijdsomstandigheden te moeten uitnoodigen niet lichtvaardig over de geldmiddelen der gemeente tot het houden van feestviering te beschikken.

Een ander punt dat wij onder uwe aandacht wenschen te brengen, betreft de kosten van ververschingen voor de leden der stembureaux.

Ofschoon die kosten eigenaardig niet op de gemeentebegrooting te huis behooren, hebben wij dezerzijds daartegen nimmer bezwaar gemaakt, mits zij tot het noodige beperkt worden. In verschillende gemeenten echter worden die uitgaven veel te hoog opgevoerd en zelfs de kosten van middagmaal en wijn op die dagen op rekening der gemeente gesteld.

Wij achten het niet doenbaar in deze een juiste grens te trekken, doch dringen er alleen op aan, dat het gebruik van ververschingen op kosten der gemeente, tot het strikt noodige bepaald wordt.

224

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 Mei 1894 G nr. 126, aan de gemeentebesturen; BETALINGEN ZONDER BEVELSCHRIFT (Prov. Bijbl. 1894 nr. 43).

Meermalen blijkt ons, dat in verschillende gemeenten nog altijd de gewoonte bestaat om den gemeenteontvanger allerlei betalingen te laten doen zonder bevelschrift.

Het behoeft geen betoog, dat dergelijke handelingen met een goed finantiëel beheer moeilijk te rijmen zijn. — De uitgaven worden daardoor aan het oog van Burgemeester en Wethouders onttrokken, de contrôle wordt verzwakt en eene gereede aanleiding voor misbruiken van allerlei aard gegeven.

De voorschriften der wet zijn op dit punt gebiedend. Art. 114 der gemeentewet schrijft voor: *Hij (de Ontvanger) betaalt niet dan op bevelschriften, die hetgeen te betalen is en den post*

der begrooting, waaruit de betaling moet geschieden, vermelden, en Art. 224: De uitgaven uit de plaatselijke kas worden bevolen door Burgemeesters en Wethouders bij bevelschriften, door hunnen Voorzitter en een der Wethouders te teekenen.

Wij verzoeken U aan deze voorschriften der wet nauwgezet de hand te houden.

In de vergaderingen van Burgemeesters en Wethouders, die wekelijks gehouden worden, behooren alle bevelschriften tot betaling ter tafel worden gebracht en door den Voorzitter en een der Wethouders te worden geteekend. Mocht in sommige gevallen, bijv. voor betaling van vracht of arbeidsloon, eene uitgaaf zonder mandaat gedaan zijn dan behoort die uitgaaf *in de eerstvolgende vergadering van Burgemeester en Wethouders* door een mandaat gedekt te worden.

Worden op deze wijze eenige meerdere zegels per jaar verbruikt, die uitgaaf wordt ruimschoots vergoed door de indirecte voordeelen, die uit een regelmatig finantiëel beheer voor de gemeente voortvloeien.

Het is ons voornemen om bij het doen van kasopneming nauwlettend na te gaan of aan deze aanschrijving gevolg wordt gegeven.

225

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 22 Januari 1896 A nr. 7, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de samenstelling der GERECHTELIJKE STATISTIEK (betaling van boeten door bij verstek veroordeelden) (Prov. Bijbl. 1896, no. 15).

No. 320.

Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 20 Januari 1896.

Ik heb de eer U.H.EG. hiernevens te doen toekomen afschrift van een schrijven van den Minister van Justitie betreffende de samenstelling der gerechtelijke statistiek. Ten einde aan de daarin bedoelde moeilijkheid te gemoet te komen, gelieve U.H.EG. met bekwamen spoed de burgemeesters van

Uw gewest uit te noodigen maandelijks aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het rechtscollege of het kantongerecht, dat het vonnis wees, kennis te geven van ten kantore van den gemeente-ontvanger gedane betalingen van boeten door bij verstek veroordeelden.

Depart. van Justitie.

2e Afdeling A.

's-Gravenhage, 16 Januari 1896.

No. 143.

Met 1 Januari jl. is voor de samenstelling der gerechtelijke statistiek het telkaartenstelsel ingevoerd. Van elke onherroepelijk geworden veroordeeling wordt eene telkaart ingevuld. De invulling geschiedt door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht of het rechtscollege, waardoor de veroordeeling is gewezen.

De wijze van invulling geeft eenige moeilijkheid ten aanzien van de veroordeelingen, bij verstek gewezen, wanneer de veroordeelde vrijwillig de opgelegde boete betaalt.

Bij het arrest van den Hoogen Raad dd. 11 Maart jl. (W. v. h. R. no. 6641) toch is beslist, dat betaling van bij vonnis opgelegde boete, al heeft zij tengevolge van aanmaning plaats, den uitersten termijn bij art. 266 Strafv. bepaald, om tegen een bij verstek gewezen vonnis verzet te doen, niet doet ingaan, zoodat, zoolang na de betaling geen verzet gedaan wordt — en daarvoor bestaat in de meeste gevallen geene reden — het verstekvonnis niet onherroepelijk wordt.

Voor de gerechtelijke statistiek dient echter een verstekvonnis, nadat de boete is betaald, te worden geacht onherroepelijk te zijn geworden en behoort daarvan dus eene telkaart te worden opgemaakt.

Ten einde daartoe in staat te zijn, zullen de gemeente-ontvangers aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het rechtscollege of het kantongerecht, dat het vonnis wees, behooren kennis te geven van de te zijnen kantore gedane betalingen van boeten door veroordeelden bij verstek.

De opgaven zouden aan de betrokken ambtenaren van het Openbaar Ministerie maandelijks behooren te worden toegezonden.

Ik roep te dien einde Uwer Excellentie's tusschenkomst in, opdat de bedoelde ontvangers in bovenvermelden zin worden aangeschreven.

Aangenaam enz.

226

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Juni 1903 G nr. 112, aan de gemeentebesturen ;
TAAK EN WERKWIJZE VAN DEN GEMEENTE-
ONTVANGER (*Prov. Bijbl. 1903 nr. 80*).

Het toezicht op het geldelijk beheer der gemeenten, hetwelk ons college voornamelijk uitoefent door het onderzoek der gemeenterekening over het afgeloopen en de opneming van boeken en kas over het loopende dienstjaar, leerde ons in den laatsten tijd, dat het niet ondienstig is op enkele punten de aandacht te vestigen.

Weliswaar wordt de gemeente door een deugdelijken borgtocht voor mogelijke schade gevrijwaard, doch dit neemt niet weg, dat van den ontvanger mag en moet geëischt worden, kennis van den geheelen omvang zijner taak, waarmede hij in alle omstandigheden zelfstandig kan optreden. Zoo moet hij bijv. bij geldverzendingen, het inboeken van uitgaven en ontvangsten, het innen van belastingen enz. alle vreemde hulp kunnen ontberen. Waar door den omvang der administratie bij ondergeschikte deelen van zijn ambt die hulp onvermijdelijk is of daarvan occasioneel wordt gebruik gemaakt, zij hij zich wel bewust, dat hij alleen de verantwoordelijkheid draagt en mogelijk nadeel voor de gemeente op hem zal worden verhaald.

De boeken en verdere officiële schrifturen, waaronder de jaarlijksche rekening is te begrijpen, mogen geen sporen dragen van onbeholpenheid of slordigheid. Het is de taak van Burgemeester en Wethouders hiertegen te waken. Waar bijv. feilen hersteld moeten worden, geschiede dit

met ordelijke doorhaling en met behoorlijke waarmerking op den kant. Radeering wordt niet geduld, veel minder nog het wijzigen van het verkeerd gestelde door daar overheen te schrijven.

Bij de kasopnemingen, welke bij voorkeur op niet vooruit aangekondigde dagen moeten plaats hebben, zullen Burgemeester en Wethouders op een en ander hebben toe te zien. Zij zorgen ook, dat geen vermenging plaats hebbe van de kas der gemeente met andere middelen, die de ontvanger onder zijne berusting heeft, zoodat de kas ook kunne zijn eene controle op de boeken.

Dit controle-middel moet immer ten dienste staan van Burgemeester en Wethouders en ook de ontvanger behoort het voor zich zelf, geholpen zoo noodig door goed ingerichte en bijgehouden hulpjournalen, meermalen toe te passen. Meergemeld college zal ook eischen, dat alle mandaten, gerangschikt naar de nummers van het journaal, zonder eenige uitzondering aanwezig zijn. Om de onmisbare orde zoolang de dienst loopt te bewaren, zou het overweging verdienen, den ontvanger doelmatige doozen, portefeuilles of houders te verschaffen, zooveel in aantal als eene behoorlijke ordening en afscheiding van dienstjaren vorderen.

Wij verzoeken den gemeentebesturen den ontvanger kennis te doen nemen van deze aanschrijving, door uitreiking van een voor hem bestemd exemplaar.

227

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 Mei 1906 G nr. 211, aan de gemeentebesturen; BELEGGING VAN GELDEN OP DE RIJKSPOST-SPAARBANK (Prov. Bijbl. 1906 nr. 68).

In een aan ons gericht schrijven dd. 19 April jl. No. 2878 afdeling B.B. betreffende de belegging van gelden der gemeentekas in de Rijkspostspaarbank merkt de Minister van Binnenlandsche Zaken het volgende op:

„Uit eene mij medegedeelde briefwisseling van Uwe ambtgenooten in een der andere provinciën met den Direc-

teur der Rijkspostspaarbank is mij intusschen gebleken dat de voorschriften omtrent beleggingen bij die instellingen behoeve van en ten name van derden reeds nu de gelegenheid bieden tot eene zoodanige belegging, dat slechts de ontvanger de gelden weder in ontvangst mag nemen, doch niet dan met voorkennis van Burgemeester en Wet-houders.

„Daartoe is alleen noodig, dat Burgemeester en Wet-houders een spaarbankboekje nemen ten name van „De Gemeente-ontvanger te.....” en daarbij de bepaling maken, dat zonder hunne toestemming geen terugbetaling kan plaats vinden. Verdere inlagen kunnen dan door den ontvanger zelven geschieden. Ook ten opzichte van deze inlagen blijft de zooeven bedoelde restrictie, die op het boekje aangeteekend wordt van kracht.

„In het proces-verbaal van kasopneming worden in die provincie de bij de Rijkspostspaarbank gestorte gelden onder de omschrijving van: „Een spaarbankboekje van de Rijkspostspaarbank ter waarde van.....” bij het bedrag der kas opgeteld”.

Wij hebben de eer, Uwe aandacht hierop te vestigen opdat dit inachtgenomen kunne worden bij belegging van gelden op bedoelde wijze.

GEMEENTEKAS.

228

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 11 October 1877 G nr. 126, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over
VERANTWOORDING VAN GESEQUESTREERDE
GELDEN (*Prov. Bijbl. 1877 nr. 78*).

No. 15.

’s Gravenhage, den 9 October 1877.

Blijkens mededeeling van de Algemeene Rekenkamer heeft zich onlangs het geval voorgedaan, dat een gemeente-

ontvanger eenigen tijd nadat hij uit die betrekking was ontslagen, verantwoording deed van een aanzienlijk bedrag, vroeger bij hem gesequestreerd overeenkomstig het voorschrift van art. 27 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* No. 131).

Die gemeente-ambtenaar had dus bij zijne aftreding als zoodanig, de bedoelde gelden onder zich gehouden.

Met de Algemeene Rekenkamer ben ik van oordeel, dat die handelwijze in strijd is met de aangehaalde wet. Overal toch, waar die wet spreekt van voorloopige in bewaring geving van de waarde of opbrengst van het onteigende of in beslag genomene wordt als bewaarder aangewezen de gemeente-ontvanger (artt. 24, 26, 27, 36 en 37) en zij draagt ook de verantwoording van de gesequestreerde gelden aan den gemeente-ontvanger op.

Daaruit volgt, die gelden gedurende den geheelen tijd der sequestratie onder dien ambtenaar moeten blijven berusten.

Ik heb de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in uw gewest uit te noodigen zorg te dragen dat bij aftreding of overlijden van den gemeente-ontvanger de meergenoemde gelden aanstonds onder bewaring van zijn opvolger worden gebragt.

229

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 April 1883 G nr. 121, aan de gemeentebesturen ; UITREIKING VAN EXEMPLAREN DER BEGROOTING (Prov. Bijbl. 1883 nr. 38).

Het is ons gebleken dat in sommige gemeenten aan den gemeente-ontvanger geen exemplaar der begrooting en van de besluiten ter wijziging daarvan wordt ter hand gesteld, niettegenstaande in nagenoeg alle door de gemeenteraden vastgestelde instructie's der ontvangers dit uitdrukkelijk bepaald is.

Bij gemis van een exemplaar der begrooting is het den

ontvanger niet mogelijk zijn grootboek naar behooren in te richten, terwijl hij ook niet in staat is na te gaan of voor de betaling, welke is bevolen, het bedrag wordt overschreden dat geraamd of nog beschikbaar is, in welk geval hij Burgemeester en Wethouders daarop opmerkzaam dient te maken.

In ieder geval is het bezit der begrooting en ook van de besluiten tot wijziging daarvan voor den ontvanger onmisbaar.

Het verdient zeer aanbeveling, dat zooals wij bij eene vroegere gelegenheid deden opmerken, aan ieder lid van den raad een exemplaar der begrooting worde uitgereikt, omdat een gemakkelijk overzicht over de geldmiddelen der gemeente voor de raadsleden niet alleen wenschelijk maar ook noodzakelijk is.

Wij noodigen de gemeentebesturen uit in voorschreven zin te handelen.

230

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 24 Maart 1899 G nr. 79, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over RIJKS BETALINGEN AAN GEMEENTE-ONTVANGERS (Prov. Bijbl. 1899 nr. 34).

No. 1124.

Afdeeling B.B.

's-Gravenhage, 6 Maart 1899.

Ingevolge een tusschen den Minister van Financiën en mij gepleegd overleg in zake verbetering van contrôle op het beheer van gemeenteontvangers zullen de betaalmeesters en de ontvangers der directe belastingen worden aangeschreven, met ingang van 1 April a.s. betalingen aan gemeenteontvangers van bedragen, hooger dan één honderd gulden, ter kennis te brengen van het gemeentebestuur.

Uw College gelieve de gemeentebesturen in uw gewest zoo spoedig mogelijk met dezen maatregel in kennis te stellen.

231

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 Augustus 1899 G nr. 7, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over RIJKS BETALINGEN AAN GEMEENTE-ONTVANGERS (Prov. Bijbl. 1899 nr. 96).

No. 3043.

Afdeeling B.B.

Vervolg op schrijven van 's-Gravenhage, 27 Juli 1899.
6 Maart j.l. No. 1124.

Ten vervolge op nevenaangehaald schrijven heb ik de eer Uw College te berichten, dat ook de ontvangers der registratie door den Minister van Financiën zijn aangeschreven betalingen aan gemeentelontvangers van bedragen, hooger dan één honderd gulden, ter kennis te brengen van het gemeentebestuur.

Uw College gelieve de gemeentebesturen in Uw gewest met dezen maatregel in kennis te stellen.

232

Besluit van Gedeputeerde Staten van 28 Juli 1910 G nr. 294, tot vaststelling van VOORSCHRIFTEN OMTRENT DE INRICHTING DER BOEKHOUDING VAN DE GEMEENTE-ONTVANGERS (Prov. Bl. 1910 nr. 52).

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

Overwegende, dat bij de wet van 30 December 1909 (Stbl. Nr. 416) art. 115 der gemeentewet is gewijzigd en in de wijziging o.a. is bepaald, dat de boekhouding van den ontvanger wordt ingericht volgens voorschriften, door Gedeputeerde Staten onder Koninklijke goedkeuring te geven;

dat het tijdstip van het in werking treden der genoemde wijzigingswet door het Koninklijk besluit van 30 Maart 1910 (Stbl. Nr. 91) is bepaald op 1 Januari 1912;

besluiten :

ten aanzien van de inrichting der boekhouding van den gemeente-ontvanger het volgende voor te schrijven :

a. door den ontvanger worden gehouden :

een hoofdjournaal van de inkomsten, overeenkomstig het hierachtergevoegde model A ;

een hoofdjournaal van de uitgaven, overeenkomstig het hierachtergevoegde model B ;

een grootboek van de inkomsten, overeenkomstig het hierachtergevoegde model C en

een grootboek van de uitgaven, overeenkomstig het hierachtergevoegde model D.

b. De bijhouding van het hoofdjournaal model A geschiedt naar de orde van den tijd der ontvangst van rechtstreeks in dit journaal geboekte inkomsten en der overboeking van de reeds in het hierna sub c bedoelde register van ontvang geboekte betalingen.

De bijhouding van het hoofdjournaal model B geschiedt in de orde van den tijd der gekweten betalingen op de bevelschriften.

De grootboeken model C en D zijn ingericht naar de orde der begrooting, zoodanig dat ieder artikel of onderdeel van een artikel, waaronder op de begrooting een ontvangst of een uitgaaf geraamd is, een hoofd heeft in het grootboek, en dat de volgorde en nummering van hoofdstukken, afdeelingen, artikelen en onderdeelen van artikelen in de grootboeken dezelfde zijn als in de begrooting.

Iedere post van ontvangst, geboekt in het hoofdjournaal model A, en iedere post van uitgaaf, geboekt in het hoofdjournaal model B, wordt ongewijzigd, alzoo niet vermengd met een anderen post, overgebracht respectievelijk in het grootboek model C en in het grootboek model D.

De grootboeken worden bij den dag uit de hoofdjournalen bijgehouden.

c. Als register van ontvang, waarin naar gelang de be-

talingen geschieden geconstateerd wordt door wien en wat betaald is aan belastingen, die de gemeente int. en aan zulke andere inkomsten als bestemd zijn om met verscheidene betalingen één post of het specifieke onderdeel van één post der rekening op te leveren, houdt de ontvanger een algemeen of een in onderdeelen gesplitst hulpjournaal, ingericht naar het hierachtergevoegde model E.

In dit hulpjournaal of in de onderdeelen daarvan zijn kolom 4 en kolom 5 van het model alleen op te nemen, waar dit te pas komt wegens het bedrag en den aard der belasting.

In het model zijn de belastingen aan het hoofd der kolommen 6/7 en 8/9 alleen geplaatst als voorbeeld

Die kolommen vervallen alzoo, wanneer de genoemde belastingen niet worden geheven.

De kolommen worden aangevuld met die voor betaling van vergunningsrecht voor verkoop van sterken drank in het klein, — tenzij het getal posten van betaling van dat recht gering genoeg is om die zonder bezwaar ieder afzonderlijk te boeken in het hoofdjournaal en over te brengen in het grootboek — met die van de schoolgeldheffingen naar hare onderscheidingen, eventueel ook met die van straatbelasting, rioolbelasting, belasting, bedoeld bij art. 240 sub *j* der gemeentewet, en begrafenisrechten; verder met die van onderscheidene door den ontvanger geïnde of door sub-ontvangers of gaarders bij den ontvanger gestorte be dragen van belastingen als bedoeld bij art. 240 sub *e* en *f* der gemeentewet; eindelijk met die voor betaling van andere door de gemeente te innen belastingen, die volgens de wet zullen kunnen geheven worden.

De andere inkomsten, in het hulpjournaal te boeken, wanneer het getal betalingen niet gering genoeg is om deze specifiek ieder te boeken in het hoofdjournaal en over te brengen in het grootboek, zullen zijn renten van hypotheek, cijnsen, recognities, betalingen voor meerdere kavels van verkoop of verpachting, die in een akte voorkomen,

betaalde permissien voor beweiding, voor het halen van leem of zand, voor het steken van turf, plaggen of strooisel en dergelijke.

Waar de betaling niet is toe te rekenen op artikelen van een kohier, komt in de plaats van een kolom met een hoofd als boven kolom 6 of kolom 8 van het model een kolom met aan het hoofd een verwijzing, zoo nauwkeurig mogelijk, naar de desbetreffende plaats op lijsten of akten ofwel naar den datum der storting.

Het hulpjournaal model E met het hoofdjournaal model A vormen bij uitsluiting de registers van ontvang van alle inkomsten der gemeente, zoodat zij samen ten allen tijde alle ontvangen inkomsten aanwijzen.

d. In zoover de door den raad vastgestelde instructie voor den gemeente-ontvanger geen voorschriften inhoudt omtrent de belastingen en andere ontvangsten, welke in het hulpjournaal zijn te boeken, omtrent de splitsing van het hulpjournaal in onderdeelen en omtrent de tijden, waarop of de gedeelten van het hulpjournaal (bij name bladzijden), waarvan optelling en overboeking in het hoofdjournaal moet geschieden, gedraagt de ontvanger zich in deze naar door Burgemeester en Wethouders gegeven aanwijzingen.

e. De optelling der hoofdjournalen modellen A en B geschiedt door den ontvanger geregeld aan den voet van iedere bladzijde, met transport van de optelling op de voorgaande bladzijde naar het hoofd der volgende.

f. Bij de opneming van de boeken en de kas van den ontvanger wordt onder den laatsten post der hoofdjournalen modellen A en B de som gesteld van het laatste transport met de daaropvolgende posten en wordt in ieder der onderscheidene kolommen van het hulpjournaal model E of van de onderdeelen hiervan op gelijke wijze de som gesteld der nog niet in het hoofdjournaal model A overgeboekte ontvangsten.

Nevens deze afsluitingen wordt gesteld het gedagteekende

relaas der afsluiting, onderteekend door degenen of door dengene, die de opneming van de boeken en de kas verricht hebben of verricht heeft.

g. De ontvanger houdt geregeld een register bij, houdende aantekening van aan belastingplichtigen gezonden waarschuwingen en aanmaningen en van tegen hen uitgevaardigde dwangbevelen, overeenkomstig het hierachtergevoegde model F.

De kolommen 5—7 zijn in dat model geplaatst als voorbeelden en zoo noodig te vervangen door of aan te vullen met kolommen voor andere belastingen naar gelang van de belastingheffingen in de gemeente.

Bij de opneming van de boeken en de kas van den ontvanger wordt dit register vertoond en onder de gehouden aantekeningen geteekend voor „gezien” met vermelding van den datum.

h. Door aanvoeging van kolommen kunnen de voorgescreven modellen dienstbaar gemaakt worden aan opteekeningen ter verkrijging van opgaven, die door de voor den ontvanger vastgestelde instructie of door Burgemeester en Wethouders van den ontvanger worden verlangd. (Bijv. als laatste kolom van de modellen C en D een kolom voor de bedragen per maand aan ontvangst of uitgaaf op ieder artikel of onderdeel van een artikel).

i. De bepalingen van dit besluit zullen werken voor den dienst van 1911 en volgende jaren te beginnen met 1 Januari 1911.

[illegible]

[illegible]

Nummer van het		Dagteekening der overneming uit het hoofdjournaal.	OMSCHRIJVING DER UITGAVEN.	Bedrag.
Hoofdjournaal.	Bevelschrift.			

[illegible]

Model F.

GEMEENTE

REGISTER,

houdende aantekeningen van aan belastingplichtigen
gezonden waarschuwingen en aanmaningen
en van tegen hen uitgevaardigde dwangbevelen.

233

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant dd. 22 December 1910 tot vaststelling van den vorm waarin het PROCES-VERBAAL DER OPNEMING VAN DE BOEKEN EN DE KAS VAN DEN GEMEENTEONTVANGER wordt opgemaakt (Prov. Bl. 1910 nr. 57).

De GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant,
Overwegende,

dat bij wijziging der gemeentewet door de wet van 30 December 1909 (Staatsblad nr. 416 in art. 181 der gemeentewet het voorschrift is opgenomen, dat het proces-verbaal der opnemng van de boeken en kas van den ontvanger der gemeente wordt opgemaakt in den door Gedeputeerde Staten vast te stellen vorm;

dat bij Koninklijk besluit van 30 Maart 1910 (Staatsblad nr. 91) het tijdstip van het in werking treden der genoemde wijzigingswet is bepaald op 1 Januari 1911;

dat als gevolg van deze wijziging in de gemeentewet voorschriften krachtens art. 115 zijn vastgesteld, naar welke de boekhouding van den gemeente-ontvanger, te beginnen, met den dienst van 1911, zal zijn ingericht;

gelet op art. 181 en op de artt. 116, 118 en 179f der gemeentewet, zooals die bij voornoemde wet zijn gewijzigd;

Besluiten:

den vorm, waarin het proces-verbaal der opnemng van de boeken en de kas van den gemeente-ontvanger, te beginnen met den dienst van 1911, wordt opgemaakt, vast te stellen als hierna volgt.

Gemeente

PROCES-VERBAAL.

VAN

KAS-OPNEMING.

Heden den

(*)

naar aanleiding van art. 181 in verband met art. 179f der gemeentewet opgenomen de boeken en kas van

. Ontvanger dezer gemeente.

Wij hebben ons
Ik heb mij doen voorleggen de hoofdjournalen, hulp-

journalen en grootboeken voor de dienstjaren 19 en

19 en bevonden dat die tot den 19

waren bijgewerkt

Op de verklaring des Ontvangers dat alle ontvangsten

(*) Hier is naar omstandigheden in te vullen:

„hebben ondergeteekenden, Burgemeester en Wethouders der gemeente

. samengesteld uit voorzitter en .

. wethouders (*al of niet aangevuld met*): bijgestaan door

. gemeente-secretaris (of als deskundige).”

of:

„heeft ondergeteekende Burgemeester (of Wethouder) der

gemeente daartoe aangewezen bij raadsbesluit van

. goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten dd. . . .

. (*al of niet aangevuld met*): bijgestaan door

als deskundige.”

of:

„heeft ondergeteekende (*in te vullen: initialen van voornamen, naam, kwaliteit als gemeente-ambtenaar*) der gemeente daartoe

aangewezen bij raadsbesluit van goedgekeurd bij besluit

van Gedeputeerde Staten dd. (*al of niet aangevuld met*)

bijgestaan door als deskundige.

en uitgaven in de journalen geboekt waren, $\frac{\text{hebben wij}}{\text{heb ik}}$ die
journalen afgesloten
over 19 in ontvangst op f en in
uitgaaf op f
over 19 in ontvangst op f en in
uitgaaf op f

$\frac{\text{Wij hebben}}{\text{Ik heb}}$ vervolgens alle bewijsstukken van ontvangsten en
uitgaven nagezien, waarbij is gebleken, dat alle ontvangsten,
voor zoover dit is kunnen worden nagegaan, behoorlijk verant-
woord zijn en dat alle uitgaven door bevelschriften van betaling,
behoorlijk gekwiteerd, zijn gestaafd.

Verder $\frac{\text{hebben wij}}{\text{heb ik}}$ de uitgaven vergeleken met de registers
van bevelschriften, die volgens den opgetelden stok be-
dragen over 19 f en over 19 f

(*) $\frac{\text{Wij hebben}}{\text{Ik heb}}$ bevonden dat de boeken

(*) Hieronder te vermelden, of de boeken al dan niet regelmatig zijn bij-
gehouden, benevens de opmerkingen waartoe het onderzoek der registers en
bescheiden heeft aanleiding gegeven.

Wijders is gebleken, dat de ontvangsten en uitgaven volgens de grootboeken, ingericht naar de begrooting, bedragen als volgt:

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting. (*)	Ont- vangen.	Begroo- ting. (*)	Ont- vangen.
HOOFDSTUK I.				
<i>Ontvangsten wegens vroegere diensten.</i>				
Art.				
1. Batig saldo der door ^{Gedeputeerde Staten} den Raad voorloopig gesloten rekening over het dienstjaar 19 , voor zoover de Raad daaraan niet reeds een bepaalde bestemming heeft gegeven. f				
2. Gedeelte van het vermoedelijk batig slot der rekening van 19 . -				
HOOFDSTUK II.				
<i>Inkomsten uit bezittingen.</i>				
1. Huur van huizen en andere gebouwen, als :				
a. f				
b. -				
2. Opbrengst van verpachte landerijen, als :				
a. van bouwlanden. . f				
b. van hooilanden . . -				
c. van weilanden . . -				
3. Opbrengst van weigelden, als :				
a. van de gemeenteweide f				
b. van broekgronden -				
c. -				
4. Opbrengst van onderhandsche ingebruikgeving van onontgonnen gronden als :				
<i>Transporteeren f</i>				

(*) In deze kolommen de begrootingsposten te vermelden met inbegrip der wijzigingen.

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19		Dienstjaar 19	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
Art.				
a. tot het beweiden met schapen enz. f				
b. tot het steken van turf-				
c. „ „ „ „ heiplaggen -				
d. tot het halen van leem en zand -				
5. Opbrengst van verkooping en als :				
a. van boomen f				
b. van hakhout -				
c. van turf -				
d. van heiplaggen -				
6. Vergoeding van het recht van opstal om op kanten van openbare wegen te mogen planten f				
7. Opbrengst der jachtverpachting -				
8. „ van visscherijen -				
9. Cijnsen en erfpachten -				
10. Recognitiën -				
11. Verkoop van oude materialen en andere roerende goederen -				
12. Renten van kapitalen, als:				
a. inschrijving op de Grootboeken der Nationaleschuld f				
b. schuldbrieven ten laste der Provincie -				
c. schuldbrieven ten laste van gemeenten -				
d. hypothecaireschuldvoor- ringen -				
e. tijdelijke belegging van kasgeld -				
13. Opbrengst van veren en andere werken of inrichtingen, geheel of voor een gedeelte buiten de gemeente gelegen doch voor hare rekening onderhouden f				
<i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19		Dienstjaar 19	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
HOOFDSTUK III.				
<i>Inkomsten wegens diensten door de gemeente bewezen.</i>				
Afdeeling I.				
<i>Heffingen als belastingen geregeld.</i>				
Art.				
1. Secretarie-leges f				
2. Rechten voor afschriften of uit- treksels uit de akten van geboor- ten, huwelijken, echtscheidingen en overlijden [wet van 23 April 1879 (Stbl. No. 72) j ^o K. B. van 26 Sept. 1879 (Stbl. Nr. 155)] -				
3. Rechten wegens huwelijksvoltrek- king op anderen tijd of op an- dere wijze dan waarop zij volgens het voorschrift van art. 4 der wet van 23 April 1879 (Stbl. Nr. 72) kosteloos plaats heeft . . . -				
4. Heffing voor het gebruik van- openbare gronden en wateren -				
5. Opbrengst van :				
a. bruggelden f				
b. kaaigelden -				
c. havengelden -				
d. kraangelden -				
e. veergelden -				
Samen f				
6. Opbrengst van :				
a. marktgelden en gelden voor het gebruik van ban- ken of staanplaatsen in hal- len enz. -				
b. wik-weeg-en-meetloonen-				
c. keurloonen -				
Samen f				
7. Heffing voor het schutten van vee				
<i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
Art.				
8. Begrafnisrechten , . . . -				
9. Schoolgelden :				
a. voor lager onderwijs f				
b. voor middelbaar onder- wijs -				
c. voor het gymnasium -				
d. voor bewaarscholen -				
e. voor scholen -				
..... -				
10. Heffing van rechten v or uitvoe- ring of herstel van werken uit- sluitend ten behoeve van parti- culieren f				
11. Heffing voor -				
12. Vergoeding van de Provincie voor den afkoop van tollén . . . -				
Afdeeling II.				
(*) <i>Inkomsten wegens inrichtingen van nijverheid en bedrijf.</i>				
Ontvangsten ter zake van :				
1. de gasfabriek. f				
2. de waterleiding -				
3. de electriciteitsfabriek . . -				
4. de telefoon -				
..... -				
. HOOFDSTUK IV.				
<i>Opbrengst der plaatselijke belastingen niet onder het vorige hoofdstuk vallende.</i>				
Afdeeling I.				
<i>Opcenten op 's Rijks directe belastingen.</i>				
Art.				
1. . . . opcenten op de hoofdsom der belasting op de gebouwde eigendommen f				
<i>Transporteeren f</i>				

*) Wanneer de bedrijven afzonderlijk worden beheerd kan hier in plaats van ontvangst komen het tegood, dat de kas van het bedrijf, blijkens de desbetreffende boekhouding, heeft bij de kas van den ontvanger wegens storting van gelden in de kas van den ontvanger.

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
Art.				
2. . . . opcenten op de hoofdsom der belasting op de ongebouwde eigendommen				
3. . . . opcenten op de hoofdsom der personeele belasting				
Afdeeling II.				
<i>Eigen plaatselijke belasting.</i>				
1. Hoofdelijke omslag				
2. Belasting op de honden				
3. Belasting op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijk- heden				
4. Belasting wegens gebouwde eigen- dommen, die zelve of wier aan- hoorigheden aan de openbare stra- ten of wegen belenden (art. 240 ⁵).				
5. Belasting wegens gebouwde eigen- dommen en hunne aanhoorig- heden, die gelegen zijn in bepaal- de gedeelten der gemeente (art. 240 ⁷).				
Afdeeling III.				
<i>Belasting krachtens bijzondere wetten.</i>				
1. Opbrengst van het vergunnings- recht wegens verkoop van ster- ken drank in het klein				
HOOFDSTUK V.				
<i>Uitkeeringen aan de gemeente.</i>				
1. Uitkeering van het Rijk overeen- komstig de artt. 1 tot en met 9bis der wet van 24 Mei 1897 (Stbl. Nr. 156), aangevuld bij art. 4 der wet van 3 Juni 1905 (Stbl. Nr. 151.)				
<i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19		Dienstjaar 19	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
Art.				
2. Uitkeering van het Rijk overeenkomstig art. 10 der wet van 24 Mei 1897 (Stbl. Nr. 156.) . . .				
3. Bijdrage van het Rijk krachtens art. 48, eerste lid sub 1, der wet op het lager onderwijs. . .				
4. Bijdrage van het Rijk krachtens art. 49 der wet op het lager onderwijs (herhalingsonderwijs) . . .				
5. Vergoeding van het Rijk ter vervanging van vroegere Rijksjaarwedden . . .				
6. Subsidie van het Rijk ingevolge art. 53 der wet op het lager onderwijs in de gewone kosten van dat onderwijs . . .				
7. Bijdragen voor vakscholen en cursussen, als :				
<i>a.</i> voor				
teekenscholen :				
{ van het Rijk . . .				
{ van de Provincie . . .				
{ van gemeenten . . .				
{ en anderen . . .				
<i>b.</i> . . .				
<i>c.</i> . . .				
8. Bijdrage van het Rijk voor het gymnasium . . .				
9. Subsidien van het Rijk en de Provincie in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen . . .				
10. Bijdragen van particulieren in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen . . .				
11. Vergoeding van het Rijk wegens bestelloon van telegrammen . . .				
12. Bijdragen van het Rijk krachtens art. 33, 3e lid, der woningwet . . .				
<i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19	
	Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>				
Art.				
13. Bijdragen voor bijzondere doelein- den door Rijk, Provincie, instel- lingen of bijzondere personen verstrekt t. w. :				
..... f				
-				
14. Bijdragen van andere gemeenten in de kosten van gemeenschap- pelijke zaken of ingevolge ge- meenschappelijke regelingen -				
HOOFDSTUK VI.				
<i>Ontvangsten van verschillenden aard en toevallige baten.</i>				
1. Teruggaaf van het Rijk :				
a. wegens bij voorschot ver- streckte gelden in zake natio- nale militie -				
b. wegens bij voorschot ge- dane betalingen in zake onteigening en ontsmetting ter bestrijding van besmet- telijke ziekte (wet 4 Dec. 1872 Stbl. Nr. 134.) . f				
c. wegens andere dan de sub a en b genoemde bij voor- schot gedane betalingen -				
Samen f				
2. Vergoeding van het Rijk voor het gebruik van militaire kazernen, stallen, enz. -				
3. Rente en aflossing van voorschot- ten, verleend in het belang van verbetering der volkhuisvesting -				
4. Teruggaaf van voorschotten, aan ambtenaren verstrekt voor het doen van uitgaven ten behoeve				
<i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.		Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
		Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>					
Art.	van de gemeente -				
5.	Teruggaaf van zegelgeld van aanslagbiljetten wegens belastingen en heffingen -				
6.	Teruggaaf van kosten van ontsmetting voor zoover niet onder andere artikelen vallende -				
7.	Boeten wegens overtreding in zake plaatselijke belastingen, opbrengst van geschut vee en niet gereclameerde voorwerpen . . . -				
8.	Opbrengst van den verkoop van asch en vuilnis -				
9.	Opbrengst van verkochte springstieren -				
10.	Bedongen ongelden bij aanbesteding tot bestrijding der kosten daarop vallende -				
11.	Pensioensbijdragen van onderwijzers en leeraren:				
	a. bij het lager onderwijs f				
	b. „ „ middelbaar onderwijs -				
	c. „ „ gymnasium -				
12.	Alle andere ontvangsten, niet tot de vorige behoorende, als:				
	a. ontvangsten tot vorige dienstjaren behoorende en eerst na hunne afsluiting ingekomen Memorie				
	b. Ontvangsten ter zake van onderwerpen, waarvoor geen post op de begroting is uitgetrokken Memorie				
HOOFDSTUK VII.					
<i>Buitengewone ontvangsten.</i>					
1.	Opbrengst van den verkoop van <i>Transporteeren f</i>				

ONTVANGSTEN.		Dienstjaar 19		Dienstjaar 19	
		Begroo- ting.	Ont- vangen.	Begroo- ting.	Ont- vangen.
<i>Transport f</i>					
Art.					
	onroerend goed (waaronder ook opbrengst van buitengewone verkoop van boomen) . . . -				
2	Opbrengst van :				
	a. verkoop van inschrijving op het Grootboek . . . f				
	b. verkoop of aflossing van schuldbrieven ten laste der Provincie -				
	c. verkoop of aflossing van schuldbrieven ten laste van gemeenten -				
	d. teruggenomen kapitaal -				
3.	Opbrengst van geldleeningen voor buitengewone uitgaven . . . f				
4.	Opbrengst van tijdelijke geldlee- ning ter voorziening in kasgeld -				
5.	Legaten en giften ter belegging bestemd -				
6.	Voorschot van het Rijk in het be- lang van de verbetering der volkshuisvesting -				
7.	Bijdrage van het Rijk krachtens art. 48, eerste lid sub 2, der wet op het lager onderwijs voor schoolbouw -				
8.	Idem krachtens art. 53 der wet op het lager onderwijs voor school- bouw -				
9.	Bijdragen in de kosten van buiten- gewone werken -				
10.	Vergoeding van brandschade -				
11.	(*)				
12.	Andere buitengewone inkomsten niet tot boven omschrevene behoorende (afzonderlijk te noemen) -				
	Totaal der ontvangsten f				

(*) Op art. 11 zijn in den loop van den dienst geen inkomsten.

U I T G A V E N.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.
HOOFDSTUK I.				
<i>Nadeelig saldo.</i>				
Nadeelig saldo der rekening				
van f				
HOOFDSTUK II.				
<i>Algemeen Bestuur der gemeente.</i>				
AFDEELING I.				
Art.				
1. Jaarwedde van den Burgemeester .				
2. Jaarwedden van de Wethouders .				
3. Jaarwedde van den Secretaris .				
4. " " " Ontvanger .				
5. Presentiegelden der leden van den Raad				
6. Jaarwedden van de ambtenaren en bedienden der gemeente-secreta-rie, den concierge en de boden .				
7. Schrijfloonen				
8. Schrijf- en bureaubehoeften, brief- porten, vrachtlouen en andere kleine uitgaven				
9. Kosten van stukken, die ten be- hoeve der gemeente gedrukt worden				
10. Kosten van het onderhouden en schoonhouden van het gebouw of vertrek, bestemd voor de vergadering van den Raad, van Burgemeester en Wethouders en voor secretarie				
11. Huur van dit gebouw of vertrek, waardit geen gemeente-eigendom is.				
12. Onderhoud en aankoop van meu- belen voor dit gebouw of ver- trek				
<i>Transporteeren f</i>				

*) In deze kolommen de begrootingsposten te vermelden met inbegrip der wijzigingen.

U I T G A V E N.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
13. Kosten van verlichting en verwarming van dit gebouw of vertrek -				
14. Kosten van het abonnement:				
<i>a</i> op het Staatsblad f				
<i>b.</i> " " Provinciaalblad -				
<i>c.</i> de notulen der Provinciale Staten -				
<i>d.</i> -				
15. Kosten van aankoop en inbinden van boekwerken f				
16. Kosten van het archief . . . -				
17. Kosten van aanplakken en omroepen -				
18. Kosten van het plaatsen van advertentiën -				
19. Kosten van het aanleggen en bijhouden der leggers van openbare wegen en waterleidingen				
20. Kosten van het register van bevelschriften met de zegels				
21. Zegels en dergelijke				
22. Reis- en verblijfkosten:				
<i>a</i> voor commissiën door den raad benoemd f				
<i>b.</i> wegens de verkiezingen . -				
<i>c.</i> voor leden van het bestuur stuur of ambtenaren der gemeente wegens dienstreizen -				
Afdeeling II.				
<i>Personeel en andere kosten ter zake van bijzondere verrichtingen.</i>				
1. Kosten van de kiezerslijsten en van het uitoefenen der kiesverrichtingen -				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
2. Kosten van ververschingen van het stembureau				
3. Kosten van de dubbelen der leg- gers en plans van het kadaster .				
4. Bezoldiging der Ambtenaren van den Burgerlijken Stand				
5. Overige kosten van den Burger- lijken Stand				
6. Kosten van de bevolkingsregisters en van de huisnummering . . .				
7. Bezoldiging van wijkmeesters of bevolkingsagenten				
8. Kosten vallende op het houden der loting voor de nationale militie				
9. Kosten van begeleiding van mili- tieplichtigen				
HOOFDSTUK III.				
<i>Kosten van toezicht op de invordering van de plaatselijke belastingen.</i>				
1. a. Jaarwedden f				
b. Veranderlijke beloonin- gen				
c. Verdere kosten op de invordering vallende				
2. Teruggaaf van belasting f				
3. Uitkeering aan het Rijk van het aandeel in de kwade posten we- gens de directe belastingen [wet- ten van 29 Juli 1848 (Stbl. Nr. 32) en 18 Sept. 1852 (Stbl. Nr. 177)]				
4. Vergoeding aan het Rijk van 2½ pct. van het onzuiver bedrag der grond- en personeele be- lastingen behoeveder gemeente				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
geheven, voor zoover de opcen- ten betreft				
5. Belooning der schatters en her- schatters van de huurwaarde der localiteiten, waarvoor ver- gunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is verleend f				
HOOFDSTUK IV.				
<i>Kosten der openbare veiligheid.</i>				
Afdeeling I.				
<i>Kosten der politie.</i>				
1. Jaarwedden der ambtenaren van de politie :				
a van den Commissaris van politie f				
b. van de inspecteurs en agen- ten van politie en van de veldwachters -				
2. Kleeding en uitrusting der politie- dienaars en veldwachters . . . -				
3. Onkosten van de nacht- en stille wachten -				
4. Kosten van bureaux en wachthuizen huizen der politie alsmede van licht en brandstoffen voor die lokalen -				
5. Kosten van de woningen der veld- wachters -				
6. Bureaubehoefte -				
7. Kosten van bewaring der gearres- teerden -				
8. Overige uitgaven der politie. . -				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Afdeeling II.				
<i>Kosten van brandweer en openbare verlichting.</i>				
Art.				
1. Onderhoud van brandspuithuizen, brandblusch- en reddingsmid- delen				
2. Belooningen en premien aan het brandspuitpersoneel en kosten van oefeningen van het personeel -				
3. Onderhoud der lantaarns en verdere kosten der verlichting . -				
HOOFDSTUK V.				
<i>Kosten der plaatselijke zorg voor de volksgezondheid en volkhuusvesting.</i>				
1. Toelage aan de gezondheidscom- missie				
2. Kosten voor de bouwpolitie . . -				
3. Annuïteiten aan het Rijk ver- schuldigd ter zake van ontvan- gen voorschotten in het belang van de verbetering der volks- huusvesting				
4. Bijdragen ter tegemoetkoming in de betaling van rente en aflos- sing van een door de gemeente verleend voorschot in het belang van de verbetering der volks- huusvesting				
5. Kosten van vaccinatie . . . -				
6. Kosten van doodschouw . . -				
7. Kosten ter voorkoming en bestrij- ding van besmettelijke ziekten (wet 4 Dec. 1872 Stbl. Nr. 134) -				
8. Kosten van het slachthuis en van keuring van slachtvee en vleesch -				
<i>Transporteeren f</i>				

UITGAVEN.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaven.	Begroo- ting.	Uit- gaven.
<i>Transport f</i>				
Art.				
9. Kosten van keuring van andere levensmiddelen -				
HOOFDSTUK VI.				
<i>Kosten van openbare werken.</i>				
1. Jaarwedden van het personeel ten dienste van het beheer der openbare werken, voorzoover niet onder de volgende artikelen begrepen -				
2. Onderhoud van den toren, van poorten, kazernen en dergelijke gebouwen voor den openbaren dienst bestemd, niet in andere hoofdstukken begrepen . . . -				
3. Onderhoud van wegen, straten en pleinen, bruggen en riolen als :				
<i>a</i> kunstwegen, straten en pleinen f				
<i>b</i> gewone of landwegen . . . -				
<i>c</i> bruggen, duikers en riolen -				
4. Onderhoud van wandelplaatsen en plantsoenen f				
5. Kosten van bruggen met bediening en overzetveren :				
<i>a</i> jaarwedden van het personeel voor de bediening f				
<i>b</i> overige kosten . . . -				
6. Onderhoud van pompen . . . f				
7. Kosten van havens, vaarten, kaaimuren, sluizen en andere waterwerken :				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
a. jaarwedden van het personeel f				
b. overige kosten -				
8. Onderhoud en bediening van klokken, uurwerken, speelwerken en dergelijke -				
9. Kosten van de algemeene begraafplaats van het lijkenhuis en van begraven:				
a. jaarwedden f				
b. overige kosten -				
10. Kosten van het ophalen van asch en vuilnis f				
11. Dag- en weekgelden van werklieden, voor zoover die niet tot andere posten van dit hoofdstuk zijn te brengen . . . -				
HOOFDSTUK VII.				
(*) <i>Kosten van inrichtingen van nijverheid en bedrijf</i>				
1. Uitgaven voor de exploitatie der gasfabriek -				
2. Idem der waterleiding -				
3. Idem der electriciteitsfabriek . . -				
4. Idem der telefoon. -				
HOOFDSTUK VIII.				
<i>Kosten van het onderwijs.</i>				
AFDEELING I.				
<i>Lager onderwijs.</i>				
Art.				
1. Jaarwedden van het onderwijzend personeel.				
<i>Transporteeren f</i>				

(*) Wanneer de bedrijven afzonderlijk worden beheerd kan in de plaats van uitgaaf hier komen het tegoed, dat de kas van den ontvanger blijkens de desbetreffende boekhouding heeft bij de kas van het bedrijf wegens geldverstrekkingen aan de kas van het bedrijf.

UITGAVEN.	Dienstjaar 19		Dienstjaar 19	
	Begroo- ting.	Uit- gaven.	Begroo- ting.	Uit- gaven.
<i>Transport f</i>				
Art.				
2. Huishuur van het onderwyzend personeel				
<i>a.</i> vergoeding voor de hoofden der scholen wegens gemis van vrije woning f				
<i>b.</i> tegemoetkoming aan onderwijzers voor huishuur f				
3. Toelagen en bijdragen tot opleiding van onderwijzers -				
4. Kosten van het herhalingsonderwijs :				
<i>a.</i> bezoldiging f				
<i>b.</i> overige kosten -				
5. Storting van de pensioensbijdragen bij den arrondissements-betaleester -				
6. Kosten van instandhouding van schoollokalen en onderwijzerswoningen -				
7. Huur van schoollokalen en onderwijzerswoningen -				
8. Kosten van het aanschaffen en onderhouden van schoolmeubelen -				
9. Kosten van het aanschaffen en onderhouden van schoolboeken, leermiddelen en schoolbehoefte -				
10. Kosten van verlichting, verwarming en schoonhouden der schoollokalen -				
11. Kosten van het plaatselijk schooltoezicht -				
12. Kosten der commissie tot wering van schoolverzuim -				
13. Kosten van examens en proeflessen der onderwijzers -				
14. Kosten van schoolbibliotheken -				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
15. Kosten van belooningen en eere- blijken	-			
16. Bijdragen aan andere gemeenten in zake het lager onderwijs -				
AFDEELING II.				
<i>Middelbaar en hooger onderwijs.</i>				
1. Kosten voor de middelbare scholen (behalve vakscholen):				
<i>a.</i> jaarwedden van het on- derwijzend personeel f				
<i>b.</i> kosten van schoolboe- ken en schoolbehoeften -				
<i>c.</i> vuur en licht in de school -				
<i>d.</i> onderhoud der gebou- wen, meubelen enz. -				
2. Kosten voor vakscholen, als:				
<i>a.</i> f				
<i>b.</i> -				
3. Kosten van het plaatselijk toezicht op het middelbaar onderwijs f				
4. Kosten voor het gymnasium:				
<i>a.</i> jaarwedden van het on- derwijzend personeel f				
<i>b.</i> kosten van schoolboe- ken en schoolbehoeften -				
<i>c.</i> vuur en licht in de school -				
<i>d.</i> onderhoud der gebou- wen, meubelen, enz -				
5. Kosten van het plaatselijk toe- zicht op het gymnasium f				
6. Storting van pensioensbijdragen bij den arrondissements-be- taalmeeester:				
<i>a.</i> voor het middelbaar onderwijs f				
<i>b.</i> voor het gymnasium -				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
AFDEELING III.				
<i>Andere uitgaven voor onderwijs of tot bevordering van kunst en wetenschap.</i>				
Art.				
1. Kosten der bewaarscholen:				
<i>a.</i> gemeentelijke bewaar- school f				
<i>b.</i> subsidie voor bijzondere bewaarscholen -				
2. Kosten van schoolartsen f				
3. Kosten van verstrekking van ge- meentewege van voeding en kleeding aan schoolgaande kin- deren -				
4. Subsidien aan vereenigingen in het belang van de voeding en kleeding van schoolgaande kin- deren -				
5. Kosten van voorbereidend militair onderwijs -				
6. Kosten voor musea of openbare bibliotheken -				
7. Uitgaven voor feestviering -				
8. Uitgaven voor muziekkorpsen:				
<i>a.</i> gemeentelijk muziekkorps f				
<i>b.</i> subsidie -				
HOOFDSTUK IX.				
<i>Kosten van het armwezen.</i>				
1. Belooningen van geneeskundigen, heelmeesters, vroedmeesters, vroedvrouwen f				
2. Kosten van geneesmiddelen -				
3. Kosten van overbrenging, plaat- sing en verpleging van arme krankzinnigen -				
4. Teruggaaf aan het Rijk en aan de				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N.		Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
		Begroo- ting.	Uit- gaven.	Begroo- ting.	Uit- gaven.
<i>Transport f</i>					
Art.	Provincie uit de bijdragen van particulieren voor de verpleging van arme krankzinnigen -				
5.	Subsidiën aan godshuizen te weten:				
a.	f				
b.	-				
6.	Subsidiën aan armbesturen, te weten :				
a.	f				
b.	-				
7.	Kosten van rechtstreekschen onderstand aan armen uit een politiair oogpunt door de gemeente verstrekt f				
HOOFDSTUK X.					
<i>Kosten voor landbouw, handel en nijverheid.</i>					
1.	Toelage aan den veearts f				
2.	Kosten der kamer van koophandel en fabrieken -				
3.	Kosten ter zake van den ijk en herijk der maten en gewichten -				
4.	Kosten ter zake van hulpteleggraafkantoren en bestelling van telegrammen -				
5.	Premiën voor springstieren . . . -				
6.	" " markten -				
7.	Subsidiën voor openbare middelen van vervoer -				
8.	Keuring van openbare middelen van vervoer -				
HOOFDSTUK XI.					
<i>Kosten van beheer van bezittingen.</i>					
1.	Grondlasten -				
2.	Dijk- en polderlasten -				
<i>Transporteeren f</i>					

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.	Begroo- ting. (*)	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
3. Erfpachten, grondrenten enz. -				
4. Jaarwedden, loonen en verdere kosten van beheer voor opzicht, onderhoud, verbetering, exploi- tatie enz. van gemeente-eigen- dommen -				
5. Kosten van brandverzekering -				
6. Kosten van onderhoud van post- en telegraafkantoren ⁴ behalve hulptelegraafkantoren. . . -				
7. Kosten vallende op verhuringen en verkooping en -				
8. Kosten van het innen van renten enz. -				
HOOFDSTUK XII.				
<i>Uitgaven wegens gemeenteschulden.</i>				
Art.				
1. Renten van geldleeningen . . -				
2. Graan- en geldrenten -				
3. Aflossing van geldleeningen -				
4. Uitbetaling van achtergebleven schuldbrieven en coupons -				
5. Afbetaling van annuïteiten voor geldleeningen verschuldigd -				
6. Rente van tijdelijk ter voorziening in kasgeld opgenomen gelden -				
7. Belegging van gelden tot het her- krijgen van vervreemde kapitalen -				
HOOFDSTUK XIII.				
<i>Uitgaven voor verzekering en pension- neering van personeel in dienst der gemeente.</i>				
1. Verzekering tegen ongevallen enz. f				
2. Pensioenen -				
3. Wachtgelden -				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N .	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
HOOFDSTUK XIV.				
<i>Andere uitgaven, niet onder de vorige begrepen.</i>				
Art.				
1. Voorschotten ten behoeve van het Rijk :				
a. reiskosten aan militie- plichtigen f				
b. kosten in zake onteige- ning en ontsmetting ter bestrijding van besmet- telijke ziekten (wet van 4 December 1872, Stbl. Nr. 134). -				
c. wegens betalingen van allerlei aard -				
2. Voorschotten aan ambtenaren der gemeente, ten einde daaruit voorloopig kleine betalingen ten behoeve der gemeente te doen -				
3. Kosten vallende op het voeren van gedingen en onverhaalbare kos- ten van vervolging -				
4. Kosten van rechtskundig of ander deskundig onderzoek -				
5. Kosten vallende op gewone aan- bestedingen -				
HOOFDSTUK XV.				
<i>Onvoorziene uitgaven.</i>				
1. Onvoorziene uitgaven ingevolge art. 205 lett. w. der gemeente- wet, met goedkeuring van Ge- deputeerde Staten te doen -				
2. Wanneer voor een der posten van				
<i>Transporteeren f</i>				

U I T G A V E N.		Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
		Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>					
Art.	uitgaaf, begrepen in de volgen- de artikelen:				
	geen genoegzame som mocht zijn uitgetrokken, kan het ontbre- kende bedrag met toestemming van den Raad, volgens art. 215 der gemeentewet, en indien hoogere goedkeuring, voor het geval dat deze vereischt wordt, is verkregen, aangevuld worden door af- en overschrijving uit den post alhier uitgetrokken ten bedrage van f				
HOOFDSTUK XVI.					
<i>Uitgaven welke, zoo noodig, door buiten- gewone ontvangsten mogen gedekt worden.</i>					
1.	Aankoop van rentegevende waarden f				
2.	Buitengewone aflossing van geldleeningen -				
3.	Afkoop van door de gemeente verschuldigde lasten -				
4.	Kosten van het sluiten van geld- leeningen -				
5.	Aflossing van tijdelijk ter voor- ziening in de behoefte van kas- geld opgenomen gelden -				
6.	Tijdelijke belegging van kasgeld -				
7.	Voorschotten in het belang van de verbetering der volkshuisvesting -				
<i>Transporteeren f</i>					

U I T G A V E N.	Dienstjaar 19 .		Dienstjaar 19 .	
	Begroo- ting.	Uit- gaaf.	Begroo- ting.	Uit- gaaf.
<i>Transport f</i>				
Art.				
8. Kosten van:				
<i>a.</i> stichting of verbouw				
van scholen f				
<i>b.</i> idem van onderwijzers-				
woningen -				
<i>c.</i> aanschaffing van school-				
meubelen -				
9. Kosten van in ontginning brengen				
van woeste gronden . . . f				
10. Kosten van andere buitengewone				
werken, die uit buitengewone				
ontvangsten bestreden mogen				
worden (afzonderlijk te noemen) -				
11. Kosten van aanbesteding wegens				
buitengewone werken . . -				
Totaal der uitgaven . . . f				

Bedragende alzoo de ontvangsten:

over het dienstjaar 19 . . . f

 " " " 19 . . . -

Totaal . . . f

Daarentegen is op bevelschriften volgens art. 114 Gem.
uitgegeven (*)

over het dienstjaar 19 . . . f

 " " " 19 . . . -

Nadeelig slot over 19 . . . -

f

Zoodat derhalve in kas moet zijn . . . f

(Alhier afzonderlijk te vermelden de ontvangsten en
uitgaven van gemeenteafdeelingen.)

(*) Heeft de gemeentekas op het oogenblik der kasopneming eenig tegoed
bij de kas van een of meer gemeentebedrijven, dan is achter het woord „uitge-
geven” nog te voegen: „en bovendien aan de gemeentekas onttrokken als te-
goed, vermeld onder Hoofdstuk VII der uitgaven, samen:”

Waarop ons door den Ontvanger zijn overgelegd de volgende gelden en geldswaarden

Nederlandsch bankpapier . . .	f
Goudgeld	-
Zilvergeld	-
Pasmunt	-

Te zamen f

welke som van _____

(*) overeenstemt met het bedrag dat in de kas moet zijn.

Aldus dit proces-verbaal opgemaakt en met den Gemeente-ontvanger geteekend, zullende dit verbaal aan den Gemeenteraad en aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant worden medegedeeld.

De Gemeente-Ontvanger,

(**)

(*) Zoo er verschil is, dan de redenen van het verschil te vermelden.

(**) Hier is naar omstandigheden in te vullen:

„Burgemeester en Wethouders,

De Burgemeester,

”

De Secretaris,

”

of:

„De Burgemeester,

“ . . . ”

of :

„De Wethouder,

”

of :

„De ambtenaar belast met het onderzoek van de boeken en de kas van den Ontvanger,

”

De Deskundige,

De Deskundige,

De Deskundige,

De Deskundige,

BEGROOTING.**234**

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 27 Januari 1852, aan de gemeenteraden; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, nopens
 BESCHIKKING OVER DEN POST VAN ONVOOR-
 ZIENE UITGAVEN OP DE GEMEENTEBEGROO-
 TINGEN (*Prov. Bl. 1852 nr. 4*).

's Gravenhage, 24 Januarij 1852.

Het komt mij voor niet ondienstig te zijn, u bekend te maken met hetgeen onlangs aan een der Collegien van Gedeputeerde Staten werd medegedeeld, als mijne meening omtrent de vraag of over den post voor onvoorziene uitgaven, op de gemeente-begrooting voorkomende, zonder magtiging van Gedeputeerde Staten kan worden beschikt.

De gemeentewet zelf geeft antwoord op die vraag, voor zoo ver de beschikking strekt tot overschrijving op een der andere posten van de begrooting. Heeft deze laatste tot het doen van overschrijving uit den post voor onvoorziene uitgaven op een bepaalden begrootingspost magtiging verleend, dan kunnen Burgemeester en Wethouders, volgens Art. 215, de overschrijving bevelen, met toestemming van den Raad, zonder de goedkeuring van Gedeputeerde Staten te behoeven. Is daarentegen de overschrijving bij de begrooting niet toegestaan, zij kan dan, volgens Art. 214, niet geschieden, tenzij een afzonderlijk Raadsbesluit, door Gedeputeerde Staten goedgekeurd, haar bevele.

Maar de wet bevat geen afzonderlijk voorschrift omtrent beschikking over den post voor onvoorziene uitgaven, tot het doen van uitgaven, waarvoor op de begrooting geen post voorkomt. Met opzigt tot dat punt, kan dus alleen naar haren zin of haar stelsel worden gehandeld. Nu is

buiten twijfel het stelsel der gemeentewet, dat uit de gemeentekas geene uitgaaf geschiede, in wier onderwerp Gedeputeerde Staten niet hebben toegestemd.

Dit beginsel ligt aan haar, reeds door de grondwet geboden, voorschrijf, dat de gemeentebegrooting de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft, ten gronde. Immers dit voorschrijf werd doelloos, konden de gemeentegelden gedeeltelijk worden besteed tot einden, waarvan Gedeputeerde Staten geene kennis droegen; waarvoor welligt geen posten door hen op de begrooting zouden zijn toegelaten. Intusschen zou zeker het eerste plaats hebben, zoodra het gemeentebestuur op den post van onvoorziene uitgaven, ten behoeve eener zaak, waarvoor de begrooting geen post bevat, eene uitgaaf, buiten medewerking van Gedeputeerde Staten mogt aanwijzen. Dit schijnt derhalve met het stelsel der wet niet te rijmen.

Doch ook hare letter verzet er zich, mijns inziens, tegen Daargelaten, dat zoodanige uitgaaf kan gezegd worden, eene uitgaaf buiten de begrooting te zijn en alzoo, krachtens Art. 213 der wet, niet dan met magtiging van Gedeputeerde Staten te kunnen geschieden, veroorlooft Art. 214 bepaaldelijk geene afschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven, waartoe de begrooting zelve niet magtigt, dan met goedkeuring van Gedeputeerde Staten; en wat is beschikking over dien post, ten behoeve van een onderwerp, waarvoor de begrooting geen post bevat, anders, dan afschrijving op een nieuwen post, op een post, waarop de begrooting overschrijving niet heeft toegestaan?

Op grond van dit een en ander, komt het mij voor, Mijne Heeren, dat het gemeentebestuur, buiten medewerking van Gedeputeerde Staten, over den post voor onvoorziene uitgaven niet kan beschikken, dan tot het overschrijven op begrootingsposten, waarop de begrooting zelve overschrijving veroorlooft.

235

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 25 Juli 1862 G nr. 78, aan de gemeentebesturen ;
 HERINNERING AAN DE VOORSCHRIFTEN VAN
 DE ARTT. 213 EN 214 DER GEMEENTEWET
(Prov. Bijbl. 1862 nr. 95).

Het is ons gebleken dat onderscheidene gemeentebesturen niet genoegzaam letten op het onderscheid tusschen besluiten tot verhooging van de op de begrooting uitgetrokken posten van uitgaaf door af- en overschrijving, en die tot toevoeging van nieuwe posten aan de begrooting of beschikking over den post van onvoorziene uitgaven, terwijl niet zelden de vereischte magtiging eerst moet worden aangevraagd, nadat de uitgaven reeds zijn geschied.

Wij achten het daarom niet ondienstig nader uwe aandacht op de hiertoe betrekkelijke voorschriften der gemeentewet te vestigen.

Blijkt het dat een post op de begrooting te laag is geraamd en dus moet worden verhoogd, en is bij die begrooting zelve geene magtiging verleend om de vereischte verhooging door *af- en overschrijving* uit den post voor onvoorziene uitgaven te bewerkstelligen, dan behoeven Burgemeester en Wethouders ingevolge art. 214 der gemeentewet, om daartoe te kunnen overgaan, eene bij *afzonderlijk* besluit door den Raad te verleen en magtiging, aan welk besluit eerst uitvoering kan worden gegeven, nadat het door onze vergadering is *goedgekeurd*.

Met dit voorschrift is dus niet wel overeen te brengen de handelwijze van die gemeentebesturen welke met het ter goedkeuring inzenden der bedoelde besluiten wachten, tot de tweede helft der maand Junij volgende op het jaar waartoe de uitgaven betrekking hebben.

Op eene meer tijdige inzending vermeenen wij dan ook ernstig te moeten aandringen.

Is het noodzakelijk dat eene uitgaaf worde gedaan waarop bij de vaststelling der begrooting niet is gerekend en waarvoor dus geen post op de begrooting is uitgetrokken, dan behoort,

daar blijkens de eerste zinsnede van art. 213 der gemeentewet geene uitgaaf buiten de begrooting mag geschieden dan met afzonderlijke voorafgaande *magtiging* van Gedeputeerde Staten, ook vooraf de magtiging van onze vergadering te worden gevraagd om bedoelde uitgaaf te bewerkstelligen en tot dat einde eenen post in uitgaaf aan de begrooting toe te voegen of de betaling uit den post voor onvoorziene uitgaven te doen.

Geldt het dus eene verhooging van een of meer posten der begrooting door af- en overschrijving, dan verleent de Raad de magtiging onder *onze goedkeuring*; geldt het daarentegen een uitgaaf welke buiten de begrooting zoude moeten worden gedaan, dan heeft de Raad om daartoe te kunnen besluiten *onze voorafgaande magtiging* noodig.

Alleen in *buitengewone* gevallen van *dringenden spoed* kan, zooals bij de tweede zinsnede van evengemeld artikel is bepaald, de Raad tot het doen van zoodanige uitgaaf zonder voorafgaande magtiging besluiten, doch het daartoe te nemen met redenen omkleed besluit moet dan *terstond* aan ons ter goedkeuring worden ingezonden.

Zoo als wij u reeds meermalen hebben opgemerkt, moet eene beschikking over den post van onvoorziene uitgaven tot het doen van betalingen waarin bij de begrooting niet is voorzien, als eene uitgaaf buiten de begrooting worden beschouwd waartoe eveneens onze *voorafgaande magtiging* wordt gevorderd

Er behoort voorts zoowel bij de verhooging van posten door af- en overschrijving als bij de aanvragen om magtiging tot het doen van uitgaven buiten de begrooting, naauwkeurig op te worden gelet dat het evenwicht tusschen de ontvangsten en uitgaven niet worde verbroken en voor zooveel noodig middelen tot herstel van dat evenwigt worden aangewezen.

Wij vertrouwen dat in het vervolg op een en ander beoorlijk zal worden gelet; mogt dit niet geschieden en uitgaven buiten de begrooting zonder voorafgaande magtiging gedaan of posten overschreden worden, zonder daartoe bij

een door den gemeenteraad onder onze goedkeuring te nemen besluit te zijn gemagtigd, dan loopen Burgemeester en Wethouders gevaar dat die uitgaven niet worden opgenomen onder de uitgaven der gemeente, in welk geval zij persoonlijk daarvoor aansprakelijk worden jegens de gemeente. (Art. 226 der Gemeentewet).

236

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 Maart 1872 G nr. 147, aan de gemeenteraden
WIJZIGING VAN GEMEENTEBEGROOTINGEN
(*Prov. Bl. 1872 nr. 12*).

Tot het wijzigen der gemeente-begrooting wordt onze tusschenkomst door onderscheidene gemeentebesturen veel meer gevraagd dan noodig zou zijn indien de ramingen bij het opmaken der begrooting met meer zorg waren overwogen. Dan zou de bevoegdheid die uit art. 215 der Gemeentewet ontleend kan worden voldoende zijn om overschrijving van begrootingsposten te voorkomen. Er kan namelijk een post onder Hoofdstuk VIII (thans XV) Art. 2 der begrooting worden uitgetrokken met de bestemming om daaruit de overschrijving te vinden op andere posten der begrooting, waartoe alleen toestemming van den Gemeenteraad wordt vereischt, tenzij het een onderwerp mocht betreffen zoo als regeling van sommige jaarwedden, subsidien aan instellingen van weldadigheid enz. waaromtrent anderen dan de Gemeenteraad geroepen zijn te beslissen.

Art. 214 der Gemeentewet onderscheidt voorts af- en overschrijving op de posten der begrooting van Uitgaven, waartoe onze goedkeuring op het deswegens genomen raadsbesluit wordt vereischt.

Deze af- en overschrijving, te onderscheiden van die bedoeld bij art 215, mag dus niet worden verward met den post voor Onvoorziene Uitgaven. Evenmin met een besluit om uitgaven te doen buiten de begrooting waartoe onze speciale machtiging ingevolge art. 213 der Gemeentewet wordt gevorderd.

Het ligt in den aard der zaak dat bij het besluit tot het doen van uitgaven buiten de begrooting, zoo ze niet kunnen worden aangewezen op art 1 van Hoofdstuk VIII (thans XV) (Onvoorziene Uitgaven) middelen moeten worden aangewezen tot dekking, 't zij door verhooging der inkomsten, 't zij door anticipatie op een batig slot, waarover nog bij geene begrooting is beschikt.

Vermindering van andere uitgaven echter kan in den regel niet te pas komen, omdat de begrooting eens vastgesteld gedurende een heel jaar moet werken en men niet mag aannemen dat daarop uitgaven geraamd zijn zonder bedoeling om daaraan uitvoering te geven.

Juiste onderscheiding bij de inzending van besluiten wordt dus zeer aanbevolen.

Waar noodeloos vermenging heeft plaatst gehad zullen wij de stukken moeten terugzenden.

Wij meenen ten slotte uwe bijzondere aandacht nog te moeten inroepen omtrent het doel der begrooting dat veelal schijnt te worden uit het oog verloren, dit geschiedt o.a. wanneer goedkeuring op eene af- en overschrijving of machtiging tot het doen van uitgaven buiten de begrooting gevraagd wordt, nadat de uitgaven reeds zijn gedaan. Eene begrooting dient juist om vooraf te bepalen wat kan uitgegeven worden en over welke middelen tot dat einde is te beschikken.

237

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 14 Juni 1872 G nr. 61, aan de gemeenteraden; mededeeling van MODELLEN bij WIJZIGING VAN GEMEENTEBEGROOTINGEN te gebruiken (Prov. Bl. 1872 nr. 19).

Als gevolg op onze aanschrijving van 21 Maart jl. (*Provinciaalblad* no. 12), hebben wij het dienstig geacht eenige modellen mede te deelen, die in de meeste gevallen bij het wijzigen der gemeente-begrootingen kunnen gevolgd worden.

Litt. A.

BESLUIT tot het doen van buitengewone uitgaven, waarvoor de middelen niet bij de begrooting zijn aangewezen.

De Raad der gemeente heeft in zijne openbare vergadering van den 187 besloten :

1^e. Aan Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* ingevolge art. 213 der Gemeentewet machtiging te verzoeken om de volgende uitgaven over het dienstjaar 18 te doen, waarin bij de begrooting niet is voorzien, en die te verantwoorden in de rekening onder :

Art.	Afd.	Hoofdst.	Kosten		
van				f	

2^e. Als middelen tot dekking dier uitgaven aan te wijzen :

a. Verhooging van de volgende posten van Ontvangst der begrooting over 18

Art.	Afd.	Hoofdst.		f	

b. Aan de gemelde begrooting toe te voegen de volgende nieuwe posten van ontvangst :

nieuw Art.	Afd.	Hoofdst.		f	
Opbrengst van					

c. Te verminderen de volgende posten van Uitgaaf der begrooting waarop bij het einde van het jaar gebleken is overschot te zijn.

496 COMPTABILITEIT, GEMEENTELIJKE. (*Begrooting*).

Art.	Afd.	Hoofdst.	met een	
	bedrag van			f

BALANS.

Verhooging der uitgaven	- . . .	f
„ „ ontvangsten	- . . .	
Vermindering der uitgaven	- . . .	f
Vermoedelijk voordeelig saldo	. . .	f

De Gemeenteraad voornoemd,
De Burgemeester,
De

Litt. B.

BESLUIT tot het doen van af- en overschrijving op posten der begrooting

De Raad der Gemeente

In aanmerking nemende dat uitgaven te doen zijn waar-
door de daartoe betrekkelijke posten der begrooting voor
18 zouden worden overschreden.

Gelet op art. 214 der Gemeentewet,

Heeft in zijne openbare vergadering van den
18 besloten :

Met goedkeuring van Gedeputeerde Staten van *Noord-
Brabant* af te schrijven van de volgende posten van uitgaar
der gemelde begrooting, waarop overschot blijkt te bestaan :

Art.	Afd.	Hoofdst.	een bedrag van	f
En over te schrijven op				
Art.	Afd.	Hoofdst.	een bedrag van	

De Gemeenteraad voornoemd,
De Burgemeester,
De

Litt. C.

BESLUIT om uitgaven ten laste te brengen
van den post voor onvoorziene uitgaven.

De Raad der Gemeente

Overwegende dat uitgaven over het dienstjaar 18
te doen zijn, waarvoor geen post op de begrooting is uit-
getrokken, doch die gevonden kunnen worden, zonder aan-
wijzing van nieuwe middelen, uit den post voor onvoorziene
uitgaven uitgetrokken.

Heeft in zijne openbare vergadering van den
18 besloten :

Ingevolge art. 213 der Gemeentewet de machtiging der
Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* te verzoeken om te
brengen ten laste van art. 1 van Hoofdstuk VIII (thans XV)
der begrooting van uitgaven voor 18 de volgende posten.

1

2

|||

De Gemeenteraad voornoemd,
De Burgemeester,
De

Litt. D.

BESLUIT tot het verleen van toestemming
tot af- en overschrijving uit den post
voor *onvoorziene uitgaven* (art. 215 der
Gemeentewet.)

De Raad der gemeente

Overwegende dat bij art. 2 van Hoofdstuk VIII (thans XV)
der begrooting van uitgaven voor 18 machtiging is
verleend tot het bevelen van af- en overschrijving op andere
posten reeds op de begrooting uitgetrokken.

498 COMPTABILITEIT, GEMEENTELIJKE. (*Begrooting*).

Gelet op art. 215 der Gemeentewet,
Heeft in zijne openbare vergadering van den
18 besloten :

Toestemming te verleen en om af- en over te schrijven
van art. 2 Hoofdstuk VIII (thans XV) (onvoorziene uitgaven)
der begrooting voor 18 een bedrag van *f* en dat te
doen strekken tot verhooging van de volgende posten van
uitgaaf dier begrooting.

Art.	Afd.	Hoofdst.	een bedrag van	<i>f</i>	
"	"	"	"	"	"
Totaal gelijk aan de afschrijving				<i>f</i>	

De Gemeenteraad voornoemd,
De Burgemeester,
De

(Niet aan goedkeuring van
Gedeputeerde Staten onderworpen.)

238

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 Juli
1872 *G nr. 32, aan de gemeenteraden; RA-*
MING DER BEZOLDIGING VAN HET PERSONEEL
DER GEMEENTE (*Prov. Bijbl. 1872 nr. 63*).

Bij het opmaken der plaatselijke begrooting wordt door
sommige Gemeentebesturen niet genoeg in 't oog gehouden
dat onder het 1ste Hoofdstuk der uitgaven moeten worden
geraamd *alle* bezoldigingen, schrijffoonen en presentiegel-
den, te genieten door de personen in het dagelijksch be-
stuur der gemeente werkzaam.

De gewoonte toch bestaat hier en daar om vaste toelagen
en schrijffoonen onder posten van andere Hoofdstukken te
begrijpen, wat geenszins de duidelijkheid der begrooting
bevordert noch in overeenstemming kan geacht worden

met de voorschriften ingevolge art. 206 der Gemeentewet, ten aanzien van den vorm der begrooting uitgevaardigd.

De naleving dier voorschriften wordt mitsdien dringend aanbevolen.

239

*Besluit van Gedeputeerde Staten van den 23n Juni 1910; vaststelling van nieuwe voorschriften omtrent DE INRICHTING VAN DE BEGROO-
TING DER INKOMSTEN EN UITGAVEN VAN DE
GEMEENTEN (Prov. Bijbl. 1910 nr. 28).*

De GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant;
Gelet op art. 206 der gemeentewet;

HEBBEN BESLOTEN:

Met intrekking van hun besluit van 19 Augustus 1897 G. Nr. 73 (Provinciaalblad Nr. 21) en van hun daarnevens in gezegd nummer van het Provinciaalblad opgenomen besluit van 30 Juli 1852, de navolgende voorschriften vast te stellen omtrent de inrichting van de begrooting der inkomsten en uitgaven van de gemeenten.

Artikel 1.

De begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven wordt, te beginnen met die voor het jaar 1911, ingericht overeenkomstig het hierachter gevoegde model.

Art. 2.

Het getal, de omschrijving en de volgorde der hoofdstukken en der afdeelingen in het model worden bij de begrooting onveranderd gevolgd.

Zijn er hoofdstukken of afdeelingen, waaronder geen post gebracht behoeft te worden, dan wordt dit aangeduid door het woord *nihil*.

De artikelen van het model blijven in de begrooting, ook al behoeft daaronder niets te worden uitgetrokken.

Nieuwe artikelen kunnen aan de hoofdstukken of afdeelingen worden toegevoegd. Zij verkrijgen onder de artikelen de plaats die door den „Leiddraad voor de Statistiek der Gemeentefinanciën” wordt bepaald, ofwel, waar deze de plaats niet voldoende bepaalt, bij die artikelen van het model, waarmede zij volgens hun omschrijving de meeste overeenkomst hebben. Kunnen zij dientengevolge niet voorkomen onder opklimmende nummers aan het slot van een hoofdstuk of afdeeling volgens het model, dan worden zij gemerkt met het nummer van het artikel, waarachter zij behooren te volgen, met toevoeging van de letters *a*, *b*, enz.

Art. 3.

Het bedrag der inkomsten wordt bij de begrooting onverkort geraamd, d. i. zonder eenigen aftrek wegens kosten van invordering of beheer, wegens lasten of dergelijke.

Art. 4.

Bij de artikelen van inkomsten wegens opcenten op de hoofdsommen van 's Rijks belastingen wordt de omschrijving van den „aard der inkomsten” aangevuld met de vermelding van het bedrag der opcenten.

Art. 5.

Tot grondslag der raming van de hierna vermelde inkomsten strekken de daarbij vermelde gegevens:

a. van de opcenten op de grondbelasting: de hoofdsom over het jaar, waarin de begrooting wordt opgemaakt;

b. van de opcenten op de personeele belasting: de hoofdsom over het laatst afgesloten dienstjaar;

c. van de uitkeering ingevolge de artt. 1—9bis der wet van 24 Mei 1897 (Stbl. Nr. 156): het product van het bedrag, waarop de gemeente per ingezetene aanspraak heeft, en van het laatst bekende aantal ingezetenen (tenzij

voor de gemeente art. 7 geldt), dit bedrag vervolgens verminderd met den vasten aftrek of wel den aftrek die, blijkens eene in de memorie van toelichting te geven berekening, op grond van art. 9bis vermoedelijk zal kunnen toegepast worden;

d. van de uitkeering ingevolge art. 38, eerste lid sub 1, der wet op het lager onderwijs: het aantal onderwijzers, waarvoor op de begrooting jaarwedden worden uitgetrokken;

e. van andere inkomsten krachtens wet, koninklijk besluit of besluit van het provinciaal bestuur: de vermoedelijke opbrengst volgens de berekeningen in de betrokken wet of in het betrokken besluit vastgesteld;

f. van de overige belastingen, heffingen en inkomsten, met uitzondering van den hoofdelijken omslag, de opbrengst over het jaar, hetwelk onmiddellijk voorafgaat aan dat, waarin de begrooting wordt opgemaakt, tenzij in de memorie van toelichting te vermelden redenen tot een andere raming aanleiding geven.

Art. 6.

Bij de begrooting worden overgelegd:

a. een uittreksel uit de notulen van het verhandelde in de vergadering of de vergaderingen van den raad, waarin de begrooting is behandeld en vastgesteld;

b. eene memorie van toelichting, ingericht volgens hierbijgevoegd model A;

c. een staat volgens het hierbijgevoegd model B, tot toelichting van den ontvangstpost voor bijdragen van het Rijk krachtens art. 48, eerste lid sub 1, der wet op het lager onderwijs (Hoofdstuk V art. 3) en van de uitgaafposten voor jaarwedden van het onderwijzend personeel en voor vergoeding of tegemoetkoming aan het onderwijzend personeel voor huishuur (Hoofdstuk VIII, afd. I, artt. 1 en 2);

d. een staat volgens de hierbijgevoegde modellen C ¹⁻³ betreffende gemeenteschulden, tot toelichting van posten, onder Hoofdstuk XII en Hoofdstuk XVI voorkomende;

e. een door de directie van ieder gemeentebedrijf opge-
maakte raming of begrooting der exploitatie van het bedrijf,
waardoor de in de gemeentebegrooting opgenomen posten,
rakende die exploitatie, bepaald worden;

f. een afschrift der openbare kennisgeving bedoeld bij
het 3e lid van art. 203 der gemeentewet;

g. exemplaren of volledige afschriften van alle beschei-
den, die aan den gemeenteraad zijn aangeboden.

Art. 7.

In de memorie van toelichting, die in enkelvoud wordt
toegezonden, behooren voor elk artikel en onderdeel de gron-
den te worden vermeld, waarop de raming berust, zoo noodig
met specificatie tot toelichting van het geraamd bedrag.

De posten, die op de begrooting van het vorig jaar voór-
kwamen en niet opnieuw in de begrooting gebracht worden,
komen in de memorie van toelichting voor.

Dit vervallen van posten, het ramen van posten, die ten
vorigen jare niet op de begrooting waren gebracht, en ieder
genoegzaam belangrijk verschil tusschen de posten der beide
jaren wordt in de memorie toegelicht.

Specifiek wordt het renteverskil der twee jaren opge-
helderd bij ieder onderdeel van art. 12 onder Hoofdstuk II
der ontvangsten, met vermelding van de hoofdsom en de
rente hetzij van de aangekochte of belegde, hetzij van de
verkochte of afgeloste waarde, met aanwijzing ook van het
besluit waarbij de aan- of verkoop is goedgekeurd en van de
bestemming, die aan de verkochte of afgeloste waarde is
gegeven.

Art. 8.

Op den 1en Juli van het jaar, volgende op dat waarvoor
de begrooting is opgemaakt, wordt de dienst der begrooting
gesloten en daarop geen ontvangst of uitgaaf meer toegelaten.

Gelden, tot een gesloten dienst behoorende doch na de
sluiting ontvangen, komen als ontvangst van den loopenden
dienst op den memoriepost onder art. 12 sub *a* Hoofdstuk VII.

Uitgaven, tot een gesloten dienst behoorende en eerst na de sluiting nog te doen, kunnen uit den loopenden dienst worden gekweten hetzij uit den post van onvoorziene uitgaven hetzij met aanwijzing van andere middelen tot dekking overeenkomstig art. 213 der gemeentewet.

Art. 9.

Voor geen andere af- en overschrijving op de posten onder Hoofdstuk XV der uitgaven (Onvoorziene uitgaven) wordt in den loop van den dienst machtiging verleend dan voor overschrijving van art. 2 op art. 1 van dit hoofdstuk.

Van de uitgaafposten, te vermelden onder art. 2 van dit Hoofdstuk, teneinde overeenkomstig art. 214 der gemeentewet onze machtiging bij de begrooting zelve te verkrijgen om van gezegd artikel op de vermelde posten af- en over te schrijven, zijn uitgesloten vaste posten van uitgaaf, waaronder die voor jaarwedden en dergelijke, posten voor subsidiën aan instellingen van liefdadigheid en de post van kosten voor verspreidingen van de stembureaux.

Art. 10.

De begrooting wordt jaarlijks, binnen vijf dagen nadat zij door den Raad is vastgesteld, met inachtneming van den termijn van inzending, gesteld in art. 207 tweede lid der gemeentewet, in tweevoud aan ons toegezonden.

MODEL VOOR DE BEGROOTING

DER

INKOMSTEN EN UITGAVEN

VAN DE

GEMEENTEN IN NOORDBRABANT.

I N K O M S T E N .

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk I.	HOOFDSTUK I. <i>Ontvangsten wegens vroegere diensten.</i>	
Art. 1.	Batig saldo der door ^{Gedeputeerde Staten} den Raad voorloopig gesloten rekening over het dienstjaar 19 , voor zoover de Raad daaraan niet reeds eene bepaalde bestemming heeft gegeven f	
" 2.	Gedeelte van het vermoedelijk batig slot der rekening van f	
	Totaal van het 1e Hoofdstuk. f	
Hoofdstuk II.	HOOFDSTUK II. <i>Inkomsten uit bezittingen.</i>	
Art. 1.	Huur van huizen en andere gebouwen, als: a. f b. -	
" 2.	Opbrengst van verpachte landerijen, als: a. van bouwlanden f b. van hooilanden - c. van weilanden -	
" 3.	Opbrengst van weigelden als: a. van de gemeenteweide . . . f b. van broekgronden - c. -	
Art. 4.	Opbrengst van onderhandsche ingebruik- geving van onontgonnen gronden, als: a. tot het beweiden met schapen enz. f b. tot het steken van turf . . - c. " " " " heiplaggen - d. " " halen van leem en zand -	
" 5.	Opbrengst van verkoopingën, als: a. van boomen f b. van hakhout - c. van turf - d. van heiplaggen -	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 6.	Vergoeding voor het recht van opstal om op kanten van opeubare wegen te mogen planten. f	
" 7.	Opbrengst der jachtverpachting -	
" 8.	" van visscherijen -	
" 9.	Cijnsen en erfpachten -	
" 10.	Recognitiën -	
" 11.	Verkoop van oude materialen en andere roerende goederen. -	
" 12.	Renten van kapitalen, als: a. inschrijvingen op de Groot-boeken der Nationale Schuld . . f b. schuldbrieven ten laste der Provincie - c. schuldbrieven ten laste van gemeenten - d. hypothecaireschuldvorderingen . e. tijdelijke belegging van kasgeld -	
Art. 13.	Opbrengst van veren en andere werken of inrichtingen, geheel of voor een gedeelte buiten de gemeente gelegen doch voor hare rekening onderhouden f Totaal van het IIe Hoofdstuk . . f	
	HOOFDSTUK III.	
Hoofdstuk III.	<i>Inkomsten wegens diensten door de gemeente bewezen.</i>	
Afdeeling 1.	Afdeeling I. <i>Heffingen als belastingen geregeld.</i>	
Art. 1.	Secretarie-leges f	
" 2.	Rechten voor afschriften of uittreksels uit de akten van geboorten, huwelijken, echtscheidingen en overlijden [wet van 23 April 1879 (Stbl. Nr. 72) i° K. B. van 26 September 1879 (Stbl. Nr. 155)] f	
" 3.	Rechten wegens huwelijksvoltrekking op anderen tijd of op andere wijze dan waarop zij volgens het voorschrift van art. 4 der wet van 23 April 1879 (Stbl. Nr. 72) kosteloos plaats heeft f	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 4.	Heffing voor het gebruik van openbare gronden en wateren f	
" 5.	Opbrengst van:	
	a. bruggelden f	
	b. kaagelden -	
	c. havengelden -	
	d. kraagelden -	
	e. veergelden -	
	Samen f	
" 6.	Opbrengst van:	
	a. marktgelden en gelden voor het gebruik van banken of staan- plaatsen in hallen enz. f	
	b. wijk-, weeg- en meetloon . . -	
	c. keurloonen -	
	Samen f	
" 7.	Heffing voor het schutten van vee . . f	
" 8.	Begrafnisrechten -	
" 9.	Schoolgelden:	
	a. voor lager onderwijs f	
	b. voor middelbaar onderwijs . -	
	c. voor het gymnasium -	
	d. voor bewaarscholen -	
	e. voor scholen -	
" 10.	Heffing van rechten voor uitvoering of herstel van werken uitsluitend ten behoeve van particulieren f	
" 11.	Heffing voor	
" 12.	Vergoeding van de Provincie voor den afkoop van tollén -	
	Totaal der Ie afdeeling f	
Afdeeling II.	AFDEELING II.	
	<i>Inkomsten wegens inrichtingen van nijverheid en bedrijf.</i>	
	Ontvangsten ter zake van:	
Art. 1.	de gasfabriek f	
" 2.	de waterleiding -	
" 3.	de electriciteitsfabriek -	
" 4.	de telefoon -	
	<i>Transporteeren f</i>	

Ramingen voor het ge-
 val, dat geen regelen zijn
 gesteld als bedoeld bij
 het e lid van art 4bis
 der gemeentewet.

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.		AARD DER INKOMSTEN.		Geraamd bedrag.
Art. 1. " 2. " 3. " 4.	Ramingen voor het geval dat regelen zijn gesteld als bedoeld bij het le lid van art. 114bis der gemeentewet.	de gasfabriek	<i>Transport f</i>	
		Aan de gemeente kas af te dragen	a. renten van voor het bedrijf aangegane leenin- gen	f
			b. aflossing op leenin- gen als voor	-
			c. winstsaldo	-
		de waterleiding		
		Aan de gemeente kas af te dragen	a. renten van voor het bedrijf aangegane leenin- gen	f
			b. aflossing op leenin- gen als voor	-
			c. winstsaldo	-
		de electriciteitsfabriek		
		Aan de gemeente- kas af te dragen	a. renten van voor het bedrijf aangegane leenin- gen	f
			b. aflossing op leenin- gen als voor	-
			c. winstsaldo	-
		de telefoon		
		Aan de gemeente- kas af te dragen	a. renten van voor het bedrijf aangegane leenin- gen	f
			b. aflossing op leenin- gen als voor	-
			c. winstsaldo	-
Totaal der Ite afdeeling.			f	
" " Ie " "			-	
Totaal van het IIIe Hoofdstuk			f	
Hoofdstuk IV.				
HOODSTUK IV.				
<i>Opbrengst der plaatselijke belastingen niet onder het vorige hoofdstuk vallende.</i>				
Afdeeling I.				
AFDEELING I.				
<i>Opcenten op 's Rijks directe belastingen.</i>				
Art. 1.	 opcenten op de hoofdsom der be- lasting op de gebouwde eigendommen f			
<i>Transporteeren f</i>				

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 2.	 opcenten op de hoofdsom der be- lasting op de ongebouwde eigendommen f	
„ 3.	 opcenten op de hoofdsom der per- soneele belasting -	
	Totaal der Ie Afdeeling f	
Afdeeling II.	AFDEELING II. <i>Eigen plaatselijke belastingen.</i>	
Art. 1.	Hoofdelijke omslag f	
„ 2.	Belasting op de honden. -	
„ 3.	Belasting op tooneelvertooningen en an- dere openbare gemakkelijkheden f	
„ 4.	Belasting wegens gebouwde eigendom- men, die zelve of wier aanhoorigheden aan de openbare straten of wegen belenden (art. 240i.) f	
Art. 5.	Belasting wegens gebouwde eigendommen en hunne aanhoorigheden, die gelegen zijn in bepaalde gedeelten der gemeenten (art. 240j) f	
	Totaal der IIe afdeeling f	
Afdeeling III.	AFDEELING III. <i>Belasting krachtens bijzondere wetten.</i>	
Art. 1.	Opbrengst van het vergunningsrecht we- gens verkoop van sterken drank in het klein f	
	Totaal der IIIe afdeeling f	
	„ „ IIe „ -	
	„ „ Ie „ -	
	Totaal van het IVe Hoofdstuk f	
Hoofdstuk V.	HOOFDSTUK V. <i>Uitkeeringen aan de gemeente.</i>	
Art. 1.	Uitkeering van het Rijk overeenkomstig de artt. 1 tot en met 9 ^{bis} der wet van 24 Mei 1897 (Stbl. Nr. 156), aangevuld bij art. 4 der wet van 3 Juni 1905 (Stbl. Nr. 151.) f	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 2	Uitkeering van het Rijk overeenkomstig art. 10 der wet van 24 Mei 1897 (Stbl. Nr. 156)	f
" 3.	Bijdrage van het Rijk krachtens art. 48, eerste lid sub 1, der wet op het lager onderwijs	f
" 4.	Bijdrage van het Rijk krachtens art. 49, der wet op het lager onderwijs (herhalingsonderwijs)	f
" 5.	Vergoeding van het Rijk ter vervanging van vroegere Rijksjaarwedden	f
" 6.	Subsidie van het Rijk ingevolge art 53 der wet op het lager onderwijs in de gewone kosten van dat onderwijs	f
" 7.	Bijdragen voor vakscholen en cursussen, als:	
	a. voor teekenscholen: { van het Rijk f van de Provincie van gemeenten en anderen	-
	b.	-
	c.	-
" 8.	Bijdrage van het Rijk voor het gymnasium	f
" 9.	Subsidiën van het Rijk en de Provincie in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen	f
" 10.	Bijdragen van particulieren in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen	f
" 11.	Vergoeding van het Rijk wegens bestel- loon van telegrammen	f
" 12.	Bijdragen van het Rijk krachtens art. 33, 3e lid, der woningwet	f
" 13.	Bijdragen voor bijzondere doeleinden door Rijk, Provincie, instellingen of bijzondere personen verstrekt t. w.:	f
" 14.	Bijdragen van andere gemeenten in de kosten van gemeenschappelijke zaken of ingevolge gemeenschappelijke regelingen	f
	Totaal van het Ve Hoofdstuk	f

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk VI.	HOOFDSTUK VI.	
	<i>Ontvangsten van verschillenden aard en toevallige baten.</i>	
Art 1.	Teruggaaf van het Rijk: a. wegens bij voorschot verstrekte geldten in zake nationale militie f b. wegens bij voorschot gedane be- talingen in zake onteigening en ont- smetting ter bestrijding van besmette- lijke ziekte (wet 4 Dec. 1872 Stbl. Nr. 134) f c. wegens andere dan de sub a en b genoemde bij voorschot gedane be- talingen f	
	Samen f	
" 2.	Vergoeding van het Rijk voor het gebruik van militaire kazernen, stallen, enz. . . f	
" 3.	Rente en aflossing van voorschotten, ver- leend in het belang van verbetering der volkshuisvesting f	
" 4.	Teruggaaf van voorschotten, aan ambte- naren verstrekt voor het doen van uitgaven ten behoeve van de gemeente f	
" 5.	Teruggaaf van zegelgeldten van aanslag- biljetten wegens belastingen en heffingen f	
" 6.	Teruggaaf van kosten van ontsmetting, voor zoover niet onder andere artikelen vallende f	
" 7.	Boeten wegens overtreding in zake plaat- selijke belastingen, opbrengst van geschut vee en niet gereclameerde voorwerpen . f	
" 8.	Opbrengst van den verkoop van asch en vuilnis f	
" 9.	Opbrengst van verkochte springstieren f	
" 10.	Bedongen ongelden bij aanbesteding tot bestrijding der kosten daarop vallende . f	
" 11.	Pensioensbijdragen van onderwijzers en leeraren: a. bij het lager onderwijs. f b. " " middelbaar onderwijs - c. " " gymnasium -	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag
Art. 12.	<i>Transport f</i> Alle andere ontvangsten, niet tot de vorige behoorende, als: <i>a.</i> ontvangsten tot vorige dienstjaren behoorende en eerst na hunne afsluiting ingekomen Memorie <i>b.</i> ontvangsten ter zake van onderwerpen, waarvoor geen post op de begrooting is uitgetrokken Memorie. Totaal van het VI Hoofdstuk f	
Hoofdstuk VII.	HOOFDSTUK VII. <i>Buitengewone ontvangsten.</i>	
Art. 1.	Opbrengst van den verkoop van onroerend goed (waaronder ook opbrengst van buitengewone verkooping van boomen) f	
" 2.	Opbrengst van:	
	<i>a.</i> verkoop van inschrijving op het Grootboek -	
	<i>b.</i> verkoop of aflossing van schuldbrieven ten laste der Provincie -	
	<i>c.</i> verkoop of aflossing van schuldbrieven ten laste van gemeenten. -	
	<i>d.</i> teruggenomen kapitaal -	
" 3.	Opbrengst van geldleeningen voor buitengewone uitgaven f	
" 4.	Opbrengst van tijdelijke geldleening ter voorziening in kasgeld f	
" 5.	Legaten en giften ter belegging bestemd f	
" 6.	Voorschot van het Rijk in het belang van de verbetering der volkshuisvesting . . . f	
" 7.	Bijdrage van het Rijk krachtens art. 48, eerste lid sub 2, der wet op het lager onderwijs voor schoolbouw f	
" 8.	Idem krachtens art. 53 der wet op het lager onderwijs voor schoolbouw f	
" 9.	Bijdragen in de kosten van buitengewone werken f	
" 10.	Vergoeding van brandschade f	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER INKOMSTEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 11.	Berekende afschrijving op aan waardevermindering onderhevige activa en reserve voor bijzondere doeleinden in het beheer van gemeentebedrijven, waarvoor regelen zijn gesteld als bedoeld bij art. 114 ^{is} der gemeentewet f	
	a. Gasfabriek { 1 ^o . afschrijving - 2 ^o . reserve -	
	b. Waterleiding { 1 ^o . afschrijving - 2 ^o . reserve -	
	c. Electriciteitsfabriek { 1 ^o . afschrijving - 2 ^o . reserve -	
	d. Telefoon { 1 ^o . afschrijving - 2 ^o . reserve -	
		
" 12.	Andere buitengewone inkomsten niet tot boven omschrevene behoorende (afzonderlijk te noemen) f	
	Totaal van het VIIe Hoofdstuk f	

VERZAMELING DER INKOMSTEN.

Hoofdstuk	I. Ontvangsten wegens vroegere diensten	f
"	II. Inkomsten uit bezittingen	-
"	III. Inkomsten wegens diensten door de gemeente bewezen	-
"	IV. Opbrengst der plaatselijke belastingen, niet onder het vorige hoofdstuk vallende	-
"	V. Uitkeeringen aan de gemeente	-
"	VI. Ontvangsten van verschillenden aard en toevallige baten	-
"	VII. Buitengewone ontvangsten	-
	Totaal der Inkomsten	f

UITGAVEN.

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk I.	HOOFDSTUK I.	
	<i>Nadeelig saldo.</i>	
	Nadeelig saldo der rekening van	f
Hoofdstuk II.	HOOFDSTUK II.	
	<i>Algemeen Bestuur der gemeente.</i>	
Afdeeling I.	Afdeeling I.	
Art. 1.	Jaarwedde van den Burgemeester.	f
" 2.	Jaarwedden van de Wethouders .	-
" 3.	Jaarwedde van den Secretaris .	-
" 4.	" " " Ontvanger .	-
" 5.	Presentiegelden der leden van den Raad	-
" 6.	Jaarwedden van de ambtenaren en be- dienden der gemeente-secretarie, den con- cierge en de boden	f
" 7.	Schrijffloonen	-
" 8.	Schrijf- en bureaubehoeften, briefporten, vrachtlloonen en andere kleine uitgaven f	f
" 9.	Kosten van stukken, die ten behoeve der gemeente gedrukt worden	f
" 10.	Kosten van het onderhouden en schoon- houden van het gebouw of vertrek, bestemd voor de vergadering van den Raad, van Burgemeester en Wethouders en voor se- cretarie.	f
" 11.	Huur van dit gebouw of vertrek, waar dit geen gemeente-eigendom is.	f
" 12.	Onderhoud en aankoop van meubelen voor dit gebouw of vertrek	f
" 13.	Kosten van verlichting en verwarming van dit gebouw of vertrek	f
" 14.	Kosten van het abonnement: a. op het Staatsblad. f b. " " Provinciaalblad . - c. de notulen der Provinciale Staten - d	
" 15.	Kosten van aankoop en inbinden van boekwerken	f
" 16.	Kosten van het archief.	-
" 17.	Kosten van aanplakken en omroepen - <i>Transporteeren</i> f	f

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 18	Kosten van het plaatsen van advertentiën	f
" 19.	Kosten van het aanleggen en bijhouden der leggers van openbare wegen en waterleidingen	f
" 20.	Kosten van het register van bevelschriften met de zegels	f
" 21.	Zegels en dergelijke	-
" 22.	Reis- en verblijfkosten :	
	<i>a.</i> voor commissiën door den raad benoemd	f
	<i>b.</i> wegens de verkiezingen.	-
	<i>c.</i> voor leden van het bestuur of ambtenaren der gemeente wegens dienstreizen	-
	Totaal der Ie afdeeling f	
Afdeeling II.	Afdeeling II.	
	<i>Personeel en andere kosten ter zake van bijzondere verrichtingen.</i>	
Art. 1.	Kosten van de kiezerslijsten en van het uitoefenen der kiesverrichtingen	f
" 2.	Kosten van versprekingen van het stembureau	f
" 3.	Kosten van de dubbelen der leggers en plans van het kadaster	f
" 4.	Bezoldiging der Ambtenaren van den Burgerlijken Stand	f
" 5.	Overige kosten vanden Burgerlijken Stand .	-
" 6.	Kosten van de bevolkingsregisters en van de huisnummering	f
" 7.	Bezoldiging van wijkmeesters of bevolkingsagenten	f
" 8.	Kosten vallende op het houden der loting voor de nationale militie	f
" 9.	Kosten van begeleiding van militieplichtigen	f
	Totaal der IIe afdeeling. f	
	" " Ie "	-
	Totaal van het IIe Hoofdstuk f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk III.	HOOFDSTUK III. <i>Kosten van toezicht op de invordering van de plaatselijke belastingen.</i>	
Art. 1.	a. Jaarwedden f b. Veranderlijke belooningen - c. Verdere kosten op de invordering vallende -	
" 2.	Teruggaaf van belasting f	
" 3.	Uitkeering aan het Rijk van het aandeel in de kwade posten wegens de directe belastingen [wetten van 29 Juli 1848 (Stbl. Nr. 32) en 18 Sept. 1852 (Stbl. Nr. 177)] f	
" 4.	Vergoeding aan het Rijk van 2 1/2 pct. van het onzuiver bedrag der grond- en personeele belasting ten behoeve der gemeente geheven, voor zoover de opcenten betreft f	
Art. 5.	Belooning der schatters en herschatters van de huurwaarde der localiteiten, waarvoor vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is verleend f Totaal van het IIIe Hoofdstuk. f	
Hoofdstuk IV.	HOOFDSTUK IV. <i>Kosten der openbare veiligheid</i>	
Afdeeling I.	Afdeeling I. <i>Kosten der politie.</i>	
Art. 1.	Jaarwedden der ambtenaren van de politie: a. van den Commissaris van politie f b. van de inspecteurs en agenten van politie en van de veldwachters -	
" 2.	Kleeding en uitrusting der politiedienaars en veldwachters f	
" 3.	Onkosten van de nacht- en stille wachten f	
" 4.	Kosten van bureaux en wach huizen der politie alsmede van licht en brandstoffen voor die lokalen f	
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 5	Kosten van de woning der veldwachters f	
" 6	Bureaubehoefden f	
" 7.	Kosten van bewaring der gearresteerden -	
" 8.	Overige uitgaven der politie -	
	Totaal der Ie afdeeling . . . -	
Afdeeling II.	Afdeeling II.	
	<i>Kosten van brandweer en openbare verlichting.</i>	
Art 1.	Onderhoud van brandspuithuizen, brand- blusch- en reddingsmiddelen f	
" 2.	Belooningen en premien aan het brand- spuitpersoneel en kosten van oefeningen van het personeel f	
" 3.	Onderhoud der lantaarns en verdere kosten der verlichting f	
	Totaal der IIe afdeeling . f	
	" " Ie " -	
	Totaal van het IVe Hoofdstuk - f	
Hoofdstuk V.	HOOFDSTUK V.	
	<i>Kosten der plaatselijke zorg voor de volks- gezondheid en volkshuisvesting.</i>	
Art. 1.	Toelage aan de gezondheidscommissie. f	
" 2.	Kosten voor de bouwpolitie -	
" 3.	Annuiteiten aan het Rijk verschuldigd ter zake van ontvangen voorschotten in het belang van de verbetering der volkshuisvesting f	
" 4.	Bijdragen ter tegemoetkoming in de betu- ling van rente en aflossing van een door de gemeente verleend voorschot in het belang van de verbetering der volkshuisvesting. f	
" 5.	Kosten van vaccinatie -	
" 6.	Kosten van doodschouw. -	
" 7.	Kosten ter voorkoming en bestrijding van besmettelijke ziekten (wet 4 Dec. 1872 Stbl. Nr. 134.) f	
" 8.	Kosten van het slachthuis en van keuring van slachtvee en vleesch f	
" 9.	Kosten van keuring van andere levens- middelen f	
	Totaal van het Ve Hoofdstuk . f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk VI.	HOOFDSTUK VI. <i>Kosten van openbare werken.</i>	
Art. 1.	Jaarwedden van het personeel ten dienste van het beheer der openbare werken, zooover niet onder de volgende artikelen begrepen f	
„ 2.	Onderhoud van den toren, van poorten kazernen en dergelijke gebouwen voor den openbaren dienst bestemd, niet in andere hoofdstukken begrepen f	
„ 3.	Onderhoud van wegen, straten en pleinen, bruggen en riolen, als: a. kunstwegen, straten en pleinen f b. gewone of landwegen . . . - c. bruggen duikers en riolen . . -	
„ 4.	Onderhoud van wandelplaatsen en plantsoenen f	
„ 5.	Kosten van bruggen met bediening en overzetveren: a. jaarwedden van het personeel voor de bediening f b. overige kosten -	
„ 6.	Onderhoud van pompen f	
„ 7.	Kosten van havens, vaarten, kaaimuren, sluizen en andere waterwerken: a. jaarwedden van het personeel f b. overige kosten -	
„ 8.	Onderhoud en bediening van klokken, uurwerken, speelwerken en dergelijke . f	
„ 9.	Kosten van de algemeene begraafplaats, van het lijkenhuis en van begraven: a. jaarwedden f b. overige kosten -	
„ 10.	Kosten van het ophalen van aschen vuilnis f	
„ 11.	Dag- en weekgelden van werklieden, voor zoover die niet tot andere posten van dit hoofdstuk zijn te brengen f	
	Totaal van het VIe Hoofdstuk . f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk VII	HOOFDSTUK VII.	
	<i>Kosten van inrichtingen van nijverheid en bedrijf.</i>	
Art. 1.	Uitgaven voor de exploitatie der gasfabriek f	
" 2.	Idem der waterleiding	-
" 3.	Idem der electriciteitsfabriek	-
" 4.	Idem der telefoon	-
		-
Art. 1.	Steun der gemeentekas in de exploitatie der gasfabriek	f
" 2.	Idem der waterleiding	-
" 3.	Idem der electriciteitsfabriek	-
" 4.	Idem der telefoon	-
		-
	Totaal van het VIIe Hoofdstuk f	
Hoofdstuk VIII	HOOFDSTUK VIII.	
	<i>Kosten van het onderwijs.</i>	
Afdeeling 1.	Afdeeling I	
	<i>Lager onderwijs.</i>	
Art. 1.	Jaarwedden van het onderwijzend personeel f	
" 2.	Huishuur van het onderwijzend personeel:	
	a. vergoeding voor de hoofden	
	der scholen wegens gemis van vrije	
	woning	f
	b. tegemoetkoming aan onder-	
	wijzers voor huishuur	-
" 3.	Toelagen en bijdragen tot opleiding van	
	onderwijzers	f
" 4.	Kosten van het herhalingsonderwijs:	
	a. bezoldiging.	f
	b. overige kosten	-
" 5.	Storting van de pensioensbijdragen bij	
	den arrondissements-betalemeester.	f
" 6.	Kosten van instandhouding van schoollo-	
	kalen en onderwijzerswoningen	f
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i>	
Art. 7.	Huur van schoollokalen en onderwijzers- woningen	f
„ 8.	Kosten van het aanschaffen en onder- houden van schoolmeubelen	f
„ 9.	Kosten van het aanschaffen en onderhou- den van schoolboeken, leermiddelen en schoolbehoeften	f
„ 10.	Kosten van verlichting, verwarming en schoonhouden der schoollokalen	f
„ 11.	Kosten van het plaatselijk schooltoezicht	f
„ 12.	Kosten der commissie tot wering van schoolverzuim	f
„ 13.	Kosten van examens en proeffessen der onderwijzers	f
„ 14.	Kosten van schoolbibliotheken	-
„ 15.	Kosten van belooningen en eereblijken .	-
„ 16.	Bijdragen aan andere gemeenten in zake het lager onderwijs	f
	Totaal der Ie afdeeling	f
Afdeeling II.	Afdeeling II.	
	<i>Middelbaar en hooger onderwijs.</i>	
Art. 1.	Kosten voor de middelbare scholen (be- halve vakscholen):	
	a. jaarwedden van het onder- wijzend personeel	f
	b. kosten van schoolboeken en schoolbehoeften	-
	c. vuur en licht in de school	-
	d. onderhoud der gebouwen, meubelen enz.	-
„ 2.	Kosten voor vakscholen, als:	
	a.	f
	b.	-
„ 3.	Kosten van het plaatselijk toezicht op het middelbaar onderwijs	f
„ 4.	Kosten voor het gymnasium:	
	a. jaarwedden van het onder- wijzend personeel	f
	b. kosten van schoolboeken en schoolbehoeften	-
	<i>Transporteeren f</i>	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
	<i>Transport f</i> c. vuur en licht in de school . f d. onderhoud der gebouwen, meubelen, enz. -	
Art. 5.	Kosten van het plaatselijk toezicht op het gymnasium f	
„ 6.	Storting van pensioensbijdragen bij den arrondissements-betalemeester:	
	a. voor het middelbaar onder- wijs f	
	b. voor het gymnasium . . . -	
	Totaal der IIe afdeeling f	
Afdeeling III.	Afdeeling III.	
	<i>Andere uitgaven voor onderwijs of tot be- vordering van kunst en wetenschap.</i>	
Art. 1.	Kosten der bewaarscholen:	
	a. gemeentelijke bewaarschool. f	
	b. subsidie voor bijzondere be- waarscholen -	
„ 2.	Kosten van schoolartsen f	
„ 3.	Kosten van verstrekking van gemeente- wege van voeding en kleeding aan school- gaande kinderen f	
„ 4.	Subsiën aan vereenigingen in het be- lang van de voeding en kleeding van school- gaande kinderen f	
„ 5.	Kosten van het voorbereidend militair onderwijs f	
„ 6.	Kosten voor musea of openbare biblio- theken f	
„ 7.	Uitgaven voor feestviering. -	
„ 8.	Uitgaven voor muziekkorpsen:	
	a. gemeentelijk muziekkorps f	
	b. subsidie -	
	Totaal der IIIe afdeeling. f	
	„ „ IIe „ . -	
	„ „ Ie „ . -	
	Totaal van het VIIIe Hoofdstuk. f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk IX.	HOOFDSTUK IX. <i>Kosten van het armwezen.</i>	
Art. 1.	Belooningen van geneeskundigen, heelmeesters, vroedmeesters, vroedvrouwen	f
„ 2.	Kosten van geneesmiddelen	-
„ 3.	Kosten van overbrenging, plaatsing en verpleging van arme krankzinnigen	f
„ 4.	Teruggaaf aan het Rijk en aan de Provincie uit de bijdragen van particulieren voor de verpleging van arme krankzinnigen	f
„ 5.	Subsidiën aan godshuizen te weten :	
	<i>a.</i>	f
	<i>b.</i>	-
„ 6.	Subsidiën aan armbesturen, te weten :	
	<i>a.</i>	f
	<i>b.</i>	-
„ 7.	Kosten van rechtstreekschen onderstand aan armen uit een politiair oogpunt door de gemeente verstrekt	f
	Totaal van het IXe Hoofdstuk.	f
Hoofdstuk X.	HOOFDSTUK X. <i>Kosten voor landbouw, handel en nijverheid.</i>	
Art. 1.	Toelage aan den veearts	f
„ 2.	Kosten der kamer van koophandel en fabrieken	f
„ 3.	Kosten ter zake van den ijk en herijk der maten en gewichten	f
„ 4.	Kosten ter zake van hulptelegraafkanalen en bestelling van telegrammen.	f
„ 5.	Premiën voor springstieren	-
„ 6.	„ „ markten	-
„ 7.	Subsidiën voor openbare middelen van vervoer	f
„ 8.	Keuring van openbare middelen van vervoer	f
	Totaal van het X Hoofdstuk.	f

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdstuk XI.	HOOFDSTUK XI. <i>Kosten van beheer van bezittingen.</i>	
Art. 1.	Grondlasten	f
2	Dijk- en polderlasten	-
3.	Erfpachten, grondrenten enz.	-
4.	Jaarwedden, loonen en verdere kosten van beheer voor opzicht, onderhoud, ver- betering, exploitatie enz. van gemeente- eigendommen	f
5.	Kosten van brandverzekering	-
6.	Kosten van onderhoud van post- en tele- graafkantoren (behalve hulptelegraafkan- toren.)	f
7.	Kosten vallende op verhuringen en ver- koopingen	f
8.	Kosten van het innen van renten enz. -	-
	Totaal van het XI Hoofdstuk. f	
Hoofdst. XII.	HOOFDSTUK XII. <i>Uitgaven wegens gemeenteschulden.</i>	
Art. 1.	Renten van geldleeningen	f
2.	Graan- en geldrenten	-
3.	Aflossing van geldleeningen	-
4.	Uitbetaling van achtergebleven schuld- brieven en coupons	f
5.	Afbetaling van annuïteiten voor geldlee- leningen verschuldigd	f
6.	Rente van tijdelijk ter voorziening in kasgeld opgenomen gelden	f
7.	Belegging van gelden tot het herkrijgen van vervreemde kapitalen	f
	Totaal van het XIIe Hoofdstuk. f	
Hoofdst. XIII.	HOOFDSTUK XIII. <i>Uitgaven voor verzekering en pensionneering van personeel in dienst der gemeente.</i>	
Art. 1.	Verzekering tegen ongevallen enz.	f
2.	Pensioenen	-
3.	Wachtgelden	-
	Totaal van het XIIIe Hoofdstuk. f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdst. XIV.	HOOFDSTUK XIV. <i>Andere uitgaven, niet onder de vorige begrepen.</i>	
Art. 1.	Voorschotten ten behoeve van het Rijk: a. reiskosten aan militieplichtigen f b. kosten in zake onteigening en ontsmetting ter bestrijding van be- smettelijke ziekten (wet van 4 De- cember 1872, Stbl. Nr. 134) f c. wegens betalingen van allerlei aard f	
„ 2.	Voorschotten aan ambtenaren der ge- meente, ten einde daaruit voorloopig kleine betalingen ten behoeve der gemeente te doen f	
„ 3.	Kosten vallende op het voeren van ge- dingen en onverhaalbare kosten van ver- volging f	
„ 4.	Kosten van rechtskundig of ander des- kundig onderzoek f	
„ 5.	Kosten vallende op gewone aanbeste- dingen f	
	Totaal van het XIVe Hoofdstuk f	
Hoofdst. XV.	HOOFDSTUK XV. <i>Onvoorziene uitgaven.</i>	
Art. 1.	Onvoorziene uitgaven ingevolge art. 205 lett. w. der gemeentewet, met goedkeuring van Gedeputeerde Staten te doen . . . f	
„ 2	Wanneer voor een der posten van uitgaaf, begrepen in de volgende artikelen: geen genoegzame som mocht zijn uitge- trokken, kan het ontbrekende bedrag met toestemming van den Raad, volgens art. 215 der gemeentewet, en indien hogere goedkeuring, voor het geval dat deze ver- eischt wordt, is verkregen, aangevuld worden door af- en overschrijving uit den post al- hier uitgetrokken ten bedrage van . . . f	
	Totaal van het XVe Hoofdstuk f	

Hoofdstuk. Afdeeling. Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	Geraamd bedrag.
Hoofdst. XVI.	HOOFDSTUK XVI. <i>Uitgaven welke, zoo noodig, door buitengewone ontvangsten mogen gedekt worden.</i>	
Art. 1.	Aankoop van rentegevende waarden f	
„ 2.	Buitengewone aflossing van geldleeningen f	
„ 3.	Afkoop van door de gemeente verschul- digde lasten f	
„ 4.	Kosten van het sluiten van geldleeningen f	
„ 5.	Aflossing van tijdelijk ter voorziening in de behoefte van kasgeld opgenomen gelden f	
„ 6.	Tijdelijke belegging van kasgeld -	
„ 7.	Voorschotten in het belang van de ver- betering der volkshuisvesting f	
„ 8.	Kosten van: a. stichting of verbouw van scholen f b. idem van onderwijzerswoningen - c. aanschaffing van schoolmeubelen -	
„ 9.	Kosten van in ontginning brengen van woeste gronden f	
„ 10.	Kosten van andere buitengewone werken, die uit buitengewone ontvangsten bestreden mogen worden (afzonderlijk te noemen). f	
„ 11.	Kosten van aanbesteding wegens buiten- gewone werken. f	
	Totaal van het XVIe Hoofdstuk. f	

VERZAMELING DER UITGAVEN.

Hoofdstuk	I.	Nadeelig saldo	f
"	II.	Algemeen bestuur der gemeente .	-
"	III.	Kosten van toezicht op de invordering van de plaatselijke belastingen .	-
"	IV.	Kosten van openbare veiligheid .	-
"	V.	Kosten der plaatselijke zorg voor de volksgezondheid en volkshuisvesting	-
"	VI.	Kosten van openbare werken .	-
"	VII.	Kosten van inrichtingen van nijver- heid en bedrijf	-
"	VIII.	Kosten van het onderwijs . . .	-
"	IX.	Kosten van het armwezen . . .	-
"	X.	Kosten voor landbouw, handel en nij- verheid	-
"	XI.	Kosten van beheer van bezittingen	
"	XII.	Uitgaven wegens gemeenteschulden .	
"	XIII.	Uitgaven voor verzekering en pension- neering van personeel in dienst der gemeente	-
"	XIV.	Andere uitgaven, niet onder de vorige begrepen	-
"	XV.	Onvoorziene uitgaven	-
"	XVI.	Uitgaven welke, zoo noodig, door bui- tengewone ontvangsten gedekt kun- nen worden	-
Totaal der uitgaven.			f

BALANS.

Inkomsten der gemeente	.	.	.	.	f
Uitgaven „ „	.	.	.	.	-

Deze begrooting aan den gemeenteraad aangeboden den
is, ingevolge art. 203 der gemeentewet van den
tot den op de secretarie der gemeente voor een ieder
ter inzage gelegd.

Aldus vastgesteld door den Raad der gemeente
in zijne openbare vergadering van den 19 .

De

De Burgemeester,

Behoort bij het besluit van goedkeuring genomen door
de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant in hunne ver-
gadering van 19 G. Nr.

Mij bekend,

De Griffier der Staten van Noordbrabant,

Gemeente

Memorie van Toelichting

van de Begroting van Inkomsten en Uitgaven voor den Dienst van 19

Hoofdstuk	Afdeeling	Artikel	GERAAMD BEDRAG.	BEDRAG van het VORIG JAAR.	TOELICHTING.

Provincie
NOORDBRABANT.

Model B.

GEMEENTE

Begrooting, dienst 19 .

STAAT

ter toelichting van de begrootingsposten:

Bijdrage van het Rijk overeenkomstig art. 48, eerste lid sub. 1, der wet op het lager onderwijs (Hoofdstuk V, art. 3 der ontvangsten).

Jaarwedden van het onderwijzend personeel (Hoofdstuk VIII, Afd. I, art. 1 der uitgaven) en

Huishuur van het onderwijzend personeel (Hoofdstuk VIII, Afd. I, art. 2*a* en *b* der uitgaven).

Plaats waar de school is gelegen	Klasse waartoe de gemeente of het betrokken deel daarvan behoort voor de toepassing van art. 5 der wet op de pers. be- lasting.	Aantal kinderen van 6 jaar en ouder, die de school bezoeken.	Vakken, waarin aan de school onderwijs wordt gegeven	Namen der onderwijzers,		Dagteekening van geboorte der onderwijzers. van bijstand.	Rang (hoofd of onder- wijzer).	Bezit der hoofdakte (ja of neen).	Gehuwd (G), ongehuwd (O) of weduwnaar met inwonende minderjarige kinderen (W).	Aantal dienstjaren op 1 Januari van het begrotingsjaar.	Minimum jaarwedge volgens art. 26, 1e lid, sub 1 en 2e en art. 26, 3e lid, der wet.	Rijksbijdrage volgens art. 48 der wet.	Te genieten jaarwedge.	Vergoeding voor gemis van privé woning of legemoekoming in de huishuur.
				die volgens art. 24 der wet aan de school moeten zijn verbonden, het hoofd hieronder begrepen.	dieaanschool zijn verbonden boven het bij art. 24 gesteld minimum.									
1-				5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Totaal f f f														

Kolom 1. Toelichtingen op de onderscheidene kolommen:

- Kolom 2. Zie de wet van 16 April 1896 (Stbl. no. 72) met de latere wijzigingen daarvan.
 " 3. Bij benadering op te geven het aantal kinderen van 6 jaar en ouder, die vermoedelijk op 15 Januari van het begrotingsjaar de school bezoeken zullen.
 " 5. Hier te vermelden: eerst het hoofd der school, dan de onderwijzers met verplichte hoofdakte en vervolgens de gewone onderwijzers van bijstand, zooveel mogelijk gerangschikt naar anciënniteit.
 " 6. Hier te vermelden alle boven het minimum aanwezige onderwijzers, ook die, waarvoor de wet geen Rijksbijdrage toekent.
 " 5 en 6. In te vullen naar het aantal kinderen in kolom 3 vermeld. Of aan de school een voldoende aantal onderwijzers verbonden is, wordt echter beoordeeld naar het totaal aantal kinderen op 15 Januari.
 " 13. Hieronder ook op te nemen de vergoeding ad f 25 die het Rijk aan de gemeente toekent voor elken onderwijzer, die den leeftijd van 28 jaren bereikt heeft en hetzij gehuwd is, hetzij als weduwnaar inwonende minderjarige kinderen heeft.
 " 14. Hierin niet te begripen de vergoeding voor huishuur.
 " 15. Zie 7e en 8e lid van art. 26 der wet.
 De kolommen 13, 14 en 15 behooren te worden opgeteld.

Provincie
NOORDBRABANT.

Gemeente

MODEL C'.

STAAT betreffende gemeenteschulden, tot toelichting van posten, voorkomende onder Hoofdstuk XII en Hoofdstuk XVI der begrooting voor 19 .

Bestemming der leening.	Jaar waarin de leening het eerst is verantwoord. (1)	Oorspronkelijk bedrag der leening.	Rentetax (percent.)	op de vorige begrooting.		op de aangeboden begrooting.			Afmossing bij het leeningsplan bepaald. (Bijv. f500 — jaarlijks off 250. — om de 2 jaren).
				Restant der leening, waarvoor rente is uitgetrokken.	Rente-bedrag uitgetrokken	Aflossing uitgetrokken	Restant der leening, waarvoor rente is uitgetrokken	Rente-bedrag uitgetrokken	
A. voor behoeften van gemeenten buiten die voor gemeentebedrijven.	a.								
	b.								
	c.								
enz									
B voor gemeentebedrijven, als gasfabriek	a.								
	b.								
	c.								
enz.									
waterleiding	a.								
enz									
telefoon	a.								
enz.									
electriciteitsfabriek	a.								
enz.									
Totaal				f	f	f	f	f	f

¹⁾ De oudere leeningen worden boven die van lateren datum geplaatst. Voor conversieleeningen alleen op te geven het jaar der conversieleening.

PROVINCIE
NOORDBRABANT.

Gemeente

Rentebetaling en aflossing op gemeenteschuld door annuïteiten, begroting 19

Bestemming der annuï- teitsleening (naar de onder- scheidingen op Staat C ¹ .)	Oorspron- kelijk bedrag.	Jaar van be- taling der eerste annuïteit.	Getal annuïteiten,	Getal van de annuïteiten, die reeds zijn af- betaald.	Op de begroo- ting uitgetrok- ken annuïteiten.
				Totaal f	

MODEL C³.

PROVINCIE
NOORDBRABANT.

Gemeente

Belegging van gelden tot het verkrijgen van vreemde kapitalen.

Omschrijving van de buitengewone uitsluiting, waarvoor het kapitaal is vervreemd (naar de onderscheiding op staat C).	Ontvangen bedrag voor het vervreemde kapitaal.	Jaar waarin het kapitaal is vervreemd.	Jaar van de eerste belegging tot herkriften van het kapitaal.	Bedrag, dat door den raad voor jaarlijksche belegging bestemd is.	Bedrag daartoe voor belegging is besteed.	Voor belegging op de begrootheid geramd.
					Totaal f	

In Nr. 28 van het Provinciaal Blad van dit jaar zijn de koninklijk goedgekeurde voorschriften opgenomen voor de inrichting der gemeente-begrooting, welke met ingang van 1 Januari 1911 zullen werken.

Wij meenen Uwe aandacht te moeten vestigen vooral op art. 2 der voorschriften, waarin de vrijheid wordt gegeven om nieuwe artikelen aan de hoofdstukken of afdeelingen toe te voegen.

Bij de inrichting der begrooting is de „statistiek der gemeente-financiën” tot grondslag genomen. Bij de toevoeging van artikelen zal de „Leiddraad” voor deze statistiek zijn te raadplegen ter aanwijzing der plaats, welke die artikelen zullen innemen.

De gemeenten, die thans reeds of mettertijd inkomsten of uitgaven mochten hebben, welke niet in de omschrijvingen van den aard der inkomsten of uitgaven van het model zijn thuis te brengen, en die voor het opmaken der begrooting gebruik maken van materieel, dat in den handel is, zullen voor de aanvulling gebaat zijn met eenige ruimten, die aan het einde van ieder hoofdstuk of iedere afdeeling wordt gelaten.

Het volgende voorbeeld zal kunnen aantoonen, hoe zij dan hebben te handelen.

In het begrootingsmodel zijn niet meer opgenomen inkomsten wegens tiendrecht, omdat die met het genot der schadeloosstelling wegens het vervallen der tiendplichtigheid zullen ophouden. Voorschot als bedoeld bij art. 80 der tiendwet zal echter naar onze meening het best worden uitgetrokken als art. 12a van Hoofdstuk II der inkomsten en dit artikel zal kunnen volgen na het laatste artikel (art. 13) van dat Hoofdstuk.

Is er geen bijzondere reden om een ontvangst- of uitgaafpost, die als nieuw artikel aan een hoofdstuk of een afdeling wordt toegevoegd, eene plaats toe te kennen tusschen de artikelen van het model, en is dus de plaats na het laatste artikel van het model even dienstig, dan kunnen de nummers der artikelen opklimmen. Zoo zal na art. 13 van Hoofdstuk II voornoemd kunnen volgen art. 14 enz.

Waar men voor het opmaken der begrooting geen gebruik maakt van materiaal in den handel, zal natuurlijk tusschenvoeging der artikelen met *a*, *b*, enz. in de door de volgorde aangewezen plaats kunnen geschieden.

In ieder geval moet echter vermeden worden, dat de omschrijving van den aard van den post overeenkomstig het model andere volgnummers van het artikel heeft dan het model bepaalt.

De vraag, of nieuwe artikelen aan die van het model zijn toe te voegen, is niet lichtvaardig te beantwoorden.

Een nauwkeurig onderzoek van het model is noodig, en onmisbaar zal daarvoor zijn omwerking der geheele begrooting van het jaar 1910 op het nieuwe schema, zoodanig dat het volle bedrag der inkomsten en der uitgaven van dat jaar op de aldus omgewerkte begrooting zuiver wordt teruggevonden. Dit is overigens ook noodzakelijk voor het opmaken der Memorie van toelichting bij de begrooting voor 1911.

In verband hiermede willen wij nog de aandacht vestigen op de belangrijke wijziging die het model heeft ondergaan door splitsing ook van de uitgaven in *gewone* en *buitengewone*.

Ten aanzien van den post der buitengewone uitgaven onder art. 5 van Hoofdstuk XVI (Aflossing van tijdelijk ter voorziening van kasgeld opgenomen gelden) merken wij op, dat deze niet is te dekken door buitengewone ontvangsten in het algemeen. Hij correspondeert alleen met de buitengewone ontvangst onder art. 4 van Hoofdstuk VIII der ontvangsten (Opbrengst van tijdelijke geldleening ter

voorziening in kasgeld). De bedoeling is, dat waar de buitengewone ontvangst der tijdelijke geldleening op de begrooting komt, de buitengewone uitgaaf der aflossing van de leening tevens op de begrooting moet voorkomen.

Wij vertrouwen dat de in gebruikneming van het nieuwe model ook de aanleiding moge zijn om onnauwkeurigheden op te ruimen, waar die bij de toewijzing van ramingen op de artikelen mochten zijn ingeslopen.

241

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 October 1912 G nr. 162, aan de gemeentebesturen ;
TOELICHTING BIJ DEN BEGROOTINGSPOST VOOR
ONDERHOUD VAN WATERLEIDINGEN (*Prov.*
Bijbl. 1912 nr. 143).

Meermalen bereiken ons klachten over nalatigheid van gemeentebesturen met betrekking tot het bij artikel 31 van het provinciaal reglement op de waterleidingen aan de gemeente opgelegd onderhoud.

Wij wenschen daarom in de toelichting op artikel 3d van hoofdstuk VI van de begrooting van uitgaven voor het vervolg op duidelijke wijze aannemelijk gemaakt te zien, dat deze post tot een zoodanig bedrag is uitgetrokken, dat aan de verplichting tot onderhoud van waterleidingen behoorlijk kan worden voldaan.

De toelichting zal eene opgave moeten bevatten van het aantal strekkende meters, waarover de onderhoudsplicht der gemeente zich uitstrekt en alle bijzonderheden moeten vermelden, die op de kosten van het onderhoud van invloed zijn. Enz.

242

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 28 Augustus 1913 G nr. 173, aan de gemeentebesturen ; PENSIOENBIJDRAGEN VAN PERSONEEL.

De wetten van 21 Juni 1913 Stbl. Nr. 301 en van 21 Juni 1913 Stbl. Nr. 302, houdende pensioensregeling respectievelijk voor gemeente-ambtenaren en voor weduwen en weezen

van gemeente-ambtenaren en van gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeente-ambtenaren zullen eerlang in de begroting van de meeste gemeenten voorzieningen eischen.

Teneinde de eenvormigheid op dit punt te verzekeren, verzoeken wij U c. q. de bijdrage der gemeente aan het pensioenfonds, naar haren aard gesplitst, onder afzonderlijke volgletters in uitgaaf te ramen onder artikel 2 van Hoofdstuk XIII en de bijdragen der ambtenaren aan de gemeente op gelijke wijze onder artikel 13 van Hoofdstuk V der ontvangsten.

De betrekkelijke posten behooren met cijfers volledig te worden toegelicht.

REKENING.

243

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 November 1868 G nr. 67, aan de gemeentebesturen; INRICHTING VAN GEMEENTEREKENINGEN (Prov. Bijbl. 1868 nr. 112).

Door de Algemeene Rekenkamer zijn ons, na een onderzoek in den zin van art. 59 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* no. 40) van een viertal gemeente-rekeningen over 1866, eenige aanmerkingen medegedeeld die wij vermeenen te moeten overnemen met uitnoodiging aan de Gemeentebesturen om in 't vervolg dien overeenkomstig te handelen.

§ 1. De Rekenkamer is van meening, dat ingeval subsidie is verstrekt aan eenige Instelling van Weldadigheid, tot staving dier uitgaaf bij de Gemeente-rekening moet worden overgelegd de rekening van het betrokken Armbestuur, ten einde deze vergadering in staat zoude zijn na te gaan in hoever de subsidie hare bestemming heeft bereikt.

§ 2. Met opzicht tot bevelschriften van betaling gesteld ten name van collegiën of commissiën, als: Armbesturen, Gemeente- of Collegiën van toezigt over huizen van be-

waring enz. acht de Rekenkamer noodzakelijk, dat de vol-
daanteekening geschiede door meer dan een persoon.

Naar ons inzien zal de voldaaanteekening in ieder geval
moeten geschieden door den Ontvanger of rekenpligtige
en den Voorzitter van het betrokken bestuur of collegie.

§ 3. In eene rekening is een bevelschrift aangetroffen
afgegeven den 10^{en} en betaald den 15^{en} November 1865,
terwijl de begrooting voor 1866 eerst door ons werd goed-
gekeurd den 19 Januarij 1866.

Daardoor is geanticipeerd op een begrootingspost.

§ 4. Aan eenige bevelschriften zijn voor voldaan ge-
teekende nota's gehecht wier bedrag meer dan f 10.—
beloopt.

De Rekenkamer is van oordeel dat dergelijke nota's *ook
al is het bevelschrift van zegel voorzien*, aan het zegelregt
zijn onderworpen.

Wij vermoeden dat zulks alleen dan kan voorkomen als
men den Ontvanger betalingen laat doen alvorens een be-
velschrift is afgegeven zoo als bij art. 114 der Gemeente-
wet is voorgeschreven.

Indien het Dagelijksch bestuur geregeld vergadert, kan
de naleving dier wettelijke bepaling geen bezwaar opleveren.

Wij mogen vertrouwen dat aan bovenvermelde voor-
schriften regelmatig de hand zal worden gehouden; tot
bevordering daarvan verzoeken wij U een exemplaar dezer
aanschrijving te willen uitreiken aan den Ontvanger.

244

*Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23
Juli 1869 G nr. 151, aan de gemeenteraden
en ontvangers; VERANTWOORDING DER GELD-
MIDDELEN (Prov. Bijbl. 1869 nr. 79).*

In den laatsten tijd zijn onregelmatigheden ter onzer
kennis gekomen die in enkele gemeenten ten aanzien der
geldmiddelen plegen te bestaan.

Er werden namelijk aldaar, in strijd met art. 218 der

gemeentewet, dat uitdrukkelijk voorschrijft om *alle* ontvangsten en uitgaven van het *dienstjaar* te vermelden, sommige posten niet in de gemeente-rekeningen opgenomen.

Die onregelmatigheden werden vermoedelijk, zoo ze al ter kennis van den Raad kwamen, toch in geheime vergaderingen behandeld, en alzoo voor de ingezetenen verborgen gehouden, waardoor de deur voor schromelijke misbruiken werd opengesteld.

Zoodanige verduistering of onttrekking aan hunne bestemming van gelden en bescheiden, door openbare ambtenaren gepleegd, verdient ten hoogste afkeuring. Het aan ons bij de wet opgedragen toezigt wordt er door ontweken, terwijl de ontvanger en andere daaraan medepligtige personen zich aan strafregtelijke vervolging blootstellen.

Wij achten ons derhalve verplicht nadrukkelijk aan de naleving van art. 218 der gemeentewet te herinneren. Geen geval is denkbaar waarin ontvangsten of uitgaven, ook *buiten de begrooting*, en *van welken aard die ook zijn mogen* uit de rekening van het betrokken dienstjaar mogen worden weggelaten.

245

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 Augustus 1875 G nr. 165, aan de gemeenteraden en gemeenteontvangers; INVORDERING VAN PLAATSELIJKE INKOMSTEN (Prov. Bijbl. 1875 nr. 77).

Bij voortdurend ontmoeten wij in onderscheidene gemeente-rekeningen aanzienlijke restantposten op inkomsten, welke als nog verhaalbaar van de eene in de andere rekening worden overgebracht.

Niet zelden is het bestaan van dien achterstand de bron van veel verwarring en ongelegenheid.

Er behoort dus, wil men een ordelijk financieel beheer voeren, met kracht naar gestreefd te worden om daaraan voor goed een einde te maken.

Dit kan alleen dan geschieden wanneer de Ontvanger stipt aan zijn plicht wordt gehouden. Die plicht brengt ongetwijfeld mede dat alle plaatselijke belastingen, hoofdelijke omslag, hondenbelasting, schoolgeld en andere heffingen bedoeld bij art. 233 der gemeentewet onverwijld worden ingevorderd, zonder aanzien van personen, des noods met gebruikmaking van het middel van parate executie.

Reclames tegen een aanslag gaan den Ontvanger niet aan; hij moet de beslissing daarover aan de Macht overlaten aan wie de wet die beslissing heeft opgedragen. Hij is verplicht zich te houden aan de kohieren hem ter invordering toegezonden; dat onvermogen in den hoofdelijken omslag, in eenige andere directe belasting of wegens schoolgeld zouden worden aangeslagen is niet aannemelijk; trouwens dat onvermogen moet bij executie blijken en mag door den Ontvanger niet worden verondersteld.

Derhalve mogen door hem in de rekening geene achterstallige plaatselijke belastingen worden vermeld, dan zoodanige waarvan hij de oninbaarheid kan justificeeren door overlegging van stukken, waaruit tevens blijkt, dat van zijnen kant geen verzuim is gepleegd. Hij vindt zijne gedragslijn juist afgebakend in de wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* No. 22) welke bij art. 260 der gemeentewet is toepasselijk verklaard ter invordering van plaatselijke belastingen. Wij doen te dien aanzien nog opmerken dat het dwangbevel door een Gemeente-Ontvanger uitgevaardigd in het geheele Rijk kan worden ten uitvoer gelegd (art. 11 der wet van 7 Julij 1865 *Staatsblad* No. 79.) *Het kan ter executie door den Ontvanger die het uitvaardigde aan zijn ambtgenoot elders worden toegezonden.*

Wanneer de Ontvanger alzoo vervolgingen nalaat op vermoeden dat die geen gunstig resultaat zullen opleveren, is hij niet verantwoord; zelfs niet door het te doen met goedvinden van het gemeentebestuur, wijl dat bestuur buiten de gevallen waarin volgens de verordeningen afschrijving of ontheffing bij een formeel besluit kan worden verleend,

geen bevoegdheid heeft om den Ontvanger bij voorbaat de ontlasting te verleenen, welke volgens art. 222 der gemeentewet hem eerst bij het sluiten der rekening kan gegeven worden.

Gewoonlijk wordt de beteekenis van een staat van oninbare posten, op te maken ingevolge verordeningen op de invordering van belastingen niet juist opgevat. Die staat kan alleen dienen om er de aanslagen op te vermelden van zoodanige personen die krachtens art. 245 (nieuw) der gemeentewet, wegens verandering van woonplaats recht op afschrijving hebben, doch het staat het gemeentebestuur geenszins vrij om andere redenen na goedkeuring van het kohier, anders dan in het geval bedoeld bij art. 266 der gemeentewet, eenige wijziging in de aanslagen te brengen.

Wat betreft de huur-, pacht- of kooppenningen van gemeentegoederen, verdient het ernstig overweging zooveel doenlijk grossen van authentieke acten aan den Ontvanger uit te reiken, welke hij alsdan bij wanbetaling tegen de nalatigen kan doen ten uitvoer leggen. Wanneer gebruik gemaakt wordt van het ministerie van een notaris, dient er op gelet te worden dat diens acte voldoet aan de voorschriften der wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* No. 20) meer bepaald wat de onderteekening der acte door huurders, koopers en borgen betreft.

Heeft de Ontvanger slechts een onderhandsch geschrift ter invordering ontvangen, dan zal hij verplicht zijn na verloop van den gestelden betalingstermijn en wanneer eene minnelijke aanmaning niet door betaling achtervolgd is, een schriftelijk voorstel aan het gemeentebestuur te doen tot het instellen eener rechtsvordering. Hij dient daarvan kopie te houden om bij de rekening te kunnen worden overgelegd ter bekoming van ontlasting.

Laat hij zoodanig voorstel na, dan zal hij geacht moeten worden in verzuim te zijn van de voorschriften zijner instructie; in het andere geval of wanneer aan het voorstel des Ontvangers geen gevolg wordt gegeven zullen Burge-

meester en Wethouders de verantwoordelijkheid dragen voor de aan de gemeente veroorzaakte schade. Dit is mede het geval, indien is nagelaten te zorgen voor voldoende bewijsmiddelen van verbintenissen door bijzondere personen tegenover de gemeente aangegaan.

Wij achten het van veel belang, dat in 't vervolg de voorafgaande regelen stipt worden gevolgd.

Tot dat einde zouden wij wenschen dat ten spoedigste eene schifting gemaakt werd van de nog bestaande restanten over vorige dienstjaren, om bij de eerstvolgende rekening de posten die werkelijk oninbaar zijn als zoodanig te kunnen afschrijven, terwijl andere of onmiddellijk ingevorderd of in rentgevende schuldbrieven moeten worden geconverteerd en dus overgebracht op den staat der gemeente bezittingen (art. 229 der gemeentewet.)

Dat het wenschelijk is eenigszins beduidende bedragen te doen verzekeren door hypotheek zal wel niet behoeven gezegd te worden; terwijl in ieder geval behoort gezorgd te worden voor het bezit van een geldigen schuldbrief.

246

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 April 1895 G nr. 67, aan de gemeentebesturen; VERANTWOORDING DER UITGAVEN VOOR TEEKENSCHOLEN (Prov. Bijbl. 1895 nr. 48).

Volgens art. 2 van het besluit der Provinciale Staten in dit gewest van 8 November 1894 No. 3 wordt de provinciale bijdrage, welke jaarlijks op de begroting van enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven ten behoeve van teekenscholen beschikbaar wordt gesteld, onder de gemeente verdeeld, in verhouding van het bedrag, hetwelk in het jaar waarvoor de bijdrage verstrekt wordt, werkelijk voor onderwijs aan de teekenscholen ten laste der gemeente is gebleven.

Naar aanleiding dezer bepaling vestigen wij uwe aandacht op de noodzakelijkheid om alle uitgaven dienaan-

gaande specifiek in de gemeenterekening te verantwoorden en te doen uitkomen, dat de uitgaven ten behoeve der *teekenscholen* hebben plaats gehad, teneinde te voorkomen, dat die uitgaven buiten invloed blijven bij de berekening van het aandeel in het provinciaal subsidie.

247

Besluit van Gedeputeerde Staten van 3 November 1910 ; vaststelling van nieuwe voorschriften omtrent de INRICHTING VAN DE REKENING VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN DER GEMEENTE (Prov. Bl. 1911 nr. 8).

De GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant,

Gelet op art. 115, tweede en derde lid der gemeentewet, zooals dit artikel is gewijzigd bij art 3 der wet van 30 December 1909 (Stbl. Nr. 416 en op het Koninklijk besluit van 30 Maart 1910 (Stbl. Nr. 91, waarbij het tijdstip van het in werking treden der laatstgenoemde wet is bepaald op 1 Januari 1911 ;

Hebben besloten,

met intrekking van hun besluit van 8 Juni 1899 (Provinciaalblad Nr. 24) de voorschriften waarnaar de rekening van de voor de gemeente door den gemeenteontvanger ontvangen inkomsten en gedane uitgaven wordt ingericht en de wijze waarop in die rekening of de daarbij behorende bescheiden de ontvangsten en uitgaven van het dienstjaar, welke door andere rekenplichtige ambtenaren zijn gedaan, vermeld worden, vast te stellen als volgt :

§ 1. Van de inrichting der rekening.

Artikel 1.

De rekening der ontvangsten en uitgaven van de gemeente wordt, te beginnen met die over het dienstjaar 1911, opgemaakt overeenkomstig de hierachtergevoegde modellen A 1—4.

(A¹: titelblad ; A² met A³: inhoud der rekening, vol-

gende het model der begrooting in de omschrijving van de hoofdstukken, afdeelingen en artikelen ; in de wijze van de afsluiting der hoofdstukken en afdeelingen en van de verzameling der inkomsten en uitgaven ; A⁴: balans en verklaringen omtrent de behandeling der rekening volgende op de verzameling van de uitgaven.)

Art. 2.

De rekening vermeldt naar volgorde van de hoofdstukken, afdeelingen en artikelen der begrooting alle ontvangsten en uitgaven, behoorende tot het dienstjaar, met inbegrip van die, welke in den loop van den dienst bij wijziging der begrooting daaraan zijn toegevoegd.

Bestaat de aanwijzing van middelen gedurende den loop van den dienst in verhooging van de geraamde opbrengst van een op de begrooting voorkomenden ontvangstpost, dan wijst kolom 5 in de rekening der ontvangsten het aldus verhoogde bedrag aan.

In de kolom van aanmerkingen bij de rekening der ontvangsten en uitgaven wordt achter de desbetreffende posten verwezen naar de raadsbesluiten, genomen met toepassing van art. 213, 214 of 215 der gemeentewet, waarbij posten zijn toegevoegd aan de begrooting of gewijzigd, met vermelding van het oorspronkelijk op den post geraamd bedrag en het bedrag der toevoeging of vermindering.

Art. 3.

Bij de rekening worden gevoegd :

een verzamelstaat der ontvangsten volgens het hiërarchteergevoegde model B ;

een verzamelstaat van bevelschriften, afzonderlijk voor elk hoofdstuk van uitgaaf, volgens het hiërarchteergevoegde model C.

De verzamelstaten wijzen de verschillende posten, waaruit elk artikel der rekening is samengesteld, duidelijk aan.

In de verzamelstaten worden echter niet gespecificeerd opgenomen :

1°. ontvangsten wegens plaatselijke belastingen, die volgens kohieren ingevorderd of waarvoor bijzondere registers gehouden worden ;

2°. ontvangsten wegens renten van hypotheeken, eijzen, recognities, betaling van meerdere kavels van verkoop of verpachting, die in ééne akte voorkomen, van permissiën voor beweiding, voor het halen van leem of zand, voor het steken van turf, plaggen, strooisel en dergelijke ;

3°. betalingen van werkloonen op betaalsrollen ;

4°. betaling van renten op coupons.

Art. 4.

Op de verzamelstaten dient de kolom van aanmerkingen voor ophelderingen en verwijzingen. w. o. ophelderingen omtrent beduidende verschillen tusschen de bedragen in de begrooting en in de rekening, verwijzingen tusschen met elkander in verband staande posten, die in de rekening voorkomen, waaronder dezulke, als bedoeld in artikel 7.

Art. 5.

Op al de tot de rekening behoorende bijlagen, zoo voor ontvangst als voor uitgaaf, wordt een doorlopend nummer gesteld ; op elke bijlage wordt tevens vermeld het hoofdstuk, de afdeling en het artikel der rekening, waarop de bijlage betrekking heeft.

De volgnummers worden op de rekening en op de verzamelstaten overgenomen.

§ 2. Van de Ontvangsten.

Art. 6.

In de rekening der ontvangsten worden verantwoord : de gedurende den dienst genoten ontvangsten, waarvan raming is geschied bij de begrooting, en de hierna onder

de artt. 22—24 bedoelde bedragen, die de Raad als ontvangsten van het dienstjaar aanwijst; de buitendien aangewezen middelen tot dekking van uitgaven, die bij toepassing van art. 213 der gemeentewet aan de begrooting zijn toegevoegd; de voor de sluiting van den dienst genoten en onder beide voorzegde categorieën niet reeds begrepen ontvangst van in vorige dienstjaren achtergebleven inkomsten, te verantwoorden onder art. 12 sub a van Hoofdstuk VI der ontvangsten; de in het kalenderjaar van den dienst genoten en niet tot de drie voornoemde categorieën behorende baten, te verantwoorden onder art. 12 sub b van Hoofdstuk VI der ontvangsten.

Art. 7.

Inzoooverre niet op grond van art. 114*bis* der gemeentewet voor bepaalde inkomsten, ontvangsten en betalingen andere regelen zijn gesteld, worden de ontvangsten in rekening gebracht tot het werkelijk ontvangen onzuiver bedrag zonder eenigen aftrek wegens kosten van invordering of van daarop aangewezen uitgaven, welke, door behoorlijke bewijzen gestaafd, in uitgaaf moeten verantwoord worden.

Het bedrag van de bij overeenkomst van koop of pacht bedongen betaling tot bestrijding der kosten wordt bij de koop- of pachtsom gevoegd, de werkelijk betaalde kosten worden, door behoorlijke bewijzen gestaafd, onder artikel 7 van Hoofdstuk XI der uitgaven verantwoord.

Teruggaaf van belastingen wordt niet van de ontvangst afgetrokken, maar in uitgaaf gebracht onder artikel 2 van Hoofdstuk III der uitgaven.

Art. 8.

Gedeeltelijk in afwijking van het stelsel der beide voorgaande artikelen, wordt de bijdrage van het Rijk, ontvangen krachtens art. 48 eerste lid sub 1°. der wet op het lager

onderwijs, verantwoord onder bijvoeging of aftrek van het bedrag, dat bij het voorschot is gevoegd of op het voorschot is ingehouden als zijnde op een vorigen dienst respectievelijk te weinig of te veel genoten krachtens die wetsbepaling.

Art. 9.

Tot staving der ontvangsten worden overgelegd:

a. verklaringen volgens het hierachtergevoegde model D, door den ontvanger opgemaakt, houdende omschrijving van den aard van de ontvangst, met vermelding, naar gelang van haren aard,

1°. van de Koninklijke besluiten, waarbij heffingen van plaatselijke belastingen of daarmede volgens de wet gelijkgestelde rechten zijn goedgekeurd;

2°. van de besluiten van Gedeputeerde Staten, waarbij zijn goedgekeurd de kohieren van hoofdelijken omslag of andere plaatselijke belasting;

3°. van de overeenkomsten van verkoop, verhuring en verpachting en

4°. van de raadsbesluiten, genomen volgens artt. 136—138 der gemeentewet, waaruit de ontvangsten voor de gemeente voortvloeien, en van de goedkeuring volgens art. 194 der gemeentewet, waar die wordt gevorderd;

b. de door den Inspecteur van 's Rijks directe belastingen geviseerde staten wegens gemeente-opcenten op de gronden de personeele belasting;

c. de maandstaten van ontvangsten, door den ontvanger (daar, waar die door hem volgens zijne instructie moeten worden opgemaakt) behoorlijk voor deugdelijk verklaard;

d. eenvoudige, ongezegelde afschriften van de overeenkomsten van verkoop en verpachting, waarop van de registratie der akten moet blijken)

e. afschriften van de raadsbesluiten, houdende vaststelling van de belastingkohieren en van de besluiten van Gedeputeerde Staten tot goedkeuring, met de bescheiden, die

eventueel verschil tusschen het bedrag, waarop het kohier is vastgesteld, en het bedrag der ontvangst verklaren;

f. afschriften van de raadsbesluiten, genomen volgens de artt. 136—138 der gemeentewet, waaruit de ontvangsten voor de gemeente voortvloeien, met de goedkeuring volgens art. 194 der gemeentewet, waar die wordt gevorderd;

g. andere ontvangen of op te maken stukken, als afrekeningen van kassiers of administratiën wegens overgemaakte renten, of door Burgemeester en Wethouders na vergelijking met de desbetreffende bescheiden deugdelijk verklaarde lijsten, uittreksels of afschriften, tot staving der ontvangst dienende;

h. staten van oninbare en nog te verhalen posten in dubbel wat de eerste betreft met het daarop gestelde raadsbesluit tot oninbaarverklaring en met vermelding, achter iederen post, van de reden waarom oninbaarheid is aangenomen;

i. staten van recapitulatie of specificatie, waar deze noodig of dienstig zijn om het bedrag van den verantwoordenden ontvangstpost uit de bewijsstukken op te maken.

Art. 10.

De stukken, onder *a*, *d* en *e* van art. 9 vermeld, worden door Burgemeester en Wethouders, na vergelijking met de boeken en registers van den ontvanger, voor deugdelijk verklaard.

Art. 11.

Op de in de rekening gebrachte ontvangsten wordt niet teruggekomen, en geen ontheffing daarvan, op grond dat de sommen voorloopig verantwoord doch werkelijk niet ontvangen zouden zijn, wordt aan den ontvanger toegestaan

§ 3. Van de Uitgaven.

Art. 12.

In de rekening der uitgaven worden gebracht de uitgaven, behorende tot het dienstjaar, waarover de rekening

loopt en waarvoor een post op de begrooting van dat dienstjaar is aangewezen of daaraan bij toepassing van art. 213 der gemeentewet is toegevoegd.

Art. 13.

Indien niet alle verschuldigde uitgaven bij de sluiting van den dienst kunnen voldaan zijn, wordt van de betalingen die nog moeten geschieden, voor zoover die het bedrag, daarvoor op de begrooting bepaald, niet te boven gaan, bij de rekening een staat gevoegd en daarbij aangevraagd de betaling op den loopenden dienst hetzij uit den post van onvoorziene uitgaven hetzij met aanwijzing van andere middelen tot dekking overeenkomstig art. 213 der gemeentewet (Vgl. art. 8 laatste alinea der voorschriften omtrent de inrichting der begrooting, Provinciaalblad van 1910 nr. 28).

Art. 14.

De bevelschriften van betaling worden gescheurd of geknipt uit een register, ingericht volgens het hierachtergevoegde model E.

Ieder bevelschrift bevat, behalve hetgeen art. 114 der gemeentewet bepaalt, het onderwerp van betaling, duidelijk omschreven, den naam en de voornamen (initialen) de betrekking, het bedrijf of beroep en de woonplaats van hem, aan wien de betaling moet gedaan worden. De daaraan te hechten bewijsstukken zijn voor gezien geteekend op dezelfde wijze als de bevelschriften worden onderteekend.

Voor ieder dienstjaar worden aangelegd twee registers van bevelschriften, behoorlijk genummerd en gewaarmerkt, waarvan één bestemd is voor uitgifte van aan zegel onderworpen, het andere van ongezegelde bevelschriften.

De leden van het college van Burgemeester en Wethouders, die zich met een genomen besluit tot afgifte van een bevelschrift niet hebben vereenigd, doen daarvan blijken door hunne handteekening te stellen onder het woord „tegen” op het relaas, dat in het register bevestigd blijft.

De stok der registers moet worden ingevuld en na elke vergadering van Burgemeester en Wethouders worden opgeteld, zoodat ten allen tijde onmiddellijk kan blijken, tot welke bedragen betalingen zijn bevolen.

De registers worden met de gemeenterekening aan Gedeputeerde Staten ingezonden en bij kasopnemingen, die vanwege Gedeputeerde Staten geschieden, vertoond.

De ontvanger is verantwoordelijk voor de behoorlijke voldaaanteekening van het bevelschrift; hij vermeldt daarbij de dagteekening der betaling en het nummer van zijn journaal van uitgaaf.

Art. 15.

Voor betalingen van jaarwedden of van arbeidsloonen en daggelden kan, voorzoveel de daarin vervatte uitgaaf tot hetzelfde artikel behoort, één betaalsrol worden opgemaakt, die, na voldaaanteekening door de belanghebbenden, aan het bevelschrift wordt gehecht.

Art 16.

Aan alle bevelschriften wegens leveringen, werkzaamheden of daggelden worden gehecht de daartoe betrekkelijke specifieke rekeningen of verklaringen, waarin vermeld moeten zijn het dienstjaar, waarop de uitgaaf betrekking heeft en eenheidsprijzen en eenheidsloonen, voor zoover het bedrag van betalingen daarvan afhankelijk is.

Art. 17.

Verklaringen van gedane voorschotten moeten worden gestaafd door behoorlijke kwitantien, afgegeven door hen, aan wie voorschot is betaald.

Hiervan zijn echter uitgezonderd voorschotten ten bedrage van niet meer dan f 3.—, waarvan geen rekening is ingediend of kwitantie is gegeven.

Worden echter dergelijke kleine betalingen bij voorschot ter zelfder tijd aan een aantal personen gedaan (bijv. premies aan brandspuitlieden), dan moet een verklaring wor-

den overgelegd van een derde (bijv. den brandmeester,) dat de gelden in zijne tegenwoordigheid zijn betaald.

Art. 18.

Bij de bevelschriften voor vergoeding van reis- en verblijfkosten worden verklaringen overgelegd, houdende aanwijzing van het oogmerk der reis en van de plaats waarheen gereisd is.

Art. 19.

Aan de bevelschriften tot betaling van huur wordt een eenvoudig ongezegeld afschrift gehecht van de ter zake aangegane overeenkomst.

Art. 20.

Aan de bevelschriften van betaling voor aanbestedingen van gemeentewerken of leverantiën wordt gehecht een afschrift van het bestek en het proces-verbaal van aanbesteding of de overeenkomst benevens c. q. van den specifiëken staat van meer of minder werk. Bij afgifte van een of meer bevelschriften van betaling in mindering wordt het afschrift gehecht aan het bevelschrift van volledige afbetaling alleen of, wanneer dit nog niet in de rekening voorkomt, alleen aan het eerst afgegeven bevelschrift van betaling in mindering.

Is de aanbesteding onderhands gedaan, dan wordt aan het bevelschrift tevens gehecht een afschrift van het besluit van den Raad der gemeente met de goedkeuring van Gedeputeerde Staten volgens art. 194 der gemeentewet.

Art. 21.

Bij bevelschriften, opgemaakt tot het bedrag der opcoupons betaalde renten, worden overgelegd de op folio-formaat papier ordelijk opgeplakte coupons, gescheiden naar de leening, waartoe zij behooren, naar het bedrag, dat zij vermelden, en in de orde der nummers en der vervaldagen.

Coupons, die in vorige jaren vervallen maar niet aan-

geboden waren, worden op gelijke wijze, gescheiden van de vorige, opgeplakt.

Op de coupons gestelde onderteekeningen zijn vóór de opplakking vernietigd door uitsnijding of door het slaan van gaten.

Bij bevelschriften, betreffende aflossing van schuldbrieven, zijn gevoegd de schuldbrieven met door uitsnijding of door het slaan van gaten vernietigde onderteekeningen.

Met die schuldbrieven worden overgelegd de nog niet vervallen coupons, waarop de onderteekeningen op voornoemde wijze zijn vernietigd.

Nevens voornoemde bescheiden worden overgelegd door Burgemeester en Wethouders voor gezien geteekende recapitulatiestaten. die een volledig overzicht verschaffen van de betaalde coupons en de afgeloste schuldbrieven naar onderscheidingen als bedoeld in de eerste zinsnede van dit artikel.

**§ 4. Van de inkomsten en uitgaven der gemeentekas
wegens gemeentebedrijven en bijzondere takken van
dienst, waarvan het beheer is geregeld met
toepassing van art 114bis der gemeentewet**

Art. 22.

De onder Hoofdstuk III Afd. II artt. 1--4 enz. sub *a*, *b* en *c* en onder Hoofdstuk VII art. 11, letters *a*—*d* enz. *n*^{rs} 1o en 2o der ontvangsten op te nemen bedragen wegens inkomsten uit de gemeentebedrijven, die beheerd worden met een afzonderlijke bedrijfskas volgens eene regeling, als bedoeld bij art. 114bis der gemeentewet, hebben tot grondslag de uitkomsten van de exploitatie dier bedrijven, blijkende uit de winst- en verliesrekening en de balans met inventaris, opgemaakt door de directie van het bedrijf, volgens den toestand op 31 December van het kalenderjaar van den dienst.

Art. 23.

Nadat gezegd balans en winst- en verliesrekening door Burgemeester en Wethouders onderzocht en op daartoe door dezen ingediende voorstellen door den Raad zijn vastgesteld, bepaalt de Raad de bedragen, die de ontvanger in de rekening over den dienst heeft op te nemen, en neemt daarbij het volgende in acht:

a. Wanneer de bedrijfsuitkomsten toelaten in de rekening op te nemen uitkeering aan de gemeentekas van de renten en aflossingen, die voor de ten behoeve van het bedrijf aangegane leeningen bepaald zijn (Ontvangsten Hoofdst. III Afd. II artt. 1—4 enz. sub *a* en *b*), daarbij van de ten volle in de behoefte van het bedrijf voorziende afschrijving en reserve (ontvangsten Hoofdst. VII art. 11 *a* *d* enz. sub 1o en 2o) en van een winstsaldo, bepaalt de raad, beslissende op een desbetreffend voorstel van Burgemeester en Wethouders, die een desbetreffend schriftelijk advies der directie van het bedrijf overleggen, welk bedrag van het beschikbare winstsaldo kan aangemerkt worden als dat, waarop onder normale omstandigheden als toelage aan de gemeentekas kan worden gerekend.

Dit bedrag van het beschikbare winstsaldo zal dan zijn op te nemen onder Hoofdst. III Afd. II artt. 1—4 enz. sub *c* der ontvangsten, terwijl het overschot wordt verantwoord onder art. 12 van Hoofdstuk VII der ontvangsten, welk artikel met betrekking tot deze ontvangst kan worden aangemerkt als een memorie-post.

b. Wanneer, hetzij de ontvangsten van het bedrijf versterkt zijn door steun uit de gemeentekas (Uitgaven Hoofdstuk VII, artt. 1—4 enz.), hetzij dit niet is geschied, de exploitatie van het bedrijf, die geen uitkeering van een winstsaldo toelaat, tevens niet geheel als ontvangst voor de gemeentekas kan opleveren het gezamenlijk bedrag van hetgeen op de begroting is *geraamd* onder de posten van Hoofdstuk III en VII, hierboven vermeld in de eerste

alineea onder *a*, is het als ontvangst voor de gemeentekas beschikbare in de eerste plaats te verantwoorden onder artikel 11 van Hoofdstuk VII, zoo mogelijk tot aan het volle bedrag der raming op dit artikel, en wordt, wat boven deze raming nog tot aanwijzing voor ontvangst beschikbaar blijft, als ontvangst door den Raad aangewezen op posten onder artt. 1--4 enz. sub *a* en *b* van Hoofdstuk III Afdeeling II.

c. Het met inachtneming van het bepaalde sub *a* en *b* genomen raadsbesluit wordt door Burgemeester en Wethouders zoo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van den ontvanger ter uitvoering bij het opmaken zijner rekening.

Art. 24.

Waar voor eenigen bijzonderen tak van den gemeentedienst, niet gerekend tot de gemeentebedrijven als bedoeld onder Hoofdstuk III Afdeeling II artt. 1—4 enz. en Hoofdstuk VII art. 11 *a—d* enz. der ontvangsten en Hoofdstuk VII art. 1—4 enz. der uitgaven, een afzonderlijk beheer is ingevoerd, met opdracht aan den ontvanger of aan een ander comptabel ambtenaar van het doen van ontvangsten uitgaaf krachtens eene regeling volgens art. 114*bis* der gemeentewet, wordt in de gemeenterekening te dier zake opgenomen het totaal der ontvangsten en dat der uitgaven, aangewezen door een kasrekening van ontvangsten en betalingen, met de eindcijfers, zooals die, na onderzoek volgens desbetreffende regeling, door den raad zijn vastgesteld.

Vordert de inrichting der gemeenterekening dat ontvangsten of uitgaven van den alzoo beheerden tak van dienst over meerdere posten zijn verdeeld, dan stelt de Raad den staat van verdeling mede vast.

§ 5. Van het inzenden der rekening.

Art. 25.

De rekening wordt door den gemeente-ontvanger over elk dienstjaar, zoo spoedig mogelijk na de sluiting daarvan

(1 Juli), op het tijdstip, door Burgemeester en Wethouders jaarlijks te bepalen of bij de instructie van den gemeententvanger aangewezen, met al de daarbij behoorende bescheiden aan Burgemeester en Wethouders in dubbel over gelegd.

Art. 26.

Binnen den termijn, jaarlijks krachtens art. 221 der gemeentewet door Gedeputeerde Staten te bepalen, wordt de rekening in dubbel aan Gedeputeerde Staten gezonden, met toevoeging van:

1o. een afschrift der afkondiging, waarbij het ter lezing nederleggen en verkrijgbaar stellen der rekening ter openbare kennis wordt gebracht;

2o. al de tot de rekening behoorende bescheiden, waaronder de verzamelstaten modellen letter B en C in dubbel;

3o. het besluit van den Raad, waarbij de ontvangsten en uitgaven voorloopig zijn vastgesteld in dubbel;

4o. een afschrift der verantwoording van Burgemeester en Wethouders, bedoeld bij art. 219 der gemeentewet;

5o. een afschrift der notulen van het verhandelde in de zitting of de zittingen van den Raad, waarin de rekening is behandeld en voorloopig is vastgesteld;

6o. afschriften der besluiten tot af- en overschrijving op de begrooting van den dienst, die genomen zijn krachtens art. 215 en krachtens art. 214 der gemeentewet, de laatste met het bewijs van goedkeuring door Gedeputeerde Staten, en afschriften der ten aanzien van den dienst genomen besluiten krachtens art. 213 der gemeentewet, met het bewijs van machtiging of goedkeuring van Gedeputeerde Staten;

7o. een opgaaf (in de volgorde van de desbetreffende bevelschriften) van de op het dienstjaar betrekking hebbende aanbesteding van gemeentewerken en leverantiën, het bedrag der aannemingssom en der bedongen ongeldden, de termijnen van betaling en voorts alle nummers en bedragen der bevelschriften tot uitbetaling der aannemingssom, ook van die welke tot een vorige rekening behooren;

80. de geheele boekhouding met de daarbij behorende bewijsstukken van gemeentebedrijven en afzonderlijk beheerde takken van dienst als bedoeld bij de bovenstaande artikelen 22—24, benevens alle zoodanige bescheiden aangaande inkomsten, ontvangsten en betalingen als volgens verordeningen ten aanzien van gezegde bedrijven en takken van dienst, vastgesteld krachtens art. 114*bis* der gemeentewet, na afloop van ieder jaar worden opgemaakt.

In het belang der betrokken administratiën kan met de opzending der in de voorgaande zinsnede bedoelde stukken ook gewacht worden, totdat die, wanneer het onderzoek der rekening is ter hand genomen, worden opgevraagd. Wordt dit verlangd, dan kan volstaan worden met mededeeling hiervan bij de inzending der rekening.

Model A¹.

REKENING

VAN DE

ontvangen Inkomsten en gedane Uitgaven

voor de Gemeente

over het dienstjaar

ingevolge art. 115 der gemeentewet in verband met
art. van het besluit van Gedeputeerde Staten van
Noordbrabant van (Provinciaalblad
Nr.) aan Burgemeester en Wethouders van
gedaan den

De Gemeente-Ontvanger,

Bevolking der gemeente

inwoners.

Model A.²

ONTVANGSTEN.

Hoofdstuk.	Afdeling.	Artikel.	AARD DER ONTVANG- STEN.	B E D R A G			Verschil tusschen hetgeen moest ontvangen worden en het- geen werkelijk is ontvangen.		Aanduiding van hetgeen			Volg- num- mers der bij- lagen.	<i>Aanmerkingen.</i>
				der ont- vangsten op de begrooting.	van hetgeen moest ontvangen worden.	der werkelijke ontvang- sten.	in meer	8	in minder	is afge- schreven als onin- baar.	nog blijft te verhalen.		
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13

Model A.³

UITGAVEN.

Hoofdstuk.	Afdeling.	Artikel.	AARD DER UITGAVEN.	B E D R A G			Aanwijzing der bescheiden, tot staving der uitgaven overgeleed		<i>Aanmerkingen.</i>
				Oorspron- kelijk geraamd bij de begrooting.	na af- en overschrijving of toevoeging	van het werkelijk uitgegevene.	Aantal.		
							Volg- nummer.	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

MODEL A⁴.

B A L A N S.

Inkomsten der gemeente.

Uitgaven , , ...

Zoodat het dienstjaar een slot

oplevert van f

Ter voldoening aan de artt. 218 en 219 der gemeentewet
door Burgemeester en Wethouders der gemeente

..... aan den gemeenteraad in zijne open-
bare vergadering van heden den
overgelegd met al de daarbij behoorende bescheiden en met
de verantwoording, vergezeld van het ontwerp-besluit, be-
doeld in art. 220 der gemeentewet.

Burgemeester en Wethouders der gemeente
De Secretaris, De Burgemeester,

Heden den op de secretarie
der gemeente voor een ieder ter lezing neergelegd en tegen
betaling van kosten algemeen verkrijgbaar gesteld, waarvan
ingevolge de derde zinsnede van art. 219 der gemeentewet
openbare kennisgeving is geschied.

Burgemeester en Wethouders der gemeente
De Secretaris, De Burgemeester,

Na onderzoek voorloopig vastgesteld door den Raad der
gemeente in zijn openbare vergadering van
..... 19 .

In ontvangst op f

In uitgaaf op f

Alzoo met een slot van f

De Raad voornoemd,

De Secretaris, De Voorzitter,

Behoort bij het besluit van Gedeputeerde Staten van
Noordbrabant dd. 19 G. Nr. ,
waarbij de rekening gesloten en het bedrag der ontvangsten
en uitgaven vastgesteld is.

Mij bekend,

De Griffier der Staten van Noordbrabant,

GEMEENTE

Dienst.

[illegible]

MODEL C.

GEMEENTE

DIENST.

Hoofdstuk

[illegible]

COMPTABILITEIT, GEMEENTELIJKE. (*Rekening*). 563

MODEL D.	
PROVINCIE	GEMEENTE
NOORDBRABANT	
	=====
DIENTST.	HOOFDSTUK
	AFDEELING.
	ARTIKEL

BIJLAGE DER REKENING Nr.

De ontvanger der gemeente verklaart,
dat op den post onder vermeld artikel der begrooting
van het jaar . . . uitgetrokken ter somma van f . . .
wegens (*).
. . . . , waarvan de heffing is toegestaan bij (**) . . .
.
is ontvangen eene som van
.
. den

De ontvanger voornoemd,

Gezien en na vergelijking met
het betrokken ^{Register}_{journaal} deugdelijk
verklaard door Burgemeester en
Wethouders der gemeente

De Burgemeester,

De Secretaris,

(*) Alhier in te vullen, naargelang der soort van ontvangst: Hoofdelijken
Omslag, belasting op honden, enz.

(**) Alhier in te vullen: goedgekeurd kohier van den ,
Koninklijk besluit van den enz.

MODEL LITT. E

PROVINCIE
NOORDBRABANT.

GEMEENTE

.....

REGISTER

VAN

Bevelschriften van Betaling

OVER

HET DIENSTJAAR

waarvan de begrooting is goedgekeurd bij besluit van
Gedeputeerde Staten dd. G. Nr. . . .

~~~~~

Dit register bevattende . . . . . bladen genummerd en
gewaarmerkt.

. . . . . den . . . . .

De Burgemeester,

[illegible]

BEVELSCHRIFT VAN BETALING.

Model E.	Nr.	Diensjaar	Hoofdstruk	Afdeeling	Artikel	van de begrooting	Goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van	Zegge f.	Nr.	van het	Journal.	Voldaan	den
Bijl. der Rekening Nr.	Gemeente.	<i>Bevelschrift van Betaling.</i>	De Ontvanger der gemeente	zal betalen	aan	wegens	de som van	Dit bevelschrift wordt, mits behoorlijk voor voldaan ge- teekend en van de vereischte bescheiden voorzien in de re- kenning over het jaar	gedelen	den	Buizen. en Weth.	Voorzitter.	Wethouder

GELDLEENINGEN.**248**

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 Mei 1873 G nr. 23, aan de gemeenteraden; GELDLEENINGEN (Prov. Bijbl. 1873 nr. 30).

Het is ons meermalen voorgekomen dat sommige Gemeenteraden zich een minder juist denkbeeld vormen van de gevallen waarin eene geldleening als een geschikt middel is aan te merken tot dekking van plaatselijke uitgaven.

Dat geldleeningen — het maken van schulden — uitzonderingen behooren te zijn op een goeden huishoudelijken regel, zal wel geen betoog behoeven. Behalve den geldelijken last die er door op de toekomst gelegd wordt, ontstaat ook dit nadeel, dat het Gemeentebestuur later belemmerd wordt in zijne bewegingen, indien de gemeente met schulden, uit een vroeger tijdperk, is bezwaard, en bijgevolg moeilijker de middelen zal kunnen vinden tot voorziening in nieuwe behoeften, welke ongetwijfeld elk volgend tijdperk zal medebrengen; de geschiedenis van iedere gemeente kan dit bevestigen.

Geldleeningen mogen alleen dan ten laste van gemeenten worden aangegaan wanneer deze strekken tot bestrijding der kosten van *zeer buitengewone werken*, waarvan de betaling in een of twee jaren, al te zwaar op de belastingschuldigen zou drukken, — om zoo doende den last over eenige jaren te verdeelen. Naar dit stelsel kunnen niet als buitengewoon aangemerkt worden: de kosten van onderhoud van bestaande openbare werken; zelfs in de kosten van verbeteringen en gedeeltelijke vernieuwingen mag niet door eene geldleening voorzien worden, indien namelijk die kosten niet ver te boven gaan het gemiddeld bedrag dat periodiek voor zulke openbare werken, b.v. over een tijdvak van 5 of 10 jaren genomen, op de begrootingen is uitgetrokken. Die kosten behooren — wil men de toekomst der gemeente niet door een overdreven schuldenlast bezwaren — uit de *gewone* middelen te worden gevonden.

Van niet minder belang is de regel in art. 136 der gemeentewet neêrgelegd, dat bij het aangaan eener leening de middelen moeten worden aangewezen waaruit de betaling van rente en aflossing, — natuurlijk zoo spoedig mogelijk, — zullen worden gevonden. De vermelding, dat de middelen daartoe uit de gewone inkomsten zullen worden gevonden, beantwoordt in den regel niet aan de bedoeling van de aangehaalde wetsbepaling. Zijn de gewone middelen voldoende dan behoort door een duidelijk financieel overzicht te worden aangetoond dat in de publieke dienst, zonder verhooging der inkomsten, gelijktijdig naar behooren zal kunnen worden voorzien. Daar dit echter in den regel wel niet het geval zal zijn, en de middelen door verhooging van plaatselijke belastingen zullen moeten gevonden worden, ligt het in den aard der zaak dat gelijktijdig met het leeningsbesluit de vereischte voordracht behoort te worden ingezonden, om daarop 's Konings goedkeuring te erlangen.

Bestaat echter uitzicht om de middelen te vinden door lateren verkoop van gemeente-gronden, bosschen of andere eigendommen, die 't zij door verbetering van wegen, 't zij door het graven van kanalen, waartoe de leening moet strekken, tot aanzienlijk hoogere waarde zijn te brengen, dan zal dit behoorlijk in het leeningsbesluit moeten worden omschreven. Enz.

Eindelijk vestigen wij nog de aandacht op de wensche-lijkheid en billijkheid tevens, dat de leeningen voor het publiek worden opengesteld — en dat de schuldbrieven niet te groote geldsommen vertegenwoordigen. Wordt daardoor aan kleine kapitalisten gelegenheid gegeven om op soliede wijze hunne spaarpenningen te beleggen, tevens wordt daardoor het aanbod van kapitaal vermeerderd, waar- mede de gemeente, van welke de vraag uitgaat, ongetwijfeld haar voordeel doet.

Wij voegen hierbij een ontwerp *) van een raadsbesluit

*) Dit ontwerp van 1873 behoefde ter aanpassing aan de tegenwoordige omstandigheden eenige wijzigingen. Deze zijn door de betrokken afdeeling der griffie ten behoeve dezer uitgaaf aangebracht in de artt. 6, 8, 10, 17 en 18.

tot het aangaan eener leening, houdende tevens regeling van de rentebetaling en de aflossing, teneinde meer duidelijk te doen uitkomen, welke bepalingen, naar onze meening, in zoodanig besluit behooren opgenomen te worden.

MODEL.

De Gemeenteraad van _____
 Heeft in zijne openbare vergadering van _____ besloten, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, vast te stellen het volgend
 Plan voor eene geldleening tot een bedrag van *f* _____ ten laste der gemeente

Artikel 1.

Er zal eene geldleening plaats hebben ten laste der gemeente tot een bedrag van _____ gulden, tegen eene jaarlijksche rente van _____ percent van het nominaal bedrag.

Zij is bestemd tot dekking der kosten van de volgende openbare werken :

1°. _____ geraamd op *f* _____
 te zamen *f* _____

Art. 2.

Deze geldleening zal, naarmate de behoefte, in eens of bij gedeelten worden opengesteld.

Art. 3.

Burgemeester en Wethouders bepalen de wijze waarop en de plaats waar, in de geldleening overeenkomstig art. 2 van dit besluit opengesteld, kan worden deel genomen.

Art. 4.

Het tijdstip van de opening der geldleening zal bij tijds door Burgemeester en Wethouders op de gebruikelijke wijze in de gemeente, en in een of meer dagbladen, worden bekend gemaakt.

Art. 5.

Belanghebbenden worden bovendien behoorlijk in de gelegenheid gesteld, kennis te nemen van dit plan en van hetgeen bij de openstelling der geldleening door Burgemeester en Wethouders ter behoorlijke uitvoering is bepaald.

Art. 6.

De toekenning der aandelen van inschrijving voor de geheele leening of voor gedeelten derzelve wordt beheerscht door het hoogste

bod, of, bij gelijke inschrijving door het te trekken lot, op de wijze door Burgemeester en Wethouders te bepalen.

Art. 7.

Bij uitgifte der schuldbrieven worden afgegeven zooveel halfjarige coupons, als tot aan de aflossing van den schuldbrief zullen vervallen.

Art. 8.

Inschrijvingen beneden percent en van personen die bekend staan hunne inschrijvingen niet gestand te kunnen doen, worden niet aangenomen. In geval van twijfel beslist de Raad. Zij die voor derden inschrijven, zijn voor die inschrijving aansprakelijk.

Art. 9.

De schuldbrieven zijn ieder groot gulden.

Art. 10.

Bij het openstellen der geldleening worden de dagen bepaald, waarop de stortingen moeten gedaan worden.

Deze stortingen hebben plaats ten kantore van den Gemeente-ontvanger.

Art. 11.

Voor gedeeltelijke stortingen kunnen bewijzen van ontvangst worden afgegeven. De renten gaan in met den dag door Burgemeester en Wethouders bij het uitschrijven der leening te bepalen.

Art. 12.

De bewijzen van ontvangst worden zoodra mogelijk verwisseld tegen schuldbrieven met een doorlopend nummer ten laste der gemeente afgegeven.

De schuldbrieven worden, met den Gemeente-ontvanger, onteekend uit naam van het Gemeentebestuur, door den Burgemeester en den Secretaris.

Art. 13.

Het zegel van den uit te reiken schuldbrief, wordt door den geldschieder betaald.

Art. 14.

De overige kosten waartoe de geldleening aanleiding mocht geven, zijn ten laste der gemeente.

Art. 15.

De coupons zijn betaalbaar ten kantore van den Gemeente-ontvanger, en op zoodanige kantoren als door Burgemeester en Wethouders mochten worden aangewezen.

Zij moeten in betaling worden aangenomen tot kwijting van plaatselijke belastingen en andere vorderingen ten behoeve der gemeente.

Art. 16.

De coupons die binnen vijf jaar na den verschijndag niet ter betaling zijn aangeboden, worden niet meer betaald en vervallen ten voordeele der gemeente.

Art. 17.

Aanvangende met het jaar volgende op de sluiting der leening, zijnde   zullen jaarlijks minstens   schuldbrieven te zamen ten bedrage van *f*   worden afgelost, zoodat de geheele schuld in het jaar   zal zijn afbetaald.

De gemeenteraad houdt zich de bevoegdheid voor om ten allen tijde, ook op andere tijdstippen deze leening geheel of gedeeltelijk af te lossen.

Art. 18.

Jaarlijks zal in de maand _____, aan die aflossing voorafgaande, in de vergadering van den raad eene uitloting plaats hebben.

Van deze uittolting en aflossing zal in door Burgemeester en Wethouders aan te wijzen nieuwsbladen minstens drie maanden te voren openbare kennisgeving worden gedaan.

Art. 19.

Voor de schuldbrieven welke door brand of op andere onvoorziene wijze mochten verloren raken, kunnen na genomen voorzorgen en onder zakelijke borgstelling, andere schuldbrieven aan de recht-hebbenden worden afgegeven.

In dat geval worden de schuldbrieven onder dezelfde nummers en als duplicaten op naam gesteld, en zonder coupons uitgegeven.

Art. 20.

Tot verzekering en waarborg voor de geregelde betaling der intresten en de aflossing der schuldbriefven dezer geldleening worden aangewezen de volgende middelen :

1°. Verhooging van de volgende plaatselijke belastingen; *)

$$a. \quad \text{met } f$$

h.

Aldus vastgesteld enz.

De Burgemeester,
De

*) Kunnen andere middelen worden aangewezen of kan worden aangetoond dat de gewone middelen toereikend zijn, zal dit artikel naargelang van omstandigheden kunnen gewijzigd worden.

249

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 Juni 1903 G nr. 110, aan de gemeentebesturen ; REGELING VAN AFLOSSING VAN GEMEENTELIJKE GELDLEENINGEN (Prov. Bijbl. 1903 nr. 79).

Somtijds wordt in het plan der aan ons ter goedkeuring aangeboden gemeentelijke geldleeningen een stijgende aflossing geregeld, zoodanig, dat de jaarlijksche uitgaaf voor aflossing, vereenigd met die voor de rente, niet regelmatig vermindert tot aan de geheele afbetaling der leening, maar tot op dit tijdstip op ongeveer gelijke hoogte blijft. Dit is ten naastenbij het stelsel van schulddelging door annuïteiten.

Een andermaal wordt de aflossing der aan te gane geldleeningen geregeld in verband met de aflossing van reeds bestaande geldleeningen of met het ophouden of verminderen van jaarlijksche uitgaven uit anderen hoofde, bijv. van voor een bepaald tijdperk toegekende jaarlijksche subsidie. Zoo is het in den laatsten tijd voorgekomen, dat ter goedkeuring werd aangeboden het aangaan eener leening, waarvan deswege de aflossing eerst een aanvang zou nemen tien jaren na de uitgifte.

De gelijke of gelijkmatige verdeeling der lasten van eene geldleening of van de gemeenteschuld over den tijd dat deze bestaan, is o. i. niet een beginsel, dat bij de regeling der aflossing op den voorgrond mag treden.

Het mede dragen der lasten door de nakomelingschap wordt beheerscht door de billijkheid dat zij betaalt in hetgoen ook ten haren bate door de voorgangers met de gelden der leening is tot stand gebracht.

Op de mate van het genot van het tot stand gebrachte moet, zal de billijkheid zich doen gelden, gelet worden, en wanneer met het geleende geld openbare werken zijn tot stand gebracht, zullen deze in den regel het best aan de behoeften kunnen voldoen in den beginne.

Later komen ook bij de lasten der leening de lasten der

tot stand gebrachte werken, nl. wegens onderhoud, soms wegens vernieuwing, dikwijls in klimmende mate wegens herstel; enkele malen worden de werken nutteloos of een lastpost.

Op een volgend geslacht wordt alzoo door bovenbedoelde regeling der aflossing een zwaardere druk gelegd dan op het tegenwoordige, en dit bij onbekendheid, hoedanig in de toekomst zullen zijn de draagkracht der gemeente en de eischen, behoeften of belangen harer huishouding, ook de zoodanige, waarin niet anders zal kunnen voorzien worden dan door het aangaan van nieuwe schulden. Zoo kan door den last van vroeger aangegane schulden de gemeente noodlijdend worden.

Dit moet ons den regel stellen om geen leening goed te keuren met uitgestelde of progressieve aflossing.

Voor uitzondering kunnen pleiten de leeningen, aangegaan voor ontginning, waarvan de baten uitsluitend vallen in de toekomst, of voor zoodanige werken, die strekken om de verkoopwaarde van gemeentelijke eigendommen te verhoogen, welke leeningen bestemd zijn om in hoofdzaak door den verkoop dier eigendommen te worden gedelgd.

Ook zal uitzondering kunnen gelden voor kleine gemeenten, oogenblikkelijk zwaar belast met andere uitgaven van geheel tijdelijken aard.

Voor de uitzondering zullen de bijzondere redenen ons moeten blijken, en in geen geval wenschen wij goed te keuren hare toepassing met uitstel van aflossing. Alleen zal te baat genomen kunnen worden aanvankelijke aflossing van kleinere bedragen, waartoe kan dienen het middel van uitgifte van schuldbrieven tot een laag bedrag, dat om andere redenen door ons reeds werd aanbevolen in de voorlaatste zinsnede onzer aanschrijving van 2 Mei 1873 G. No. 23 (Bijbl. no. 30). Naast vaststaande dadelijke aflossing zal regel moeten zijn de bepaling van een gelijk bedrag voor de aflossing op geregelde tijden.

Voorts wenschen wij dat de aflossing in den regel niet

minder zij dan van $2\frac{1}{2}$ percent 'sjaars, zoodat de leening kan zijn afbetaald in 40 jaren.

Kan voor een enkel geval, den aanleg van een keiweg bijvoorbeeld, deze termijn worden overschreden, in meerdere gevallen zal hij niet bereikt mogen worden.

Naar den aard van het werk, waarvoor de leening wordt aangegaan, verschillen de lasten van onderhoud, herstel, vernieuwing.

Zij zijn verschillend van een grint-, een klinker-, een keiweg, van rioleering en trottoirs, van een gasfabriek en een waterleiding, van een school en een raadhuis.

Regel zij, dat waar hogere lasten kunnen verwacht worden, de termijn van aflossing meer beperkt zij; deze kan in meerdere gevallen op 30 jaren ruim genoeg zijn genomen.

Naar deze opvatting bij de vraag om goedkeuring van gemeentelijke geldleeningen willende handelen, verzoeken wij U ook, die bij de vaststelling der leeningsplannen tot richtsnoer te nemen en hiervan zooveel mogelijk in de memorie van toelichting te doen blijken.

COMPTABILITEIT, RIJKS.

250

*Besluit van den Gouverneur dd. 25 Mei 1846
A nr. 31; VOORSCHRIFTEN, BIJ HET OPMAKEN
VAN DECLARATIËN TEN LASTE VAN HET DE-
PARTEMENT VAN OORLOG, in acht te nemen
(Prov. Bl. 1846 nr. 63).*

De Staatsraad, Gouverneur der Provincie Noordbrabant, nader overwogen hebbende de resolutie van den heer Minister van Oorlog, de dato 9 April jl., n°. 38, B.. Afdeeling Secretariaat, waarbij, ten gevolge van het daaromtrent door de Algemeene Rekenkamer te kennen gegeven verlangen, wordt bepaald, dat voortaan op alle declaraties, welke ten laste van het Rijk bij het Departement van Oorlog worden ingediend, eene door den belanghebbenden krediteur of diens gemagtigde geteekende verklaring of bekrachtiging wegens de deugdelijkheid der vordering, voorzien van eene dagteekening, zal moeten worden gesteld, vervat in deze bewoordingen:

„Aldus opgemaakt ter somme van (a), zijnde boven-
staande vordering deugdelijk en onvergolden.

„(b) , den (c)

„(d)

Brengen het vorenstaande, door middel van het *Provinciaal Blad*, ter kennis van de Plaatselijke Besturen in deze Provincie, met uitnoodiging, om de noodige zorg te dragen, dat het opgemelde voorschrift worde in acht genomen, zoo wel voor de declaraties welke ten behoeve

---

(a) *Het geldelijk bedrag der declaratie in schriftletters.*

(b) *Plaats waar dezelve is opgemaakt.*

(c) *Dagteekening wanneer dit is geschied.*

(d) *Handteekening van den belanghebbende of zijnen gemagtigde.*

hunner Gemeente, als ten opzichte van die welke, door hunne tusschenkomst, voor anderen, ten laste van het Departement van Oorlog worden ingediend.

251

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 10 September 1879 A nr. 2, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende HET OPMAKEN EN INDIE-NEN VAN DECLARATIËN DOOR EENE INRICHTING OF VENNOOTSCHAP SCHULDEISCHER VAN DEN STAAT (Prov. Bijbl. 1879 nr. 68).

Nº. La. C.

's Gravenhage, 8 September 1879.

De aanvragen van betaling voor vorderingen ten laste van den Staat moeten volgens art. 28 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* Nº. 40) worden opgemaakt ten name van den oorspronkelijken titularis. De Algemeene Rekenkamer verlangt bij haar tot mij gericht schrijven van 21 Augustus ll. Nº. 17 R. T. 2 dat bovendien het hoofd der aanvragen in overeenstemming zij met dat der declaratie, waardoor het noodig is geworden dat het wettelijk voorschrift ook op de declaratien worde toegepast.

Is dus eene inrichting of vennootschap schuldeischer van den Staat dan behoort de declaratie te worden opgemaakt ten name van die inrichting of vennootschap en niet zooals tot dusverre veelal geschiedt ten name van het bestuur of de directie.

Ik heb de eer U te verzoeken in dien zin het noodige te bezorgen opdat de voldoening der aan mijn departement te zenden declaratien niet noodeloos worde vertraagd.

252

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 4 December 1897 A nr. 2, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende TENNAAMSTELLING VAN DECLARATIËN (Prov. Bijbl. 1897 nr. 128).

's Gravenhage, 2 December 1897.

De algemeene Rekenkamer heeft verzocht, dat voortaan bij declaraties, gesteld ten name van meer dan één persoon, in het hoofd daarvan de familienaam worde herhaald en de onderteekening door de onderscheidene belanghebbenden plaats hebbe. Indien evenwel de tennaamstelling eene firma betreft, dan wenscht de Kamer dat dit uit de declaratie duidelijk blijke en wel door het woord „firma” in het hoofd der declaratie voor den naam van de Vennootschap te doen vermelden.

253

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 24 Juni 1903 G. nr. 64 aan de gemeentebesturen; STORTINGEN BIJ RIKSBETAALMEESTERS (Prov. Bijbl. 1903 nr. 91).

Bij brief van 16 Juni jl. No. 2460 afd. B.B., deelt ons de Minister van Binnenlandsche Zaken het volgende mede:

„Meermalen werden bij stortingen door gemeentebesturen in 's Rijks kas bezwaren ondervonden, doordien bij die storting niet tegelijkertijd aan den betaalmeester werd overgelegd een behoorlijk en volledig ingevuld borderel van overstorting, waaruit het bedrag en de aard der storting voldoende bleek, of doordien zoodanig borderel zelfs geheel ontbrak.

Voor al bij die betaalmeesters, die tevens de aan de provincie toekomende gelden ontvangen, leidde dit vaak tot verkeerde boekingen.

Door den Minister van Financiën wordt mij ter kennisneming toegezonden een borderel als in onderscheidene gemeenten in gebruik, dat geheel overeenkomt met het aan Rijksontvangers voorgeschrevene. Een afschrift daarvan gaat hierbij.

Onder herinnering, voor zooveel noodig, aan de dezerzijdsche aanschrijving van 21 April 1898 No. 2277, afd. Ond. (*) heb ik de eer U te verzoeken dit model aan de gemeentebesturen in Uw gewest mede te deelen, en hun, voor zooveel noodig aan te bevelen, ter voorkoming van moeilijkheden, te bevorderen, dat bij elke storting van gelden in 's Rijks kas een borderel volgens dat model, behoorlijk ingevuld worde overgelegd”.

Wij noodigen U uit steeds gebruik te maken van het hierachter afgedrukte model en voor behoorlijke invulling zorg te dragen.

(*) Die aanschrijving betrof alleen de gemeenten 's Hertogenbosch, Tilburg en Breda in zake de storting voor het pensioen enz. van leeraren aan gemeentelijke gymnasia en burgerscholen.

254

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 30 Juni 1904 A nr. 1, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over MAANDSTATEN VAN GEDANE ONTVANGSTEN bedoeld in artikel 21 der wet van 5 October 1841 (Staatsblad No. 40), (Prov. Bijbl. 1904 nr. 67).

No. 288.

—
Afdeeling
Comptabiliteit.
—

's Gravenhage, 23 Juni 1904.

Door de Algemeene Rekenkamer is de opmerking gemaakt, dat voor het Rijk gedane ontvangsten, die niet zijn begrepen in de staten, bedoeld bij de artt. 19 en 20 der Wet van 5 October 1841 (Staatsblad no. 40) en die dus moeten voorkomen in de staten, bedoeld bij art. 21 dier wet, meermalen eerst geruimen tijd nadat zij waren gedaan, ter kennis van het College kwamen.

Bovendien maken die staten, welke maandelijks door de hoofden der Departementen aan de Kamer moeten worden gezonden, alleen melding van de *overgestorte* ontvangsten, terwijl zij, *afgescheiden van de overstorting in de schatkist*, moeten behelzen *alle* in genoemd artikel 21 bedoelde *gedane* ontvangsten.

Ten einde aan dit verzoek te kunnen voldoen, heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken, de Burgemeesters in uw gewest uit te noodigen, te beginnen met 1 Juli a.s., dus voor het eerst in Augustus, *witerlijk den 10^{en} van elke maand*, aan mijn Departement eene opgave te verstrekken, ingericht volgens bijgaand model, van de eventueel door hen in de voorafgaande maand voor het Rijk gedane of bij hen bekend geworden ontvangsten aangaande onderwerpen tot mijn Departement behorende.

Ik teeken hierbij aan, dat onder de bedoelde ontvangsten mede te begrijpen zijn en dus in den staat moeten worden opgenomen, batige saldo's van rekeningen en verantwoordingen, die aan de Algemeene Rekenkamer rechtstreeks worden afgelegd en welke in de schatkist worden overgestort, uitgezonderd de saldo's van ter goede rekening verstrekte gelden.

Bij de eerste opgave, enz.

Hoewel, ook voor het geval er over eenige maand geen ontvangsten zijn gedaan, daarvan dezerzijds mededeeling is te doen aan de Algemeene Rekenkamer, wordt het door mij, ter vereenvoudiging, er voor gehouden, dat, wanneer op den 10^{en} van de maand, volgende op die waarover de opgave loopt, *geen* staat is ontvangen, in die afgelopen maand *geene* ontvangsten zijn gedaan.

Vermits de bedoeling van bovenstaande regeling is, een zooveel mogelijk juist overzicht te verkrijgen van de gedane ontvangsten, ongeacht de overstorting in 's Rijks schatkist, behoeven de kolommen 4, 5 en 6 van den staat slechts te worden ingevuld voor zoover die overstorting in dezelfde maand, waarin de ontvangst is gedaan, heeft plaats gehad.

Zie ook: *Zegel*.

STAAT aanwijzende de ontvangsten voor het Rijk gedurende de maand
onderwerp behoorende tot het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid

[illegible]

DRANKWET.

255

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 September 1881 G nr. 68, aan de gemeenteraden; mededeeling van den volgende brief van den minister van Binnenlandsche Zaken over SCHATTING VAN DRANKLOKALEN (Prov. Bijbl. 1881 nr. 94).

No. 3993.

—
's-Gravenhage, 9 September 1881.

Ter uitvoering van art. 6 der wet tot regeling van den kleinhandel in sterken drank en tot beteugeling van openbare dronkenschap behooren de gemeentebesturen het daar bedoeld vergunningsregt te regelen. Ik enz.

Ik acht het niet ondienstig hierbij omtrent de regeling van het vergunningsregt eenige wenken te geven, die ik U verzoek ter kennis te brengen van de gemeentebesturen.

In het heffingsbesluit is in de eerste plaats vast te stellen welke som als vergunningsregt zal geheven worden met bepaling dat die som voor dengene, die, vóór de betaling van het regt, aan den gemeente-ontvanger eene schriftelijke verklaring overlegt, dat in de localiteiten, waarop zijne vergunning betrekking heeft, geen sterke drank verkocht noch geschonken zal worden tusschen Zaterdag avond te zes en Maandag ochtend te zes ure, met vijfentwintig ten honderd daalt. Voorts behoort in dit besluit de schatting der huurwaarde van de bedoelde localiteiten geregeld te worden. Dit zou op de volgende wijze kunnen geschieden.

De huurwaarde der localiteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht, wordt geschat door een deskundige, aan te stellen door Burgemeester en Wethouders. Het vergunningsregt wordt naar diens schatting geregeld, tenzij de belanghebbende, aan wien zij terstond wordt medege-

deeld, binnen vijf dagen na die mededeeling bij Burgemeester en Wethouders bezwaar indient en eene herschatting verzoekt.

Bij dit verzoek kan de belanghebbende een persoon aanwijzen om bij de herschatting als deskundige op te treden.

Burgemeester en Wethouders wijzen ook hunnerzijds een persoon aan om bij de herschattingen voor de gemeente op te treden. De deskundige, die de eerste schatting deed, is hiertoe niet benoembaar.

Een derde herschatter wordt jaarlijks benoemd door den ontvanger der directe belastingen tot wiens kantoor de gemeente behoort.

Burgemeester en Wethouders en de ontvanger der directe belastingen wijzen tevens een plaatsvervanger aan om op te treden wanneer de door hen benoemde herschatter verhinderd is om herschatting te doen.

Het vergunningsregt wordt, na herschattingen, vastgesteld in overeenstemming met het gevoelen der meerderheid van de herschatters. Indien ieder der herschatters een ander gevoelen is toegedaan, strekt *die* schatting tot grondslag voor de regeling der belasting, welke noch de hoogste noch de laagste is. Indien de belanghebbende geen herschatter heeft aangewezen of de door hem aangewezene niet ter herschatting opkomt of weigert den eed te doen of aan de herschatting deel te nemen, geldt de laagste schatting als de juiste.

De schatter en herschatters mogen geene schattingen of herschattingen verrigten dan na in handen van den Burgemeester den volgenden eed (belofte) te hebben afgelegd: „Ik zweer (beloof) dat ik de schatting der huurwaarde van localiteiten, waar sterke drank in het klein wordt verkocht, naar mijn beste weten en zonder aanzien des persoons overeenkomstig de Wet zal verrigten. Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig! (Dat belooft ik!)”

De schattingen en herschattingen hebben plaats zoodra mogelijk na het verleenen der vergunning of, in de geval-

len bedoeld in art. 7 § 2 der wet, zoo tijdig dat de belanghebbende in de gelegenheid zij het vergunningsregt te voldoen, voordat de daar bedoelde termijn verstreken is. De bepaling van dag en uur der schattingen en herschattingen, geschiedt na overleg met den schatter of de herschatters door den burgemeester.

Ieder der herschatters ontvangt voor elke herschatting van gemeentewege eene te bepalen som. Deze kosten worden voor de eene helft gedragen door de gemeente, voor de andere door den belanghebbende, die de hiervoor verschuldigde gelden voldoet bij de indiening van zijn verzoek om herschatting. Verzuimt hij dit, dan wordt zijn verzoek als niet gedaan beschouwd.

Zoodra het vergunningsregt is vastgesteld, doen Burgemeester en Wethouders daarvan mededeeling aan den belanghebbende en aan den gemeente-ontvanger.

Het komt mij voor, dat deze regeling waarborg oplevert voor behoorlijke inachtneming der belangen van de gemeente en van de belastingschuldigen. De door het gemeentebestuur aan te wijzen schatter zal een gemeenteamtbaar zijn wiens belooning ten laste der gemeente komt.

Ten aanzien van de benoeming der herschatters, zij nog aangeteekend, dat mijn ambtgenoot van Finantiën zich bereid heeft verklaard de bedoelde ambtenaren uit te noodigen aan eventueele opdracht der gemeentebesturen tot die benoeming gevolg te geven.

In de verordening op de invordering van het vergunningsregt ware eindelijk te bepalen, dat de betaling der belasting geschiedt bij den gemeente-ontvanger tegen afgifte eener kwitantie en dat de gemeenteontvanger van die betaling terstond kennis geeft aan Burgemeester en Wethouders met uitdrukkelijke vermelding van de omstandigheid of het volle regt. dan wel, naar aanleiding der voorlaatste alinea van art. 6 der wet, na overlegging der verklaring in het heffingsbesluit vermeld, slechts $\frac{3}{4}$ daarvan is betaald. Voor enz.

256

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 12 October 1889 A nr. 19, aan de bur-
meesters; OPSPORING VAN OVERTREDING DER
WET (*Prov. Bijbl.* 1889 nr. 88).

In het Algemeen Politieblad van 26 September jl. is opgenomen de in afdruk hierbij gevoegde circulaire van den Minister van Justitie van 21 bevorens, betreffende het opsporen van overtredingen van de wet tot regeling van den kleinhandel in sterken drank en tot beteugeling van openbare dronkenschap.

Eene zoodanige aanschrijving scheen der Regeering noodig om herhaling te voorkomen van de afkeuringswaardige praktijken door sommige politiebeambten gebezigd tot het constateeren van overtredingen, maar ook teneinde den indruk weg te nemen, die den Minister bleek te zijn ontstaan door de openbare oordeelvellingen over bedoeld optreden der politie, als zoude deze nooit anders dan in uniform gekleed en dus met bekendmaking van hare hoedanigheid, mogen trachten overtredingen van de Drankwet te constateeren.

Het behoeft toch geen betoog, schrijft de Minister, dat dan het betrappen van verdachten op heetterdaad zoo goed als onmogelijk zou zijn, terwijl juist het hier en daar veelvuldig voorkomen van den genoemden ongeoorloofden verkoop een scherper toezicht eischt.

Op een en ander heb ik de eer bij deze uwe *bijzondere* aandacht te vestigen.

*Aan Heeren Procureurs-Generaal, fungeerende
Directeuren van Rijkspolitie.*

Dat met gestrengheid wordt gewaakt tegen overtredingen van de wet tot regeling van den kleinhandel in sterken drank en tot beteugeling van openbare dronkenschap, kan

niet anders dan mijne goedkeuring wegdragen. Zelf zou ik hier en daar het toezicht op de naleving van het verbod tot verkoop van sterken drank in het klein, zonder de vereischte vergunning, nog wenschen verscherpt te zien, opdat die verkoop welke in sommige streken in vrij grooten omvang schijnt voor te komen, zooveel mogelijk worde te keer gegaan.

Intusschen mag daarbij nooit op zoodanige wijze door de politie worden te werk gegaan, dat zij aanleiding zou kunnen geven tot het verwijt overtredingen uit te lokken. Dit laatste is allerminst hare roeping. Zij bepale zich tot het opsporen en constateeren van overtredingen.

Deze hare taak belet evenwel niet dat politiebeambten, indien vermoeden bestaat dat deze of gene zich aan ongeoorloofden verkoop van sterken drank schuldig maakt, onder zekere omstandigheden zelf mogen beproeven in hoever dat vermoeden juist is, onder anderen door zelf, niet in uniform gekleed en dientengevolge onbekend bij den verdachte, eene hoeveelheid drank te bestellen. Volgt op hunne bestelling hetzij een weigerend, hetzij een weifelend antwoord, dan behooren zij niet verder aan te dringen.

Ik heb de eer UW.E.Gestr. te verzoeken, te bevorderen dat dienovereenkomstig worde gehandeld en daartoe het bovenstaande door middel van de in voldoende getale hierbij gevoegde afdrukken dezer circulaire, ter kennis te brengen of doen brengen van de Officiëren van Justitie, de Kantonrechters en de Commissarissen van politie in uw ressort, terwijl ter kennisneming door de overige in art. 8 van het Wetboek van Strafvordering genoemden ambtenaren en beambten, deze circulaire in het *Algemeen Politieblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 21 September 1889, No. 79.

257

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 December 1904 G nr. 69, aan de gemeentebesturen; mededeeling der volgende ministeriële brieven over TOEPASSING DER DRANKWET (Prov. Bijbl. 1904 nr. 120).

No. 8954 Afd. B.B.

's Gravenhage, 6 December 1904.

Voor een richtige naleving van de Drankwet zal het meer dan dusver geschiedde noodig zijn, dat de door die wet aan onherroepelijk geworden veroordeelingen (of de daarmede gelijk gestelde betalingen van opgelegde boete) verbonden gevolgen in zake weigering of intrekking van een vergunning of van een verlof worden bereikt.

Ter bevordering van dit doel heeft de Minister van Justitie onder dagteekening van 11 November jl. no. 137 afd. 2A. een aanschrijving gericht tot de Procureurs-Generaal bij de gerechtshoven, waarvan een exemplaar hiernevens gaat.

Het zal noodig zijn, dat de gemeentebesturen van de kennisgevingen, die zij ingevolge deze circulaire van de ambtenaren van het Openbaar Ministerie ontvangen, nauwkeurig aanteekening houden en die aanteekening steeds compleet hebben over een tijdvak van tien jaren, het langste tijdvak, dat de Drankwet (Staatsblad 1904 no. 235) op dit punt stelt in art. 8 eerste lid 11° b. Heeft iemand, die een vergunning of een verlof voor drankverkoop vraagt, binnen de laatste tien jaren ook in andere gemeenten gewoond, dan zullen burgemeester en wethouders, aan welke het verzoek is gericht ook bij de besturen van die andere gemeenten navraag moeten doen.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken, bovenbedoelde circulaire van den Minister van Justitie te brengen ter kennis van de gemeentebesturen in Uw gewest en dezen uit te noodigen, in het vervolg te handelen overeenkomstig de boven gegeven wenken.

Aangenaam zou het mij zijn indien ook Uw College bij behandeling van verzoeken, als in de Drankwet bedoeld, van natuurlijke personen op de inlichtingen van de ambtenaren van het Openbaar Ministerie acht wilde slaan.

's *Gravenhage*, 11 November 1904.

Ter bevordering van de richtige naleving van de herziene Drankwet, waarvan de tekst werd bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 17 October 1904 (*Staatsblad* no. 235), is het wenschelijk, dat de onherroepelijk geworden veroordeelingen (of de daarmede gelijkgestelde betalingen van opgelegde boeten), waaraan die wet met betrekking tot weigering of intrekking van eene vergunning of van een verlof gevolgen vastknoopt, ter kennisse worden gebracht van het bestuur der woonplaats van den veroordeelde.

Voor de beantwoording van de vraag, welke veroordeelingen, ten deze in aanmerking komen, geven de artikelen 8 lid 1, sub 10, 11 en 12, 9 lid 1, sub 1, 28 sub 1, 36 lid 1. sub 1, 2 en 3, alsmede artikel 39 sub 1 van de Drankwet een leiddraad.

Met intrekking van de dezerzijdsche circulaires van 16 Juni 1885 no. 101, 2de afdeeling A, en van 10 Mei 1902, no. 174, 2de afdeeling A, heb ik thans de eer UWEG. en de onder U ressorteerende ambtenaren van het Openbaar Ministerie uit te noodigen, ieder voor zooveel hem betreft, van de bedoelde veroordeelingen c. q. betalingen van boeten mededeeling te doen aan het bestuur van de woonplaats van den betrokken persoon. Deze mededeelingen zullen eenmaal in de maand behooren te geschieden, terwijl zij de gegevens moeten bevatten, die dezelve aan haar doel volkomen zullen doen beantwoorden.

Voorts meen ik het vertrouwen te mogen uitspreken, dat aan de naleving van deze aanschrijving stipt de hand zal worden gehouden.

Een voldoende aantal exemplaren van deze circulaire gaat te Uwer beschikking hiernevens.

258

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Januari 1905 G nr. 128, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende UITVOERING DER DRANKWET (Prov. Bijbl. 1905 nr. 2).

's-Gravenhage, 23 December 1904.

Ik heb de eer Uw College te berichten, dat de behandeling van alle stukken, betreffende de uitvoering der Drankwet, waarbij de Regeering gemoeid is, in het vervolg bij mijn Departement zal geschieden.

Alle voorstellen en bescheiden, die vroeger te dezer zake aan het Departement van Justitie werden gezonden, worden dus voortaan aan mijn Departement ingewacht.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken ook de gemeentebesturen in Uw gewest hiermede in kennis te stellen.

259

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 Maart 1905 G nr. 202, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken omtrent TOEPASSING VAN ART. 5, 2^e LID DER DRANKWET (Prov. Bijbl. 1905 nr. 35).

No. 1438, Afd. B.B.

's-Gravenhage, 25 Februari 1905.

Verzoekers, die op grond van het bepaalde in artikel 5, tweede lid der Drankwet (Staatsblad 1904 no. 235) een vergunning voor den kleinhandel in sterken drank boven het maximum vragen onder overlegging van twee verklaringen, waarbij afstand wordt gedaan van twee vergunningen, hebben die afstandsverklaringen veelal tegen niet geringe geldelijke bedragen verkregen. Sommige gemeentebesturen nemen die verklaringen aanstonds in ontvangst en gaan over tot intrekking van de daarbij bedoelde vergunningen, afgescheiden van de vraag, die zij later overwegen,

of de verzoekers hun doel kunnen bereiken en dezen een vergunning kan worden verleend. Blijkt dit niet het geval te zijn, wordt dus afwijzend op de verzoeken beschikt, dan lijden de verzoekers groote schade, vermits de koopsommen voor de verklaringen van afstand vergeefs zijn besteed.

Tot deze toepassing van genoemd artikel acht men zich gehouden door de letter der wet.

Voor bovenbedoelde verzoekers bestaat krachtens de wet verband tusschen hun verzoek en het overleggen der afstandsverklaringen, welk verband moet doen veronderstellen, dat zij de verklaringen niet zouden hebben overgelegd, indien zij hadden geweten of bedacht dat hun een vergunning niet zou worden verleend.

Eenerzijds nu ben ik van meening dat de wet een, elders ook gebruikte, gelegenheid laat tot herstel van dwaling. Men kan n.l. vóór de intrekking der vergunningen, waarvan afstand is gedaan (wil men vóór het in ontvangst nemen der afstandsverklaringen) onderzoeken, of tegen het verleenen der vergunning bezwaar bestaat en indien dit het geval blijkt te zijn, de verzoekers op hun dwaling wijzen.

Anderzijds acht ik evenwel, dat ook, waar men tot deze wijze van uitvoering niet wenscht over te gaan, kan worden voorkomen dat verzoekers schade lijden, voor zoover bij hen zelve niet onwil of grove nalatigheid in het spel is. Men zou n.l. op het voetspoor van zoovele gemeentebesturen, die in min of meer uitvoerige publicaties kort na het in werking treden der herzieningswet, belanghebbenden wezen op onderscheidene voor hen gewichtige bepalingen der herziene Drankwet, hun die overeenkomstig artikel 5, 2de lid der Drankwet, een vergunning willen vragen, kunnen raden, zich, vóór dat zij afstandsverklaringen overleggen, te vergewissen, of zij vallen in de termen van één der bepalingen van art. 8 der wet; daarbij zou onder hun aandacht gebracht kunnen worden, dat Burgemeester en Wethouders ook om andere redenen, dan vermeld in artikel 8, de vergunning kunnen weigeren, zoodat voor hen, wier omstandigheden

bedenking kunnen doen rijzen, omzichtigheid is aan te bevelen bij het opkopen van vergunningen met het doel eene nieuwe vergunning te vragen.

Door het bestuur eener gemeente is nog voorts gevraagd, of het als geoorloofd mag worden beschouwd, dat, wanneer op grond van afstandsverklaringen twee vergunningen zijn ingetrokken en het verzoek om vergunning van hem (A), die de verklaringen overlegde, is afgewezen, „een later aanvrager (B) zich beroept op de verklaringen van afstand, door A overgelegd, mits uit een schriftelijke verklaring van A blijkt, dat deze daarvoor is schadeloos gesteld, althans er mede genoegen neemt, dat B in zijne rechten treedt...”

Ik acht ook een dergelijke handelwijze niet in strijd met de wet, mits steeds — hetzij op de wijze, die bedoeld gemeentebestuur aangeeft, hetzij op andere wijze — blijke, dat het door de wet gewilde verband tusschen de afstandsverklaringen en het verzoek om eene nieuwe vergunning bestaat.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken, het bovenstaande ter kennis van de gemeentebesturen in Uw gewest te brengen.

260

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 2 Mei 1905 G nr. 132 aan de gemeentebesturen; mededeeling uittreksel van een besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken over de indeeling van de DRANKWET-INSPECTIE (Prov. Bijbl. 1905 nr. 60).

De Minister van Binnenlandsche Zaken.

Gelet op art. 1 van de bij Koninklijk besluit van 24 Februari 1905 (Staatsblad no. 85) vastgestelde Instructie voor de inspecteurs en adjunct-inspecteurs voor het toezicht op de naleving van de Drankwet (Staatsblad 1904 no. 235);

Heeft goedgevonden:

met intrekking van zijne beschikkingen van 28 Februari en 25 Maart 1905 nrs. 1887 en 2893 afdeling Binnenlandsch Bestuur (Nederl. Staatscourant van 1 en 26/27 Maart 1905, nrs. 51 en 73), met ingang van 1 Mei 1905:

1e. het Rijk, voor het toezicht op de naleving van de Drankwet, te verdeelen in drie inspectiën, waarvan

de eerste omvat enz.

de derde de provinciën Noordbrabant, Zeeland, Limburg en het gedeelte van Gelderland ten zuiden van den Rijn en de Lek ; *)

2e. de eerste enz.

261

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 25 Juli 1905 G nr. 63, aan de gemeentebesturen ; mededeeling der volgende aanschrijving van den Minister van Financiën aan de ambtenaren der registratie over TOEPASSING DER VRIJSTELLING VAN ZEGELRECHT, verleend in art. 34, 5e lid der Drankwet (Prov. Bijbl. 1905 nr. 87).

Afd. Reg. No. 26.

—
's Gravenhage, den 8 Juni 1905.

Door een gemeente-secretaris werd inlichting gevraagd omtrent de toepassing van art. 34, no. 5 der Drankwet, of n.l. de dáár verleende vrijstelling van zegelrecht kan worden toegepast op de aan belanghebbenden uit te reiken *afschriften* van de genomen besluiten.

Bedoeld wetsartikel stelt van zegel vrij „het verzoekschrift waarbij het verlof wordt gevraagd en *de beschikking daarop*.”

Het komt mij voor dat het in de bedoeling van den wetgever heeft gelegen om daaronder te begrijpen het aan de belanghebbenden uit te reiken afschrift der beschikking ; de minuut toch valt onder de algemeene vrijstellingen van art. 27 A. no. 3 der zegelwet.

Ik verzoek U deze beslissing mede te deelen aan de daarbij betrokken ambtenaren in Uwe directie ; daartoe gaat een voldoende aantal gesteendrukte exemplaren dezer missive hierbij.

*) Bij min.-beschikking van 2 Juni 1905 no. 5244 is de gemeente Breda aangewezen als standplaats voor den inspecteur en de adj.-inspecteurs.

262

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 September 1905 G nr. 158, aan de gemeentebesturen ; VERORDENINGEN, HOUDENDE VERBAND MET DE DRANKWET (Prov. Bijbl. 1905 nr. 99).

Wij hebben de eer U hierbij mededeeling te doen van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 8 September 1905 No. 8410 afd. B. B. enz.

Voorts verzoeken wij U naar aanleiding van de slotzinsnede van genoemd schrijven ons in het vervolg twee exemplaren der in Uwe gemeente nader vastgestelde of gewijzigde verordeningen als boven bedoeld te doen toekomen, met aanduiding, dat een der exemplaren voor het door den Minister beoogde doel bestemd is.

No. 8410, afd. B.B. 's-Gravenhage, 8 September 1905.

Ik heb de eer, Uw college te verzoeken, mij ten behoeve van de Inspecteurs voor het toezicht op de naleving van de Drankwet te doen toekomen een exemplaar van de in Uw gewest geldende verordeningen, welke bepalingen bevatten, waarvan de kennis voor die inspectie van belang kan zijn.

Tevens verzoek ik U, mij in het vervolg van nieuwe verordeningen te dezer zake een exemplaar te doen toekomen.

263

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 18 Januari 1906 A nr. 1 aan de burgemeesters ; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over VERSCHAFFING VAN INLICHTINGEN DOOR DE ADMINISTRATIE DER BELASTINGEN (Prov. Bijbl. 1906 nr. 10).

No. 9224,
Afdeeling BB.

's-Gravenhage, 15 Januari 1906.

Ik heb de eer U.H.E.G. te berichten, dat blijkens mededeeling van den Minister van Financiën, aan de hoofd- en

verdere ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen is opgedragen, om den burgemeesters en den inspecteurs, belast met het toezicht op de naleving van de Drankwet bij de uitvoering dier wet zooveel mogelijk steun te verleenen, door hun op verzoek de inlichtingen te verschaffen, die voor hen van belang zijn, met inachtneming evenwel van art. 35 der wet van 2 October 1893 (Staatsblad no. 149).

U.H.E.G. gelieve de onder U ressorteerende burgemeesters hiermede in kennis te stellen.

264

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 Februari 1907 G nr. 22, aan de gemeentebesturen; ONDERZOEK LOCALITEITEN (Prov. Bijbl. 1907 nr. 30).

Het is ons gebleken, dat in meerdere gemeenten in deze provincie door Burgemeester en Wethouders vergunning of verlof wordt verleend voor localiteiten, die niet voldoen aan alle eischen van het Koninklijk besluit dd. 7 Februari 1906 (Staatsblad No. 22).

Tengevolge van deze onachtzaamheid worden de belanghebbenden bedreigd door het gevaar, dat het besluit, waarbij hun een zoodanige vergunning of verlof is verleend, door de Regeering vernietigd wordt.

Wij vestigen er daarom Uwe aandacht op, dat geen vergunning of verlof verleend mag worden, voordat door U onderzocht is, of de desbetreffende localiteiten voldoen aan de bovengenoemde eischen.

265

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 4 Januari 1908 A nr. 16, aan de bur-
gemeesters; mededeeling van den volgenden
brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over TOEZICHT OP DE NALEVING DER
DRANKWET (*Prov. Bijbl.* 1908 nr. 1).

No. 12039.
Afdeeling B.B.

's Gravenhage, 30 December 1907.

Blijkens mij door de inspecteurs voor het toezicht op de naleving van de Drankwet verstrekte inlichtingen komt in vele gemeenten nog op groote schaal clandestiene verkoop van sterken drank in het klein voor en zou de plaatselijke politie niet altijd met den noodigen ernst optreden tegen hen, die zich aan die wetsovertreding schuldig maken. De inspecteurs schrijven mij o.a. te dezen opzichte: „In „vele gevallen bleken de overtredingen voor de plaatselijke „politie voor het grijpen te zijn geweest.”

Voor een deel zou het niet constateeren van deze overtredingen volgens hen ook aan onbekendheid met de Wet moeten worden toegeschreven.

Ik heb daarom de eer U.H.E.G. te verzoeken de burgemeesters van de gemeenten in Uw gewest met aandrang uit te noodigen de hun ondergeschikte ambtenaren van politie voor zooveel noodig alsnog met de bepalingen van de Drankwet bekend te maken en ten opzichte van het toezicht op de naleving van die bepalingen strenge instructies te geven.

266

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 Januari 1908 G nr. 158, aan de gemeentebesturen;
STAAT VAN OPGAVEN VOLGENS ART. 31
DRANKWET (*Prov. Bijbl.* 1908 nr. 6).

De opgaven, die Burgemeester en Wethouders ons krachtens art. 31 der drankwet verstrekken en die in een verzamelstaat voor de geheele provincie worden opgenomen, waren in de voorgaande jaren in veel gevallen onnauwkeurig, wat de bewerking van den verzamelstaat zeer heeft bemoeilijkt en vertraagd.

Het meeste kwam het voor, dat die opgaven geen overeenstemming aantoonde met die van het voorgaande jaar; ook ontbrak somtijds overeenstemming tusschen de verschillende op den staat voorkomende cijfers, meermalen was zelfs het maximum der vergunningen onjuist opgegeven.

Wij noodigen U uit den staat der opgaven volgens art. 31 der drankwet nauwkeurig in te vullen en hem alvorens hij aan ons wordt opgezonden te vergelijken met dien van het voorgaande jaar, zooals hij is overgenomen in den verzameltaat, als bijlage van Hoofdstuk XI voorkomende in het laatst uitgekomen Verslag van den toestand der provincie. Inachtgenomen de eventueel in den loop des jaars plaats gehad hebbende veranderingen zal dan de overeenstemming met den staat van het voorgaande jaar duidelijk moeten zijn.

Waar deze overeenstemming niet duidelijk zal kunnen blijken zonder toelichting, wat vooral bij grootere gemeenten het geval zal kunnen zijn, gelieve men die toelichting te geven in de kolom van aanmerkingen.

In de opgaven omtrent de inrichtingen met verlof hebben de gemeentebesturen gehandeld volgens tweeërlei opvatting, waartoe de inrichting van den staat aanleiding geeft.

Sommige hebben gemeend dat in de kolommen 39 en 40 van den staat behoorde vermeld te worden het getal inrichtingen, waarin op het einde des jaars werkelijk verkoop plaats had van dranken, onderscheidenlijk bedoeld onder *a* en onder *b* van art. 34 der drankwet. Andere hebben, gelet op de rubrieken der kolommen 37 en 38, geen rekening gehouden met het vervallen eener inrichting met verlof door eene andere oorzaak dan de bij deze rubrieken bedoelde zoodat staking der uitoefening van het verlof zonder dat eene verklaring is afgelegd als bedoeld bij art. 39 sub 5° der wet en zonder dat alzoo op grond dier verklaring intrekking van het verlof is gevolgd, niet in aanmerking is genomen. Hierdoor wijzen de kolommen 39 en 40 een hooger getal aan dan dat van de inrichtingen, waar werkelijk op het einde des jaars het verlof werd uitgeoefend.

Omdat wij niet verzekerd konden zijn dat in alle gevallen, waarin de uitoefening van het verlof was gestaakt, zonder dat gehandeld was overeenkomstig art. 39 sub 5°, daarvan bij den staat mededeeling gedaan was, hebben wij in de verzameling voor de provincie geen rekening gehouden met het vervallen van inrichtingen met verlof door staking van het bedrijf zonder dat intrekking gevolgd was, zoodat de kolommen 39 en 40 aangeven het getal verleende verloven, alleen verminderd met het getal der ingetrokken en der vervallen verloven volgens de rubriecken der kolommen 37 en 38.

Bij de invulling van den gemeentelijken staat van opgaven volgens art. 31 der drankwet en bij de vergelijking van dezen staat met den verzamelstaat van het voorgaande jaar gelieven de gemeentebesturen hierop te letten.

267

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 1 Februari 1912 G nr. 33, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken met bijbehoorend afschrift van het Koninklijk besluit van 11 Januari 1912 nr. 15 (Stbl. nr. 9) betreffende NADERE EISCHEN VOOR VERLOFS-LOCALITEITEN (Prov. Bijbl. 1912 nr. 19).

No. 368.

Afdeeling V. A.

's-Gravenhage, 22 Januari 1912.

Ik heb de eer Uw College hiernevens te doen toekomen een afschrift van het Koninklijk besluit d.d. 11 Januari 1912, No. 15, hetwelk spoedig in het Staatsblad en in de Staatscourant zal verschijnen. Uw College gelieve de aandacht van de gemeentebesturen in Uw gewest daarop te vestigen en tevens namens mij aan die gemeentebesturen en, door hunne tussenkomst, aan de houders van verloven voor den verkoop van alcoholhoudende drank, anderen dan sterken drank, mede te deelen, dat indien ten aanzien van de localiteiten, waarin zij het bedrijf uitoefenen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken toestemming is verleend tot afwijking van dusver voor verlofslocaliteiten

gestelde eischen, die toestemming vervalt met ingang van het tijdstip, waarop de tegenwoordige verlofhouder overlijdt of zijne zaak in andere handen overgaat. Den Inspecteur voor het toezicht op de naleving van de Drankwet noodig ik uit ook de door hem ten aanzien van verlofslocaliteiten verleende toestemmingen tot afwijking van de gestelde eischen met ingang van het bedoelde tijdstip in te trekken.

De gemeentebesturen zullen dus alle localiteiten, waarvoor verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank mocht worden gevraagd, nadat het besluit van 11 dezer in werking is getreden, aan de nieuw gestelde eischen moeten toetsen, onverschillig of voor die localiteiten thans reeds een zoodanig verlof geldt of niet.

A F S C H R I F T.

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandse Zaken van 7 November 1911, No. 8120, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat het wenschelijk gebleken is, met nadere wijziging van Ons besluit van 7 Februari 1906 (Staatsblad No. 22), gewijzigd bij Onze besluiten van 25 Mei 1909 (Staatsblad No. 127) en 7 Juli 1910 (Staatsblad No. 196), tot nadere uitvoering van de artikelen 6, eerste lid, en 35, eerste lid van de Drankwet (Staatsblad 1904, No. 235), de eischen te herzien, waaraan met betrekking tot ruimte, licht en luchtverversching eene localiteit moet voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor een verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank;

Den Raad van State gehoord, advies van 12 December 1911, No. 17;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandse Zaken van 6 Januari 1912, No. 9416, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN: te bepalen:

Artikel I.

§ 2 van Ons bovenaangehaald besluit, bevattende de cischen, bedoeld in art. 35, eerste lid der Drankwet, wordt gelezen als volgt:

Art. 9.

Om voor een verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank, in aanmerking te kunnen komen, moet een localiteit voldoen aan de eischen, omschreven in de artt. 10—16 van Ons tegenwoordig besluit.

Art. 10.

De localiteit moet eene oppervlakte hebben van ten minste 25 M².

Wordt in eene inrichting het bedrijf in meer dan een localiteit uitgeoefend, dan moet ten minste eene dier localiteiten aan dezen eisch voldoen en moeten de overige localiteiten elk eene oppervlakte hebben van ten minste 20 M². Gemetselde of getimmerde pilasters, muurgedeelten en andere voor de wanden uitspringende deelen mogen niet verder dan 30 c.M. uitspringen en geen grootere breedte hebben dan 50 c.M., eventueele aanwezige stookplaatsen uitgezonderd.

Vrijstaande steunpunten mogen niet aanwezig zijn, tenzij op een onderlingen afstand of op een afstand van de muren van ten minste 4 M. Zij mogen niet zwaarder zijn dan 1 M. in omtrek.

Art. 11.

De gemiddelde hoogten van de localiteit, gerekend van den vloer tot den onderkant van de zoldering van het plafond of van de bekapping, zoo deze als zoldering dient, mag niet minder zijn dan 2.80 M., met dien verstande, dat de hoogte niet minder mag bedragen dan bepaald is bij de voorschriften, vastgesteld ingevolge artikel 1 of artikel 8 der Woningwet.

Art. 12.

Tenminste één wand van de localiteit moet buitenwand

zijn over de volle afmeting, die de localiteit aan de zijde van dien wand heeft.

Art. 13.

Ten minste één buitenwand van de localiteit moet gedeeltelijk bestaan uit één of meer lichtramen van ongekleurd doorzichtig glas, of uit een of meer deuren, gedeeltelijk bestaande uit zoodanig glas.

Indien de localiteit één of meer buitenwanden heeft aan de zijde van den openbaren weg, moet ten minste één zoodanige buitenwand voldoen aan het bepaalde in het eerste lid.

Art. 14.

De gezamenlijke oppervlakte van het ongekleurd doorzichtig glas, in den buitenwand of in de buitenwanden mag niet minder bedragen dan een zesde gedeelte van de vloeroppervlakte der localiteit.

Art. 15.

De buitenlucht moet door ventilatieopeningen of beweegbare ramen of deuren rechtstreeks in de localiteit binnengelaten kunnen worden, met dien verstande, dat de gezamenlijke doorlaattruimte niet minder mag bedragen dan een twintigste deel van de vloeroppervlakte der localiteit en dat voor de berekening van die doorlaattruimte buiten aanmerking blijft, wat minder dan 2 M. boven den vloer der localiteit gelegen is.

Art. 16.

De localiteit mag voor geen ander doel dan voor de uitoefening van het bedrijf zijn ingericht en worden gebruikt

Art. 17.

Van het bepaalde bij artikel 11 alleen ten aanzien van de in artikel 10 tweede lid, bedoelde overige localiteiten en van iedere der bepalingen van de artikelen 12—16 ten aanzien van alle localiteiten kan, op schriftelijk verzoek, afwijking worden toegestaan door den inspecteur voor het toezicht op de naleving van de Drankwet, binnen wiens ambtsgebied de localiteit, voor welke afwijking wordt verlangd, gelegen is.

De inspecteur beschikt op het verzoek binnen zes weken na de ontvangst.

Tegen weigering van de gevraagde ontheffing kan de belanghebbende binnen veertien dagen in beroep komen bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken. De termijn van veertien dagen begint met den dag, waarop de beschikking is uitgereikt.

Art. II.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad en van de Staatscourant, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsehe Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het Staatsblad en in de Staatscourant zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

268

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 Februari 1913 G nr. 24, aan de gemeentebesturen; STATISTIEK DER DRANKWET (Prov. Bijbl. 1913 nr. 14).

Wij stellen U hierbij in kennis met een brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 21 December 1912, nr. 8842, afdeling V. A., en een daarbij gevoegd nieuw formulier voor de opgaaf, bedoeld in art. 31 der Drankwet.

Dit formulier strekt ter vervanging van het in provinciaal bijblad nr. 27 van 1905 opgenomene.

Uwe aandacht zij er op gevestigd, dat de in genoemd wetsartikel vermelde gegevens niet meer over het tijdvak van een kalenderjaar, doch over het tijdvak van een vergunningsjaar moeten verstrekt worden.

Over de opgaaf van het bedrag van het vergunningsrecht (kolom 30) schrijft de Minister ons nog bij brief van 27 Januari ll. nr. 533, afdeling V. A., het volgende:

„Ter voorkoming van misverstand heb ik de eer Uw College te verzoeken alsnog aan de gemeentebesturen in Uwe provincie mede te deelen, dat het de bedoeling is, dat

in kolom 30 van het formulier voor de opgaven, bedoeld in art. 31 der Drankwet, U gewijzigd medegedeeld bij mijne nevensvermelde circulaire, voor de eerste maal worde ingevuld het bedrag aan vergunningsrecht, ontvangen in het tijdvak 1 Januari 1912—30 April 1913, daaronder echter niet begrepen de rechten, welke ingevolge de bepalingen der Drankwet zijn betaald ter continuatie na 30 April 1913 van bestaande bedrijven of voor het van kracht worden van met ingang van 1 Mei 1913 verleende nieuwe vergunningen. Deze rechten zullen met die, in den loop van het vergunningsjaar 1 Mei 1913—30 April 1914 ontvangen (evenwel weer met uitzondering van die, bij vooruitbetaling ten behoeve van het vergunningsjaar 1914/1915 ontvangen) moeten worden vermeld in de statistiek over dat tijdvak loopende.

„De invulling voor de volgende jaren geschiede op gelijke wijze, zoodat telkens het bedrag van het bij vooruitbetaling betaalde vergunningsrecht verantwoord worde in de statistiek over het jaar, ten behoeve waarvan het werd ontvangen.”

Wat betreft de kolommen 37 en 38 wijzen wij er op, dat het kan voorkomen, dat houders van een verlof het bedrijf hebben gestaakt, zonder dat zulks gevolgd wordt door intrekking van het verlof. Eene bepaling in den geest van art. 28, 4° der Drankwet, wordt nl. met betrekking tot verloven in de wet gemist.

Het is echter gewenscht, om, wanneer U bekend is, dat staking van het bedrijf van verlofhouder heeft plaats gehad, en niet gevolgd is door intrekking van het verlof, hiervan in een noot in de kolom „opmerkingen” mededeeling te doen, met opgaaf van het getal verloven, waaromtrent zulks is geconstateerd.

Wij noodigen U uit het nieuwe formulier nauwkeurig in te vullen naar den toestand op 1 Mei 1913, en het vóór 15 Juni a.s. aan ons te doen toekomen.

In volgende jaren ontvangen wij de opgaaf eveneens gaarne vóór 15 Juni.

De gemeentebesturen, die bereids de opgaaf volgens het oude formulier inzonden, worden verzocht alsnog de opgaaf volgens bijgaand nieuw model aan ons te doen geworden.

No. 8842.
Afdeeling V. A.

's-Gravenhage, 21 December 1912.

Ten einde het formulier, bedoeld in art. 31 der Drankwet, eenigszins te vereenvoudigen en te verduidelijken, komen eenige wijzigingen daarin wenschelijk voor. De onderscheiding van de ingetrokken en de vervallen vergunningen naar de artikelen van de Drankwet, die tot het intrekken of het vervallen aanleiding hebben gegeven, (zie kolom 16—23 van het formulier) komt mij overbodig voor; in het vervolg zoude kunnen worden volstaan met eene onderscheiding van beide groepen van vergunningen in „vergunningen, meetellende voor het maximum”, „logements-vergunningen” en „bijzondere vergunningen”.

Wanneer verder het maximum is verlaagd krachtens art. 4, 2e lid 1°, der Drankwet, en kolom 34 dus ingevuld wordt, is het dikwijls van belang te weten hoe groot het maximum zoude zijn, indien het bevolkingscijfer als maatstaf had gediend. Bij noot in de kolom „Opmerkingen” wordt daarom verzocht dat maximumcijfer alsdan in kolom 31 (oud kolom 33) tusschen haakjes in te vullen.

Eindelijk is gebleken, dat het voor een juist overzicht wenschelijk is, dat de Statistiek niet loopt over het kalenderjaar, doch over het vergunningsjaar, waardoor wijziging in de omschrijving van enkele kolommen noodig was.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken het bovenstaande ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uw gewest, met uitnoodiging de in art. 31 der Drankwet bedoelde opgaven in het vervolg te verstrekken volgens het formulier, zooals dit gewijzigd hierbij is gevoegd en niet meer over het tijdvak van een kalenderjaar, doch over het tijdvak van een vergunningsjaar. In verband daarmee zag ik gaarne, dat de eerst in te zenden opgaven zich bij wijze van overgang uitstrekten over het tijdvak van 1 Januari 1912—30 April 1913, en dus den toestand weergeven, zooals die zal zijn op 1 Mei 1913.

OPGAVEN, bedoeld in art. 31 der Drankwet

GEMEENTE.	AANTAL VERGUNNINGEN IN HET VERGUNNINGSGJAAR 191 /191 .																						
	Verleend voor			Verleend (de hier be- doelde vergunningen zijn reeds vermeld in kolom 1-5)			Over- geschreven.			In- getrokken			Vervallen										
	ongesplitsten verkoop (zoowel voor tappen als voor slijten).	tappen (art. 1, 2de lid, a).	slijten (art. 1, 2de lid b).	sociëteiten (art. 2, 2de lid).	logementen voor den verkoop alleen aan logeergasten (art. 2, 2de lid).	binnen de grens van het geldend maximum	krachtens art. 5, 1ste lid.	krachtens art. 5, 2de lid.	krachtens art. 15.	krachtens art. 55, 1e lid	letter a.	letter b.	op eene andere localiteit (art. 25)	10.	20.	Op een ander per- soon art. 26, 1e lid.	14	15	16	17	18	19	20
Waarvan de localiteit is vergroot met meer dan 20 ten honderd (art. 38, 2de lid).																							
vergunningen, meetellende voor het maximum.																							
logementsvergunningen.																							
bijzondere vergunningen																							
vergunningen, meetellende voor het maximum.																							
logementsvergunningen.																							
bijzondere vergunningen.																							

(Staatsblad 1904, no. 235).

22	ongespiltste verkoop (zoowel tappen als slijten).	
23	tappen (art. 1, 2de lid, a)	
24	slijten (art. 1, 2de lid, b)	
25	sociëteiten (art. 2, 2de lid)	
26	logementen, waarin de verkoop alleen geschiedaan logeergasten (art. 2, 2de lid)	
27	slijten van 2 tot 10 liter (art. 63, 4de lid)	
28	Totaal van de kolommen 22—27.	
29	Aantal van de in kolom 28 vermelde vergunningen die verleend zijn vóór 1 Mei 1904.	
30	Bedrag van het in het vergunningsjaar 191 /191 betaald vergunningsrecht.	
31	ingevolge art. 4, 1ste lid	
32	ingevolge art. 4, 2de lid, 1 ^o	
33	bedoeld in art. 34, 2de lid, letter a	
34	bedoeld in art. 34, 2de lid, letter b	
35	ingetrokken krachtens art. 39.	
36	vervallen door overlijden van de houders (art. 38, 1ste lid).	
37	verkoop, bedoeld in art. 34, 2de lid, letter a.	
38	verkoop, bedoeld in art. 34, 2de lid, letter b.	
	Opmerkingen	

* Bij invulling van kolom 32 wordt verzocht in kolom 31 tusschen ( ) ook het maximum in te vullen, berekend volgens den daar bedoelden maatstaf

269

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 28 Mei
1914, TER UITVOERING VAN ART. 17 1^e LID
DER DRANKWET (*Prov. Bl. 1914 nr. 12*).

De GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant;

Gelet op art. 17, 1^e lid der Drankwet;

Tot grondslag nemende het aantal inwoners der gemeenten in deze provincie op 1 Januari 1914.

HEBBEN BESLOTEN:

vast te stellen de navolgende lijst van gemeenten in de provincie Noordbrabant, waarin geen gebouwde kom is met meer dan 5000 inwoners:

Aalst.	Boxmeer.
Aarle-Rixtel.	Boxtel.
Alem, c. a.	Budel.
Almkerk.	Capelle.
Alphen, c. a.	Chaam.
Andel, c. a.	Cromvoirt.
Asten.	Cuijk, c. a.
Baardwijk.	Deurne, c. a.
Baarle-Nassau.	Deursen, c. a.
Bakel, c. a.	Dieden, c. a.
Beek en Donk.	Diessen.
Beers.	Dinteloord, c. a.
Bergeijk.	Dinther.
Berghem.	Dommelen.
Berkel.	Dongen.
Berlicum.	Drongelen.
Besoijen.	Drunen.
Best.	Duizel, c. a.
Beugen, c. a.	Dungen (den).
Bladel, c. a.	Dussen, c. a.
Boekel.	Eersel.
Bokhoven.	Empel, c. a.
Borkel, c. a.	Engelen.

Erp.	Klundert.
Esch.	Leende.
Escharen.	Liempde.
Etten, c. a.	Lierop.
Fijnaart, c. a.	Lieshout.
Gassel.	Linden.
Geertruidenberg	Lith.
Geffen.	Lithoijen.
Geldrop.	Loon op Zand.
Gemert.	Luijksgestel.
Genderen.	Maarheeze.
Gestel, c. a.	Maashees, c. a.
Giessen.	Made, c. a.
Gilze, c. a.	Meeuwen.
Ginneken, c. a.	Megen, c. a.
Goirle.	Michielsgestel (St.).
Grave.	Mierlo.
's-Gravenmoer.	Mill, c. a.
Haaren.	Moergestel.
Halsteren.	Nieuwkuyk, c. a.
Haps.	Nieuw-Vossemeer.
Hedikhuizen.	Nistelrode.
Heesch.	Nuland.
Heeswijk.	Nunen.
Heeze.	Oedenrode (St.).
Helvoirt.	Oeffelt.
Herpen.	Oerle
Herpt.	Oijen, c. a.
Heusden.	Oirschot.
Hilvarenbeek.	Oisterwijk.
Hoeven.	Oostelbeers, c. a.
Hooge-en-Lage-Mierde.	Oploo, c. a.
Hooge-en-Lage-Zwaluwe.	Oss.
Hoogeloon, c. a.	Ossendrecht.
Huybergen.	Oudenbosch.
Huisseling, c. a.	Oud-en-Nieuw-Gastel.

Oudheusden.	Veen.
Princenhage.	Veghel.
Putte.	Veldhoven, c. a.
Raamsdonk.	Velp.
Ravenstein.	Vessem, c. a.
Reek.	Vierlingsbeek.
Réusel.	Vlierden.
Riethoven.	Vlijmen.
Rosmalen.	Vrijhoeve Capelle.
Rucphen, c. a.	Vught.
Rijsbergen.	Waalre.
Rijswijk.	Waalwijk.
Sambeek.	Wanroy.
Schaijk.	Waspik.
Schijndel.	Werken (de) c. a.
Soerendonk, c.a.	Werkendam.
Someren.	Westerhoven.
Son, c. a.	Willemstad.
Sprang.	Woensdrecht.
Standdaarbuiten	Woensel.
Steenbergen, c.a.	Woudrichem.
Stiphout.	Wouw.
Strijp.	Wijk, c. a.
Terheijden.	Zeeland.
Teteringen.	Zeelst.
Tongelre.	Zesgehuchten.
Uden.	Zevenbergen.
Udenhout.	Zundert.
Valkenswaard.	

270

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 10 September 1914 G nr. 123; TOEPASSING ARTIKEL 18 DER DRANKWET (Prov. Bl. 1914 nr. 26).

De GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant,
Overwegende, dat bij Koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1914 Nr. 61 bepaald is, dat tot 1 Januari 1920 de in art.

1, tweede lid van de Drankwet bedoelde onderscheiding van verkoop van sterken drank in het klein in verkoop voor gebruik ter plaatse van verkoop en voor gebruik elders dan ter plaatse van verkoop, niet van toepassing is in de hieronder volgende deelen van gemeenten met een bebouwde kom van meer dan 5000 inwoners, welke deelen liggen buiten die kom en zelf geen bebouwde kom van meer dan 5000 inwoners bevatten:

Gemeente	Aangewezen deelen van elke gemeente
's Hertogenbosch	Orthen.
Oosterhout. . .	Oosteind; den Hout; Dorst.
Roosendaal . .	Nispen.

Gelet op art. 18, 4e lid, der Drankwet,

HEBBEN BESLOTEN:

De hierboven genoemde deelen van de gemeenten 's Hertogenbosch, Oosterhout en Roosendaal te plaatsen op de lijst, bedoeld in artikel 17 der Drankwet, welke vastgesteld is bij hun besluit van 28 Mei 1914 en opgenomen in het provinciaal blad van 1914 nr. 12.

Zie ook: *Posterijen (Portvrijdom), Loterijen, Militaire Zaken, Politie, Zegel.*

DRUIFLUIS-OVEREENKOMST.

271

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 7 Januari 1884 A nr. 2, aan de burgemees-
ters; MAATREGELEN TOT WERING DER DRUIF-
LUIS (*phylloxera*) (Prov. Bijbl. 1884 nr. 2).

Bij de wet van 6 December 1883 (*Staatsblad* No. 178) is goedgekeurd de toetreding van Nederland tot de op 3 November 1881 te *Bern* gesloten internationale overeenkomst tot wering der druifluis (*phylloxera*), terwijl bij Kon. besluit van 24 December 1883 (*Staatsblad* No. 248) voorschriften ter uitvoering dier overeenkomst zijn gegeven.

Volgens art. 8 van dat besluit moeten belanghebbenden, die zendingen als bedoeld in art. 5 naar de Rijken, *die tot de overeenkomst zijn toegetreden*, wenschen uit te voeren, zich voor het onderzoek hunner kweekerijen, tuinen of broeikassen bij verzoekschrift (op gezegeld papier) tot mij wenden en wordt dat onderzoek dan door mij aan eenen officieelen deskundige opgedragen.

De naamlijst der door den Minister benoemde deskundigen is hiernevens gevoegd.*)

Wanneer uit het onderzoek is gebleken, dat de inrichting aan de voorschriften van art. 3 der Conventie voldoet, dan geeft de deskundige aan den Burgemeester der betrokken gemeente een getuigschrift af, volgens het bij de instructie voor de deskundigen gevoegd model, waarop door den Burgemeester de verklaring, bedoeld sub. B. van art. 5 van het Kon. besluit van 24 December 1883 (*Stbl.* No. 248) aan belanghebbenden wordt uitgereikt.

Ik voeg hierbij, behalve de hiervoor gemelde naamlijst, een brief van den Minister van Waterstaat, Handel en

---

*) Daar deze naamlijst sinds 1884 tal van wijzigingen onderging, werd zij uit deze verzameling weggelaten.

Nijverheid van 24 December 1883, Lett. A, benevens de instructie voor de officieele deskundigen en het daarbij behoorend model, terwijl ik nog in het bijzonder er uwe aandacht op vestig, dat de afgifte der bovenbedoelde getuig-schriften ingevolge de conventie, alleen vereischt wordt voor plantenzendingen als bedoeld in art. 5 van het Koninklijk besluit *naar Rijken, die tot de overeenkomst zijn toegetreden* en dus niet voor de in art. 2 van het besluit genoemde artikelen en evenmin voor landbouwvoortbrengselen, waarop de conventie geene toepassing vindt.

Ik verzoek U bij voorkomende gelegenheden de gegeven voorschriften nauwgezet op te volgen.

Lett. A.

's-Gravenhage, 29 December 1883.

Ik heb de eer U hiernevens te doen toekomen een afdruk mijner beschikking van heden, ter benoeming van officieele deskundigen voor de uitvoering der druifluis-conventie, van de door mij voor deze deskundigen vastgestelde instructie en van mijne tot hen gerichte aanschrijving.

Ik voeg hierbij tevens een tweetal exemplaren van :

1^e. de wetten van 6 December 1883 (*Stbl.* No. 178 en 181), bij de eerste waarvan de Bernsche druifluis-overeenkomst is afgedrukt ;

2^e. eene vertaling dier overeenkomst ;

3^e. het Koninklijk besluit van 6 December 1883 (*Stbl.* No. 248) waarbij de maatregelen ter uitvoering der bepalingen van die overeenkomst zijn vastgesteld.

Volgens art. 8 van dat besluit moeten belanghebbenden, die zendingen, als bedoeld in art. 5, naar de Rijken, die tot de conventie zijn toegetreden, wenschen uit te voeren zich voor het onderzoek hunner kweekerijen, tuinen of broeikassen bij verzoekschrift (op gezegeld papier) tot U wenden en wordt dat onderzoek dan door U aan eenen officieelen deskundige opgedragen. Uit den aard der zaak zal daartoe door U worden aangewezen de deskundige, die

het meest in de nabijheid der inrichting gevestigd is; behoudens dat, zoo de deskundige zelf kweeker is, het onderzoek zijner eigene inrichting aan een anderen deskundige wordt opgedragen.

Voorloopig althans zal het noodig zijn, dat dit onderzoek steeds zoo spoedig mogelijk plaats hebbe.

Hierbij zij nog opgemerkt dat tot heden tot de Bernsche druifluis-conventie zijn toegetreden *Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, Frankrijk, Portugal, Zwitserland, België en Luxemburg.*

Wanneer uit het onderzoek is gebleken dat de inrichting aan de voorschriften van art. 3 der conventie voldoet, dan geeft de deskundige aan den Burgemeester der betrokken gemeente een getuigschrift af, volgens het bij de Instructie voor de deskundigen gevoegd model, waarop door dezen de verklaring, bedoeld sub. B. van art. 5 van het koninklijk besluit van 24 December 1883 (*Stbl.* No. 248) aan belanghebbenden wordt uitgereikt.

Van deze en van de sub. A. van genoemd artikel bedoelde verklaring gaat hiernevens een model.

Herhaling van het onderzoek eener goedgekeurde inrichting door de deskundigen heeft niet plaats, dan krachtens eene nadere opdracht. Ik behoud mij voor nader te bepalen, op welk tijdstip tot zoodanig nader onderzoek der gezamenlijke inrichtingen, hetwelk niet meer dan eenmaal 'sjaars behoeft te geschieden, zal zijn over te gaan.

Andere inrichtingen dan die in art. 8 van het Kon. besluit bedoeld, worden door de deskundigen alleen krachtens mijne opdracht onderzocht.

Ter uitvoering van art. 9, 6^e der conventie verzoek ik U geregeld eene lijst bij te houden der met gunstig gevolg onderzochte inrichtingen in Uw gewest, waartoe de berichten der deskundigen U in staat zullen stellen. Deze lijst behoort te vermelden de namen van de belanghebbenden, den aard der inrichtingen en de plaatsen van vestiging. Na afloop van elke maand zie ik eene opgave der voorgekomen aanvullingen dezer lijst te gemoet.

Eveneens verzoek ik U de ingevolge art. 5 der Instructie door de deskundigen in te zenden declaratiën, na door U te zijn goedgekeurd, aan mijn departement in te zenden.

Ik heb de eer U te verzoeken de Burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie naar aanleiding van een en ander zoo spoedig mogelijk de noodige instructiën te geven.

Onder mededeeling van het model der verklaringen ware daarbij hunne aandacht er op te vestigen, dat de afgifte daarvan ingevolge de conventie alleen vereischt wordt voor plantenzendingen als bedoeld in art. 5 van het Kon. besluit *naar Rijken die, tot de overeenkomst zijn toegetreden*, en dus niet voor de in art. 2 van het besluit genoemde artikelen, en evenmin voor landbouwvoortbrengselen, waarop de conventie geene toepassing vindt. In den uitvoer naar niet tot de conventie toegetreden landen wordt geenerlei verandering gebracht.

INSTRUCTIE voor de officieele deskundigen, bedoeld bij art. 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1883 (Staatsblad No. 248).

Artikel 1.

De officieele deskundigen, bedoeld in art. 1 van het Koninklijk Besluit van 24 December 1883 (Staatsblad No. 248), zijn belast met het ter uitvoering van de internationale druifluis-conventie van 3 November 1881 te houden toezicht op en onderzoek van de wijngaarden, boomkwekerijen van elken aard, tuinen en broeikassen, alsmede met de verdere onderzoekingen, welke uit de bepalingen der conventie en de ter uitvoering daarvan gegeven voorschriften voortvloeien.

Art. 2.

Het onderzoek der inrichtingen van hen, die zendingen, als bedoeld in art. 5 van het voormelde besluit, naar de tot de conventie toegetreden Rijken wenschen uit te voeren, geschiedt krachtens opdracht van den betrokken Commissaris des Konings.

Bij dat onderzoek wordt door hen nauwkeurig nagegaan, of de inrichting voldoet aan de bepalingen van art. 3 der Conventie en van de ter uitvoering daarvan in Nederland gegeven voorschriften.

Blijkt uit het onderzoek, dat de inrichting aan die bepalingen voldoet, dan zendt de deskundige zoodra mogelijk aan den Burgemeester der gemeente, waar de zetel der inrichting gevestigd is, een getuigschrift volgens het bij deze Instructie gevoegd model, op grond waarvan door den Burgemeester aan belanghebbenden verklaringen worden uitgereikt, als bedoeld in art. 5 sub B. van het voormelde besluit.

Van de uitkomst van het onderzoek geeft hij kennis aan den Commissaris des Konings.

Art. 3.

Zendingen, als bedoeld in art. 5 van het voormelde besluit, uit Rijken, die niet tot de conventie zijn toegetreden en welke niet zijn voorzien van de in dat artikel genoemde verklaringen, worden door de deskundigen onderzocht op verzoek der belanghebbenden, van de vervoerders of van de ambtenaren der invoerrechten.

Dat onderzoek geschiedt op de plaats, waar de zendingen zich bevinden.

De zendingen mogen niet dan in tegenwoordigheid van den ontboden deskundige worden geopend.

In twijfelachtige gevallen vraagt de deskundige inlichtingen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Processen-verbaal, als bedoeld in art. 7, laatste lid van het besluit, worden mede aan den Minister ingezonden.

Art. 4.

Mocht te eeniger tijd de aanwezigheid eener druifluisbesmetting binnen het Rijk worden geconstateerd, dan zendt de deskundige daarvan onverwijld bericht aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Art. 5.

Voor het onderzoek van elke inrichting wordt aan de officiële deskundigen door den Staat eene belooning van f 2.50 toegekend, met dien verstande evenwel, dat op één dag niet meer dan tien gulden kan worden gedeclareerd, onverschillig hoeveel inrichtingen dien dag zijn onderzocht.

Voor het onderzoek van inrichtingen buiten de standplaats van den deskundige, wordt hem bovendien vergoeding van reiskosten gegeven.

De deswege in te dienen declaratiën worden door tusschenkomst en na goedkeuring van den betrokken Commissaris des Konings aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gezonden.

Art. 6.

De kosten voor het onderzoek van zendingen, als bedoeld in het tweede lid van art. 3 en in art. 6 van het voormelde besluit, zijn ten laste van den aanvrager.

Behalve reiskosten te berekenen naar de 3^e klasse van het tarief vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 December 1849 (Staatsblad No. 62), kan daarvoor door den deskundige in rekening worden gebracht f 2.50 voor elke zending, onverschillig uit hoeveel stuks zij bestaat.

Art. 7.

De officiële deskundigen zenden na afloop van elk jaar door tusschenkomst van den Commissaris des Konings een rapport omtrent hunne werkzaamheden aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 December 1883, litt. C, afd. Handel en Nijverheid.

MODEL van het getuigschrift, bedoeld in art. 2
der Instructie.

De ondergeteekende, door den Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid als officieel deskundige aangewezen,
verklaart dat de

(omschrijving van de inrichting) van

(naam en voornamen), gelegen

(gemeente, straat, No.)

aan de voorschriften van art. 3 der Internationale druifluis-
overeenkomst van 3 November 1881 voldoet.

Dientengevolge kan de verklaring, vereischt voor de
verzending naar Rijken, die tot de overeenkomst zijn toe-
getreden, door den Burgemeester aan voornoemden

(naam en voornaam)

worden afgegeven.

(Handteekening van den deskundige.)

Vrij van zegel ingevolge
het Koninklijk besluit van
16 Augustus 1880 No. 12

VERKLARING VAN DEN AFZENDER.

De ondergeteekende (1)

verklaart hierbij:

a. dat de geheele inhoud der hierbijgaande zending (2)
gemerkt (3)

bevattende (4)

uit zijn 5)

te

afkomstig is;

b. dat de zending bestemd is voor (6)

te (7)

c. dat de zending geen wijnstokken bevat;

d. dat de zending planten $\frac{\text{met}}{\text{zonder}}$ aardkluiten bevat

den

(8)

---

(1) Naam, beroep, woonplaats. (2) aantal en aard der collis. (kisten, man-
den) (3) merk en nummer. (4) vermelding van den inhoud der zending (soort
der gewassen enz.) (5) aard der inrichting, waaruit de gewassen afkomstig zijn
en plaats waar die zich bevindt. (6) en (7) naam en woonplaats van dengene,
voor wien de bezending bestemd is. (8) onderteekening

AMBTELIJKE VERKLARING.

De Burgemeester van
verklaart, op het getuigschrift van den door de Re-
geering *) aangewezen officieelen deskundige:

- a. dat de bovenvermelde zending afkomstig is van een
terrein, van iederen wijnstok gescheiden door eene
tusschenruimte van ten minste 20 Meter, of door
eenig ander beletsel, dat volgens de bevoegde autori-
teit het samenkomen der wortels genoegzaam ver-
hindert;
- b. dat op het terrein zelf geen wijnstok wordt ge-
vonden;
- c. dat er geene bewaarplaats van dergelijke planten
aanwezig is;
- d. dat in de gemeente nooit de phylloxera is aangetroffen
(of)
dat algeheele uitroeiing, herhaalde desinfectie en ge-
durende drie jaren onderzoeken hebben plaats
gehad, welke de volkomen vernietiging van het insect
en van de wortels waarborgen.

den

De Burgemeester,

(Zegel der gemeente.)

272

*Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 25 Maart 1884 A nr. 1, aan de burge-
meesters; mededeeling van den volgenden brief
van den Minister van Waterstaat, Handel en
Nijverheid over INVOER VAN BLOEMBOLLEN IN
SPANJE (Prov. Bijbl. 1884 nr. 31).*

No. 24.

's-Gravenhage, den 21 Maart 1884.

Ik heb de eer uwe aandacht te vestigen op eene mede-
deeling in de Staatscourant van 16/17 dezer No. 65, blijkens

*, Het woord „de Regeering” is hier aangebracht overeenkomstig de cir-
culaire van den C. d. K. dd. 5 Mei 1898 A nr. 11 (Prov. Bijbl. nr. 53).

welke de Spaansche Regeering den invoer van bloembollen uit Nederland in Spanje heeft toegestaan, mits zij vergezeld gaan van een certificaat van oorsprong, het bewijs worde geleverd dat het schip waarin de bollen vervoerd zijn geen vreemde havens heeft aangedaan en de verpakking geen aarde bevat.

Ik verzoek u enz.

273

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 8 April 1884 A nr. 2, aan de burge-meesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over INVOER VAN BLOEMBOLLEN IN SPANJE (Prov. Bijbl. 1884 nr. 34).

No. 58.

's-Gravenhage, den 4 April 1884.

Ten vervolge op mijn schrijven van 21 Maart ll. No. 24 (Handel en Nijverheid) heb ik de eer U mede te deelen dat, blijkens bericht van Zijner Majesteits Minister-Resident te Madrid de invoer van bloembollen uit Nederland in Spanje uitsluitend van de zeezijde mag plaats hebben.

Ik verzoek U de aandacht van de Burgemeesters der gemeenten van uwe provincie, waar bloembollen worden geteeld, hierop te vestigen.

274

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 12 Mei 1884 A nr. 4, aan de gemeente-besturen; IN- EN DOORVOER VAN BLOEMBOLLEN (Prov. Bijbl. 1884 nr. 47).

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid deelt mij bij zijn schrijven van 7 dezer No. 48 mede, dat, blijkens bericht van den Duitschen Gezant te 's-Gravenhage, de bloembollen voortaan zoowel in Duitschland als in de andere tot de conventie toegetreden Rijken vrij kunnen worden in- en doorgevoerd enz.

275

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 3 Februari 1885 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over INVOER VAN BLOEMBOLLEN (Prov. Bijbl. 1885 nr. 6).

No. 37.

's-Gravenhage, 31 Januari 1885.

Herhaalde klachten over belemmering van den invoer van bloembollen in Rijken, die tot de Berner-conventie zijn toetgetreden, hebben aanleiding gegeven om aan de regeeringen dier Rijken inlichtingen te vragen omtrent de door haar op dat stuk gegeven voorschriften.

Volgens de daarop ontvangen berichten worden in Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, Zwitserland en Luxemburg zoo wel droge als van aarde voorziene, in Frankrijk en België alleen droge bloembollen vrijelijk, zonder inachtneming van eenige formaliteit toegelaten. In Portugal wordt bij den invoer van bloembollen overlegging van het in art. 5 van het Koninklijk besluit van 29 December 1883 (*Staatsblad* No. 248) genoemde certificaat geeischt.

Ik heb de eer U te verzoeken hiervan kennis te willen geven aan de officieele deskundigen in uwe provincie en en aan de besturen der gemeenten, waar bloembollen worden gekweekt.

276

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 22 April 1885 A nr. 5, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Nijverheid en Handel over INVOER VAN BLOEMBOLLEN met aarde in België (Prov. Bijbl. 1885 nr. 31).

LA. K.

's Gravenhage, den 18 April 1885.

'Ten vervolge op mijne circulaire van 31 Januari jl. No. 37 (H. en N.) heb ik de eer U mede te deelen dat, blijkens

bericht van den Belgischen Gezant alhier, in *België* ook Nederlandsche bloembollen *met aarde* vrijelijk, zonder inachtneming van eenige formaliteit worden toegelaten.

Ik heb de eer U te verzoeken hiervan kennis te geven aan de Officieele Deskundigen in Uwe provincie en aan de besturen der gemeenten, waar bloembollen worden gekweekt.

277

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 30 April 1886 A nr. 17, aan de burgemeesters; ONDERZOEK VAN PLANTENINRICHTINGEN (*Prov. Bijbl.* 1886 nr. 41).

Volgens art. 8 van het Koninklijk besluit van 6 December 1883 (*Staatsblad* No. 248) moeten belanghebbenden, die zendingen, als bedoeld in artikel 5 van dit besluit, naar Rijken, *die tot de overeenkomst zijn toegetreden*, wenschen uit te voeren, zich voor het onderzoek hunner boomkwekerijen, tuinen of broeikasten bij verzoekschriften tot mij te wenden, en wordt dat onderzoek door mij aan een officieelen deskundige opgedragen.

Zooals U wellicht bekend is, heeft *herhaling* van het onderzoek eener goedgekeurde inrichting door de deskundigen niet plaats, dan krachtens eene nadere opdracht, terwijl het tijdstip van dat nader onderzoek der gezamenlijke inrichtingen, hetwelk niet meer dan eenmaal 's jaars behoeft te geschieden, bepaald wordt door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Het is mij intusschen gebleken, dat sommige belanghebbenden voor *elke* verzending, anderen weer eenmaal in het jaar een deskundig onderzoek aanvragen; zelfs heeft zich het geval voorgedaan, dat een burgemeester de afgifte van de bij artikel 8 van voormeld Koninklijk Besluit bedoelde verklaring weigerde af te geven, op grond dat de kwekerij, hoewel nog onlangs onderzocht, niet aan een nader deskundig onderzoek was onderworpen geworden.

Ter bevordering der eenheid in de uitvoering van dit

voorschrift heb ik gemeend U te moeten mededeelen, dat de hierbedoelde verklaring, voorzooveel de reeds eenmaal goedgekeurde kweekerijen betreft, door U kan worden afgegeven, ook dan, wanneer geen nader onderzoek is ingesteld.

278

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 20 Augustus 1903 A nr. 3, aan de bur-
gemeesters; INVOER VAN PLANTEN IN GRIE-
KENLAND (Prov. Bijbl. 1903 nr. 113)

Ik heb de eer uwe aandacht te vestigen op de in de de Nederlandsche Staatscourant van 13 dezer voorkomende, en aan de keerzijde dezes afgedrukte publicatie, houdende voorschriften nopens den invoer van planten in Griekenland en zulks met het oog op wering van den phylloxera.

Meer in het bijzonder maak ik U opmerkzaam op de bepaling, dat de door „de stedelijke administratieve autoriteiten” af te geven verklaring, strekkende ten geleide van planten en plantengedeelten, moet zijn gelegaliseerd door een Griekschen consulairen ambtenaar. (art. 2 van het koninklijk besluit).

MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

In de *Nederlandsche Staatscourant* van 8 Februari 1898, No. 32 werd een besluit van de Grieksche Regeering gepubliceerd houdende voorschriften nopens den invoer van planten en zulks met het oog op wering van de phylloxera.

Het is gebleken, dat art. 2 van dit besluit, *voor zooveel de zending per postpakket betreft*, in het jaar 1899 bij eene ministerieele circulaire werd geïnterpreteerd, welke interpretatie onderstaand ter kennisse wordt gebracht van belanghebbenden hier te lande. Tot recht verstand van dat rondschrijven schijnt het wenschelijk gezegd besluit andermaal te publiceeren.

Een en ander geschiedt in eene, door de Grieksche Regeering geauthentiseerde volledige Fransche vertaling.

BESLUIT.

Georges Ier, Roi des Hellènes.

Vu l'art. 1 de la Loi $\Psi\Lambda\text{B}$ du 22 janvier 1880, concernant la défense d'importation de toutes sortes de plantes, arbres, feuilles etc. sur la proposition des Ministres de l'Intérieur et des Finances, et l'avis entendu du Conseil agricole, établi d'après l'art. 18 de la Loi $\text{B}\Gamma\Xi\text{E}$ du 11 janvier de cette année, relative à la création de stations agricoles,

Avons décidé et ordonnons :

Art. 1. Est prohibée dans l'Etat, de tout pays phylloxérique ou non, l'importation de :

- a. plantes de vigne de toutes sortes, ou partie de ces plantes, à l'état frais ou sec, soit : racines, cep, sarments, feuilles et raisins ;
- b. plantes de toutes sortes, à l'état frais, ou partie de ces plantes, soit : racines, branches, feuilles, fleurs, fruits et écorces ;
- c. garance et réglisse ;
- d. pieux (échalas et tuteurs), qui ont déjà servi à l'échalassement de vignes ;
- e. engrais végétaux ou mixtes ;
- f. terre végétale, et toute sorte de lest de navire en cailloux ou sable malpropre.

Art. 2. Est seulement permise des pays non phylloxériques, de la Belgique, de la Hollande, du Danemark et de la Suède et Norvège, l'importation de plantes vertes (à l'état frais), tubercules, racines charnues, racines, bulbes et champignons, à condition d'être accompagnés d'un certificat, délivré par l'autorité administrative de la ville où ils ont été achetés, sur la base de la facture de l'établissement horticole, spécifiant l'espèce et le nombre des produits achetés. Ce certificat sera légalisé par l'autorité consulaire hellénique, s'il en existe une dans la ville où l'achat a eu lieu, ou dans le port d'où ces plantes seront exportées.

Ces produits devront être emballés dans une caisse, avec ou sans mousse, recouverte d'une toile et scellée avec le sceau de l'établissement horticole d'où ils ont été achetés.

Art. 3. Est permise l'importation de l'étranger de :

a. greffes et boutures de plantes, à l'exception de celles de vigne sur la demande des directeurs des stations agricoles et du directeur de l'Ecole d'Adidin, sauf l'approbation préalable du Ministre de l'Intérieur et seulement par la voie des ports du Pirée, Patras, Calamata, Corfou et Volo.

Ces objets seront importés sous les formalités inconvénientielles suivantes:

1°. sur l'ordre spécial, dans chaque cas, du Ministre de l'Intérieur aux autorités douanières et de santé.

2°. s'ils sont emballés dans des caisses recouvertes intérieurement de toile cirée, et

3°. sur désinfection préalable, opérée, personnellement au Pirée, Calamata et Corfou, par le directeur consignataire de la station agricole, et à Volo par le directeur ou sous-directeur de l'Ecole agricole d'Adidin, en présence toujours de l'officier de santé et dans l'établissement de la douane, sur rédaction d'un protocole, dont copie signée par l'officier de santé délivrant les objets et par le consignataire directeur de la station, ou de l'Ecole pratique agricole, sera soumise sans délai au Ministre de l'Intérieur;

b. plantes vertes, tubercules, racines charnues, racines, bulbes et champignons, sous les formalités, ports et personnes comme ci-dessus.

La désinfection des greffes, boutures et plantes, spécifiés dans les paragraphes ci-dessus, sera opérée au moyen d'une submersion et d'un lavage dans une solution d'acide carbonique, en analogie de 1/200.

Art. 4. Est permise l'importation de l'étranger de:

a. toutes graines sèches, comme blé et autres céréales, légumes secs etc.;

b. tous fruits secs, comme noix, noix muscade, noisettes, amandes, châtaignes, figues, pruneaux, dattes, pistaches, pignons caroubes etc., sans terre, ainsi que truffes et champignons, et arachis (1), également sans terre;

c. plantes sèches pharmaceutiques;

d. écorces sèches pour la tannerie, soit: écorce de sapin, chêne et acacia;

e. noix de galle sèches, glands, ainsi que feuilles du commerce pour les tanneries, savoir: sumac, lentisque etc.

---

(1) Comme en botanique sous le nom de „arachis hypogaea”, pistache de terre.

f. paille sèche et fourrage pour le bétail, paille sèche industrielle en général, travaillée ou non, savoir: natte, crin végétal, jonc, genêt, paille à balais etc. ainsi que feuilles et fleurs sèches;

g. charpentes sèches, en général, et bois sec, avec ou sans écorce:

h. produits agricoles industriels, en général, et autres, savoir: fruits confits, galette, graines oléagineuses noyaux d'olives, etc, ainsi que marc de raisins, sans feuilles de vigne et renfermé dans un tonneau;

i. algues marines, fraîches ou sèches, non mélangées de terre ou d'autres plantes;

j. engrais fusionnés de mouton, chèvre et bétail, non mélangées de matières végétales ou de terre;

k. sable propre, bon à tout usage, porcelaine, terre à savon et toute terre industrielle, minérale etc.

Art. 5. Est défendu la multiplication par semence et la culture dans l'état de la vigne américaine, sans l'autorisation des stations agricoles départementales et de l'Ecole agricole d'Aïdin, sous la surveillance desquelles ces cultures sont placées.

Art. 6. Si dans un département il n'existe pas de station agricole, le contrôle agricole de ce département est confié à la station agricole d'un autre département, qui est chargée de délivrer l'autorisation de culture et d'exercer la surveillance sur les plantations de vignes américaines.

Art. 7. A partir de la publication du présent arrêté, toutes Nos ordonnances antérieures sont abrogées, à l'exception de Notre décret du 22 mars 1889, concernant la ville d'Arta, lequel restera en vigueur et dans les dispositions duquel est compris le bourg d'Arta-Kopraïna.

Nos ministres de l'Intérieur et des Finances sont chargés de la publication et de l'exécution du présent arrêté.

Athènes, le 23 décembre 1897.

(signé:) GEORGES.

Les Ministres

de l'Intérieur:

des Finances:

(signé:) G. CORPAS.

(signé:) E. STREIT.

Circulaires.

No. de circulaire 116.

No. du protocol 74,810.

A votre demande s'il est permis d'importer des bulbes de jacinthes etc., expédiés de Hollande par colis postal, sans être accom-

pagnés du certificat stipulé de l'autorité municipale du lieu de provenance, nous vous répondons :

L'art. 2 de l'arrêté royal, du 23 décembre 1897, concernant la défense d'importation dans l'Etat de toutes sortes de plantes etc. a permis l'importation seulement des pays nons phylloxériques, de la Belgique, de la Hollande, du Danemark et de la Suède et Norvège, des plantes fraîches, tubercules, bulbes etc. pourvu qu'ils soient accompagnés d'un certificat délivré par l'autorité municipale de la ville où ils ont été achetés, sur la base de la facture de l'établissement horticole etc. et par conséquent votre refus de permettre leur importation est fondé, parce que le décret royal, qui a en vue les plantes de cette espèce arrivant comme marchandise, n'a pas prévu le cas de leur expédition par colis, postal car celles arrivant comme marchandises ne portent d'autre preuve certaine et officielle de leur provenance que seulement la facture, si elles ne sont pas accompagnées d'un certificat, mais les colis postaux portent la preuve officielle des marques postales du pays de provenance, ainsi que la facture de l'établissement horticole, et les marques postales sont une preuve analogue à celle du certificat pour attester le pays de provenance.

Par conséquent nous portons à votre connaissance que, pour les colis postaux éventuellement non accompagnés d'un certificat, il n'existe pas de raison de ne pas permettre leur importation, s'il résulte sûrement des marques postales que le pays de provenance est un de ceux mentionnés plus haut, et s'ils sont accompagnés de la facture de l'établissement horticole de ce pays, ceci toutefois bien entendu uniquement pour les pays indiqués ci-dessus, et pour les plantes spécifiées dans l'art. 2 de l'arrêté royal.

Athènes, le 11 Décembre 1899.

Le Ministre
(signé:) G. N. THÉOTOKI.

Zie ook: *Posterijen. (Portvrijdom).*

DRUKWERKEN DER PROVINCIE.

279

Besluit der Staten van 18 Juli 1907 tot vaststelling eener verordening, regelende den prijs en de wijze van verkoop van door de provincie verkrijgbaar gestelde DRUKWERKEN (Prov. Bl. 1907 nr. 48).

Verordening, regelende den prijs en de wijze van verkoop van door de Provincie verkrijgbaar gestelde drukwerken.

Artikel 1.

De hierna te noemen drukwerken zijn, zolang de voorraad strekt, ter provinciale Griffie van Noordbrabant verkrijgbaar tegen den achter elke soort aangegeven prijs:

- a. het Provinciaalblad per jaargang f 2.00;
- b. het Provinciaalbijblad per jaargang f 4.00;
- c. afzonderlijke nummers van het Provinciaalblad en bijblad per kwart vel f 0.02⁵ tot een maximum van f 0.50 per nummer;
- d. het provinciaal verslag per exemplaar f 1.50;
- e. de Provinciale begrooting met memorie van toelichting per exemplaar f 0.25;
- f. de Provinciale rekening en de verantwoording van Gedeputeerde Staten per exemplaar f 0.25.
- g. de Notulen van het verhandelde in de zitting der Provinciale Staten per jaargang f 2.00;
- h. de Notulen van het verhandelde in de zitting der Provinciale Staten, waarin de begrooting is behandeld en vastgesteld f 1.50;
- i. de Notulen van het verhandelde in eene andere gewone zitting der Provinciale Staten f 1.00;
- j. de Notulen van het verhandelde in eene buitengewone zitting der Provinciale Staten, zoo die afzonderlijk gebonden zijn, per exemplaar f 0.25;

De Notulen eener buitengewone zitting, voor zoover die met de Notulen eener gewone zitting in één omslag zijn gebonden, worden met deze verkocht tegen den sub *h* of *i* genoemden prijs.

k. de bijlagen der Notulen van het verhandelde in de zittingen van de Provinciale Staten per kwart vel *f* 0.02⁵ tot een maximum van *f* 0.50 voor de op één zaak betrekking hebbende bijlagen eener zitting.

Art. 2.

Met afwijking van het bepaalde in artikel 1 worden verstrekt:

1o. aan de leden der Provinciale Staten en de door Gedeputeerde Staten aan te wijzen autoriteiten en Hoofdamtbanen in deze provincie: de in artikel 1 sub *a*, *b*, *d*, *g* en *k* genoemde stukken *kosteloos*.

2o. aan de gemeentebesturen: de in artikel 1 sub *b* en *d* genoemde stukken *kosteloos* en die genoemd in artikel 1 sub *g* tegen den halven prijs;

3o. aan de Kantongerechten, de Arrondissements-Rechtbanken en het Gerechtshof, waaronder ressorteeren de gemeenten in deze provincie en het Openbaar Ministerie bij die Colleges, zoomede aan de brigades der Rijksveldwacht en der Koninklijke Maréchausée in deze provincie: de provinciale reglementen, welke strafbepalingen inhouden, *kosteloos*.

Gedeputeerde Staten kunnen aan de verslaggevers van dagbladen een exemplaar der stukken, genoemd in artikel 1 letter *k*, *kosteloos* verstrekken.

Art. 3.

De voor rekening der provincie gedrukte stukken, niet genoemd in artikel 1, worden voor zoover zij voor het publiek verkrijgbaar zijn gesteld, verstrekt, per vel octavo van 16 bladzijden of folio, schrijfformaat van 4 bladzijden tegen *f* 0.10 per exemplaar.

Art. 4.

Met den verkoop van de gedrukte stukken, behalve die, genoemd in artikel 5, is belast de Chef der afdeeling „Griffie en Expeditie” ter Provinciale Griffie.

V ór den 15n Januari van elk jaar legt deze aan Gedeputeerde Staten eene lijst over van de in het afgelopen jaar verkochte stukken benevens eene kwitantie, waaruit blijkt, dat de opbrengst bij den Rijksbetaalmeester te 's Hertogenbosch is gestort.

Art. 5.

Het abonnement op het Provinciaalblad, alsmede dat op de Notulen van het verhandelde in de zittingen der Provinciale Staten wordt vóór den 1n Mei van het jaar, waarover het loopt door de gemeentebesturen rechtstreeks voldaan ten kantore van den Rijksbetaalmeester te 's Hertogenbosch.

De daarvoor ontvangen kwitantie wordt binnen veertien dagen na hare dagteekening door die besturen aan Gedeputeerde Staten gezonden.

Art. 6.

De Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om met de besturen van gemeenten en andere instellingen eene regeling te treffen ter zake van wederkeerige kosteloze verstrekking van stukken, welke voor rekening van die instellingen gedrukt worden.

ELECTRICITEIT.

280

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 Maart 1911 G nr. 104, aan de gemeente- en waterschapsbesturen; VOORSCHRIFTEN ELECTRISCHE GELEIDINGEN (Prov. Bijbl. 1911 nr. 27).

De voorschriften betreffende electrische lijnen in, op of boven wegen, wateren en gronden onder beheer van het Departement van Waterstaat, U ter kennisneming toegezonden bij onze missive van 16 Juni 1910 Gnr. 271 (Provinciaal bijblad nr. 86) vertoonen naar de opvatting van den Minister van Waterstaat eene leemte, doordien zij geene bepalingen bevatten ten aanzien van de kruising en nadering tusschen zwakstroomlijnen en lijnen ten dienste van spoor- en tramwegen als bedoeld in artikel 1 sub III.

Het bepaalde in artikel 2 heeft namelijk slechts betrekking op de in artikel 1 sub I en II genoemde lijnen.

Ten einde hierin te voorzien zijn bedoelde voorschriften gewijzigd, terwijl tegelijkertijd nog eenige andere verbeteringen zijn aangebracht en enkele misstellingen zijn gecorrigeerd.

Wij hebben de eer U hierbij van de herziene voorschriften een exemplaar ter kennisneming te doen toekomen.

Voorschriften betreffende electrische lijnen en geleidingen in, op of boven wegen, wateren en gronden onder beheer van het Departement van Waterstaat.

Artikel 1.

De electrische lijnen, voor zooveel deze geene regeling vinden in de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* no. 7, worden met betrekking tot de voorschriften, welke zijn in acht te nemen bij den aanleg, de instandhouding,

de wijziging, de uitbreiding en het gebruik van electrische lijnen, ten behoeve van de veiligheid van personen en goederen verdeeld in:

I. Zwakstroomlijnen, zijnde lijnen tot het overbrengen van seinen, waarin onder normale omstandigheden geen electrische stroom optreedt, welke gevaar voor personen of goederen oplevert.

II. Sterkstroomlijnen, zijnde lijnen ten dienste van inrichtingen voor verlichting en het overbrengen van kracht, welke gevaar voor personen of goederen kunnen opleveren, verdeeld in:

a. sterkstroomlijnen met lage spanning, zijnde die waarin de effectieve spanning tusschen een der geleidingen en aarde 300 volt niet te boven gaat, met uitzondering van die bedoeld onder c;

b. sterkstroomlijnen met hooge spanning, zijnde die waarin de effectieve spanning tusschen een der geleidingen en aarde 300 volt te boven gaat, met uitzondering van die bedoeld onder c;

c. lijnen ten dienste van spoor- en tramwegen, voor zooveel betreft de contactdraden met hetgeen daartoe behoort, en de overige geleidingen, welke met de contactdraden gemeenschappelijke steunpunten hebben.

Onder „lijnen” worden verstaan de geleidingen buiten gebouwen, voer- en vaartuigen, met hetgeen tot hare ondersteuning, bevestiging of bescherming behoort, en onder „contactdraden” de geleidingen, waarlangs de electrische spoor- en tramwegen direct den stroom voor hunne motoren ontvangen.

Artikel 2.

A. Tenzij met goedkeuring van den bevoegden ambtenaar en behoudens het in dit artikel onder C bepaalde, mag niet worden afgeweken van de navolgende regelen:

1°. De bovengrondsche sterkstroomgeleidingen mogen

de bovengrondsche zwakstroomgeleidingen tot op geen geringeren afstand dan 6 M. in horizontale projectie gemeten, naderen.

2. De ondergrondsche sterkstroomlijnen mogen de ondergrondsche zwakstroomlijnen tot op geen geringeren afstand dan 0.50 M. naderen.

B. Indien van de sub A, onder 1°. en 2°. bedoelde afstanden wordt afgeweken, moet aan de navolgende voorwaarden worden voldaan.

1°. Ten aanzien van het geval, bedoeld sub A, onder 1°., wat betreft kruisingen:

a. Tusschen de kruisende geleidingen moeten met aarde verbonden metallieke schutdraden of vangnetten worden aangebracht, tenzij de constructie van de lijnen voldoende waarborg tegen onderlinge aanraking van de geleidingen door breuk biedt, dan wel òf de sterkstroomgeleidingen, mits deze niet behooren tot lijnen met hooge spanning, òf de zwakstroomgeleidingen bestaan uit geïsoleerd draad, beantwoordende aan de eischen, welke de electrotechniek daaraan stelt in verband met het doel, waarvoor het dient. Indien de plaatselijke omstandigheden van dien aard zijn, dat zij reeds uit zich zelf voldoende waarborg tegen onderlinge aanraking van de geleidingen bieden, is nadere voorziening niet noodig. Een en ander ter beoordeeling van den bevoegden ambtenaar.

b. De kruisingen behooren zooveel mogelijk rechthoekig te geschieden.

c. De steunpunten van de geleidingen, welke het hoogst worden geplaatst, moeten op den geringst mogelijken afstand ter weerszijden van de kruisingen worden aangebracht, terwijl de geleidingen zoodanig aan deze steunpunten behooren te worden bevestigd, dat zij bij het breken van den draad niet kunnen doorschieten.

d. In de zwakstroomgeleidingen worden beveiligingstoestellen aangebracht ter weerszijden van de kruisingen.

2°. Ten aanzien van het geval, bedoeld sub A, onder 1°, wat betreft het samen- of evenwijdig loopen:

a. Tusschen de binnen den afstand van 6 M. samen- of evenwijdig loopende geleidingen is een met aarde verbonden metalliek schutnet aan te brengen, tenzij òf de sterkstroomgeleidingen, mits deze niet behooren tot lijnen met hooge spanning, òf de zwakstroomgeleidingen bestaan uit geïsoleerd draad, beantwoordende aan de eischen, welke de electrotechniek daaraan stelt in verband met het doel waarvoor het dient. Indien de plaatselijke omstandigheden van dien aard zijn, dat zij reeds uit zich zelf voldoende waarborg tegen onderlinge aanraking van de geleidingen bieden, is nadere voorziening niet noodig. Een en ander ter beoordeeling van den bevoegden ambtenaar.

b. Indien de vorenbedoelde ambtenaar zulks noodig acht, worden beveiligingstoestellen in de zwakstroomgeleidingen aangebracht.

3°. Ten aanzien van het geval bedoeld sub A, onder 2°:

Tusschen de elkander binnen den afstand van 0.50 M. naderende ondergrondse lijnen behoort, ter beoordeeling van den bevoegden ambtenaar, eene dusdanige voorziening te worden getroffen, dat directe aanraking tusschen de lijnen niet kan voorkomen.

C. Indien de zwakstroomgeleidingen uitsluitend dienen tot eigen gebruik van eene sterkstroom-inrichting ten dienste van verlichting en voor het overbrengen van kracht, behoeven de onder A genoemde afstanden tusschen deze zwakstroom- en sterkstroomgeleidingen niet te worden in acht genomen, doch moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

a. Bij bovengrondsche kruisingen moeten beveiligingstoestellen in de zwakstroomgeleidingen worden aangebracht ter weerszijden van de kruising, en, bij aldien de sterkstroomgeleidingen en de zwakstroomgeleidingen samen- of evenwijdig loopen, aan de uiteinden der zwakstroomge-

leidingen, voor zooveel het betrokken gedeelte dier geleidingen aangaat.

b. Indien de zwakstroomgeleidingen op dezelfde steunpunten zijn aangebracht als de sterkstroomgeleidingen, zijn zij onder deze laatste te plaatsen en moeten zij van deze gemakkelijk door het lijnpersoneel te onderscheiden zijn.

c. Maatregelen behooren te worden getroffen, opdat bij draadbreek van de zwakstroomgeleiding deze spanningloos wordt.

D. Met betrekking tot de in art. 1, sub II, bedoelde sterkstroomlijnen gelden voor het onderling naderen de onder A. B. en C vermelde bepalingen, met dien verstande, dat de daarbij bedoelde voorziening door middel van geïsoleerde geleidingen niet is toegestaan, en dat ten opzichte van de sterkstroomgeleidingen met de lagere spanning overeenkomstige beveiligingstoestellen zijn toe te passen als in bedoeld voorschrift ten opzichte van de zwakstroomgeleidingen zijn voorgeschreven.

E. Vangnetten moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

a. Het vangnet moet zoodanig geconstrueerd en bevestigd zijn, dat het ook bij sneeuwbelasting niet met de geleidingen in aanraking kan komen.

b. Het vangnet moet een zoodanigen vorm en eene zoodanige ligging ten opzichte van de geleidingen hebben, dat eene gebroken geleiding, ook bij sterken wind, opgevangen wordt.

c. Indien vangnetten niet met aarde kunnen worden verbonden, moeten zij geïsoleerd worden.

Artikel 3.

Onverminderd het bepaalde in art. 2, gelden voor de in art. 1, onder II, *a* en *b*, bedoelde bovengrondsche sterkstroomlijnen de navolgende voorschriften:

1. Voor sterkstroomgeleidingen met hooge spanning

moet uitsluitend blanke draad worden gebruikt; waar bijtende dampen te duchten zijn, mag eene beschermende verflaag aangebracht worden.

2. Niet met aarde verbonden sterkstroomgeleidingen mogen slechts op porceleinen klokisolatoren of daarmee gelijkstaande isoleerende dragers aangelegd worden; daarbij moeten de klokisolatoren rechtop geplaatst worden.

3. Sterkstroomgeleidingen, alsook toestellen aan deze geleidingen aangesloten, moeten zoo geplaatst worden, dat zij zonder bijzondere hulpmiddelen niet van af den grond, van af daken, balcon, ramen of andere gemakkelijk toegankelijke plaatsen te bereiken zijn.

Hiertoe is onder meer elke houten of ijzeren paal, alsmede elke niet uit gewoon draad bestaande schoor, welke dient tot verzekering van den rechten stand van een paal, te voorzien van eene inrichting om het klimmen in de palen door onbevoegden te verhinderen.

4. De afstand tot den grond van onbeschermd sterkstroomgeleidingen met hooge spanning moet in den regel overal minstens 6 Meter bedragen; bij kruisingen met verkeerswegen minstens 7 Meter.

5. Sterkstroomgeleidingen moeten met inachtneming van de plaatselijke omstandigheden en met het oog op de aangesloten generatoren, motoren, transformatoren, booglampen en verdere toestellen, beschermd zijn door spanningsbeveiligingstoestellen, welke ook na herhaalde ontladingen werkvaardig blijven.

De aardgeleidingen van deze beveiligingstoestellen moeten tot eene hoogte van 2 Meter boven den grond tegen beschadiging beschut zijn.

6. Spanwijdte en doorhang van bovengrondsche sterkstroomgeleidingen moeten zoodanig gekozen worden, dat bij eene temperatuur van -15° C. eene vijfvoudige zekerheid aanwezig is. Daarbij moet een winddruk van 125 K.G. per M^2 loodrecht getroffen oppervlak in rekening worden gebracht.

7. In bochten en in het algemeen waar de geleiding van richting verandert, moeten vangbeugels worden aangebracht, die bij het breken van de isolatoren het naar beneden vallen van de geleidingen verhinderen.

8. Indien de sterkstroomgeleidingen straten of wegen kruisen, moet, voor zooveel doenlijk, een steunpunt op of naast iedere straat of iederen weg worden geplaatst, terwijl de geleidingen zoodanig aan deze steunpunten behooren te worden bevestigd, dat zij bij het breken niet kunnen doorschieten.

9. Indien sterkstroomgeleidingen zoo dicht nabij openbare gronden komen, dat bij draadbreek gevaar voor voorbijgaande personen ontstaat, moeten inrichtingen aanwezig zijn, die het naar beneden vallen van de geleidingen verhinderen, of wel inrichtingen, welke de afhangende stukken spanningloos maken.

10. Bovengrondsche sterkstroomgeleidingen met hooge spanning in bebouwde kommen moeten onder het bedrijf bij gedeelten uitgeschakeld worden.

11. IJzeren palen en hunne verankeringsdraden voor sterkstroomgeleidingen met spanningen van 1000 volt en hooger moeten met aarde verbonden worden, zoo noodig door een evenwijdig met de stroomvoerende geleiding geaarden draad. Verankeringsdraden van houten palen moeten bij de genoemde spanningen of met aarde verbonden of buiten handbereik van deugdelijke spanisolatoren worden voorzien.

12. Houten steunpunten moeten zoodanig berekend worden, dat eene tienvoudige zekerheid, ijzeren steunpunten zoodanig dat eene viervoudige zekerheid aanwezig is, met inachtneming van het onder 6 bepaalde.

De topmiddellijn van houten palen moet ten minste 15 c.M. bedragen.

Op de palen moet aangegeven zijn.

a. het loopende nummer:

en op de houten palen bovendien:

b. de wijze van eventueele impregneering of bereiding tegen bederf;

c. het jaar, waarin de impregneering of bereiding heeft plaats gehad, en

d. het jaar, waarin de paal is geplaatst.

13. Steunpunten van sterkstroomgeleidingen voor meer dan 750 volt spanning ten opzichte van aarde moeten met een rooden bliksempijl worden gemerkt.

Art. 4.

Met betrekking tot de sterkstroomgeleidingen en lijnen met spanningen boven 6000 volt kunnen de voorschriften vermeld in de artt. 2 en 3 voor elk geval in het bijzonder door den bevoegden ambtenaar worden aangevuld.

Art. 5.

Onverminderd het bepaalde in art. 2, gelden voor de in art. 1, onder II, c, bedoelde lijnen, voor zooveel de spanning ten opzichte van aarde niet hooger is dan 1000 volt, de voorschriften, hierna vermeld onder de punten 1 tot en met 20.

1. De kleinste toe te laten metaaldoorsnede van blanke geleidingen, contactdraden uitgezonderd, bestaande uit hard getrokken koper of ander materiaal van minstens gelijke vastheid, alsmede van draden, middellijk of rechtstreeks dienende tot bevestiging van den contactdraad, nader aangeduid als spandraden, bedraagt 10 m.M.².

2. Geïsoleerde geleidingen met een koperdoorsnede van ten minste 10 m.M.² zijn, op isolatoren aangelegd, toegelaten, mits de isoleerende omhulling beantwoordt aan de eischen, welke de electrotechniek daaraan stelt in verband met het doel waarvoor de geleidingen dienen.

3. Contactdraden moeten ten opzichte van aarde op twee plaatsen deugdelijk geïsoleerd zijn; hetzelfde geldt voor de overige blanke geleidingen, tenzij deze zijn bevestigd op dubbele klokisolatoren.

4. Spandraden, die zonder bijzondere hulpmiddelen bereikbaar zijn, moeten ten opzichte van onder spanning staande geleidingen op twee plaatsen geïsoleerd zijn.

5. Zoowel contactdraden als andere bovengrondse geleidingen moeten in het laagste punt ten minste 5 M afstand tot den grond hebben; een geringere afstand wordt bij onderdoorgangen toegelaten, mits met inachtneming der plaatselijke omstandigheden voldoende voorzorgsmaatregelen tegen aanraking zijn genomen.

6. Zoowel contactdraden als andere bovengrondse geleidingen moeten beschermd zijn door spannings-beveiligingstoestellen, welke ook na herhaalde ontlading werkzaam blijven. Deze toestellen mogen alleen aan steunpunten bevestigd worden op ten minste 5 M. afstand van den grond, tenzij zij in kasten zijn opgesloten.

De aardgeleidingen der beveiligingstoestellen moeten tot eene hoogte van 2 M. boven den grond tegen beschadiging beschermd zijn.

7. Zoowel contactdraden als andere geleidingen, benevens daarmede verbonden toestellen, transformatoren uitgezonderd, moeten zoo aangebracht worden, dat zij zonder bijzondere hulpmiddelen onbereikbaar zijn. Hiertoe is onder meer elke houten of ijzeren paal, van waaruit blanke onder spanning staande deelen met de hand bereikbaar zijn, alsmede elke niet uit gewoon draad bestaande schoor, welke dient tot verzekering van den rechten stand van zulk een paal, te merken met een bliksempijl en te voorzien van eene inrichting om het klimmen in de palen door onbevoegden te verhinderen.

8. Tenzij buiten het bereik aangebracht, moeten transformatoren geheel in met aarde verbonden metalen kasten gesloten zijn.

9. Spanwijdte en doorhang van de contactdraden en van de spandraden moeten zoodanig gekozen worden, dat bij een temperatuur van -15° C. eene drievoudige zekerheid aanwezig is. Daarbij moet een winddruk van 125 K.G. per

M². loodrecht getroffen oppervlakte in rekening worden gebracht. Voor alle overige geleidingen moet onder bovenvermelde omstandigheden eene vijfvoudige zekerheid aanwezig zijn.

10. De contactdraden moeten door isolatoren in afzonderlijke secties verdeeld worden, die door schakelaars uitgeschakeld kunnen worden en waarvan de lengte in dichtbevolkte buurten in den regel niet meer dan 1 K.M. en in weinig bevolkte buurten niet meer dan 2 K.M. bedraagt.

Bij spoor- en tramwegen op onbebouwde wegen mogen de schakelaars achterwege blijven.

De plaats der schakelaars moet op in het oog vallende wijze zijn aangeduid.

11. Houten steunpunten moeten zoodanig berekend worden, dat eene tienvoudige zekerheid, ijzeren steunpunten, zoodanig dat eene viervoudige zekerheid aanwezig is met inachtneming van het bepaalde onder 9.

De topmiddellijn van houten palen moet ten minste 15 c.M. bedragen.

Op de palen moeten aangegeven worden:

- a. het loopende nummer;
- en op de houten palen bovendien:
- b. de wijze van eventueele impregneering of bereiding tegen bederf;
- c. het jaar, waarin de eventueele impregneering of bereiding tegen bederf heeft plaats gehad; en
- d. het jaar, waarin de paal is geplaatst.

12. Indien de bovengrondsche geleidingen, contactdraden uitgezonderd, straten en wegen kruisen, moet voor zooveel doenlijk een steunpunt op of naast iedere straat of iederen weg geplaatst worden, terwijl de geleidingen zoodanig aan deze steunpunten behooren te worden bevestigd, dat zij bij het breken niet kunnen doorschieten, tenzij bijzondere maatregelen zijn getroffen om het doorschieten van den draad onschadelijk te maken. Indien de geleidingen, contactdraden uitgezonderd, zoo dicht nabij

openbare gronden komen, dat bij draadbreuk gevaar voor voorbijgaande personen ontstaat, moeten inrichtingen aanwezig zijn, die het naar beneden vallen van de geleiding verhinderen, of wel de afhangende stukken spanningloos maken.

13. Voedingsgeleidingen, welke bedrijfsspanning ten opzichte van de aarde hebben, moeten in de Centrale van de stroombron en in de voedingspunten van den contact-draad afschakelbaar zijn.

De schakelaars moeten voldoen aan het onder 7 en 10 bepaalde.

14 Indien vangnetten worden gebezigd, moeten deze voldoen aan de volgende voorwaarden:

a. het vangnet moet zoodanig geconstrueerd en bevestigd zijn, dat het ook bij sneeuwbelasting niet met de geleidingen in aanraking kan komen;

b. het vangnet moet een zoodanigen vorm en eene zoodanige ligging ten opzichte van de geleidingen hebben, dat eene gebroken geleiding, ook bij sterken wind, opgevangen wordt;

c. indien de spoorstaven als teruggeleiding dienen, moet het vangnet met deze, en waar mogelijk met aarde geleidend verbonden worden.

15. Lasschen en verbindingen in geleidingen en spandraden moeten dezelfde trekvastheid bezitten als de geleidingen en draden zelve.

16. Luchtwissels moeten aan eigen spandraden bevestigd zijn.

17. Bij gebruik van de spoorstaven als teruggeleiding behooren, buiten en behalve de maatregelen, welke ter beoordeeling van den bevoegden ambtenaar in elk bijzonder geval zijn te nemen, de stootvoegen van de spoorstaven geleidend met elkander verbonden te worden, terwijl bovendien een voldoende aantal geleidende verbindingen van de tegenover elkander liggende spoorstaven en, bij

meer dan één spoor, van de verschillende sporen onderling, moet worden tot stand gebracht.

18. Bij gebruik van tweeleider-gelijkstroom met de spoorstaven als teruggeleiding, moet de negatieve pool met de spoorstaven verbonden worden.

19. Directe aanraking tusschen buizen en niet tot den spoorweg of tramweg behorende kabels eenerzijds en spoorstaven anderzijds is niet toegelaten.

20. Bovengrondsche geleidingen in bebouwde kommen moeten onder het bedrijf bij gedeelten uitgeschakeld kunnen worden.

Artikel 6.

Bijaldien de spanning, bedoeld in art. 5 ten opzichte van aarde hooger is dan 1000 volt, worden de voorschriften in dat artikel gesteld, voor elk geval in het bijzonder door den bevoegden ambtenaar aangevuld.

Artikel 7.

Wanneer aan eenige lijn werkzaamheden moeten worden verricht, welke belemmering voor andere lijnen of vreemde electrische inrichtingen kunnen veroorzaken, of waardoor het met werkzaamheden aan deze lijnen of inrichtingen belaste personeel aan gevaar wordt blootgesteld, is het hoofd of de bestuurder van den aanleg, waaraan de werkzaamheden zijn te verrichten, verplicht de hoofden of bestuurders van de andere lijnen of inrichtingen tijdig daarmede in kennis te stellen, opdat de noodige voorzorgsmaatregelen getroffen kunnen worden tot beveiliging van personen en goederen.

281

Verordening, houdende VOORSCHRIFTEN omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot LEVERING VAN ELECTRISCHEN STROOM VOOR VERLICHTING EN KRACHTOVERBRENGING binnen het gebied der provincie Noordbrabant; besluit der Staten van 1 Maart 1911 (Prov. Bl. 1912 nr. 17), gewijzigd bij besluit van 6 November 1915 (Prov. Bl. 1915 nr. 42). *)

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

§ I. Het is verboden:

1°. zonder vergunning van Gedeputeerde Staten van provinciale wegen en gronden ten behoeve van den aanleg en de exploitatie van een bedrijf tot productie en levering of enkel tot levering van electrischen stroom, gebruik te maken, meer in het bijzonder door het leggen van kabels, buisleidingen en grond- of aardplaten in, het plaatsen van palen, steun- en draagpunten, transformator-, verdeel- en andere soortgelijke inrichtingen op, en het spannen of aanbrengen van lijnen, draden, geleidingen, netten en soortgelijke voorwerpen boven en over de provinciale wegen en gronden, alles onverminderd de politierechtelijke ontheffing ingevolge het politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant.

Die vergunning wordt door Gedeputeerde Staten slechts verleend onder de algemeene voorwaarden in Hoofdstuk II vervat en onder de bijzondere voorwaarden, welke in elk bijzonder geval door hen worden noodig geoordeeld.

Bij het vaststellen van de bijzondere voorwaarden hierboven bedoeld, kunnen Gedeputeerde Staten ook in acht nemen de bepalingen in Hoofdstuk III omschreven.

---

*) De hier gedrukte tekst is aldus in zijn geheel afgekondigd in het Prov. Bl. van 1915 nr. 43.

2°. behalve in de gevallen van vrijstelling, in de artikelen 13 en 20 bedoeld, zonder vergunning van Gedeputeerde Staten een bedrijf tot productie en levering of enkel tot levering van electrischen stroom in de provincie Noordbrabant te exploiteeren of aan een dergelijk bedrijf door vergrooting van deszelfs machinevermogen uitbreiding te geven.

Deze exploitatie wordt geacht begonnen te zijn, zoodra de ondernemer electrischen stroom levert.

§ II. Het in dit artikel onder § I bepaalde is niet van toepassing:

a. op de gemeente, die op haar grondgebied uitsluitend ten verbruike binnen dat grondgebied een bedrijf tot productie en levering van electrischen stroom aanlegt, exploiteert of uitbreidt na vooraf aan Gedeputeerde Staten te hebben overgelegd de verklaring van den Koning, dat die aanleg, exploitatie of uitbreiding niet in strijd is met het algemeen belang;

b. op de gemeente, die op haar grondgebied uitsluitend ten verbruike binnen dat grondgebied een bedrijf enkel tot levering van binnen de grenzen der provincie opgewekten electrischen stroom (distributiebedrijf) aanlegt, exploiteert of uitbreidt.

HOOFDSTUK II.

Van de vergunningen, bedoeld in artikel 1 § 1, 1o.

Art. 2.

De vergunning wordt verleend, behoudens de gevallen van intrekking of vervallenverklaring, voor een tijdperk van hoogstens dertig jaren. Zij kan telkens, uiterlijk vier jaren voor het verstrijken van dien termijn, op aanvraag, voor hoogstens dertig jaren worden verlengd.

De exploitant zal binnen drie maanden na de dagteekening van het besluit schriftelijk hebben te verklaren, dat hij de vergunning en de daaraan verbonden voorwaarden aanneemt.

Art. 3.

Moeten voor den aanleg, het onderhoud of de exploitatie der werken voorzieningen of bijzondere werken worden gemaakt; dan mag tot dien aanleg, dat onderhoud of die exploitatie niet worden overgegaan dan nadat de exploitant zich tegenover hen, te wier behoefte die voorzieningen zullen strekken, heeft verbonden de daaruit noodzakelijk voortvloeiende kosten te vergoeden.

Het bepaalde in het vorig lid geldt ook voor het geval de voorzieningen of werken noodig zijn in verband met aan anderen verleende concessiën of vergunningen.

Mochten later dergelijke voorzieningen of werken worden noodig geacht, dan is de exploitant verplicht den daartoe door Gedeputeerde Staten te geven last binnen den daarbij aangegeven tijd uit te voeren.

Art. 4.

Is voor den aanleg of het gebruik van de electriciteitswerken opruiming noodig van voor rekening der provincie geplante boomen of wordt door die werken de provincie in de uitoefening van haar recht van beplanting verhindert, dan wordt tot dien aanleg of dat gebruik niet overgegaan dan nadat door den exploitant voor het gemis van het genot van het recht van beplanting in de provinciale kas is gestort de door Gedeputeerde Staten vastgestelde vergoeding, berekend tegen tachtig cent per zes strekkende meter berm. De op te ruimen boomen worden ten bate der provincie voorbehouden.

Art. 5.

Waar het recht van beplanting, het recht op het grasgewas van de bermen en zijkanten of de eigendom der wegen niet aan de provincie behooren, zal de exploitant met den aanleg der werken niet mogen beginnen dan nadat door hem aan Gedeputeerde Staten zijn overgelegd de bescheiden, waaruit ten genoegen van dat College blijkt, dat hij zich tegenover de rechthebbenden op den weg, op

het grasgewas of op de beplanting, voor zoover die recht-hebbenden bekend zijn, heeft verbonden, alle uit den aanleg, de instandhouding of opruiming der werken voor hen voortvloeiende schade te vergoeden.

Art. 6.

De exploitant mag tot den aanleg, de exploitatie en het gebruik der electriciteitswerken op de provinciale wegen en gronden niet overgaan dan nadat hij zich tegenover Gedeputeerde Staten heeft aansprakelijk gesteld voor alle schade en nadeelen, die voor die wegen en gronden en voor derden uit dien aanleg, die exploitatie en dat gebruik der electriciteitswerken op die wegen en gronden mochten voortvloeien.

Art. 7.

Indien voor het uitvoeren van werken en voor het maken van veranderingen of verbeteringen aan de wegen verplaatsing of verandering noodig is van de gemaakte electriciteitswerken, moet de exploitant hiertoe overgaan, zonder uit dien hoofde eenige aanspraak op schadevergoeding te kunnen doen gelden.

Art. 8.

Al de door den exploitant op, in of boven de wegen te maken werken moeten worden aangelegd overeenkomstig de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde ontwerpen en teekeningen.

De aanleg en tevens het onderhoud geschieden voorts volgens aanwijzing en ten genoegen van den door Gedeputeerde Staten daarvoor aan te wijzen ambtenaar.

De ontwerpen en teekeningen met toelichtende beschrijving moeten door den exploitant minstens drie maanden, voordat hij met den aanleg van de werken wenscht te beginnen, ter goedkeuring worden aangeboden.

Die bescheiden worden in de gemeente, waarin het betrokken provinciaal wegvak ligt, na voorafgaande openbare bekendmaking, gedurende minstens veertien dagen, in de

bekendmaking aan te wijzen, voor een ieder ter inzage gelegd. Uiterlijk acht dagen na het verstrijken van dien termijn kunnen belanghebbenden hunne bezwaren of opmerkingen omtrent den voorgenomen aanleg inzenden aan Gedeputeerde Staten.

Art. 9.

Gedeputeerde Staten verklaren de vergunning vervallen:

a. wanneer dezelve niet binnen den termijn, in het tweede lid van artikel 2 genoemd, is aangenomen;

b. wanneer het electriciteitsbedrijf, waarvoor de werken zijn aangelegd, niet binnen twee jaren na de dagteekening van het vergunningsbesluit van Gedeputeerde Staten in exploitatie is gebracht;

c. wanneer de exploitatie gestaakt of langer dan drie maanden geschorst is geweest, behoudens de gevallen van overmacht, ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten;

d. wanneer door de provincie tot de oprichting van een eigen electriche centrale wordt besloten en deze in de levering van electriche stroom zal voorzien in hetzelfde gebied, ten behoeve waarvan de leidingen, waarvoor de vergunning verleend is, zijn aangebracht;

e. wanneer zulks door de Provinciale Staten bij een met redenen omkleed besluit aan de Gedeputeerde Staten wordt bevolen. De Provinciale Staten zullen zoodanig besluit alleen kunnen nemen in het geval, dat nieuwe uitvindingen of nieuwe eischen van handel en nijverheid een zoodanige verandering in de uitoefening van het electriciteits-bedrijf vorderen, dat daaraan niet door wijziging of aanvulling in de voorwaarden, waaronder de vergunning verleend is, kan worden tegemoet gekomen.

Het besluit tot vervallenverklaring der vergunning wijst het tijdstip aan, waarop het in werking treedt; dit tijdstip mag voor wat betreft het geval, sub *e* bedoeld, niet vallen binnen een jaar na den dag, waarop het besluit ter kennis van den exploitant is gebracht.

In de gevallen, bedoeld sub *d* en *e* van het eerste lid van dit artikel, kunnen de werken door den exploitant aangelegd, door de provincie worden overgenomen tegen de werkelijke waarde op het tijdstip der overneming, volgens taxatie van drie deskundigen, waarvan één te benoemen door Gedeputeerde Staten, één door den exploitant en de derde door den rechter van het kanton 's Hertogenbosch.

Worden de werken door de provincie niet overgenomen, dan kan de exploitant aanspraak op vergoeding doen gelden tot een bedrag, waarop de kosten der werken, indien zij op dat oogenblik zouden worden aangelegd, geraamd worden, na afschrijving van 3 pCt. der geraamde kosten voor ieder jaar, dat van de werken door hem gebruik gemaakt is kunnen worden en na aftrek van de sloopwaarde, welke die werken ter plaatse waar en in den staat, waarin zij zich bevinden, hebben op het tijdstip van de vervallenverklaring der vergunning.

De waardeering der werken en der sloopwaarde, in het vorig lid bedoeld, geschiedt door drie deskundigen, welke worden benoemd op dezelfde wijze als in het derde lid van dit artikel is aangegeven.

Blijft in een der gevallen, in dit artikel bedoeld, een der partijen in gebreke den deskundige te benoemen binnen veertien dagen na daartoe bij deurwaarders-exploit te zijn aangemaand, dan geschiedt diens benoeming door denzelfden rechter, door wien de derde deskundige wordt aangewezen.

Art. 10.

De vergunning kan door Gedeputeerde Staten worden ingetrokken zonder dat de exploitant aanspraak kan maken op schadevergoeding of op teruggaaf van hetgeen door hem aan de provincie is betaald:

a. bij niet naleving van de voorwaarde bij deze verordening omschreven of van de bijzondere voorwaarden bij de vergunning opgelegd ;

b. wanneer aan de voorschriften of bevelen, door Gede-

puteerde Staten krachtens de artikelen 7 en 8 gegeven, niet binnen den daarbij gestelden termijn is voldaan.

Ingeval de vergunning overeenkomstig het bepaalde in dit artikel is ingetrokken, hebben Gedeputeerde Staten, mits daartoe gemachtigd bij besluit van de Provinciale Staten, de bevoegdheid om alle werken, tot het bedrijf behoorende, over te nemen volgens de regelen in artikel 9, derde lid gesteld.

Art. 11.

Na intrekking, vervallenverklaring of het einde van den termijn, waarvoor de vergunning verleend is, zal de provincie het recht hebben ten koste van den exploitant te doen opruimen alle op de provinciale wegen en gronden aangelegde werken en die wegen en gronden in den vorigen staat te doen herstellen.

HOOFDSTUK III.

Van de vergunningen, bedoeld in artikel 1 § 1, 2o.

Art. 12.

Behalve onder de voorwaarden, in elk bijzonder geval aan de vergunning te verbinden, kan deze niet worden verleend dan onder de navolgende bepalingen:

1. dat de tarieven zijn onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten en deze telkens na verloop van ten hoogste 5 jaren moeten worden herzien en opnieuw goedgekeurd;
2. dat behoudens door Gedeputeerde Staten te verleenen ontheffing en de door dit college eventueel bij de vergunningsvoorwaarden te bepalen regelen ten opzichte van de levering aan de grootindustrie, de exploitant verplicht is binnen het rayon, binnen hetwelk hij zal exploiteeren, overal tegen dezelfde tarieven stroom te leveren voor verlichting en kleinindustrie, en geen meerdere aanlegkosten naar gelang van den afstand in rekening mag brengen, dan die, welke

door Gedeputeerde Staten zijn goedgekeurd, en in de gevallen en volgens de voorwaarden, door Gedeputeerde Staten te bepalen;

3. dat binnen die gemeenten, welker besturen daartoe binnen een bij het verleenen der vergunning te bepalen termijn, aan den exploitant den wensch te kennen geven, de stroom, niet bestemd voor de grootindustrie, alleen aan de gemeente mag worden geleverd, zullende dan de verdere distributie aan particulieren geschieden van gemeentewege;

4. dat de vergunning door Gedeputeerde Staten wordt ingetrokken, wanneer zulks door de Provinciale Staten bij een met redenen omkleed besluit aan hen is bevolen. De Provinciale Staten zullen zoodanig besluit alleen kunnen nemen in het geval, dat nieuwe uitvindingen of nieuwe eischen van handel en nijverheid een zoodanige verandering in de uitoefening van het electriciteits-bedrijf vorderen, dat daaraan niet door wijziging of aanvulling in de voorwaarden, waaronder de vergunning verleend is, kan worden tegemoet gekomen.

Alle werken, krachtens de ingetrokken vergunning aangelegd en geëxploiteerd, moeten door de provincie worden overgenomen naar den regel in artikel 9, derde lid gesteld. Het besluit tot intrekking wijst tevens het tijdstip aan, waarop het in werking treedt; dit tijdstip mag niet vallen binnen één jaar na den dag, waarop het ter kennis van den exploitant is gebracht;

5. dat de vergunning door Gedeputeerde Staten kan worden ingetrokken bij niet nakoming der voorschriften van deze verordening of van de voorwaarden, waaronder zij is verleend.

Wat onder levering aan de grootindustrie moet worden verstaan, wordt bij het verleenen der vergunning bepaald, na het betrokken gemeentebestuur te hebben gehoord.

Art. 13.

Voor de exploitatie van niet tot stroomlevering aan het publiek bestemde elektrische installaties wordt slechts dan

eene vergunning van Gedeputeerde Staten vereischt, wanneer door haar geproduceerden stroom ook aan derden wordt geleverd.

Art. 14.

Alvorens de aanvraag om vergunning in te dienen, worde plannen met toelichting, na voorafgaande bekendmaking in één of meer door Gedeputeerde Staten aan te wijzen dagbladen, gedurende 14 dagen ten Raadhuize in de gemeente, waarbinnen de exploitatie zal geschieden, ter visie gelegd.

Gedurende den in het vorig lid genoemden termijn en 14 dagen daarna bestaat gelegenheid bij het bestuur dier gemeente schriftelijk bezwaren in te dienen.

Het bestuur der gemeente geeft binnen 14 dagen na omloop van de termijnen, in het vorig lid van dit artikel bedoeld, van de ingekomen bezwaren kennis aan den aanvrager, en aan Gedeputeerde Staten, die op de aanvraag om vergunning zoo spoedig mogelijk een beslissing nemen, na den aanvrager en hen, die bezwaren hebben ingebracht, te hebben gehoord.

Art. 15.

Indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten gedurende de exploitatie in de voorwaarden, waaronder door hen vergunning is verleend, verandering behoort te worden gebracht, gaan zij daartoe niet over dan na daarvan mededeeling te hebben gedaan aan den exploitant en na dezen in de gelegenheid te hebben gesteld daaromtrent zijne bezwaren bij hen in te dienen.

Tenzij in geval van hooger beroep bij de Koninklijke beslissing een andere termijn is bepaald, moet de exploitant binnen den bij besluit van Gedeputeerde Staten daarvoor bepaalden termijn, zijne exploitatie overeenkomstig de bij dat besluit of die beslissing bevolen veranderingen hebben ingericht.

Art. 16.

Van de beslissing door Gedeputeerde Staten ingevolge de artikelen 14 en 15 gegeven en van het besluit tot intrek-

king der vergunning, bedoeld in artikel 12 onder 4 en 5 staat aan den aanvrager hooger beroep open op den Koning binnen veertien dagen, nadat hem van die beslissing of van dat besluit schriftelijk is kennis gegeven.

Art. 17.

Behoudens het bepaalde in artikel 12 sub 2 en 3, heeft een ieder, wonende binnen het rayon, waarvoor de exploitatie vergund is, het recht tegen betaling van het geldende tarief gebruik te maken van den door den exploitant te produceeren electrischen stroom.

Bij het verleenen der vergunning wordt dat rayon door Gedeputeerde Staten omschreven.

Art. 18.

Behoudens gevallen van overmacht is de exploitant verplicht gedurende den duur der vergunning tot exploitatie zijn bedrijf voortdurend in werking te hebben.

Hij mag de exploitatie van zijn bedrijf niet aanvangen, dan nadat hij zich tegenover de gemeenten, welke gebruik gemaakt hebben van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 12 sub 3, heeft verbonden de schade en winstderving, door haar geleden door niet nakoming van de verplichting, in het vorig lid bedoeld, te vergoeden.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd in de vergunningsvoorwaarden nadere voorschriften ten opzichte van het bepaalde in het eerste en tweede lid van dit artikel te geven.

Art. 19.

Ingeval de vergunning overeenkomstig de bepaling van artikel 12 5° wordt ingetrokken, hebben Gedeputeerde Staten, mits daartoe gemachtigd bij besluit van de Provinciale Staten, de bevoegdheid om alle werken, tot het bedrijf behoorende, over te nemen volgens de regelen, in artikel 9 ten opzichte van de sub *d* en *e* bedoelde gevallen gesteld.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen aan de beide vergunningen gemeen.

Art. 20.

De verordening is niet van toepassing ten aanzien van een in artikel 1 bedoeld bedrijf, hetwelk vóór den 21n Juni 1912 in exploitatie was, dan wanneer en in zooverre buiten de gemeente, waarin op dat tijdstip de exploitatie daarvan was aangevangen, hetzelfde wordt uitgebreid of eenig werk, met dat bedrijf verband houdend, wordt uitgevoerd of wordt overgegaan tot levering van stroom ten verbruike buiten die gemeente of dat bedrijf aan een derde ter exploitatie wordt overgedragen.

Art. 21.

Tot zekerheid voor de naleving van de voorschriften dezer verordening en van de voorwaarden, waaronder de vergunning is verleend, wordt door den exploitant, alvorens met den aanleg of exploitatie, voor welke hij vergunning noodig heeft, te beginnen, in handen van Gedeputeerde Staten een bij de vergunningsvoorwaarden te bepalen waarborgsom gesteld om daaruit al hetgeen de exploitant wegens niet-nakoming van deze verordening of van de krachtens deze verordening opgelegde voorwaarden aan de provincie te eeniger tijd mocht schuldig zijn of worden, te voldoen.

Is deze waarborgsom gesteld in rentegevende waarden, dan worden de genoten renten zoo spoedig mogelijk aan den exploitant overgedragen.

Bij het ophouden der vergunning wordt de waarborgsom of het restant daarvan aan den exploitant of zijne rechtverkrijgenden teruggegeven.

Gedeputeerde Staten kunnen in de vergunningsvoorwaarden nadere voorschriften hieromtrent geven.

Art. 22.

Ieder beheerder van openbare gronden en gebouwen en wateren, zoomede ieder eigenaar, erfpachter, opstalhouder,

vruchtgebruiker of gebruiker van andere gronden, gebouwen en wateren is verplicht overeenkomstig de aanwijzing van Gedeputeerde Staten den aanleg, de instandhouding en zoo noodig de verplaatsing ten behoeve der exploitatie van bedrijven, als in artikel 1 omschreven, van electrische geleidingen en alles wat hiertoe behoort, in, op of boven openbare en andere gronden, gebouwen en wateren — voor zoover geen rijksgronden, rijksgebouwen of rijkswateren zijnde — te gedoogen.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde aanwijzing zal niet plaats hebben, dan nadat Gedeputeerde Staten de belanghebbenden, voor zoover zij aan hen bekend zijn, in de gelegenheid gesteld hebben hunne bezwaren daartegen, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling bij hen in te dienen.

Door den aanleg dier werken wordt geen verandering in de bestemming en zoo min mogelijk belemmering in het gebruik en het genot der gronden, gebouwen en wateren gebracht.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde verplichting treedt in, nadat de exploitant aan Gedeputeerde Staten heeft overgelegd de bescheiden, waaruit ten genoegen van dat College blijkt, dat hij zich tegenover den in dat lid bedoelden beheerder, eigenaar, erfpachter, opstalhouder, vruchtgebruiker en gebruiker heeft verbonden alle uit dien aanleg, instandhouding en verplaatsing, voor hen onmiddellijk voortvloeiende schade te vergoeden en voor zooveel noodig en mogelijk alles in den vroegeren toestand te herstellen.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor den aanleg en de instandhouding van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde werken, hebben de daarmede belaste personen te allen tijde toegang tot de onbewoonde perceelen, waarvan de betreding door hen noodzakelijk wordt geacht.

Art. 23.

Gaat de provincie over tot eigen exploitatie van een bedrijf als bedoeld in artikel 1, dan gelden de verplichtingen, bij

deze verordening ten behoeve van ondernemers van elektrische bedrijven gevestigd, evenzeer te haren opzichte.

HOOFDSTUK V.

Strafbepalingen.

Art. 24.

Hij, die een der verbodsbepalingen van artikel 1 § I 1° of 2° of het voorschrift van artikel 22 eerste lid overtreedt, zoomede hij, die den toegang, bedoeld in artikel 22, laatste lid, belet, verhindert of vrijdelt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 12 dagen of geldboete van ten hoogste 75 gulden.

Art. 25.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd op kosten der overtreders te doen wegnemen, beletten of verrichten hetgeen in strijd met deze verordening is of wordt verricht, ondernomen of nagelaten.

Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

HOOFDSTUK VI.

Slotbepaling.

Art. 26.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel „Electriciteitsverordening Noordbrabant.”

Zie ook: Spoor- en Tramwegen.

FABRIEKEN.

282

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Februari 1913 G nr. 191, aan de gemeentebesturen; OPGAVE VAN FABRIEKEN (Prov. Bijbl. 1913 nr. 23).

Met intrekking onzer circulaire van 24 December 1901 G nr. 152 (Provinciaal bijblad nr. 132), hebben wij de eer U bij deze uit te noodigen *in den loop der maand Januari* van elk jaar aan ons eene opgaaf te doen toekomen van de in het vorig jaar in Uwe gemeente *opgerichte* fabrieken en inrichtingen van nijverheid, die door mechanische beweegkracht gedreven worden, en van dezulke waarin in den regel tien of meer personen werkzaam zijn.

Mede zullen wij alsdan gaarne van U inwachten eene opgaaf van de veranderingen, die in dat jaar ontstaan zijn in reeds *bestaande* fabrieken en andere inrichtingen als hierbedoeld, hetzij door opheffing, hetzij door verandering van den aard der fabricage of van de beweegkracht, als anderszins; naamsverandering van den eigenaar, fabrikant of de vennootschap behoeft niet opgegeven te worden.

Gaarne zullen wij die opgaven ontvangen in bijgaanden vorm.

Indien geen opgaven zouden te doen zijn, wordt een negatief bericht van U ingewacht. Enz.

Gemeente .....

Opgaaf van de veranderingen, die in 191 ontstaan zijn in de lijst der fabrieken en inrichtingen van nijverheid die door mechanische beweegkracht gedreven worden en van dezulke waarin in den regel tien of meer personen werkzaam zijn.

Naam van den eigenaar, fabrikant, de firma of de vennootschap.	Tegenwoordige aard der fabricage.	Thans gebezigde beweegkracht. (Electriciteit, stoom, water, gas, petroleum, benzine, enz.)	Beschrijving der ontstane veranderingen. (Voor <i>nieuwe</i> inrichtingen is in deze kolom niets te vermelden).

GASRECHTEN.

283

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 Juni 1876 G nr. 6, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over HEFFING VAN GASRECHTEN (Prov. Bijbl. 1876 nr. 61).

's-Gravenhage, den 31 Mei 1876.

Over de vraag, of de prijs van het door gemeentelijke gasfabrieken afgeleverd gas al dan niet als plaatselijke belastingen moet worden geregeld, wordt zeer verschillend geoordeeld. Terwijl verscheidene gemeentebesturen, als van *Utrecht, Arnhem, Leeuwarden, Tilburg*, de tarieven van gasrechten als vallende onder art. 238 der gemeentewet hebben behandeld en ze niet hebben ingevoerd dan nadat daarop 's Konings goedkeuring was verkregen, hebben andere besturen, als van *Leiden, Delft, Dordrecht, Zwolle, Groningen*, in die z. g. rechten slechts den prijs eener koopwaar en de opbrengst eener aan de gemeente behoorende onderneming gezien en zich alzoo bevoegd geacht, dien prijs zonder hoogere goedkeuring vast te stellen. Ook de collegien van Gedeputeerde Staten zijn het hieromtrent niet met elkander eens. Sommige hunner achten de regeling der gasrechten als plaatselijke belasting in overeenstemming met het stelsel der gemeentewet; de Gedeputeerde Staten van eene provincie achten zich zelfs verplicht, om wanneer in eene gemeentebegroting melding gemaakt wordt van betaling voor gas, waarop 's Konings goedkeuring nog niet gevraagd en verkregen is, hierop de aandacht van den gemeenteraad te vestigen en bij hem op naleving der wet aan te dringen. Andere collegien daarentegen berusten er in, dat de art. 232—237 der gemeentewet bij de regeling der gasprijzen buiten toepassing worden gelaten, of geven, wanneer zij

overeenkomstig art. 233 der wet geroepen zijn over het voorstel van een gemeentebestuur tot regeling van gasprijzen als plaatselijke belasting advies uit te brengen, in overweging dat de goedkeuring, als niet door de wet gevorderd, aan het raadsbesluit worde onthouden.

Bij de verschillende Ministers, die sedert de invoering der gemeentewet aan het hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken hebben gestaan, schijnt ook niet de overtuiging te hebben bestaan, dat de gasrechten in het stelsel dier wet niet anders dan als plaatselijke belastingen geheven mogen worden. Wel is waar worden de voorstellen van gemeentebesturen tot heffing dier rechten overeenkomstig de artt. 232—237 door hen aan 's Konings goedkeuring onderworpen, ook al mochten Gedeputeerde Staten zich daar tegen verklaren, maar geen hunner heeft ooit een maatregel genomen om art. 238 der wet ten aanzien dier rechten in alle gemeenten volledige toepassing te doen erlangen. Waren zij overtuigd geweest, dat dit wetsartikel geene andere uitlegging gedooft, dan waren zij, als met de uitvoering der wet en met de handhaving harer beginselen belast, verplicht geweest de invordering van gelden, die de wet voor belastingen houdt, in alle gemeenten te beletten, waar die zonder 's Konings goedkeuring werden geheven. Door geen hunner is dit intusschen gedaan; integendeel, toen de raad eener gemeente het verlangen te kennen gaf, om de heffing van gasrechten als plaatselijke belasting af te schaffen, op grond dat daarop art. 238 der wet niet toepasselijk was en de afwisseling van de prijzen der steenkolen de exploitatie der gasfabriek naar door hooger gezag goedgekeurde rechten onmogelijk maakte, vond de toenmalige Minister geen bezwaar om de door de wet op die afschaffing gevorderde goedkeuring aan den Koning voor te dragen, welke goedkeuring den 16 December 1872 werd verleend.

Deze toestand mag niet langer blijven bestaan. Aan de wet behoort overal eenparige uitvoering te worden gegeven.

Ligt het in haren geest dat gasrechten voor plaatselijke belastingen te houden zijn, dan behooren zij overal met inachtneming van art. 232—237 geheven te worden; is daarentegen art. 238 niet op hen van toepassing, dan moet de prijs van het gas uit gemeentelijke gasfabrieken afkomstig overal als eene gewone huishoudelijke zaak der gemeente bij raadsbesluit worden vastgesteld.

Tot het nemen eener beslissing in deze gaf een adres van ingezetenen van *'s-Gravenhage* eene geschikte gelegenheid. Daarin werd aan den Koning vernietiging gevraagd van besluiten van den raad der gemeente, op grond dat daarbij de tarieven van het van gemeentewege te verstrekken duinwater en gas niet overeenkomstig art. 142 der Grondwet in verband met art. 238 der gemeentewet aan 's Konings goedkeuring onderworpen werden.

Het heeft Z. M. na advies van den Raad van State en in overeenstemming daarmede behaagd, bij kabinetsbrief van den 13 dezer n°. 4 te verklaren, dat er tot vernietiging dier raadsbesluiten geen termen bestaan, omdat die tarieven niet geacht kunnen worden onder art. 238 der gemeentewet te vallen. De gronden waarop deze beslissing rust, zijn de volgende:

Onder de werking der reglementen op het bestuur in de steden en ten platten lande werden bij Koninklijk besluit van 9 April 1819 ten aanzien van recognitien voor het gebruik van plaatsen op markten, van kraangelden, wik-, weeg-, meet-, ijk- en keurloonen en dergelijke, de volgende beginselen aangenomen: 1°. dat wanneer het gebruik van de bedoelde plaatsen en persoonlijke diensten onverplicht wordt gesteld en de gevorderde betaling eenvoudig berekend naar de uitgestrektheid der in te nemen plaats en den omvang der moeite, die betaling als huurprijs of loon beschouwd moet worden; 2°. dat wanneer het gebruik verplichtend is gesteld of wel de betaling gerekend wordt naar de waarde der goederen, die ter markt gebracht, gewogen, gemeten of gekeurd worden, die betaling als belasting moet worden aangemerkt.

Van deze beginselen week de gemeentewet af en gaf aan het begrip van belasting eene groote uitbreiding. Het onderscheid in het Koninklijk besluit van 9 April 1819 gemaakt, werd opgeheven en al de genoemde retributien in art. 238 der wet met belastingen gelijk gesteld. Het nieuw aangenomen stelsel werd in de memorie van toelichting met de volgende ondubbelzinnige woorden aangegeven: „De wetgever neemt belasting in den ruimsten „zin, en begrijpt daaronder al wat van de inwoners der „gemeente wordt geheven, wanneer deze gebruik maken „of genot hebben van iets, waarvan hun het gebruik of „genot *om niet* zou toekomen, ware door de plaatselijke „verordeningen aan dat gebruik of genot niet het betalen „eener som gelds verbonden.” Aan dit vereischte voldoen al de in art. 238 vermelde retributien en daaraan zal men ook de overige rechten moeten toetsen, die niet met name in dat artikel worden genoemd.

Vraagt men nu of de rechten van het verstrekken van gas en water uit gemeentelijke inrichtingen voor belastingen te houden zijn, dan lost zich die vraag in eene andere op, of namelijk dat gas en water *om niet* aan de inwoners zou worden verstrekt, bij aldien het plaatselijk bestuur er geene betaling voor vorderde. Het antwoord op deze vraag geeft zich van zelf. Het zal toch wel bij niemand in de gedachte opkomen, dat het in de roeping van een gemeentebestuur zou vallen de ingezetenen *gratis* van water en van licht in hunne woningen te voorzien, en een en ander naar en in die woningen te geleiden.

Is dit het geval niet, dan mist de retributie, die voor een en ander wordt gevorderd, volgens de uitdrukkelijke verklaring in de memorie van toelichting, het kenmerk van belasting.

Nog een ander kenmerk geeft de wet op, wanneer zij spreekt van gelden voor het gebruik of genot van *openbare* gemeentewerken, bezittingen of inrichtingen. Het woord *openbare* kwam in de primitieve redactie niet voor, maar

werd er ingelascht tengevolge der bedenking in het voorloopig verslag, dat gemeenten daardoor van de inkomsten harer bijzondere bezittingen zouden verstoken worden. Die bijvoeging werd in de memorie van beantwoording met deze woorden toegelicht: „de bedoeling is alleen, om de „gelden voor het gebruik of genot van *openbare* gemeentewerken, bezittingen of inrichtingen, de gelden alzoo, die „krachtens publiek recht gevorderd worden als eene belasting tot stand te brengen.”

Het komt dus hier op de vraag neder, of eene gemeentelijke gasfabriek en waterleiding voor *openbare* gemeentelinrichtingen te houden zijn. Wanneer de gasfabriek uitsluitend strekt om in de openbare straatverlichting en dus in een tak van publieke dienst te voorzien, is zij ontegenzeggelijk als een openbare instelling aan te merken. Hetzelfde geldt van de duinwaterleiding, voor zoover zij uitsluitend strekt om de straten te besproeien, de goten door te spoelen en andere diensten in het openbaar belang te verrichten. Wanneer de gemeenteraad echter die inrichtingen tevens dienstbaar maakt tot het verstrekken van gas en water aan de ingezetenen die het verlangen, veranderen haar aard en bestemming en zijn zij als gewone handelsondernemingen te beschouwen, die tevens in de publieke dienst voorzien, even als het geval is met fabrieken van particulieren die het gas aan de ingezetenen leveren en tevens voor de publieke straatverlichting zorgen. Het gemeentebestuur treedt dan nietals regeeringsorgaan, maar als ondernemer op en den prijs van het gas vordert hij dan niet krachtens publiek recht, maar als leverancier eener koopwaar in.

Dit springt te meer in het oog, wanneer men de verhouding nagaat tusschen hetgeen de fabrieken voor de straatverlichting en voor particulieren afleveren. Blijkens het gemeenteverslag van Groningen over 1874 heeft de gemeentegasfabriek aldaar in dat jaar 127542 stères gas aan particulieren en slechts 369487 stères voor de straatverlichting geleverd, en over 1875 bedroegen die getallen in 's Graven-

hage 2056854 en 727215 stères, welk verschil nog veel grooter zal worden, wanneer een tweede fabriek gebouwd zal zijn en aan de vele aanvragen kan worden worden te gemoet gekomen. Hoofdzaak is dus de levering aan particulieren geweest en slechts voor een gering deel werkten zij voor de publieke dienst.

De beide bovengenoemde kenmerken door den wetgever aan het begrip van plaatselijke belastingen gegeven zouden aanwezig zijn, indien een gemeenteraad gelden van de ingezetenen naar een of andere maatstaaf b.v. naar de uitgestrektheid hunner woningen hief, voor het genot der *openbare straatverlichting* als lantaarngeld.

De retributie zou dan worden voldaan voor iets, dat uit zijn aard een voorwerp van publieke zorg der overheid is en waarvoor dus het genot aan de ingezetenen *om niet* moest toekomen. Zij zou daarenboven worden geheven krachtens regeeringsrecht en voor het product eener openbare gemeentelinrichting. In beiderlei opzicht zou zij dus voor plaatselijke belasting te houden zijn, hetgeen hier het geval niet kan wezen, zoowel omdat levering van gas in de woningen niet tot de zorg van het gemeentebestuur behoort en ook niet uit zijn aard gratis geleverd zou behooren te worden, als ook omdat het geleverde voorwerp geen product eener openbare inrichting, maar eener particuliere onderneming is.

Ten onrechte beschouwt men alle handelingen van een gemeentebestuur als uitvloeisels van zijn regeeringsrecht en maakt men geen onderscheid tusschen hetgeen het bestuur als overheid en als burgerlijk persoon verricht. Wanneer een gemeenteraad een gebouw voor kunsten en wetenschappen, een badhuis of een gasfabriek sticht, dan treedt het als gewoon zedelijk lichaam op en verricht het iets, waartoe elk ander lichaam of particulier bevoegd is. Vordert het dan voor het gebruik of genot dier inrichtingen eenig recht, dan is dit op één lijn te stellen met den prijs dien een particulier voor de exploitatie zijner onderneming vraagt.

Legt daarentegen het gemeentebestuur straten, wegen, kanalen, sluizen en andere openbare werken aan, hetgeen in zijne roeping en regeering ligt, dan handelt het als regeeringspersoon, en de gelden, die het voor het gebruik dier werken heft, vordert het dan krachtens zijn regeeringsrecht en zijn bijgevolg als belastingen te beschouwen.

Indien gemeentelijke gasfabrieken als *openbare* gemeente instellingen te beschouwen waren, dan zou niet alleen de prijs van het gas, maar ook van alle andere stoffen, die de fabriek oplevert en aan particulieren worden afgezet, als plaatselijke belasting moeten worden geregeld. Intusschen is dit het geval niet ten aanzien van de cokes, het koolteer en andere voortbrengselen dier fabrieken, welke ook in die gemeenten, waar art. 238 der wet op de heffing van gasrechten wordt toegepast, met gewone leverancien gelijk gesteld en zonder goedkeuring des Konings verkocht worden.

Wanneer de gasprijzen voor plaatselijke belastingen te houden zijn, zouden zij volgens uitdrukkelijk voorschrift van art. 254 der gemeentewet geenerlei winst mogen afwerpen. Dit is intusschen zelfs in die gemeenten, waar de heffing als plaatselijke belasting geregeld is, gebleken niet altijd mogelijk te zijn, gelijk in het verslag eener commissie uit den gemeenteraad van *Utrecht* van 20 Mei 1875 wordt aangetoond. Dit is dan ook niet bevreemdend. De prijs eener koopwaar, gelijk het gas, hangt van de kosten van productie en andere omstandigheden af. Bij gas is de voornaamste factor de prijs der steenkolen en door de gedurige afwisseling van dezen prijs is het niet mogelijk de waarde van het gas zoodanig te bepalen, dat er nimmer winst worde gemaakt.

Bij de toepassing van andere wetten worden de gemeentelijke gasfabrieken met gewone nijverheidsondernemingen gelijk gesteld. Van daar dat zelfs in die gemeenten, waar de gasrechten in de rij der plaatselijke belastingen zijn opgenomen, volgens aanschrijving van den Minister van

Financiën van 19 Mei 1863 n°. 51, voor de levering van gas, patent moet worden betaald.

Op grond dezer beslissing moet ik in het vervolg zwaarigheid maken besluiten van gemeenteraden tot heffing van gasrechten aan 's Konings goedkeuring te onderwerpen.

In enz.

GEMEENTE-AMBTENAREN.

284

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 22 November 1877 A nr. 8, aan de ge-
meentebesturen; BENOEMING VAN GEMEEN-
TELIJKE AMBTENAREN (Prov. Bijbl. 1877
nr. 99).

Naar aanleiding eener missive van Zijne Excellencie den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 19 dezer No. 8, heb ik de eer U te verzoeken om bij benoeming van personen tot eenige gemeentelijke betrekking over geen personeel behoorende tot de dienst in Oost- of West-Indië te beschikken dan na voorafgaande kennisgeving of overleg met het Departement van Koloniën.

Zie ook: *Ambtenaren, Burgerlijke.*

GEMEENTEBESTUUR.

285

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 September 1852, lett. X. X. X. — aan de gemeenteraden; voorschriften betrekkelijk den VORM DER BESLUITEN welke AAN DE GOEDKEURING VAN GEDEPUTEERDE STATEN ONDERWORPEN zijn. (Prov Bl. 1852 nr. 21.)

Ingevolge de gemeentewet, zijn sommige besluiten der Gemeenteraden aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

Die besluiten worden niet altijd in behoorlijken vorm opgemaakt.

Zij behooren in duplo aan ons te worden ingezonden, niet in afschrift of bij uittreksel uit de notulen, maar als formeel raadsbesluit, onderteevend door den Burgemeester en den Secretaris, of als deze tevens Burgemeester is, door een der Wethouders.

Bij het besluit behoort te worden overgelegd eene memorie van toelichting, waarin beknopt datgene wordt vermeld, wat de Gemeenteraad tot toelichting of opheldering van het besluit meent te moeten mededeelen.

Door eene memorie van toelichting bij het besluit te voegen, vervalt van zelf de noodzakelijkheid, om aan het hoofd daarvan op te geven de motieven of overwegingen welke den raad geleid hebben tot het nemen van het besluit, zoodat het op deze wijze kan aanvangen:

„De Raad der gemeente. . . . heeft in zijne openbare „vergadering van . . . . besloten als volgt:

(de inhoud van het vastgestelde.)

De besluiten behooren niet anders in te houden, dan hetgene *werkelijk* aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen is.

Geldt het b. v. een besluit tot verkooping of tot *onderhandsche* verhuring of verpachting van onroerende goederen, dan zal het behooren te vermelden den *aard* dier goederen, hunne *ligging* en *omschrijving* volgens de kadastrale indeeling, en indien het ongebouwde eigendommen zijn, de *grootte*.

Ten aanzien van eene *onderhandsche* verhuring of verpachting, zal het besluit buitendien ook moeten inhouden het *bedrag* der huur of pacht en den *tijd* waarvoor zij wordt aangegaan.

In een besluit tot verkooping van onroerende goederen, zal ook dienen vermeld te worden of de verkooping in het openbaar, dan wel of die onderhands zal geschieden.

In de memorie van toelichting, die bij de besluiten tot het verkoopen of onderhands verhuren of verpachten van onroerende goederen behooren overgelegd te worden, moet ten aanzien dier goederen worden opgegeven:

1o. de begroting der opkomsten van die goederen, volgens den grondslag van het register der grondbelasting;

2o. het bedrag der huren of pachten, welke die goederen gedurende de laatste vijf jaren hebben opgebracht;

3o. de redenen, welke den Gemeenteraad bewogen hebben te besluiten tot de verkooping of tot de *onderhandsche* verpachting of verhuring dier goederen.

Bij verkooping van onroerende goederen zal:

4o. moeten opgegeven worden de *bestemming*, welke de Gemeenteraad voornemens is te geven aan de gelden, die van den verkoop zullen voortspruiten.

Perceelen, waarvan het bedrag der huren of pachten over de vijf laatste jaren niet kan worden opgegeven, omdat zij geen rentgevende bestemming gehad hebben, zullen door twee deskundigen, door den Gemeenteraad te benoemen, moeten geschat worden. Eene schriftelijke verklaring dier deskundigen, omtrent de waarde der te schatten perceelen, zal met de memorie van toelichting aan ons moeten ingezonden worden.

286

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 Februari 1853 lett. D. D. D., aan de gemeentebesturen; voorschriften betreffende den VORM DER BESLUITEN welke aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen zijn. (Prov. Bijbl. 1853 nr. 19).

In het Provinciaal Blad van *Noorbrabant* van den 4 September 1852 No. 21, zijn door ons eenige voorschriften medegedeeld betreffende den vorm der Besluiten van Gemeenteraden, welke aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen zijn. Daarbij is bepaald dat die Besluiten behooren voorzien te zijn van eene memorie van toelichting, waarin beknopt datgene wordt vermeld, wat de Gemeenteraad tot toelichting of opheldering van het Besluit meent te moeten mededeelen.

Sommige Gemeentebesturen hebben verzuimd die memorien van toelichting bij de toezending behoorlijk te doen teekenen. Zij behooren, eveneens als het besluit zelve, het kenmerk te dragen, dat zij van den Raad der gemeente uitgaan, en moeten derhalve door Burgemeester en Secretaris geteekend zijn, met aanhaling tevens van het besluit, waartoe zij behooren.

Nog hebben wij de aandacht der Gemeentebesturen te vestigen op de Art. 43 en 44 der Gemeentewet, waarin bepalingen voorkomen omtrent het *in het openbaar* houden der raadsvergaderingen.

Wenschelijk komt het ons voor, dat aan het hoofd of aan den voet van elk besluit vermeld wordt of het in eene openbare dan wel in eene beslotene vergadering genomen is. Noodzakelijk is die vermelding ten aanzien der in Art. 44 bedoelde onderwerpen, omdat, wanneer niet blijkt, dat die besluiten in het openbaar behandeld en genomen zijn, daarop geene goedkeuring kan verleend worden.

287

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 April 1853 litt. A. A. A., aan de gemeenteraden; OPENBAAR HOUDEN VAN RAADSVERGADERINGEN (Prov. Bijbl. 1853 nr. 42).

Bij ons zijn meermalen klagten ingekomen, dat de artikelen 41, 43 en 44 der Gemeentewet door de Gemeentebesturen niet altijd naar behooren worden nageleefd.

Het is ons derhalve noodzakelijk voorgekomen, de aandacht der Gemeenteraden, en vooral die der *Burgemeesters*, op den inhoud van de aangehaalde artikelen der Gemeentewet te vestigen.

De vergaderingen der Gemeenteraden moeten in den regel in het openbaar worden gehouden, en bij de behandeling van de onderwerpen in Art. 44 der Gemeentewet omschreven, behoort aan het hoofd of aan den voet van het genomen besluit te blijken, dat het genomen is in eene openbare vergadering.

Zijn er bijzondere omstandigheden, welke het raadzaam doen achten eene zaak met gesloten deuren te behandelen, zoo kan daartoe niet worden overgegaan, dan door in overeenstemming te handelen met de voorschriften vervat in de tweede en derde zinsnede van Art. 43 der Gemeentewet; buiten hooge noodzakelijkheid mag niet worden afgeweken van den algemeenen regel, in de eerste zinsnede van hetzelfde artikel uitgedrukt, en nimmer bij behandeling van de in Artikel 44 der Gemeentewet bedoelde zaken.

Ook mag in geen geval door den Burgemeester worden verzuimd of nagelaten zorg te dragen, dat het beleggen der vergaderingen van den raad tijdig ter openbare kennis worde gebragt.

De ingezetenen hebben het volste regt om de vergaderingen van den Gemeenteraad bij te wonen; daar hebben zij gelegenheid zich bekend te maken met de door den Raad behandeld wordende zaken, terwijl zij zich tevens persoonlijk kunnen overtuigen, in hoe verre de belangen

der gemeente behoorlijk worden behartigd; dat regt mag aan hen op geenerlei wijze worden ontnomen.

De behandeling van zaken met gesloten deuren, zonder dat daarvoor groote noodzakelijkheid bestaat, zou al zeer ligt kunnen doen vermoeden, dat men daarbij nevenbedoelingen op het oog heeft of dat er zaken plaats hebben, die het daglicht niet mogen zien.

Het beste middel om misbruiken voor te komen en tevens om de ingezetenen te overtuigen dat er geene misbruiken plaats hebben, bestaat in openbare behandeling van zaken, waar voor hen tevens alle gelegenheid bestaat, behoorlijk en volkomen te worden ingelicht ten aanzien der Gemeente-aangelegenheden, waarbij ieder ingezetene, zelfs de geringste, belang heeft.

288

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 12 Augustus 1853, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken, over de vraag, of de WETHOUDERS aan een herkiezing zijn onderworpen, indien zij ALS LEDEN VAN DEN RAAD AFGETREDEN EN HERBENOEMD zijn, (Prov. Bl. 1853 nr. 19.)

's Gravenhage, 9 Augustus 1853.

De vraag heeft zich voorgedaan, of de Wethouders, wier aftreding door het lot in 1854 of 1857 is bepaald, reeds in 1853 aan eene herkiezing zijn onderworpen, indien zij dit jaar als leden van den Raad afgetreden en herbenoemd zijn.

Naar het mij voorkomt, moet deze vraag bevestigend worden beantwoord. De Wethouders maken eene Commissie uit, door den Raad uit zijn midden gekozen. Een noodwendig gevolg hiervan is, dat men om Wethouder te zijn, tevens lid van den Raad moet wezen, en omgekeerd, dat het verlies der hoedanigheid van Raadslid het verlies der bediening van Wethouder ten gevolge moet hebben. Art. 87 der Gemeentewet zegt dan ook uitdrukkelijk, dat hij die op-

noudt lid van den Raad te zijn, tevens ophoudt Wethouder te wezen. Deze bepaling is stellig en op elk geval, hetzij van korten of van langen duur toepasselijk.

Hetgeen hiertegen wordt aangevoerd, schijnt niet afdoende. De bepaling van art. 80 der Gemeentewet, volgens welke de Wethouders voor den tijd van zes jaren benoemd worden, is, gelijk van zelf spreekt, van de vereischten voor het lidmaatschap van den Raad en bijgevolg ook van het voorschrift van art. 87 der wet afhankelijk. Al is de termijn bij art. 80 gesteld, nog niet verstreken, moet de aftreding als lid van den Raad, het verlies der betrekking van Wethouder, als een uitvloeisel daarvan, ten gevolge hebben. Door die aftreding heeft hij, hoe kort dan ook, opgehouden lid van den Raad te zijn, en staat in alle opzigten gelijk met een nieuw verkozen lid, dat nimmer deel van de vergadering heeft uitgemaakt. Alvorens toch weder in de vergadering toegelaten te worden en aan hare werkzaamheden deel te nemen, moeten zijne geloofsbrieven onderzocht, de termijn bij art. 38 der gemeentewet gesteld afgewacht en de voorgeschreven eed opnieuw door hem afgelegd worden. Neemt men nu aan, dat hij zonder nadere verkiezing als Wethouder kon blijven zitten, hij zou dan gedurende een zekeren tijd in die betrekking werkzaam kunnen zijn, terwijl het hem niet vergund was de vergaderingen van den Raad bij te wonen, en de vroeger door hem afgelegde eed als vervallen moest worden beschouwd.

Ik acht het van belang, dat de plaatselijke besturen met deze beschouwingen worden bekend gemaakt, ten einde de wet niet op verschillende wijze in de onderscheidene gemeenten uitgelegd en toegepast worde.

Ik heb daarom de eer u te verzoeken, de plaatselijke besturen in uwe provincie, onder opgave van bovengemelde redenen, mede te deelen, dat naar mijn gevoelen eene herbenoeming der Wethouders, welke in het bedoeld geval verkeerden, door de wet gevorderd wordt, en dat, wanneer een tegenovergesteld gevoelen door een Gemeenteraad mogt

worden genomen, hieraan door den Burgemeester, overeenkomstig art. 70 der Gemeentewet, geene uitvoering behoort te worden gegeven, en bij gevolg de niet herbenoemde Wethouders niet tot de vergaderingen van Burgemeester en Wethouders toegelaten kunnen worden, zoolang niet daaromtrent door den Koning eene beslissing genomen, of de bij het slot van art. 70 gestelde termijn van dertig dagen verstreken is.

289

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23 December 1853, G. nr. 40, aan de gemeentebesturen; MEDEONDERTEEEKENING VAN STUKKEN DOOR EEN DER WETHOUDERS, in die gemeenten, waar de burgemeester tevens met de taak van secretaris belast is. (Prov. Bl. 1853 nr. 32).

Ingevolge de tweede zinsnede van art. 102 der gemeentewet, worden in de gemeenten, waar de Burgemeester tevens met de taak van Secretaris is belast, de stukken, die van den Raad en van Burgemeester en wethouders uitgaan, door een der wethouders mede onderteekeud.

Uit verschillende stukken is het ons gebleken, dat eenige Wethouders in het bedoeld geval als Secretaris teekenen.

Naar ons gevoelen is dit niet juist; de Wethouders teekenen niet als--of in plaats van den Secretaris, maar als Wethouder; terwijl uit de onderteekening van den Burgemeester zal behooren te blijken dat hij Burgemeester en Secretaris is.

290

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 6 Maart 1855 G nr. 42, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over de VEREENIGBAARHEID VAN HET MAKELAARSCHAP MET HET LIDMAATSCHAP VAN DEN GEMEENTERAAD. (Prov. Bijbl. 1855 nr. 26).

No. 92.

2de Afdeeling.

Binnenlandsch Bestuur.

's Gravenhage, den 28 Februarij 1855.

Het is mij gebleken, dat bij de onderscheiden gemeentebesturen verschil van gevoelen bestaat omtrent de vraag, of het makelaarschap al dan niet geacht moet worden in de termen van artikel 23 *f* der gemeentewet te vallen, en alzoo als onvereinigbaar moet worden beschouwd met het lidmaatschap van den raad. Ik heb het van belang geacht hieromtrent eene beslissing van den Koning te vragen, waarvan ik de eer heb U bij deze mededeeling te doen.

De Gedeputeerde Staten van eene der provincien waren het gevoelen toegedaan, dat de bediening van makelaar in het verbod van artikel 23 *f* der gemeentewet begrepen is en voerden daarvoor aan: dat de wetgever het woord *ambtenaar* te dier plaatse in de meest uitgebreide beteekenis wil hebben aangemerkt, zoo als duidelijk blijkt uit de laatste zinsnede van dat artikel, waar uitdrukkelijk eene uitzondering wordt gemaakt voor de leden der besturen van godshuizen en de waarnemers van andere betrekkingen, welke volgens het gewoon spraakgebruik nimmer onder de ambtenaren begrepen worden, maar daarentegen wel door den gemeentewetgever, daar deze het noodig acht hen bepaaldelijk uit te zonderen; dat de wet evenmin uitsluitend de gemeente-ambtenaren op het oog heeft maar

al diegenen bedoelt die of door het gemeentebestuur worden benoemd of daaraan ondergeschikt zijn; dat men zich moet houden aan het algemeen begrip van ambtenaar, hetwelk alle personen schijnt te omvatten die krachtens hunne betrekking eene autoriteit uitoefenen, welke zij als particulier zouden missen; dat dit ook met de makelaars het geval is, en deze dus, daar zij door het gemeentebestuur worden benoemd, geschorst en ontslagen, van het lidmaatschap van den raad zijn uitgesloten; dat deze opvatting ook met de bedoeling der wet overeenstemt, die blijkbaar niet gewild heeft dat zij, die volgens de wet in de waarneming hunner betrekking aan het toezigt van het gemeentebestuur zijn onderworpen, als leden van den raad zouden worden toegelaten.

Met deze beschouwingen heb ik mij niet wel kunnen vereenigen. Nergens toch worden, zooveel mij bekend is, makelaars ambtenaren genoemd of met deze gelijk gesteld. Het wetboek van koophandel in artikel 62 eene definitie van makelaars gevende, noemt hen door het plaatselijk bestuur aangestelde *tusschenhandelaars*, die alvorens tot de uitoefening van hun *beroep* te worden toegelaten, door de regtbank beëdigd moeten worden, en wier regten en verplichtingen bij de wet zijn vastgesteld. Wel is waar wordt in de artikels 71 tot 73 van hetzelfde wetboek van het makelaarschap als van eene *bediening* gesproken, doch hieruit kan men niet afleiden, dat zij als ambtenaren zouden te beschouwen zijn. Met hetzelfde regt zou men dan geneesheeren, zaakwaarnemers enz. het karakter van *ambtenaar* moeten toekennen, omdat in artikel 63 der gemeentewet van hunne *betrekkingen* gesproken wordt.

Dat aan het slot van art. 23 der gemeentewet de waarnemers van sommige bedieningen, die volgens het gewoon spraakgebruik niet voor ambtenaren worden gehouden, beschouwd worden als te vallen in de termen van de zinsnede *f* van dat artikel, kan mijns inziens niet tot bewijs strekken, dat alle personen die van wege het gemeente

bestuur worden aangesteld, als ambtenaren te beschouwen zijn. Immers het is mogelijk, dat de wetgever in de bediening van eerstgenoemden en in hunne betrekking tot het gemeentebestuur iets bijzonders gezien heeft, waardoor zij met ambtenaren gelijk te stellen zijn, terwijl dit op andere mede door het gemeentebestuur aangestelde personen niet van toepassing is. De leden toch van besturen van godshuizen en andere instellingen van liefdadigheid die hier bedoeld worden, worden niet alleen door het gemeentebestuur benoemd, geschorst en ontslagen maar zijn aan dat bestuur, althans in den regel, ondergeschikt en ontvangen van hetzelfde hunne reglementen en instructiën.

Insgelijks worden de genees-, heel- en verloskundigen die met de armen-praktijk zijn belast, niet alleen door het gemeentebestuur benoemd maar ook bezoldigd. Zoo er dus al twijfel kon bestaan of deze al dan niet in de termen van art. 23 *f* vielen, de wetgever heeft dien twijfel willen wegnemen, en daar hem de waarneming dezer functien wel verenigbaar met het lidmaatschap van den raad voorkwam, die bedieningen uitdrukkelijk van het bepaalde onder lett. *f* vrijgesteld. Het beroep van makelaar is hiervan verschillend. Wel is waar wordt hij door het gemeentebestuur benoemd, maar hij staat verder in geene betrekking tot dat bestuur. Zijne regten en verplichtingen ontleent hij aan de wet; neemt hij deze in acht, hij heeft dan geen rekenschap aan het gemeentebestuur te geven, en gaat ongehinderd zijn gang. In geen enkel opzigt komt hij met het gemeentebestuur in aanraking dan alleen door zijne benoeming, en zoo hij tegen de wet handelt door schorsing of ontslag. Houdt men dit verschil in het oog en let men voorts op den regsregel dat men bij uitsluitingen steeds de wet in beperkten zin moet uitleggen, dan kan mijn inziens artikel 23 *f* der gemeentewet niet geacht worden op makelaars van toepassing te zijn, en behoort dus de uitoefening van dat beroep geen hinderpaal te zijn om als lid van den raad te worden toegelaten.

Ik heb dan ook gemeend Zijner Majesteit in dezen zin te moeten voordragen en met deze voordragt heeft Hoogst Dezelve zich, na den Raad van State te hebben gehoord, vereenigd, gelijk mij bij kabinetschrijven van 23 Februarij jl. No 83 is te kennen gegeven. Ik verzoek U, ingevolge de magtiging, mij bij hetzelfde kabinetschrijven verstrekt, van deze beslissing des Konings aan de gemeentebesturen in uwe provincie kennis te geven.

291

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 Februari 1856, aan de gemeentebesturen ; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over de vraag, of de BENOEMING VAN DEN SECRETARIS EENER GEMEENTE TOT BURGEMEESTER in zich sluit de goedkeuring, dat de beide betrekkingen door denzelfden persoon worden waargenomen (Prov. Bl. 1856 nr. 8).

's-Gravenhage, den 23 Februarij 1856.

De vraag heeft zich voorgedaan, of de benoeming van den Secretaris eener gemeente tot Burgemeester in zich sluit de goedkeuring, dat de beide betrekkingen door denzelfden persoon worden waargenomen, ingeval namelijk bij die benoeming geene verplichting is opgelegd om het Secretariaat te laten varen. Ik acht het van belang U de beschouwing der Regering omtrent deze vraag mede te deelen.

Voor het geval, dat de Burgemeester tot de betrekking van Secretaris wordt geroepen, vordert de gemeentewet in art. 2 de goedkeuring des Konings, en dezelfde goedkeuring wordt in art. 95, 2^e lid vereischt, indien de Burgemeester, tot Secretaris benoemd, als zoodanig wordt geschorst of ontslagen. De wetgever wil derhalve, dat tot de vereeniging der beide betrekkingen of de afscheiding van deze, waar zij vereenigd zijn, de gemeenteraad en de Hooge Regering zamen werken. Nu kan men wel aannemen, dat wanneer de Regering een Secretaris tot Burgemeester benoemt zonder

dezen de verplichting op te leggen om van zijn Secretariaat afstand te doen, hierin, wat de Regering betreft, eene goedkeuring der tegelijkijdige waarneming van beide betrekkingen door denzelfden persoon gelegen is, doch dit neemt niet weg, dat de gemeenteraad er hetzij uitdrukkelijk hetzij stilzwijgend mede genoegen moet nemen. Het moet dus den Raad, zoo hij die cumulatie van betrekkingen door één persoon afkeurt, vrijstaan den Burgemeester, voor dat deze zijne betrekking heeft aanvaard, de functiën van Secretaris te ontnemen en een ander in zijne plaats aan te stellen. Maakt de raad van deze bevoegdheid geen gebruik, men moet dan aannemen, dat hij aan de gelijktijdige waarneming dier betrekkingen zijne goedkeuring hecht en dan zou, indien later de Secretaris in zijne functiën mogt worden geschorst of ontslagen, dit overeenkomstig het 2^e lid van art. 98 der wet niet dan onder goedkeuring des Konings kunnen geschieden.

Ik verzoek U, de Gemeentebesturen uwer provincie in den zin van dit schrijven voortelichten.

292

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Maart 1856, aan de gemeentebesturen; mededeeling van het gevoelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken, ten aanzien der VRAAG OF DE WETHOUDERS KUNNEN EN BEHOOREN TE DEELEN IN HET PRESENTIEGELD in die gemeenten, waar het aan de leden van den Raad is toegekend. (Prov. Bl. 1856 nr. 9.)

De vraag heeft zich voorgedaan, of de Wethouders in die gemeenten, waar een presentiegeld aan de leden van den Raad is toegekend, daarin kunnen en behooren te deelen.

In eene gemeente dezer Provincie is die aanspraak betwist geworden; men heeft zich daar beroepen op de tweede zinsnede van art. 94 der gemeentewet.

Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft ten aanzien dier vraag zijn gevoelen kenbaar gemaakt.

Het is niet ondienstig geacht, de beschouwingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken in haar geheel aan de Gemeentebesturen mede te deelen.

In den brief, waarin die beschouwingen vervat zijn, komt het volgende voor:

„Het komt mij niet twijfelachtig voor, dat de Wethouders in die gemeenten, waar een presentiegeld aan de leden van den Raad is toegekend, daarin kunnen en behooren te deelen, De gemeentewet toch verbiedt, in evengenoemde bepaling, den Wethouders wel om behalve huune jaarwedde als zoodanig, eenigerlei inkomen, onder welken naam ook, uit de gemeentekas te genieten, doch zondert hiervan uitdrukkelijk uit, hetgeen aan eene andere hun opgedragen openbare gemeentebediening is verbonden. Onder deze bedieningen bekleedt het lidmaatschap van den Raad eene eerste plaats, gelijk het dan ook in art. 39 der gemeentewet eene betrekking wordt genoemd. Neemt men echter aan, dat onder openbare gemeentebedieningen het lidmaatschap van den Raad niet mag worden verstaan, het zou dan bezwaarlijk vallen aan te toonen, wat de wetgever daaronder heeft begrepen, daar hij in art. 23 *f* het lidmaatschap van den Raad en bijgevolg ook de bediening van Wethouder met eenig ander gemeente-amt onverenigbaar heeft verklaard. Er is dan ook mijns inziens geene reden denkbaar, waarom de wetgever den Wethouders ontzegd zou hebben, wat hij aan de raadsleden heeft vergund, daar de betrekking van Wethouder inderdaad niets anders is dan eene commissie door den Raad aan eenige leden uit zijn midden opgedragen.

Ik ben alzoo van meening, dat de Wethouder ten deze niet gelijk staat met den Burgemeester, ten aanzien van wien bij Koninklijk besluit van 5 Februarij 1854 (*Staatsblad* nr. 9) eene beslissing genomen werd. Aan den Burgemeester toch is elk inkomen uit de gemeentekas, onder welken naam ook, ontzegd, dan alleen de wedde van Secretaris, zoo hij daartoe benoemd is. Hier is dus de uitzondering tot de betrekking van Secretaris beperkt, terwijl die voor de Wethouders zich tot elke openbare gemeentebediening uitstrekt”.

293

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 24 Augustus 1860 G nr. 102, aan de gemeentebesturen; STEMMING BIJ BENOEMINGEN, WAARNEMING VAN HET SECRETARIAAT (Prov. Bijbl. 1860 nr. 91).

Ingevolge, enz.

Het is ons gebleken, dat bij *het doen van benoemingen* in de vergadering van de Gemeenteraden niet altijd opgevolgd wordt het voorschrift van art. 52 der Gemeentewet, ingevolge waarvan *met besloten en ongeteekende briefjes* moet gestemd worden.

Intusschen behoort dit voorschrift der wet met naauwgezetheid te worden nageleefd; bij gebreke daarvan kan de geldigheid der benoeming betwist worden.

Behalve de bepalingen, voorkomende in de eerste zinsede van art. 50 en in de artt. 51 en 52 der Gemeentewet, zullen in de vergadering van den Gemeenteraad bij het doen van keuzen van personen, nog andere voorschriften in acht behooren genomen te worden.

De wetgever heeft aan de Gemeenteraden overgelaten in de *reglementen van orde voor de vergadering van den Gemeenteraad* eenige voorschriften tot hetzelfde onderwerp betrekking hebbende, op te nemen.

Het gemis dier voorschriften heeft zich meermalen doen gevoelen.

Het geval heeft zich voorgedaan, dat bij eene eerste stemming geene volstreckte meerderheid van stemmen verkregen was en dat de leden van den Raad bij herstemming hunne stem op denzelfden persoon bleven uitbrengen, op wien zij bij de eerste stemming hunne stem hadden uitgebragt, zoo dat geene volstreckte meerderheid van stemmen kon verkregen worden en elke herstemming dezelfde uitkomst bleef opleveren.

Voor zoodanig geval is het wenschelijk, dat gelijke be-

paling, als voorkomt in art. 83 der Provinciale Wet, ook in het *Reglement van Orde voor de vergadering van den Gemeenteraad* worde opgenomen.

Daardoor wordt voorgekomen, dat bij het doen van keuzen van personen in geen geval meer dan vier maal gestemd wordt.

Wij hebben het niet ondienstig geacht, op het bovenstaande de aandacht der Gemeentebesturen te vestigen, ten einde zoo noodig, het *Reglement van Orde voor de vergadering van den Gemeenteraad* nog te herzien en aan te vullen voor en aleer tot eene keuze van eenen Wethouder overgegaan wordt.

Eene aanvulling of wijziging van het *Reglement van Orde* is in sommige gemeenten ook nog uit anderen hoofde noodig.

Ingevolge de eerste zinsnede van art. 105 der Gemeentewet wordt bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den Secretaris, deze vervangen op de wijze, bij het *Reglement van Orde voor de vergadering van den Raad* te bepalen.

In eenige gemeenten schijnt het gebruikelijk, dat bij ontstentenis of afwezigheid van den Secretaris, de brieven en besluiten door een der Wethouders of door een Lid van den Raad, als waarnemend Secretaris, onderteeekend worden.

Dit is naar de meening der Regeering, zoo als ook blijkt uit het Koninklijk besluit van 12 November 1854 (*Staatsblad* n°. 142) in strijd met de wet, omdat bij de tijdelijke opdragt van het Secretarisambt dezelfde regelen gelden, als bij de definitieve benoeming van een Secretaris.

Het is derhalve wenschelijk, dat waar aan het voorschrift van art. 105 der Gemeentewet tot dus verre nog geen of slechts op eene niet voldoende wijs gevolg is gegeven, dit alsnog plaats heeft.

294

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 28 Augustus 1860 G nr. 96, aan de gemeentebesturen; maatregelen om de OPENBARE AFKONDIGINGEN EN KENNISGEVINGEN zoo te doen plaats hebben, dat zij beter aan het doel beantwoorden Prov. Bijbl. 1860 nr. 94).

Meermalen is geklaagd, dat de openbare afkondigingen of kennisgevingen, welke ingevolge sommige wetsbepalingen behooren te geschieden, niet op eene alleszins voldoende wijze plaats hebben, omdat deze soms gedaan worden op eenen tijd en eene wijze, dat niet een ieder, tenzij met veel moeite, in de gelegenheid is, daarvan kennis te dragen.

In sommige gemeenten is het gebruikelijk bedoelde kennisgevingen en afkondigingen des Zondags na het eindigen der morgengodsdienst oefeningen te doen plaats hebben.

Deze wijze van afkondiging, hoewel zeer doelmatig op zich zelve, is des niet te min niet geheel voldoende en zeer zeker niet in gemeenten, waar de bevolking uit belijders van verschillende godsdienstige gezindheden bestaat.

Wij hebben het dienstig geacht de aandacht der Gemeentebesturen op deze aangelegenheid te vestigen en hen tevens uit te noodigen om maatregelen te nemen, opdat zoo veel doenlijk de door de wet voorgeschreven openbare afkondigingen en kennisgevingen gedaan worden op eene wijze, die het meest aan het doel beantwoordt.

Behalve openbare afkondiging op verschillende tijdstippen en plaatsen, (dit laatste vooral wanneer de gemeente uit verschillende dorpen bestaat) is daartoe zeer dienstig de aanplakking aan het gemeentehuis en aan andere daartoe geschikte en door het Bestuur aan te wijzen openbare plaatsen.

Uit het oog mag niet verloren worden, dat de inwoners niet alleen regt, maar dikwijls ook groot belang er bij hebben, behoorlijk kennis te dragen van den inhoud der stukken, waarvan ingevolge de wet openbare afkondiging of kennisgeving behoort te geschieden.

Dit geldt niet alleen de openbare afkondiging van plaatselijke verordeningen, van besluiten tot heffing en verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen en van openbare kennisgeving van het ter inzage leggen van gemeentebegrotingen en rekeningen, maar vooral ook van kohieren van hoofdelijke omslagen en van andere directe belastingen, omdat de wet eenen *termijn* heeft bepaald, waar binnen elk op de kohieren aangeslagene, tegen zijnen aanslag bezwaren kan inbrengen.

295

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 16 October 1861, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over ONBEVOEGDHEID DER GEMEENTEBESTUREN TOT HET HOUDEN VAN OPENBARE VERKOOPINGEN van roerende goederen aan hunne gemeente toebehoorende (Prov. Bl. 1861 nr. 13).

's Gravenhage, den 12 October 1861.

Mijn Ambtgenoot van Financiën heeft mijne aandacht gevestigd op de verscheidenheid van meening, bij de gemeentebesturen bestaande omtrent de vraag of zij al dan niet bevoegd zijn tot het houden van openbare verkooping van *roerende goederen* aan hunne gemeente toebehoorende. De Regering is van gevoelen, dat die bevoegdheid niet kan worden erkend. Het houden van openbare vrijwillige verkooping van *roerende goederen* wordt onder strafbepalingen aan particulieren en onbevoegde ambtenaren ontzegd in art. 1 der wet van 22 Pluiose, an VII (bulletin des lois No 258) De „officiers publics ayant qualité pour y procéder” worden daar niet bepaaldelijk aangewezen, maar hierin hadden de ook hier te lande van kracht verklaarde arrêts van het directoire van 12 Fructidor, an IV (bulletin des lois No. 72, en 27 Nivose, an V (bulletin des lois No. 101) reeds voorzien. De considerans van eerstgenoemd arrêté

leidt namelijk uit eene hier te lande van kracht verklaarde Fransche wet van 17 September 1793, waarin Notarissen, Griffiers en Deurwaarders geauthoriseerd worden, om openbare verkoopingën te houden, af, dat burgers en andere ambtenaren niet tot eene dier drie cathégoriën behoorende, de bevoegdheid daartoe missen. Die wetsuitlegging wordt in art. 1 en 2 van het arrêté, onder strafbepaling, uitsluitend op *roerende goederen* toegepast. Volgens de genoemde arrêtés dus en art. 1 der wet van 22 Pluviose an VII is het houden van openbare verkoopingën van *roerende goederen* alleen aan de Notarissen, Griffiers en Deurwaarders geoorloofd, terwijl ook deze beide laatste klassen van ambtenaren, even als de Notarissen krachtens art. 1 der wet op het Notarisambt, akten van deze verkoopingën kunnen opmaken, welke de kracht van authentieke akte bezitten. De bedoeling toch der wet van 22 Pluviose an VII is ongetwijfeld, dat de ambtenaren, welke *bepaaldelijk* tot het houden der bedoelde verkoopingën bevoegd zijn verklaard, tevens bevoegd zijn authentieke akten daarvan op te maken. Dat die akten authentiek zijn, volgt overigens ook uit art. 1905 van het Burgerlijk Wetboek. Aan de gemeentebesturen is alzoo het houden van openbare verkoopingën van *roerende goederen* ook nu nog onder de strafbepaling van het slot van art. 7 der wet van 22 Pluviose an VII verboden.

Ter voldoening aan het verlangen van mijn Ambtgenoot van Financiën verzoek ik UHEG. van dit gevoelen der Regering aan de gemeentebesturen in uwe Provincie mededeeling te doen, met uitnoodiging zich daarnaar te gedragen, ten einde de ambtenaren der Registratie niet in de verplichting komen, om wanneer de gemeentebesturen verzuimen bij de bedoelde verkoopingën van het Ministerie van een bevoegd ambtenaar gebruik te maken, deze overtreding der wet te constateeren en te vervolgen.

296

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 16 Februari 1864 G nr. 75, aan de gemeentebesturen; UITVOERING VAN ALGEMEENE OF PROVINCIALE VERORDENINGEN (Prov. Bijbl. 1864 nr. 16).

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft ons bij missive van den 6 dezer no. 234, 2e afdeling medegedeeld, dat het gebleken is, dat de beslissing ingevolge art. 7 der wet van 10 September 1853 (*Staatsblad* no. 102), tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, vereischt voor de oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst binnen zekeren afstand van eene bestaande kerk, soms door den Gemeenteraad genomen wordt.

Zijne Excellentie geeft daaromtrent te kennen, dat volgens art. 126 der gemeentewet zoowel in dit als in alle andere gevallen, waarin ter uitvoering van algemeene of provinciale verordeningen door het Gemeentebestuur moet worden medegewerkt, niet de Gemeenteraad, maar het Collegie van Burgemeester en Wethouders behoort te beslissen.

Wij hebben de eer u met het bovenstaande in kennis te stellen en noodigen u uit, om bij voorkomende gevallen, in den aangegeven zin te handelen.

297

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 30 Maart 1870 G nr. 100, aan de gemeenteraden; VERGADERING VAN HET DAGELIJKSCH BESTUUR (Prov. Bijbl. 1870 nr. 34).

Er is eenige twijfel gerezen of wel in alle gemeenten door de Wethouders behoorlijk wordt deelgenomen aan het Dagelijksch bestuur

Met het oog op de belangrijke taak die door de Gemeentewet aan het college van Burgemeester en Wethouders is opgedragen en de groote verantwoordelijkheid die daaruit

volgt, eene verantwoordelijkheid waarin ook de Raad een waarborg vindt voor de behoorlijke uitvoering zijner verordeningen en den geregelden gang van het bestuur overeenkomstig zijne besluiten, komt het wenschelijk voor dat ten minste eenmaal in de week op een vastgestelden dag vergadering van het college wordt gehouden, en dat de ingezetenen alsdan gelegenheid hebben hunne belangen ook mondeling voor te dragen. Wij achten ons verplicht uwe aandacht hierop te vestigen enz.

298

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 16 September 1880 G nr. 191, aan de burgemeesters; mededeeling van VERANDERINGEN IN HET PERSONEEL DER GEMEENTEBESTUREN (Prov. Bijbl. 1880 nr. 71.)

Hoewel reeds bij onze aanschrijving van den 18 October 1861 G No. 75 (provinciaal bijblad No. 105) werd verzocht nauwkeurig gevolg te geven aan onze algemeene aanschrijving *) van den 17 October 1851, (Provinciaal blad No. 114) bleven onderscheidene gemeenten telkens in gebreke den daarbij aangegeven staat van de voorgevallen veranderingen in het personeel van de gemeentebesturen aan ons in te zenden.

Niet alleen is het de bedoeling die opgaven te ontvangen ten aanzien van de nieuw benoemde leden van den gemeenteraad, ook van hen die tot Burgemeester, Secretaris of Ontvanger zijn benoemd of tot Wethouder gekozen, *alsmede van de herbenoemingen* worden die opgaven ingewacht.

Het is ons voorgekomen dat voorschreven staat niet al de opgaven bevat, die ons noodig toeschijnen. Wij voegen daarom een eenigszins gewijzigden staat hiernevens en noodigen u uit, telkens bij benoemingen of herbenoemingen van de Burgemeesters, Wethouders, leden van den Raad, Secretarissen en Ontvangers den overeenkomstig bijgaand model ingerichten staat te zenden. Enz.

*) Wegens de wijziging der tabel, hierachter opgenomen, kon deze aanschrijving worden weggelaten.

STAAT van de voorgevallen veranderingen in het personeel van het bestuur der gemeente

NAMEN.	VOORNAMEN. (voluit geschreven)	GEBORTE- PLAATS.	TJDS TIP VAN GEBORTE.	Burgerlijke staat.	Godsdienstige gezindheid	Betrekking bij het Gemeentebestuur	TJDS TIP VAN BENOEMING.	JAAR VAN AFTREDING	TER VERVAN- GING VAN WIEN

299

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 November 1891 G nr. 112/111, aan de gemeentebesturen; AFKONDIGING EN AANPLAKKING VAN BEKENDMAKINGEN (Prov. Bijbl. 1891 nr. 103).

Bij onze vergadering zijn klachten ingekomen, dat in vele uit meerdere afdelingen bestaande gemeenten, verzuimd wordt de bekendmakingen ook in die afdelingen te doen aflezen en aanplakken.

In 't belang der ingezetenen moet aan de bekendmakingen eene zoo groot mogelijke publiciteit gegeven worden.

Dringend noodigen wij U echter uit vooral zorg te dragen, dat in onderdeelen van gemeenten, uitmakende eene zoogenaamde kerkelijke parochie, kapel of kerkdorp het behoorlijk aflezen en aanplakken niet worde verzuimd.

300

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 12 October 1894, G nr. 102, aan de gemeentebesturen; GOEDKEURING RAADSBSLUITEN ART. 194 DER GEMEENTEWET. (Prov. Bijbl. 1894 nr. 96.)

Meermalen blijkt het, dat besluiten van gemeenteraden,

die krachtens art. 194 der gemeentewet onze goedkeuring vorderen, reeds zijn ten uitvoer gelegd, alvorens onze goedkeuring wordt gevraagd.

Daartegen moeten wij U ernstig waarschuwen. Wordt de goedkeuring later niet verleend, dan kunnen daaruit groote moeilijkheden ontstaan.

Wij noodigen U derhalve uit het voorschrift van art. 194 der gemeentewet wel in acht te nemen en de daarin aangegeven raadsbesluiten, tijdig aan ons ter goedkeuring aan te bieden.

301

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 15 Maart 1895 G nr. 65, aan de gemeentebesturen; AANVRAAG VAN RIJKSSUBSIDIËN (Prov. Bijbl. 1895 nr. 33).

Enkele malen enz.

Ingevolge aanschrijving van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 9 Maart 1895 No. 1158 afd. B.B. verzoeken wij u, voor zooveel nodig, steeds elk Rijkssubsidie bij afzonderlijk adres aan te vragen.

302

Besluit van Gedeputeerde Staten van den 15en Maart 1916 G. Nr. 226; vaststelling der JAARWEDDEN en van de voorloopige PENSIOENS-GRONDSLAGEN der BURGEMEESTERS, SECRETARISSEN EN ONTVANGERS der gemeenten in Noordbrabant (Prov. Bl. 1916 nr. 11.)

DE GEDEPUTEERDE STATEN van Noordbrabant;

Uitvoering gevende aan het bepaalde in het eerste lid van artikel 73, van artikel 104 en van artikel 107 der gemeentewet, zoomede aan het bepaalde in het eerste lid van artikel 22 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913;

De Raden der gemeenten in de provincie met betrekking tot de herziening der jaarwedden gehoord;

BESLUITEN:

1) alle op dit punt tot 1 Januari 1916 vigeerende besluiten in te trekken;

2) de jaarwedden van de burgemeesters, de secretarissen en de ontvangers der gemeenten in de provincie Noordbrabant en hunne voorloopige pensioensgrondslagen met ingang van 1 Januari 1916 vast te stellen op het bedrag voor elk dier ambtenaren aangewezen op den bij dit besluit behoorenden staat.

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Bokhoven	525	600	225
Deursen c. a.	525	600	225
Drongelen	525	600	225
Dommelen	525	600	225
Dieden c. a.	525	600	225
Linden	525	600	225
Engelen	525	600	225
Giessen	525	600	235
Herpt c. a.	550	650	235
Vrijhoeve-Capelle	550	650	225
Cromvoirt	550	650	235
Riethoven	550	650	225
Borkel c. a.	550	650	225
Esch	550	650	235
Oerle	550	650	225
Huisseling c. a.	550	650	250
Gassel	550	650	225
Westerhoven	550	650	225
Empel c. a.	550	650	250
Duizel c. a.	550	650	260
Vlierden	550	650	225
Lithoijen	550	650	225
Velp	550	650	225
Rijswijk	550	650	235
Maarheeze	550	650	225
Stiphout	550	650	225
Beers	550	650	225
Aalst	550	650	225
Oijen c. a.	550	650	225
Meeuwen	550	650	225

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Huijbergen	550	650	225
Ravenstein	600	700	400
Luijksgestel	550	650	225
Veen	550	650	225
Reek	550	650	225
Lierop	550	650	225
Oudheusden	550	650	235
Diessen	600	700	225
Soerendonk	600	700	225
Oostelbeers	700	800	260
Genderen	700	800	260
Andel	700	800	260
Nuland	700	800	260
Vessem c. a.	700	800	275
Waalre	700	800	275
Eersel	700	800	260
Haps	700	800	275
Wanroij	700	800	275
Zesgehuchten	700	800	250
Heeswijk	700	800	250
Hedikhuizen	700	800	400
Oeffelt	700	800	275
Escharen	700	800	300
Alem c. a.	700	800	310
's-Gravenmoer	700	800	285
Nieuw-Vossemeer	700	800	275
Zeelst	700	800	250
Hooge en Lage Mierde	700	800	275
Leende	700	800	275
Lieshout	700	800	275

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Lith	700	800	275
Vierlingsbeek	700	800	275
Liempde	700	800	275
Putte	700	800	285
Nieuwkuijk	700	800	275
Chaam	700	800	275
Reusel	700	800	275
den Dungen	700	850	275
Moergestel	700	800	290
Baardwijk	750	900	275
Maashees	750	900	275
Helvoirt	750	900	325
Geffen	750	900	275
Son c. a.	750	900	275
Berkel c. a.	750	900	290
Dinther	750	900	275
Bladel c. a.	750	900	275
Sprang	750	900	275
Megen c. a.	750	900	365
Hoogeloon c. a.	750	900	340
Besoijen	750	900	300
Herpen	750	900	300
Schaijk	750	900	350
Rijsbergen	750	900	300
Sambeek	750	900	300
Standdaarbuiten	750	900	300
Haaren	750	900	300
Bakel c. a.	750	900	300
Heusden	900	1050	450
Veldhoven c. a.	750	900	315

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Beugen c. a.	750	900	365
Aarle-Rixtel	750	900	300
Oploo c. a.	750	900	300
Alphen c. a.	800	950	340
Woudrichem	800	950	400
Willemstad	800	950	375
Berghem	800	950	300
Zeeland	800	950	300
Geertruidenberg	900	1000	400
Nistelrode	800	950	340
Wijk c. a.	800	950	390
Beek en donk	800	950	325
Grave	900	1050	500
Heeze	800	950	300
Bergeijk	800	950	400
Capelle	800	950	425
Boekel	800	950	320
Nunen c. a.	800	950	375
Erp	800	950	370
Heesch	800	950	300
Tongelre	800	950	400
Baarle-Nassau	850	1000	350
Boxmeer	850	1000	400
Drunen	850	1000	420
Berlicum	850	1000	420
Best	850	1000	375
Mill c. a.	850	1000	500
Hilvarenbeek	850	1000	420
Geldrop	900	1050	400
Someren	900	1000	375

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Cuijk	900	1000	425
Udenhout	900	1000	395
Waspik	900	1000	400
Mierlo	900	1000	370
Hoeven	900	1000	350
Ossendrecht	900	1000	400
de Werken c. a.	900	1000	420
Almkerk	900	1000	450
Dussen	900	1000	400
Goirle	1000	1050	500
Dinteloord	900	1000	500
Werkendam	900	1000	500
Vlijmen	900	1000	500
Terheijden	900	1000	475
Oisterwijk	900	1000	475
Asten	1000	1050	650
Woensdrecht	1000	1050	400
Valkenswaard	1000	1100	400
Fijnaart c. a.	1000	1050	450
Rosmalen	1000	1000	400
Oirschot	1000	1050	475
Budel	1000	1000	425
St. Michielsgestel	1000	1050	400
Klundert	1100	1150	500
Halsteren	1100	1150	500
Gemert	1100	1300	500
Wouw	1100	1100	525
Made c. a.	1100	1100	435
Hooge en L. Zwaluwe	1100	1300	500
Gestel c. a.	1100	1100	425

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Waalwijk	1500	1600	800
Gilze c. a.	1100	1100	450
Strijp	1100	1100	400
St. Oedenrode	1100	1300	500
Oud en Nieuw Gastel	1200	1300	600
Rucphen c. a.	1100	1300	525
Zundert	1100	1300	500
Oudenbosch	1300	1300	750
Teteringen	1250	1250	500
Eindhoven	2600	2200	1600
Schijndel	1400	1500	650
Raamsdonk	1500	1600	625
Veghel	1500	1600	625
Uden	1400	1500	625
Stratum	1500	1500	600
Dongen	1600	1650	675
Vught	1600	1650	700
Deurne c. a.	1700	1750	1000
Ginneken	1700	1700	700
Zevenbergen	1700	1700	725
Etten c. a.	1700	1700	700
Loon op Zand	1700	1700	750
Boxtel	1700	1700	750
Steenbergen	1700	1700	800
Oss	1700	1700	800
Woensel	2000	1800	800
Princenhage	2200	1900	800
Oosterhout	2500	2200	1200
Bergen op Zoom	3000	2500	1800
Helmond	3000	2500	1600

GEMEENTE	Jaarwedde en voorloopige pensioensgrondslag van den		
	Burgemeester	Secretaris	Ontvanger
Roosendaal c. a.	3000	2500	1700
Breda	4500	3750	3000
's-Hertogenbosch	5000	4000	3000
Tilburg	5000	4000	3250 *)

Zie ook: *Kiesrecht, Overeenkomsten, Zegel.*

*) Eene tabel, vermeldende de presentiegelden van raadsleden en jaarwedden met presentiegeld van wethouders werd niet opgenomen, omdat gedurende de laatste jaren voor nagenoeg de meeste gemeenten afzonderlijke regelingen zijn vastgesteld.

GEMEENTE-BORGTUCHTENWET.

303

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 12 Januari 1911 G nr. 81, aan de gemeentebesturen; MODEL OVEREENKOMSTEN gemeente-borgtochtenwet (Prov. Bijbl. 1911 nr. 3).

Wij hebben de eer U ter kennisneming te doen toekomen het door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij beschikking van den 4ⁿ Januari 1911 nr. 40 afd. B.B. vastgesteld model der overeenkomsten, bedoeld in de artikelen 12 en 25 der gemeente-borgtochtenwet.

Model der overeenkomsten van borgtocht, bedoeld in
artt. 12 en 25 der Gemeente-borgtochtenwet.

Tusschen het bestuur der gemeente .....
met machtiging van den Minister van Binnenlandsche Zaken
van .....
in deze handelende ter uitvoering van de Gemeente-borg-
tochtenwet, ter eenre, en
de Naamlooze Vennootschap

Vereeniging van tot zekerheidstelling verplichte gemeente-
ambtenaren (volgt omschrijving)
ten deze vertegenwoordigd door,
ter andere zijde,
is overeengekomen als volgt:

De contractante ter andere zijde stelt zich, overeenkomstig de voorschriften der Gemeentewet en der Gemeente-borgtochtenwet, tegenover de gemeente borg voor het beheer der nagenoemde ambtenaren die gemeente, tot het bedrag achter ieders naam vermeld.

Naam	Ambt of betrekking	Bedrag

Tenzij reeds vroeger tot het volle bedrag van den borgtocht verhaal mocht zijn uitgeoefend, zal de aansprakelijkheid der

contractante ter andere zijde, voor elk der hiervoren genoemde ambtenaren blijven voortduren, totdat wegens het door den betrokken ambtenaar, in dienst van contractant ter eene zijde, gevoerde beheer, volledige décharge is verleend.

De contractant ter eene zijde aanvaardt voorzooveel noodig, de verklaringen der contractante ter andere zijde.

De contractant ter eene zijde,
het gemeentebestuur van

De contractante ter
andere zijde,

304

Circulaire van Gew. gecomputeerde Staten dd. 21 Juni 1911 G. nr. 283, aan de gemeenteraden ;
ZEKERHEIDSSTELLING DOOR PANDOVEREENKOMST, art. 37 *Gemeente-borgtochtenwet* (Prov. *Bijbl.* 1911 nr. 71).

Bij onze missive dd. 2 Juni 1910 G nr. 346, *) opgenomen in het provinciaal bijblad nr. 79 van dat jaar, vestigden wij de aandacht der gemeentebesturen erop, dat bij eventueele regelingen, die uitvloeisel zouden zijn van de bij de wet van 30 December 1909 (Stbl. 416) gewijzigde artikelen 109—112 der gemeentewet, het oog zou zijn te houden op de overgangsbepaling in art. 37 der Gemeente-borgtochtenwet van 30 December 1909 (Stbl. 417).

Thans wenschen wij erop te wijzen, dat, in verband met het tijdstip, waarop de Gemeente-borgtochtenwet in werking is getreden, n.l. 1 Januari 1911, de gemeenteraden, voor zoover door de gemeente-ontvangers tot waarborg van hun geldelijk beheer reeds vóór dat tijdstip effecten in onderpand zijn gegeven, ingevolge de voorlaatste zinsnede van art. 37 der Gemeente-borgtochtenwet, vóór 1 Januari 1912, een besluit moeten nemen, als in art. 7 dier wet bedoeld, en aan onze goedkeuring moeten onderwerpen.

Bij de in dit besluit te regelen punten zij men vooral op volledigheid bedacht.

*) Behoefde, als van tijdelijken aard, niet te worden opgenomen in deze verzameling.

Met het oog daarop zullen de Raden in dat besluit o. m.

1°. de effecten, welke in onderpand kunnen gegeven worden, met name moeten noemen of althans door „omschrijving en beperking” genoegzaam aanwijzen;

2°. bepalingen moeten opnemen, die de strekking hebben,

a. dat de zekerheid stellende ambtenaar de in onderpand gegeven effecten niet zonder medewerking van het gemeentebestuur onder zijne macht brengen kan; en

b. dat bij tijdelijke verwijdering der effecten uit de aangewezen bewaarplaats, b.v. tot het verkrijgen van nieuwe couponbladen, bij conversie enz., aan den waarborg voor de gemeente niet te kort wordt gedaan.

Met betrekking tot aanwijzing van effecten zij opgemerkt, dat blijkens eene door ons met den Minister van Binnenlandsche Zaken gevoerde briefwisseling schuldbrieven ten laste van de eigen gemeente, ook al worden deze niet ter beurze verhandeld, in onderpand gegeven kunnen worden en dat daarbij als de beurswaarde, in den zin van art. 7, tweede lid der Gemeente-borgtochtenwet, is aan te nemen die van de officieel genoteerde gemeentelijke leeningen van gelijk rentetype.

Wanneer de gemeente zelve niet over eene veilige bewaarplaats beschikt, zal van particuliere instellingen gebruik kunnen gemaakt worden. Het behoeft echter geen betoog, dat bij de aanwijzing van zoodanige instellingen groote voorzichtigheid is te betrachten, opdat de gemeente voor eventueele schade worde behoed.

Moest volgens art. 112 (oud) der Gemeentewet de akte van borgtocht notarieel worden verleden, na de wijziging is eene notarieele akte nog slechts bij hypotheek onvermijdelijk, zoodat de pandovereenkomst volgens art. 1197 van het Burgerlijk Wetboek ook zonder notarieele akte zal kunnen worden aangegaan.

Wij verzoeken U Uw besluit ter onderwerpelijke zake c.q. tijdig ter goedkeuring aan ons in te zenden.

GEMEENTE-EIGENDOMMEN.

305

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 31 Januari 1854 G nr. 61, aan de gemeenteraden; IN ACHT TE NEMEN VOORSCHRIFTEN BIJ VERKOOP VAN GEMEENTE-EIGENDOMMEN (Prov. Bijbl. 1854 nr. 10).

Meermalen is het ons gebleken, dat door de Gemeenteraden, bij verkoop van aan de gemeente behorende goederen (hetzij roerend of onroerend), verzuimd wordt de opbrengst daarvan in de begrooting te brengen ter daarvoor aangewezen plaats.

Het gevolg van dat verzuim is, dat over het bedrag der koopenningen inmiddels niet kan worden beschikt, hetgeen ten nadeele der gemeente strekt en aanleiding geeft, zoo al niet tot misbruik, dan toch tot moeilijkheid en verwarring bij de verantwoording der van den verkoop voortspruitende gelden.

Het meest eigenaardig schijnt het, dat het bedrag van bedoelde opbrengst gebragt wordt in de begrooting van het dienstjaar, waarin de betaling der koopenningen behoort te geschieden.

Is het een toevallige bate, of wel wist men niet bij het vaststellen der begrooting, dat die verkoop plaats zou hebben, dan is het wenschelijk, dat de opbrengst, wanneer zij een min of meer aanzienlijk bedrag beloopt, door een besluit van den Gemeenteraad aan de begrooting wordt toegevoegd onder Hoofdstuk en Afdeeling waar zij te huis behoort; is daarentegen de opbrengst slechts een geringe som, zoo kan zij gevoegelijk verantwoord worden onder Hoofdstuk VI Art. 12 enz. der inkomsten. Enz.

Met het oog op hetgeen nu en dan plaats heeft, schijnt het niet overbodig de aandacht der Gemeenteraden te

vestigen op de soms groote kosten, welke ten laste der koopers of ook wel der gemeente, als onkosten van den verkoop, gebragt worden.

Zorgvuldig behoort te worden gewaakt tegen de soms daarbij plaats hebbende hooge opdrijving van kosten. Bij de vaststelling van de voorwaarden waaronder de verkoop zal geschieden, moet met de uiterste nauwgezetheid worden zorg gedragen, dat geene andere onkosten gemaakt of in rekening gebragt worden, dan die hoogst noodzakelijk schijnen.

306

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 13 October 1857, aan de gemeenteraden; VERVREEMDEN, BEZWAREN OF VERPANDEN VAN GEMEENTE-EIGENDOMMEN, op grond van art. 230 der Gemeentewet, EN HET BEVORENS DOEN VAN KENNISGEVING DAARVAN AAN DE INGEZETENEN (Prov. Bl. 1857 nr. 18).

Ingevolge art. 230 der Gemeentewet mogen de aan de gemeenten behorende wegen, straten, pleinen, grachten, vaarten, kanalen, bruggen, havens, kaden, wallen en openbare gebouwen, niet worden vervreemd, bezwaard of verpand, dan nadat zij door een besluit van den Raad verklaard zijn, ter openbare dienst niet meer bestemd te wezen.

Naar ons gevoelen is het, vooral met het oog op wegen en vaarten, wenschelijk, dat de Gemeenteraad geen besluit neme, waarbij bedoelde werken of gebouwen verklaard worden niet meer ter openbare dienst bestemd te zijn, voor en aleer van het voornemen daartoe aan de ingezetenen bij openbare afkondiging en aanplakking is kennis gegeven ten einde een ieder die vermeenen mogt daardoor in zijne regten verkort te zijn, in de gelegenheid te stellen zijne bezwaren bekend te maken.

Wij hebben de eer u uit te noodigen voortaan, wanneer door Gemeenteraden een besluit wordt genomen tot vervreemding, bezwaring of verpanding van een der werken of gebouwen, op grond van art. 230 der Gemeentewet,

tegelijk met het besluit waarbij die werken of gebouwen verklaard worden niet meer ter openbare dienst bestemd te zijn, tevens aan ons in te zenden eene verklaring van Burgemeester en Wethouders, waaruit blijkt, dat alvorens hun besluit genomen is, van het voornemen daartoe behoorlijk aan de ingezetenen is kennis gegeven.

Wenschelijk zou het zelfs zijn, dat hetzelfde gedaan wierd voor en aleer een besluit genomen wordt tot verkooping, onderhandsche verhuring of verpachting van gemeenteeigendommen.

307

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 Mei 1859, G nr. 88, aan de gemeentebesturen; VERKOOP VAN ONROERENDE GOEDEREN (Prov. Bijbl. 1859 nr. 55.)

Bij de besluiten tot openbare of onderhandschen verkoop van aan de gemeente toebehoorende onroerende goederen, wordt gewoonlijk door u niet bepaald, binnen welken termijn die verkoop zal worden bewerkstelligd, en soms eerst geruimen tijd nadat onze goedkeuring is verleend, wordt uit kracht van het eenmaal goedgekeurde besluit tot den verkoop overgegaan.

Dit strookt intusschen niet met het doel der bepaling van de Gemeentewet, dat deze besluiten aan onze goedkeuring moeten worden onderworpen, vermits eene vreemdeling van vast goed, welke op dit oogenblik in het belang der gemeente is en dus veilig kan worden goedgekeurd, na een zeker tijdsverloop, ten gevolge van veranderde omstandigheden, in geen deele wenschelijk voor de gemeente kan zijn, zoodat wij alsdan zwaarigheid zouden moeten maken om de gevraagde goedkeuring te verleen.

Wij vermeenen u mitsdien te moeten uitnoodigen, om regelmatigheidshalve voortaan, wanneer door u een besluit tot openbaren of onderhandschen verkoop van aan de gemeente toebehoorende onroerende goederen wordt genomen,

daarin tevens te vermelden, den termijn binnen welken dien verkoop zal worden tot stand gebracht.

Het zal ons ook aangenaam zijn, na afloop van den verkoop steeds met de uitkomst daarvan te worden bekend gemaakt.

308

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 7 April 1860 G. nr. 94, aan de gemeentebesturen ;
VOORWAARDEN VAN DEN OPENBAREN VERKOOP
VAN ONROERENDE GOEDEREN (*Prov. Bijbl.*
1860 nr. 42).

Het is ons gebleken dat door sommige Besturen, in de voorwaarden van den openbaren verkoop van onroerende goederen, aan de gemeente toebehoorende, bepalingen zijn opgenomen, die geacht moeten worden, noch in het algemeen belang, noch in dat der gemeente in het bijzonder wenschelijk te zijn.

Ten einde dit in het vervolg te voorkomen, hebben wij het doelmatig geacht, te bepalen dat voortaan bij alle besluiten betreffende den openbaren verkoop van onroerende goederen, welke naar aanleiding van art. 194 lett. c der Gemeentewet, ons ter goedkeuring worden ingezonden, tevens de voorwaarden waaronder men voornemens is den verkoop tot stand te brengen, zullen behooren te worden medegedeeld.

Dien ten gevolge hebben wij de eer u uit te noodigen ter vermindering van briefwisseling te dier zake en ter voorkoming van onnoodige vertraging onzer beslissing steeds in het besluit tot den openbaren verkoop van onroerende goederen, ook de bovenbedoelde voorwaarden op te nemen.

309

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 Maart 1861 G. nr. 71, aan de gemeentebesturen; modellen voor STATEN *) DER GEMEENTE-Bezittingen, over te leggen bij de begrooting (Prov. Bijbl. 1861 nr. 35).

A. ONROERENDE GOEDEREN:

Volgnummer	G E L E G E N IN DE G E M E E N T E.	BENAMING VAN HET PERCEEL.	Kadastrale ligging.	Inhoudsgrootte	Kadastraal inkomen	ƒ. Opbrengst van het C afgeloopen jaar	Einde van den huur- of pachttermijn	Wijze van verhuuring of verpachting Openbaar of onder- hands	ƒ. Bedrag der grond- lasten	Aanmerkingen.
TOTAAL			Sectie	Numer.						
		AARD DER GOEDEREN. (Bouwland, Weiland, Heide, enz.)								

Volgnummer	BEDRAG VAN ELKE INSCHRIJVING.	Benaming van het Grootboek. 2½, 3 of 4%	Letter.	Deel.	Numer.	Bedrag der jaarlijks te ontvangen Renten	Aanmerkingen.
	G.	C.				G.	C.
Totaal f							

*) NOTA. — Bij circulaire van 2 October 1894 G nr 115 (Prov. Bijbl. nr. 95) hebben Gedeputeerde Staten de gemeentebesturen uitgenodigd, jaarlijks bij de inzending der begroting op te geven welke veranderingen deze staten hebben ondergaan of negatief bericht te zenden

GEMEENTE-EIGENDOMMEN.

C RENTGEVENDE SCHULDBRIEVEN TEN LASTE VAN OPENBARE
INSTELLINGEN OF VAN PARTICULIEREN:

	Volnummer.	NAMEN DER SCHULDE. NAARS.	G.	C.
		Bedrag van elken Schuldbrief.	G.	C.
		Jaarlijksche intrest (3, 4 of 5%)		
		Dagteekening van den schuldbrief.		
		Bedrag van den ach- terstalligen intrest.	G.	C.
		Bedrag der jaarlijk- sche aflossing.	G.	C.
		Tot welk bedrag op 1 Januari 1861 afgelost.	G.	C.
		Aard der onroerende goederen met de schuld bezwaard.		
		Kadastrale ligging dezer goederen.		
		Sectie.		
		Nummer.		
		Anmerkingen.		
Totaal f				

D. ERFPACHTEN, GROND-, GRAAN- EN GELDRENTEN EN CIJNSEN TEN
BEHOEVE DER GEMEENTE:

[illegible]

310

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 27 Augustus 1869 G nr. 129, aan de gemeenteraden;
ONDERHANDSCHE VERKOOP VAN GEMEENTE-
EIGENDOMMEN (*Prov. Bijbl. 1869 nr. 90*).

Het is ons voorgekomen dat tot onderhandsche verkooping van gemeentegronden in sommige gemeenten te ligtvaardig wordt overgegaan of daaraan grootere uitbreiding wordt gegeven dan met het belang der gemeentekas, of met het recht op gelijkstelling van alle ingezetenen, is overeen te brengen.

Onderhandsche handelingen behooren naar het stelsel der Gemeentewet uitzondering, de openbaarheid in het behandelen der zaken en gelijkstelling van ieders aanspraken, regel te zijn.

Er kunnen zich echter gevallen voordoen waarin onderhandsche verkooping, verhuring, aanbesteding enz. in het belang der gemeente is te achten, doch alleen die reden mag er aanleiding toe geven en geenszins het bijzonder belang van wien ook. In de toelichting van zoodanig besluit behoort dus duidelijk te worden uiteengezet welke bijzondere aanleiding tot afwijking van bovenbedoelden regel geleid heeft.

Wij vermeen en ook de aandacht te moeten vestigen op de bepaling van art. 1506 Burg. Wetboek, waarbij op straffe van nietigheid en vergoeding van kosten, schaden en interesten, o. a. aan Leden van Gemeentebesturen verboden wordt, onderhands koopers te worden van aan de gemeente toebehoorende zaken, welke aan hunne zorg en beheer zijn toevertrouwd, behoudens 's Konings bevoegdheid om vrijstelling van dit verbod te verleen. Enz.

Wij achten het wijders noodig uwe aandacht te vestigen op het belang dat gelegen is in de schatting der waarde van onderhands af te stane gemeente-eigendommen, — en U uit te noodigen, alvorens tot eene verkooping te besluiten, in eene openbare vergadering *drie deskundigen* buiten het bestuur of zijne ondergeschikten, te benoemen wier akte

van waardeering, bij inzending van het besluit ter goedkeuring, behoort te worden overgelegd.

Overigens blijft het voorschrift van kracht bij circulaire van dit Collegie van den 13 October 1857, (Provinciaal blad n°. 18) gegeven, omtrent het doen van openbare kennisgeving van het voornemen tot onttrekking van zaken aan de openbare dienst, of tot het verkoopen, het onderhands verhuren of verpachten van gemeente-eigendommen.

311

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 Juni 1870 G nr. 108, aan de gemeenteraden;
VERKOOP VAN GEMEENTEGRONDEN (Prov.
Bijbl. 1870 nr. 59).

Bij het onderzoek van raadsbesluiten tot verkoop van gemeentegronen rijzen veelal bedenkingen wegens gestelde verkoopsvoorwaarden. Niet zelden zijn bepalingen aange troffen die gansch overbodig waren, omdat ze voorschriften inhielden die of tot het publiek recht behooren en dus, zoo noodig bij verordeningen moeten worden gegeven of naar het gemeenerecht uit de overeenkomst zelve voortvloeien. Weer andere zijn in strijd te achten met den aard van het koopcontract, als strekkende om de vrije beschikking over het gekochte verder te beperken dan door vestiging van erf dienstbaarheden ten nutte van andere *erven* kan geschieden; onder deze behoort het verbod om huizen of andere getimmerten op het gekochte te bouwen, waardoor, zoo de bepaling als geldig ware aan te merken, het beginsel wordt geschonden van vrije inwoning in de gemeente en dus strijdig te achten met de openbare orde.

Sommige gemeentebesturen blijven hechten aan het onderhoud der wegen en waterleidingen door de eigenaars van aangrenzende erven, dat nogtans een behoorlijk en *minder kostbaar* onderhoud *uit ééne hand*, zoo als art. 231 der gemeentewet bedoeld, in den weg staat; tegenover die onderhoudslast wordt tevens veelal een recht van opstal, het

hebben van beplantingen op gemeentegrond, afgestaan, waardoor later en voor dat de termijn bij art. 766 Burgerlijk Wetboek gesteld verstreken is, belemmering zou kunnen ontstaan in de zorg voor de veiligheid en bruikbaarheid der wegen. De gemeente verliest dan buitendien de gelegenheid om door middel van goed aangelegde beplantingen haar rentegevend kapitaal te vermeerderen zonder te treden op het gebied dat beter aan de particuliere nijverheid is toevertrouwd.

Het zal ons aangenaam zijn dat bij voorkomende gelegenheden op bovenstaande beschouwingen worde gelet, waardoor vertraging in de goedkeuring der besluiten kan worden vermeden.

312

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 31 Maart 1877 G nr. 216, aan de gemeenteraden;
INGEBRUIKGEVING VAN GEMEENTEGRONDEN
(*Prov. Bijbl. 1877 nr. 29*).

De ingebruikgeving van gemeentegronden en de wijze waarop dit in vele gemeenten tot dusver geschiedde, heeft vooral in den laatsten tijd onze bijzondere aandacht getrokken.

Verschillende besturen schijnen eene zekere voorliefde te hebben voor *onderhandsche* ingebruikgeving en wijken dikwijls af van het stelsel der wet, volgens welke openbare verpachting regel — onderhandsche ingebruikgeving uitzondering behoort te wezen.

Openbare verpachting verdient in 't algemeen ver de voorkeur, de opbrengst zal in den regel grooter en meer in evenredigheid zijn van de waarde die wordt afgestaan. Voor alles moeten wij dus met nadruk aandringen op publieke verpachting.

Verder achten wij het raadzaam voor die gemeenten, waar plaatselijke toestanden een afwijking van den algemeenen regel billijken, eenige wenken aan te geven die bij onderhandsche ingebruikgeving dienen gevolgd te worden.

Niet zelden worden daarbij zoowel de belangen van den veestapel als van den grond uit het oog verloren.

Het herhaald plaatselijk onderzoek, door commissiën uit deze vergadering ingesteld, en de van bevoegde zijde ingewonnen adviezen hebben daarvan de overtuiging gevestigd terwijl de ondervinding daar is om dit te bewijzen.

Voor al hebben wij op het oog de onderhandsche ingebruikgeving ter beweiding.

In stede van rekening te houden met het voortbrengend vermogen van den grond en daarmede het aantal weidescharen in verhouding te brengen, ziet men in vele gemeenten vaak een tevenovergestelden regel volgen.

Men beschouwt de zoogenaamde gemeenteweide meer als een toevluchtsoord voor een ieder, die zich niet van weiland voor zijn vee voorzien heeft; zonder op de grootte en gehalte van den grond te letten, neemt men zooveel vee ter beweiding aan als daartoe wordt aangeboden en verliest daarbij de voornaamste en gewichtigste belangen, die van den veestapel, uit het oog, terwijl de gronden zodoende veel minder opleveren, dan wanneer ze in particulier bezit waren.

Dat door die overscharing aan den veestapel groot nadeel wordt toegebracht behoeft geen betoog, een enkele blik op het vee zelf zal trouwens voldoende zijn om daar van de overtuiging te vestigen.

Dat nadeel komt daarenboven het gevoeligst neer op den kleinen veehouder. Terwijl de grootere veehouders tegen een zeker tijdstip, nadat de weide is uitgeput, veelal gelegenheid hebben met hun vee elders een heenkomen te vinden, is de kleine veehouder genoodzaakt zijn vee op de weide te laten, die tengevolge der overscharing voor dat seizoen bijna alle groeikracht heeft verloren.

Aan die wijze van ingebruikgeving moet ook voor een groot gedeelte worden toegeschreven dat er in sommigestreken gebrek aan weiland bestaat.

Indien minder kon gesteund worden op de gemeenteweide zou de daardoor onstaande vraag spoedig een aanbod

in 't leven doen roepen, en het particulier initiatief zou sterker op den voorgrond treden, doch het is juist de gemeenteweide die de vraag naar weiland tegenhoudt door de zekerheid die ze den veehouders aanbiedt, dat in ieder geval tot beweiding van hun vee gelegenheid bestaat en dat wel tegen een schijnbaar gering weigeld.

Het is dan ook niet te verwonderen dat deze wijze van ingebruikgeving vaak steun vindt bij degenen, die hun vee liever elders dan op de gewoonlijk schrale gemeenteweide inscharen, omdat zij begrijpen dat eene openbare verpachting of eene beperking der weischaren niet zonder invloed zou blijven op de prijzen van het overig weiland.

De prijzen van het weigeld worden ook dikwijls te laag gesteld waardoor een onrecht wordt gepleegd ten opzichte van die ingezetenen die geen veehouders zijn.

Ook de ingebruikgeving van de heidegronden geeft meermalen stof tot bedenking.

Tegen een onbeduidenden prijs worden de heidegronden dikwijls honderde hectaren te gelijk ingebruik gegeven, ter beweiding met runderen of schapen, tot het steken van gras of dazoden, heideplaggen, het steken van leem en het halen van aarde.

Het geringe voordeel dat op die wijze wordt verkregen kan niet opwegen eensdeels tegen het genot dat wordt afgestaan en ten andere tegen de schade die aan de heide maar al te zeer wordt toegebracht.

Zoo ergens dan springt vooral bij het steken van zoden enz. het wenschelijke in 't oog om de heide in 't openbaar in kavelingen te verpachten daar men alsdan niet alleen hoogere prijzen zal verkrijgen maar omdat het steken regelmatigiger zal geschieden, zich binnen een engere grens zal beperken en den grond over het geheel alzo minder schade zal worden toegebracht.

Wij willen gaarne toegeven dat menige heide weinig geschikt is tot ontginning, doch tevens is het waar dat vele

heidegronden er bij zouden winnen, wanneer ze niet tot dergelijke einden bestemd werden. Wij hebben enz.

Ongetwijfeld ware het ook veel verkieslijker om krachtiger de hand te slaan aan het aanleggen van dennenbosschen, waardoor het rentgevend vermogen der gemeente aanzienlijk kon worden vermeerderd.

Op grond van een en ander wenschen wij dat alle Gemeentebesturen, die op eenigerlei wijze gemeentegronden in gebruik afstaan, de gegeven wenken in ernstige overweging zullen nemen en krachtdadig zullen medewerken om de gemeentegronden dienstbaar te maken aan het algemeen belang en dat der gemeente in 't bijzonder.

Wij van onzen kant stellen ons voor op deze gewichtige aangelegenheid een bijzonder toezicht te houden en ieder daartoe betrekkelijk besluit dat aan onze goedkeuring wordt onderworpen aan de daarbij betrokken belangen te toetsen.

Wij verzoeken U te dien einde bij de ingebruikgeving van zoogenaamde weilanden met zorg te waken dat de weide niet aan overscharing worde prijs gegeven, nauwkeurig te onderzoeken hoeveel scharen daarop met goed gevolg kunnen geweid worden en daarnaar het weigeld te bepalen in evenredigheid tot de werkelijke waarde van den grond.

Dit een en ander zal in het besluit met opgave van de grootte van het weiland duidelijk behooren vermeld te worden.

Ten aanzien der heidegronden zal uit het besluit behooren te blijken hoeveel hectaren tot het gewenschte gebruik *werkelijk benoodigd zijn*, hoeveel reeds zijn of zullen worden aangelegd tot bosch en hoeveel aan het gebruik zijn of worden onttrokken.

Ten slotte zij nog opgemerkt dat de besluiten tot onderhandsche ingebruikgeving dikwijls te laat worden ingezonden om die voor den tijd waarop de ingebruikgeving een aanvang neemt behoorlijk te kunnen onderzoeken.

Wij dringen er derhalve op aan dat de besluiten een behoorlijken tijd te voren worden ingezonden en daarmede het tijdstip van ingebruikgeving niet worde afgewacht,

terwijl den voorzitters der Gemeenteraden zoo veel noodig wordt opgemerkt dat door hen geen uitvoering mag gegeven worden aan raadsbesluiten die aan onze goedkeuring zijn onderworpen, alvorens die goedkeuring is verkregen.

313

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 26 April 1900 G nr. 181, aan de gemeentebesturen; art. 194c gemeentewet, VERKOOP ONROEREND GOED (Prov. Bijbl. 1900 nr. 45).

Wij verzoeken U in het vervolg bij ieder besluit, hetzij tot openbaren-, hetzij tot onderhandschen verkoop van onroerende goederen, de voorwaarden waaronder de verkoop zal plaats hebben, bij de aanvraag om goedkeuring van het besluit, aan ons over te leggen.

314

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 November 1908 G nr. 9, aan de gemeentebesturen; VERVREEMDING VAN GEMEENTEGRONDEN (Prov. Bijbl. 1908 nr. 136).

In verband met onze aanschrijving van 28 November 1907 G. n°. 302 (Bijblad n°. 137) wordt door ons op besluiten van gemeenteraden tot eenigszins belangrijke vervreemding, of verpachting op langen termijn, van gemeenteground de inspecteur van het Staatsboschbeheer gehoord.

Bij zijn advies wenscht die ambtenaar in het vervolg te kunnen beschikken over eene vanwege het gemeentebestuur opgemaakte kaart, waarop de in het raadsbesluit bedoelde perceelen en omgeving zijn aangewezen.

Wij verzoeken U daarom, bij de aan ons ter goedkeuring overgelegde stukken steeds een kaart of terreinteekening betreffende de perceelen en de omgeving over te leggen.

Den brief van den Inspecteur der Staatsbosschen en ontginningen dd. 24 October 1908 n°. 2825, waarin hij zijn verlangen te onzer kennis brengt, laten wij hierna volgen.

STAATSBOSCHBEHEER.

No. 2825.

Utrecht, 24 October 1908.

Ten einde bij de door Uw College gevraagde adviezen in zake verkoop van gemeentegrond de ligging der perceelen ten opzichte der andere gemeentegronden te kunnen beoordeelen, werd tot nu toe gewoonlijk van wege het Staatsboschbeheer een aftrek der kadastrale kaarten gemaakt, waarop deze eigendommen voorkomen.

Ter bevordering der vluggere afdoening der adviezen zou het aanbeveling verdienen, indien door de gemeenten dadelijk bij de aanvraag om goedkeuring van den verkoop eene kaart (bv. een aftrek der kadastrale kaart) werd overgelegd, waarop de te verkoopen perceelen en de omgeving is aangegeven.

Ik neem derhalve de vrijheid Uw College te verzoeken, zoo mogelijk te willen bevorderen, dat in de toekomst bij de aanvragen door de gemeenten dergelijke schetskaarten worden overgelegd.

Zie ook: *Land-, tuin- en boschbouw, Wegen.*

GEMEENTENAMEN. *)

315

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 9 Januari 1913 G nr. 206, aan de gemeentebesturen; vermelding van PLAATSNAMEN BIJ TOEGANGSWEGEN (Prov. Bijbl. 1913 nr. 5).

Wij hebben der eer uwe aandacht te vestigen op een ook door u ontvangen circulaire van den A. N. W. B. Toeristenbond voor Nederland. Een vermelding van den plaatsnaam op openbare gebouwen en bijzonder aan de hoofdtoegangswegen der gemeente zal naar ons oordeel niet alleen ten goede komen aan het rijwiel- en automobieler verkeer, doch meer nog de naleving en handhaving der plaatselijke verordeningen in de hand werken.

Zie ook : *Briefwisseling.*

---

*) Zie ook deel I nr. 132 bladz. 451.

GEMEENTEONTVANGER

316

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23 December 1870 G nr. 49, aan de gemeenteraden; INSTRUCTIE VAN DEN GEMEENTEONTVANGER (Prov. Bijbl. 1870 nr. 128).

Het is ons gebleken dat in vele gemeenten van dit gewest geen behoorlijk gevolg is gegeven aan het voorschrift van art. 107 in verband met art. 103 der gemeentewet. Enz.

Wij hebben tevens grond om te veronderstellen dat vele der bestaande instructien niet geheel aan het doel beantwoorden.

Dat doel behoort mede te zijn het verkrijgen eener regelmatige boekhouding, het zoo juist mogelijk afbakenen der geldelijke aansprakelijkheid des Ontvangers in verband met die van het dagelijksch bestuur, de zorg voor de veilige bewaring der gelden en bescheiden en eindelijk de geheele afscheiding der gemeentekas van andere gelden in handen des Ontvangers.

Wij achten het dienstig wijders eenige punten aan te geven die tot leiddraad zouden kunnen dienen, bij vaststelling of herziening, daar waar tot dus ver geene behoorlijke instructie bestaat.

Voorschriften omtrent de plaats waar en de tijdstippen waarop de Ontvanger verplicht zal zijn zitdag te houden zullen naar plaatselijke toestanden kunnen worden gegeven.

Het verdient overweging om minstens *een zitdag in de week*, onder goedkeuring van Burgemeester en Wethouders, te bepalen onverminderd de verplichting des Ontvangers om de ingezetenen ook op andere dagen, zoo hij aanwezig is, met het ontvangen van gelden en voldoen van bevelschriften van betaling te gerieven.

De geldelijke aansprakelijkheid van den Ontvanger brengt

mede dat geene tijdelijke waarneming zijner betrekking op *zijn voorstel* aan een ander worde opgedragen dan *onder zijne voortdurende verantwoordelijkheid*, terwijl in geval noodzakelijkheid bestaat van wege het Gemeentebestuur *zonder zijne medewerking* in de tijdelijke waarneming zijner betrekking te voorzien, bij het ontbreken van borgtocht, bedoelde verantwoordelijkheid wordt gedragen door het dagelijksch bestuur. De wijze van vervanging behoort intusschen volgens art. 119 der Gemeentewet bij de instructie te worden geregeld.

Zal de Ontvanger behoorlijk aan zijne verplichtingen tot invordering van *alle* inkomsten der gemeente kunnen voldoen, dan moeten hem tijdig door Burgemeester en Wethouders worden uitgereikt de kohieren, staten, afschriften van processen-verbaal van verkooping en verhuringen en andere stukken die tot het invorderen van die inkomsten benoodigd zijn en tot staving zijner verantwoording bij de gemeente-rekening moeten worden overgelegd.

Een daartoe strekkend voorschrift zal in de instructie van den Secretaris zijne plaats behooren te vinden. Daar echter zoo de Ontvanger de stukken ter invordering niet of te laat ontvangt, zijne aansprakelijkheid wegens verzuim in het tijdig invorderen der inkomsten op het dagelijksch bestuur overgaat is het van belang voor beide, dat later het bewijs kunne worden geleverd, wie ten deze in verzuim was.

Kennis der gemeentebegroting is voor den Ontvanger onmisbaar, ook voor het regelmatig aanleggen zijner boeken, en behoort hem dus een exemplaar van deze, benevens de de latere daarin voorvallende wijzigingen te worden medegedeeld. Enz.

Er moet onderscheid gemaakt worden ook met het oog op de geldelijke aansprakelijkheid van den Ontvanger voor verzuim, tusschen de invordering van plaatselijke belastingen en die van andere gemeente-inkomsten; in het eerste geval geeft de wet hem de noodige middelen aan de hand en

behoort hij dus geheel zelfstandig op te treden; in het andere zal hij zich moeten bepalen tot het doen van aanmaningen en wanneer daarop geene betaling mocht volgen, de noodige voorstellen aan het gemeentebestuur doen tot het instellen van rechtsvervolging of het nemen van andere maatregelen tot behoud van de rechten der gemeente.

Mocht de gemeente echter in 't bezit zijn van grossen van vonnissen of authentieke acten, dan is de Ontvanger ingevolge art. 113 der Gemeentewet de aangewezen persoon, die verplicht is deze met inachtneming van art. 71 dier wet, ten uitvoer te doen leggen.

Aangezien hij verantwoordelijk is voor de schade door verzuim, nalatigheid of onvoorzichtigheid aan de gemeente berokkend en uit de strekking van art. 222 der Gemeentewet volgt, dat daaromtrent bij het sluiten der rekening eene beslissing worde genomen, verdient het overweging, dit dooreene bepaling der instructie in herinnering te houden.

Tot voorkoming van dienstvermenging moet aan den Ontvanger het *stellige* voorschrift worden gegeven om zijne boeken op den 30 Juni volgende op het jaar waarover de rekening loopt, regelmatig af te sluiten.

Bij het opmaken der rekening zal de Ontvanger stiptelijk moeten in acht nemen alle voorschriften ingevolge art. 115 der Gemeentewet door deze vergadering uitgevaardigd Burgemeester en Wethouders kunnen buitendien nog andere voorschriften geven, waaraan de Ontvanger verplicht is zich te onderwerpen. Meent hij echter dat die voorschriften strijdig zijn met de wet of met zijne instructie, dan behoort hij een middel te hebben om zich voor de gevolgen te vrijwaren. Dat middel kan bestaan in hem het recht toe kennen om alvorens uitvoering aan een ontvangen bevel te geven, zijne bedenkingen te doen gelden. Verder mag zijn verzet niet gaan, doch, hij moet daardoor ontheven worden van zijne verantwoordelijkheid die alsdan geheel zal neerkomen op Burgemeester en Wethouders. De vereischte schrijfbehoeften en verder materieel behooren

den Ontvanger van gemeente-wege te worden verstrekt.

Nevens den waarborg die iedere gemeente moet bezitten in den gestelden borgtocht, schijnt een ander middel van voorzorg om de gemeente voor schade te vrijwaren, niet overbodig.

Dit ware dunkt ons hierin gelegen, indien de Ontvanger zijne boeken en bescheiden, alsmede de gelden der gemeente — *geheel afgescheiden van andere* — op eene veilige wijze konde bewaren en Burgemeester en Wethouders bevoegd waren, zoo zij bij opneming der kas bevonden dat het saldo het bedrag van den gestelden borgtocht aanmerkelijk overtrof, een gedeelte der gelden af te zonderen, onder de noodige waarborgen ook voor den Ontvanger.

Een voorschrift om geene andere speciën of waarden in betaling aan te nemen dan die wettige betaalmiddelen zijn, is bij het toenemend internationaal handelsverkeer vooral in grensgemeenten dikwijls bezwaarlijk te handhaven.

Beter achten wij het den Ontvanger in dat opzicht vrij te laten, doch aansprakelijk te stellen, voor de schade die er voor de gemeente uit kan voortspruiten.

Intusschen vordert het krediet der gemeente dat vervallen coupons van schuldbrieven ten laste der gemeente uitgegeven, onvoorwaardelijk op of na den vervaldag, in betaling worden aangenomen. Er moet echter gezorgd worden dat de coupons door stempeling en opplakking voor den verderen omloop ongeschikt worden gemaakt.

Wij verzoeken de Gemeenteraden dringend het bovenstaande in gezette overweging te nemen. Enz.

Zie ook: *Gemeentebestuur, Comptabiliteit, Gemeentelijke (Gemeentekas).*

GEMEENTESECRETARIS.

317

Besluit van den Gouverneur dd. 24 December 1823 nr. 8, betrekkelijk het HOUDEN VAN REPERTORIUMS DOOR DE GEMEENTESECRETARISSEN (Prov. Bl. 1823 nr. 159).

De Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Zijne Excellencie den Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, de dato 13 December ll. n°. 52^a, houdende, dat de heer Minister van Staat, belast met de generale Directie der Ontvangsten, in aanmerking nemende, dat thans in alle de Provinciën van het Rijk, bij de Plaatselijke Besturen, zoo wel in de Steden als in de Gemeenten ten platten Lande Secretarissen zijn aangesteld, die door het Gouvernement, als publieke Ambtenaren worden erkend, deze dagen aan de Directeuren der Registratie heeft te kennen gegeven, dat de Secretarissen der Plaatselijke Besturen verplicht zijn tot het houden der Repertoriums, bij art. 49 der Wet van 22 Frimaire 7^e Jaar, voorgeschreven, en dat, wanneer de Hoofden der Gemeentebesturen ten platten Lande tevens de post van Secretaris bekleeden, zij daartoe almede persoonlijk zijn verplicht; hebbende Zijne Excell. tevens aangemerkt, dat de Arrondissement- of District-Kommissarissen, of onder andere benaming fungerende Ambtenaren, intermediair tusschen de Provinciale en Plaatselijke Autoriteiten, uit hoofde van den aard hunner Ambtsbetrekkingen, geene Repertoriums behoeven te houden.

Geeft van het hiervoor vermelde, bij deze kennis, aan de Burgemeesters en de Schouten der Steden en Gemeenten in deze Provincie, ten einde hiervan de Secretarissen in iedere Gemeente fungerende, te informeren, en toetezien, dat de voorschreve bepalingen door dezelve naauwkeurig

worden nagekomen, alsmede aan de District-Schouten tot derzelver informatie

Zullende deze in het *Provinciaal Blad* worden geïnserieerd.

318

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 December 1901 G nr. 125, aan de gemeentebesturen; LEVERING VAN DRUKWERKEN (Prov. Bijbl. 1901 nr. 126).

Het is ons gekleken, dat bij leveranciers van drukwerken voor de gemeenten als regel is aangenomen om een aanzienlijk bedrag, veelal 20 pCt., hunner vorderingen aan den Secretaris uit te keeren.

Het behoeft geen betoog, dat tot vinding dezer belangrijke uitkeeringen de prijs der drukwerken, zeer ten nadeele der gemeente, aanzienlijk wordt verhoogd.

Uit het eene misbruik spruit het andere voort. Hetgeen heden geschiedt met den leverancier van drukwerken, geschiedt straks even gemakkelijk met den leverancier van een ander artikel. De controle wordt verzwakt, en de betrouwbaarheid van den Secretaris wordt in gevaar gebracht.

Het wil ons voorkomen, dat in de meeste, zoo niet in alle gemeenten, eene aanmaning van Burgemeester en Wethouders voldoende zal zijn om den Secretaris te doen afzien van het zoogenaamde fooien-stelsel, waardoor zijn stand en zijne betrekking worden ontsierd.

Zoo noodig moet echter met nadruk door U tegen het misbruik worden opgekomen. Leveranciers, die bestellingen trachten te verkrijgen door den Secretaris de handen te stoppen, moeten zorgvuldig worden geweerd. Persoonlijke consideratiën mogen U noch tegenover den Secretaris, noch tegenover de leveranciers weerhouden om, des gevorderd, doortastende en afdoende maatregelen te nemen.

Het belang der gemeente en de onkreukbaarheid van den Eersten harer Ambtenaren moeten door U worden hooggehouden. Enz.

Zie ook: *Gemeentebestuur, Overeenkomsten.*

GEMEENTESTEMPEL.

319

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 20 Februari 1895 A nr. 4, aan de bur-
gemeesters; GEBRUIK van den GEMEENTE-
STEMPEL (Prov. Bijbl. 1895 nr. 24).

De Procureur-Generaal heeft mij medegedeeld, dat bij het gerechtshof alhier, onlangs door een der terechtstaande personen aan den President een certificaat van goed gedrag is overhandigd, welk stuk, voorzien van den gemeente-stempel, moest heeten te zijn afgegeven door den Burgemeester, doch door dezen niet geteekend was.

Vermits de uitgifte op deze wijze van dergelijke stukken aanleiding kan geven tot misbruik, heb ik gemeend uwe aandacht hierop te moeten vestigen, en verzoek ik U, om tegen het plegen van onregelmatigheden als hiervoor worden bedoeld, zooveel mogelijk te waken.

Daartoe zou het m.i., in de eerste plaats aanbeveling kunnen verdienen de zorg voor en het gebruik maken van den gemeente-stempel op te dragen aan een daartoe aangewezen vertrouwd persoon ter secretarie.

GEMEENTEVERSLAG.

320

*Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 4 Januari 1867 G. nr. 5, aan de gemeentebe-
sturen; mededeeling MODEL GEMEENTEVERSLAG
(Prov. Bijbl. 1867 nr. 2).*

Wij hebben de eer hierbij aan u te doen toekomen een exemplaar van het nieuwe model van het uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente. Enz.

MODEL van het uitvoerig en beredeneerd Verslag van den toestand der gemeente (art. 182 der wet van den 29sten Junij 1851, Staatsblad no. '85).

TOELICHTING.

Bij het opmaken van een nieuw model voor het uitvoerig en beredeneerd Verslag van den toestand der gemeente, krachtens art. 182 der wet van 29 Junij 1851, *Staatsblad* no. 85, jaarlijks in de maand April door burgemeester en wethouders aan den Raad te doen, heeft men vooral beoogd door meer beknoptheid de eenvormigheid der verslagen te bevorderen. Vooral bij die onderwerpen, zoo als bevolking nationale militie en schutterijen, enz. waarvan jaarlijks door de Regering algemeene verslagen worden medegedeeld, heeft men de gegevens voor het gemeenteverslag tot het hoogst noodzakelijke beperkt.

Het zich bepalen tot het vragen van opgaven om de vijf jaren van die onderwerpen, welke jaarlijks aan slechts geringe wijzigingen onderhevig zijn, verkort zeer den inhoud van het jaarlijksche verslag en dient vooral om te voorkomen het in vele gemeenteverslagen ingeslopen misbruik zich bij de behandeling van die onderwerpen jaarlijks te bedienen

van de niets beteekende uitdrukkingen, „*geene verandering*” of „*als het vorige jaar*”.

Het ligt namelijk in de bedoeling, dat elk verslag voortaan zal uitmaken een afgesloten geheel en dat de verwijzing naar vroegere verslagen enkel zal plaats hebben ter vergelijking met vroegere uitkomsten of ter aanduiding van vóór- of achteruitgang.

Het model geeft enkel de onderwerpen en punten, welke jaarlijks of om de vijf jaren in de gemeenteverslagen moeten worden opgenomen. Men heeft zich tot die onderwerpen bepaald, waarvan de jaarlijksche kennis ook in kleine gemeenten voor de ingezetenen van belang mag beschouwd worden.

Het geven van eene grootere uitbreiding aan het gemeenteverslag, waaraan vooral in groote en volkrijke gemeenten jaarlijks behoefte wordt gevoeld, en het bijvoegen als bijlagen van verslagen, door commissien of hoofden van besturen aan burgemeester en wethouders of aan den gemeenteraad ingezonden, blijft aan het oordeel der gemeentebesturen overgelaten.

HOOFDSTUK I.

Bevolking.

Loop der bevolking gedurende het jaar.

Werkelijke bevolking op 31 December van
het vorige jaar

Beide
Man- Vrou- geslach-
nen. wen ten.

		Beide
		Man- Vrou- geslach-
		nen. wen. ten
Vermeerdering	{	geboorte kol. 12 en
gedurende	{	13 van staat F (1)
het jaar door	{	vestiging kol. 12
		en 13 van staat I

Geheele vermeerdering

(1) *A. gemeene aanmerking* De kolommen verwijzen naar de bestaande modellen. Enz (*Noot der vers.* De verwijzingen zijn in overeenstemming gebracht met de thans op dit stuk geldende voorschriften).

		Man- nen	Vrou- wen	Beide geslach- ten
Vermindering gedurende het jaar door	sterfte kol. 24 en 25 van staat H vertrek kol. 24 en 25 van staat I	Man- nen	Vrou- wen	Beide geslach- ten

Geheele vermindering

Verschil tusschen de geheele vermeer-
dering en geheele vermindering

Bevolking op 31 December van het jaar

Opgave voor elk geslacht op 31 December van het jaar van het getal personen behorende tot de land- en zeemagt (de laatsten met inbegrip van het corps Mariniers), van de bevolking der gevangenissen, gestichten en bewaarplaatsen voor krankzinnigen, der bedelaarsgestichten en der koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid

Opmerkingen omtrent den loop der bevolking gedurende het jaar.

		Mannen.	Vrouwen.	Beide geslachten.
Getal geboren in de gemeente	levend kol. 6 en 7 van staat F levenloos aangegeven kol. 6 en 7 van staat H			

Te zamen

Sterfte in de gemeente zonder levenloos
aangegevenen kolom 18 en 19 van staat H

Getal huwelijken

Opmerkingen over het bijhouden van de registers van den burgerlijken stand en van de bevolking (vijfjarig, te beginnen met het verslag over 1866).

HOOFDSTUK II.

Verkiezingen.

Getal kiezers (volgens de kiezerslijsten gesloten in het jaar waarover het verslag loopt) voor:

- a. Leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal . . . .
- b. Leden der Provinciale Staten . . . .
- c. Leden van den gemeenteraad . . . .

STAAT van elke keuze voor het lidmaatschap van den gemeenteraad.

Dagteekening der verkiezing.	NAAM en VOORNAMEN van elk gedurende het jaar gekozen raadslid.	Getal uitgebragte stemmen bij de		Getal blanco briefjes		Getal briefjes om andere redenen van onwaarde verklaard bij de		Getal geldige stemmen op elken verkozenen uitgebragt bij de	
		eerste stem-ming.	her-stem-ming.	eerste stem-ming.	her-stem-ming.	eerste stem-ming.	her-stem-ming.	eerste stem-ming.	her-stem-ming.

Vragen en beslissingen over de kiezerslijsten en de verkiezingen.

HOOFDSTUK III.

Gemeentebestuur.

Personeel.

- a. Personeel van den Raad. (1)
  - b. Burgemeester en wethouders. Jaarwedden. (Vijfjarig, te beginnen met 1866).
  - c. Gemeente-ambtenaren en bedienden. Jaarwedden. (Vijfjarig, te beginnen met 1866).
- Veranderingen in het personeel. (Jaarlijks).

(1) Deze opgave te geven nominatief elke twee jaren na elke aftreding van een derde van den Raad (art. 27 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* no. 85), met vermelding achter den naam van het jaar der aftreding.

Plaatselijke verordeningen door den Raad gedurende het jaar vastgesteld. (Opgeven den titel of het onderwerp).

1. Strafverordeningen.
2. Belastingverordeningen.
3. Verordeningen van verschillenden aard.
4. Instructien.
5. Vernietiging of schorsing, zoo die heeft plaats gehad.

Beknopte en zakelijke opgaven van de voornaamste in den gemeenteraad behandelde onderwerpen.

Archieven.

Staat, omvang, maatregelen genomen ter beschrijving en regeling der archieven tot de invoering der gemeentewet,

(Op te geven in 1866, met vermelding van het jaar waarin het archief is opgerigt, en bij elke nieuwe beschrijving en regeling.)

Nominatieve staat der oude charters in de gemeente aanwezig (op te geven in het verslag over 1866.)

Opgave (vijfjarig, te beginnen met 1866) der afgewerkte en in gereedheid gebragte registers; (te beginnen met 1851.)

- a. chronologische.
- b. alphabetische.

HOOFDSTUK IV.

Geldmiddelen.

Jaarlijksche opgave van het geheele bedrag der ontvangsten en uitgaven naar de laatste door Gedeputeerde Staten afgesloten rekening (art. 221 der wet van 29 Junij 1851, *Staatsblad* n°. 85).

(Om de vijf jaren — te beginnen met de rekening over 1865 — uitvoerig naar het bijgevoegde model.)

Geheel bedrag der geraamde ontvangsten en uitgaven naar de door de Gedeputeerde Staten goedgekeurde begrooting (art. 207) voor het jaar, waarover het verslag loopt.

Om de vijf jaren (te beginnen met 1 Januarij 1866) een staat der gemeente-schulden, behelzende:

- 1°. het oorspronkelijk bedrag van elke schuld met opgave van het jaar, waarin zij is aangegaan;
- 2°. het bedrag van elke schuld op 1 Januarij 1866 (1871 enz.);
- 3°. de rente ten honderd;
- 4°. het bedrag der renten van elke schuld voor 1866 (1871 enz.);
- 5°. bedrag van elke geldleening gedurende het vijfjarig tijdperk, met opgave van de aanleiding en het doel der leening en met vermelding der middelen tot hare aflossing aangewezen (art. 136 alin. 2).

HOOFDSTUK V.

Gemeente-eigendommen, werken en inrigtingen (artt. 229 en 230).

(Bij elk onderdeel opgeven het bedrag der subsidien daarvoor verleend.)

A. Eigendommen niet bestemd voor de publieke dienst.

Gebouwen, gronden enz., zoowel die waarvan door de gemeente de inkomsten, als die waarvan door de ingezetenen, hetzij van de geheele gemeente, hetzij van eene afdeeling de vruchten in natura worden getrokken.

Opgeven den toestand, de in den loop van het jaar daarvoor uitgevoerde werken, de kosten van onderhoud en het bedrag der opbrengst of van de inkomsten.

B. Eigendommen, bestemd voor de publieke dienst en openbare gemeente-werken (in- en buiten de gemeente).

Opgeven voor elk onderdeel den toestand, het aangelegde en verbeterde gedurende het jaar, de kosten hieraan en aan het onderhoud verbonden.

Aanbestedingen gedurende het jaar, met opgave van het geldelijk bedrag:

- a. openbare gemeentegebouwen;
- b. straten, pleinen, riolen en waterleidingen;
- c. wegen en voetpaden, behoorende aan en onderhouden door de gemeente;

d. rivieren, kanalen, vaarten en bijbehorende werken, als: waterkeeringen, overlaten, lijnpaden, sluizen, duikers, beschoeiingen, los- en ladingplaatsen, bruggen, veeren, overvaarten;

e. havens;

f. begraafplaatsen (gemeente-).

C. *Werken, niet aan de gemeente behoorende*, als:

Wegen van polderbesturen, corporatiën en bijzondere personen.

Begraafplaatsen van kerkgenootschappen en bijzondere personen.

Toestand.

HOOFDSTUK VIa. *)

Medische Politie.

I. *Toestanden welke invloed kunnen uitoefenen op de volksgezondheid.*

1. Toestand van de openbare wegen (openbare reinheid), wateren, (waterverversching) goten, riolen, sekreten, urinoirs, en van openbare gebouwen, (scholen, gestichten, slaapsteden, kerken, enz.)

2. Maatregelen genomen tot verbetering van dezen toestand met betrekking tot:

a. afvoer van vuil, (goten, riolen, privaten, urinoirs.)

b. mest verzamelingen (opruiming of onschadelijkmaking.)

c. kanalen, grachten en slooten (waterverversching, demping)

d. openbare gebouwen (veranderde inrigting)

II. *Heerschende ziekten.*

1. Opgaven omtrent het voorkomen van typhus, pokken, roodvonk, mazelen, kwaadaardige keelziekte, kinkhoest en tusschenpoozende koorts.

---

*) De inlassching van dit hoofdstuk is aan de gemeentebesturen medege-deeld bij circulaire van Ged. Staten dd. 5 Januari 1871 Gnr. 75 (Prov. Bijbl. 1871, no. 7).

2. Maatregelen om de verbreiding van deze ziekten, voor zoover die voorkwamen, tegen te gaan.

III. *Begraafplaatsen.*

1. Wijzigingen in de uitgebreidheid of de inrigting der begraafplaatsen aangebragt.

2. Aantal lijken, op elke begraafplaats in het afgelopen jaar begraven.

IV. *Gast- en ziekenhuizen en krankzinnigengestichten. (*)*

1. Toestand van deze, met opgave voor elk huis of gesticht, van het getal lijdens van elk geslacht op 1 Januari en 31 December, aantal van gedurende het jaar opgenomen zieken, van de ontslagenen en overledenen en van het totaal der verpleegdagen.

2. Bezoldiging van de genees- heel- en verloskundigen.

3. Kosten van de geneesmiddelen.

4. Aantal gereed gemaakte recepten.

(voor ieder huis of gesticht afzonderlijk.)

V. *Geneeskundige dienst bij armen, verpleegd in hunne woningen.*

1. Wijziging in de regeling van den dienst (ook betreffende koepokinenting).

2. Belooning van de genees- heel- en verloskundigen.

3. Kosten van de geneesmiddelen.

4. Aantal gereed gemaakte recepten.

VI. *Koepokinenting.*

Aantal verrigte koepokinentingen, met vergelijkende opgave van de voorafgaande drie jaren,

VII. *Toeziht op de prostitutie. (**)*

VIII. *Toeziht op levensmiddelen.*

1. Keuring van levensmiddelen.

2. Uitkomsten der keuring.

(*) Waar eene ziekeninrigting bestaat als afdeeling van eenige andere instelling of gesticht wordt dergelijke opgave uitsluitend vereischt van de in die afdeeling verpleegden.

(**) De in het model onder dit nummer aangegeven rubrieken kunnen geacht worden te zijn vervallen door de wet van 20 Mei 1911 tot bestrijding der zedeloosheid (Stbl. 1911 nr. 130) en werden daarom hier weggelaten.

3. Soort van het drinkwater, (pomp-, put- en welwater, vaart- en slootwater) en zijne eigenschappen (kleur, reuk, helderheid, smaak.)

4. Maatregelen genomen tot verbetering van het drinkwater, voor zoover het niet goed of de hoeveelheid ontoereikend is.

IX. *Gezondheidscommissie.*

Wanneer eene gezondheidscommissie in de gemeente bestaat, mededeeling van haar verslag.

HOOFDSTUK VII.

Gemeente-politie.

Getal en bezoldiging van de commissarissen, inspecteurs, agenten en verdere dienaren der politie, van waterschouten en hunne griffiers en sloeproeyers, van nachtwachten en veldwachters vijfjarig, te beginnen met 1866).

Voornaamste veranderingen in het personeel.

Algemeene opmerkingen omtrent den dienst.

Maatregelen van de politie en algemeene toestand.

Brandweer, brandblusmiddelen en reddingstoestellen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Opgave der gedurende het jaar voorgevallen branden en rampen, die opmerking verdienen.

Aard der straatverlichting (olie, petroleum of gaz, fabrieken, (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Kosten der politie, nachtwacht, brandweer en straatverlichting (elk der vier posten afzonderlijk, vijfjarig te beginnen met 1866).

Opgave der persoonlijke diensten waartoe de inwoners ter handhaving der openbare orde in het algemeen belang mogten zijn opgeroepen (Art. 192).

HOOFDSTUK VII.

Militie. *)

Aandeel der gemeente in de ligting . . . . .

Ingeschrevenen in de gemeente, waarnaar het aandeel is berekend. . . . .

Ingelijfd en bij de landmilitie . . . . .

Ingelijfd en bij de zeemilitie . . . . .

Vereenigingen tot oefening in den wapenhandel (vijfjarig, te beginnen met 1866).

HOOFDSTUK VIII.

Kerkelijke Zaken.

Getal kerkelijke gemeenten en gebouwen voor openbare eeredienst (vijfjarig te beginnen met 1866).

Getal dienstdoende leeraren of geestelijken van elk kerkgenootschap (vijfjarig te beginnen met 1866).

Uitgaven voor den openbaren eeredienst. Subsidien voor bouw of herstel van kerken en pastorieën, toelagen aan predikanten, pastoors, kapelaans, enz. Kosten van bouw en onderhoud van pastorieën.

Makingen en schenkingen voor godsdienstige doeleinden, krachtens magtiging aanvaard.

HOOFDSTUK IX.

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

I. *Scholen voor lager onderwijs.*

Op te geven: *voor de openbare en bijzondere scholen*, voor elke soort afzonderlijk: (1)

Getal scholen.

Getal onderwijzers naar de kunne, ingedeeld in hoofd- en hulponderwijzers en kweekelingen.

Getal leerlingen naar de kunne op 15 Januarij, op 15 April, op 15 Julij en op 15 October van het jaar, met vermelding van het getal kosteloos onderwezenen.

(1) In die gemeenten, waar, behalve de scholen voor gewoon lager onderwijs, ook scholen bestaan voor meer uitgebreid lager onderwijs, wordt van deze scholen onder elke soort afzonderlijke opgave verstrekt.

*) De rubrieken betreffende *schutterij* konden worden weggelaten.

Subsidien van het Rijk, de provincie, (*) de gemeente, enz.

Voor de openbare scholen:

Staat van de schoollocalen en onderwijzerswoningen (vijfjarig, te beginnen met 1866). Aanbouw en vernieuwing gedurende het jaar.

Kosten van het onderwijs (art. 32 der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103). (**)

Bedrag der schoolgelden (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Bezoldiging van elken onderwijzer (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Staat van het materieel en de hulpmiddelen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

II. *Herhalings-, Zondags-, werk- en bewaarscholen.*

Voor elke soort opgeven:

Getal scholen.

Getal onderwijzers naar de kunne.

Getal leerlingen naar de kunne.

III. *Inrigtingen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen*

Vermelding der school of inrigting.

Getal onderwijzers en onderwijzeressen met de opleiding belast.

Getal leerlingen of kweekelingen.

Subsidiën of bijdragen voor de opleiding verleend.

IV. *Scholen volgens de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs.*

a. Burger dag- en avondscholen, industrie- en teekenscholen.

b. Hoogere burgerscholen.

c. Landbouwscholen.

d. Scholen voor de zeevaart.

e. Gestichten voor doofstommen en blinden.

(*) De tegenwoordige onderwijswetgeving belet subsidie-toekenning door de provincie aan lagere scholen.

(**) Thans artikel 44 der l. o. wet.

Op te geven: *voor de openbare en bijzondere scholen*, voor elke soort afzonderlijk.

Getal scholen, leeraren en leerlingen naar de kunne.

Subsidien van het Rijk, de provincie, de gemeente.

voor de openbare scholen.

Staat van het onderwijs.

Staat van de schoollocalen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Bezoldiging van elken leeraar (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Bedrag der schoolgelden (vijfjarig, te beginnen met 1866).

Kosten van het onderwijs.

Staat van het materieel en de hulpmiddelen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

V. *Klinische scholen.*

Getal leeraren en leerlingen.

Staat van het onderwijs.

Staat van de lokalen, het materieel en der hulpmiddelen (vijfjarig- te beginnen met 1866).

VI. *Verdere scholen van bijzonderen aard en strekking.*

Zang-, gymnastiek- en zwemscholen.

Opgeven haar getal, dat der leerlingen naar de kunne en den staat van het onderwijs.

VII. *Latijnsche scholen, gymnasia en athenaea.*

Getal onderwijzers en leerlingen.

Staat van het onderwijs.

Staat van de lokalen, het materieel en der hulpmiddelen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

VIII. *Kunsten en wetenschappen.*

Muzijk-, teeken-, beeldhouw- en bouwkundige scholen (1), met opgave van het getal onderwijzers en leerlingen naar de kunne.

Bibliotheken, verzamelingen en tentoonstellingen van kunstvoortbrengselen enz., volksbibliotheken en leesinrigtingen, maatschappijen, genootschappen en vereenigingen

---

(1) Voor zoover zij niet behooren onder IV: scholen volgens de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs.

ter bevordering van kunsten en wetenschappen (vijfjarig, te beginnen met 1866).

HOOFDSTUK X.

Armwezen.

Toestand van de behoeftige klasse, vergeleken met het vorige jaar, of met vroegere jaren, met opgave der redenen van vóór- of achteruitgang.

Instellingen door of van wege de gemeente beheerd of gesubsidieerd.

- a. Getal instellingen op 31 December.
- b. Getal huisgezinnen en afzonderlijk levende personen gedurende het jaar verpleegd of die op eenige andere wijze in de weldadige werking der instelling hebben gedeeld of daartoe hunne toevlugt hebben genomen.
  - 1°. gedurende het geheele jaar (onafgebroken.)
  - 2°. ééns of meermalen in het jaar (tijdelijk.)
- c. Ontvangsten en uitgaven van alle besturen en instellingen van weldadigheid door of van wege de gemeente beheerd of gesubsidieerd (naar de laatste goedgekeurde rekening).
- d. Voorgeschoten gelden gedurende het jaar. Getal elders armlastigen gedurende het jaar in de gemeente bedeed. (*)
- e. Gelden terugontvangen gedurende het jaar op het voorgeschotene. (*)
- f. Teruggave van elders voorgeschoten gelden. Getal in de gemeente armlastigen gedurende het jaar elders ondersteund of verpleegd. (*)

Middelen, zoo gewone als buitengewone, tot leniging en vermindering der armoede, inzonderheid door onderwijs en werkverschaffing.

Instellingen ter voorkoming van armoede door of van wege de gemeente beheerd,

als: leenbanken, spaarbanken, enz. (**)

(*) De rubrieken *d*, *e* en *f* kunnen geacht worden te zijn vervallen door de tegenwoordige wetgeving.

(**) Bij circulaire van 5 Juni 1868 G nr. 16 (Prov. Bijbl. 1868 no. 56) hebben Ged. Staten het volgende medegedeeld aan de gemeentebesturen:

HOOFDSTUK XI.

Landbouw en veeteelt. (Voorloopig.)

Algemeene toestand. Koop- en huurwaarde der landerijen; Maatschappijen en genootschappen tot bevordering van den landbouw. Getal leden en werkkring. Invloed van die vereenigingen op den landbouw. Tentoonstellingen.

Invoer van nieuwe gewassen, werktuigen en veerassen. Toepassing van nieuwe uitvindingen.

Misgewas en verlies van oogsten door onweder, hagel, vorst, overstromingen en dergelijke verschijnselen. Schadelijke dieren. Ziekten der gewassen en van het vee.

Hoeveelheid der beteelde bunders, met opgaaf der hoofdgewassen en tweede vruchten, alsmede na welk gewas laatst-

---

„Blijkens eene aan ons gerigte missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Mei jl. no. 231, Afdeeling 8, bestaat de noodzakelijkheid, om Hoofdstuk X van het uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeenten te wijzigen en in verband te brengen met de nieuwe tabellen voor het armwezen, vastgesteld door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij circulaire van 25 Januari jl. no. 219, Afdeeling 8 en onlangs bij ons schrijven van 18 April 1868 G no. 145 (*Bijblad* no. 46) aan U verzonden.

Volgens de hierboven aangehaalde missive zal jaarlijks in het gemeente-verslag, Hoofdstuk X, moeten worden opgenomen de inhoud van :

1o. De ongenummerde tabel betreffende het getal armen regtstreeks door de gemeentebesturen, zonder tusschenkomst van armbesturen ondersteund en de te dier zake gedane uitgaven en ontvangsten.

2o. De tabellen 1—9 betreffende de besturen voor huiszittende armen en de overige instellingen van weldadigheid, bedoeld bij letter *A* en *D* van art. 2 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* no. 100) (*Noot der verzamelaars. Bij beschikking van 9 April 1913 nr. 3046 afd. V. A tot toelichting en aanvulling van het besluit van 14 Februari 1913 nr. 1336 heeft de Min. van Binnenl. Zaken nieuwe tabellen vastgesteld voor de statistiek van het armwezen. Men kan deze tabellen overleggen of er naar verwijzen.*

In het verslag, uit te brengen in April 1869 zullen voornoemde opgaven worden gegeven over 1867, en dat in April 1870 over 1868 enz., ten einde een volledig en geregeld overzicht te bezitten van de gedane uitgaven en ontvangsten.

Voorts zal in elk verslag eene beknopte beschouwing moeten gegeven worden van den toestand van de behoeftige klasse in het laatst afgelopen jaar, vergeleken met dien van het vorige jaar of van vroegere jaren, met opgaaf der redenen van vóór- of achteruitgang en van de middelen, zoo gewone als buitengewone tot leniging en vermindering der armoede, inzonderheid door onderwijs of werkverschaffing.

Over datzelfde jaar zullen in het verslag worden opgenomen de opgaaf der instellingen ter voorkoming van armoede door of van wege de gemeente berneerd, als: banken van leening, hulpbanken, spaarbanken, spaarkassen enz.”

gemelde zijn geteeld. Opbrengst per bunder en gezamenlijke opbrengst, uitgedrukt in mudden, ponden, stuks of geldswaarde in guldens.

Algemeene opmerkingen omtrent tuinbouw en bloemisterij.

Aantal en uitgestrektheid der boomgaarden. Opbrengst.

Boomkweekerijen en houtteelt. Algemeene opmerkingen. Opgaaf in bundertallen van opgaand hout, eiken- en ander hakhout, dennenbosschen, rijswaarden.

Opgaaf der reeds verdeelde en der nog te verdeelen marken en gemeentegronden.

Aantal ontgonnen bunders, zoo tot bosch, als tot bouw- en weilanden.

Duinbeplantingen en afzanderijen. Zandverstuivingen en middelen tot beteugeling.

Ontginning van afgeveende of dalgronden.

Aard van het gebruik der woeste gronden.

Toestand van den veestapel. Aantal dekhengsten, veulenmerrien, veulens en werkpaarden; ezels en muilezels springstieren, melkkoeijen en melkvaarzen, kalveren en pinken, mestvee en trekossen; schapen, houders van schaapskudden; geiten en bokken; varkens.

Pluimvee.

Bijenteelt; gewonnen honig en was.

Opgaaf van middenprijzen van veld- en tuinvruchten, ooft, vee, boter en kaas, hout en schors. Opgaaf van ter markt gebragte hoeveelheden.

HOOFDSTUK XII.

Nijverheid, Handel en Scheepvaart.

I. *Kamer van koophandel en fabrieken.*

Opgave, bij elke periodieke aftreding van de helft der leden (te beginnen met 1866), van den uitslag der verkiezingen. Die opgaven zullen behelzen: het geheele getal kiezers, het getal kiezers, opgekomen bij de eerste stemming, het getal kiezers, opgekomen bij de herstemming, zoo die heeft plaats gehad, de namen van de leden, met bijvoeging achter den

naam van elk nieuw of opnieuw benoemd lid der woorden *gekozen* of *herkozen*.

II. *Nijverheid.* *)

- a. *Fabrieks- en Ambachts-nijverheid.* Fabrieken, naar soorten alphabetisch gerangschikt, met opgaaf voor elke fabriek van naam van den eigenaar, het aantal arbeiders, onderscheiden in volwassenen mannelijke en vrouwelijke) en kinderen (mannelijke en vrouwelijke); de gebezigde beweegkracht (stoom, water, gaz enz.), het

---

*) Bij circulaire van 20 Juli 1876 G nr. 27 (Prov. Bijbl. 1876 no. 71) werd door Ged. St. de volgende brief van den Minister van Binn. Zaken medegedeeld.

No. 87.

's Gravenhage, 5 Julij 1876.

Van Hoofdstuk XII der Verslagen van den toestand der gemeenten, jaarlijks door Burgemeester en Wethouders aan den gemeenteraad aangeboden, is gebruik gemaakt tot het zamenstellen eener statistiek van de fabrieks- en ambachts-nijverheid in *Nederland*.

De Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van nijverheid, doordrongen van het nut van eene dergelijke statistiek, droeg, met toestemming der Regering de vervaardiging van dit werk op aan den Heer L. J. BRINCKMAN, Adjunct-Commies bij de afd. Statistiek aan het Departement van Binnenlandsche Zaken.

Daar de finantiële krachten der Maatschappij te kort schoten. om dit omvangrijk werk te doen drukken, wendde zij zich tot den Minister van Binnenlandsche Zaken met de vraag, of het niet op den weg der Regering kon liggen deze statistiek, waaraan algemeene behoefte werd gevoeld, in druk te doen verschijnen.

Daaraan is voldaan. Uit de daartoe betrekkelijke beschikking van 9 Maart 1874, No. 270, 12e afd., welke in afschrift hiernevens gaat, kan blijken, wat men zich voorstelt met de uitgave te bereiken en tevens, dat men zich bewust is van de onvolmaaktheden, die het werk nog aankleven.

In de eerste plaats laten volledigheid en naauwkeurigheid te wenschen over. Bij vlugtige inzage van het werk springt reeds spoedig in het oog, dat de opgaven niet gecontroleerd zijn. Zoo zijn in vele gemeenten, b. v. *Zwolle*, de wagenmakerijen, grofsmederijen en boekbinderijen niet vermeld, in andere wel, Werkplaatsen van spoorwegen komen voor te *Utrecht* en *Zwolle*, doch ontbreken te *Tilburg*, *Groningen* en *Zutphen*. Het getal arbeiders vooral is dikwijls zeer onjuist of in het geheel niet opgegeven. Uit den staat zou moeten worden afgeleid, dat te *Amsterdam* niet meer dan 271 arbeiders werkzaam zijn in de fabrieken van stoom- en andere werktuigen, terwijl dat aantal welligt het 10-voudige bedraagt. De bijlage No. 11 tot het verslag der gemeente *Amsterdam* over 1874 geeft de verklaring van deze schijnbaar zonderlinge opgaaf. Daar leest men in eene noot:

„Onder de fabrieken van stoom- en andere werktuigen zijn begrepen de Naamlooze vennootschappen: de Atlas, en de fabrieken onder directie van den Heer van der Made. Van beide etablissementen behoeft het getal werklieden niet in de registers der patenten opgenomen te worden, zoodat het cijfer 302 (in 1872: 271) het *werkelijk* aantal niet aangeeft.” Hieruit volgt alzoo, dat de patent-registers voor deze cijfers zeer onbetrouwbare gidsen zijn.

aantal stoomwerktuigen en stoomketels, benevens hun vermogen (paardenkrachten, nominaal, of verwarmend oppervlak).

Voornaamste ambachten naar soorten alphabetisch gerangschikt, van elke soort het aantal, benevens het getal der daarbij gebezigde arbeiders, onderscheiden als bij *Fabrieken*.

Nieuw ingevoerde werktuigen en verbeteringen.

Verleende en ingetrokken vergunningen. Tentoonstellingen.

Toelichting.

Fabrieken zijn nijverheidsinrigtingen, waarin 20 of meer arbeiders werkzaam zijn, benevens die met een getal van minder dan 20 arbeiders, indien daarin van mechanische

---

Bovenstaande leemten zijn niet aangeduid om de waarde der verslagen van de eene of andere gemeente in het bijzonder te verkleinen, maar om zoo mogelijk tot verbetering te leiden.

Die en dergelijke gebreken kunnen in de meeste verslagen in meerdere of mindere mate worden opgemerkt.

Alleen door regtstreeksche opgaven van de betrokken personen te vragen, met toezending van in te vullen tabellen, kunnen eenigszins betrouwbare gegevens verkregen worden. Het is zeer wel bekend, welke bezwaren hierbij te overwinnen zijn; de Kamers van Koophandel en Fabrieken kunnen dat eenigermate beoordeelen. Maar de hierbedoelde statistiek, die een overzicht geeft van een zoo gewichtig deel van den volksarbeid, is wel eenige inspanning waard. Eenmaal zullen belanghebbenden leeren inzien, dat hunne medewerking nuttig en noodig is; de goede resultaten ten behoeve van de landbouwstatistiek verkregen, doen ook hier op verbetering hopen.

Met de volledigheid en naauwkeurigheid der opgaven behooren goede voorschriften en juiste definitiën gepaard te gaan.

Overeenkomstig het model, U bij circulaire van 28 October 1866 No. 269, 8e afd. toegezonden wordt, in den aanvang des volgenden jaars, weder het vijfjarig overzicht der *Nijverheid* gegeven. Ter bereiking van het voorgestelde doel schijnt Hoofdstuk XII II, Nijverheid, sub a, wijziging te behoeven en heb ik goedgevonden dat onderdeel te vervangen door het volgende: (*het vervangende onderdeel is in het model ingelascht.*)

Verdere toelichting schijnt deze wijziging niet te behoeven. Ten opzichte der rubriek: „Stoomwerktuigen en Stoomketels” kunnen de gemeentebesturen inlichtingen verzoeken van de Ingenieurs voor het Stoomwezen in het district, waaronder zij ressorteeren die aangeschreven zijn jaarlijks aan mij over te leggen een staat van de stoomwerktuigen en stoomketels in hun district, ingerigt overeenkomstig de rangschikking in de „Statistiek der Fabrieks- en Ambachts-nijverheid” en met vermelding o.a. der paardenkrachten (nominaal) en van het verwarmend oppervlak.

Ik heb de eer U te verzoeken den gemeentebesturen de behartiging dezer gewichtige aangelegenheid bijzonder aan te bevelen.

beweegkracht (stoom, water, gaz enz.) gebruik wordt gemaakt.

Alle anderen zijn *ambachten*.

Tot de kinderen worden in verband met de wet van 19 September 1874 (Stbl. No. 130) gerekend de personen van volbragten 12 *jarigen* tot volbragten 16 *jarigen* leeftijd. *)

Alle andere zijn volwassenen.

STAAT DER FABRIEKEN.

SOORT DER FABRIE- KEN. (alpha- betisch)	NAAM VAN DEN EIGE- NAAR	AANTAL ARBEIDERS IN DE FABRIEK WERKZAAM.				Gebezigde beweeg- kracht (stoom, water, gaz enz.)	AANTAL			Verwarmend oppervlak.
		Vol- wassen mannen	Vol- wassen vrou- wen	Kin- derer. (manne- lijk)	Kin- deren. (vrou- welijk)		Stoomwerk- tuigen.	Stoomketels	Paa- dekrachten	

STAAT van de voornaamste ambachten.

S O O R T D E R A M B A C H T E N. (van elke soort het aantal)	AANTAL ARBEIDERS.			
	Volwassenen. (Mannen).	Volwassenen. (Vrouwen).	Kinderen. (Mannen).	Kinderen (Vrouwen).

*) Gewijzigd door de Arbeidswet 1911 (artt. 3 en 4).

- b. *Verveening*. Algemeene beschouwing over den toestand der veenderijen. Vijfjarige opgave, (te beginnen met 1866) van: het getal arbeiders en zoo mogelijk van hunne werkloonen; de soorten van gegraven of getrokken turf; de kunstmatige bewerking van den turf; de stoom- of andere werktuigen, zoo die worden gebezigd.
- c. *Mijnwezen*.
Steengroeven. Toestand, hoeveelheid gegraven steen in kubiek ellen.
Steenkolenmijnen. Hoeveelheid gedolven kolen in Nederl. ponden of mudden, verkochte hoeveelheid in Nederl. ponden of mudden en opbrengst in guldens. Getal arbeiders en werkloonen. (Vijfjarig, te beginnen met 1866.) Verleende concessien.
- d. *Visscherij, binnengaats, op de Zuiderzee en buitengaats*. Aantal schepen tot de verschillende soorten van visscherij gebezigd. Bemanning, hoeveelheid, opbrengst en prijs van aangebragten visch.

III. *Handel en scheepvaart*.

- a. *Binnenlandsche handel*. Markten (niet vermeld in het hoofdstuk XI, Landbouw en veeteelt). Aangevoerde hoeveelheden en besteedde prijzen. Toestand van den groot- en kleinhandel en van de winkelnering.
- b. *Buitenlandsche handel*. Opgave der voornaamste in- en uitgevoerde handelsartikelen. Herkomst en bestemming der goederen. Hoeveelheid doorgevoerde en in de entrepôts geplaatste handelsartikelen.
- c. *Scheepvaart langs de rivieren, kanalen en vaarten*. Getal schepen gevaren door de gemeente en door sluizen aan de gemeente toebehoorende (op- en afvaart afzonderlijk). Opgave zoo mogelijk van den gezamenlijken tonneninhoud (op- en afvaart afzonderlijk).
- d. *In- en uitklaringen*. Getal zeeschepen, tonneninhoud, herkomst en bestemming (in- en uitklaring afzonderlijk, met onderscheiding van de schepen onder Nederlandsche en die onder vreemde vlaggen).

- e. *Werven en scheepsbouw.* Getal werven, schepen op stapel op 1 Januarij van het jaar (soort en tonneninhoud). Schepen *nieuw* aangebouwd gedurende het jaar (soort en tonneninhoud). Schepen op stapel op 31 December van het jaar (soort en tonneninhoud).
- f. Getal schepen van 10 tonnen en meer in de gemeente te huis behorende. (Vijfjarig, te beginnen met 1866 .
- g. *Reederijen*, compacten, schippersgilden, zeemanscollegien. (Vijfjarig, te beginnen met 1866).

HOOFDSTUK XIII.

Inrigtingen, in verband staande met de uitoefening van
handel en andere bedrijven.

- a. *Middelen van vervoer te water.* Opmerkingen omtrent de stoombooten- en schuitendiensten. Verleende en ingetrokken concessien.
- b. *Middelen van vervoer te lande.* Opmerkingen omtrent de diensten tot vervoer van reizigers en goederen, hetzij over de gewone, hetzij over de spoorwegen. Verleende en ingetrokken concessien.
- c. *Nederlandsche bank* (Agentschap der), banken en credietinrigtingen (naar soorten), verzekeringsmaatschappijen (naar soorten), handelsagenten, makelaars, beurzen (naar soorten) (vijfjarig, te beginnen met 1866 , geldmarkt en fondsenhandel.
- d. *Commissien* voor het examineren van varenslieden, voor landverhuizers, voor de Rijnvaart, enz.
- e. *Broodzetting.* Aanmerkingen over de werking en de grondslagen der broodzetting. Gehouden proefbakkerijen.

Behoort bij hoofdstuk IV.
(Geldmiddelen.)

TOELICHTING tot de staten der werkelijke ontvangsten en uitgaven.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

De cijfers worden overgenomen uit de vastgestelde rekeningen (te beginnen met die over het jaar 1865).

De posten, die in sommige rekeningen voorkomen onder de benamingen van: *Restanten, Kosten van gemeenschappelijke zaken, Betalingen uit den post van onvoorziene uitgaven* enz., worden overgebracht naar de kolommen, waartoe zij naar den aard van het onderwerp behooren. Evenzoo de posten, die in de rekeningen afzonderlijk mogten vermeld staan als: *Buitengewone Ontvangsten* en *Uitgaven*. Ter vergelijking van de opgaven over eene reeks van jaren, is nogtans de kennis noodzakelijk van de *gewone* en *buitengewone* ontvangsten en uitgaven, elk afzonderlijk.

Ter verkrijging dier kennis dient in de kolom van aanmerkingen te worden opgegeven: het bedrag der kosten van buitengewone werken (bijv. bouw van een gemeentehuis, van scholen en onderwijzerswoningen, van godshuizen, van huizen van bewaring enz., aanleg van wegen, vaarten, sluizen, riolen en dergelijke met de daarop vallende onkosten); voorts het bedrag der restitutie *van* en bijdragen *in* de kosten van buitengewone werken, der onkosten gemaakt voor buitengewone ontvangsten (bijv. kosten eener geldleening, kosten vallende op den verkoop van eigendommen, successieregten enz.) en der kosten van pleitgedingen.

De cijfers worden verdeeld in de volgende kolommen:

A.	Ontvangsten.	
1	Batige sloten van vorige dienstjaren.	De zoogenaamde restanten zijn hieronder, niet begrepen.
2	Inkomsten uit bezittingen	<i>a.</i> Huren en pachten van huizen en landerijen renten van kapitalen, grondrenten, tienden, cijnsen, erfpachten, opbrengst van den houthak, pacht van grasgewas, pacht van jagt en visscherij, opbrengst van regenwaterbakken. <i>b.</i> Winsten (batig slot) uit ondernemingen van nijverheid, door de gemeente geëxploiteerd of waarin de gemeente aandeel heeft. <i>c.</i> Opbrengst van wegen, vaarten, sluizen en andere werken <i>buiten</i> de gemeente, welke voor rekening der gemeente worden onderhouden.
3	Opcenten op 's Rijks direkte belastingen.	<i>a.</i> Op de grondbelasting: 1o. op de gebouwde en 2o. op de ongebouwde eigendommen. <i>b.</i> Op de personele belasting.
4	Hoofdelijke omslagen.	<i>a.</i> Gewone hoofdelijke omslagen. <i>b.</i> Omslagen voor bepaalde doeleinden, bijv. voor aanleg of onderhoud van wegen, voor nacht- en brandwacht, voor verlichting, voor rente en aflossing, enz. <i>c.</i> Opbrengst van afgekochte belastingen in natura, of verplichting tot arbeid of levering ten behoeve van gemeentewerken. (Art. 239.)
5	Andere direkte belastingen.	<i>a.</i> Op de honden. <i>b.</i> Op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden, enz.
6	Belastingen op voorwerpen van verbruik.	De opbrengst van elk artikel afzonderlijk op te geven.
7	Aandeel der gemeente in de opbrengst van 's Rijks personele belasting.	Indien de gemeente over minder dan 4/5 van de opbrengst heeft beschikt, wordt daarvan melding gemaakt.
8	Regten, loonen en andere gelden, bedoeld in art. 238 (art. 240).	<i>a.</i> Weg-, straat-, brug-, kaai-, haven-, kraan-, sluis-, dok-, boom- en veergelden, wik-, weeg-, meet- en keurloonen, gelden voor banken of staanplaatsen in hallen, op markten en dergelijke openbare plaatsen

		begravenisregten en andere inkomsten uit de begraafplaats, heffing voor het gebruik van openbare wegen en wateren (precario), heffing wegens het schutten van vee, dek-geld (inkomsten uit de gemeentelijke stierenhouderij), inkomsten voor het luiden der klokken; en b. Schoolgelden: 1o. voor lager onderwijs; 2o. voor middelbaar onderwijs; 3o. voor het onderwijs op de latijnsche scholen; 4o. alle overige schoolgelden
9	Politieregten en verdere inkomsten.	a. Boeten, aanhalingen, opbrengst van straatvuil, haardasch, puin, steigeraarde, enz., opbrengst van niet gereclameerde, gevonden of in beslag genomen voorwerpen (van geschut vee), enz. b. Opbrengst van de bank van leening, afkoop van persoonlijke diensten. (Artt. 192 en 193.)
10	Subsidien en andere bijdragen in de kosten der gemeente-huishouding.	a. Subsidien van het Rijk en de Provincie. Elke subsidie afzonderlijk aan te wijzen, met opgave der bestemming. b. Giften, legaten enz. Zoo de bestemming der bijdrage is aangewezen, wordt zulks vermeld, bijv.: legaat voor 't onderwijs aan behoeftigen, gift ten behoeve der armen, enz.
11	Geldleeningen.	Het doel van elke geldleening aan te wijzen, bijv.: voor den aanleg van wegen, ter voorziening in de kosten van den bouw eener school, enz.
12	Opbrengst van verkochte eigendommen.	Zooveel mogelijk aan te wijzen of de verkochte eigendommen vroeger waren: a. Rentegevende (bijv. inschrijvingen op het Grootboek, landerijen enz.) dan wel: b. voor den publieken dienst bestemd (eene oude school, een deel van publieke wegen of wateren, oud materieel, als: meubelen, equipmentstukken, enz.)
13	Restitutie van uitgezette kapitalen.	Hierin worden begrepen afflossing van hypotheken, uitloting van schuldbrieven, enz.
14	Afkoop van aan de gemeente verschuldigde lasten.	Afkoop van tienden, vaste huren, grondpachten, enz.

15	Restitutien en verdere bijdragen.	Bij elken post wordt vermeld op welke soort van uitgaven de restitutien of bijdragen betrekking hebben, als : <i>a.</i> Voor armwezen (restitutien van gemeentenarmbesturen, teruggave van verplegingskosten van bedelaars, bedrag van hetgeen op nalatenschappen of pensioenen van bedeelden of verpleegden is verhaald, enz.) <i>b.</i> Voor politie (bijdrage in de kosten van het huis van bewaring, verhaalde vervolgungskosten, enz.) <i>c.</i> Voor onderwijs (bijdragen van andere gemeenten voor onderwijs van aldaar wonende en in de gemeente ter school gaande kinderen, verkochte schoolbehoefte); <i>d.</i> Voor wegen en andere openbare werken (bijdragen van andere gemeenten, van polderbesturen, particulieren, enz., in de kosten van aanleg en onderhoud van wegen, vergoeding van de gasfabriek voor straatwerk bij het leggen of verleggen van gaspijpen, enz.); <i>e.</i> Voor lasten (teruggevorderde grond-, polder- en andere lasten, welke door de huurders of gebruikers der betrokken gronden en erven moeten vergoed worden, verhaalde proceskosten, enz.); <i>f.</i> Voor militie, kazernering en inkwartiering (restitutie van kosten door het Rijk, enz.); <i>g.</i> Voor . . . . . enz. <i>h.</i> Voor . . . . . enz.
16	Gelden voor anderen in ontvangst genomen.	Deze aanwijzing is hoofdzakelijk om te kunnen zien, hoeveel van de gezamenlijke uitgaven voor elken tak van den publieken dienst ten laste van de gemeente blijft. Deze sommen komen, wanneer zij aan de regthebbenden worden uitgekeerd, wederom in uitgaaf voor.
17	Totaal der ontvangsten.	

B.	Uitgaven.	
1	Nadeelige sloten van vorige diensten.	
2	Bestuur der gemeente.	<i>a.</i> Jaarwedden van burgemeester, wethouders, secretaris en ontvanger, presentiegeld der raadsleden. Jaarwedden van en toelagen aan ambtenaren en bedienden ter secretarie en aan wijk- en buurtmeesters, schrijffloonen, kosten van aanplakken en omroepen; <i>b.</i> Onderhoud (of huur) van het gemeentehuis en kosten van huisraad, verwarming en verlichting. Schrijfbehoeften en drukwerk. Aankoop van boekwerken, bladen en tijdschriften. Kosten van het archief. Zegels van betaling- en verantwoordingstukken. Briefporten en vrachten enz. <i>c.</i> Verkiezingen, kadastrale stukken, burgerlijke stand en bevolkingregisters.
3	Lasten.	<i>a.</i> Grond-, dijk- en polderlasten, vaste huren van bekleemde gronden, kosten vallende op verhuringen en verpachtingen, ontvangsten van renten, brandassurantie van gebouwen en alle overige lasten, waarmede de eigendommen en inkomsten zijn bezwaard. <i>b.</i> Buitengewone onkosten, als: kosten van geldleeningen, kosten vallende op den verkoop van eigendommen, proceskosten.
4	Perceptiekosten en kwade posten.	<i>a.</i> Aandeel der gemeente in de kwade posten op Rijks personele belasting. (Wet 20 December 1865, <i>Staatsblad</i> n°. 139). <i>b.</i> Ontvangloon der opcenten op de hoofdsom der grondbelasting. Aandeel der gemeente in de kwade posten. <i>c.</i> Ontvangloon der opcenten op de hoofdsom der personele belasting. Aandeel der gemeente in de kwade posten. <i>d.</i> Kosten van perceptie der plaatselijke belastingen (<i>niet</i> die der zoogenaamde heffingen, welke begrepen moeten worden onder de kosten der betrokken publieke werken. Zoo zullen de jaarwedden van tolgaarders op den post <i>wegen</i>, die van sluiswachters op den post <i>sluizen</i>, enz., die van marktmeesters op den post <i>markten</i> moeten gebragt worden.) Kosten van vervolging.

5	Restitutiekosten.	Restitutie van plaatselijke belasting (direkte en verbruiksbelastingen.)
6	Medische politie	Jaarwedden van en toelagen aan keurmeesters en verdere beambten en aan commissien. Keuring van levensmiddelen en slagvee. Kosten van drinkwater. Toezigt op de prostitutie.
7	Gemeentepolitie.	a. Algemeene politie. Jaarwedden van en toelagen aan den commissaris van politie, veldwachters, politieagenten, nachtwakers enz. Kosten van wachthuizen met die van verwarming en verlichting. Bureaubehoef ten. Kosten van het huis van bewaring en bezoldiging van den cipier. Kosten van transport en verpleging van politiegevan genen. Geheime kosten van politie. b. Kosten van de brandweer. Jaarwedden van brandmeesters en hooistekers, toelagen aan brandspuitgasten. Aankoop en onder houd van brandblusmiddelen. c. Kosten der straatverlichting.
8	Nationale militie.*)	Loting, transport, inspectie, enz. Kazernering, inkwartiering.
10	Kerkelijke zaken.	a. Subsidien voor bouw of herstel van kerken en pastorien. b. Toelagen aan predikanten, pastoors, kapel laans, kosteren, organisten. c. Andere uitgaven.
11	Onderwijs, kun sten en weten schappen.	1o. Lager onderwijs: a. Jaarwedden en toelagen aan het onder wijzend personeel; vergoeding voor gemis van vrije woning; bijdragen tot de pen sioenen van oud-onderwijzers. b. Onderhoud (of huur, aan- en verbouw van lokalen en woningen (met inbegrip der kosten voor aankoop van grond). c. Subsidien aan bijzondere scholen. d. Bijdragen aan andere gemeenten voor onderwijs aldaar verstrekt aan kinderen die binnen de gemeente wonen. e. Alle overige uitgaven, als: schoolmeubelen, schoolbehoef ten, verwarming en verlich ting. Kosten der plaatselijke schoolcom missie, kosten van prijsuitdeelingen, van normaallessen, van vergelijkende examens. Kosten vallende op het innen der school gelden.

*) Onder 9 kwam voor: *Schutterij* (met inbegrip van het muziekkorps) Nu de schutterij opgeheven is, zullen de kosten van het muziekkorps te brengen zijn onder 11, 7°.

20. Middelbaar onderwijs:

- a. Jaarwedden en toelagen aan het onderwijzend personeel, bijdragen tot de pensioenen van oud-onderwijzers.
- b. Onderhoud (of huur), aan- en verbouw van lokalen en woningen (met inbegrip der kosten voor aankoop van grond).
- c. Subsidien aan bijzondere scholen.
- d. Alle overige uitgaven.

30. Gymnasien en latijnsche scholen:

- a. Jaarwedden en toelagen aan het onderwijzend personeel, bijdragen tot de pensioenen van oud-onderwijzers.
- b. Onderhoud (of huur), aan- en verbouw van lokalen en woningen (met inbegrip der kosten voor aankoop van grond).
- c. Alle overige uitgaven.

40. Clinische scholen:

- a. Jaarwedden en toelagen aan het onderwijzend personeel, bijdragen tot de pensioenen van oud-onderwijzers.
- b. Onderhoud (of huur), aan- en verbouw van lokalen en woningen (met inbegrip der kosten voor aankoop van grond).
- c. Alle overige uitgaven.

50. Athenaea:

- a. Jaarwedden en toelagen aan het onderwijzend personeel, bijdragen tot de pensioenen van oud-onderwijzers.
- b. Onderhoud (of huur), aan- en verbouw van lokalen en woningen (met inbegrip der kosten voor aankoop van grond).
- c. Alle overige uitgaven.

60. Uitgaven ten behoeve van andere scholen, als bijv. bewaar-, naai- en breischolen, muziek-, zang-, gymnastiek- en zwemscholen.

70. Verschillende uitgaven ter bevordering van kunst en wetenschap, voor musea, boekerijen, enz.

80. Kosten van openbare vermakelijkheden, schouwburgen, volksfeesten, enz.

- a. Subsidien aan instellingen van weldadigheid.
- b. Restitutie van onderstand.
- c. Kosten van plaatsing en verzorging van bedelaars en landloopers. (Art. 66 der wet van 28 Junij 1854, *Staatsblad* no. 100).

		<i>d.</i> Kosten van overbrenging, plaatsing en verzorging van behoeftige krankzinnigen. <i>e.</i> Geneeskundige armverzorging. Jaarwedden van geneeskundigen (vroedvrouwen). Kosten van geneesmiddelen. (Kosten der gemeentelijke apotheek). Kosten der koe-pokinënting. <i>f.</i> Alle overige uitgaven voor het armwezen. Administratiekosten, werkverschaffing, kosten van bedeeeling en verpleging van behoeftigen (hetzij voor eigen rekening, hetzij voor rekening van anderen, enz.
13	Landbouw, nijverheid en handel.	<i>a.</i> Subsidien aan maatschappijen van landbouw, toelagen aan vecartsen. Kosten der gemeentelijke stierenhouderij. <i>b.</i> Kamer van koophandel en fabrieken, beursgebouwen, markten, wagen, kranen, enz. Jaarwedden en toelagen aan marktmeesters, waagmeesters, enz. en alle kosten van meten, wegen, keuren en dergelijke. Kosten van den ijk. Toelagen voor brievenvervoer, posterij en telegraafkantoren. Subsidien aan ondernemingen van openbare middelen van vervoer.
14	Onderhoud van eigendommen en kosten van openbare werken en inrigtingen niet in de vorige rubrieken begrepen (met inbegrip der kosten van aankoop der benoodigde gronden).	<i>a.</i> Algemeene kosten van het beheer der openbare werken (voor zooverre die niet vatbaar zijn voor bepaalde aanduiding), jaarwedden en toelagen aan architecten en opzigters. Loon van werklieden in vaste dienst bij de gemeente. Kosten van eigen fabrikage en kosten van materialen (voor zoo verre die niet in andere kolommen kunnen worden verdeeld). <i>b.</i> Huizen, landerijen enz., naar het burgerlijk regt eigendom der gemeente. (Art. 229. <i>c.</i> Openbare gebouwen (huizen, torens, poorten enz. Klokken en uurwerken. Jaarwedden van klokkenisten en klokkenluiders. <i>d.</i> Straten en pleinen, wegen, voetpaden, bruggen, plantsoenen en wandelplaatsen. Ponten. Jaarwedden van tolgaarders en brugwachters en onderhoud hunner woningen. <i>e.</i> Havens, vaarten, kanalen, sluizen, kaaimuren, riolen, pompen en regenbakken. Jaarwedden van havenmeesters, sluiswachters enz.

		<i>f.</i> Kosten der begraafplaats en van het begraven. Jaarwedden van doodgravers, opzigters.
		<i>g.</i> Alle overige uitgaven voor inrigtingen van openbaar nut (telkens het bedrag van elken post afzonderlijk aan te wijzen.
15	Renten van gemeenteschuld.	
16	Schuldafflossing.	
17	Geldbelegging.	<i>a.</i> Aankoop van rentegevend goed. Plaatsing van gelden op hypotheek (alles met inbegrip der kosten.) <i>b.</i> Afkoop van door de gemeente verschuldigde lasten.
18	Pensioenen, lijfrenten, wachtgelden. Toelagen aan oud-ambtenaren en aan weduwen van ambtenaren.	
19	Uitkeering van gelden voor anderen in ontvangst genomen.	
20	Totaal der uitgaven.	
21	Aanmerkingen.	

[illegible]

321

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 21 Juni 1900 G nr. 152, aan de gemeentebesturen; INZENDING GEMEENTEVERSLAG (Prov. Bijbl. 1900 nr. 66).

De toezending der gemeenteverslagen, bedoeld in art. 182 der gemeentewet, geschiedt in den laatsten tijd vrij onregelmatig. Blijkbaar is dat toe te schrijven aan den uitersten termijn die door de gemeentebesturen wordt afgewacht om die verslagen aan de gemeenteraden uit te brengen.

Wij verzoeken U daarom de aanbieding van dat verslag aan den Raad zóó tijdig te doen, dat wij het voortaan vóór den 1en Mei, althans zeker in de eerste helft dier maand, *n tweevoud* zullen ontvangen hebben. Enz.

Zie ook: *Volksgezondheid (Algemeene zaken).*

GEMEENTEWAPENS.

322

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 6 Februari 1818, Litt. E; bepalingen, omtrent het behouden of het verkrijgen van het regt tot het VOEREN VAN EEN WAPEN door de Steden en Gemeenten (Prov. Bl. 1818 nr. 16).

De Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van Z. E. den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 2^{en} dezer maand Bb 8, N°. 4, ten geleide van Kopij van een Koninklijk Besluit, van den 3^{en} Januarij 1818 N°. 91, houdende eenige bepalingen, omtrent het behouden of verkrijgen van het regt tot het voeren van een Wapen door de Steden en Gemeenten.

Brengen bij deze ter kennis van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie, de bepalingen, vervat in gezegd Koninklijk Besluit, luidende als volgt:

1°. Dat de Besturen van alle de Gemeenten, hoe sterk of hoe weinig ook bevolkt, die niet verkiezen een Wapen te behouden of te verkrijgen, een Cachet zullen kunnen gebruiken, houdende de woorden: *Plaatselijk Bestuur van . . . . .*

2°. Dat alle Gemeentebesturen, welke verlangd hebben of verlangen zullen een eigen Wapen te hebben, gehouden zullen zijn hetzelfde te voeren met het omschrift: *Plaatselijk Bestuur van . . . . .*

Zullende, ingeval eenige Gemeenten, wier bevolking geen 5000 zielen bedraagt, verlangen mogten, dat het regt van een eigen Wapen te behouden of te verkrijgen, haar gratis worde toegekend, dezelve zich daartoe aan Zijne Majesteit moeten adresseren, ten einde deswegens door Hoogst-dezelve zoodanig worde gedisponeerd, als de omstandigheden zullen medebrengen.

Dit Besluit zal door middel van het Provinciaal Blad, ter kennis van de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie worden gebracht, tot derzelver informatie.

GESCHIEDENIS EN KUNST.

323

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 20 September 1883 A nr. 5, aan de ge-
meentebesturen; mededeeling van den volgenden
brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over GEDENKTEKENEN VAN GESCHIE-
DENIS EN KUNST (Prov. Bijbl. 1883 nr. 87 .

No. 2672.

's Gravenhage, 18 September 1883.

Bij voortdurend gebeurt het dat oude monumenten worden gesloopt of door herstellingen en verbouwingen aanmerkelijk veranderd, zonder dat bouwkundige teekeningen en opmetingen worden vervaardigd.

Zoodoende gaat veel onherstelbaar verloren dat wellicht voor de kennis onzer geschiedenis en van de oude nationale kunst van belang is, en wordt somtijds zelfs verzuimd, eene afbeelding te vervaardigen van hetgeen bestond.

Ik wensch daarom voortaan tijdig omtrent de bovenbedoelde slopingen, herstellingen en verbouwingen te worden ingelicht en heb mitsdien de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie uit te noodigen mij daarvan steeds mededeeling te doen, zoodra ze kennis dragen dat het voornemen bestaat tot slooping van of tot het verichten van herstellingen of verbouwingen aan oude stadhuizen, kerken, torens, kasteelen, poorten, merkwaardige gevels of andere gedenktekenen van onze geschiedenis en kunst.

324

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 4 Mei 1887 A nr. 3, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over OUDHEIDKUNDIGE OPGRAVINGEN (Prov. Bijbl. 1887 nr. 39.)

No. 878.

's Gravenhage, 2 Mei 1887.

Van tijd tot tijd worden in den bodem van ons land

opgravingen en ontdekkingen gedaan, welke voor de oudheidkunde van belang zijn. Somwijlen echter ontsnappen zij aan de aandacht der deskundigen en zijn in zulke gevallen voor de wetenschap verloren.

Den Directeur van 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden, wiens aandacht op deze aangelegenheid gevestigd is, heb ik verzocht mij telken jare een verslag van zoodanige eventueele opgravingen en ontdekkingen te doen toekomen.

Daartoe behoeft hij de medewerking van hen, die in de gelegenheid zijn hem de noodige gegevens te verstrekken.

Ten einde zijn arbeid volledig en voor de wetenschap vruchtbaar te maken en te voorkomen, dat bij opgravingen alle deskundig onderzoek ontbreke en voorwerpen van oudheidkundige- en kunstwaarde verloren gaan, heb ik de eer U uit te noodigen de Burgemeesters in uwe provincie aan te schrijven om van elke opgraving of ontdekking als hier bedoeld, welke in hunne gemeente mocht plaats hebben, *onverwijld* aan dien Directeur mededeeling te doen, met bijvoeging van al de bijzonderheden die daarop betrekking hebben.

325

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 1 Februari 1888 A nr. 16, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over GEDENKTEEKENEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST (*Prov. Bijbl.* 1888 nr. 11).

No. 191.

—

's-Gravenhage, den 25 Januari 1888.

Bij mijne circulaire van 18 September 1883 No. 2672 Afd. KW, waaraan werd herinnerd bij die van 12 Februari 1886 No. 145 KW. had ik de eer U te verzoeken, de gemeentebesturen in Uwe provincie uit te noodigen mij steeds mededeeling te doen, zoodra zij kennis dragen, dat tot slooping of herstelling van gebouwen, welke geschiedkundige of kunstwaarde hebben, zal worden overgegaan.

Niettemin komt het nog herhaaldelijk voor, dat zoodanige gebouwen worden gesloopt of herstellingen ondergaan, zonder dat mij vooraf de verlangde mededeeling verstrekt wordt.

Ik zie mij daarom verplicht U andermaal te verzoeken, de aandacht van de gemeentebesturen hierop bij vernieuwing te vestigen en daarbij er op te wijzen. dat aan de stipte naleving der te dier zake gegeven voorschriften de hand moet worden gehouden; voorts, dat ik voortaan ook van die besturen bericht te gemoet zie, zoodra zij weten, dat een gebouw als hier bedoeld, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk is of zal worden besteeigerd, opdat van de gelegenheid om zoodanig monument op te meten en in teekening te brengen eventueel gebruik worde gemaakt.

326

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 18 Januari 1904 A nr. 3, aan de burgemeesters; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de RIJKSCOMMISSIE VOOR DE INVENTARISEERING DER NEDERLANDSCHE MONUMENTEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST (Prov. Bijbl. 1904 nr. 9).

La. B.
Afdeeling K. W.

's-Gravenhage, 14 Januari 1904.

Zooals UHEG. waarschijnlijk bekend zal zijn, is ten vorigen jare bij Koninklijk Besluit van 7 Juli 1903 no. 44 eene Rijksc commissie ingesteld, tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de Nederlandsche Monumenten van Geschiedenis en Kunst. Ten einde de uitvoering hunner taak te bevorderen, is het wenschelijk, dat den leden dier Commissie desverlangd toegang wordt verschaft tot zoodanige gebouwen, die om hun architectonische, artistieke of historische beteekenis op den door de

Commissie samen te stellen Inventaris wellicht zullen moeten voorkomen.

In verband hiermede heb ik de eer UHEG. te verzoeken de onderscheidene Burgemeesters in uwe Provincie uit te noodigen, om den leden der Rijkscommissie desgevraagd al die inlichtingen te verstrekken en faciliteiten te verleen, welke zij voor de uitvoering van hunne opdracht behoeven.

327

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 17 Augustus 1904 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over GEDENKTEKENEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST (*Prov. Bijbl.* 1904 nr. 84).

No. 2072, Afd. K.W.

—

's-Gravenhage, 12 Augustus 1904.

Meermalen is door Uwe tussenkomst aan de Gemeentebesturen het verzoek gericht, om tijdig aan mijn Departement kennis te geven van voorgenomen slooping, verbouwing of herstelling van oude monumenten, bepaaldelijk van raadhuisen, kerken, torems, kasteelen, poorten, merkwaardige gevels enz. opdat de gelegenheid besta afbeeldingen en opmetingen te doen vervaardigen; ook is tijdige mededeeling verzocht van de besteigering van zoodanige gebouwen, opdat van de steigers gebruik kunne worden gemaakt om het bouwwerk behoorlijk op te meten en in tekening te brengen.

Daartoe hadden betrekking de dezerzijdsche circulaires van 18 September 1883, no. 2672 afd. K.W.; van 12 Februari 1886, nr. 145 afd. K.W.; van 25 Januari 1888, no. 191 afd. K.W.; van 24 Mei 1889, no. 1162 afd. K.W. en van 18 Juni 1901, no. 1559 afd. K.W.

Door de Rijks-Commissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de Nederlandsche Monumenten van Geschiedenis en Kunst wordt mij evenwel bericht, dat verschillende leden der Commissie op hunne reizen ten behoeve van de inventarisatie der monumenten

belangrijke gebouwen hebben aangetroffen, waaraan in den laatsten tijd veranderingen hadden plaats gehad of waarbij ingrijpende herstellingswerken in gang waren, zonder dat daarvan aan mijn Departement bericht was gegeven.

Bij navraag bleek dan, hetzij dat de Burgemeesters beweerden van bovenbedoeld verzoek tot kennisgeving nimmer te hebben vernomen, hetzij dat zij het betrokken gebouw niet belangrijk genoeg hadden geacht, of wel, dat zij nalieten het gevraagde bericht te zenden, wijl zij meenden, dat met „monumenten” bepaaldelijk „standbeelden” waren bedoeld.

Onder verwijzing naar het slot van de bovengenoemde circulaire van 18 Juni 1901 no. 1559 afd. K.W., heb ik de eer U.H.E.G. uit te noodigen het bovenbedoelde verzoek opnieuw aan de Gemeentebesturen over te brengen en daarbij in het bijzonder te doen uitkomen, dat de verplichting van kennisgeving aan mijn Departement van elke voorgenomen verandering enz. aan oude gebouwen zich uitstrekt tot *alle* oude gebouwen, zonder dat aan de Gemeentebesturen is overgelaten het berichtgeven afhankelijk te stellen van hun eigen oordeel over de historische of artistieke beteekenis daarvan.

328

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 14 November 1904 A. nr. 22, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over WERKZAAMHEDEN VAN LOODGIETERS bij monumenten van geschiedenis en kunst (Prov. Bijbl. 1904 nr. 110).

's-Gravenhage, 8 November 1904.

Het Bestuur van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond vestigt mijn aandacht op het ernstig gevaar, dat voor monumenten van geschiedenis en kunst kan ontstaan bij het onvoorzichtig omgaan met vuur door loodgieters bij werkzaamheden aan goten en daken.

Dat dit gevaar niet denkbeeldig is, wordt onder meer

bewezen door de vernietiging door brand, slechts enkele jaren geleden, van de kerken te Schagen en te Monster, waarvan de oorzaak in dergelijk verzuim is te zoeken.

Het schijnt wenschelijk, dat de Gemeentebesturen op het bovenbedoeld gevaar worden opmerkzaam gemaakt.

Voorkoming — althans grootendeels — van dit gevaar ware m. i. te verkrijgen, indien steeds de volgende voorzorgen werden in acht genomen :

a. dat steeds een voorafgaand speciaal verlof zal vereischt zijn voor dergelijk werk, hetwelk niet wordt verleend bij hevigen wind of andere ongunstige weersgesteldheid ;

b. dat het in het algemeen verboden worde om vuur op het werk mede te nemen en worde voorgeschreven om den vuurbout beneden te verwarmen en buiten het gebouw naar boven te hijschen ;

c. dat, waar in uitzonderingsgevallen aan het onder *b* genoemde te overwegende bezwaren mochten verbonden zijn, men althans het vuur alleen in een gesloten pot zal mogen vervoeren en dit voortdurend zal moeten staan onder een speciaal hiertoe aangewezen toezicht ;

d. dat steeds, telkens nadat de loodgieters het werk verlaten hebben, terstond eene inspectie in loco zal worden gehouden.

In verband met het groot aantal gebouwen van historisch of architectonisch belang in beheer van gemeentebesturen, heb ik de eer U.H.E.G. uit te noodigen het bovenstaande ter kennis van die besturen te brengen en hen te wijzen op de wenschelijkheid om dit gevaar, voor zooveel in hun vermogen is, door doeltreffende bepalingen te beperken.

329

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 19 October 1905 G nr. 31, aan de gemeentebesturen; ONDERHOUD GEMEENTE-EIGENDOMMEN (Prov. Bijbl. 1905 nr. 108).

Onder dagteekening van 27 Maart ll. no. 555 afdeeling

K. W. ontvingen wij van den Minister van Binnenlandsche Zaken het volgende schrijven :

„Het is mij in den laatsten tijd meermalen gebleken, dat de zorg voor behoorlijk onderhoud der Gemeente-eigendommen veelal te wenschen overlaat, waar het gebouwen betreft zonder practische gebruiksbestemming, ook al bezitten zij eene groote waarde als gedenkteeken van kunst of historie.

Zelfs schijnt het voor te komen, dat gelden op de gemeentebegrooting voor het onderhoud van als - monumenten - belangrijke gemeente-eigendommen uitgetrokken, somtijds niet worden besteed, ofschoon hun toestand dit noodzakelijk had vereischt.

Waar nu de gemeente-begrootingen zijn onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten en deze ook de bevoegdheid bezitten, wanneer de Raad in gebreke is gebleven, de door de wet aan de gemeente overgelegde uitgaven op de begrooting te brengen, komt het mij voor, dat Gedeputeerde Staten het behoud van vele monumenten zouden kunnen bevorderen, door nauwkeurig na te gaan, of de gelden ingevolge art. 205a der gemeentewet voor het onderhoud van gemeente-eigendommen op de begrootingen uitgetrokken, ook voorzien in de onderhoudsbehoeften van de gemeentelijke gebouwen, die een artistiek of geschiedkundig belang bezitten.

In verband met het bovenstaande heb ik de eer Uwe aandacht te vestigen op de wenschelijkheid bij Uw onderzoek der gemeentebegrootingen en rekeningen bijzonder er op te letten of ook voor onderhoud van monumenten van Geschiedenis en Kunst behoorlijk is gezorgd, en met name of de gelden, voor dit doel uitgetrokken, ook inderdaad zijn besteed.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
KUYPER.”

Een nadere briefwisseling met den Minister heeft het gevolg gehad, dat wij door diens tusschenkomst van de

Rijkscommissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de Nederlandsche monumenten van Geschiedenis en Kunst, hebben ontvangen eene voorloopig door haar opgemaakte opgave van de gebouwen in gemeentebezit, waarvan haar thans reeds bekend is, dat zij uit een artistiek of historisch oogpunt van belang zijn.

In het algemeen geeft de commissie nog te kennen, dat tot de kunstwerken, in gemeentelijk bezit, die plegen te worden verwaarloosd, in de eerste plaats behooren de torens bij en op de kerkgebouwen met hunne klokken en uurwerken, voorts de zoo zeldzame, en daarom uit historisch oogpunt dubbel belangrijke overblijfselen der oude defensiemiddelen, als muren, poorten, waltorens, en eindelijk de hallen, wagen en overdekte markten. Voorts vestigt de commissie de aandacht er op, dat ook de oude raadhuisen, de gemeentelijke gebouwen voor onderwijs en liefdadigheid (scholen, gast-, armen- en weeshuizen) dikwijls niet voldoende of onoordeelkundig worden onderhouden, terwijl in enkele gemeenten ook oude bruggen en fraaie pompen worden verwaarloosd of verknoeid.

Wij noodigen de besturen der gemeenten, waar dergelijke gemeente-eigendommen aanwezig zijn, uit, voortaan in de memorie van toelichting der begrooting bij den desbetreffenden uitgaafpost specifiek aan te duiden, welke som voor elk gebouw enz., als bovenbedoeld, wordt uitgetrokken met korte vermelding van zijn aard, merkwaardigheid en huidige toestand.

In het geval voor werkelijk aanwezige monumenten van kunst en geschiedenis geen som op de begrooting wordt gebracht, zagen wij gaarne bij de desbetreffende rubriek in de memorie van toelichting die monumenten vermeld en de reden medegedeeld, waarom geen uitgaven daarvoor geraamd zijn.

Wij vertrouwen, dat de betrokken gemeenteraden genoeg zullen voelen voor het behoud in het algemeen belang van

de besproken gemeente-eigendommen, om te voorkomen dat ons College zich genoodzaakt zoude zien van de door den Minister bedoelde bevoegdheid gebruik te maken.

330

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 26 Februari 1910 A. nr. 2 aan de burgemeesters; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over opgaaf van HUIZENVERNUMMERING aan de monumenten-commissie (Prov. Bijbl. 1910 nr. 29).

Nr. 458¹

Afdeeling K. W.

's Gravenhage, 21 Februari 1910

In den door de bij Koninklijk Besluit van 7 Juli 1903 nr. 44 benoemde Rijks-Commissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de Nederlandsche Monumenten van Geschiedenis en Kunst bewerkten inventaris der monumenten, worden de particuliere gebouwen aangewezen door de vermelding der straat, gracht, enz., waaraan zij gelegen zijn, met toevoeging van het huisnummer. Nu is het reeds eenige malen voorgekomen, dat bij de herziening van een voltooid deel van den inventaris aan den dag kwam, dat sedert de eerste opname eener gemeente een vernummering der huizen had plaats gehad ten gevolge waarvan de oorspronkelijke aanduiding van geïnventariseerde gebouwen onjuist was geworden. Mocht zulke vernummering geschieden gedurende den tijd, die verloopt tusschen de herziening van de inventarisatie en hare uitgave door den druk, dan zou dit bezwaar kunnen worden opgeheven, indien de Commissie tijdig van een dergelijke vernummering in kennis werd gesteld. Te dien einde heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken de onderscheidene burgemeesters in Uwe provincie uit te noodigen voortaan aan de Rijks-Commissie voornoemd bericht te zenden, wanneer in hunne gemeenten eene vernummering heeft plaats gehad.

GEZONDHEIDSWET.

331

Besluit van den Commissaris der Koningin
dd. 15 Juli 1902 A nr. 1; UITVOERING ART.
24, 1e LID DER GEZONDHEIDSWET. (*Prov.*
Bijbl. 1902 nr. 94).

De Commissaris der Koningin in de provincie *Noord-Brabant*;

Gezien art. 23 en 24 der Gezondheidswet,

Heeft besloten:

dat iedere gezondheidscommissie in de provincie *Noord-Brabant* zal bestaan uit vijf leden;

dat de benoeming zal geschieden voor den tijd van vijf jaar, met dien verstande, dat telken jaar op den eersten Juli, te beginnen met 1 Juli 1903, een lid aftreedt.

Nader is het ledental bepaald voor de gezondheidscommissie te

's Hertogenbosch op 10 bij besluit van 23 April 1903 A nr. 2 (Bijbl. 59).

Boxmeer	"	8	"	"	23 Mei 1903	"	"	11	(	"	71).
Heusden	"	7	"	"	22 " 1903	"	"	10	(	"	72.
Valkenswaard	"	7	"	"	6 Nov. 1903	"	"	20	(	"	138).
Oss	"	7	"	"	14 " 1903	"	"	8	(	"	142).
Oisterwijk	"	7	"	"	22 " 1903	"	"	1	(	"	144).
Eindhoven	"	7	"	"	28 Dec. 1903	"	"	4	(	"	160).
Bergen op Zoom	"	7	"	"	4 Mei 1904	"	"	12	(	"	44).
Boxtel	"	7	"	"	9 Aug. 1904	"	"	5	(	"	80).
Ginneken	"	7	"	"	14 Mei 1906	"	"	35	(	"	72).
Tilburg	"	9	"	"	11 Juni 1906	"	"	44	(	"	87).
Helmond	"	7	"	"	11 Juni 1906	"	"	44	(	"	87).

332

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 8 Augustus 1902 A nr. 7, aan de gemeente-
besturen; mededeeling van den volgende brief
van den Centralen Gezondheidsraad over AAN-
 BEVELING VAN LEDEN DER GEZONDHEIDS-
 COMMISSIËN (*Prov. Bijbl. 1902 nr. 108.*

Centrale Gezondheidsraad.

No. 93.

Utrecht, 7 Augustus 1902.

Naar gelang de aanbeveling voor leden der Gezondheidscommissiën van Heeren Burgemeesters en Wethouders der verschillende gemeenten bij onzen Raad inkomen, blijkt steeds duidelijker dat niet alle gemeentebesturen voldoende rekening hebben gehouden met de kennelijke bedoeling der gezondheidswet. Immers, het is reeds voorgekomen, dat uit alle gemeenten, voor welke eene gemeenschappelijke commissie zal worden ingesteld, eene, blijkbaar na onderling overleg der gemeentebesturen, opgestelde gelijkkluidende aanbevelingslijst werd ontvangen, waarop geen andere namen voorkomen dan die van de burgemeesters der betrokken gemeenten. Op weer andere aanbevelingslijsten komen enkel de namen voor van geneeskundigen. Geenszins echter kan worden verwacht, dat uit deze aanbevelingen door onzen Raad voordrachten voor commissiën zullen kunnen worden samengesteld, welke in werkelijkheid zullen zijn, gelijk de toenmalige Minister van Binnenlandsche Zaken in de Memorie van Toelichting tot het Ontwerp Gezondheidswet in September 1899 schreef: „over het geheele land verspreide, „deels technische, deels veelzijdig samengestelde organen, „geroepen tot doeltreffend onderzoek en een krachtig, „plaatselijk mede-arbeiden aan de belangen der volksgezondheid, zoodat zij aan het leidende Centrale College „geven, wat dit noodig heeft om het staatstoezicht op de „volksgezondheid tot eene levende kracht te maken, en „voor eene Regeering die de belangen der volksgezondheid „wil behartigen, tot een daadwerkelijken steun en raad te zijn.”

Naar wij meenen, zal het overweging verdienen in de te vormen commissiën, naast geneesheeren en ingenieurs, scheikundigen en rechtsgeleerden, zoo mogelijk ook mannen op te nemen, die, hoewel misschien geen titel bezittende, metterdaad getoond hebben belangstelling te gevoelen voor de verbetering der volksgezondheid door hunne werkzaamheid op sociaal, philanthropisch of financieel gebied. Mede zullen somwijlen bekwame ontwikkelde werklieden in aanmerking kunnen komen.

Naar wij meenen is het mede zeer wenschelijk met het oog op den grooten invloed, welken de school heeft op de gezondheid van het kind, in de commissiën menschen op te nemen, op wier ervaring en doorzicht op het gebied van onderwijs en opvoeding kan worden gerekend. Niet minder ook verdient de vraag overweging of in menige gemeente niet reeds vrouwen aanwezig zijn, die ruimschoots blijk hebben gegeven van hare belangstelling in de zaken der volksgezondheid en wier medewerking voor de commissie van groot nut zal zijn. Enz.

333

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 11 November 1902 G nr. 201; VASTSTELLING VAN HET SALARIS DER SECRETARISSEN VAN DE GEZONDHEIDSCOMMISSIËN TE 'S-HERTOGENBOSCH, BREDA EN TILBURG (Prov. Bijbl. 1902 nr. 149).

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*; Gelet op art. 26 der Gezondheidswet; hebben besloten: het salaris van de secretarissen der Gezondheidscommissiën te 's Hertogenbosch, Breda en Tilburg vast te stellen op een bedrag van f 800.— 's jaars.

334

Besluit van Gedeputeerde Staten dd. 11 December 1902 G nr. 122; VASTSTELLING SALARIS VAN DE SECRETARISSEN DER GEZONDHEIDSCOMMISSIËN (Prov. Bijbl. 1902 nr. 149).

De Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant*; Gelet op art.

26 der gezondheidswet, krachtens welk artikel zij de salarissen van de secretarissen der gezondheidscommissiën in deze provincie moeten vaststellen; Gezien den staat, aanwijzende de vereenigingen van gemeenten, waarvoor eene gezondheidscommissie wordt ingesteld, en den zetel der commissie, opgenomen in het Koninklijk besluit van 25 Juni 1902 No. 55; hebben besloten: de salarissen van de secretarissen der gezondheidscommissiën, welke voor de vereenigingen van gemeenten in deze provincie zijn ingesteld, vast te stellen als volgt: het salaris van de secretarissen der gezondheidscommissiën, die haar zetel hebben te Bergen op Zoom, te Roosendaal, te Oosterhout, te Waalwijk, te Heusden, te Oss, te Helmond en te Eindhoven, op f 700.— 's jaars; van die welke haar zetel hebben te Ginneken, te Oisterwijk, te Boxtel, te Boxmeer en te Veghel, op f 600.— 's jaars; en van die, welke haar zetel heeft te Valkenswaard op f 500.— 's jaars.

335

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 Januari 1903 G nr. 15, aan de gemeentebesturen en de gezondheidscommissiën; mededeeling van het volgend schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende
 RIJKSBIJDRAGEN VOOR DE SECRETARISSEN
 DER GEZONDHEIDSCOMMISSIËN (*Prov. Bijbl.*
 1903 nr. 1).

No. 7989.
 Afdeeling B.B.

's Gravenhage, 19 December 1902.

Ik heb de eer U mede te deelen, dat de in het derde lid van art. 28 der Gezondheidswet bedoelde bijdrage van het Rijk voor de toelage van den secretaris van elke gezondheidscommissie, die niet valt onder de toepassing van art. 29 der wet, zal worden uitgekeerd aan de gezondheidscommissie zelve.

Deze Rijksbijdrage blijft dus buiten de gemeentebegrotingen en wordt alleen in ontvangst en uitgaaf gebracht op de begrooting van elke gezondheidscommissie, bedoeld in art. 35 van het Kon. besluit van 27 Mei 1902 (Stbl. No. 77). Enz.

336

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 17 Juli 1903 G nr. 124, aan de gemeentebesturen; KOSTEN GEZONDHEIDSCOMMISSIËN (Prov. Bijbl. 1903 nr. 98).

Overeenkomstig enz.

Voor het vervolg zal door de gezondheidscommissiën aan de gemeentebesturen een begrooting van uitgaven en inkomsten moeten ingediend worden, welke aan de gemeentebesturen tot richtsnoer zal kunnen strekken voor de vaststelling van de aan de commissiën toe te kennen som. Iedere post op de begrooting der commissie zal daarbij behoorlijk moeten worden nagegaan en mocht zij bezwaren doen rijzen, kan kunnen de betrokken gemeentebesturen met de commissie daaromtrent in overleg treden.

Indien er echter geen gegronde redenen bestaan om de op de begrooting der commissie uitgetrokken en door de gemeenten toe te kennen som te verminderen, dan dient deze door de betrokken gemeentebesturen te worden overgenomen.

Wij vertrouwen, dat bovenstaande overwegingen bij U ingang zullen vinden en dat deze aangelegenheid geen moeilijkheden zal opleveren bij de goedkeuring van de door U in te dienen gemeentebegrotingen.

Voorts noodigen wij U uit, het voor de commissie op uwe begrooting uitgetrokken bedrag ter beschikking van de commissie te stellen en wel voor dit jaar op 1 Augustus en 1 November, telkens voor de helft, en in het vervolg op 1 April en 1 September. De leden der commissie mogen toch niet genoodzaakt worden uit hun privaatvermogen voorschotten te doen.

337

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 3 Maart 1904 G nr. 156, aan de gemeentebesturen ; TOEPASSING ART. 6, 2e LID DER GEZONDHEIDSWET (Prov. Bijbl. 1904 nr. 28).

Het is ons gebleken, dat vele gemeentebesturen ten aanzien van raadsbesluiten, waarop het advies der gezondheidscommissie overeenkomstig art. 6 der gezondheidswet ingewonnen moet worden, het tweede lid van dit artikel over het hoofd zien en de toepassing daarvan verzuimen.

Opdat dit in het vervolg voorkomen worde en wij niet meer genoodzaakt zullen zijn om telkens dergelijke ons toegezonden raadsbesluiten met een desbetreffende aanmerking terug te zenden, vestigen wij nogmaals nadrukkelijk uwe aandacht op genoemde bepaling, welke voorschrijft, dat in de in het eerste lid van genoemd artikel bedoelde raadsbesluiten het advies der gezondheidscommissie moet aangehaald worden.

Hieraan is de beteekenis te hechten, dat ook datum en nummer van het advies moeten worden vermeld.

In het bijzonder met het oog op de raadsbesluiten tot vaststelling der voorschriften als bedoeld in art. 1 der woningwet en op die, welke inhouden een verzoek om vrijstelling als bedoeld in art. 4 der woningwet, wordt U aan bovenstaand voorschrift herinnerd.

Tevens zij U opgemerkt, dat wij bij toezending van raadsbesluiten, waarop het advies der gezondheidscommissie ingewonnen is, overlegging van dit advies of een afschrift daarvan mede verlangen.

338

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 5 Mei 1904 G nr. 161a, aan de gemeentebesturen ; TOEPASSING VAN ART. 6 DER GEZONDHEIDSWET (Prov. Bijbl. 1904 nr. 46).

Reeds meermalen, het laatst bij circulaire van 3 Maart 1904 G. No. 156 (Prov. bijblad No. 28), hebben wij ten

aanzien der verordeningen als bedoeld in art. 1 der woningwet, uwe aandacht gevestigd op art. 6 der gezondheidswet en op de behoorlijke naleving daarvan aangedrongen.

In dat artikel worden de besluiten en verordeningen van de gemeenteraden aangewezen, die niet mogen worden vastgesteld, aangevuld, gewijzigd of ingetrokken, zonder dat vooraf het advies van de betrokken gezondheidscommissie ingewonnen is, terwijl volgens het tweede lid van genoemd artikel in zoodanige besluiten het daarop ingewonnen advies moet worden aangehaald.

Aan het hoofd van genoemde besluiten behoort dus het advies met datum en nummer vermeld te worden.

De hoofdinspecteur der volksgezondheid te 's Hertogenbosch deelt ons bij schrijven d.d. 21 April 1904 no. 608 Ag. A. mede, dat hem gebleken is, dat ten opzichte van verschillende raadsbesluiten, welke niet te onzer kennis behoeven te worden gebracht en dus aan onze contrôle onttrokken zijn, en die behooren tot de in art. 6 der gezondheidswet genoemde, de voorschriften van dit artikel niet worden inachtgenomen.

Dit geeft ons aanleiding nogmaals uwe aandacht op genoemd artikel te vestigen en U dringend te verzoeken in het vervolg zorg te dragen, dat de daarin vervatte voorschriften behoorlijk worden nageleefd.

339

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 14 Maart 1907 G nr. 206, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over BIJWONING VAN CONGRESSEN DOOR LEDEN VAN GEZONDHEIDSCOMMISSIËN (Prov. Bijbl. 1907 nr. 39).

No. 979.

Afdeeling B. B.

's-Gravenhage, 2 Maart 1907.

Het bestuur van het Nederlandsch Congres voor Openbare Gezondheidsregeling heeft onder mijne aandacht gebracht,

dat in den loop van 1906 bij sommige gemeentebesturen bezwaren zijn gerezen tegen het in uitgaaf brengen in de rekeningen der ontvangsten en uitgaven van de gezondheidscommissiën van reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van bovenvermeld congres, en dat die bezwaren door colleges van Gedeputeerde Staten in beroep zijn gehandhaafd. Dit geschiedde, voor zoover mij bekend, ten deele op grond van de overweging, dat het bijwonen van congressen ter behandeling van onderwerpen van algemeene gezondheidsregeling niet behoort tot den werkkring der gezondheidscommissiën, ten deele op grond van de overweging, dat ingevolge art. 23 sub 1 der Gezondheidswet de werkkring dier commissiën slechts omvat de gezondheidsbelangen binnen haren kring en tot dien kring en tot dien werkkring niet gebracht kan worden het bijwonen van congressen.

Ik vind hierin aanleiding Uw college als mijne meening kenbaar te maken, dat de gezondheidscommissiën in rekening kunnen brengen die uitgaven, die noodig zijn voor of bevorderlijk aan een behoorlijke vervulling van de taak, aan die commissiën bij de wet opgedragen.

Voor die vervulling *kan* ook noodig zijn een reis buiten het ambtsgebied, daaraan *kan* ook bevorderlijk zijn een bezoek aan het congres.

Of dit bij een voorkomende gelegenheid het geval is, zal de raad en in beroep Uw college op grond van de bijzondere omstandigheden moeten uitmaken.

Eene algemeene beslissing dat de bewuste uitgaven in geen geval zouden *mogen* worden goedgekeurd, zou, naar mijne meening, niet in overeenstemming met de wet zijn.

340

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 10 April 1909 G nr. 38, aan de gemeentebesturen; TOEPASSING ART. 6 DER GEZONDHEIDSWET (Prov. Bijbl. 1909 nr. 49).

Naar aanleiding van een tweetal vragen door het bestuur eener gemeente over de uitvoering van art. 6 der Gezond-

heidswet gesteld, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken het volgende opgemerkt:

„I. Worden in een ontwerp-verordening, waarover de „gezondheidscommissie advies heeft uitgebracht, door Bur- „gemeester en Wethouders wijzigingen aangebracht naar „aanleiding van of ter tegemoetkoming aan het advies der „Commissie, dan is het m. i. niet noodig dat die commissie „nader gehoord wordt; worden andere wijzigingen gemaakt „vóór de behandeling in den raad dan zal de commissie „daarover moeten worden gehoord.

„II. Volgens art. 6 van de Gezondheidswet moet de „gezondheidscommissie worden gehoord o. a. over veror- „deningen „betreffende gezondheidstoezicht op levensmid- „delen”.

„Deze bepaling is naar mijne meening zoo ruim op te „vatten, dat de vraag of, ter beoordeeling van eene heffing, „waarbij bovenbedoeld onderwerp is betrokken, het advies „der Gezondheidscommissie wordt vereischt, toestemmend „moet worden beantwoord.”

Wij hebben het van genoeg belang geacht U van 's Mi- nisters bedoeling te doen kennis nemen en noodigen U uit in voorkomende gevallen daarop te letten.

Met het oog op het sub II vermelde, gelieve men wel in het oog te houden, dat wij bij de ontvangst van beslui- ten tot heffing van keurloon van vleesch en andere levens- middelen, van slachtloon e. d. voortaan zullen nagaan, of het advies der Gezondheidscommissie vooraf is ingewonnen en overlegging wenschen van dat advies of eene afschrift ervan.

341

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 23 Juli 1912 G nr. 189, aan de gemeentebesturen en de gezondheidscommissiën; REKENING GE- ZONDHEIDSCOMMISSIËN (Prov. Bijbl. 1912 nr. 111).

Ons wordt medegedeeld, dat in sommige gemeenten de

rekening der gezondheidscommissie aan de goedkeuring van den gemeenteraad wordt onderworpen.

Wij vestigen er uwe aandacht op, dat het 1e lid van art. 36 van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1902 (Stbl. no. 77) spreekt van „het bestuur der gemeente,” en volgens art 126, 1e lid, der gemeentewet, onder die uitdrukking het college van Burgemeester en Wethouders wordt verstaan.

Voor zooveel noodig verzoeken wij U, U hiernaar in 't vervolg te gedragen.

Zie ook: *Kadaster*.

HINDERWET.

342

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 11 September 1875 A nr. 1, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over TOEPASSING ART. 5 AL. 3 DER WET VAN 2 JUNI 1875 (STBL. NO. 95 (Prov. Bijbl. 1875 nr. 81).

No. 56.

's Gravenhage, 8 September 1875.

Op mijn verzoek, zullen de ambtenaren van het kadaster door mijn ambtgenoot van Financiën worden aangeschreven, om belanghebbenden behulpzaam te zijn bij de voldoening aan het in margine aangehaald wetsartikel, en tot dat einde eene lijst aan te leggen en bij te houden van de inrigtingen, sub 3 van dat artikel bedoeld.

Om hen daartoe in staat te stellen, heb ik de eer U te verzoeken, de gemeentebesturen uit te noodigen eene opgaaf te maken van de gebouwen of lokalen, bestemd tot ziekenverpleging, uitoefening der openbare eeredienst en tot scholen binnen hunne gemeente, met aanwijzing van straat, gracht, weg, plein, buurt of wijk, letter en nummer, deze, zoodra mogelijk te zenden aan den bewaarder der hypothecken en van het kadaster, onder wien de gemeente ressorteert, en voorts, jaarlijks aan dien ambtenaar een staat te doen toekomen van de te dier zake voorgevallen veranderingen.

343

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 25 September 1875 A nr. 4, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken over TOEPASSING VAN ART. 5 ALINEA 3 DER WET VAN 2 JUNI 1875 (STBL. NO. 95) (Prov. Bijbl. 1875 nr. 87).

No. 53.

's Gravenhage, 22 September 1875.

Ik heb de eer U hierbij te doen toekomen een exemplaar der circulaire van mijn ambtgenoot voor Financien dd. 16 dezer No. 38 (Registratie), betreffende het in margine vermelde onderwerp, met daartoe behoorend model eener lijst.

Voor eene regelmatige uitvoering mijner aanschrijving van 8 dezer is aan te bevelen, dat de opgaven der gemeentebesturen in denzelfden vorm worden ingerigt en dienovereenkomstig ingevuld, waarbij de rubriek: Ruit (letter en nummer) kan worden vervangen door de aanduiding van straat, gracht, wijk, letter of nummer enz. *)

Registratie.

No. 38.

EXTRACT uit het Register der Resolutien van den Minister van Financien.

's Gravenhage, den 16 Septemder 1875.

De Minister, gelezen eene missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 7 Aug. jl., 12 afd. Lett. K., houdende verzoek om de uitvoering der wet van 2 Junij 1875 (Staatsblad No. 95) te helpen be-

---

*) Bij circulaire van den Commissaris des Konings dd. 4 Februari 1884 A nr. 3 [Prov. Bijbl. nr. 13] is den gemeentebesturen verzocht, de hier bedoelde opgaven *jaarlijks in de maand Januari* aan de betrokken bewaarders der hypotheeken te zenden,

vorderen door de opsporing van de kadastrale kenmerken der gebouwen of lokalen in art. 5 sub 3 dier wet bedoeld, aan de kantoren van de hypotheeken en het kadaster, gemakkelijk te maken;

Gelet op een nader schrijven van genoemden Minister, dd. 8 dezer, 12 afdeeling, No. 56.

Heeft goedgevonden en verstaan: te bepalen hetgeen volgt:

a. Aan de kantoren van de hypotheeken en het kadaster wordt aangelegd en bijgehouden eene lijst, ingerigt naar het hierbijgaande model, aanwijzende de gebouwen of lokalen in art. 5 sub 3° der wet van 2 Junij 1875 (Staatsblad no. 95) bedoeld. Voor de samenstelling en bijhouding dier lijst ontvangen de Bewaarders van de Gemeentebesturen de noodige gegevens:

b. Bij elke aanvraag van uittreksels uit de leggers, welke dienen moeten om aan bovenvermelde bepaling der wet van 2 Junij 1875 te voldoen, wordt de bedoelde lijst geraadpleegd en zijn de ambtenaren de belanghebbenden behulpzaam om aan de bepaling der wet gevolg te kunnen geven;

c. De Ingenieurs-Verificateur verzekeren zich telkens bij hun bezoek aan de bewaring van de behoorlijke samenstelling en bijhouding der bedoelde lijsten en maken daarvan in hun verslag melding.

Afschrift dezer te zenden aan de Ingenieurs-Verificateur met verzoek daarvan mededeeling te doen aan de Bewaarders, waartoe een voldoende aantal gesteendrukte exemplaren hiernevens gaat.

LIJST

van de gebouwen of lokalen bestemd tot ziekenverpleging, tot uitoefening van den openbaren eeredienst en tot scholen binnen het Arrondissement

---

[Res. dd^o 16 September 1875, Afdeeling
Registratie N°. 38.]

bedoeld bij art. 6, waarvan het Rijk eigenaar of gebruiker is, onmiddellijk ressorteren, in de gelegenheid te stellen zelve, des gevorderd, bezwaren tegen het verleenen eener vergunning in te brengen.

Gelief de besturen der gemeenten in Uw gewest namens mij, uit te noodigen, in 't vervolg dienovereenkomstig de kennisgeving te adresseren.

345

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 14 September 1876 G nr. 165, aan de gemeentebesturen; OPRICHTING VAN WINDMOLENS EN STEEN-EN VELDOVENS (Prov. Bijbl. 1876 nr. 90).

Onder de werking van het Koninklijk besluit van 31 Januari 1824 (*Staatsblad* n°. 19) was door ons bij het beschikken op aanvragen om vergunning tot oprichting van windmolens als regel aangenomen om de vergunning niet te verleenen, tenzij de molen werd opgericht op eenen afstand, minstens van 50 M. van openbare wegen.

Ook bij het verleenen van vergunning tot oprichting van steen- en veldovens, werden door ons voorwaarden aan de vergunning verbonden, die strekten om het gevaar te voorkomen, dat bij het stoken van die ovens, voor het vrije gebruik en de veiligheid der openbare wegen kon opleveren.

Nu bij de wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95) aan u is opgedragen om op aanvragen om vergunning tot oprichting van windmolens en steenovens te beschikken, meenen wij, voor zoo veel noodig, U in overweging te moeten geven, bij het verleenen van zoodanige vergunningen de noodige voorschriften te geven, waardoor het vrije en veilige gebruik der openbare wegen verzekerd wordt en bepaaldelijk niet toe te laten, dat de windmolens op minderen afstand dan van 50 M. van openbare wegen worden opgericht.

Tevens noodigen wij U uit om, wanneer door U vergunning tot oprichting van windmolens of steen- en veldovens verleend wordt, aan ons onverwijld een afschrift van het daartoe strekkend besluit in te zenden.

346

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 23 September 1882 A nr. 2, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgende brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over TOEPASSING VAN ART. 5 DER WET VAN 2 JUNI 1875 (*Stbl. nr. 95*) (*Prov. Bijbl. 1882 nr. 107*).

No. 25.

's-Gravenhage, den 19^{den} September 1882.

Bij de aanvragen om vergunning tot het oprigten van inrigtingen, genoemd in art. 2 der wet van 2 Junij 1875 (*Staatsblad* no. 95) moeten door belanghebbenden worden overgelegd de stukken, vermeld sub 1, 2 en 3 van art. 5 dier wet.

Herhaaldelijk zijn in den laatsten tijd, besluiten, waarbij eene zoodanige vergunning verleend of geweigerd was, wanneer daartegen door belanghebbenden beroep bij Zijne Majesteit werd ingesteld, vernietigd, op grond dat bij de oorspronkelijke concessie-aanvraag de gevorderde stukken niet of slechts ten deele waren overgelegd.

Het voorschrift van art. 5 der aangehaalde wet beoogt niet alleen de beoordeeling van het verzoek mogelijk te maken, maar heeft ook, in verband met art. 9 dier wet, de aanhechting der in art. 5 bedoelde beschrijving en plattegrondteekening aan de vergunning voorschrijvende, ten doel om, wanneer eene vergunning wordt verleend, ten allen tijde te kunnen nagaan, of de gemaakte inrigting in overeenstemming is met de feitelijke gegevens, waarop het verzoek werd toegestaan.

Het stellig voorschrift van art. 5 behoort mitsdien stipt te worden opgevolgd en door de gemeentebesturen op verzoeken, zonder overlegging der bij de wet gevorderde stukken gedaan, niet te worden beschikt.

Ik heb de eer enz.

347

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 10 Augustus 1883 A nr. 8, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over OPRICHTING VAN LOMPEN-MAGAZIJNEN (Prov. Bijbl. 1883 nr. 80).

No. 44.

's Gravenhage 7 Augustus 1883.

Op grond van door hen gedane waarnemingen en onderzoekingen hebben de inspecteurs van het geneeskundig Staatstoezicht de aandacht gevestigd op het gevaar van overbrenging of verbreiding van besmettelijke ziekten door de lompenmagazijnen en het vervoer van lompen.

Naar aanleiding daarvan werd aan de vergadering van Geneeskundige inspecteurs gevraagd, welke voorwaarden naar haar oordeel aan de krachtens de wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* No. 95) te verleenen vergunningen tot het oprichten van bewaarplaatsen van lompen moeten worden verbonden om het te recht gevreesde gevaar zoo veel mogelijk te voorkomen.

Op die vraag heeft de Vergadering, in haar deswege uitgebracht verslag o. a. medegedeeld, dat het naar haar oordeel wenschelijk ware:

- 1°. dat het aanleggen van bewaarplaatsen van lompen in den regel slechts plaats hebbe buiten de bebouwde kom der gemeente, of wel op plaatsen door den betrokken Inspecteur van het geneeskundig staatstoezicht goed te keuren;
- 2°. dat het vervoer van lompen niet anders plaats hebbe dan in goed gesloten, met een vochtig zeil gedekte zakken.

In het belang van de openbare gezondheid kan het nuttig zijn de gemeentebesturen, door wie krachtens art. 1 in verband met art. 2 der bovengenoemde wet, de bedoelde vergunningen worden verleend, op deze wenken van het geneeskundig Staatstoezicht te wijzen.

Ik noodig U derhalve uit daaraan, voor zooveel de besturen der gemeenten in uwe provincie betreft, gevolg te geven.

348

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 10 Juli 1884 A nr. 7, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over regeling van het toezicht bij het OPRICHTEN VAN INRICHTINGEN, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken. (Prov. Bijbl. 1884 nr. 64).

No. 42.

—

's Gravenhage, 2 Julij 1884.

Ik heb de eer U hierbij een afschrift te doen toekomen van 's Konings besluit van 16 Mei ll. No. 28, waarbij o.a., met terzijdestelling van het beginsel, gehuldigd in de Koninklijke besluiten van 28 Januari 1876 (Staatsblad No. 35) en 3 Augustus 1876 (Staatsblad No. 167), in beginsel is uitgemaakt welke besturen bevoegd zijn beslissingen te nemen ten opzichte van inrichtingen, voor welke oprichting krachtens de vóór de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad No. 95) geldende Koninklijke besluiten vergunning is verleend.

Ter bevordering van eene eenvormige uitvoering der genoemde wet, heb ik de eer U te verzoeken, de aandacht van de Gedeputeerde Staten en van de Gemeentebesturen in uwe provincie op bedoeld Koninklijk besluit te vestigen.

No. 28.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg enz., enz., enz.

Beschikkende op het beroep door de firma van der Elst en Matthes te *Amsterdam* ingesteld tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Nieuwer-Amstel* van 31 Januari 1884, waarbij deze de vergunning, door hen op 23 Mei 1883 aan genoemde firma verleend, tot uitbreiding harer bestaande salmoniak-fabriek hebben ingetrokken.

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord: advies van 23 April 1884 No. 23;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Mei 1884, No. 40, afdeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat appellante, na op 27 Maart 1873 van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* verkregene vergunning op een perceel, gelegen aan het Kleine Bleekerspad, gemeente *Nieuwer-Amstel*, bij het Kadaster bekend onder Sectie A No. 1131, heeft opgericht eene fabriek van ammonicale zouten;

dat genoemde firma in het voorjaar van 1883 hare fabriek wenschende uit te breiden en daarin nog drie stoomketels wenschende te plaatsen, daartoe vergunning van het Gemeentebestuur van *Nieuwer-Amstel* heeft gevraagd en bij het bovenvermeld besluit van 23 Mei 1883 onder zekere voorwaarden heeft verkregen;

dat in het najaar van datzelfde jaar bij het Gemeentebestuur veelvuldige klachten zijn ingekomen over den ondragelijken stank door deze fabriek verspreid, over de schade, door het ontsnappende zwavelwaterstofgas, zoowel aan de verf van de naburige woningen, als aan de zich daarin bevindende metalen voorwerpen aangebracht en over den ernstigen hinder aan de gezondheid der omwonenden door de dampen uit de fabriek voortkomende, berokkend;

dat het Gemeentebestuur, na ingesteld onderzoek, die klachten gegrond oordeelende en in aanmerking nemende, dat bij de vergunning van 23 Mei 1883 uitdrukkelijk was bepaald, dat geen hinder zou mogen worden ondervonden van onaangename lucht en stank, die vergunning wegens het niet voldoen aan die gestelde voorwaarden, bij zijn aangevallen besluit van 31 Januari 1884 heeft ingetrokken;

dat genoemde firma tegen dat besluit aan Ons voorziening vraagt, aanvoerende, dat zij, om zooveel mogelijk ongerief te voorkomen, nog een nieuwen schoorsteen, hoog 15 Meter heeft doen bijbouwen in verbinding met de fabriek, ten einde het zwavelwaterstofgas door verbranding onschadelijk te maken, dat de bedoelde voorwaarde niet kan beteekenen,

dat de fabriek in het geheel geene onaangename lucht zou mogen verspeiden, iets dat bij eene fabriek als deze onmogelijk zou zijn, maar dat de nadruk moet vallen op de woorden „dat geen *hinder* worde ondervonden” en dat van zoodanigen hinder niets is gebleken; voorts dat de stank, waarover geklaagd wordt, en de gevolgen daarvan aan vele andere oorzaken zijn toe te schrijven, daarbij, zooals door haar vroeger aan Burgemeester en Wethouders is te kennen gegeven, vooral doelende op de Korte Bleekerssloot, welke inderdaad volgens appellante een open riool is van alle daarin uitkomende privaten;

dat daarentegen door een aantal bewoners van *Amsterdam*, *Nieuwer-Amstel* en *Sloten* en van een aantal groenteboeren onder laatstgemelde gemeente in adressen aan Ons gericht, op de handhaving der intrekking is aangedrongen;

dat Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* ten deze gehoord als hunne meening hebben te kennen gegeven, dat de vergunning tot uitbreiding der fabriek in Mei 1883 ten onrechte door Burgemeester en Wethouders van *Nieuwer-Amstel* is verleend; dat het verleenen van die vergunning niet aan hen stond, maar aan Gedeputeerde Staten, als het college dat de oorspronkelijke vergunning had gegeven; dat voor de uitbreiding der fabriek dus geen behoorlijke vergunning is verkregen, de fabrikanten alzoo zonder de vereischte vergunning werkzaam zijn en zij hunne inrichting, zooals die is uitgebreid, willende voortzetten, van Gedeputeerde Staten daartoe vergunning zullen moeten vragen, bij gelegenheid van welke aanvraag de zaak nauwgezet zal worden onderzocht;

Overwegende ten aanzien van dit gevoelen van Gedeputeerde Staten, dat art. 29 der wet van 2 Juni 1875 (Stbl. No. 95 art. 14 dier wet ook toepasselijk verklaart op inrichtingen tot welker oprichting krachtens de vóór het in werking treden der wet geldende Koninklijke besluiten vergunning is verleend;

dat art. 14 voor de gevallen daarin genoemd, waaronder

uitbreiding der inrichting voorkomt, een nieuwe vergunning vordert;

dat een nieuwe vergunning alleen kan verleend worden krachtens de op het oogenblik bestaande wet, overeenkomstig hare bepalingen en door het gezag, door haar bevoegd verklaard;

dat hiertegen niet afdoet, dat eene vergunning tot uitbreiding eener bestaande fabriek eigenlijk meer als aanvulling van een vroegere dan wel als eene nieuwe vergunning te beschouwen zou zijn;

dat daaruit immers niet zou volgen, dat de aanvulling door hetzelfde gezag zou moeten worden vergund, dat onder de vroegere verordening de oorspronkelijke vergunning heeft gegeven;

dat het toch een niet te betwisten regel is, dat wanneer door verandering van wetgeving eene bevoegdheid van het eene gezag op het andere overgaat, het gezag, hetwelk zijne vroegere bevoegdheid heeft verloren, datgene wat het onder de oude wetgeving heeft verordend onder de nieuwe wetgeving alleen kan geschieden door het gezag, tot welks bevoegdheid het onderwerp door haar is overgebracht;

dat wel de nieuwe wet op dien regel uitzonderingen kan voorschrijven, en aan het bestuur, dat oorspronkelijk het besluit genomen heeft bij voortduring de bevoegdheid kan toekennen dat aan te vullen of uit te breiden, maar dat, waar de wet dit niet uitdrukkelijk heeft gedaan, de regel moet gelden;

dat de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad No. 95) geene bepaling inhoudt, waarbij aan Gedeputeerde Staten die bevoegdheid wordt toegekend om vergunningen onder het Koninklijk besluit van 31 Januari 1824 door hen verleend, maar waarvan die wet het verleenen thans aan de gemeente besturen opdraagt, voortaan nog te wijzigen of aan te vullen;

dat daarenboven door Onzen Minister bij de verdediging der wet uitdrukkelijk is gezegd, dat waar van uitbreiding of verandering eener inrichting spraak is, de nieuwe aanvraag, — en dus ook de nieuwe vergunning — zoo zij ver-

leend wordt — alleen betrekking heeft op de uitbreiding of verandering;

dat zeker die uitbreiding of verandering als onder de bestaande wet aanvangende, alleen door hare voorschriften *kan* worden beheerscht;

dat daarom de wetgever geen bezwaar heeft gevonden de gevallen, onder No. 1 van art. 14 genoemd, op eene lijn te stellen met die onder No. 2 en 3 en voor alle gelijkelijk eene nieuwe vergunning te vorderen; en dat het niet opgaat, nu de wet de gevallen, in de drie nommers van het artikel genoemd, aan een regel heeft onderworpen, bij de toepassing van haar voorschrift tusschen die gevallen te onderscheiden;

dat dus, evenzeer als het niet wordt betwijfeld, dat de vergunning om eene inrichting, welke vier jaren heeft stil gestaan, op nieuw in werking te brengen, en die om eene verwoeste inrichting te herstellen, gegeven behoort te worden door het gezag, aangewezen bij de wet, die op het oogenblik, dat zij verleend moeten worden, geldende is; — zoo ook ook de vergunning tot uitbreiding of verandering, bedoeld bij art. 14 No. 1, door datzelfde gezag behoort te worden gegeven;

dat appellante dus na het verkrijgen der vergunning van 23 Mei 1883 niet geacht kan worden hare inrichting zonder de vereischte vergunning in werking te hebben, en dat alzoo, wanneer die vergunning behoort te worden ingetrokken, Burgemeester en Wethouders tot die intrekking van de door hen verleende vergunning bevoegd zijn;

dat volgens art. 20 der aangehaalde wet, wanneer de gestelde voorwaarden niet worden opgevolgd, het gemeentebestuur de vergunning *kan* intrekken;

dat die intrekking alzoo in dat geval niet verplichtend is gesteld, maar aan het oordeel van het gemeentebestuur is overgelaten daartoe al dan niet over te gaan en dus ook bij ingesteld beroep aan Ons het oordeel is verbleven of

eene gedane intrekking al dan niet moet worden gehandhaafd ;

dat in deze voor die handhaving geen termen zijn ;

dat toch hier geen spraak is van bepaalde in de vergunning uitdrukkelijk voorgeschreven en duidelijk omschreven maatregelen, waartoe de verkrijger ter tegemoetkoming aan den gevreesden hinder verplicht werd, en die door hem in strijd met die verplichting zijn nagelaten, maar alleen van eene algemeene en onbestemde bepaling, dat de inrichting geen hinder door onaangename lucht en stank zou ten gevolge hebben, welke hinder, naar het oordeel des gemeentebestuur, door de voorzorgen, die de fabrikanten genomen hebben, niet of ten minste niet geheel is voorgekomen ;

dat daarenboven bij een onderzoek door de gezondheidscommissie der gemeente ingesteld, is gebleken, dat in de inrichting en wijze van werken der fabriek fouten worden aangetroffen, welker verbetering de klachten aanmerkelijk zouden verminderen, en door de geneeskundigen, die omtrent de fabriek bericht hebben uitgebracht, is medegedoeft, dat de uitvindingen der laatste jaren tot voorkoming van hinder aldaar nog niet in toepassing zijn gebracht ;

dat daaruit voor het bestuur aanleiding was te nemen, om die verberingen en de toepassing der nieuwe uitvindingen als nieuwe voorwaarden op te leggen, ze daarbij met name opgevende en in het besluit met voldoende nauwkeurigheid omschrijvende, maar dat, zoolang dit middel niet is beproefd. er geen noodzakelijkheid bestaat om tot het uiterste middel: intrekking der vergunning over te gaan, welk uiterste middel in gevallen als dit, waarin daarvan het verloren gaan van aanzienlijke waarden het noodzakelijk gevolg zou zijn, zoolang mogelijk behoort te worden vermeden ;

Gezien de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad No. 95) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het in den hoofde dezes vermelde besluit van Burgemeester en Wethouders van *Nieuwer-Amstel* van 31 Januari 1884 te vernietigen.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur.

Oranje Nassau, den 16 Mei 1884.

349

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 20 Januari 1887 G nr. 52/55, aan de gemeentebesturen; UITVOERING VAN ARTIKEL 15 DER WET VAN 2 JUNI 1875 (Stbl. no. 95) (Prov. Bijbl. 1887 nr. 6).

Menigmaal komt het voor dat bij het instellen van beroepen bij Zijne Majesteit den Koning ingevolge Artikel 15 der wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad No. 95), de bij dat wets-artikel gestelde termijn van veertien dagen door belanghebbenden wordt uit het oog verloren, terwijl eveneens herhaaldelijk verzuimd wordt van het instellen van zoodanig beroep kennis te geven aan het betrokken gemeentebestuur, hetgeen onvermijdelijk tot niet ontvankelijkverklaring van hem, die het beroep instelt, moet leiden.

Daar een zoodanige niet ontvankelijkverklaring voor belanghebbenden onaangenaam is en tot noodeloozen administratieven omslag leidt, hebben wij de eer U uit te noodigen, om bij de in Artikel 8 alinea 1 van genoemde wet bedoelde kennisgeving van een besluit, waarbij eene gevraagde vergunning wordt geweigerd of waarbij de vergunning voorwaardelijk wordt verleend, den verzoeker er aan te herinneren, dat *van die beslissing binnen veertien dagen beroep openstaat bij Z. M. den Koning en dat van het instellen van zoodanig beroep gelijktijdig behoort te worden kennisgegeven aan het betrokken gemeentebestuur.*

350

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 14 Juli 1898 A nr. 5, aan de gemeente-
besturen; mededeeling van den volgende brief
van den Minister van Oorlog over BEWAAR-
PLAATSEN VOOR ONTPLOFBARE STOFFEN (*Prov.*
Bijbl. 1898 nr. 78).

IVe AFDEELING.

No. 36.

's-Gravenhage, 12 Juli 1898.

Naar aanleiding van een daartoe strekkend voorstel van den Kapitein der Artillerie J. van Vuuren, door mij krachtens het bepaalde bij de tweede alinea van Artikel 24 der Hinderwet belast met het toezicht op bewaarplaatsen voor ontplofbare stoffen, heb ik de eer UHoogedelgestrenge in overweging te geven, de gemeentebesturen in Uw Gewest uit te noodigen, ten aanzien van de bewaarplaatsen voor ontplofbare stoffen, welke reeds bestonden vóór het in werking treden der aangehaalde Wet, op grond van artikel 68 van het Koninklijk Besluit van den 15den October 1885 (Staatsblad no. 187), voor zoover dit niet reeds is geschied, de navolgende voorschriften te geven; als:

1°. dat de maximum hoeveelheid ontplofbare stof welke mag worden bewaard, *vijftig* kilogram bedraagt;

2°. dat de bewaring van de ontplofbare stof alléén mag geschieden in eene afgesloten ruimte, op de deur voorzien van een opschrift, waaruit blijkt voor welke soort ontplofbare stof de bewaarplaats dient; en

3°. dat het verboden is:

de bewaarplaats te openen tusschen zonsondergang en zonsopgang;

in het vertrek of op den zolder of de vliering, waar zich de bewaarplaats bevindt, te stoken, licht te branden, te rooken of aldaar licht ontvlambare stoffen voorhanden te hebben;

in de bewaarplaats tevens te bewaren of voorhanden te hebben slaghoedjes, metaalpatronen of gekleurd Bengaalsch vuurwerk.

351

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 22 December 1898 G nr. 146, aan de gemeentebesturen; UITVOERING HINDERWET EN VEILIGHEIDSWET (Prov. Bijbl. 1898 nr. 135).

Het is ons gebleken, dat bij de toepassing der Hinderwet niet altijd voldoende wordt toegezien op de richtige naleving van het bepaalde bij art. 5 sub 4 en in verband hiermede op de laatst, en wel bij de wet van 4 September 1896 (Staatsblad no. 152) aan de bovengenoemde wet toegevoegde „bis” artikelen.

Dat dergelijke wijze van handelen zou kunnen leiden nu eens tot besluiten, die als zijnde genomen in strijd met de wet, elk oogenblik bloot staan aan vernietiging door Hare Majesteit de Koningin, dan weder tot noodeloozen omhaal in de administratie, bepaaldelijk wat betreft de briefwisseling met den heer Inspecteur van den arbeid, behoeft wel niet betoogd.

Een en ander kan echter worden voorkomen, doordien het gemeentebestuur bij eventueele aanvragen om vergunning tot oprichting van inrichtingen, vallende onder het bereik der Hinderwet, alvorens tot toepassing van de desbetreffelijke bepalingen dier wet over te gaan, zich vooraf vergewist, of de inrichting zal zijn eene inrichting, als bedoeld in art. 1 der „Veiligheidswet”.

Mocht het dan blijken, dat de verzoeker verzuimd heeft zijne aanvraag te beleggen, ook met de vereischte verklaring, ingevolge art. 5 sub 4 der Hinderwet, dan kan hij door het gemeentebestuur tijdig op zijn verzuim worden gewezen; terwijl wanneer die verklaring ten onrechte mocht zijn overgelegd, de verzoeker hiervan kan worden verwittigd en de anders gevorderde briefwisseling met den meerge-noemden Inspecteur kan achterwege blijven.

Wij hebben de eer U te verzoeken bij voorkomende gelegenheden in den zooeven aangegeven zin te handelen.

352

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 28 Juni 1900 G nr. 145, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over VERVAARDIGING VAN HARDE GLOEIKOUSJES (Prov. Bijbl. 1900 nr. 68).

No. 196.

Afdeeling:

Arbeid en Fabriekswezen.

's Gravenhage, 21 Juni 1900.

Mijne aandacht is er op gevestigd, dat op verschillende plaatsen inrichtingen bestaan voor de vervaardiging van harde gloeikousjes voor gasgloeilicht, zonder dat daarbij voorzorgsmaatregelen worden in acht genomen tot voorkoming van brandgevaar.

Bij onderzoek is mij gebleken, dat dit gevaar zeer groot is, omdat bij het harden van kousjes gebruik wordt gemaakt van collodion, eene oplossing van nitrocellulose in een mengsel van aether en alcohol. Bij de bewerking der kousjes ontstaan dampen van aether en alcohol, die met lucht ontplofbare mengsels vormen en die reeds ernstige branden hebben veroorzaakt.

Het door mij ingestelde onderzoek heeft geleerd, dat aan het bezwaar van brandgevaar op voldoende wijze wordt tegemoet gekomen, wanneer in de werklokalen, waar aether of alcohol wordt gebezigd, deze vloeistoffen niet anders aanwezig zijn dan in metalen vaten en tot geene grootere hoeveelheid dan voor direct gebruik noodig is; wanneer in de werklokalen, waar door den aard der te verwerken stoffen gevaar voor ontploffing kan ontstaan, nimmer vuur of ander dan voldoende geïsoleerd kunstlicht aanwezig is; wanneer in of nabij de werklokalen, waar aether of alcohol aanwezig is, brandblusmiddelen beschikbaar zijn, b.v. minstens 1 M³. droog zand, terwijl het wenschelijk is, dat in de lokalen, waar de vloeistof voor het hardmaken der

kousjes wordt gebruikt en in die, waar de daarin gedompelde kousjes worden gedroogd, de daarbij ontstaande dampen ter plaatse waar deze ontstaan, benedenwaarts en naar buiten worden afgevoerd. Eindelijk is het wenschelijk, dat het collodion slechts bij daglicht worde overgeschonken of afgetapt en op behoorlijk geventileerde plaatsen worde bewaard.

Aangezien de in dit schrijven bedoelde inrichtingen vallen onder art. 2 sub IV der Hinderwet, zoodat zij niet in werking mogen zijn zonder dat eene vergunning krachtens die wet is verleend en de artt. 12 en 17 de gelegenheid bieden voorwaarden te stellen ter tegemoetkoming aan de bezwaren van gevaar, schade of hinder, heb ik het niet ondienstig geacht de resultaten van het onderzoek ter kennis van Uw College te brengen, opdat voor zoover dit Uw College wenschelijk mocht voorkomen daarvan mededeeling kunne gedaan worden aan de gemeentebesturen.

353

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 29 Maart 1902 G nr. 72, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over BEROEPEN in zake uitvoering der HINDERWET (Prov. Bijbl. 1902 nr. 46).

No. 235.

's Gravenhage, 18 Maart 1902.

Afdeeling
Handel en Nijverheid.

Het heeft mijne aandacht getrokken, dat de instructie van de op grond der hinderwet ingestelde beroepen van lieverlede langduriger wordt, zoodat Hare Majesteits beslissing bijna nooit kan worden genomen binnen den termijn van drie maanden, welken de wet daarvoor heeft gesteld, maar dikwijls eerst vele maanden later.

Ik acht het daarom wenschelijk, dat er eene poging

worde gedaan in het belang der industrie, om den duur der instructie zobveel mogelijk te bekorten.

Ik heb daartoe de eer de welwillende medewerking ook van Uw College in te roepen onder verwijzing naar de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 Augustus 1876, 12e afdeeling, No. 110 en de circulaire van mijnen toenmaligen ambtsvoorganger dd. 14 Maart 1878 No. 23, Afdeeling Handel en Nijverheid.

Het wil mij voorkomen, dat de aan het slot der eerst-bedoelde circulaire gestelde termijn van ééne maand in de meeste, althans in alle eenvoudige gevallen, kan worden in acht genomen.

Het zal daartoe echter noodig zijn, dat steeds bij elk nieuw beroep de medewerking van het betrokken college van Burgemeester en Wethouders wordt gevraagd, terwijl het mij tevens wenschelijk voorkomt, dat meer algemeen dan tot dusverre de loffelijke gewoonte gevolgd worde, om als regel bij het hooren van technische ambtenaren een niet te langen termijn — b. v. van 14 dagen — te stellen, waar binnen hun advies behoort te worden ingezonden. In bijzondere gevallen kunnen deze ambtenaren dan verlenging van dien termijn verzoeken.

Nog een tweede zaak betreffende de uitvoering der Hinderwet wensch ik onder Uwe aandacht te brengen.

Het is namelijk in de laatste jaren herhaaldelijk voorgekomen, dat besluiten van Burgemeester en Wethouders krachtens art. 153 der Gemeentewet ter vernietiging wegens strijd met de Hinderwet moesten worden voorgedragen, omdat die colleges de formaliteiten, door laatstgenoemde wet voorgeschreven, niet of niet juist of wel onvolledig hadden toegepast.

Zoo werd meermalen de aankondiging ingevolge art. 8, 1ste of 3de lid verzuimd, dit laatste zelfs wanneer de in het 4de lid van art. 6 bedoelde openbare aankondiging in de naburige gemeente wel had plaats gevonden.

Het gevolg van een en ander is, dat een appellant die

zijnerzijds in den wettelijken vorm beroep tegen zoodanig besluit heeft ingesteld, niet ontvankelijk moet worden verklaard, omdat art. 15 der Hinderwet slechts een recht van beroep toekent binnen 14 dagen *na* de afkondiging bij art. 8 bedoeld en een beroep ingesteld *vóór* dat of zonder dat de afkondiging heeft plaats gevonden, niet kan worden toegelaten.

Nog veelvuldiger heeft het geval zich voorgedaan, dat bij beslissingen in beroep het besteden besluit moest worden vernietigd zonder meer, op grond, dat op de aanvraag, zooals zij aan Burgemeester en Wethouders was gedaan, geene beslissing had mogen genomen worden, zij het dan, dat de beschrijving of de teekening niet aan den eisch van art. 5 voldeden of niet in het vereischte aantal waren overgelegd, de gevorderde uittreksels uit de kadastrale leggers ontbraken of de verklaring betreffende de toepasselijkheid der Veiligheidswet niet was overgelegd.

In al deze gevallen gaat door de onachtzaamheid van de gemeentebesturen voor belanghebbenden kostbare tijd verloren.

Ik heb mitsdien de eer Uw College uit te noodigen het vorenstaande onder de aandacht der gemeentebesturen in Uw gewest te brengen, onder aanbeveling steeds zooveel mogelijk zorg te dragen voor eene nauwgezette naleving van de door de Hinderwet voorgeschreven formaliteiten.

354

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 4 April 1902 A nr. 3, aan de gemeentebesturen; TOEPASSING ART. 24 DER HINDERWET (*Prov. Bijbl.* 1902 nr. 48).

Ik heb de eer U hierneven mededeeling te geven van eenen brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, dd. 29 Maart 1902 No. 294, Afd. Handel en Nijverheid. *)

*) Deze brief, waarvan de inhoud nagenoeg geheel in dit bijblad verwerkt is kon worden weggelaten. Het niet in dit bijblad overgenomen slot van den ministerieelen brief luidt aldus :

Gevolg gevende aan het verzoek van den Minister bericht ik U, dat de Ministerieele circulaires van 15 September 1876 L^a. A. afd. XII en 27 September 1879 L^a. A. afd. Handel en Nijverheid, die te Uwer kennis zijn gebracht bij de aanschrijvingen van mijnen ambtsvoorganger, opgenomen in de provinciale *bijbladen* van 19 September 1876 No. 93 en 30 September 1879 No. 72, thans zijn ingetrokken, en vervangen door de volgende voorschriften.

Ten aanzien van de inrichtingen, bedoeld sub II van artikel 2 der Hinderwet, is het volgende in acht te nemen :

1°. bij elk verzoek tot oprichting behoort, nadat aan de voorschriften der artikelen 5, 6 en 7 der Hinderwet en zoo noodig aan die van de *bis*- en *ter* nummers van deze artikelen is voldaan met overlegging der betrekkelijke stukken, aan het Departement van Oorlog voorlichting te worden gevraagd nopens de eventueel te stellen voorwaarden ;

2°. van elke vergunning tot oprichting behoort, onder overlegging van een afschrift van het genomen besluit, onverwijld te worden kennis gegeven aan het Departement van Oorlog ;

3°. nopens bestaande inrichtingen, waaromtrent nog geene mededeeling aan het Departement van Oorlog heeft plaats gehad, behoort te worden gehandeld als onder 2 vermeld, tenzij aan den officier, krachtens artikel 24 der Hinderwet met het toezicht belast, reeds de vereischte inlichtingen betreffende die inrichtingen zijn verstrekt ;

4°. aan het Departement van Oorlog behoort mededeeling te geschieden van de opheffing, verplaatsing, verbouwing, uitbreiding of andere belangrijke verandering van bestaande inrichtingen.

Ik vestig er verder Uwe aandacht op :

a. dat het bewaren van munitie in gemeentehuizen of andere gebouwen, waarin administratiën zijn gevestigd, in

»Ik teeken hierbij nog aan, dat de boven onder 1 tot en met 4 aangegeven voorschriften mede in acht zouden behooren te worden genomen ten aanzien van de gevallen, waarin voor de in deze bedoelde inrichtingen op grond van artikel 27 der Hinderwet vergunning van Gedeputeerde Staten wordt gevorderd »

den regel niet wenschelijk is en dat het dus overweging verdient, om voor zooverre daartoe nu of later de gelegenheid ontstaat, de munitie elders te bewaren, bij voorkeur door het doen maken van eene voldoende, doch veelal weinig kostbare bergplaats op de schietbanen: en

b. dat in de bewaarplaatsen, bestemd voor schutterijen of weerbaarheidsvereenigingen geene andere dan in goeden toestand verkeerende munitie moet worden bewaard en dus geene patronen of buskruit, waarvan wegens bederf of om andere redenen geen gebruik meer kan worden gemaakt, zijnde het beter dergelijke munitie te vernietigen of in te leveren.

Ik mag het vertrouwen uitspreken, dat Uw College het zijne zal bijdragen om tot de richtige naleving der gegeven voorschriften mede te werken.

355

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 5 November 1907 A nr. 27, aan de gemeentebesturen; mededeeling van den volgenden brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid over INTERPRETATIE VAN ARTIKEL 7 DER HINDERWET (*Prov. Bijbl.* 1902 nr. 128).

No. 1350s.

Afdeeling Arbeid.

's-Gravenhage, 31 October 1907.

Naar aanleiding van de door Hare Majesteit genomen beslissingen in zake beroepen ingesteld krachtens de Hinderwet heb ik de eer U.H.E.G. mede te deelen, dat het herhaaldelijk is voorgekomen, dat appellanten niet ontvankelijk werden verklaard, tengevolge van de omstandigheid, dat zij, hoewel schriftelijk hunne bezwaren bij het gemeentebestuur hebbende ingebracht, niet op de overeenkomstig artikel 7 der Hinderwet aangewezen plaats en uur waren verschenen

om hun bezwaren tegen het oprichten der inrichting in te brengen.

De tegenwoordige jurisprudentie eischt toch, dat, zal de verzoeker of een belanghebbende kunnen gezegd worden in het ongelijk te zijn gesteld (artikel 15, eerste lid) hij voor het gemeentebestuur of een of meer zijner leden moet zijn verschenen om zijn bezwaar mondeling toe te lichten.

Ten einde de met deze wetsinterpretatie onbekende belanghebbenden voor eene verklaring van niet-ontvankelijkheid te vrijwaren, komt het mij wenschelijk voor, dat door U aan de gemeentebesturen in Uw gewest in overweging worde gegeven, telkens bij de kennisgevingen, bedoeld in artikel 6 der Hinderwet de aandacht er op te vestigen, dat volgens de bestaande jurisprudentie niet tot beroep gerechtigd zijn zij, die niet overeenkomstig artikel 7 der Hinderwet voor het gemeentebestuur of een of meer zijner leden zijn verschenen, ten einde hun bezwaren mondeling toe te lichten.

356

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 18 Januari 1911 G nr. 6, aan de gemeentebesturen; TOEPASSING DER HINDERWET (Prov. Bijbl. 1911 nr. 8).

Een der Districtshoofden van den Arbeid vestigt er onze aandacht op, dat het herhaaldelijk voorkomt, dat de beoordeeling, of inrichtingen — waarvoor krachtens de Hinderwet vergunning wordt gevraagd — zullen voldoen aan de eischen, gesteld bij artikel 6 der Veiligheidswet, wegens onvolledigheid der ingevolge art. 5 sub 1 en 2 der Hinderwet overgelegde bescheiden, niet kan plaats hebben, zonder nadere aanvullende gegevens.

„Om een oordeel te verkrijgen — zoo schrijft het Districtshoofd — omtrent de inwendige samenstelling eener „inrichting is eene eenvoudige plattegrondteekening van „fabrieken dikwijls onvoldoende b.v. bij verdiepingbouw, „terwijl de vereischte beschrijving hoogst zelden nauw- „keurig is”.

„De gegevens om met dergelijke stukken de inrichting „aan de eischen van art. 6 der Veiligheidswet te toetsen, „zijn veelal niet aanwezig, hetgeen tengevolge heeft, dat „den aanvrager de noodige inlichtingen nader moeten „worden gevraagd”.

Ter voorkoming van stagnatie in de behandeling der onderwerpelijke aanvragen hebben de betrokken Districts-hoofden te Breda en Venlo zich bereid verklaard ten hunnen bureele aanvragers en architecten in de gelegenheid te stellen **vóór** de vaststelling van het bouw- of wijzigingsplan besprekingen te houden.

Wij hebben de eer U uit te noodigen, ingeval eene aanvraag krachtens de Hinderwet betrekking heeft op eene onderneming van eenigszins beduidenden omvang, van bedoelde gelegenheid gebruik te maken, zoomede daarop de aandacht van belanghebbende ingezetenen uwer gemeente te vestigen.

357

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 16 Januari 1912 A. nr. 2, aan de ge-
meentebesturen; HINDERWET EN STOOMWEZEN
(Prov. Bijbl. 1912 nr. 10).

Ten einde het toezicht door de daartoe bevoegde ambtenaren op de naleving van de Stoomwet te vergemakkelijken, heb ik de eer U, op uitnoodiging van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, te verzoeken voor het vervolg bij het verleenen van eene vergunning tot oprichting of uitbreiding van eene inrichting krachtens de Hinderwet daarvan kennis te geven aan de betrokken districtshoofden voor het Stoomwezen.

Voor zooveel nodig vestig ik er Uwe aandacht op, dat de indeeling van het Rijk in districten voor het Stoomwezen laatstelijk vastgesteld is bij Koninklijk Besluit van 11 Februari 1907 (Staatsblad nr. 48).

Zie ook: *Registratie, Zegel.*

HONDSOLHEID.

358

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 10 Augustus 1875 A nr. 11, aan de
burgemeesters; mededeeling van den volgende
brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over MODEL-MUILKORF (Prov. Bijbl.
1875 nr. 69).

No. 48.

—

's Gravenhage, 7 Augustus 1875.

Ik heb de eer U hierbij eene kist met 186 modelmuilkorven te doen toekomen, met verzoek aan elken Burgemeester in Uwe provincie één exemplaar uit te reiken en ter gemeente Secretarie ter bezigtiging te stellen, overeenkomstig mijne beschikking van 27 Julij jl. opgenomen in de Staatscourant van 28 Julij daaraanvolgende.

Tevens verzoek ik U de Burgemeesters in Uw gewest uit te noodigen de ambtenaren der politie in hunne gemeente bekend te maken, zoowel met voormelde beschikking, als met het model, opdat zij in voorkomende gevallen kunnen beoordeelen of de muilkorven door honden gedragen, wanneer dit krachtens de wet van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* No. 110), bevolen is, met het model overeenkomen. Gelief ook aan de Burgemeesters te doen opmerken, dat, volgens mijne aangehaalde beschikking de muilkorven bij het gebruik gesloten moeten worden door middel van een vast- of hangslot waarvan geen model is voorgeschreven.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 3 der wet van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* No. 110), tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsolheid;

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat de muilkorven, waarvan honden moeten voorzien zijn in de gevallen in voormelde wet vermeld, moeten zijn

ingerigt naar het model, dat, na de invoering van voormelde wet op 1o. September e. k., ter secretarie van elke gemeente des Rijks voor ieder te bezigtigen zal zijn en waarvan de beschrijving luidt als volgt. Enz. *)

359

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 16 Augustus 1875 A nr. 12, aan de burgemeesters; UITVOERING DER WET VAN 5 JUNI 1875 STBL. 110 (Prov. Bijbl. 1875 nr. 72).

Hiernevens heb ik de eer aan U mededeeling te geven van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 dezer No. 61, betreffende de uitvoering der wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad No. 110) tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsolheid.

Met verwijzing naar den inhoud van dien brief vestig ik in het bijzonder uwe aandacht op de bepalingen van de artt. 2, 3 en 5 der bovenaangehaalde wet, met uitnoodiging die wet, voor zoo veel u betreft, steeds met den meesten spoed en klem, uittevoeren.

Bij het zenden aan mij van de afschriften der krachtens art. 3 dier wet door u uitgevaardigde bevelschriften, verzoek ik tevens vermelding van de gevallen van hondsolheid die daartoe aanleiding hebben gegeven en of gevallen van hondsolheid noodlottige gevolgen hebben gehad.

No. 61.

— *s Gravenhage, den 9 Augustus 1875.*

Krachtens Zijner Majesteits besluit van 17 Julij 1875 (Staatsblad No. 137) treedt de wet van 5 Junij 1875 (Staatsblad No. 110), tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsolheid op 1 September e. k. in werking.

Die wet legt ernstige verplichtingen op, zoowel aan U als aan de Burgemeesters. Alleen door stipte naleving van hare bepalingen schijnt het mogelijk de in de laatste

*) Zie de latere beschrijving in provinciaal bijblad van 1887 nr. 80; hierna opgenomen onder nummer 364.

maanden steeds in aantal toenemende gevallen van honds-
dolheid, die niet zelden ook voor menschen noodlottige ge-
volgen hebben, te verminderen.

Ik verzoek U daarom de aandacht der Burgemeesters in
uwe provincie op de bepalingen dier wet te vestigen, met
uitnoodiging haar, voor zooveel hen betreft, steeds met den
meesten spoed en klem uit te voeren.

Bij de groote uitbreiding van het kwaad verdient iedere
maatregel, binnen de grenzen der nieuwe wet genomen,
aanbeveling, die krachtig tot vermindering van het getal
honden bijdraagt.

Waarschijnlijk zal reeds dadelijk bij de invoering art. 3
in meer dan eene gemeente toegepast moeten worden. Bij
het ontvangen van een afschrift van de bevelschriften door
de Burgemeesters krachtens het 2e lid van dat artikel uit-
gevaardigd, zal door U overwogen moeten worden of het
raadzaam zij een gelijk bevelschrift voor de geheele provincie
of een deel daarvan uit te vaardigen.

Gelief mij na afloop van elke maand mede te deelen, in
welke gemeenten of grootere deelen uwer provincie, of wel
in de geheele provincie in die maand zoodanig bevelschrift
is uitgevaardigd, met vermelding van de gevallen van
honds-
dolheid, die daartoe aanleiding gegeven hebben en
of gevallen van honds-
dolheid noodlottige gevolgen hebben
gehad. Indien er geene aanleiding is geweest tot uitvaardiging
van zoodanig bevelschrift, zal ik ook daarvan gaarne berigt
ontvangen.

360

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 6 September 1875 A. nr. 11, aan de
burgemeesters; mededeeling van den volgenden
brief van den districtsveearts L. van Driel over
UITVOERING DER WET TOT VOORKOMING VAN
HONDSOLHEID (*Prov. Bijbl. 1875 nr. 79*).

No. 101.

Stratum, den 5 September 1875.

Bij het in werking treden der wet tegen de honds-
dolheid

zijn door mij enkele aantekeningen betreffende de uitvoering gemaakt welke ik de eer heb onder de aandacht van Uwe Excellentie te brengen, ten einde deze, zoo noodig, ter kennis van de Burgemeesters en der Veeartsen in de Provincie te brengen.

Ter voorkoming van moeilijkheden die zich van de zijde van eigenaren van honden zouden kunnen voordoen, bij de toepassing van art. 3 der genoemde wet, ware het wenschelijk, dat de rapporten van de veeartsen, aan wie het onderzoek van honden wordt opgedragen, zoo volledig mogelijk zijn opgesteld; vermeldende: de geheele ziekte-geschiedenis als: eene naauwkeurige omschrijving van al de verschijnselen die zich van het begin tot het einde der ziekte hebben geopenbaard en van alle omstandigheden die met de ziekte in verband hebben kunnen staan (voor zooverre die zullen opgespoord kunnen worden, waarmede de veearts zich persoonlijk behoort te belasten); verder de vermoedelijke oorzaak, namelijk of er eene infectie heeft plaats gehad of dat aan eene spontane ontwikkeling moet gedacht worden; voorts eene ampele beschrijving van de bevinding bij de lijken en eindelijk eene conclusie.

Ook art. 1 der bedoelde wet behoorde van algemeene bekendheid te zijn. Wanneer zich bij een hond verschijnselen van dolheid openbaren of als een hond door een verdachten hond gebeten is, dan vermeent de eigenaar dat hij, met afnaking, vastleggen of opsluiten aan de wet voldaan heeft; dit is echter niet zoo, hij moet evenwel aangifte daarvan doen, en vooral, wanneer de hond tegen zijne gewoonte in, van huis is weggehoopen.

Wijders dient op het vastleggen naauwkeurig acht te worden geslagen, dat dit aan een stevigen ketting die behoorlijk bevestigd is, geschiedt.

Het verpligtend toepassen van art. 3 voor eene aangrenzende gemeente komt mij niet altijd noodzakelijk voor: Zoo deed zich b. v. van de zomer een geval te *Vierlingsbeek* voor; de hond die dol was verbrak de ketting, liep even

van het erf doch keerde spoedig weer terug, beet toen 2 zonen des huizes en werd onmiddellijk daarna afgemaakt. Bij dergelijk voorkomende gevallen, wanneer de dolle hond met geen andere honden in aanraking is geweest zouden de Burgemeesters van aangrenzende gemeenten het advies van den Districtsveearts kunnen afwachten alvorens de noodige bevelen uit te vaardigen.

Het geleiden van honden aan een ketting of touw in gemeenten waar de wet wordt toegepast, mag niet plaats hebben zonder voorzien te zijn van den muilkorf.

Ik neem tevens de vrijheid Uwe Excellentie te verzoeken, de burgemeesters attent te willen maken, dat zij gehouden zijn van elk in hunne gemeente voorkomend geval van hondsolheid of zelfs wanneer dit twijfelachtig is, onmiddellijk aan mij berigt te zenden.

361

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 10 April 1886 A nr. 11, aan de bur-
gemeesters; SPOEDIG BERICHT OVER GEVALLEN
 VAN HONDSOLHEID (*Prov. Bijbl. 1886 nr. 32*).

Ingevolge art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad no. 110) moet van elk krachtens die wet door den Burgemeester uitgevaardigd bevvelschrift aan den Commissaris des Konings *een afschrift* worden gezonden.

In den laatsten tijd is mij gebleken, dat in verschillende gemeenten de Burgemeesters dat voorschrift niet opvolgen.

Bij het zich openbaren van hondsolheid is het voor den Commissaris des Konings van groot belang *spoedig* te weten, voor welke gemeenten meerbedoeld bevvelschrift is uitgevaardigd, ten einde te kunnen beoordeelen, of en in hoeverre voor hem aanleiding bestaat, dergelijken maatregel voor de geheele provincie of voor een deel daarvan te verordenen.

Ik verzoek U derhalve zorg te dragen, dat onder omstandigheden als hierbedoeld, de wet stiptelijk worde nageleefd.

362

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 10^e Augustus 1886 A nr. 3, aan de bur-
gemeesters; TOEPASSING DER WET TOT VOOR-
KOMING VAN HONDSOLHEID (*Prov. Bijbl.*
1886 nr. 67).

De Districts-veeartsen zijn door den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, aangeschreven, om telkens wanneer hondsolheid mocht geconstateerd worden, daarvan onmiddellijk mededeeling te doen aan den Inspecteur of Adjunct-Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht met bijvoeging — indien menschen verwond mochten worden — eener opgave van de namen, voornamen en woonplaats van de gewonden.

Telkenmale na ontvangst van zulk bericht zal de geneeskundige ambtenaar met den meest mogelijken spoed een onderzoek instellen — desnoodig voorgelicht door den geneesheer des lijders en door den veearts — naar de verwonding en zooveel mogelijk naar den toestand van den patient en van het dier, dat de wond heeft toegebracht.

Komt het dien ambtenaar noodzakelijk of wenschelijk voor, dat de gebetene persoon zich onderwerpt aan de inenting te *Parijs* naar de methode van Prof. Pasteur, dan zal die ambtenaar zich vergewissen of de lijder daartoe genegen is. Indien dit het geval is, maar die persoon beweert onvermogen te zijn om de kosten te dragen, is het de taak van den Burgemeester eene verklaring af te geven of de persoon behoeftig is en zoo ja of hij (of zij) door liefdadigheid zal worden geholpen; staan er geen middelen ten dienste, dan kan bij request op zegel door den belanghebbende of zijne naaste betrekkingen hulp aan het Departement van Binnenlandsche Zaken worden aangevraagd.

In den regel is gebleken, dat f 150.— voor een volwassen lijder voldoende is.

Bij het request zijn over te leggen :

a. eene akte van onvermogen, afgegeven door den Burge-meester der gemeente waar de patient gedomicilieerd is.

b. eene verklaring van den districts-veearts of plaats-ervangenden districts-veearts, dat de hond die den beet toebreacht aan dolheid lijdende was, of zoo hij dit niet zeker weet, dan de redenen die dit met grond doen vermoeden.

c. eene verklaring van den geneeskundigen ambtenaar, dat de opzending van den patient door hem noodzakelijk wordt geacht en de patient bereid is zich daaraan te onderwerpen.

Belanghebbenden behooren die stukken met den meesten spoed aan den Minister te zenden.

Wordt het voorstel tot opzending door den geneeskundigen ambtenaar ondersteund, dan zal deze ook den Burgemeester der gemeente waar de lijder gedomicilieerd is, daarmede gelijktijdig in kennis stellen.

De Districts-veeartsen enz. *)

363

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 31 Augustus 1886 A nr. 12, aan de bur-
gemeesters; mededeeling van den volgenden
brief van den Minister van Binnenlandsche
Zaken over TOEPASSING VAN ART. 3 DER WET
VAN 5 JULI 1875 (Stbl. Nr. 110) (Prov.
Bijbl. 1886 nr. 75).

No. 2562.

—

's-Gravenhage, 31 Augustus 1886.

Bij mij zijn van verschillende zijden klachten ingekomen, omtrent onvoldoende uitkomsten van het dragen van den muilkorf, toegepast ingevolge het 2de lid van art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad No. 110), zoodat honden, van den muilkorf voorzien, toch in staat zouden zijn te bijten. Het is gebleken, dat in die gevallen de muilkorf òf niet was samengesteld overeenkomstig mijne be-

*) Zie bijblad 1891 nr. 51; hierachter opgenomen onder nummer 365

schikking van 26 Juli 1875, òf te groot genomen was òt naargelang van zijne grootte of taille uit een niet genoegzaam aantal in dwarse of horizontale richting loopende draden bestond.

Indachtig dat de muilkorf het bijten moet beletten, het drinken moet toelaten, de ademhaling niet mag hinderen, dat zij niet knellen of schaden mag, geen uitstekende punten of scherpe kanten mag hebben en van een slot behoort voorzien te zijn, terwijl die bij eenvoudige constructie stevig en weinig kostbaar moet zijn, is mij bij nader onderzoek tevens gebleken, dat het voorgeschreven model aan al die eischen voldoet, mits slechts stipt worde toegepast, wat in de aangehaalde beschikking wordt voorgeschreven.

De naleving van de 2de zinsnede van het 2de lid, die bepaalt dat „naargelang van de taille aan den korf 3, 4 of meer metaaldraden in de dwarsche richting aangebracht moeten zijn” en de bepaling in het 3de lid, dat de korf *aldus ingericht moet beletten, dat tanden naar buiten uitsteken*, zoowel als het politietoezicht om voor de naleving hiervan te waken, laten somtijds te wenschen over.

In andere gevallen worden modellen van muilbanden verkocht, die in verschillende opzichten te kort komen aan de gestelde eischen en geheel van het voorgeschreven model afwijken.

Ik heb mitsdien de eer UHEG. te verzoeken de burgemeesters in Uw kring uit te noodigen, om wanneer door hen, ingevolge het 2de lid van art. 3 der genoemde wet, bevelschriften tot het dragen van muilkorven worden uitgevaardigd, daarbij tevens mijne beschikking van 27 Juli 1875 in herinnering te brengen en de politie scherp te doen toezien, dat de naleving daarvan, ook in bovenbedoelde nader vermelden zin, stipt worden betracht en dat, tot de toepassing van genoemd art. 3 zoo spoedig mogelijk worde overgegaan.

364

Circulaire van den Commissaris des Konings
 dd. 21 September 1887 A nr. 1, aan de ge-
 meentebesturen; mededeeling van den volgenden
 brief van den Minister van Binnenlandsche
 Zaken over WIJZIGING VAN HET MUILKORVEN-
 MODEL (*Prov. Bijbl.* 1887 nr. 80).

No. 3250.

's Gravenhage, 19 September 1887.

Ofschoon het in 1875 voorgeschreven model van muilkorven, mits geheel volgens het voorschrift toegepast, aan de eischen van veiligheid en geriefelijkheid voldeed, zoo is het toch mogelijk gebleken, door aanvulling der daaromtrent bestaande voorschriften een model te verkrijgen, dat op den oorspronkelijken grondslag berustende, verbeterd mag heeten.

Diensvolgens heb ik de eer UHEG. mede te deelen, dat de voorschriften gegeven in mijne beschikking van 27 Juli 1875 Let. K. voortaan zijn te lezen als volgt:

Een enkelvoudige stalen of koperen band omgeeft den hals van den hond. De uiteinden van den band worden met behulp van een vastzittend of hangend slot zóó bevestigd, dat afnemen van den korf zonder sleutel of zonder doorsnijding van den band onmogelijk is.

Aan weërszijde van het verticale middelvlak en evenwijdig daaraan, zijn aan het nekgedeelte van den band twee sterke metalen draden vastgeklonken, die over het aangezicht van den hond loopen, den neus tusschen zich opnemen, naar beneden buigen en aan de keelzijde van den band opnieuw zijn vastgeklonken.

De aldus afgesloten ruimte moet toelaten, dat het dier de onderkaak } binnen den korf kan openen. In dwarsche richting zijn. naar gelang van de grootte van den korf, meerdere metaaldraden aangebracht wier uiteinden eveneens aan den band zijn vastgeklonken.

Het aantal der in dwarsche richting loopende draden en de dikte van alle draden moeten evenredig zijn aan de lengte van den muilkorf, gemeten van den voorrand van

het nekgedeelte van den halsband, in rechte lijn tot aan het meest naar voren gelegen gedeelte der draden.

Dat aantal in die dikte moeten *minstens* bedragen:

BIJ EENE KORFLENGTE VAN:	Aantal in dwarsche richting loopende draden.	Draaddikte.
Minder dan 15 cM.	3	2 mM.
15 tot 18 „	4	„
18 „ 21 „	5	2,5 mM
21 „ 24 „	6	„
24 „ 27 „	7	3 mM.
27 en meer	8	„

(Het bestaande standaardmodel vertegenwoordigt de grens van het kleinste type dezer schaal.)

Bovendien moeten de in dwarsche richting loopende draden op zoodanigen onderlingen afstand geplaatst zijn, dat zij beletten dat tanden naar buiten uitsteken.

De metaaldraden der korven moeten verbonden worden door uitvijlen der draden en opvolgend soldeeren, zoodanig, dat er volstrekt geen scherpe of uitstekende punten aanwezig zijn. Zij moeten vervaardigd zijn van ijzerdraad.

Het is geoorloofd de metaaldraden te bedekken met een laagje zink, tin, nikkel, zilver, goud of ander voor bedekking geschikt metaal en den band om den hals en den metaal-draad boven den kop, maar niet de gedeelten vóór, om of onder den neus en den bek, met eene zachte stof te bekleeden.

365

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 27 Mei 1891 A nr. 1, aan de burgemees-
ters; mededeeling van den volgenden brief van
den Minister van Binnenlandsche Zaken over
OPZENDING VAN DOLLE DIEREN naar 's Rijks
veeartsenijschool (Prov. Bijbl. 1891 nr. 51).

No. 1634¹.

Afdeeling M. P.

's-Gravenhage, 25 Mei 1891.

Ik heb de eer U.H.E.G. afschrift te doen toekomen van mijne circulaire aan de districts-veeartsen van heden No. 1634 afd. M. P., met verzoek, om de burgemeesters in uwe provincie met haren zakelijken inhoud in kennis te stellen en hun

te verzoeken van hunnentwege geen opzending van dolle of van dolheid verdachte dieren naar 's Rijks veeartsenij-school te doen plaats hebben dan na advies van den veearts die het dier onderzocht heeft, en met nauwkeurige inachtneming van de gegeven voorschriften.

De brieven van mijn Departement van 29 Juli 1886 No. 2495, en 4 Mei 1887 No. 1539, afdeeling M. P., komen, voor zoover zij op dezelfde zaak betrekking hebben, hierdoor te vervallen.

No. 1634.

Afdeeling M. P.

's-Gravenhage, 25 Mei 1891.

Naar aanleiding van herhaalde klachten van den Directeur der Rijks-veeartsenij-school te Utrecht omtrent de onvoldoende en dikwijls gevaarlijke wijze waarop cadavers van dolle of van dolheid verdachte dieren, of deelen daarvan, verpakt en tot nader onderzoek naar de Rijks-veeartsenij-school worden opgezonden, heb ik, met intrekking van hetgeen te dier zake is bepaald in de brieven van mijn Departement van 27 April en 1 Juli 1886 Nos. 1341 en 2155^b afd. M. P., de eer U te berichten dat het volgende moet worden in acht genomen.

Opzending naar de Rijks-veeartsenij-school wordt alleen gewenscht :

1°. van elken hond en van elke kat, die naar het oordeel van den veearts die het bij de wet voorgeschreven onderzoek verrichtte, aan dolheid heeft geleden, indien het bekend is, dat door dat dier één of meer menschen zijn gebeten ;

2°. van elken hond en van elke kat, die door den veearts voor verdacht wordt gehouden van aan dolheid te hebben geleden, onverschillig of door het verdachte dier al of niet één of meer menschen zijn gebeten ;

Bij opzending van zulk een dier behoort het geheele cadaver (niet enkel de kop) te worden opgezonden. Organen, welke door U of uw plaatsvervanger, bij het onderzoek, uit het cadaver mochten zijn genomen, moeten, met hun

inhoud, weder in het cadaver worden geplaatst, alvorens dit ter verzending wordt ingepakt. De verzending moet plaats hebben in eene niet te ruime, zeer stevige dicht gespijkerde kist, waarvan de planken overal goed tegen elkaar sluiten en geene openingen bezitten. De kist moet verzegeld zijn en voorzien van het volgende adres :

Aan de Rijksveeartsenijschool te Utrecht.

Inhoud : Cadaver van een dollen (van dolheid verdachten) hond (kat).

Afgezonden den _____, uit _____ door _____

Gelief het bovenstaande in acht te nemen, en toe te zien dat het worde in acht genomen door uwe plaatsvervangers, aan wie gij van dit schrijven kennis behoort te geven.

Door tusschenkomst van de Commissarissen des Konings doe ik de Burgemeesters verzoeken van hunnentwege geen opzending van dolle of van dolheid verdachte dieren naar 's Rijks Veeartsenijschool te doen plaats hebben dan na advies van den veearts die het dier onderzocht heeft, die dan tevens heeft toe te zien dat het boven medegedeelde worde in acht genomen.

366

Circulaire van den Commissaris der Koningin dd. 15 Juni 1895 A nr. 1, aan de burgemeesters; VERMOEDELIIK GEVAL VAN HONDSOLHEID (Prov. Bijbl. 1895 nr. 65).

Verschillende Burgemeesters in deze provincie schijnen gewoon te zijn, om het bevel, omschreven in artikel 3, tweede zinsnede, der wet van 5 Juni 1875 (Stbl. No. 110) uit te vaardigen, wanneer aangaande het voorkomen van een geval van hondsolheid nog slechts een vermoeden bestaat.

Dergelijke handelwijze moet worden geacht te zijn in strijd met de wet.

De bewoordingen van bovenaangehaalde zinsnede, beschouwd zoowel op zich zelf, als in verband met die van het eerste lid van artikel 3, vorderen, dat de burgemeester in

het bezit zij van eene stellige verklaring, alvorens tot het nemen van den maatregel over te gaan.

Intusschen is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat later blijkt, dat verkeerde inlichtingen werden verstrekt.

In die gevallen is de burgemeester niet alleen bevoegd, maar zelfs verplicht, het aanvankelijk genomen besluit in te trekken.

Ik verzoek U bij voorkomende gelegenheden op deze aanschrijving te letten en dienovereenkomstig te handelen.

367

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 1 Juli 1903 A. nr. 5, aan de burgemeesters;
mededeeling der volgende resolutie van den
Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid
in zake de vaststelling van het MODEL VAN
DEN MUILKORF (Prov. Bijbl. 1903 nr. 95).

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid ;

Gelet op art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* no. 110), gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* no. 64), 15 April 1891 (*Staatsblad* no. 80) en 3 Februari 1902 (*Staatsblad* no. 14) ;

Gezien de beschikkingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Juli 1875 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Juli d. a. v.), en van 8 September 1875 (*Nederlandsche Staatscourant* van 8 September d. a. v. no. 211), alsmede van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 September 1887 (*Nederlandsche Staatscourant* van 22 September d. a. v., no. 223),

een en ander betreffende de vaststelling van het model van den muilkorf, bedoeld in het bovenaangehaalde wetsartikel ;

Heeft, voor zooveel noodig,

Goedgevonden

het bepaalde bij voornoemde beschikkingen te handhaven.

's-Gravenhage, 19 Juni 1903.

368

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 2 Maart 1906 A nr. 1, aan de burge-
meesters der grensgemeenten; mededeeling van
den volgenden brief van den Minister van
Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffen-
de eene SCHIKKING MET BELGIË IN ZAKE
HONDSOLHEID.

In de in 1891 tusschen de Nederlandsche en de Belgische Regeering getroffen schikking betreffende het voorkomen van hondsolheid nabij de grenzen — waarvan U.H.E.G. mededeeling werd gedaan door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken, bij schrijven dd. 13 November 1891, no. 3448, M. P. — zijn enkele wijzigingen gebracht, ten gevolge waarvan bedoelde schikking thans luidt als volgt:

I. Telkens wanneer een geval van hondsolheid *of van vermoedelijke hondsolheid* is waargenomen in eene Nederlandsche gemeente, grenzende aan, of gelegen op minder dan *vijf* Kilometer afstand van het Koninkrijk België, geeft de Burgemeester dier gemeente daarvan onverwijld kennis aan de Burgemeesters van alle op minder dan *vijf* Kilometer afstand van zijne gemeente gelegen Belgische gemeenten.

II. Telkens wanneer een geval van hondsolheid *of van vermoedelijke hondsolheid* is waargenomen in eene Belgische gemeente, grenzende aan of gelegen op minder dan *vijf* Kilometer afstand van het Koninkrijk der Nederlanden, geeft de Burgemeester dier gemeente daarvan onverwijld kennis aan de Burgemeesters van alle op minder dan *vijf* Kilometer afstand van zijne gemeente gelegen Nederland-sche gemeenten.

Onder den sub I en II genoemden afstand wordt verstaan afstand in hemelsbreedte.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken hiervan kennis te geven aan de Burgemeesters van de aan België grenzende of op minder dan vijf Kilometer afstand van de Belgische

grenzen liggende gemeenten Uwer provincie en hun op te dragen:

a. na het ontvangen van eene mededeeling, als hierboven sub II wordt bedoeld, daarvan onverwijld kennis te geven aan U, aan de Burgemeesters der aangrenzende Nederlandsche gemeenten en aan den districtsveearts; en voorts, in overleg met den districtsveearts of een plaatsvervangend districtsveearts of, bij afwezigheid van beiden, een geëxamineerden veearts, onmiddellijk alle de door de wet geoorloofde maatregelen te treffen om de insleeping der hondsolheid in Nederland te beletten;

b. wanneer een geval van hondsolheid of van vermoedelijke hondsolheid is waargenomen in hunne gemeente, daarvan onverwijld de kennisgeving, hierboven bedoeld sub I, aan de Belgische Burgemeesters te doen.

U H.E.G. gelieve overigens toe te zien, dat de bepalingen der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 Februari 1902 (*Staatsblad* n°. 14), in de nabij de grenzen gelegen gemeenten streng en nauwgezet worden gehandhaafd, opdat, indien zich een geval mocht voordoen, dat hondsolheid uit ons land naar België was overgebracht, dit niet aan verzuim in dat opzicht te wijten zij.

De nieuwe met België getroffen regeling gaat in met 1 *Maart* 1906.

J A C H T.

369

Circulaire van den Commissaris des Konings
dd. 27 Augustus 1857 B nr. 17, *aan de bur-*
gemeesters; mededeeling van den volgenden brief
van den Minister van Justitie over CONSTA-
TEEREN VAN JACHTOVERTREDINGEN (Prov.
Bijbl. 1857 nr. 66).

No. 106.

's Gravenhage, den 12 Augustus 1857.

Het is mij gebleken dat nog vele grondeigenaren, op wier verzoek onbezoldigde opzieners der jagt en visscherij zijn aangesteld, in gebreke blijven die beambten voor te dragen, ten einde aan hen eene Commissie van Rijks-veldwachter moge worden verleend.

Bij resolutie van den 16 Julij ll., No. 160a (*Politieblad* van dit jaar bladz. 413), gaf ik o. a. te kennen dat, behalve de bezoldigde, alleen *die* onbezoldigde opzieners der jagt en visscherij, welke tevens als Rijks-veldwachters zijn aangesteld en beëdigd, hunne bevoegdheid tot verbaliseren en jagtovertredingen te constateren na het in werking treden der wet van 13 Junij 1857 (*Staatsblad* No. 87), zouden behouden.

Daaruit volgt dus, dat alle onbezoldigde opzieners *niet* als Rijks-veldwachters aangesteld, sedert den 1 Julij ll. hunne qualiteit hebben verloren en geene jagtovertredingen meer kunnen constateren.

Hier en daar schijnen dan ook de Commissarissen des Konings de onder hen ressorterende Burgemeesters te hebben uitgenoodigd, om de grondeigenaren hierop opmerkzaam te maken, dit heeft echter niet overal plaats gehad, en het is uit dien hoofde dat ik de eer heb bij deze die HH. Commissarissen des Konings die zulks niet mogten gedaan hebben daartoe uit te noodigen, onder te kennengeving dat de grondeigenaren welke voor hunne particuliere opzieners der

jagt en visscherij eene Commissie van Rijks-veldwachter verlangen, zich tot dat einde bij een, op *zegel* geschreven, verzoekschrift, aan den Minister van Justitie zullen hebben te wenden.

370

Circulaire van Gedeputeerde Staten dd. 1 Mei 1868 G nr. 172, aan de gemeenteraden; uitoefening der JACHT EN VISSCHERIJ OP GEMEENTE-EIGENDOMMEN (Prov. Bijbl. 1868 nr. 49).

Het is ons gebleken, dat bij de ingebruikgeving van gemeentegronden en wateren tot uitoefening der Jagt en Visscherij niet overal de wettelijke bepalingen worden in het oog gehouden.

Terwijl in de eene gemeente de Jagt en Visscherij van gemeente-eigendommen in het openbaar worden verpacht, geschiedt zulks elders onderhands, soms bij wijze van ingebruikgeving aan alle houders van Jagt- en Vischacten, soms met uitsluiting of bevoorregting van enkelen. Er zijn ook gemeenten, alwaar vergunningen tot uitoefening der Jagt en Visscherij gratis worden verleend, of dit tegen betaling aan Armbesturen wordt overgelaten.

Daar de afstand van elk genot van gemeente-eigendommen uit den aard der zaak naar de regelen der gemeentewet behoort te geschieden, verzoeken wij U in het vervolg, indien onderhandsche ingebruikgeving in het belang der gemeente wenschelijk voorkomt, uw daartoe strekkend besluit ingevolge Art. 194 lett. e. der aangehaalde wet aan onze goedkeuring te onderwerpen.

371

Circulaire van den Commissaris des Konings dd. 19 September 1878 A nr. 10, aan de burgemeesters; BERICHT JACHTOVERTREDINGEN (Prov. Bijbl. 1878 nr. 79).

Overeenkomstig het verlangen van den Minister van Justitie heb ik de eer aan u mededeeling te geven van de

onder dagteekening van 6 dezer No. 92 door dien Minister aan de Procureurs-Generaal bij de gerechtshoven gerichte aanschrijving ter bevordering van eene richtige toepassing van art. 14 der wet van 13 Juni 1857 (Staatsblad No. 87).

Door dezen maatregel worden de Burgemeesters in staat gesteld, om bij hunne berichten op aanvragen om jachtakten mij op mogelijke vroegere veroordeelingen van den aanvrager opmerkzaam te maken.

Ik verzoek u hierop met de meeste nauwkeurigheid te letten.

No. 92.

's Gravenhage, 6 September 1878.

In verband met het bepaalde bij het laatste lid van artikel 14 der wet van 13 Junij 1857 (*Staatsblad* no. 87), heb ik de eer U Wel Edel Gestr. te verzoeken, de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongeregten in uw ressort te willen aanschrijven, om voortaan van elke veroordeeling wegens jagen zonder acte of wegens eene der overtredingen strafbaar gesteld in art. 41 of 42 der aangehaalde wet, den burgemeester van de woon- of verblijfplaats van den veroordeelde kennis te doen dragen.

Die kennisgeving zal, zonder dat negatieve opgaven worden vereischt, behooren te geschieden eens in de maand, door overlegging van een staat, vermeldende :

a. de namen, voornamen, het beroep en de woon- of verblijfplaats van de veroordeelden ;

b. de dagteekening van het vonnis en den regter door wien het is gewezen ;

c. de qualificatie en de opgelegde straf ;

d. den dag waarop de veroordeeling kracht van gewijsde heeft verkregen.

372

Circulaire van den Commissaris des Konings
 dd. 8 December 1887 A nr. 11, aan de bur-
 gemeesters; mededeeling van het volgend besluit
 van den Minister van Justitie betreffende het
 VERLEENEN VAN JACHT- EN VISCHAKTEN AAN
 VREEMDELINGEN (*Prov. Bijbl.* 1887 nr. 101).

No. 92.

De Minister van Justitie,

Gelet op de punten van administratie ter uitvoering der
 wet van 13 Juni 1857 (*Staatsblad* No. 87) vastgesteld bij
 besluit van 15 Januari 1858, No. 126.

Besluit:

met uitbreiding dier voorschriften, te bepalen:

Vreemdelingen, die hier te lande geen vaste woonplaats
 hebben, kunnen slechts dan jacht- of vischakten bekomen,
 wanneer bij het ondertekend verzoekschrift, te richten aan
 den Commissaris des Konings in de provincie, waarin de
 te bejagen gronden of de te bevisschen wateren hoofdzakelijk
 gelegen zijn, wordt overgelegd het fotografisch portret van
 den aanvrager, welk portret op de akte vóór de uitgifte
 zóó wordt bevestigd, dat het niet kan worden weggenomen
 of verwisseld zonder de akte te beschadigen.

De aanhechting geschiedt ter provinciale griffie en wordt
 verzekerd door eenen afdruk van den gewonen ter voor-
 melde griffie gebruikt wordenden stempel op portret en
 akte te zamen.

Vóór het in gebruik nemen der akte moet de houder
 zijne handteekening daarop plaatsen.

's Gravenhage, 24 November 1887.

373

Circulaire van den Commissaris der Koningin
 dd. 27 Mei 1905 A nr. 1, aan de burge-
 meesters; AANVRAGEN OM VERGUNNING TOT
 HET SCHIETEN VAN SCHADELIJK GEDIERTE
 (*Prov. Bijbl.* 1905 nr. 69).

Ter vereenvoudiging van de administratie ter Provinciale

Griffie heb ik gemeend te moeten vaststellen het hierachter afgedrukt formulier voor het verstrekken van inlichtingen nopens de aanvragen om vergunning tot het schieten van schadelijk gedierte.

Met wijziging enz. moge ik U verzoeken ook bij het uitbrengen van Uw rapport op verzoekschriften, die, hoewel aan mij gericht, bij U worden ingediend, dat formulier te gebruiken.

Het vereischte materieel zal U op Uwe aanvraag worden toegezonden.

Ten einde de sub 1 gestelde vraag naar behooren te kunnen beantwoorden, zal, voor zoover dat niet reeds is geschied, door U behooren te worden aangelegd en bijgehouden een register waarin in alphabetische orde worden aangeteekend de namen der ter zake van jachtovertredingen veroordeelden, welke U door de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten worden opgegeven.

Ik houd er mij van overtuigd, dat de inlichtingen, welke van U gevraagd zullen worden, door U zoo nauwkeurig mogelijk zullen worden verstrekt.

(Model volgens de jongste wijziging.)

Provincie NOORDBRABANT.

Gemeente .....

Nummer der machtiging:

Nr. 's Hertogenbosch, den ..... 191 ..

Ik heb de eer U te verzoeken mij omtrent bijgaande aanvraag te willen inlichten.

Indien de machtiging behalve voor Uwe gemeente nog gevraagd wordt voor andere, gelieve U Uwe ambtgenooten in laatsbedoelde gemeenten te hooren en hunne ambtsberichten hierbij over te leggen (provinciaal bijblad 1914 Nr. 87- bladzijde 6 eerste alinea)

Aan
den Heer Burgemeester
van

De Commissaris der Koningin in de
provincie Noordbrabant,

Ter voldoening aan Uw bovenstaand verzoek heb ik de eer U Hoog-EdelGestrenge onderstaande inlichtingen te verschaffen.

De bovenbedoelde ambtsberichten worden hierbij overgelegd.

STAAT VAN INLICHTINGEN nopens de hierbij ge-
voegde aanvraag om machtiging tot het schieten
van schadelijk gedierte.

Naam en voornamen (voluit geschreven) van den aanvrager of
van dengene ten wiens behoefte de machtiging gevraagd wordt

Woonplaats: .....

Beroep of bedrijf: .....

Naam en grootte der gemeente, waaronder de gronden liggen,
waarvoor de machtiging gevraagd wordt: .....

Aan
den Heer Commissaris der Koningin
in de provincie
NOORDBRABANT.

1. Heeft aanvrager de laatste zes jaar aan zijn aan- vraag voorafgaande in Uwe gemeente gewoond? Is hij gedurende dien tijd wegens overtreding der jachtwet onherroepelijk veroordeeld of heeft hij de opgelegde geldboete of het maximum van de bedreigde geldboete betaald?	
2. Is aanvrager Jachtaktehouder?	
3. Is aan aanvrager in het jaar, aan zijn aanvraag voorafgaande, eene machtiging verleend? (Zoo ja, - dan moet zij hierbij teruggezonden worden)	
4. Bestaat er gegronde vrees, dat uitreiking der gevraagde machtiging gevaar zoude opleveren voor de veiligheid of de openbare orde of voor de goede uitoefening van een door den even- tueelen machtiging-houder bekleed wordend openbaar ambt?	
5. Is aanvrager in de gelegenheid en heeft hij zich bereid verklaard van zijn machtiging op gronden van anderen een ruim gebruik te maken?	
6. Is aanvrager eigenaar van gronden? Zoo ja, onder welke gemeente? Hoe groot zijn die gronden? Is hij gebruiker van gronden? Zoo ja, onder welke gemeente? Hoe groot zijn die gronden? Is hij jachtgerechtigd op gronden? Zoo ja, onder welke gemeente? Hoe groot zijn die gronden?	
7. Komt er op de sub 6 genoemde gronden scha- delijk gedierte voor? Zoo ja, welk?	
8. Levert aanvrager in zijn persoon waarborg tegen misbruik op?	

9. Voor welk tijdvak wordt de machtiging gevraagd?	
10. Is U gebleken, dat de gesteldheid van het terrein een behoorlijke opruiming van het schadelijk gedierte zonder gebruik van een hond niet mogelijk maakt? (Alleen te beantwoorden als aanvrager geen jachtaktehouder is en het gebruik van een hond gevraagd wordt.)	
11. Is aanvrager bereid de verschuldigde leges te betalen?	

....., den ..... 191 .

De Burgemeester van

Nr. 's Hertogenbosch, den ..... 191 .

Ik heb de eer U EdelGrootAchtbare bijgaand te doen toekomen, hovenbedoelde aanvraag om machtiging tot het schieten van schadelijk gedierte met verzoek mij daaromtrent te willen inlichten.

Aan De Commissaris der Koningin in de
den Heer Procureur-Generaal provincie Noordbrabant
fung^d Directeur van Politie, A VAN VOORST TOT VOORST.
te
's HERTOGENBOSCH.

A. Nr. 's Hertogenbosch, den ..... 191 .

Ik heb de eer U EdelAchtbare de bijlage dezes te doen toekomen tot het geven van inlichtingen als verzoekt.

Aan De Procureur-Generaal,
den Heer Officier van Justitie fung^d Directeur van Politie,
te

Nr. ...., den ..... 191 .

Zij deze gesteld in handen van den
 Rijksveldwacht te ..... met verzoek om inlichtingen
 als in onderstaande tabel omschreven.

De Officier van Justitie,

12. Bestaat er in de gemeente(n), waarvoor de machtiging gevraagd wordt, een voor het jachtveld, den landbouw of de houtteelt nadeelige hoeveelheid schadelijk gedierte? Zoo ja, welk schadelijk gedierte?	
13. Bestaan er bewijzen of stellige vermoedens, dat de aanvrager geen waarborg tegen misbruik oplevert? Zoo ja, welke of om welke reden?	

14. Kan de aanvrager behoorlijk met een vuurwapen omgaan?	
15. Is het den aanvrager wellicht alléén te doen om uit liefhebberij te mogen schieten?	
16. In hoeverre geeft deze aanvrage U nog aanleiding tot op- of aanmerkingen?	

Nr. Vorenstaande tabel aldus door mij ingevuld en deze met de bijlage toegezonden aan den Heer Officier van Justitie te .....

....., den 191 .

De *Rijksveldwacht*,

Nr. ...., den 191 .

Ik heb de eer onder referte aan het bovenstaande te adviseeren, dat de aangevraagde machtiging $\frac{\text{verleend}}{\text{niet verleend}}$ worde.

Aan

den Heer *Procureur-Generaal*
fung^d Directeur van Politie,

De Officier van Justitie,

te

's *HERTOGENBOSCH.*

A. Nr. 's Hertogenbosch, den 191 .

Ik heb de eer onder referte aan het bovenstaande U Hoog Edel-
Gestrenge te adviseeren de gevraagde machtiging $\frac{\text{te verleen.}}{\text{niet te verleen.}}$

Aan

den Heer *Commissaris der Koningin*
in de provincie Noordbrabant,

De Procureur-Generaal,
fung^d Directeur van Politie,

te

's *HERTOGENBOSCH.*

Beslissing van den Commissaris der Koningin in Noordbrabant.

Aantal
vergunningen
reeds verleend
aan: $\left\{ \begin{array}{l} a. \text{ Aktehouders:} \\ b. \text{ Personen, niet-aktehouders, wonende in de ge-} \\ \text{meente} \\ c. \text{ Personen, niet-aktehouders, wonende buiten de} \\ \text{gemeente} \end{array} \right.$

De gevraagde machtiging wordt $\frac{\text{verleend.}}{\text{niet verleend.}}$

's Hertogenbosch, den 191 .

De Commissaris der Koningin
in de provincie Noordbrabant,

374

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 25 Januari 1908 A. nr. 14 aan de bur-
gemeesters; HEFFING LEGES VAN MACHTIGIN-
GEN TOT HET SCHIETEN VAN SCHADELIJK
GEDIERTE.

Waar op den 20ⁿ Januari in werking is getreden het besluit der Staten van 21 November 1907 tot aanvulling en wijziging van hun besluit van 19 Juli 1906, houdende eene verordening tot heffing van leges ter provinciale Griffie van Noordbrabant, heb ik de eer U te verzoeken in het vervolg bij elk voorstel, door U te doen tot uitreiking van machtingen tot het schieten van schadelijk gedierte, tevens te vermelden of de aanvragers geneigd zijn de daarvoor ingevolge voormeld besluit verschuldigde leges, zijnde f 2.50, te voldoen.

375

Besluit der Staten van den 2ⁿ Juli 1912 tot
vaststelling van het reglement op de uitoefening
der JACHT EN DE AFPALING DER EENDEN-
KOOIEN in de provincie Noordbrabant (Prov.
Bl. 1912 nr. 19).

De Staten van Noordbrabant, hebben besloten:
met intrekking van hun besluit van den 18ⁿ November 1889 (provinciaal blad 1880, nr. 6), zooals dit is gewijzigd bij besluit van den 26ⁿ October 1905 (provinciaal blad nr. 82), vast te stellen het navolgend

REGLEMENT op de uitoefening der jacht en de afpaling der eendenkooien in de provincie Noordbrabant.

Artikel 1.

De uitoefening der afzonderlijke jachten op waterwild is geoorloofd op rivieren, meren en veenplassen, hunne stranden en oevers, in moerassen, op lage en drassige heide, broeken en poldergronden en in de bosschen, die met water bezet zijn.

Art. 2.

De jacht op grof wild is geoorloofd gedurende de maanden October, November, December en Januari.

Art. 3.

De oeverbreedte der grachten, bedoeld bij artikel 12 der wet van 13 Juni 1857 (Staatsblad nr. 87), wordt bepaald op minstens 4 meters, gemeten uit den beganen grond.

Art. 4.

De palen, dienende tot afpaling der eendenkooien, moeten gesteld worden op eenen afstand van hoogstens 750 meters uit het midden der kooi en mogen niet verder dan 200 meters van elkander verwijderd staan.

376

Circulaire van den Commissaris der Koningin
dd. 20 Juli 1914 A nr. 12, aan de burge-
meesters; UITREIKING VAN BUITENGEWONE
MACHTIGINGEN KRACHTENS ART. 26 DER
JACHTWET (*Prov. Bijbl.* 1914 nr. 87).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft bij beschikking van 17 Maart 1914 nr. 648, Directie van den Landbouw, 2e afdeeling bureau B, de circulaire van den Minister van Justitie van 26 Augustus 1857, 3e afd. nr. 112 ingetrokken.

Bij die beschikking, welke hierachter is afgedrukt, word ik tevens krachtens artikel 26 der Jachtwet gemachtigd buitengewone machtigingen, als bedoeld in het tweede lid van dat artikel, tot het schieten of op andere wijze bemeeisteren van de in die beschikking aangeduide diersoorten, al dan niet met toekenning der bevoegdheid om honden te gebruiken en tot het verdrijven daarvan door schoten met los kruit in 's Ministers naam te verleenen of namens mij door de burgemeesters in dit gewest, eventueel onder door mij nader te geven voorschriften, te laten verleenen.

Op grond daarvan heb ik de eer U te **machtigen**, om

namens mij — met inachtneming van de bepalingen der ministeriële beschikking en de hierna vermelde door mij gegeven nadere voorschriften — te verleen en:

1°. **beperkte** buitengewone machtigingen tot het schieten of op andere wijze bemeesteren van de dieren, niet genoemd in artikel 17 der Jachtwet en waarvan het schieten of op andere wijze bemeesteren, niet is geregeld bij of krachtens andere wettelijke voorschriften;

2°. **beperkte** buitengewone machtigingen tot het verdrijven van de sub 1°. genoemde dieren, alsmede van zwanen en ganzen, *door middel van pistool- of gewerschoten met los kruut.*

Het komt mij — althans voorloopig — niet gewenscht voor U ook de bevoegdheid toe te kennen om namens mij algemeene buitengewone machtigingen af te geven.

Uitdrukkelijk behoud ik mij de bevoegdheid voor om, wanneer bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding mochten geven, ook zelf **beperkte** buitengewone machtigingen als bedoeld sub 1°. en 2°. af te geven; alsmede om, indien naar mijn oordeel een burgemeester eener gemeente van de hem verleende bevoegdheid geen goed gebruik maakt, diens bevoegdheid voor zijne gemeente in te trekken.

Met betrekking tot het verleen en van de sub 1°. en 2°. bedoelde **beperkte** buitengewone machtigingen worden de volgende voorschriften door mij vastgesteld:

1°. De **beperkte** buitengewone machtigingen worden aangevraagd aan den burgemeester van de gemeente, waarin het terrein of de terreinen gelegen zijn en door dien burgemeester verleend. Indien de aanvrager geen ingezetene dier gemeente is, dan mag de machtiging niet worden verleend, dan nadat de burgemeester zijner woonplaats zal hebben verklaard, dat hij waarborg tegen misbruik der te verleen en machtiging oplevert en dat geen der omstandigheden, genoemd in punt VIII der ministeriële beschikking of in punt 2°. hieronder vermeld zich tegen het verleen en der machtiging verzetten.

De burgemeesters zijn bevoegd aan ingezetenen hunner

gemeenten beperkte buitengewone machtigingen te verleen en zoowel voor gronden, aan hen toebehoorende, bij hen in gebruik of waarop zij jachtgerechtigd zijn, gelegen in hunne gemeenten als voor gronden gelegen in aangrenzende gemeenten binnen deze provincie. In dit geval wordt de machtiging niet uitgereikt, dan na gepleegd overleg met de andere daarbij betrokken burgemeesters.

2°. Met aanvulling van het bepaalde in punt VIII der ministeriële beschikking wordt bepaald, dat de beperkte buitengewone machtigingen niet worden verleend aan personen beneden 18 jaar, noch aan hen, die in de laatste zes jaar, voorafgaande aan hun aanvraag, wegens een der in de artikelen 40 eerste lid, 41, 41*bis* of 42 der jachtwet strafbaar gestelde feiten onherroepelijk zijn veroordeeld of de opgelegde geldboete of het maximum van de bedreigde geldboete betaald hebben.

3°. Het gebruik van beperkte buitengewone machtigingen op Zondagen is verboden.

4°. In de beperkte buitengewone machtigingen moeten uitdrukkelijk genoemd worden de dieren, waarvoor zij gelden en het middel, waarmee het den houders dier machtigingen veroorloofd zal zijn die dieren te schieten, te bemeeieren of te verdrijven.

Indien als middel het schietgeweer wordt aangewezen, moet bepaald worden dat slechts van één schietgeweer gebruik mag gemaakt worden.

5°. In de beperkte buitengewone machtigingen mag niet de bevoegdheid gegeven worden om honden te gebruiken.

6°. De beperkte buitengewone machtigingen worden afgegeven onder een doorlopend jaarnummer.

7°. Door het houden van minute of door voldoende volledige inschrijving in een daarvoor bestaand register moet de burgemeester zorg dragen:

a. dat steeds ten behoeve van de Justitie de noodige (ambtseedige) verklaring kan worden gegeven omtrent het

al dan niet verleend zijn van een bepaalde beperkte buitengewone machtiging en

b. dat desgevraagd mededeeling kan worden gedaan van de verleende, geschorste, ingetrokken of geweigerde beperkte buitengewone machtigingen.

Indien, hetzij door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, hetzij door mij beperkte machtigingen worden verleend, geschorst of ingetrokken, is de burgemeester verplicht de hem toe te zenden afschriften dier machtigingen, en van de schorsings- of intrekingsbesluiten zoodanig te bewaren of daarvan zoodanige aantekeningen te houden, dat de Justitie ten allen tijde volledig ingelicht kan worden.

9°. Binnen de eerste tien dagen van elke maand geeft de burgemeester aan den districtscommandant, inspecteur der rijksveldwacht te 's-Hertogenbosch en aan mij mededeeling van de door hem in de vorige maand verleende, geschorste, of ingetrokken beperkte buitengewone machtigingen; c. q. eene negatieve opgave.

10°. De beperkte buitengewone machtigingen worden verleend volgens het hierachter afgedrukt model.

Uitdrukkelijk wordt onder Uwe aandacht gebracht, dat de *algemeene* buitengewone machtigingen tot het schieten of op andere wijze bemeesteren van de dieren, niet genoemd in art. 17 der jachtwet, en waarvan het schieten of op andere wijze bemeesteren niet is geregeld bij of krachtens andere wettelijke voorschriften evenals tot dusverre door mij zullen worden verleend; evenzoo zullen door mij worden verleend de buitengewone machtigingen tot het *schieten of op andere wijze bemeesteren* van *zwanen* en *ganzen* en de machtigingen tot het houden van drijfjachten.

De betreffende aanvragen behooren te worden ingediend bij den betrokken burgemeester, die ze met zijne beschouwingen en advies aan mij inzendt.

Wordt eene machtiging als hier bedoeld gevraagd voor meer dan eene gemeente, dan wordt de aanvraag niet aan mij doorgezonden, dan nadat de burgemeester van de woon-

plaats van den aanvrager overleg heeft gepleegd met zijne ambtgenooten in de andere gemeenten; de betrekkelijke ambtsberichten van die burgemeesters worden aan mij overgelegd.

Voor het verstrekken van inlichtingen worden staten ter Provinciale Griffie verkrijgbaar gesteld.

Voor zooveel noodig vestig ik er Uwe aandacht op, dat krachtens artikel 26 derde lid der Jachtwet de aanvrager ter bekoming van buitengewone machtigingen, zoowel als die machtigingen zelf, vrij zijn van zegel.

Alle te dezer zake door mijne ambtsvoorgangers en mij uitgevaardigde circulaires, voor zoover zij niet reeds vroeger zijn vervallen, worden door mij bij dezen ingetrokken.

No. 648.

Directie van den Landbouw.

2e Afdeling.

Bureau B.

's-Gravenhage, 17 Maart 1914.

Onder intrekking — behalve ten aanzien van de reeds door U H.E.G. verleende buitengewone machtigingen — van de circulaire van den Minister van Justitie van 26 Augustus 1857, 3e Afdeling, No. 112, heb ik de eer U H. H.G. krachtens artikel 26 der Jachtwet te machtigen buitengewone machtigingen, als bedoeld in het tweede lid van genoemd artikel, tot het schieten of op andere wijze beemeesteren van de hierna aan te wijzen diersoorten, al dan niet met toekenning der bevoegdheid om honden te gebruiken, en tot het verdrijven daarvan door schoten met los kruit in mijnen naam te verleenen, of namens U H.E.G. door de burgemeesters in Uw gewest, eventueel onder door U. H.E.G. nader te geven voorschriften, te laten verleenen; een en ander overeenkomstig de navolgende bepalingen:

I. De machtigingen worden door of namens U H.E.G. alleen verstrekt

a. ten aanzien van dieren, niet genoemd in artikel 17 der Jachtwet, en waarvan het schieten of op andere wijze bemeesteren niet is geregeld bij of krachtens andere wettelijke voorschriften; benevens ten aanzien van zwanen en ganzen, echter met dit voorbehoud, dat machtigingen tot het schieten of op andere wijze bemeesteren van zwanen en ganzen uitsluitend door U H.E.G. worden verleend;

b. voor terreinen in Uw gewest gelegen.

II. De machtigingen worden onderscheiden in beperkte en algemeene.

De beperkte machtiging wordt verleend voor een bepaald terrein, overeenkomstig het te kennen gegeven verlangen hetzij van den gebruiker van den grond, hetzij van den jachtgerechtigde, hetzij van den eigenaar.

De algemeene machtiging kan in bijzondere omstandigheden worden verleend en geldt voor alle binnen eene bepaalde buurtschap of gemeente gelegen terreinen, wier gebruikers — mits daartoe bevoegd — aan den gemachtigde schriftelijk verzoeken van zijn machtiging op hun terrein gebruik te maken, welk verzoek deze op eerste vordering heeft te vertoonen aan de ambtenaren, belast met het toezicht op de jacht, tenzij hij zich in tegenwoordigheid van den verzoeker bevindt. Deze verplichting wordt in de machtiging vermeld.

III. De beperkte machtiging wordt verleend indien het bestaan eener nadeelige hoeveelheid van eenige in punt I bedoelde diersoort voldoende is gebleken; met dien verstande dat, wat het konijn betreft, de aanwezigheid van dit dier ook in slechts geringe hoeveelheid reeds als voor den landbouw en de houtteelt nadeelig moet worden geacht.

IV. In de machtigingen wordt bepaaldelijk uitgedrukt

1°. tot welk einde zij dienen:

2°. of daarvan al dan niet, geheel of gedeeltelijk op spoorsneeuw mag worden gebruik gemaakt;

3°. dat zij op eerste vordering moeten worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het toezicht op de jacht;

40. of al dan niet gebruik mag worden gemaakt van honden.

V. In de machtigingen tot het houden van drijfjachten wordt, tenzij dit bepaald onnoodig of ongewenscht voorkomt, voorgeschreven, dat zij niet mogen plaats hebben buiten tegenwoordigheid van een hulpofficier van Justitie of van een Rijksveldwachter.

Machtigingen tot het houden van drijfjachten op vossen worden buiten voorkennis des Ministers niet verleend dan aan houders van groote jachtacten.

VI. Het tijdvak, waarvoor de machtigingen gelden wordt daarin voluit geschreven uitgedrukt, en is niet langer dan één jaar.

VII. Het gebruik der machtigingen wordt beperkt tot den tijd van zonsopgang tot zonsondergang, tenzij de schade voornamelijk wordt aangericht tusschen zonsondergang en zonsopgang.

VIII. Geen machtigingen worden verleend, indien ge-gronde vrees bestaat, dat uitreiking gevaar zoude opleveren voor de veiligheid of de openbare orde, of voor de goede uitoefening van een door den eventueelen machtiginghouder bekleed wordend openbaar ambt.;

Geen beperkte machtiging wordt verleend, indien er bewijzen of stellige vermoedens bestaan, dat de persoon op wiens naam zij is te stellen, geen waarborg tegen misbruik oplevert.

Geen algemeene machtiging wordt verleend dan aan hem, die in de gelegenheid is en zich bereid heeft verklaard daarvan op gronden van anderen een ruim gebruik te maken en in zijn persoon waarborg tegen misbruik oplevert.

IX. De machtigingen kunnen worden geschorst of ingetrokken door de autoriteit, door of namens welke zij is verleend.

Schorsing of intrekking geschiedt ingeval gevaar voor de veiligheid of de openbare orde te duchten blijkt.

Intrekking kan eveneens geschieden.

a. indien de persoon, op wiens verzoek machtiging is verleend, dit wenscht ;

b. indien blijkt, dat de machtiging is verleend op grond van onware of onvolledige gegevens ;

c. ten aanzien van eene beperkte machtiging bij gebleken misbruik ;

d. ten aanzien van eene algemeene machtiging bij gebleken onbetrouwbaarheid in het jachtveld.

In andere gevallen geschiedt de intrekking met voorkennis van den Minister.

X. Behoudens het bepaalde onder V, tweede lid, mag het bezit eener groote jachtacte in geen geval als voorwaarde gesteld worden voor het verkrijgen eener machtiging.

NOTA VAN TOELICHTINGEN in verband
met de in vorenstaande ministeriële be-
schikking voorkomende bepalingen.

II 2e lid. Zooals uit deze bepaling blijkt moeten de aanvragen om beperkte machtigingen gedaan worden door de gebruikers van gronden, de jachtgerechtigden of de grond-eigenaars. De aanvragen kunnen zoowel ten behoeve van deze personen als van hunne lasthebbers gedaan worden. Ook kunnen eenige personen gezamenlijk een verzoek doen om een lasthebber te machtigen.

V. Ten aanzien van de drijffjachten (niet op spoorsneeuw) meent de Minister het standpunt te moeten innemen, dat het houders van buitengewone machtigingen vrij staat zich tot het houden van een drijffjacht te vereenigen, maar alleen op die gronden, waar zij van hun machtiging mogen gebruik maken.

Een machtiging tot het houden van een drijffjacht wordt alleen verstrekt aan den organisator en dekt zijn geheele gezelschap, onverschillig of zij al dan niet houders van jachtakten of van buitengewone machtigingen zijn, tenzij door mij de machtiging is beperkt tot met name genoemd

gezelschap of tot een gezelschap uitsluitend bestaande uit houders van jachtakten of van buitengewone machtigingen.

VI. Het verdient aanbeveling om den geldigheidsduur van de buitengewone machtigingen niet langer te doen zijn, dan in verband met de omstandigheden gewenscht is.

VIII 1e lid. Het slot van deze bepaling is daarin opgenomen om te voorkomen, dat de vervulling van eenig openbaar ambt, b.v. dat van onderwijzer onder de uitreiking van een buitengewone machtiging schade zou lijden.

IX 2e lid. Schorsing of intrekking van eene buitengewone machtiging zou o.a. toepassing kunnen vinden bij onlusten.

IX 3e lid *c* en *d*. De toepassing van punt IX 3e lid sub *c* en *d* behoort *als regel* te berusten op een rechterlijke uitspraak.

Model van een beperkte machtiging

De Burgemeester van .....
beschikkende op het verzoek van .....
te ....., om machtiging tot het
..... van .....

VERLEENT

namens den heer Commissaris der Koningin in Noord-
brabant aan ..... ^{adressant} te .....
buitengewone machtiging tot het van .....
tot en met ..... van zonsopgang tot zons-
..... dooden door middel van één schietgeweer
ondergang ¹⁾ verdrijven door 1) pistool of geweeerschoten met los kruit
bemeesteren door middel van 2) .....
van ³⁾ ..... op de vol-
gende in de gemeente .....
gelegen terreinen : ⁴⁾ .....

1) Door te halen wat niet verleend wordt.

2) In te vullen de middelen, welke toegestaan worden.

3) In te vullen de diersoorten, waarvoor de machtiging geldt.

4) In te vullen de bepaalde terreinen, waarvoor de beperkte machtiging overeenkomstig het door den verzoeker (hetzij eigenaar van den grond, hetzij gebruiker van den grond, hetzij jachtgerechtigde op den grond) : kennen gegeven verlangen, verleend wordt.

Deze machtiging moet op de eerste vordering worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het toezicht op de jacht en kan tusschentijds worden geschorst of ingetrokken.

Van deze machtiging mag geen gebruik worden gemaakt op spoorsneeuw.

Het gebruik maken daarvan op Zondag evenals het gebruik van honden, is verboden.

....., den .....

De Burgemeester voornoemd,

